A Practical English-Sans... Dictionary: A to Falseness

Anundoram Borooah

ENGLISH-SANSKRIT

DICTIONARY.

VOL. I.

A PRACTICAL ENGLISH-SANSKRIT DICTIONARY.

BY

ANUNDORAM BOROOAH, B.A.; B.C.S.;

OF THE MIDDLE TEMPLE, BARISTER-AT-LAW.

VOL. I. A TO FALSENESS.

CALCUTTA, 1877.

Agents: WYMAN AND Co., 10, *Hare Street, Calcutta.*
KHETROMOHAN MUKHERJEA, 49, *Machuabazar Road, Calcutta.*
TRUBNER & Co., 57 & 59, *Ludgate Hill, London.*
GANTZ BROTHERS, 7 & 8, *Mount Road, Madras.*
THACKER, VINING & Co., *Bombay.*

CALCUTTA :

PRINTED BY KHETROMOHAN MUKHERJEA AT THE SARASWATI PRESS.

TO

THE REVERED MEMORY

OF

MY DEAREST PARENTS

Durlabheshwari and Gungoram Boroouah.

I

RESPECTFULLY DEDICATE

THIS WORK

WITH

ALL THE ADMIRATION OF AN ACQUAINTANCE

ALL THE AFFECTION OF A SON

AND

ALL THE GRATITUDE OF A PUPIL.

A. B.

BURDWAN,
May 9, 1877.

PREFACE.

The want of a practical English-Sanskrit Dictionary is felt so much at the present time that it calls for no apology for an attempt to remove that want, although it will probably be unanimously admitted that the task is beset with the greatest difficulties. Sanskrit has long ceased to be a living language and its antiquity has been mixed up with all that imagination could inspire and veneration could support. Its grand and varied literature is, to a considerable extent, shut up in distant manuscripts and special works on special subjects have yet received but very scanty attention. A variety of causes has alienated the modern dialects from their mother tongue, making it often unsafe to draw any inferences from their usage.* The Light of the West has not yet even spread over the surface of our society and any deviations from the established opinions will be set down by our veteran Sanskritists as audacious and preposterous. It will be considered foolishness to maintain that our revered grammarian Panini did not exhaust the subject of idioms†,

---

* It must, however, be admitted that they are sometimes of very great use in determining the exact sense of words, which have not been clearly defined by any Sanskrit lexicographer. Take, for instance, the word पिच्छिल. The Bengali word पिछल् derived from it shews its exact meaning and clears the apparent obscurity of such passages as रथाङ्गने मीषितपङ्कपिच्छिले.

† The great commentators of Pánini were aware of his omissions, although they filled them up in a circuitous way. Take, for instance, the use of the plural in the case of proper names in the sense of family or race. This is not to be found in the Ashtaka, but supplied by the commentators. But there are other idioms which, so far as my knowledge extends, are not noticed by any grammarian. Take, for instance, the use of the demonstrative pronouns with the personal pronouns. The cause of these omissions is apparent. Our ancestors had all the advantages of a

although my critics will probably agree with me that the father of grammar was ignorant of any other refined language and was not therefore in a position to treat the subject fully. It will be considered arrogance to assert that our popular lexicographer Amara Sinha confounded the language of conversation with "theatrical language," although it may be shewn that such language is not confined to the drama, but used alike in prose and poetry, in the romances and tales.* It will be considered imprudence to question the correctness of his definitions and lay bare the mistakes in his grouping of synonymous terms, although there may be the strongest grounds and the clearest evidence to the contrary.†

---

spoken tongue—knew the language thoroughly—and used the idioms correctly, without being able to perceive that there was any thing to remark about them.

* Take, for instance, the word देवी. In the Amara Kosha, it is stated that a queen is called देवी in theatrical language. If Amara Sinha had said "in addressing," he would have been half correct, for in no dramatic work a queen of a country is called *its* देवी. But it is not difficult to shew that the term is not confined to the drama. I will not quote Kadambari which may be regarded as a poem by the conservative Sanskritists, but refer for its use to the fifth tale in the first part of the simple Panchatantra, which never smells of inflated style and does not come under the technical definition of poem.

† For instance, he groups together पञ्चता, कालधर्म, दिष्टान्त, प्रलय, अत्यय, अन्त, नाश, मृत्यु, मरण, निधन. The only equivalents of *death* in this group are मृत्यु and मरण. The other words respectively mean "*fivefold state*" "*effect of time*" "*fated end*" "*dissolution*" "*departure*" "*end*" "*destruction*" "*perishing*" and as in English sometimes signify *death*. (Comp. "We expected immediate dissolution," Milton). But if these words are to be reckoned as synonyms of death, we might as well include दीर्घनिद्रा, दीर्घप्रवास, दीर्घतमस्, स्वर्गगमनं, and a hundred other similar expressions. To this illogical and mischievous grouping of words is to be ultimately traced the severe, but most unjust remarks of the historian Mill about the capabilities of the Sanskrit language as a medium of conveying one's thoughts correctly and accurately.

2. These are some of the difficulties in the way of this attempt—difficulties which would probably stagger the most accomplished scholar of the day. They are doubly telling on a man of my humble acquirements, conscious alike of the poverty of intellectual gifts which are necessary for its execution and of the inability to devote uninterrupted and long-continued attention which is essential for its success. And I can assure my readers that I should have gladly left it to those, who add profound knowledge of Sanskrit to high philological attainments and have successfully used their powers in the highest intellectual achievements. But, unfortunately, Sanskrit researches seem yet to attract but very few scholars, and I know of none who is employing or is about to employ his abilities in the elucidation of this branch of study. It is, therefore, with some reluctance that I am devoting my leisure hours in the compilation of this work, neither intending nor pretending to produce a comprehensive work, but with a view to remove some of the difficulties in the way of this very interesting language and to make it approach the level of the classics of the West. The work is expected to be complete in* three volumes of not less than 600 pages each and I now present the first volume with the hope that, in the absence of any other work of the kind, it may be of some use to the students of the most copious, most refined, most philosophical language of the world-students whose number is every day increasing and every day spreading all over the civilized world.

---

* The size of the work will be much larger than I expected in March 1876. I am sorry I have in consequence to raise the price of the work and to publish it in three instead of two volumes. I also regret the delay in its appearance owing to causes which I need not allude to. But I hope the second volume will be more punctually out by the beginning and the third by the end of the next year.

3. I may now explain the plan of my work. For the purpose of my dictionary, English words naturally fall under three classes : (1) those for which there are exact or very near equivalents in Sanskrit ; (2) those for which there are no equivalents, but the phrases in which they occur and the ideas conveyed by them are represented by different modes of expression ; and (3) those which have evolved from new discoveries in science and thought and for which there are no equivalents or equivalent modes of expression.

4. With respect to the words of the first class, the principle I have kept in view is to give only the nearest Sanskrit equivalents for the English words. To do otherwise would be to swell the list of the pseudo-synonymous terms without giving the reader any insight into their real senses and disabling him from using them in their proper places. I have also tried to exclude all pedantical words which seldom occur except in the Sanskrit vocabularies. When I have retained them, I have marked them as 'rare' or annexed a letter A to shew that they are principally to be found in the vocabularies like the Amarakosha. I hope it will enable the reader to have firmer grasp over the more useful terms.

5. The task of selection is, however, not so easy as may appear at first sight. There are Sanskrit words which are etymological equivalents of English words, but are practically very seldom, if ever, used in the strict etymological sense. Take, for instance, the word सोदर. It is etymologically equivalent to *uterine* and now that Anglicisms are fast entering into our vernaculars, even some of our countrymen do not hesitate to use the word as an equivalent of uterine. Little do they think that the social condition of our women differed and differ from the social condition of Western women and our ancestors meant by सोदर *not only of the same womb but by the same father also.* The second marriage of a Hindu woman was quite

abnormal and rare in the days of classical Sanskrit and we have a quite different expression for it. Kalluka, for instance, uses अन्यपितृजः *i. e.*, "born of a different father" to indicate this relation and I have little doubt that my readers will agree with me in thinking that it is in complete accordance with the ideas of our ancestors.

6. Then there are what I may term accidental equivalents, that is, words which do not represent the real sense of the English words, but are practically used for them in a limited sense or for a limited class of ideas. Take, for instance, the word णिजन्त. This word literally means ending in णिच्. According to the quibbles of Panini, Sanskrit causal verbs are णिजन्त and are therefore called णिजन्त. But the word will never be applied to causal verbs of other languages, and I consider it wrong to apply the term as = *causal*. In such cases, I have taken the greatest care to find out and give the real equivalents and to explain the meaning and usage of the accidental equivalents.

7. It must also be remembered that distinctions observed in Sanskrit are not always observed in English and *vice versa*. Words, which are only allied to each other in one language, are sometimes represented by one and the same word in another language, the shades of difference being subordinated to the prominent idea conveyed by them all. In such cases, I have always tried to explain the broad distinctions observed in Sanskrit. I have also tried to note the distinctions observed in English, when such distinctions are not hostile to the spirit of the former language. The object of this work is to explain the niceties of Sanskrit and not of English and I have thought it improper to enter into a field which would involve the invention of unnecessary words or modes of expression.

8. In the case of the second class of words, I have not coined words to murder the idiom of the language, but have

illustrated their use by citations from classical writers. Take, for instance, the word *scenery.* There is no equivalent in Sanskrit for this word, but the idea was known to our ancestors and there are numerous instances of its use. I have given some examples and I hope my readers will feel no difficulty in understanding how the idea is expressed in Sanskrit and how to handle the mode of expression in other combinations.

9. With referrence to the third class of words, my views almost coincide with those expressed not long ago by our distinguished countryman Dr. Rajendra Lal Mitra. To coin new equivalents, expressive of the prominent ideas conveyed by new scientific and philosophical terms, is not only in harmony with the genius of the Sanskrit language, whose pliancy and malleability are unsurpassed, but is likely to facilitate the study of science and philosophy among our countrymen, who are not acquainted with foreign tongues. It not only eliminates the repulsive character of hard uncouth foreign terms, but at the same time impresses the memory with certain ideas or attributes which must necessarily be associated with those terms. When this object cannot be attained, it is better to retain them in Sanskrit garb and in such cases, I have either done this or explained the sense in Sanskrit. In the case of some new words, I am indebted to the labours of my predecessors, but in many cases, I have taken on myself the responsibility of their introduction, when I have found that the force of the English words are not well expressed by *their* words. But I have marked all new words with asterisks to shew my readers that they are not sanctioned by classical usage and to enable them to use other words should these inventions be found fault with.

10. Besides simple words, there are many compound words and phrases which must necessarily be taken cognizance of in a work of this kind. But in such cases, my object has been to

give idiomatic, but not necessarily, literal equivalents. For instance, I give दिनमणि. as the equivalent of "day-star" not because मणि corresponds with star, but because the compound fully expresses the idea of the English expression and has been used in the same sense by Sanskrit writers.

11. With these preliminary remarks, I may say that I have prominently marked the different senses of English words, specially when they are represented by different Sanskrit equivalents. I have used much care to find out the nearest and most common equivalents in each sense and taken great pains to arrange them according to their usefulness and frequency. I have attempted to note their construction briefly, when peculiar or different from the construction of the corresponding English words. I have tried to illustrate their use by citations from classical writers, specially when my readers are apt to misunderstand their use in combination with other words. The laws of growth, developement and ramifications of words are probably the same all over the world and I have strived to exemplify this not only by shewing that the same words with the same original senses are used in both the languages in many same secondary senses, but also by noticing some of the most remarkable coincidences in what may appear at first sight, their most peculiar idioms. I have kept in view the great difficulty of the particles of the English language and tried to go thorougly into them by sufficiently illustrating the different shades of meaning as differently expressed in Sanskrit. Verbs followed by particles are often used in English in quite different senses from the original verbs and many English phrases, such as *arising from, be awake, belonginy to, feel ashamed, of age* are generally peculiarly expressed in Sanskrit. I have put both such compound verbs and phrases before the prominent notice of my readers by inserting them among the words themselves.

12. Obsolete and technical words of rare occurrence have

no place in my dictionary. I have also for the most part omitted to record *nominal* compounds and participles. For the former, my readers must look to the simple words which form the compounds and for the latter ample information will be found in the published Sanskrit grammars. To include them will be to increase the size of the book without in the least enhancing its utility. With the same object, I have made as few repetitions as possible. If the student does not find sufficient information under any word, he is requested to look to the references made. If the student does not find a phrase under any of its components, he must not give up that it does not occur at all in my work before the other components are looked into. For instance, the phrase *tooth and nail* is given under *nail* and he must not despair if he does not find it under *tooth*. This absence of repetition is of some inconvenience to the student, but it will be more than compensated by the consequent reduction of the bulk of my work and comparative cheapness of its price.

13. As to the mechanical part of my work, I must first draw the attention of my readers to the abbreviations explained on pages xv to xx. I should also add that every English word has been mostly expressed by its first letter followed by a dot, when any example is cited under it. For instance, under ADMIRE, "*admired by the assembled gods*" is printed "*a.d by the assembled gods.*" The same letter *a.* means *act* under ACT, *allow* under ALLOW, and so on.

14. As regards the Sanskrit part of my work, I have, in the case of substantives, either given the singular number of the nominative case or when the base cannot be easily inferred from it, the base with its gender or genders in brackets. In the case of adjectives, when the base is the same for all the three genders, as निजमन्, I have given the base and marked (mfn.) within brackets. When the base is the same for two

genders, I have either given this base and the other base with gender within brackets, or given the nominative singular in the masculine gender, and indicated the nominative singular in the other two genders within brackets. In the case of verbs, I have given the third person singular present tense and exhibited the root in brackets—the root such as would be under a rational classification and not necessarily what is given in Sanskrit works on roots. Adverbs are generally expressed by certain cases of the corresponding substantives and adjectives. But they are practically indeclinable and require no explanation. The prepositions are mostly put *after* the words they govern.

15. In this place, I may also remark that the formation of Sanskrit compounds is in many cases almost unlimited. In such cases, I have satisfied myself by giving some typical examples and leaving the student to form other compounds on the same plan.

16. I am indebted to Dr. Smith's English-Latin Dictionary for the plan of my work. I have also received much assistance from Wilson's Sanskrit-English Dictionary, Monier Williams' English-Sanskrit Dictionary, Webster's English Dictionary, Sabda Kalpa Druma, and a few other works.

17. In conclusion, I must express my thanks to the Governments of the Punjab and N. W. Provinces for subscribing to my work and to Lord Northbrook for being the first and foremost to encourage its publication.* I should also thank my other subscribers for their encouragements and to the Indian Press generally for taking a kind notice of it. Nor must I omit to thank professor Max Müller, the most renowned, if not the most accomplished scholar of the day, for his very favor-

* As regards the Governments of India and Bengal, I may say that His Honor the Lieutenant-Governor of Bengal has been pleased to express that he will pass orders about it on the appearance of my work.

able opinion on the first 64 pages of this work, which has not a little encouraged me to persevere in these very difficult, however interesting, researches. Irrespective of the disadvantages under which I lie, a first attempt of this nature must necessarily contain many mistakes and omissions and I shall be under great obligations to my readers and reviewers if they would favour me with their remarks and general suggestions, as it would be not only assisting the cause of Sanskrit but possibly also of its modern descendants.

BURDWAN,
May 9*th*, 1877.

A. B.

ABBREVIATIONS

OF THE

NAMES OF WORKS.

A.	Amara Kosha.	Bh. p.	Bhavisya Purana.
A. b.	Arya Bhatta.	Br.	Brahma Purana.
*An.	Anargha Raghava	*B. r.	Bala Ramayana.
Ana.	Nataka.	B. v.	Brahma Vaivarta Purana
Ap.	Apastamva Sanhita.	C.	Banabhatta's Sriharsha Charita.
A. p.	Agni Purana.		
A. r.	Adhyatma Ramayana.	Ch.	Ramanatha's Chandra Shekhara Champu.
A. s.	Angiras Sanhita.		
At.	Atri Sanhita.	*Cha.	Chanda Kaushika Nataka
Au.	Aushanasa Sanhita.	C. r.	Champu Ramayna.
†B.	Bhatti Kavya.	C. s.	Charaka Sanhita.
B. a.	Brahmanda Purana.	‖D.	Dasakumara Charita.
B. c.	Bharata Champu.	Da.	Dayabhaga.
Bh.	Bhoja Prabandha.	Dak.	Daksha Sanhita.
Bha.	Bhava Prakasha.	D. b.	Debi Bhagavata.
Bham.	Bhamini Vilasa.	D. c.	Dattaka Chandrika.
†B. p.	Bhagavata Purana.	De.	Devala Sanhita.

* The Roman numerals after this abbreviation refer to the number of acts, and the Arabic numerals (if any) refer to the number of the verse.

† The Roman numerals refer to the number of cantos, parts, &c., and the Arabic numerals refer to the number of verse.

§ The Roman numerals refer to the number of the parts, and the Arabic (if given) refer to the number of the verse.

‖ The Roman numerals refer to the number of the story.

Dh.	Dhananjaya Vijaya.
D. m.	Dattaka Mimansa.
D. s.	Sarva Darshana Sangraha.
G.	Bhagavat Gita.
Ga.	Gautama Sanhita.
Gan.	Ganitadhyaya and its Mitakshara.
†Gi.	Gita Govinda.
Go.	Goladhyaya and its Mitakshara.
G. p.	Garuda Purana.
§H.	Hitopadesha.
Ha.	Harivansha.
H. r.	Hayana Ratna.
H. s.	Harita Sanhita.
J.	Jivananda Vidyasagara's Kavya Sangraha.
Ja.	Brihat Jataka.
K.	Kadamvari.
†Ka.	Kamandaki.
Kal.	Kalki Purana.
Kar.	Karanda Vyuha.
Kat.	Katyayana Sanhita.
†Kav.	Kavya Prakasha.
K. b.	Kalluka Bhatta's Commentary on Manu.
K. d.	Jogadhyana Misra's Kshetratatva Dipika.
† Ki.	Kiratarjunia.
K. p.	Kurma Purana.
K. s.	Katha Sarit Sagara.
†Ku.	Kumar Sambhava.
Kuv.	Kuvalayananda.
L.	Lalita Vistara.
Li.	Lilavati.
L. j.	Laghu Jataka.
L. p.	Linga Purana.
L. s.	Likhita Sanhita.
†M.	Manu Sanhita.
*Ma.	Malati Madhava.
Mah.	Mahabharata.
*Mal.	Malavikagnimitra.
*Ma. n.	Maha Nataka.
Mat.	Matsya Purana.
M. b.	Maha Bhashya.
M. c.	Madhava Champu.
M. d.	Mimansa Darsana and Savara Svami's Commentary.

* The Roman numerals after this abbreviation refer to the number of acts, and the Arabic numerals (if any) refer to the number of the verse.

† The Roman numerals refer to the number of cantos, parts, &c., and the Arabic numerals to the number of the verse.

§ The Roman numerals refer to the number of the parts, and the Arabic (if given) refer to the number of the verse.

†Me.	Meghaduta.
Mi.	Mitakshara.
Mis.	Vachaspati Misra.
Mit.	Vira Mitrodaya.
M. m.	Mantra Mahodadhi.
M. n.	Malli Natha's Commentaries.
M. p.	Markandeya Purana.
*Mr.	Mrichchakati.
*Mu.	Mudra Rakshasa.
†N.	Naishanda Charita.
*Na.	Nagananda.
N. d.	Nyaya Darsana and Vatsyayana's Commentary.
Ni.	Madhavakara's Nidana.
Nil.	Nilakantha's Commentary on the Mahabharata.
N. p.	Naradiya Purana.
N. s.	Naradiya Sanhita.
‖P.	Panchatantra.
Pa.	Parasara Sanhita.
Par.	Bhasha Parichchheda.
P. d.	Patanjala Darsana and Vyasa's Commentary.
P. p.	Padma Purana.
*Pr.	Prasanna Raghava Nataka.
*Pri.	Priyadarsika Natika.
†R.	Raghu Vansa.
*Ra.	Ratnavali.
Raj.	Rajatarangini.
Ram.	Ramayana.
†Ri.	Ritu Sanhara.
R. t.	Raghunandana's Tatvas.
¶S.	Sankarachaya's Commentary on Vedanta Sutras.
*Sa.	Sakuntala.
†Sah.	Sahitya Darpana.
Sam.	Samvarta Sanhita.
San.	Sankara Vijaya.
S. b.	Sankara on Brihadaranyka Upanishada.
S. c.	Sankara on the Chhandogya.
Sca.	Scanda Purana.
S. d.	Sankhya Darsana.
S. g.	Sankara on Bhagavat Gita.

*The Roman numerals after this abbreviation refer to the number of acts, and the Arabic numerals (if any) refer to the number of the verse.

†The Roman numerals refer to the number of cantos, parts, &c., and the Arabic numerals to the number of the verse.

‖ The Roman numerals refer to the number the parts, and the Arabic to the number of the story.

¶The Roman numerals refer to the chapters in the first part, and the Arabic to the number of the aphorism.

Sha. Shankha Sanhita.
Shat. Shatatapa Sanhita.
†Si. Sisupalabadha.
S. k. Shiddhanta Kaumudi.
S. p. Siva Purana.
S. p. b. Sankhya Pravachana Bhashya.
Sr. Susruta.
Sra. Rudradhara's Sraddha-viveka.
S. s. Siddhanta Siromani.
Su. Surya Siddhanta.
Say. Sayana.
T. Vachaspati Misra's Sankhya Tatva kaumudi.
Ta. Chandrakanta's Tatvavali.
Tar. Vidvanmoda Tarangini.
*U. Uttara Ramacharita.
Up. Upanishad.
*V. Vikramorbasi.
Va. Vasavadatta.
Vam. Vamana Purana.
Va. p. Vayu Purana.
Vas. Vasistha Sanhita.
V. c. Sankaracharjya's Viveka Chudamani.
V. d. Vaisheshik Darsana and Sankara Misra's Commentary on it.
*Vi. Vira Charita.
*Vid. Viddha Salabhanjika.
Vij. Vijaganita.
Viv. Vivada Chintamani.
†V. m. Varahamihira's Brihat Sanhita.
Vri. Vrihaspati Sanhita.
V. p. Vishnu Purana.
V. s. Vishnu Smriti.
V. t. Vasanta Tilaka Bhana.
Vy. Vyasa Sanhita.
Y. Yajnavalka Sanhita.
Ya. Yama Sanhita.
Com. Commentary.

*The Roman numerals after this abbreviation refer to the number of acts, and the Arabic numerals (if any) refer to the number of the verse.

†The Roman numerals refer to the number of cantos, parts, &c., and the Arabic numerals refer to the number of the verse.

OTHER ABBREVIATIONS.

abl.	ablative.
absol.	absolute,-ly.
abst.	abstract.
acc.	accusative.
adj.	adjective.
adv.	adverb.
altern.	alternative.
anal.	analogous,-ly.
app.	apparently.
appel.	appellative.
ast.	astronomy.
avy.	avyayibhava.
bah.	bahubrihi.
bene.	benedictive.
c. 1.	1*st.* or भू class.
c. 2.	2*nd.* or अद् class.
c. 3.	3*rd.* or हु class.
c. 4.	4*th.* or दिव् class.
c. 5.	5*th.* or सु class.
c. 6.	6*th.* or तुद् class.
c. 7.	7*th.* or रुध् class.
c. 8.	8*th.* or तन् class
c. 9.	9*th.* or क्री class.
c. 10.	10*th.* or चुर् class
c. of.	causal of.
card.	cardinal.
circumlo.	circumlocution.
com.	compare.
comp.	compound.
conj.	conjunction.
cons.	construc,-ction
correl.	correlative.

corresp.	corresponding.
dat.	dative.
defec.	defective.
dep.	dependent.
deri.	derive,-ative,-ation.
desi.	desiderative.
dif.	different.
dva.	dvanda.
dvi.	dvigu.
=	equivalent to *or* identical with.
equi.	equivalent.
esp.	especially.
etc.	etcetera.
etym.	etymology,-ical.
ex, exx.	example, examples.
expr.	express,-ed,-ion.
f.	feminine.
fig.	figurative,-ly.
foll.	following.
freq.	frequentative.
fut.	future.
gen.	genitive; generally.
gen. in	in a general sense.
geo.	geometry.
gram.	grammar.
i. e.	id est, that is.
i. q.	idem quod, the same.
ib.	ibidem, in the same place.
id.	idem, the same.
imper.	imperative.
indecl.	indeclinable.

indef. indefinite.
indic. indicative.
inf. infinitive.
ins. instrumental.
inter. interjection.
interro. interrogative.
kar. karmadharaya.
leg. legal.
lit. literal,-ly.
loc. locative.
m. masculine.
mf. masculine and feminine.
mfn. masculine, feminine and neuter.
mn. masculine and neuter.
met. metaphorical,-ly.
milit. military.
miscell. miscellaneous examples.
n. neuter.
nom. nominative.
nomi. nominal.
num. numeral.
O. E. Old English.
obs. observe,-ation.
opp. opposed to,-ition.
ord. ordinal.
orig. original,-ly.
p. page.
part. participle.
pass. passive,-ly.
perf. perfect.
perh. perhaps.
pl. plural.
poet. poetical.
preced. preceding.
pref. prefix,-ed.
pro. pronoun.
prob. probably.
prop. properly.
q. v. quod vide.
ref. refer,-ence.
rel. relative.
sign. signifies,-cation.
sim. simply.
sing. singular.
subj. subjunctive.
subs. substantive.
suff. suffix.
super. superlative.
syn. synonym,-ous.
tat. tatpurusha.
term. termination.
trans. transitive.
t. t. technical term.
usu. usually.
v. verb vide.
v. i. verb, intransitive.
v. t. verb transitive.
voc. vocative.

AN
ENGLISH SANSKRIT
DICTIONARY.

A.

A, or (before vowels,) AN : I. This article has no equiv. in Sanskrit and is expressed by the singular number alone : *there is a large silk-cotton tree on the banks of the Godavari* अस्ति गोदावरीतीरे विशालः शाल्मलीतरुः, H. I. ; *there was a king named Chintamani* अभूद्राजा चिन्तामणिर्नाम. Va. II. But कश्चित् (काचित्, किञ्चित्) should be added when special attention is directed to the object : *a (certain) yaksha* कश्चित् यक्षः, Me. I. I. ; *a (certain) saint named Marichi* कश्चिन्मरीचिर्नाम महर्षिः, D. III. III. When it means a species of, विशेषः, भेदः, etc. should be added : *Asoka is a tree* अशोको वृक्षविशेषः.—IV. When used distributively, (a) expr. by avy. comp. with प्रति, or, by the repetition of the word in proper agreement with the verb : *give (me)* 500 *sovereigns a day* प्रत्यहं सुवर्णपञ्चशतानि देहि, H. III ; (b) the simple gen. may be used in connection with num. adverbs : *dinner twice a day* द्विरह्नो भोजनम्.—V. In O. E. sometimes=on, in, for : q. v. : *the world runs a wheels* * चक्रे जगद्धावति.

ABAFT : पश्चाद्भागे (with gen.) : *a. the mast* * गुणवृक्षस्य पश्चाद्भागे.

ABANDON : (1) त्यजति, परि,-सं-, (त्यज्, c. 1.) ; (2) जहाति, वि-, अप-, (हा, c. 3.) ; (3) उज्झति, सम्-, प्र-, (उज्झ्, c. 6.) ; (4) उत्-सृजति, वि-, (सृज्, c. 6.)

ABANDONED : I. Lit : त्यक्तः (क्ता, क्तं) : v. TO ABANDON. II. Fig : extremely wicked : q. v. : (1) भ्रष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) खण्डितवृत्तः (त्ता, त्तं) (=of a. character.)

ABANDONMENT : (1) त्यागः ; (2) परित्यागः ; (3) उत्सर्गः. Ph : a. of worldly connexions : सन्न्यासः.

ABASE : (1) अभि-भवति (भू, c. 1.) ; (2) नमयति (c. of नम्) : v. TO HUMBLE, TO LOWER.

ABASEMENT : अभिभवः : v. HUMILIATION.

ABASH : (1) ह्रेपयति (c. of ह्री) ; (2) लज्जयति (c. of लज्ज्.)

ABATE (v. t.) : I. To lessen, diminish : q. v. : लघयति (nomi). II. Leg. t. t., to put down : q. v.

ABATE (v. i.) : (1) क्षीयते (pass. of क्षि) ; (2) परि-हीयते (pass. of हा) ; (3) अप-चीयते (pass. of चि) : v. TO DECREASE.

ABATEMENT : I. Decrease, diminution : q. v. : ह्रासः—II. Diminution of price : Ph. *I will make an a. of five per cent.* *पञ्चकं शतं लघयामि.— III. Leg. t. t. : v. FAILURE.

ABBESS : (1) विहारपालिनी ; (2) मठाध्यक्षा.

ABBEY : (1) विहारः ; (2) मठः.

ABBOT : विहारपतिः ; (2) मठाध्यक्षः ; (3) मठाधीशः.

ABBREVIATE : सम्-क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : v. TO CONTRACT, SHORTEN.

ABBREVIATION : (1) संक्षेपः ; (2) समासः ; (3) सङ्ग्रहः.

ABDICATE (v. i.) * राज्यं स्वाधिकारं वा त्यजति, परित्यजति.

ABDICATE (v. t.) : त्यजति, परि, (त्यज्, c. 1.) : v. TO RESIGN.

ABDICATION : (1) त्यागः, परित्यागः (when the sense is clear) ; (2) राज्यत्यागः (=a. of a throne) ; (3) पदत्यागः (of an office).

ABDOMEN: (1) वस्ति ; (2) उदरं V. BELLY.

ABDUCT: हरति, अप-, (हृ, c. 1.), Si. 1. 51.

ABDUCTION: (1) हरणम् ; (2) अपहरणम्.

ABERRATION: (1) भ्रमः : (2) विभ्रमः : (3) उन्मार्गगमनम्. Ph. *a. of mind* मतिभ्रमः, Sa. VI. : *a. of light* * तेजोभ्रान्तिः

ABET: प्रोत्-साहयति (c. of सह्) : V. TO AID, INSTIGATE, ENCOURAGE.

ABETTOR: (1) प्रोत्साहकः : (2) प्रवर्त्तकः.

ABEYANCE, BE IN: शान्तः (न्ता, न्तं) अस्ति (gen. understood) : V. SUSPENSION.

ABHOR: जुगुप्सते : V. TO HATE.

ABHORRENCE: (1) जुगुप्सा ; (2) परमद्वेषः. N. B. const. with loc.

ABHORRENT: V. REPUGNANT, DISCORDANT, INCONSISTENT.

ABIDE (v. i.): I. To dwell: q. v.: वसति (वस्, c. 1.) II. To stay: q. v. अव-तिष्ठते (स्था, c. 1.).

ABIDE (v. t.): I. To wait for: q. v.: प्रति-ईक्षते (ईक्ष्, c. 1.) II. To endure: q. v.: सहते (सह् c. 1.)

ABIDE BY: (1) तिष्ठति (स्था, c. 1.) (with loc.), B. III. 53 ; (2) अवतिष्ठते (स्था, c. 1.) (with loc.), B. III. 14.

ABIDING (part. adj.): (1) स्थायिन् (f. नी) ; (2) स्थास्नु (mfn).

ABIDINGLY: V. CONSTANTLY, PERMANENTLY.

ABILITY: I. Power: q. v.: (1) शक्तिः ; (2) सामर्थ्यम्. Ph.: *to the best or utmost of one's a.*: (1) यावच्छक्यम् ; (2) यावच्छक्तितः.—II. Mental capacity: (1) नैपुण्यम् ; (2) वैचक्षण्यम् ; (3) पाटवम्.

ABJECT (adj): (1) निकृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) अपकृष्टः (ष्टा, ष्टं) : V. BASE, VILE.

ABJECTION, ABJECTNESS: अपकृष्टता : V. MEANNESS, SERVILITY.

ABJURATION: * शपथपूर्व्वकत्यागः ; त्यागः (when the sense is clear).

ABJURE (v. t.): * शपथपूर्व्वकम् or सप्रतिज्ञम् त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.)

ABLATIVE CASE: (1) अपादानम् ; (2) अपादानकारकम्.

ABLE (adj.): I. Competent, having sufficient power: (1) समर्थः

(र्या,र्यम्) ; (2) शक्तः (क्ता,क्तं) ; (3) क्षमः (मा, मं).—II. Possessing mental capacity: (1) पटु (mfn): (2) निपुणः (णा,णं): v. CLEVER, SKILFUL.

ABLE, be: (1) शक्नोति (शक्, c. 5.): (2) पारयति: (पृ, c 10.): (3) प्रभवति (भू c. 1.): (4) ईष्टे (ईश्, c. 2.): (5) क्षमते (क्षम्, c. 1.): v. CAN.

ABLE-BODIED: प्रबलकायः (या, यं) ; (2) दृढाङ्गः (ङ्गा, ङ्गं) ; v. ROBUST, STRONG.

ABLUTION: (1) आचमनम् (of the mouth): (2) अङ्गस्नानम् (of the body): (3) प्रक्षालनम् v. WASHING.

ABLY: i. e. with ability: (1) निपुणम्: (2) सपाटवम्.

ABNEGATION: प्रत्याख्यानम्: v. DENIAL, RENUNCIATION.

Aboard: Ph. *to get a.* नावमारोहति, Raj.

ABODE: I. Continuance in a place: अवस्थितिः: v. RESIDENCE, STAY. II. Dwelling place: (1) निवासः ; (2) आलयः ; (3) निकेतनम्: v. HOUSE.

ABOLISH (v. t.) लुम्पति, अव-, वि-, (लुप्, c. 6.) (?)

ABOLITION: (1) लोपः ; (2) अवलोपः ; (3) विलोपः (?)

ABOMINABLE: (1) गर्हितः (ता, तं) ; (2) घृणितः (ता, तं) ; (3) घृणाकरः (री, रं).

ABOMINABLY: (1) गर्हितम् (?) ; (2) घृणितम् (?) [DETEST, EXECRATE.

ABOMINATE (v. t.): (1) द्वेष्टि, (द्विष्, c. 2.) ; (2) गर्हते (गर्ह्, c. 1.): v. TO

ABOMINATION: I. Hatred: q. v.: द्वेषः.—II. That which excites hatred: (1) जुगुप्सितम् ; (2) गर्हितम् (3) घृणितम्.

ABORIGINES: आदिमवासिनः (m. pl.) (?)

ABORTION: (1) गर्भस्रावः ; (2) गर्भपातः ; (3) गर्भपतनम् ; (4) गर्भच्युतिः. *To cause a.*: (1) गर्भम् पातयति (c. of पत्) ; (2) भ्रूणहत्यां करोति (कृ, c. 8.) *One who causes* a.: (1) भ्रूणहन् (f. घ्नी) ; (2) भ्रूणहत्याकारिन् ; (f. णी). *Causing a.*: (1) गर्भपातनम् ; (2) भ्रूणहत्या.

ABORTIVE: I. Producing abortion: (1) गर्भपातिन् (f. नी) ; (2) गर्भस्राविन् (f. णी) ; (3) भ्रूणघ्न (f. घ्नी).—II. Born prematurely: (1) अकालप्रसूतः

(ता, तं) ; (2) अकालजात: (ता,तं).—III. Fruitless, unsuccessful : q. v. : निष्फल: (ला, लं).

ABORTIVELY : (1) मुधा ; (2) वृथा. : V. IN VAIN.

ABOUND (v. i.) : no equiv. : expr. by the corresp. adj.s : *among those trees a. ing in good fruit* भूयिष्ठसम्भावाग्रफलेषु...पादपेषु, R. XIII. 43; *the country of Kimpurusha a. s in curiosities* बहुकुतूहल: किम्पुरुषविषय:, K. : V. ABUNDANT, FULL OF.

ABOUT (prep) : I. Around : q. v. : परित: (with acc.) sometimes sim. by the loc. : *a. one's neck* कण्ठे or कण्ठदेशे (not कण्ठं परित:). Ph : *a. these places* इतस्तत:.—II. In attendance on : सह (with ins.): V. WITH. III. Respecting, concerning : प्रति (with acc.) (rare. in this sense) : *you have spoken one thing good a. Siva* त्वयैकमीशं प्रति साधु भाषितम्, Ku. v. 81. N. B. note the following exx. : *is there any mistake a. it* किमत्र काचिद्भ्रान्ति:, Vi. III. ; *whether mere knowledge a. God. leads to emancipation* किमीश्वरविषयं ज्ञानमात्रं निर्व्वाणकारणम्, Ds. ; *conversing now a. his father, now a. his mother, now a. Sukanasa* अन्तरा पितृसम्बन्धमन्तरा मातृसम्बन्धमन्तरा शुकनासमयं कुर्व्वन्नालापं, K. ; *I also want to ask something a. your friend* वयमपि भवत्यो: सखीगतं किमपि पृच्छाम:, Sa. I. ; *we had some conversation a. the news of the country* सद्यथा च देशवार्त्तानुविद्धा कावनमावयोरभूत्, D. V. ; *a. the Lord of the Heavens* दिवौकसामधिपमधिकृत्य, *a. the friend of the God of Wind* पवनस्य सखायं निर्दिश्य, *a. the Lord of the (south) quarter* दिक्पतिमुद्दिश्य, *a. many Nalas* अनेकनलावलम्बां, N. XIII. 2. 9. 15. 26. IV. Near (in time) : V. ABOUT (adv.) (III.) Ph. *remained for a. a moment* मुहूर्त्तमिवासाञ्चक्रे, K. ; *a. the same time* तस्मिन्नेव क्षणान्तरे, D. I.

ABOUT (adv.) : I. around : q. v. : परित:.—II. Here and there : इतस्तत: : *to go, walk, wander a.* परि-क्रामति (क्रम्, c. 1.)—III. Nearly. (1) by an altern. comp. : *we will reach (Patna) in a. a week* (lit. *in five or six*

days) पञ्चवैरहोभिर्वयमेव तत्र गन्तार:, Mu. v.; (2) by bah. comp. with उप आसन्न, अदूर, etc: *a. ten* उपदशा: (m. pl.); *a. four* उपचतुरा:; *a twenty* आसन्नविंशा:; *a. thirty* अदूरत्रिंशा:; (3) by प्राय: (या:, यं) or कल्प: (ल्पा,ल्पं) affixed: *a. as high as the knee* *जानुदघ्नकल्प: (ल्पा,ल्पं); (4) of age, by देशीय: (या, यं) affixed: *a.* 18 *years of age* अष्टादशवर्षदेशीय: (या, यं), D. VI.

ABOUT, BE: उद्यत: (ता, तं): V. POINT OF, ON THE; READY. *Ph.*: *what is the king a. now* अथ स राजा किमारभ: सम्प्रति, U. II.

ABOVE (adv.): I. Overhead: (1) उपरि; (2) ऊर्द्ध्वम्; (3) उपरिष्टात्. *From a.*: (1) उपरिष्टात्, ; (2) ऊर्द्ध्वत:, Ku. XIV. 37. II. Before: (1) पूर्व्वम्; (2) प्राक्.

ABOVE (adj.): पूर्व्व: (र्व्वा, र्व्वम्), *in the a. aphorism* पूर्वेण सूत्रेण, S.

ABOVE (prep.): I. In a higher place: उपरि (with gen.) *Just a.*: उपर्युपरि (with acc.), *Just a. the village* उपर्युपरि ग्रामम्.—II. In greater number: (1) by tat. comp. with अधिक. (का, कं): *in a. half a moment* अर्द्धाधिकमुहूर्त्तेन, Ram.; (2) by bah. comp. with अधिक, *a. forty* अधिकचत्वारिंशा: (m. pl.); (3) by comp. with पर:-, *a. hundred* (=*hundreds*) पर: शत: (ता, तं), Ki. XIII. 26. III. Beyond; V. BEYOND (prep.) (III).

ABOVE, be: (1) अतिवर्त्तते (वृत्, c. 1.) Vi. iv.; (2) अधि or अति (with acc.) (rare): *Krishna is a. the gods* अति देवान् कृष्ण:.

ABRADE: V. TO RUB, SCRAPE.

ABREAST: पार्श्वापार्श्वि (indec.)

ABRIDGE: (1) सङ्क्षिपति (क्षिप्, c. 6.); (2) समाहरति (हृ, c. 1.); (3) सम् अस्यति (अस्, c. 4.): V. TO LESSEN, SHORTEN.

ABRIDGEMENT: (1) संक्षेप:; (2) प्रत्याहार:; (3) समाहार:; (4) समास:.

ABROAD (adv.): I. In a foreign country: (1) विदेशे; (2) देशान्तरे. —II. To a foreign country: (1) विदेशं; (2) देशान्तरम्.—III. Not at

home. बहिस्.—IV. Widely : q. v. : *spreading his rays far a.* दूर-प्रसारितकर: K.

ABROAD, LIVE : (1) प्रवसति (वस् c. 1.) ; (2) विदेशे वसति etc. *One who is, or, is living a.* प्रोषित. (ता, तं).

ABROGATE, ABROGATION : V. TO REPEAL, ETC.

ABRRUPT (adj.) : I. Steep, rugged : q. v. : विषम. (मा, मं).—II. Hasty, sudden : q. v. : (1) आकस्मिक: (की, कं) ; (2) अकाण्ड. (ण्डा, ण्डं).—III. Of style : no equiv. : * भग्न: (भग्ना, भग्नम्.).

ABRUPTLY : सहसा : V. SUDDENLY, HASTILY.

ABRUPTNESS : I. Steepness : q. v. II. Haste, suddenness : q. v.

ABCESS : perh. विद्रधि:.

ABSCOND : (1) आत्मानं निगूहति (गुह्, c. 1.) : V. TO HIDE ; (2) पलायते V. TO ESCAPE.

ABSENCE : I. A not being present : (1) अनुपस्थिति: ; (2) by the corresp. adj.s : V. ABSENT. Ph. *how shall I live in his a.* अहमेतस्य विरहे कथं जीविष्यामि, Vet.—II. A being abroad : (1) प्रवास: ; (2) प्रवसनम्.—III. Non-existence : अभाव: : *first of all, the property goes to the brothers, in their a. to the mother, in mother's a. to the father, and in their a. to the husband* प्रथमं सोदराणां, तदभावे मातु:, मातुरभावे पितु:, एषां पुनरभावे तद्धनं भर्तु:, Da.—IV. Fig. : pl. *a. of mind* : (1) अन्यमनस्कता ; (2) अमनोयोग:.

ABSENT (adj.) : I. Not present : (1) अनुपस्थित. (ता, तं) ; (2) अविद्यमान. (ना, नं) ; (3) अवर्तमान: (ना, नं).—II. Heedless : q.v. : अन्यमनस्क: (स्का, स्कं).

ABSENT, be : i.e. to be abroad : प्र-वसति (वस्, c. i.).

ABSENT-MINDED : शून्यहृदय: (या, यं), Sa. IV.

ABSENTEE : I. One temporarily absent : अनुपस्थित: (ता, तं) : V. ABSENT (1).—II. One being abroad : (1) प्रोषित: (ता, तं) ; (2) प्रवासिन् (f. नी).

ABSOLUTE (adj.): I. Perfect: q. v.: (1) नित्य: (त्या, त्यं) (=eternal, sometimes used with the same force): *it is admitted by all assertors of final emancipation that it is a.* नित्यश्च मोक्ष: सर्वैर्मोक्षवादिभिरुपगम्यते, S. I. 4.: (2) परम: (मा, मं) (=excellent, q. v.). II. Unconditional, uncontrolled: q. v.: Ph.: *for fate has a. power* [सर्व्वथा] प्रभवति हि भगवान् विधि:, K. III. Not relative: केवल: (ला, लं) (?): *the recent philoosphy of the a.* *आधुनिककैवल्यदर्शनम् or-विज्ञानम्.

ABSOLUTELY: i. e. entirely: (1) सर्व्वथा; (2) एकान्ततस्.

ABSOLUTION: I. Acquittal: q. v. II. Religious a.: (1) निस्तार: ; (2) निष्कृति: ; (3) उद्धार:.

ABSOLVE: I. To acquit, exonerate: q. v.: मोचयति (c. of मुच्).—II. In religious sense: (1) निष्-तारयति (c. of तृ,); (2) उद्-धरति (धृ, c. i.).

ABSORB (v. t.): I. To imbibe, suck up: (1) चूषति (चूष्, c. i.); (2) शोषयति (c. of शुष्) (=dry up.) II. Fig.: to engross: (1) मज्जति, नि-, (मज्ज्, c. 6.), *old men are a. ed in thoughts and none clings to the supreme spirit* वृद्धस्तावच्चिन्तामग्न: परमे ब्रह्मणि कोपि न लग्न: ; (2) विशति, अभिनिविशते (विश्, c. 6.) (with acc.) [not so forcible as (1)] *became a. ed in thought* चिन्तां विवेश, K.

ABSORPTION: (1) चोषणम्; (2) चूषा; (3) निपानम्; (4) शोषणम्.

ABSTAIN (v. i.): (1) वि-रमति (रम, c. 1.), *a. from this dirty work* विरम कर्म्मणोस्मान्मलिमसात्, D. IV.; (2) नि-वर्त्तयति (c. of वृत्) (with acc.), *a. yourself from this unlucky affair* निवर्त्तयास्मादसदीप्सितान्मन: Ku. v. 73.; (3) नि-वर्त्तते (वृत्, c. 1.): निवृत्तमांसस्तु तत्रभवान् जनक:, U. IV.

ABSTAIN from food: उप-वसति (वस्, c. 1.): v. TO FAST.

ABSTEMIOUS: (1) मिताहार: (रा, रं); (2) मिताशन: (ना, नं); (3) मितभुज् (mfn); (4) लघ्वाहार: (रा,रं); (5) लघ्वाशिन् (f. नी); (6) यताहार: (रा,).

ABSTEMIOUSLY: (1) मिताहारेण; (2) मिताशनेन; (3) लघ्वाहारेण.

ABSTEMIOUSNESS : (1) मिताहारः ; (2) मितभोजनम् ; (3) मिताशनम्.

ABSTINENCE : I. In gen. sense, refraining from : (1) निवृत्तिः ; (2) विरतिः ; (3) शान्तिः.—II. From food : (1) उपवासः ; (2) अनशनम् v. FASTING.—III. From the gratification of animal propensities : (1) संयमनम् ; (2) यमः

ABSTINENT : I. From food : (1) यताहारः (रा, रं) : v. ABSTEMIOUS.—II. In a wider sense : संयमिन् (f. नी) : v. CONTINENT.

ABSTRACT (v. t.) : I. To separate : q. v. : वि-योजयति (c. of युज्).—II. To filch away, steal : q. v. : अप-हरति (हृ, c. 1.).—III. To abridge : q. v.

ABSTRACT (subs.) : v. ABRIDGEMENT, EPITOME.

ABSTRACT (adj.) : I. Separate : q. v. II. As opposed to concrete : perh. सूक्ष्मः (क्ष्मा, क्ष्मं) : v. ABSTRUSE, REFINED.

ABSTRACTION : Phil. t. t. * प्रणिधानम् ; पदार्थानामपरधर्म्मानमाहत्यैकधर्म्मं प्रति प्रणिधानम्. In gen. sense, v. STEALING, SEPARATION, ETC.

ABSTRUSE : निगूढः (ढा, ढं) : v. RECONDITE, OBSCURE.

ABSTRUSENESS : निगूढता : v. OBSCURITY.

ABSURD : v. RIDICULOUS, PREPOSTEROUS, INCONSISTENT, UNREASONABLE.

ABSURDITY : I. Want of sense or judgement : (1) आनर्थक्यम् ; (2) अयाथार्थ्यम् ; (3) असङ्गतिः.—II. An absurd thing : Ph. *what a.* कः प्रमादः.

ABSURDLY : Ph. *do not talk a.* *अलमनर्थकप्रलापेन.

ABUNDANCE : (1) प्राचुर्यम् ; (2) भूयस्त्वम् ; (3) बाहुल्यम् ; (4) प्रभूतत्वम्.

ABUNDANT : (1) प्रचुरः (रा, रं) ; (2) प्रभूतः (ता, तं) ; (3) बहुलः (ला, लं) ; (4) भूयिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं) ; (5) प्राज्यः (ज्या, ज्यं) ; (6) भूरि (mfn) ; (7) अदभ्रः (भ्रा, भ्रं).

ABUSE (*v.* t.) : I. To revile : q. v. : आ-क्षिपति, अधि-, (क्षिप्, c. 6.) ; (2) आ-क्रोशति (क्रुश्, c. 1.) ; (3) अप-भाषते (भाष्, c. 1.)—II. To make ill use of : Ph. *a king who a. s his rights goes to hell* राजान्यायमाचरन्नरकं गच्छति ; *he a. s. his time* स कालं वृथा नयति, क्षिपति, हरति, etc.—III. To violate : q. v. : अक्रमते.

ABUSE (subs.) : I. Ill-use : (1) कुव्यवहार: ; (2) दुर्व्यवहार: ; (3) कुप्रयोग: (of words) ; (4) वृथाहरणं (of time). II. Contumely : (1) अधिक्षेप: ; (2) तिरस्कार: ; (3) आक्रोश: ; (4) आचार:.

ABUSIVE : Ph. *a. language* आक्षेपवच: ; *a. writer* *परुषलेखक:.

ABUT : V. TO ADJOIN, BORDER ON.

ABYSS : (1) गभीरगर्त: ; (2) गभीररन्ध्रम् ; (3) अगाधबिलम्.

ACACIA : वृक्षविशेष: ; शमी (a. suma) ; शिरीष: (another species).

ACADEMIC : i. e. Belonging to an academy : expr. by tat. comp.

ACADEMICIAN : *विद्वत्सभाधिष्ठातृ (f. त्री).

ACADEMY : I. A school : q. v. : विद्यालय:.—II. A society of learned men : (1) विद्वत्सभा (?) ; (2) पण्डितसभा (?). The Royal a. *लण्डननगरस्थ चित्रकारसभा.

ACCEDE : अनुजानाति (ज्ञा, c. 9.) : V. TO AGREE, ASSENT.

ACCELERATE : त्वरयति (c. of त्वर्) : V. TO HASTEN, QUICKEN.

ACCELERATION : त्वरा (?) (Ku. II. 63.) : V. HASTE.

ACCENT (subs.) : I. In speaking : स्वर:. *The acute a.* उदात्त: ; *the grave a.* अनुदात्त: ; *the circumflex a.* स्वरित:.—II. A peculiar tone in speaking : स्वर: : *with distinct articulation and a.* अतिस्पष्टवर्णस्वरसंस्कारया K.—III. An accentual mark : स्वरचिह्नम् (?) .—IV. Language, expressions : q. v.

ACCENT (v. t.) : सस्वरं उच्चारयति (c. of चर्) (?).

ACCENTUATE (v. t.) : Ph. *a. these syllables* * एषामक्षराणां स्वरान् चिह्नय (चिह्न्, c. 10.).

ACCENTUATION : I. In speaking : स्वर:—II. In writing : स्वरचिह्नीकरणम् (?)

ACCEPT (v. t.) : (1) गृह्णाति, प्रति-, परि-, (ग्रह्, c. 9.) : *a. ing the benedictions* आशिष: प्रतिगृह्णन्तौ, R. I. 44. ; *here we should a. the word* अथ *in the sense of succession* अत्राथशब्द: आनन्तर्यार्थ: परिगृह्यते, S. I. 1. ; (2) स्वीकरोति, N. XIV. 49. ; (3) अङ्गीकरोति, *let the real*

Nala a. the garland अङ्गीकरोतु परमार्थनलः स मालां, N. XIII. 53.; (4) प्रतिपद्यते (पद्, c. 4.), Si. XV. 22.; (5) प्रति-इच्छति (इष्, c. 6.) *a.ing presents* प्रतीच्छन्नुपायनानि, K.

ACCEPTABLE : I. Lit : (1) परिग्रहणीय. (या, यं) ; (2) उपादेय: (या, यं).—II. Agreeable, pleasant : q. v. : (1) रुचिर: (रा, रं) ; (2) मनोज्ञ: (ज्ञा, ज्ञं).

ACCEPTABLE, be : रोचते (रुच्, c. 1.) (with dat.) : v. TO PLEASE.

ACCEPTABLENESS : v. AGREEABLENESS, PLEASANTNESS.

ACCEPTABLY : रुचिरम् : v. AGREEABLY, SATISFACTORILY.

ACCEPTTANCE : (1) परिग्रह. : (2) प्रतिग्रह: ; (3) स्वीकरणम् (4) प्रतिपत्ति:.

ACCEPTATION : अर्थ: : v. MEANING. Ph. *according to usual a. the word 'inheritance' conveys property over which ownership is created on the demise of the former owner* पूर्व्वस्वाम्युपरमे यत्र द्रव्ये स्वत्वं तत्र निरूढो दायशब्द: Da.

ACCEPTER : (1) ग्राहक: ; (2) परिग्राहक: ; (3) परिग्रहीता.

ACCESS : I. Admission, interview : q. v. : Ph. *the ascetics want to gain a. to the king* तपस्विनो देवं द्रष्टुमिच्छन्ति, Sa. v. II. The means of a. : (1) आगमद्वारम् ; (2) उपसर्प्पणमार्ग: ; etc. III. Sexual intercourse : q. v. : अभिगमनम्. IV. Addition : v. ACCESSION V. A fit of disease : आगम: : v. ACCESSION.

ACCESSIBLE : I. Of places : (1) गम्य: (म्या, म्यं) ; (2) सुगम: (मा, मं).—II. Of persons : (1) उपसर्पणीय: (या, यं) : *surely kings are a. only at convenient times* नन्ववसरोपसर्पणीया राजान:, Sa. v. ; (2) सुलभदर्शन: (ना, नं) (easily seen). Ph. : *not a. to bribe or sexual gratification* धनस्त्रीदानादिनाभेद्य:, K. b.

ACCESSION : I. The act of joining : (1) योग. ; (2) सङ्गम:.—II. A coming to power : Ph. *on his a. to the throne* राज्यमवाप्य etc. or सिंहासनमारुह्य.—III. Increase : q. v. : वृद्धि:, Ph. : *a. of wealth* धनागम.—IV. Of disease : (1) आगम: ; (2) आविर्भाव: ; (3) अवतार:.

ACCESSORY (subs.) : (1) सहाय: ; (2) सहकारी ; (3) प्रवर्त्तक: V. INSTIGATOR.

ACCIDENCE : उपक्रमणिका (?) : V. RUDIMENT.

ACCIDENT : I. Chance, causalty : q. v.- ph. *seen by a.* समापत्तिदृष्टा, D. v. V. ACCIDENTALLY. II. An unlucky event : दुर्घटनम् or sim. घटना (when the sense is clear). III. A non-essential property : (1) न प्रकृति: ; (2) असहजो धर्म्म: or गुण: (?).

ACCIDENTAL : I. Causal, fortuitous : q. v. : (1) दैविक: (की, कं), *if a. there is no punishment* दैविके नास्ति निग्रह:, M. VIII. 403. ; (2) याद्दच्छिक: (की, कं,) *not approving of a. union* याद्दच्छिकीं सम्पत्तिमनभिसमीक्ष्य, D. VI. ; *even a. union* यदृच्छयापि योग:, Ki.—II. Non-essential : (1) असमवायिन् (f. नी) (2) आहार्य: (र्या, र्यं) ; (3) असहज: (जा, जं).

ACCIDENTALLY : (1) दैवात् ; (2) ; दैवयोगात् ; (3) दैवगत्या ; (4) यदृच्छया ; (5) विधिवशात्.

ACCLAMATION : (1) प्रशंसावाच:, *with various a. s of the spectators* रङ्गगतस्यजनस्योच्चावचा: प्रशंसावाच: प्रतिगृह्णन्ती, D. VI. ; (2) साधुवाद:, Si. XIV. 47.

ACCLIMATIZE : Ph. *many foreigners become a. d to India* * बहवो विदेशिन: कालेन भारतवर्षस्य जलवायुादिसहिष्णवो भवन्ति.

ACCLIVITY : उत्सङ्ग: : V. SLOPE, INCLINE.

ACCOMMODATE (v. t.) : I. To adapt, conform : Ph. *a. yourself to the whims of nature* विधिविलसितान्यनुवर्त्तस्व (?).—II. To reconcile, adjust : q. v.—III. To supply with conveniences : *a. me with lodgings* *वासदानेन मामुपकुरु.

ACCOMMODATION : I. Adaption : q. v. : उपयोगिता.—II. Reconcileation : q. v.—III. Conveniences : Ph. : *we received every a. in the inn* *सर्व्वोपकरणान्यस्माभि: पथिकाश्रमे समधिगतानि.—IV. A loan of money : Ph. *a. bill* * उपकरणपत्रम्.

ACCOMPANIED BY : often expr. by avy. comp. with स- : *as if a. by attendants* ससचिव इव, Ki. x. 14. N. B. note the fol. exx. : *a. by*

Sachi शचीसख:, R. VIII. 32. ; *a. by Rati* रतिद्वितीय:, Ku. III. 35. ; *a. by his mistress* गृहिणीसहाय:, R. II. 24.

Accompaniment : ph. *singing in a. with drums* मृदङ्गानुगतसङ्गीतम्, Ra. I.

Accompany : I. To go with : (1) अनु-गच्छति, अन्वेति, etc. : *a. d by some of the chief Kiratas* अन्वीत. स कतिपयै: किरातवर्यै:, Ki. XII. 52 : V. TO GO AFTER, FOLLOW ; (2) सहचर. (री, रं) भवति (भू, c. 1.) (with gen.) ; (3) गच्छति, याति etc. with सह and ins. : *I will a. you* त्वया सह गमिष्यामि.—II. To play in accompaniment : (1) अनु-गच्छति (गम् c. 1.) ; (2) अनु-सरति (सृ, c i.).

Accomplice : सहाय: : V. ACCESSORY.

Accomplish (v. t.) : I. To complete : q.v. : पूरयति (c. of पूर्)—II. To perform, execute : (1) साधयति (c. of सिध्) ; (2) निष्पादयति, सम्पादयति (c. of पद्) ; (3) निवर्त्तयति (c. of वृत्) ; (4) समा-दधाति (धा, c. 3.) ; (5) करोति (कृ, c. 8.) ; (6) दिशति (दिश्, c. 9.) ; (7) राधयति (c. of राध्..)—III. To furnish : q. v.

Accomplished (adj.) : I. Finished, performed : (1) सिद्ध:: (द्धा, द्धं) ; (2) निष्पन्न: (न्ना, न्नं) ; (3) निवृत्त (त्ता, त्तं).—II. Clever, refined : (1) विशारद: (दा, दं) ; (2) विचक्षण: (णा, णं:) ; (3) कृतिन् (f. नी) : *let the a. enjoy it with pleasure* तत् सुप्रसन्नमनस: कृतिनो भजन्ताम्, Vi. I. N. B. The last word generally used absol. but see Ki. xiv. 2.

Accomplishment : I. The act of accomplishing : (1) सिद्धि: ; (2) साधनम्; (3) सम्पादनम् ; (4) निष्पत्ति: ; (5) राद्धि: ; (6) निवृत्ति:—II. Attainment, acquirement, culture : q. v.

Accord (subs.) : I. Agreement, concurrence : q. v. : ph. *let us all with one a. fly up with the net* सर्व्वैरेकचित्तीभूय जालमादायोड्डीयतां, H. I. ; *of one's own a.* स्वेच्छात: .—II. Concord, harmony . q. v.

Accord (v) : I. Trans. : V. TO GRANT. II. Intrans. : V. TO HARMONIZE, AGREE.

ACCORDANCE with, in : (1) comp. with अनुसारेण, in a. with it तदनुसारेण ; (2) sometimes by the sim. abl. or ins. : *in a. with the king's command* राजाज्ञया, *in a. with my saying* मद्वचनात्, Mr. : V. ACCORDING TO.

ACCORDING TO : (1) By avy. comp. with यथा-, *a. to rite* यथाविधि ; *punishing a. to (the nature of) the offence (committed)* यथापराधदण्डानां, R. I. 6. ; (2) when indicating order or succession by अनुक्रमेण, क्रमेण, or by avy. comp. with अनु-. *not a. to (the seniority of) the mother* न मातृक्रमेन, K. b. ; *a. to regular order* अनुपूर्व्वशः, M : V. IN ACCORDANCE WITH.

ACCORDINGLY (adv.) : तथैव : V. AGREEABLY, CONFORMABLY.

ACCORDINGLY (conj.) : often understood or expr. by circumlocution : ph. *'the princess is come, come to see her,' (saying this) she went and we a. followed her* प्राप्तैवेयं भर्तृदारिका, आगच्छतां द्रष्टुमित्ययासीत्। तामन्वयाव चावां, D. VI. ; *he a. followed me* तथोक्तः मामनुवव्राज : V. CONSEQUENTLY, THEREFORE.

ACCOST (v. t.) : आ-मन्त्रयति (मन्त्, c. 10.) : V. TO ADDRESS.

ACCOUCHEMENT : (1) गर्भनिर्गमः ; (2) प्रसवः : V. DELIVERY.

ACCOUCHEUR : (1) कुमारभृत्याकुशली भिषक्, R. III. 12. ; (2) प्रजननकुशलः (पुरुषः), Sr.

ACCOUNT (subs.) : I. Of money : गणना, *a. book* गणनापत्रिका, Raj. ; *balancing an a.* गणनामेकीकृत्य, Raj. ; *render an a. for me* मदर्थं गणनां कुरु.—II. Estimation : q. v. गणना.—III. Importance, value, advantage : q.v.—IV. A narrative or description : q.v. : (1) विवरणम् ; (2) विवृतिः.—V. Reason, consideration : q.v. : Ph. *on this a.* अतः ; *on what a.* किमर्थम् or किन्निमित्तम् ; *on no a.* न कथञ्चन ; *on all a.s* सर्व्वथा.

ACCOUNT OF, ON : (1) by the abl. : *on a. of having no power* अप्रभुत्वात्, D. ; (2) sometimes by the ins., especially if the word ends in ता,

on a. of my childhood बालतया, K. ; (3) by-निमित्त: (त्ता, त्तं), *as we are reduced to this state on a. of the enemy* द्विषन्निमित्ता यदियं दशा, Ki. I. 41. : V. FOR, FROM, FOR THE SAKE OF.

ACCOUNT (v.t.) : गणयति (गण्, c. 10.) : V. TO CONSIDER, ESTEEM.

ACCOUNT FOR : I. To assign the cause of : कारणं दर्शयति, प्र॰ (c. of दृश्) (with gen.) : V. TO EXPLAIN. II. To render an account : Ph. *a. for the money received* * यद्धनं प्राप्तं तस्य गणनां देहि.

ACCOUNTABLE. : Ph. *I apprehend you are a. for his death.* * त्वद्दोषात्तस्य मरणमाशङ्के ; *every one is a. to God for his conduct* * सर्वैरीश्वराया-त्मकार्याणां न्यायान्यायौ प्रदर्शयितव्यौ.

ACCOUNTANT : perh. गणक: ; *chief a., a.- general* गणनाध्यक्ष:, Raj.

ACCOUTRE (v.t.) : सं-नह्यति (नह्, c.4.) : V. TO EQUIP, ARM.

ACCOUTREMENT (1) सन्नाह: ; (2) सज्जा : V. ARMS, EQUIPMENT.

ACCREDIT (v.). : I. To trust : q.v. : वि-श्वसिति (श्वस्, c.2.).—II. To send with credentials : प्र-हिणोति (हि, c.5.) : V. TO SEND.

ACCRETION : (1) उपचय: ; (2) वृद्धि:.

ACCRUE (v.i.) : V. TO RESULT ; ALSO TO AUGMENT.

ACCUMULATE (v.t.) : (1) सं-चिनोति, समा-, प्र-, (चि, c.5.) ; (2) सं-बिभर्त्ति (भृ c.3.) ; (3) सं-गृह्णाति (ग्रह्, c.9.) ; (4) राशीकरोति, पुञ्जीकरोति etc. (= to amass).

ACCUMULATE (v.i.) : (1) उपचीयते (pass.) ; (2) वर्धते (वृध्, c.1.) ; (3) स्फीत: (ता, तं.) भवति.

ACCUMULATION : (1) सञ्चय: ; (2) सङ्ग्रह: ; (3) सम्भृति:.

ACCURACY :(1) विशुद्धत्वम् ; (2) विशुद्धि. :.V. CORRECTNESS, NICETY.

ACCURATE : विशुद्ध: (द्धा,द्धं) : V. CORRECT, EXACT, CAREFUL.

ACCURATELY : विशुद्धम् : V. CORRECTLY, EXACTLY.

ACCURSED : (1)- हतक: (का, कं), *the a. moon* चन्द्रहतक:, K. ; (2) दग्ध: (ग्धा, ग्धं), *the a. saint* दग्धसिद्ध:, D. VII. : V. DETESTABLE, EXECRABLE.

ACCUSATION : (1) अभियोगः ; (2) अपवादः, *made a false a. against her husband* भर्त्तुर्मिथ्यापवादमभिहितवती, Vet. ; (3) अभिशापः (=false a.).

ACCUSATIVE CASE : (1) कर्म्मकारकम् ; (2) कर्म्मन् (n.).

ACCUSATORY (adj.) : i. e. containing an accusation : अपवादगर्भः (र्भा, र्भम्).

ACCUSE (v. t.) : (1) अभि-युनक्ति (युज्, c. 7.), *that I go like an a.d man* अभियुक्त इव प्रयामि, Mr. IX. ; (2) अप-वदति (वद्. c. 1.) : v. TO CALUMNIATE.

ACCUSER : (1) अभियोक्तृ (f. त्री) ; (2) अभियोगिन् (f. नी) (rare.)

ACCUSTOM : (1) परिचयं करोति, *a.ed himself in shooting moveable objects* परिचयं चललक्ष्यनिपातने...करोति, R. IX. 49. ; (2) अभ्यसति (अस्, c. 4) V. TO PRACTISE. Ph. : *he who is a.ed to good food* * यः सर्व्वदा भोजनविशेषैराहारं करोति ; *a.ed to cheating* वञ्चनापरः (रा, रं).

ACE : of cards : *टेक्का. Ph. : *within an a. of piercing* : *अल्पेन वेद्धुं न शशाक.

ACCERBITY : कटुता (lit. and fig.) : v. SOURNESS.

ACHE (subs) : (1) पीडा ; (2) वेदना ; (3) व्यथा : v. HEAD-A. ETC.

ACHE (v. i.) : (1) व्यथते (व्यथ्, c. 1.) ; (2) पीड्यते (p. of पीड्). Ph. : *my head a.s* शिरोवेदना मां बाधते, Mu. III.

ACHIEVE (v. t.) : (1) साधयति (c. of सिध्) ; (2) निष्पादयति (c. of पद्) : v. TO ACCOMPLISH.

ACHIEVEMENT : I. Exploit : q. v. : (1) अवदानम्, *measured by your a.* अवदानसम्मिता, Sa. VII ; (2) कर्म्मन् (n) v. DEED II. In heraldry : v. ESCUTCHEON.

ACHROMATIC : * अवर्णः (र्णा, र्णम्) : *a. telescope* * अवर्णदूरवीक्षणं येन तेजोबिम्बे येण रक्तपीताद्यादिमवर्णो न दृश्यते.

ACID : I. adj. : अम्लः (म्ला, म्लं).—II. Subs. : अम्लः.

ACIDITY : (1) अम्लता ; (2) अम्लत्वम्. *A. of stomach* अम्लपित्तः.

ACIDULOUS : ईषदम्लः (म्ला, म्लं) (?)

ACKNOWLEDGE (v. t.) : (1) अभ्युप-एति (इ, c. 2.), *she a.d defeat from me* मत्तः पराजयोऽभ्युपेतः, D. II.; (2) अभ्युप-गच्छति (गम्, c. 1.): *I a. I am just so* अभ्युपगतं तावदस्माभिरेवंविधा एव वयं, Sa. v.; (3) स्वीकरोति, D. s.; (4) अङ्गीकरोति, *if one would not a. the authority of inference* यदि कश्चित्प्रामाण्यमनुमानस्य नाङ्गीकुर्यात्, D. s.; (5) प्रतिपद्यते (पद्, c. 4.), M. VIII. 183.

ACKNOWLEDGEMENT : (1) स्वीकारः ; (2) अभ्युपगमः ; (3) अभ्युपायः ; (4) अङ्गीकारः.

ACME : परा कोटिः : *the a. of joy* परां कोटिमानन्दस्य, K.

ACONITE : a poison : वत्सनाभः.

ACORN : i. e. the fruit of the oak : v. OAK.

ACOUSTIC : (1) श्रौतः (ती, तं) ; (2) comp. with श्रोत्र-.

ACOUSTICS : * शब्दविद्या.

ACQUAINT (v. t.) : I. To make familiar : परिचयं करोति (कृ, c. 8.), आ-चरति (चर्, c. 1.), *making himself a.ed with all sciences* सर्वविद्यापरिचयमाचरतः, K.—II. To inform : q.v. : बोधयति, अव-,(c. of बुध्), *you should keep me a.ed with whatever happens there everyday* प्रत्यहञ्च यद्यत्तत्र वृत्तान्तं जातं तदखिलं त्वयावबोध्यः, D. III.

ACQUAINTANCE : I. Familiar knowledge : (1) परिचयः, *out of respect for his a. with all practical arts* सकलकलाकलापपरिचयबहुमानेन, K. ; (2) संस्तवः (*rare*) : v. KNOWLEDGE, INTIMACY. II. A person known : (1) परिचितः (ता, तं), *like old a.s* चिरपरिचितानिव, D. III. ; (2) संस्तुतः (ता, तं) Ki. III. 2.

ACQUAINTED WITH : अभिज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) (with gen.), *I am not a. with such affairs* एवंविधानां वृत्तान्तानामनभिज्ञास्मि, K. : Ph. *we are not a. with love affairs* अनभ्यन्तरा खलु वयं मदनगतस्य वृत्तान्तस्य, Sa. III.

ACQUIESCE : v. TO ASSENT, ABIDE BY, CONTENT WITH.

ACQUIESCENCE : सम्मतिः : v. ASSENT.

ACQUIRE (v. t.) : (1) अर्जति, उप-, (अर्ज्, c. 1.) or commonly, उपार्ज्जनं करोति (with gen.); (2) अधि-गच्छति (गम्, c. 1.), *to a. fame* यशोधिगन्तुम्, Ki. III. 40. V. TO GAIN, OBTAIN.

ACQUIREMENT : I. The act of acquiring : (1) अर्जनम्, उपार्जनम्, *by the a. of knowledge* विद्योपार्जनेन, P. I. p. ; (2) अधिगमः ; (3) लाभः ; (4) अवाप्तिः.—II. Of knowledge : V. ATTAINMENT (III.) [V. GAIN.

ACQUISITION : I. Acquirement : q. v. II. The thing acquired लाभः

ACQUIT (v. i.) (1) मुञ्चति (मुच्, c. 6.) ; (2) मोचयति (c. of मुच्) ; (3) निस्तारयति (c. of तृ) (?).

ACQUIT ONESELF : आ-चरति (चर्, c. 1.) : V. TO CONDUCT.

ACQUITTAL : (I) मुक्तिः ; (2) मोचनम्; (3) मोक्षः. [q. v.

ACQUITTANCE : I. Of debt : (1) परिशोधः ; (2) निर्यातनम्.—II. A receipt

ACRE : भूमानविशेषः.

ACRID (adj.) : कटुः (ट्वी, टु) : V. PUNGENT, SHARP, ACRIMONIOUS.

ACRIMONIOUS : (1) कटुः (ट्वी, टु) ; (2) उग्रः (ग्रा, ग्रं) ; (3) प्रखरः (रा, रं).

ACRIMONIOUSNESS, ACRIMONY : (1) कटुत्वम् ; (2) प्राखर्यम् ; (3) उग्रत्वम्.

ACROSS (adv.) : (1) व्यत्यस्तः (स्ता, स्तं) ; (2) कोणाकोणि (?).

ACROSS (prep.) : Ph. *I will go a. the river.* नदीपारं गमिष्यामि ; *a bridge has been laid a. the Son* * शोणस्योपरि सेतुर्बबन्धे.

ACROSTIC :- nearest word चित्रं काव्यम्, Kav. i. 8. ; * आद्याक्षरबन्धः

ACT (v. t.) : I. To do, perform : q. v. II. On the stage : (1) अभिनयति (नी, c. 1.), Sa. 1 ; (2) प्र-योजयति (युज्, c. 10.), *we should a. Malabikagnimitra in this spring festival* मालविकाग्निमित्रमस्मिन्वसन्तोत्सवे प्रयोक्तव्यम्, Mal. ; (3) नाटयति (नट्, c. 10.), Ma. 1. : Ph. *Urbashi a.ing the part of Laksami.* लक्ष्मीभूमिकायां वर्तमानोर्वशी V. iii. N. B. The sense of a.ing is often expressed by nomi. v. s. : *a. the nymph* अप्सरायते.

ACT (v. i.) : I. To be in action : करोति (कृ, c. 8.) : *this is not possible that one a.s and another enjoys* न ह्येतत् सम्भवित्यन्यः करोत्यन्यः भुङ्क्त इति,

D. s.—II. To conduct oneself : (1) आचरति (चर्, c. 1.) : *the king has a.ed very ungentlemanly towards Sakuntala* तेन राज्ञा शकुन्तलायामनार्यमाचरितम्, Sa. IV. V. TO BEHAVE : (2) by nominal verbs : *to a. as a step-mother* सपत्नायते ; *to a. as a tutor* गुरूयते ; *to a. like yourself* त्वयते. —III. On the stage : अभिनयति (नी, c. 1.) V. ACT. (v. t.) (II)

ACT (subs.) :-I. A deed : q. v. : (1) कर्मन् (n.) ; (2) क्रिया ; (3) कृतम्.—II. A division of a play : अङ्क (mn.)—III. A law : * विधिः Ph. : *the last act of life* : (जीवनस्य) चरमदशा.

ACTION : I. Agency : often not expr : *water boils by the a. of heat* * वारि तपति तापेन. Ph. *the a. of the senses* इन्द्रियाणां वृत्तिः Ku. III ७२. ; *the a. of love* मदनस्य व्यापारः, Sa. I.—II. Deed, conduct : q. v. : (1) चेष्टितम् ; (2) विचेष्टितम्—III. Gesticulation : q. v. : चेष्टा, M. VII. ६३.—IV. Law suit, cause : q. v. कार्यम्, Mr. XI.—V. An engagement, battle : q. v. : युद्ध.—VI. In plays etc. : *कार्यम् : *there is much a. in the play* * कार्यबहुलो नाटकः

ACTIONABLE : (1) व्यवहार्यः (र्या, र्यं), (2) व्यवहर्तव्यः (व्या, व्यं) : *a. subject* व्यवहारपदं, M.

ACTIVE (adj.) : I. Agile, nimble : (1) उत्थानशीलः (ला, लं) ; (2) उत्साहिन् (f. नी) (=zealous) ; (3, 4.) क्षिप्रकारिन्, आशुकारिन् (f. णी) (=one who does quick) ; (5) तीक्ष्णकर्मन् (mfn.) (=sharp-worker) ; (6) अतन्द्रितः (ता, तं) (= not slow).—II. Busy, industrious : q. v. : (1) कर्मिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं) ; (2) व्यवसायिन् (f. नी).—III. In gram. ; Ph. *a. verb* सकर्मकक्रिया ; *a. voice* कर्तृवाच्यम्.—IV. As opposed to passive : Ph. *a. organs* कर्मेन्द्रियाणि (n. pl.) ; *entered into a. life* संसारकार्ये व्यापृतः (ता, तं) (?).

ACTIVITY (subs.) : I. Agility : (1) क्षिप्रकारिता ; (2) उत्साहः V. ZEAL. II. Industry and energy : (1) उद्योगः ; (2) व्यवसायः ; (3) अध्यवसायः ; (4) कर्माभिनिवेशः ; (5) उत्थानशीलता. Ph. *with great a.* महता यत्नेन.

ACTOR : I. A doer : q. v. : कर्तृ (m.)—II. A stage player : (1) नटः ; (2) नर्तकः ; (3) कुशीलवः ; (4) चारणः ; (5) शैलूषः ; (6) अभिनेतृ (m.) ; (7) रङ्गाजीवः ; (8) शैलालिन् (m.) (rare).

ACTRESS : (1) नटी ; (2) नर्तकी ; (3) अभिनेत्री.

ACTUAL : (1) यथार्थः (र्था, र्थम्) ; (2) comp. with परमार्थ—.v. REAL, TRUE.

ACTUALITY : (1) यथार्थता ; (2) तत्वम् : v. REALITY.

ACTUALLY : (1) परमार्थतः ; (2) यथार्थतः v. REALLY, TRULY.

ACTUARY : लेखकः (?). v. CLERK, REGISTRAR.

ACTUATE : प्र-चुदति (चुद्, c. 6.) : v. TO MOVE, IMPEL, INFLUENCE.

ACUMEN : (1) सूक्ष्मदर्शिता ; (2) कुशाग्रबुद्धिः : v. SAGACITY

ACUTE (adj.) : I. In intellect : (1) सूक्ष्मदर्शिन् (f. नी) ; (2) कुशाग्रबुद्धि (mfn.) R. v. 4. : v. SUBTLE SHREWED, KEEN. II. Of the senses : तीक्ष्णः (क्ष्णा, क्ष्णं) : v. SHARP, PENETRATING. III. Sharp, pointed : q. v. : Ph. *a. angle*: v. ANGLE. *a. accent* उदात्तः ; *a. pain* तीव्रवेदना.

ACUTELY : v. SHARPLY, KEENLY, SUBTLY.

ACUTENESS : I. Of intellect : v. ACUMEN. II. Of the senses : (1) तैक्ष्ण्यम् ; (2) तेजः.

ADAGE : वचनम् (when the sense is clear) : v. PROVERB, SAYING.

ADAMANT : I. An imaginary stone : वज्रः (Lit. and Fig.). II. Lode-stone q. v. : अयस्कान्तः.

ADAPT : v. TO FIT, SUIT. A. ed : v. FIT, SUITABLE.

ADAPTATION : v. FITNESS, SUITABILITY.

ADD. I. To sum up : (1) योजयति, सं-, (युज्, c. 10). ; (2) सं-कलयति (कल्, c. 10)—II. To gain ,unite : q. v. : योजयति.—III. To speak in addition : अपरञ्च ब्रवीति (ब्रू, c. 2.), अभिदधाति (धा, c. 3.), etc.

ADDER : सर्पविशेषः.

ADDICT : (1) आत्मानं आ-सञ्जयति (with loc.) ; (2) आसज्जते (with loc.) : v. TO DEVOTE, GIVE UP.

ADDICTED : (1) आसक्तः, प्रसक्तः, or सक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) निरतः (ता, तं).

ADDITION : I. The process of adding : (1) सङ्कलनम् ; (2) सङ्कलितम्, *a. of fractions* भिन्नसङ्कलितम्, Li.—II. The act of adding : (1) योगः ; (2) संयोगः ; (3) समायोगः ; (4) सङ्कलनम्—III. Anything added : योगः v. INCREASE.

ADDITIONAL : Ph. *on receiving the a. powers* * अतिरिक्तक्षमतां प्राप्य ; *there are additional reasons for his departure* * तस्य प्रस्थानस्यापराणि कारणानि सन्ति.

ADDLE (adj.) : (1) नष्टः (ष्टा, ष्टं) (?) ; (2) दुष्टः (ष्टा, ष्टा) (?) : v. PUTRID.

ADDLE-HEADED : v. SILLY, FOOLISH.

ADDRESS (subs.) : I. A speaking to : (1) सम्बोधनम् ; (2) अभिभाषणम् ; (3) वचनम्.—II. A message of respect : perh. अभिवादः.—III. Manner of speaking to another : Ph. *of pleasing a.* प्रियम्वदः (दा, दं) or मिष्टभाषिन् (f.णी) or मधुरालापिन् (f.नी)—IV. Tact, dexterity : q.v. दक्षता :—V. In pl. : of courtship : Ph. *his a.es were rejected* *तस्यामन्त्रणं प्रत्यादिष्टम्.—VI. The superscription of a letter : बाह्यनामन् (n.) *get this letter written by Sakatadasa without putting any a.* : अदत्तबाह्यनामानं लेखं शकटदासेन लेखयित्वा Mu. i.—VII. The direction : नामधामनी (n.du.).

ADDRESS (v. t.) : I. To discourse to : (1) सम्बोधयति (बुध्, c. 10.) or सम्बोधनं करोति ; (2) अभि-भाषते, सम्-, आ-, समा-, (भाष्, c. 1.), *he a.es me by my name* नामग्रहणपूर्व्वकं मां सम्भाषते. ; (3) अभि-दधाति (धा, c. 3.), *a. me as you have been accustomed to do* यथाभ्यस्तमभिधीयतां, U. i. : v. TO SPEAK TO—II. To superscribe (as a letter) : q. v. : Ph. *he a.ed a letter to me* स मह्यं पत्रं प्रालिखीत्.—III. To court, woo : q. v.

ADDUCE. (v. t.) : (1) दिशति, उत्-, निर्-, (दिश्, c. 6.), *if a man does not a. witnesses saying that he has got them* साक्षिणो मम विद्यन्ते इत्युक्त्वा यो न निर्दिशति, K. b, M. Viii. 56. ; (2) उप-न्यस्यति (अस्, c. 4.) *a.ing of witnesses* साक्ष्युपन्यासः K. b.

ADEPT (adj.) : (1) निपुण: (णा, णं) ; (2) कुशल: (ला, लं) ; (3) पटु (mfn.).

ADEQUACY : पर्याप्ति: v. SUFFICIENCY. N. B. better expr. by the adj.

ADEQUATE (adj.) : I. Sufficient : q. v. : पर्याप्त: (प्ता, प्तं).—II. As applied to men : (1) उपयुक्त: (क्ता, क्तं) ; (2) समर्थ: (र्था, र्थम्). v. COMPETENT.

ADEQUATELY : Better expr. by the adj. : v. SUFFICIENT, SUFFICIENTLY.

ADHERE (v. i.) : (1) सज्जते (सञ्ज्, c. 1.), *who a.s to my dress* को नु निवसने मे सज्जते, Sa. IV. ; (2) लगति, सं-, (लग्, c. 1.) *again a.d to the Sinsapa tree* शिंशपावृक्षे पुनर्लंलाग, etc., v. TO STICK, CLING TO.

ADHERENCE : v. ADHESION.

ADHERENT (subs.) : अनुगामिन् (f. नी) v. FOLLOWER. Ph. *Anantasira is an a. of Praharavarma* अनन्तसीर: प्रहारवर्मण: पक्ष:, D. III. : v. PARTISAN.

ADHESION (subs.) : I. Lit. : sticking to : (1) संलग्नत्वम् ; (2) संसक्ति:. —II. Fig. attachment : q. v. : आसक्ति:.

ADHESION (adj.) : Perh. श्लग्न: (ग्ना, ग्नं). v. STICKY.

ADIEU (interj.). स्वस्ति with dat.

ADIEU (subs.) : (1) आमन्त्रणम् ; (2) आपृच्छनम्. *To bid a.* : (1) आमन्त्रयते (मन्त्र् c. 10.). R. VII. 30. ; (1) आ-पृच्छते (प्रच्छ्, c. 6.). R. VIII. 49.

ADJACENT (adj) : (1) सन्निहित: (ता, तं) ; (2) सन्निकृष्ट: (ष्टा, ष्टं) ; (3) समीपवर्त्तिन् (f. नी) ; (4) ; निकटस्थ: (स्था, स्थं) ; (5) आसन्नवर्त्तिन् (f. नी).

ADJECTIVE : (1) विशेषणम् ; (2) गुणवाचक: शब्द:.

ADJOIN (v. t.) : (1) लगति, सं- (लग्. c. 1.) ; (2) स्पृशति (स्पृश्, c. 6.)

ADJOINING (adj.) : संलग्न , or, लग्न: (ग्ना, ग्नं).

ADJOURN (v. t.) : perh. व्या-क्षिपति (क्षिप, c. 6) : *a.ed the case till monday* * सोमवारं यावत् कार्यं व्याचिक्षेप : v. TO PUT OFF, POSTPONE.

ADJOURN (v. i.) : Ph. *the parliament a.ed for four days* * चतुर्दिवसं महासभा व्यक्तकार्यासीत्.

ADJOURNMENT : व्याक्षेप: (?) v. POSTPONEMENT.

Adjudge (v. t.) : v. TO AWARD ; TO DECREE ; TO SENTENCE.

Adjudicate : निर्णयति (नी c. 1.) : v. TO DECIDE, JUDGE.

Adjudication : (1) निर्णयः ; (2) निर्णयनम् : v. DECISION.

Adjunct : (1) संयुक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) सम्मिलितः (ता, तं) ; (3) अनुबद्धः (द्धा, द्धं)

Adjuration : I. The act of adjuring : शापनम्—II. The form of oath : शपथः.

Adjure : v. TO ENTREAT, BEG.

Adjust : I. To make exact, fit : q. v. II. To regulate : q. v. : सन्निदधाति (धा, c. 3.). III. Of accounts : v. ACCOUNT.

Adjustment : v. REGULATION, SETTLEMENT.

Adjutancy : * सहचरपदं

Adjutant (subs.) : I. A military officer : * सहचरः—II. The gigantic crane : (1) चर्मिभषः ; (2) लोहपृष्ठः.

Admeasurement, Admensuration : v. MEASUREMENT, MENSURATION.

Administer (v. t.) : I. To manage, execute : q. v. : निर्-वाहयति (c. of वह्) : Ph. *to a. justice* धर्म्मविवेचनं करोति (कृ c. 8.) M. VIII. 21.—II. To give, afford : q. v. : ददाति (दा c. 3.)—III. To tender an oath : शापयति (c. of शप्).—IV. To manage an estate : *मृतकसम्पत्तेः रक्षणावेक्षणं करोति.

Administration : I. Execution, management : q. v. : निर्व्वाहः. Ph. *a. of Government* शासनम् ; *a. of justice* धर्म्मविवेचनम् ; *internal a.* प्रजासु वृत्तिः, Ki. I. I.—II. The executive part of Government : सचिवाः (m. pl.)—III. Legal. t. t. : Ph. *letters of a.* * निर्व्वाहपत्रम्.

Administrative : Ph. *his a. abilities are proverbial* * तस्य शासनकार्य्यदाक्ष्यं सुप्रसिद्धम्.

Administrator : I. A manager : q. v. : निर्व्वाहकः.—II. Of an intestate's property : * रक्षकः.

Admirable (adj.) : (1) श्लाघ्यः, (घ्या, घ्यम्) ; (2) प्रशस्तः (स्ता, स्तं) ; (3) अद्भुतः (ता, तं) (=wonderful, q. v.) ; (4) अनुपमः (मा, मं) (=incomparable q. v.)

ADMIRABLE (interj.) : साधु साधु.

ADMIRABLY : (1) साधु ; (2) सुष्ठु ; (3) in comp., by the words given under ADMIRABLE.

ADMIRAL : (1) नाविकनायकः, D. VI. ; (2) * रणपोतपतिः

ADMIRALTY : The board of a. : * रणपोतसचिवमण्डली ; सामुद्रिकसचिवसमाजः

ADMIRATION : (1) श्लाघा ; (2) प्रशंसा ; (3) प्रशंसावाद : (=acclamation, q. v.) ; (4) विस्मयः (=wonder, q. v.) Ki. XIII. 17.

ADMIRE (v. t.) : (1) प्र-शंसति (शंस्, c. 1.), *Indra a. d the speed*...बलस्य शत्रुः प्रशशंस शीघ्रताम्, Si. I. 52. ; (2) श्लाघते (श्लाघ्, c. 1.), *a.d by the assembled gods* श्लाघितो देवसङ्घैः, Ki. XVIII. 48 ; (3) स्तवीति (स्तु, c. 2.), *(some) a. deep sense* स्तुवन्ति गुर्व्वीमभिधेयसम्पदम्, Ki. XIV. 5. : V. TO PRAISE.

ADMIRER : I. Lit. : प्रशंसकः —II. A lover : q. v.

ADMIRINGLY : of gazing : (1) विस्मयविकसिताक्षः (क्षी, क्षं), D. ; (2) निश्चलनिबद्धलक्षं च, K.

ADMISSIBLE (adj.) : ग्राह्यः (ह्या, ह्यम्), M. VIII. 78.

ADMISSION (subs.) : I. Acknowledgement : q. v. : स्वीकारः.—II. Admitance, entrance : (1) प्रवेशः ; (2) प्रवेशनम्.

ADMIT (v. t.) : I. To allow to enter : (1) प्रवेशयति, *a. them at once* अविलम्बितं प्रवेशय तौ, Sa. II. ; (2) आ-वेशयति (c. of विश्), *a.ing (me) to his hut* स्वकुटिरमावेश्य, D. III.—II. To acknowledge : q. v. : (1) अभ्युपैति (इ, c. 2.) ; (2) अभ्युपगच्छति (गम्, c. 1.).—III. To be capable of : Ph. *it a.s of no other construction* * अतोऽन्योऽन्वयो न लगति or नोपपद्यते ; *it a.s of no delay* विलम्बं न सहते (?).

ADMITTANCE : V. ADMISSION.

ADMITTING THAT : V. GRANTING.

ADMIXTURE : मिश्रणम् V. MIXTURE.

ADMONISH (v. t.) :—(1) अनु-बोधयति (c. of बुध्) : V. TO REMIND ; (2)

उपदिशति (दिश्, c. 6.) : v. TO ADVISE ; (3) उपा-लभते (लभ्, c. 1.) : v. TO REPROVE.

ADMONISHER : (1) उपदेशक : v. ADVISER ; (2) प्रबोधक: (?) : v. MONITOR.

ADMONITION : (1) उपदेश: v. ADVICE ; (2) उपालम्भ: v. REPROOF ; (3) प्रत्यादेश: (?) v. WARNING.

ADMONITORY (adj.) : उपदेशगर्भ: (र्भा, र्भम्).

ADO (subs.) : v. TROUBLE, DIFFICULTY, BUSTLE.

ADOLESCENCE (subs.) : (1) यौवनम् ; (2) तारुण्यम् : v. YOUTH.

ADOLESCENT (adj.) : युवन् (f. युवती or यूनी) : v. YOUNG.

ADOPT (v.t.) : (1) गृह्णाति, परि-,प्रति-,(ग्रह्, c.9.) (Lit. and Fig.) *he who a.s a. son......* यं पुत्रं परिगृह्णीयात्, M. IX 171. ; (2) करोति (=to make, *applicable only to a.ing children), who should a. and what sort of children.* केन क: क्रियतां सुत:, D. m. : Ph. *to a. as a son* पुत्रीकरोति (nomi). D. m.

ADOPTER : ग्रहीतृ, परिग्रहीतृ, प्रतिग्रहीतृ (f. त्री) (Lit. and Fig.), D. m.

ADOPTION : (1) परिग्रह:, प्रतिग्रह: (Lit. and Fig.), D. m. ; (2) पुत्रीकरणं (=a. as a child), D. m.

ADOPTIVE : I. One who adopts : परिग्रहीतृ (f. त्री) : v. ADOPTER. II. One who is a. ed : (1) कृत्रिम: (मा, मं) ; (2) दत्तक: (a son given) ; (3) क्रीत: (a son bought). See. M. IX. 168. 169. 174. 177. : Ph. *a. daughter* अपत्यकृतिका, U. I.

ADORABLE : (1) आराधनीय: (या, यं); (2) उपास्य: (स्या, स्यं) ; (3) पूज्य: (ज्या,ज्यं).

ADORATION : (1) आराधना ; (2) उपासना ; (3) पूजा.

ADORE (v. t.) (1) उप-आस्ते (आस्, c. 2.) ; (2) उपतिष्ठते (स्था, c. 1.) ; (3) आराधयति (राध्, c. 10.) ; (4) पूजयति (पूज्, c. 10.).

ADORER : (1) आराधक: (का, कं) ; (2) उपासक: (का, कं) ; (3) पूजक: (का, कं).

ADORN (v. t.) : (1) अलं-करोति (कृ, c. 8.) ; (2) भूषयति, वि-, (भूष्, c. 10.) ; (3) मण्डयति (मण्ड्, c. 10.) ; (4) प्र-साधयति (c. of सिध्).

ADORNER :-(1) अलङ्कर्तृ (f. त्री) ; (2) प्रसाधक (f.-धिका).

ADORNMENT : I. Adorning : (1) भूषा ; (2) मण्डनम् ; (3) अलङ्क्रिया.—II. Ornament : q. v. : (1) अलङ्कारः ; (2) भूषणम्.

ADRIFT : इतस्ततः प्लवमानः (ना, नं). *To set a.* : Perh. प्लावयति (c. of प्लु).

ADROIT (adj.) : (1) निपुणः (णा, णं) ; (2) हस्तवत् (f. ती) : V. CLEVER, SKILFUL, DEXTEROUS.

ADROITLY : (1) नैपुण्येन ; (2) सपाटवम् ; (3) हस्तवत्तया.

ADROITNESS : (1) दाक्ष्यम् ; (2) नैपुण्यम् ; (3) हस्तवत्ता ; (4) चातुरी.

ADULATION : (1) चाटूक्तिः ; (2) स्तवः (?) ; (3) *by false a.s* वितथैः स्तवैः, Si.

ADULATOR : चाटुकारः V. FLATTERER.

ADULATORY : (1) चाटुपूर्णः (र्णा, र्णं) (?) ; (2) प्रशंसागर्भः (र्भा, र्भं) ; (3) श्लाघासूचकः (का, कं).

ADULT : (1) प्राप्तव्यवहारः (रा, रं) ; (2) युवन् (f. ती) : V. YOUTHFUL.

ADULTERATE (v. t.) : अपद्रव्येण मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) or sim. मिश्रयति (when the sense is clear). Ph. *a.d with water* जलसंसृष्टः (ष्टा, ष्टं), M.

ADULTERATER : (1) मिश्रकः, M. XI. 50. ; (2) अपद्रव्येण मिश्रणकर्तृ (m), K. b.

ADULTERATION : अपद्रव्यमिश्रणं, or sim. मिश्रणं (when the sense is clear).

ADULTERER : (1) पारदारिकः ; (2) पारतल्पिकः ; (3) परस्त्रीगामिन् (m.)

ADULTERESS : (1) व्यभिचारिणी ; (2) परपुरुषसङ्गता.

ADULTEROUS : (1) व्यभिचारिन् (f. णी) ; (2) comp. with व्यभिचार.

ADULTERY : (1) व्यभिचारः ; (2) पारदार्यम् ; (3) परस्त्रीगमनम् ; (4) परकलत्रलङ्घनम् ; (5) पतिलङ्घनम् ; (6) परपुरुषसङ्गमनम्. N. B. note that 2, 3, and 4 applicable to men only, and 5 and 6 to women only. ph. : *to commit a. with a man* परपुरुषं संगच्छति (गम्, c. 1.), *with a woman* परस्त्रीं भजते-ति (भज्, c. 1.).

ADUMBRATE (v. t.) : प्रतिच्छायां करोति (कृ, c. 8.) (?).

ADUMBRATION : i. e. the sketch : प्रतिच्छाया (?).

ADUST : (1) दग्ध: (ग्धा, ग्धं) ; (2) शुष्क: (ष्का, ष्कं) : v. PARCHED.

ADVANCE (v. i.) : I. To move forward : (1) प्रयाति, *the chariot a. d towards Krishna* अभिशौरि रथ: प्रययौ, Si. xx. 2. ; (2) उच्चलति (चल्, c. 1.), *I a.d three or four steps* त्रिचतुराणि पदान्युदचलम्, D. II. ; (3) अभि-याति (या, c. 2.), अभ्या-गच्छति (गम्, c. 1.), etc. (with acc.), *at once a.d against the lords of the quarters* सपदि ककुभामीशानभ्यागमत्, Ku. XVI. 50. ; (4) अभिमुखं याति, व्रजति, etc., *should a. against the enemy* विपक्षाभिमुखं व्रजेत्, Ka. XVIII. 2. Ph. *the day has a.d* दूरमधिरूढ: सविता, Sa. IV. II. To make progress : q. v. : ph. *with his age, he a.d in knowledge* वयसा सह ज्ञानमस्य ववृधे. Ph. : *of a.d age* : (1) गतवयस्, H. ; (2) गलितवयस्, R. ; (3) परिणतवयस्, K.

ADVANCE (v.t.). : I. To bring forward : अभिमुखं चालयति (c. of चल्) or नयति (नी, c. 1.)—II. To promote, forward : q. v. : वर्द्धयति (c. of वृध्).—III. To offer or propose (as an opinion) : q. v.—IV. To pay beforehand : Ph. *a.d* 500 *rupees for the bridge* * सेतुबन्धनार्थं पञ्चशतरूप्यमुद्रा: प्रागेव दत्तवान्.

ADVANCE (subs.) : I. Onward movement : (1) प्रयाणम् v. GOING ; (2) आगमनम्. v. COMING.—II. Progress, improvement : q.v. : उन्नति:—III. Increase of price : वृद्धि:—IV. A paying beforehand : अग्रिमदानम् (?).

ADVANCED-GUARD : नासीरचरा: (m. pl.) (after Vi.) and sim. comp.

ADANCEMENT : (1) उन्नति: ; (2) अभ्युदय: : v. PROMOTION.

ADVANTAGE (subs.) I. Benefit : (1) हितं (=good, q. v.), *for whose a.* कस्य हिताय ; (2) लाभ: (=profit, q. v.), *what a. will you derive* * तव को लाभो भविष्यति ; (3) गुण: (=merit, q. v.). *they do not know the a.s of riding* * अश्वारोहणगुणान् जानन्ति.—II. Opportunity q. v. : अवसर:.—III. Superiority : Ph. *the enemy had the a. of us in number* शत्रूणां संख्यायामधिकासीत्.

ADVANTAGE (v. t.) : उपकरोति (कृ, c. 8.) : v. TO PROFIT.

Advantageous : (1) हितकरः (री, रं) : v. BENEFICIAL ; (2) लाभावहः (हा, हं) v. PROFITABLE ; (3) अर्थकरः (री, रं) (=enriching). *To be a.* : v. TO ADVANTAGE.

Advantageously : I. Profitably : q. v. II. Conveniently : q. v.

Advent : आगमनम् : v. ARRIVAL.

Adventitious : (1) आहार्यः (र्या, र्यम्) ; (2) आगन्तुकः (की, कं) (?) ; (3) बाह्यः (ह्या, ह्यं) (=external : q. v.).

Adventure : I. Risk, hazard : q. v.—II. A remarkable achievement : (1) अद्भुतं कर्म, *although a boy, Rama is celebrated for his a. s* रामः कर्मभिरद्भुतैः शिशुरपि ख्यातः, Vi. III. ; (2) चरितम् (=the sum total of one's a. s.) *the a. s of the ten princes* दशकुमारचरितम्—III. Accident : q. v.

Adventure (v.) : v. TO VENTURE, DARE.

Adventurer : साहसिकः (की, कं). *A military a.* : v. FREEBOOTER.

Adventurous : साहसिकः (की, कं) : v. BOLD, RASH.

Adverb : क्रियाविशेषणम्. A. ial : * क्रियाविशेषकः (का, कं).

Adversary : (1) वैरिन् (m.) ; (2) विपक्षः v. OPPONENT, ENEMY.

Adversative : * विरोधसूचकमव्ययम् यथा 'तु' 'तथाच'.

Adverse : (1) प्रतिकूलः (ला, लं) ; (2) विपक्षः (क्षा, क्षं) : v. INIMICAL HOSTILE.

Adversity : (1) विपद् (f.) ; (2) आपद् (f.) v. CALAMITY, MISFORTUNE.

Advert to : (1) उदाहरति (हृ, c. 1.) : *if in course of conversation, people were to a. to your name* कथाप्रसङ्गेन जनैरुदाहृतात् तवाभिधानात्, Ki. I. 24. (2) उत्-क्षिपति (क्षिप, c. 6.) v. TO NOTICE, ALLUDE.

Advertence : अवधानम् : v. ATTENTION, NOTICE.

Advertise (v. t.) : I. To inform : q. v. : ज्ञपयति (c. of ज्ञा)—II. To publish a notice of : (1) * वि-ज्ञापयति (c. of ज्ञा) ; (2) * घोषयति (घुष्, c. 10) : Ph. *a. d a horse for sale in the Soma Prakasa* * विक्रेयो घोटक इति सोमप्रकाशपत्रिकायां विज्ञापयामास. [* विज्ञापनम् ; (2) * घोषणा.

Advertisement : I. Information : q. v. II. A public notice : (1)

ADVERTISER : * घोषकः.

ADVICE : I. Counsel : (1) उपदेशः ; (2) शासनम् ; (3) अनुशासनम्. *To give a.* may be expr. by शास्ति etc. : *what sort of friend is he who does not give good a. to his master* स किंसखा साधु न शास्ति योऽधिपम्, Ki. I. 5. v. TO ADVISE. II. Intelligence : q. v. संवादः.

ADVISABLE : युक्तः (क्ता, क्तं) B. XII. 15 : v. PRUDENT, EXPEDIENT.

ADVISABILITY : औचित्यम् : v. EXPEDIENCY.

ADVISE (v. t.) I. To give advise : (1) उप-दिशति (दिश्, c. 6.). *there is nothing to a. you* ते नाल्पमप्युपदेष्टव्यमस्ति, K. ; (2) शास्ति, अनु (शास्, c. 2.), *a. me what is to be done with this wealth* किं विधेयमनयार्थसम्पदा, शाधि...मां Si. XIV, 11. N. B. These verbs may take two acc.s. II. To inform : q. v. : ज्ञापयति (c. of ज्ञा).

ADVISEDLY : v. DESIGNEDLY, PURPOSELY. Ph. *a. cruel* मतिपूर्वनिष्ठुरः, R. VIII...65.

ADVISER : (1) उपदेष्टृ (m.) ; (2) उपदेशकः ; (3) शासकः (rare in this sense).

ADVOCACY : no equiv. : * अभिभाषणम्: v. DEFENCE, VINDICATION, RECOMMENDATION. [VINDICATE.

ADVOCATE (v) : * अभिभाषते (भाष्, c. 1.) : v. TO PLEAD DEFEND,

ADVOCATE (subs.) : I. A pleader : * अभिभाषकः ; उकिल: ;—II. A defender, vindicator : q. v. : * अभिभाषकः.

ADVOWEE : * धर्म्मवृत्तिदः (दा, दं).

ADVOWSON : * धर्म्मवृत्तिदानम्.

ADZE : (1) वासि (m.) or वासी (f.) ; (2) तक्षणी.

AERIAL : I. Lit. : (1) वायवः (वी, वं) ; (2) वायुसम्भवः (वा, वं) (=produced in the air) ; (3) वैहायसः (=through the air). Ph. *a. flight* : (1) नभोगतिः , (2) वियदुत्पतनं ; *a. spirit* नभश्चरः (री,रं).—II. Fig. : lofty : व्योमस्पृश् (mfn.) and sim. comp.

Aerie : (1) कुलाय: ; (2) नीड : : v. nest.

Aerolite : perh. गगनशैल: ; * वायूपल:.

Aeromancy : * वायुगत्या भविष्यशुभाशुभकथनम्.

Aerometer : * भारमाप: ; वायादीनां भारमापकयन्त्रविशेष:.

Aeronaut : विमानयाट (f. षी) ; नभश्चर: (री, रं).

Aesthetics : * रुचिविज्ञानम्.

Afar : दूरात् (from a.) *A. off* दूरस्थ: (स्था, स्थं).

Affability : (1) मधुरालापता ; (2) मिष्टभाषिता ; (3) सौजन्यम ; (4) प्रश्रय:.

Affable : (1) मधुरालाप: (पा, पं) ; (2) मिष्टभाषिन् (f. णी) : v. courteous.

Affably : (1) सौजन्येन ; (2) प्रश्रयेण : v. courteously.

Affair : कार्यम्, *state a.s* राजकार्याणि : v. business.

Affect (v. t.) : I. To act upon, influence : Ph. *I am a.ed with pain in the feet* मम पादयो: पीडा सञ्जाता ; *as if a.ed with devil* पिशाचोपहतमिव. —II. Of feelings. Ph. *a. ed with sorrow* शोकाभिभूत: (ता, तं) ; *a.ed with joy* हर्षाकुल: (ला, लं) ; *a.ed with those lamentations* आहतस्तै: परिदेवितास्वरै: ; *his speech did not a. the audience* * तस्योक्ति: श्रोतृवर्गहृदयानि न जगाह or श्रोतृवर्गहृदयेष्ववकाशं न लेभे.—III. To aspire to, aim at : q. v.—IV. To love : q. v.—V. To concern : q. v.—VI. To make a mere show of. Ph. *a.ing quarrel* कृतककलहं कृत्वा, Mu. iii. ; *a.ing anger* सकृतककोपं, Sa. i : v. to feign.

Affected : I. Assumed : (1) कृतक: (का, कं), *restraining his a. anger* कृतकं कोपं संहृत्य, Mu. iii. ; (2) कृत्रिम: (मा, मं), *un-a. love* अकृत्रिमं प्रेम, Ki. iii. 37. : v. false, feigned. II. Moved (1) तरल: (ला, लं), *I am a. by your manners* तावकैरनुभावै स्तरला: स्म:, N. v. 24 ; (2) गलित: (ता,तं) (=melted) : v. to affect (ii). III. Unnatural and offensive : perh. कृतक: (का, कं) : v. unnatural. [q. v.

Affectedly : (1) by the adj. : v. affected ; (2) साटोपं (=boastfully)

Affecting (adj.) : करुण: (णा, णं) (=pathetic, q. v.) : v. to affect (ii).

AFFECTINGLY : करुणम् *spoke a.* करुणमभिहितं, K. x. 58. : v. PATHETICALLY.

AFFECTION : I. Love : (1) स्नेहः ; (2) अनुरागः ; (3) प्रणयः (conjugal or friendly a.) ; (4) प्रेमन् (n.) v. LOVE ; (5) वात्सल्यम् (parental a.) ; (6) हार्दम् (rare). N. B. note that these words agree with the loc. : *I said I feel a. for this child as for my own* औरस इवास्मिन् वत्से वत्सलतेति मया विज्ञापितः, D. III—II. An attribute or property : Ph. *a.s of the mind* मनोवृत्तयः ; *a.s of bodies* शारीरधर्माः.—III. Disease : q. v. : Ph. *remover of all rheumatic a.s* सर्व्ववातविकारनुत्, Sr.

AFFECTIONATE : (1) स्निग्धः (ग्धा, ग्धं) ; (2) प्रणयिन् (f. नी), *a. heart* प्रणयिहृदयम् Me. I. 10. ; (3) वत्सलः (ला, लं) (applied to parents) ; (4) भक्तिमत् (f. ती) (of dutiful affection towards parents and elder relatives) ; (5) प्रेमपरः (रा, रं).

AFFECTIONATELY : (1) स्निग्धम् ; (2) सानुरागम् ; (3) प्रीत्या.

AFFECTIONATENESS : स्निग्धता : v. AFFECTION (1).

AFFIANCE (subs.) : I. Marriage contract : (1) विवाहसम्बन्धः ; (2) वाग्दानं (only of the female by her guardian.) II. Trust, confidence : q. v विश्वासः.

AFFIANCE (v. t.) : I. To betroth : q. v. प्रति-शृणोति (श्रु, c. 5.), a. d to me मह्यं प्रतिश्रुता—II. To trust, confide : q. v. : विश्वसिति (श्वस्, c. 2.)

AFFIDAVIT * शपथपूर्व्वा विज्ञप्तिः Ph. *he made an a. that he is a bachelor* * अकृतोद्वाहो स्मीति शपथपूर्व्वकं विज्ञापयामास.

AFFILIATE : I. To adopt : q. v. II. To ally : q. v. III. To receive into a society : Ph. *a. d to the Calcutta University* *कलिकाताविश्वविद्यालयसंश्लिष्टः (ष्टा, ष्टं).

AFFILIATION : I. Adoption : q. v. II. Filiation : q. v.

AFFINITY : सम्बन्धः (general and matrimonial) : v. RELATION, CONNECTION.

AFFIRM : I. To assert positively : वदति (वद्, c. 1.) : v. TO ASSERT. II. To confirm, establish : q. v. : दृढयति (nomi.).

AFFIRMANT : वादिन् (f. नी) : v. ASSERTER.

AFFIRMATION : I. Assertion : q.v. : उक्तिः—II. Confirmation, establishment : q. v. : ph. : *on solemn a.* प्रतिज्ञापूर्वकं (?).

AFFIRMATIVE (adj.) I. Declaratory of what exists : अस्तित्वसूचकः (का, कं).—II. Expressing assent : स्वीकारसूचकः (का, कं.)—III. Confirmative : v. TO CONFIRM, ETC.

AFFIRMATIVE (subs.) : ph. *'yes' is an a.* अथकिं स्वीकारे ; *one maintains the a., the other the negative* एकोऽस्तित्वमपरो नास्तित्वं ब्रवीति.

AFFIX : प्रत्ययः : *a. to verbs* कृत्. ; *a. to nouns* तद्धितः.

AFFLICT : (1) पीडयति (पीड्, c. 10.) ; (2) क्लिश्नाति (क्लिश्, c. 9.) ; (3) अर्दति (अर्द्, c. 1.)

AFFLICTING, AFFLICTIVE : (1) पीडाकरः (री, रं) ; (2) बाधकः (का, कं).

AFFLICTION : I. Misfortune, calamity : q. v. II. Distress, grief : q. v.

AFFLUENCE : समृद्धिः : v. OPULENCE, RICHES.

AFFLUENT : समृद्धः (द्धा, द्धं) : v. OPULENT. RICH.

AFFLUX : प्रवाहः (?) : v. FLOW.

AFFORD : I. To give, yield, supply : q. v. : ददाति (दा, c. 3.).—II. To be able to sell or expend without imprudence : ph. *he can a. to keep four servants* * स चतुरो भृत्यान् रक्षितुं शक्नोति ; *he can a. to spend* 500 *Rs a day* *स प्रत्यहमक्लेशेन पञ्चशतरूप्यमुद्रा व्ययितुं समर्थः.

AFFRAY :-(1) द्वन्द्वम् ; (2) कलहः ; (3) डिम्बः ; (4) डमरः (rare).

AFFRIGHT (v.) : (1) भीषयते (c. of भी) ; (2) त्रासयति (c. of त्रस्) : v. TO FRIGHTEN.

AFFRIGHT (subs.) : (1) त्रासः ; (2) साध्वसम् : v. FEAR, TERROR.

AFFRONT (v. t.) : अवमन्यते (मन्, c. 4.) : v. TO INSULT.

AFFRONT (subs.) : (1) अपमानम् ; (2) अवमानना : v. INSULT.

AFFUSE (v. t.) : सिञ्चति, नि-, (सिच्, c. 6.) : v. TO POUR.

AFFUSION. (1) सेकः ; (2) निषेकः ; (3) अभिषेक.

Afloat : प्लवमानः (ना, नं), or by the verb; *I was a. for the day and the whole night* तावद्दिनोपि यावदपारसंप्लवमानः शर्वरी च सर्व्वां, D. vi. Fig. : *the rumour is a.* बहुलीभूतोयमर्थः, Sa. vi. v. TO GET ABROAD.

Afoot (adv.) : I. Lit. : पद्भ्याम् : *did she go a. or in a carriage* किमसौ पद्भ्यां गता ? उत प्रवहणेन ?, Mr. ix. II. Fig., in action : प्रारब्धः (ब्धा, ब्धं), *good men do not abandon what is set a.* प्रारब्धमुत्तमगुणा न परित्यजन्ति, P. v. TO BEGIN, UNDERTAKE.

Aforegoing : v. FOREGOING.

Aforementioned, Aforenamed, Aforesaid :-(1) पूर्व्वोक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) प्रागुक्तः (क्ता, क्तं).

Aforetime : (1) पुरा ; (2) पूर्व्वकाले v. FORMERLY.

Afraid : (1) भीतः (ता, तं) ; (2) शङ्कितः (ता, तं) : v. FEARFUL.

Afraid, be : (1) बिभेति (भी, c. 3.) (with abl.) : *I am a. to allow girls to live publicly* बिभेमि कन्यकानां प्रकाश्यावस्थापनात्, D. iv. v. TO FEAR ; (2) शङ्कते (with acc.) : v. TO APPREHEND.

Afresh : (1) पुनर् ; (2) पुनरपि : v. AGAIN.

Aft : I. Subs. : * (नावः) पश्चाद्भागः—II. Adv. : v. ABAFT.

After (prep.) :-I. Behind : q. v. : अनु (with acc.) : *to go a.* अनु-गच्छति ; *to run a.* अनुद्रवति.—II. At a later time : (1) by abl. : *seen a. a long time* चिरोदृष्ट कालात्, U. ii. N. B. This const. is very rare. (2) अनन्तरं (with abl. or crude base) : *a. his father* पितुरनन्तरं, R. ix. 1. ; *a. 16 years* षोडशवर्षानन्तरं, D. ; *just a. his order* वचनानन्तरमेव, K. ; (3) परं (with abl.) : *a. childhood* बाल्यात् परं, Ku. i. 31. ; (4) ऊर्द्ध्वम् (with abl.) *a. childbirth* ऊर्द्ध्वम् प्रसूतेः, R. xiv. 66. ; (5) अर्व्वाक् (with abl.) (rare); (6) when time is specified, by loc. or loc. absolute of words signifying motion : *a. the rainy season* अतीते वर्षके काले, B. vii. 18. ; *a. a few days* कतिपयदिवसापगमे, K., ततो गतेषु कतिपयदिनेषु, D. [N. B. note that इतः (=from this time) and ततः (=from that

time) are sometimes prefixed in such cases for the sake of precision.] ; (7) sometimes by part.s : *a. bathing with the water of the cascade* निर्झरजलनिवर्त्तितस्नानविधिः, K.—III. In an inferior degree to : अनु (with acc.) : *a. the acquisition of friends* मित्रलाभमनु, Ki. XIII. 53. —IV. In imitation of : (1) अनु (with acc.), *every thing yours is a. me, but you do not feel the pain of separation from your beloved (wife)* सर्व्वं मामनु ते प्रियाविरहजां त्वन्तु व्यथां मानुभूः,—V. IV. ; (2) अनुरूपः (पा, पं).

After (adj.) : I. Subsequent, succeeding, later : q. v. II. More aft : Ph. *the a. sails* * पश्चाद्भागस्थानि वायुवसनानि.

After (adv.) : of time : पश्चात् : *soon a.* किञ्चित्पश्चात्, Me. I. 10. ; *long a.* चिरात्, Ra. IV. ; *how long a.* कियच्चिरेण, Sa. VI. For phrases like *many years a.* (=a. many years) : V. AFTER. (prep.) (II).

After-ages : आयतिः (?) V. POSTERITY.

After-noon (subs.) : (1) पराह्नः ; (2) अपराह्नः ; (3) वैकालः.

After-noon (adj.) : (1) अपराह्णतनः (नी, नं) ; (2) आपराह्णिकः (की, कं) ; (3) वैकालिकः (की, कं).

After-pains : प्रसववेदना.

After-piece : * उपरूपकम् ; * अनुनाटकम.

After-thought : (1) अनुबोधः ; (2) उत्तरचिन्ता (?).

Afterwards : (1) पश्चात् ; (2) परेण (rare) : V. AFTER. (adv.), THEN, THEREUPON.

Again (adv.) : I. Once more : (1) पुनर् ; (2) भूयस् ; (3) पुनरपि. *a. and a.* : (1) पुनः पुनः ; (2) भूयोभूयः ; (3) वारं वारं ; (4) असकृत्.—II. Moreover :, q. v. : अन्यच्च. Ph. :—*sleeping never to wake a.* अप्रतिबोधशायिन् (f. नी), R. VIII. 58.

Against : I. Abreast of, facing : (1) प्रति-, *a. the hostile army* प्रत्यरिसैन्यं, R. VII. 55. ; *a. the wind* प्रत्यनिलं, Ku. III. 31. ; (2) comp.

with अभि (rare), *a. the enemy* अभ्यमित्रं, Ki. xvi. 5. ; (3) अभिमुखं (in comp. or with gen.) *should advance a. the enemy* विपतेभिमुखं अभीत्, Ka. xviii. 2.—II. In opposition to : ph: (*subjects*) *should not act a. their king* राजन्यविरुद्धाभिर्वृत्तिभि वर्तितव्यम्, Mu. i. ; *I have never acted a. your wishes* प्रतिकूलं न च ते मया कृतम्, Ku. iv. 7. ; *if she, a. her caste,...*यद्ययमतिक्रम्य स्वकुलधर्मम्, D. ii.—III. In provision for : ph. *a. misfortune* आपदर्थे, H.—IV. Upon : q. v. ; v. also the verbs to which it is joined.

Agape : जृम्भमाणः (णा, णं) : v. gaping.

Agaric : v. mushroom, touchwood.

Agate : प्रवलमणिविशेषः ; perh. गोमेदः.

Age : I. Time of life : (1) वयस्, *and what is his a.* कियद्वा वयः, K. ; *of the same a.* सवयस् (mfn.), R. v. 65. ; *of advanced a.* गलितवयस् (mfn.) (poet.) R. iii. 70. ; *your majesty is still of a.* वयःस्थ एव प्रभुः, Sa. vi. ; (2) आयुस् (=the whole term of one's life) : *when the king passed the 61.st year of his a.* एकषष्टिमतिक्रम्य वर्षान् भूपतिरायुषः, Raj. —II. An epoch : q. v. : युगम् : *the golden a.* (1) कृतयुगम् ; (2) सत्ययुगम.

Age, of : (1) comp. with वर्ष, वत्सर, etc. : *thirteen years of a.* त्रयोदशवर्षः (र्षा, र्षं) D. viii. ; *one who has completed twenty years* पूर्णविंशतिवर्षः (र्षा, र्षम्), M. ii. 212. ; (2) comp. with वर्षीयः (या, यं) etc. : *twenty years of a.* विंशतिवर्षीयः (या, यं), H. iv. ; (3) comp. with वयस्कः (स्का, स्कं) v. aged (ii) : Ph. *about* 18 *years of a.* अष्टादशवर्षदेशीयः (या, यं), D. vi. ; *below two years* ऊनद्विवार्षिकः (की, कं) M. v. 68. ; *above* 90 *years of a.* नवत्यधिकवयस् (mfn.), K. b. ; *who has not reached* 25*th year of his a.* अप्राप्तपञ्चविंशतिम्, Sr.

Aged : I Old : q. v. : (1) वृद्धः (द्धा, द्धं) (as animals) ; (2) पुराणः (णा, णं) (as trees etc.) II. Of a certain age : वयस्कः (स्का, स्कं), *a. ten years* दशवर्षवयस्कः (स्का, स्कं) : v. age, of.

AGENCY : I. Action : q. v. II. Instrumentality : कर्तृत्वं, *the a. of God is visible everywhere* *सर्वेश्वरस्य कर्तृत्वं दृश्यताम्. Ph. *through my a.* मत्कर्तृक: (का, कं) ; *the burning power of iron is through the a. of applied fire* अयसो दग्धृत्वं स्वसंयुक्ताग्निद्वारकम्, S. p. b. III. The business of an agent : शाखा (=branch) : v. AGENT.

AGENT : I. One who acts for another : (1) प्रतिनिधि: ; (2) प्रतिहस्त:—II. An actor : q. v. : कर्त्ता.—III. An active power : शक्ति: (with. gen), *fire is a powerful a.* * अग्नेरूर्जस्वला शक्ति:.

AGGLOMERATE : पिण्डीकरोति (कृ, c. 8.) : v. TO COLLECT.

AGGLUTINATE : v. TO GLUE, STICK TO.

AGGRANDIZE : (1) वर्धयति, वि-, सं-, (c. of वृध्) ; (2) तनोति (तन्, c. 8.) ; (3) स्फावयति (c. of स्फाय्) ; (4) आप्याययति (c. of प्यै) ; (5) एधयति (c. of एध्).

AGGRANDIZEMENT : (1) वृद्धि: ; (2) विवृद्धि: ; (3) वर्धनम्. v. ADVANCEMENT, EXALTATION, ENLARGEMENT.

AGGRAVATE. (v. t.) : I. To enhance : q. v. : वर्धयति, वि-, (c. of वृध्).—II. To exaggerate : q. v.—III. To provoke or irritate : q. v.

AGGRAVATION : I. Enhancement : q. v. : (1) वृद्धि: ; (2) उपचय:.—II. Exaggeration : q. v.—III. Provocation, irritation : q. v.

AGGREGATE (v. t.) : संगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. TO BRING TOGETHER.

AGGREGATE (subs.) : (1) समष्टि: ; (2) समुदाय: ; (3) निचय: ; (4) सञ्चय:.

AGGREGATE (adj.) : Expr. by the subs. : also v. TOTAL, WHOLE.

AGGREGATION : I. An aggregate : q. v. II. The act of aggregating : (1) समाहार: ; (2) संग्रह: v. COLLECTION.

AGGRESSION : (1) आक्रमणम् v. ATTACK ; (2) प्रथमापकार: (=first act of mischief).

AGGRESSOR : (1) पूर्व्वापकारी, B. IX. 102. ; (2) य: प्रथमं हिनस्ति (हिंस्, c. 7.), आक्रामति, etc.

AGGRESSIVE : आक्रमणशील: (ला, लं) (?) : v. MISCHIEVOUS.

AGGRIEVE : (1) बाधयति (c. of बाध्) ; (2) क्लिश्नाति (क्लिश्, c. 9.) : V. TO GRIEVE, INJURE.

AGHAST : (1) भयविह्वल: (ला, लं) ; (2) साध्वसोपहत: (ता, तं) ; (3) विस्मयाकुल: [(ला, लं).

AGILE : (1) चटुल: (ला, लं) (2) चपल: (ला, लं) : V. NIMBLE.

AGILITY : V. NIMBLENESS, BRISKNESS.

AGISTMENT : I. Pasturing : चारणम्.—II. The rate paid for it : चारणशुल्कम् (?).

AGITATE : I. Lit. : (1) क्षोभयति, वि-, (c. of क्षुभ्) ; (2) धूनयति, वि-, (c. of धू) V. TO SHAKE ; (3) वि-लोडयति (c. of लुड्).—II. Fig. : (1) क्षोभयति ; आकुलीकरोति. V. TO DISTURB, EXCITE.—III. To discuss, debate : q. v.

AGITATED : i. e. excited : (1) आकुल: (ला, लं) ; (2 विप्लव : (वा, वं).

AGITATED, TO BE : (1) क्षुभ्यति (क्षुभ् c. 4.) ; (2) आकुलीभवति (भू, c. 1.) ; (3) चलति, वि-, (चल्, c. 1.).

AGITATION : I. Commotion : (1) क्षोभ: ; (2) विलोडनम् ; (3) ; विधूननम्.—II. Mental a. : (1) क्षोभ: ; (2) व्याकुलता.—III. Discussion : q. v. : विचारणम्.

AGITATOR : Ph. political a.s * राज्यविक्षोभका:.

AGNAIL : (1) नखरोग: ; (2) चिप्य:.

AGNATE : (1) सगोत्र: (त्रा, त्रं) ; (2) सनाभि (mfn.) : V. KINSMAN.

AGNUS CASTUS : पादपविशेष:.

AGO : Ph. 1927 *years a.* इत: पूर्व्वं सप्तविंशत्योत्तरोनविंशतिशततमवर्षे, Táránáth ; *six months a.* इत: षण्मासात् पूर्व्वम् ; *long a.* पुरा ; *not very long a.* नातिपूर्व्वम् (?) ; *how long a.* कियत्पूर्व्वम् (?) ; *sometime a.* किञ्चित्पूर्व्वम् (?).

AGOG : कुतूहलिन् (f. नी.) : V. EAGER, LONGING.

AGOING : (1) चल: (ला, लं) ; (2) प्रचल: (ला, लं) ; (3) प्रचलित: (ता, तं).

AGONIZE : (1) सन्तापयति (c. of तप्) ; (2) नितरां बाधयति (c. बाध्).

AGONISING (adj.) : (1) सन्तापकर: (री, रं) ; (2) बाधक: (का, कं) : V. EXCRUCIATING.

AGONY : (1) यातना (physical) ; (2) आधि: (mental) ; (3) सन्ताप: (gen. mental) ; (4) तीव्रवेदना (gen., physical) ; (5) व्यथा. v. PAIN.

AGRARIAN : (1) क्षेत्रसम्बन्ध: (न्धा, न्धं) (?) ; (2) भूमिविषयक: (का, कं) (?).

AGREE (v. t.) : v. TO ADMIT.

AGREE (v. t.) : I. To concur : तथैव or एवं मन्यते (मन्, c. 4.). In some cases, by circumlo. : *my views about jail discipline a. with yours* * कारागारशासनविषयमतान्यावयोरभिन्नानि ; *they a. as to the omnisciense of God* * ईश्वरस्य सर्व्वज्ञत्वविषये तेषामैकमत्यम्.—II. To yield assent : (1) सम्मत: (ता, तं) भवति ; (2) गृह्णाति, परि-, (ग्रह, c. 9.) (with acc.) : v. TO ACCEPT.—III. To resemble : q. v. : संवदति (वद्, c. 1.), *the characters a. with each other* संवदन्त्यक्षराणि, Mu. v.—IV. To stipulate : q. v. : अभ्युपैति, *we sent messengers to Kámamanjari, a.ing that he, who would be sought for by her, would carry the ensign of victory* काममञ्जरी यं कामयते स हरतु सुभगपताकामित्यभ्युपेत्य प्राहिणुम तस्यै दूतान्, D. II. Ph. *at the hour a.d upon* निर्द्दिष्टसमये.—V. Of food : Ph. *one should eat what a.s with him* हितमश्नीयात्, Sr.—VI. Gram. t. t. : Ph. *a verb a.s with its nominative in number and person* * वचनपुरुषविषये क्रिया कर्त्तारमनुगच्छति.

AGREEABLE : I. Pleasing : (1) मनोज्ञ: (ज्ञा, ज्ञं) ; (2) हृद्य:, (द्या, द्यं) ; (3) अभिमत: (ता, तं) ; (4) रम्य: (म्या, म्यं) ; (5) रुचिकर: (री, रं).—II. Suitable, conformable, consistent : q. v. [agreement : q. v.

AGREEABLENESS : I. Pleasantness : q. v. मनोज्ञता.—II. Consistency,

AGREEABLY : I. Pleasantly : q. v. II. Consistently, in accordance with : q. v. : *a. to his command* तस्याज्ञानुसारेण.

AGREEMENT : I. Compact : (1) संविद्, *to violate an a.* संविदं भिनत्ति (भिद्, c. 7.), अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.), etc., M. ; (2) नियम: ; (3) समय: ; (4) प्रतिज्ञा.—II. Harmony of opinions or feelings : (1) ऐक्यम् ; (2) ऐकमत्यम् ; —III. Conformity, consistency : q. v. : (1) सादृश्यम् ; (2) अनुरूपम्.

AGRICULTURE : कृषिः, *the science of a.* कृषिविद्या.

AGRICULTURIST : (1) कर्षकः ; (2) कृषिकः ; (3) कृषिजीवी ; (4) कृषीवलः.

AGROUND : Ph. *the boat is a.* * भूमिं स्पृशति नौः.

AGUE : I. An intermittent fever : (1) विषमज्वरः ; (2) कम्पज्वरः : *a quotidian a* अन्येद्युष्कः, *a tertian a.* तृतीयकः, *a quartan a.* चतुर्थकः, Sr.—II. The ague-fit : (1) वेपथुः ; (2) कम्पः.

AH (inter.) : (1) हा (of grief etc.) v. ALAS ; (2) अहो (of surprise etc.) v. OH ; (3) आः (of contempt etc.), *ah ! frowning at me* आः मय्येव भ्रुकुटीधरः संवृत्तः, Vi.

AHA (inter.) : अहो (in all the senses of the English word).

AHEAD : v. FORWARD. *To go a.* : v. GO ON. *To get a.* : q. v.

AID (subs.) : I. Assistance, help : (1) साहाय्यम् ; (2) साहायकम्.—II. An Auxiliary, a helper : (1) सहायः ; साहाय्यकारी.

AID (v. t.) : साहाय्यं करोति (with gen.) : v. TO ASSIST, HELP.

AIDE-DE-CAMP : * सहचरः.

AIL (v. t.) : Ph. *what a.s thee* का ते पीडा ? : v. ILL, UNWELL.

AILING (adj.) : (1) पीडितः (ता, तं) ; (2) बाधितः (ता, तं) : v. ILL, UNWELL.

AILMENT : (1) पीडा ; (2) बाधा ; (3) व्यथा ; (4) आतङ्कः.

AIM (subs.) : I. The object aimed at : (1) लक्ष्यम् ; (2) शरव्यम् ; (3) लक्षं.—II. The direction of a missile weapon : सन्धानम्.—III. A purpose, intention : q. v. : चिकीर्षितम्.

AIM (v.) : I. To direct an arrow etc. : लक्षीकृत्य क्षिपति, अस्यति, etc. Ph. : *a. ing at Siva* हरबद्धलक्ष्यः, Ku.—II. To aspire, endeavour to attain : (1) आकाङ्क्षति (काङ्क्ष्, c. 1.), *a.ing at your post* पदकाङ्क्षिणा ते, Ku. ; (2) ईप्सति (desi. of आप्).

AIR (subs.) : I. The atmosphere : (1) वायुः ; (2) मरुत् ; (3) मातरिश्वन् (m.)—II. The space occupied by air : (1) वायुवर्त्मन् ; (2) व्योमन् (n.) : v. SKY.—III. Air in motion : (1) वायुः ; (2) पवनः ; (3) अनिलः ; (4)

वात: ; (5) समीरण: ; (6) मन्धवह: Ph. *for taking a.* वायु सेवनार्थम् ; *the vital a.* प्राण:—IV. Manner, mien, look : q. v. : आकृति:.—V. A tune or melody : q. v. : राग:. Ph. : *to take a.* : i. e. to get abroad : q. v. : बहुलीभवति.

AIR (v. t.) : I. To admit the fresh air : सुप्रवात: (ता, तं) करोति.—II. To dry : q. v. : आतपे ददाति (दा, c. 3.) (=to expose to the sun).

AIR-BALLOON : (1) व्योमयानम् ; (2) विमानम्.

AIR-BLADDER : * वायुकोष:.

AIRGUN : * वायुबन्दुक:.

AIRING : I. A walk or ride in the air : वायुसेवनं or वायुपरिसेवनं.—II. An exposure to air : V. TO AIR.

AIR-PUMP : * वायुनिष्कासनयन्त्रम्.

AIR-SHAFT : (in mines) : (1) वायुच्छिद्रम् ; (2) आलोकपथ: (?).

AIRY (adj.) : I. Consisting of air : (1) वायव: (वी, वं) ; (2) वायुमय: (यी, यं).—II. Relating to air : Ph. *took an a. flight* वियदुत्पपात, N. or विहायसा जगाम ; *the a. regions* वायुवर्त्मन् ; प्रवहमार्ग:.—III. Open to air : सुवात: (ता, तं).—IV. Vain, trifling : (1) शून्य: (न्या, न्यं) ; (2) असार: (रा, रं). V. Gay, lively : q. v.

AISLE : no equiv. : प्रकोष्ठ: may be used.

AKIN : I. Related by blood : (1) सजीव: (वा, वं) ; (2) सनाभि (mfn.).—II. Allied by nature : (1) सदृश: (शा, शं) ; (2) रूप (पा, पं) affixed.

ALABASTER : श्वेतप्रस्तरविशेष:.

ALACK (inter.) : अहह : V. ALAS.

ALACRITY : (1) उत्साह: V. ZEAL ; (2) औत्सुक्यम् V. EAGERNESS.

ALARM : I. Alarm-cry : no equiv. : *why don't you rouse your master by raising an a.* किमित्युच्चै: शब्दं कृत्वा स्वामिनं न जागरयसि, H.—II. Terror, fright, consternation : q. v. : (1) त्रास: ; (2) परित्रास: ; (3) उद्वेग:.

ALARM (v. t.): (1) उद्वेजयति (c. of विज्), *summon Vasantasená's mother without a.ing her* वसन्तसेनामातरमनुद्वेजयन्नाह्वय, Mr. IX. ; (2) आकुलयति (nomi.) (=to fill with anxiety) ; (3) त्रासयति (c. of त्रस्) : v. TO TERRIFY.

ALARMED (adj.) : (1) उद्विग्नः (ग्ना, ग्नं) ; (2) आकुलः (ला, लं) : v. ANXIOUS (3) त्रस्तः (स्ता, स्तं) (=terrified) ; (4) विधुरः (रा, रं) (rare).

ALARMED, BE : (1) उद्विजते (विज्, c. 6.) ; (2) त्रस्यति (त्रस्, c. 4.) v. TO DREAD.

ALARM-BELL : * विधुरघण्टा ; चौरागमनादिसूचनाय या घण्टा वाद्यते. [FUL

ALARMING (adj.) : (1) उद्वेगकरः (री, रं) ; (2) त्रासजननः (नी, नं) : v. DREAD-

ALARUM : * प्रबोधघण्टा.

ALAS : (1) अहह, *a. ! the buds of the tree of Rávana's impolicy are as if scattered around* अहह ! रक्षपतेर्दुर्विनयविटपिकोरका: परितः प्रकीर्णा इव, Vi. VI. ; (2) हाहा, *a. my Queen, my heart is bursting, my joints loosening.* हाहा देवि ! स्फुटति हृदयं स्रंसते देहबन्धः, U. III. ; (3) हा, *a. what has befallen* हा किमिदमापतितं, K. ; (4) हन्त, *a. you will be the first enemy of the man who never had an enemy* हन्त जातमजातारेः प्रथमेन त्वया रिपुणा, Si. II. 102. ; (5) बत *a. when you hear what has befallen me* ममाद्य वृत्तान्तमिमं बतोदिता, N. I. 139.

ALB : * क्रष्टधर्मपुरोहितपरिहितं शुक्लाम्बरदीनम्.

ALBATROSS : * जालपादः समुद्रपक्षिविशेषः.

ALBEIT : यद्यपि : v. ALTHOUGH.

ALBINO : श्वेतकायः (या, यं).

ALBUGO : शुक्लम् ; चक्षुरोगविशेषः.

ALBUM : *photographic a.* *आलेख्यपुस्तकम् ; *a. for inserting quotations* * वचननिवेशः.

ALBUMEN : Perh. श्वेतम् (of eggs) ; मज्जा (in the scientific sense) (?).

ALCHEMIST : (1) रसायनविद् (?) : (2) रससिद्धः (?) ; (3) रसज्ञः (?).

Alchemy, Alchymy : (1) रसायनं (?) ; (2) रससिद्धि: (?) ; (3) रसायनविद्या (?).

Alcohol : * मद्यसार: ; * सुराबीज:.

Alcove : गर्भगृहं (?) : v. recess.

Alcyon : मत्स्यरङ्क: : v. kingfisher.

Alder : वृक्षविशेष:.

Alderman : * लण्डनादिनगरस्य मेयरनाम: प्रधाननायकस्य नियम्योधिकारिभेद: ; पौरवृद्ध:.

Ale : यवसुरं : v. beer. *a. brewer* : v. brewer.

Ale house : शौण्डिकालय: Sa. v. ; * यवसुरापण:.

Ale-house-keeper : शौण्डिक: (f. की) ; * यवसुराविक्रयिन् (f. णी).

Alee : i. e. on or towrads the lee : v. lee.

Alembic : वक्र: (?) ; वकयन्त्रम्.

Alert : v. watchful, vigilant ; also nimble, brisk.

Alertness : v. briskness, watchfulness, sprightliness.

Alexandrine (subs.) : चतुर्दशाक्षरच्छन्दोविशेष:.

Algebra : बीजगणितम् A.-ist बीजगणितविशारद: (दा, दं).

Algebraic, Algebraical : (1) by tat. comp. ; (2) * बीजगणितविषयक: (का, कं).

Alias : Ph. *Ráma a. Rámánanda* * राम, यस्य रामानन्द इत्यपरनाम.

Alibi : Ph. *the prisoner proved an a.* * बन्दी स्थानान्तरस्थितिं प्रतिपादयामास.

Alien (subs.) : *विदेशिन् (f. नी) : v. foreigner.

Alien (adj.) : I. Not native : विदेशीय: (या, यं).—II. Unconnected : q. v. असम्बन्धिक: (की, कं).—III. Adverse : q. v. : विरुद्ध: (द्धा, द्धं).

Alienable : * स्वत्वान्तरीकरणीय: (या, यं) ; परैरादेय: (या, यं).

Alienate (v. t.) : I. Of property : स्वत्वान्तरं करोति or स्वत्वान्तरीकरोति (?). II. Of affections : perh. विघटयति (c. of घट्) ; विश्लेषयति (c. of श्लिष्).

Alienation : I. Of property : स्वत्वान्तरीकरणम् (?).—II. Of affections : (1) विघटनम् (?) ; (2) विश्लेषणम् (?).—III. Of mind : उन्माद:.

Alight : I. To get down : q. v. : अव-तरति (तॄ, c. 1.).—II. To settle on (as bees) : पतति, नि-, (पत्, c. 1.), *the swan a.ed on the ground* पपात भूमौ हंसः, N. III. 1.

Alike (adj.) : (1) सदृशः (शा, शं) ; (2) तुल्यः (ल्या, ल्यं) : v. LIKE, SIMILAR.

Alike (adv.) : समं : v. EQUALLY, SIMILARLY.

Aliment : आहारः v. FOOD, NOURISHMENT.

Alimentary (adj.) : v. NOURISHING. *The a. canal* *आहारवाहिनी.

Alimony : ग्रासाच्छादनम्, K. b.

Alive : I. Living : q. v. : जीवत् (f. न्ती).—II. Active, lively : q. v.

Alive, be : जीवति, *tell me, is my darling a.* कथय जीवति मे प्रिया, Ma. IX.

Alkali : (1) क्षारः ; (2) सर्ज्जिः (?).

All (adj.) : (1) सर्व्वः (र्व्वा, र्व्वम्), *all of them, enjoying a. pleasures at a. times, reached the pinnacle of happiness* सर्व्व एव सर्वकालं सव सुखान्यनुभवन्तः परां कोटिमानन्दस्याध्यगच्छन्, K. ; (2) सकलः (ला, लं) ; (3) समस्तः (स्ता, स्तं) ; (4) निखिलः (ला, लं), *knowledge of a. characters, erudition in the languages of a. countries, attainments in a. the Shastras* सकललिपिज्ञानं निखिलदेशीयभाषापाण्डित्यम् समस्तशास्त्रचातुर्यम्, D. ; (5) अखिलः (ला, लं) ; (6) कृत्स्नः (स्ना, स्नं) ; (7) समग्रः (ग्रा, ग्रं) ; (8) समुदायः aff[d], *or the abode of a. essence of beauty* सौन्दर्यसारसमुदायनिकेतनं वा, Ma. II Ph. *the Supreme Spirit is a. joy* आनन्दमयः परमात्मा, S. I. 13. v. FULL OF. ; *by a. means, one ought not to do anything without consideration* सर्व्वथाविचारितं कर्म्म न कर्त्तव्यं, H. I. ; *at a. events* अन्ततः ; *a. along* पूर्व्वावधि ; *a. around* सर्व्वतः.

All (subs.) : सर्व्वम् *I want to hear a. about it* सर्व्वं श्रोतुमिच्छामि. Ph. : *a. I can* यथाशक्ति ; *a. of a sudden* सपदि ; *in a.* साकल्येन ; *does not breathe at a.* न मनागप्युच्छ्वसिति, K. ; *you are not kind at a.* त्वयि दयालेशोपि न विद्यते ; *a. you have to say is this* * इदमेव or केवलमिदमेव त्वया वाच्यम्....

ALL-CONQUERING : (1) सर्व्वजयिन् (f. नी) ; (2) सर्व्वदमन: (ना, नं).

ALL-DESTROYING : (1) सर्व्वध्वंसिन् (f. नी) ; (2) सर्व्वङ्कष: (षा, षं).

ALL-FORGIVING : (1) सर्व्वंसह: or सर्व्वसह: (हा, हं) ; (2) सर्व्वसहिष्णु (mfn.).

ALL-GLORIOUS : (1) सर्व्वतेजोमय: (यी, यं) ; (2) सर्व्वप्रतापवत् (f. ती).

ALL-KNOWING : सर्व्वज्ञ: (ज्ञा, ज्ञं) ; (2) सर्व्ववित् (mfn.).

ALL-PERVADING : (1) सर्व्वव्यापिन् (f. नी) ; (2) सर्व्वगत: (ता, तं).

ALL-POWERFUL : (1) सर्व्वशक्तिमत् (f. ती) ; (2) सर्व्वशक्तिसमन्वित: (ता, तं).

ALL-SEEING : (1) सर्व्वदर्शिन् (f. नी) ; (2) सर्व्वद्रष्टृ (f. ष्ट्री).

ALL-WISE: (1) सर्व्वज्ञ: (ज्ञा, ज्ञं) ; (2) सर्व्वज्ञानमय: (यी, यं).

ALLAY (v.t.) : शमयति, प्र-, (c. of शम्), *a.s the heat* शमयति परितापं, Sa. IV. : V. TO APPEASE, MITIGATE.

ALLEGATION : (1) वचनम् ; (2) उक्ति: V. ASSERTION, PLEA.

ALLEGE (v. t.) I. To affirm, to assert : q. v. : प्रति-जानीते (ज्ञा, c. 9.). II. To cite, quote : q. v. : उदा-हरति (हृ, c. 1.).

ALLEGIANCE : भक्ति:, *they took an oath of a. to Cæsar* *वयं सिजारभक्ता इति शपथं चक्रु:.

ALLEGORICAL : रूपकमय: (यी, यं) (?) : V. FIGURATIVE.

ALLEGORICALLY : Expr. by the adj.

ALLEGORIZE : I. To turn into allegory : * रूपकक्रमेण वर्णयति (वर्ण्, c. 10.) II. To interpret allegorically : * रूपकार्थं सं-योजयति (c. of युज्).

ALLEVIATE (v. t.) : (1) शमयति, प्र-, (c. of शम्) : (2) लघयति (nomi.) : V. TO MITIGATE.

ALLEVIATION : I. Mitigation : q. v. : उपशम:—II. Extenuation : q. v.

ALLEY (subs.) : I. A walk in a garden : (1) उद्यानपथ: ; (2) उद्यानवर्त्मन् (n.) ; (3) वीथि: V. AVENUE. II. A narrow passage : सङ्कीर्णपथ:.

ALLIANCE : I. A union between states : सन्धि:, *offensive and defensive a.* परस्परोपकारसन्धि:, H. IV. : V. TREATY, LEAGUE. II. Union arising from marriage : सम्बन्ध:, *matrimonial a.* वैवाहिक सम्बन्ध:.

Alligator : (1) नक्रः ; (2) कुम्भीरः.

Alliteration : अनुप्रासः.

Allocution : v. ADDRESS.

Allodial : Ph. *a. land* निष्करभूमि. (?). *a. land belonging to a Brahmin* ब्रह्मोत्तरः (?).

Allodium : i. e. freehold estate : v. FREEHOLD.

Allot (v. t.) : I. Distribute : q. v. : वि-भजति (भज्, c. 1.).—II. To grant, assign : q. v. : ददाति (दा, c. 3.).

Allotment : I. The act of allotting : (1) विभागः ; (2) विभजनं. II. That which is allotted : अंशः v. SHARE.

Allow (v.t.) : I. To concede, permit : (1) अनु-मन्यते (मन्, c. 4.), *if you a. me space in (your) flower-bed* यदि कुसुमास्तरणे वकाशमनुमन्यसे, Sa. III. ; (2) अनु-मोदते (मुद्, c. 1.), *now none is a.ed egress or ingress without a pass* इदानीं न कोप्यमुद्रालाञ्छितो निष्क्रमितुं प्रवेष्टुं वानुमोद्यते, Ma. v. ; (3) अनु-जानाति (ज्ञा, c. 9.) v. TO PERMIT. II. To grant, bestow : q.v. : ददाति (दा, c. 3.). III. To acknowledge : q.v. : स्वीकरोति (कृ, c.8.).

Allowable : v. LAWFUL, PERMISSIBLE. Not a. : v. FORBIDDEN.

Allowance : I. Acknowledgement : q.v. : स्वीकारः.—II. Permission : q.v. : अनुज्ञा.—III. That which is allowed : no equiv. ; वृत्तिः, *of the Pandits enjoying my a.s* मद्वृत्तिं भुञ्जानानां पण्डितानां, P.

Allowance, make : विगणयति (गण्. c. 10.), *making a. for the temptations of youth* * यौवनस्य प्रलोभनानि विगणय्य v. TO CONSIDER.

Alloy (v.t.) : मिश्रयति (मिश्र्, c.10.) v. TO MIX : Ph., *a.ed with pain* दुःखोपसृष्टः (सृ, सृ), D.s. ; *being a.ed with pain* दुःखसंमिश्रतया, D.s.

Alloy (subs.) : I. Any compound of two or more metals : मिश्रधातुः. II. Evil mixed with good : Ph. *enjoyed pleasures without a.* *अविमिश्रितानि सुखान्यनुबभूव.

ALLUDE : (1) उद्दिश्य or लक्षीकृत्य वदति, अभिधत्ते, etc. (in speaking) ; (2) लक्षीकरोति, (=to point, refer). *what ! this alludes to me* कथमियं कथा मामेव लक्षीकरोति, Sa. VII. Ph. *this mythological story is here a.d to* (?)... इति पौराणिकी कथात्रानुसन्धेया, M.n.

ALLURE (v.t.) : (1) आ-कर्षति (कृष्, c. 1.), *men are a.d by these sweet (but) false words* आभिलावण्यमधुराभिरनृतवाग्भिराकृष्यते विषयिजः., Sa. v. ; (2) हरति (हृ, c. 1.) : *even an old man like myself is, as a rule, a.d by pleasures* ह्रियते विषयैः प्रायो वर्षीयानपि मादृशः, Ki. XI. 10. ; (3) प्रलोभयति (c. of लुभ्) V. TO TEMPT.

ALLUREMENT : प्रलोभनम् V. TEMPTATION, ENTICEMENT.

ALLURING (adj.) : (1) हारिन् (f. णी) ; (2) प्रलोभकः (का, कं) ; (3) आकर्षकः (की, कं) (rare.).

ALLUSION : Ph. *his a. to my poverty* * मम दारिद्र्यं लक्षीकृत्य स यदुवाच ; *there is not the least a. of Krishna in the Rig Veda* * ऋग्वेदे कृष्णस्याभासोपि न लक्ष्यते V. TO ALLUDE.

ALLUVIAL : Ph. *a. accretion* * पयवसभूमिः.

ALLY (subs.) : मित्रम्, M.

ALLY (v.t.) I. To unite or connect : सम्बन्धं करोति or संबध्नाति (बन्ध्, c. 9.). II. To form an alliance with (between states) : सन्धिं करोति or सं-दधाति (धा, c. 3.).

ALMANAC : पञ्जिका. *a.-maker* पञ्जिकाकारः (?)

ALMIGHTINESS : (1) सर्व्वशक्तिमत्त्वम् ; (2) सर्व्वशक्तित्वम्.

ALMIGHTY : (1) सर्व्वशक्तिमत् (f. ती) ; (2) सर्व्वशक्ति (mfn.) ; (3) सर्व्वशक्तिसमन्वितः (ता, तं).

ALMOND : वादामम्. *Bitter a.* तिक्तवादामम्. *A.-tree* वादामवृक्षः.

ALMONER : * भिक्षावितरणकारी.

ALMOST ; (1) प्रायः (या, यं), *it is a. morning now.* प्रभातप्राया रजनी, Sa. IV ; (2) कल्पः (ल्पा, ल्पं), *a. well* प्रसन्नकल्पः, D. II. ; *a. undertaken* प्रतिपन्न-

कलम्. Ku. III. 14. ; (3) भूयिष्ठ: (ष्ठा, ष्ठं), *a. extinguished* निर्वाणभूयिष्ठम्, Ku. III. 52. N.B. Note that these words are placed after adjectives or part. adj.s and that, therefore, when in English a. qualifies verbs, it should be expressed in Sanskrit by corresp. part. adj.s : *when I had a. finished* * अवसितप्राये मम वाक्ये.

Alms : (1) भिक्षा ; (2) भैक्षम्. *To beg a.* भिक्षते (भिक्ष्, c.1.).

Alms-giving : (1) दानधर्म: ; (2) भिक्षादानम्.

Alms-house : (1) दरिद्रशाला (?) ; (2) अनाथाश्रम: (?).

Aloe : घृतकुमारी. *a.-wood* अगुरु:.

Aloft : I. On high : ऊर्ध्वम्.—II. In the air ; (1) विहायसा ; (2) [आकाशपथेन.

Alone (adj.) I. Without any body else : एकाकिन् (f.°नी), *he could not remain a. even for a moment without him* निमेषमपि तेन विना स्थातुमेकाकी न शशाक, K. : v. SOLITARY. II. One out of many : एक: (का, कं) (with एव or केवलम्), *let Bhágurayana a. accompany me* भागुरायण एक एव मामनुगच्छतु, Mu. IV. ; *let my intellect a. remain with me* एका केवलम्....... बुद्धिस्तु मा गान्मम, Mu. I. III. By itself : केवल: (ला,लं), *policy a. is cowardice* कातर्यम् केवला नीति:, R. XVII. 47. Ph. *let imperiality be a.* आलाचक्रवर्तिता, D. VIII. : v. TO LET ALONE.

Along (prep.) : अनु (in comp. or with acc.), *a. the bank* अनुकच्छम् ; *flows a. the city of Oude* वहत्ययोध्यामनु राजधानीम्, R. *A. with* : सह (with ins.) : v. WITH. *A. side* पार्श्वत:. *All a.* प्रथमावधि. *A. of* : v. ON ACCOUNT OF.

Along (adv.) : v. ONWARD, FORWARD.

Aloud : (1) उच्चै: or उच्चै:स्वरेण (with a loud voice) ; (2) मुक्तकण्ठम् (with loosened throat) ; (3) प्रकाशम् (openly). *To call a.* : शब्दायते (nomi.).

Alphabet : वर्णमाला. *a.-ically* : (1) वर्णक्रमेण ; (2) वर्णानुसारेण.

Already : (1) प्रागेव ; (2) पूर्वमेव. Sometimes by sim. एव : *he is a. come* स आगत एव ; *the sun is already up* उदित एव भास्कर:.

ALSO : अपि ; *Chandrapira a. entered into thoughts* चन्द्रापीडोऽपि चिन्तां विवेश, K. ; *not only he who speaks ill of the great but a. he who hears......* न केवलं यो महतोऽपभाषते शृणोति तस्मादपि यः स ...Ku. v. 83.

ALTAR (subs.) : (1) वेदिः ; (2) चैत्यम्.

ALTER (v. t.) : (1) करोति (कृ, c. 8.) (when the sense is clear) : *he concluded that the merchant had a.ed the* R *into* S रेफे सकारं वणिजा कारितं निश्चिकाय सः, Raj. ; (2) by means of अन्यः (न्या,न्त्), भिन्नः (न्ना, न्नं) etc. : *as if you are a.ed in appearance* त्वमन्यमाकारमिवाभिपन्नः, Ki., III. 45. ; (3) परिवर्त्तयति (c. of वृत्). V. TO CHANGE.

ALTER (v. i.) : परि-वर्त्तते (वृत्, c. 1.) V. TO CHANGE, VARY.

ALTERABLE (adj.) : परिवर्त्तनीयः (या, यं) V. CHANGEABLE.

ALTERATION : (1) परिवृत्तिः ; (2) परिणामः ; (3) विपाकः ; (4) विकारः. N. B. The last three words refer to change in form etc. V. CHANGE.

ALTERCATE (v.i.) : (1) कलहायते (nomi.) ; (2) वि-वदते (वद्, c. 1.) V. TO WRANGLE.

ALTERCATION : (1) कलहः ; (2) विवादः V. QUARREL, WRANGLING.

ALTERNATE (adj.) : Comp. with पर्याय-; *with a. victory and defeat* पर्यायजयावसादौ, Ki. XVII. 18. ; *a. angles* * पर्यायकोणौ (m. dual) ; *a. leaves* *पर्यायदलानि (n. pl.).

ALTERNATE (v. i.) : Ph. *the flood and ebb tides a. with each other* *पर्यायेण वेलानां वृद्धिक्षयौ भवतः or वेलानां पर्यायवृद्धिक्षयौ.

ALTERNATE (v. t.) : Ph. *to a. labour with repose* * पर्यायेण श्रमविश्रामौ करोति.

ALTERNATELY : पर्यायेण ; अनुक्रमेण (=in regular order). [q.v.).

ALTERNATION : (1) पर्यायक्रमः ; (2) पर्यायवृत्तिः ; (3) परिवृत्तिः (=change

ALTERNATIVE : (1) विकल्पः ; (2) पाक्षिकः Ph. : *which a. shall I choose 'be a deserter of my wife' or 'be polluted with the touch of another's wife'* दारत्यागी भवाम्याहो परस्त्रीस्पर्शपांसुलः, Sa. v.

Although : (1) अपि : *we remember that Vidura and others, a. born Sudras, were possessed of superior knowledge* विदुरप्रभृतयः शुद्रयोनि-प्रभवा अपि विशिष्ट विज्ञानसम्पन्नाः स्मर्यन्ते, S. III. 84. *She will surely move a. she may be in a painting, will practise jugglery a. she may consist of a doll, will deceive a. she may be engraved* नियतमियमालेख्यगतापि चलति, पुस्तमय्यपीन्द्रजालमाचरति, उत्कीर्णापि विप्रलभते, K. ; (2) यद्यपि, *a. we cannot extirpate pain, still we can put it down,* यद्यपि न समुच्छिद्यते दुःखं तथापि तदभिभवः शक्यः कर्तुं, T.

Altitude : उच्छ्राय: V. HEIGHT.

Altogether : I. Wholly, completely, : q.v. : (1) सर्व्वथा ; (2) अशेषतः II. Conjointly : q.v. : समम्.

Alum : (1) स्फटी (f.) ; (2) स्फटिकारिः.

Always : I. Perpetually, constantly : q.v. : (1) सदा ; (2) सर्व्वदा ; (3) सततं ; (4) सर्व्वकालम् ; (5) अनिशम्.—II. Invariably : q.v. : नियतम्.

Amain : (1) प्रसभम् ; (2) प्रसह्य ; (3) बलात्.

Amalgam : मिश्रधातुः (?).

Amalgamate : मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) : V. TO MIX, COMBINE.

Amalgamation : मिश्रणम् V. MIXTURE, COMBINATION.

Amanuensis : लेखकः ; योऽन्यस्य भाषितानुसारेण लिखति.

Amaranth : I. The plant : अम्लानः.—II. The flower : अम्लानपुष्पम् etc.

Amass (v.t.) : (1) सं-चिनोति (चि, c. 5.) ; (2) सं-भरति (भृ, c. 1) : V. TO ACCUMULATE.

Amateur : यः (या, यं) आत्मविनोदनार्थं सङ्गीतादिकला सेवते.

Amatory (adj.) : (1) रसिकः (का, कं) ; (2) शृङ्गाररसप्रधानः (ना, नं) (such as a. verses) ; (3) प्रेमकरः (री, रं) (=producing love, such as a. potions) ; (4) कामिन् (f. नी). V. AMOROUS.

Amaze (v.t.) : वि-स्माययति (c. of स्मि) : V. TO ASTONISH.

Amazed (adj.) : विस्मयाकुलः (ला, लं) : V. ASTONISHED.

AMAZEDLY (adv.) : (1) सविस्मयम् ; (2) विस्मयेन ; (3) by the adj.

AMAZEMENT : विस्मयः : V. ASTONISHMENT.

AMAZING (adj.) : विस्मयकरः (री, रं) : V. ASTONISHING.

AMAZINGLY : expr. by the adj. : V. AMAZING : V. also EXCESSIVELY.

AMAZON : *पद्मिनी ; रणप्रिया.

AMBASSADOR : (1) दूतः ; (2) राजदूतः Ph. : *the English a. at Berlin* * बार्लिनस्थ इंग्लण्डीयराजदूतः or इंग्लण्डीयराजमन्त्री.

AMBASSAGE : (1) दौत्यम् ; (2) राजदौत्यम् ; (3) दूत्यम् : V. AMBASSADOR.

AMBER (subs.) : (1) तैलस्फटिकः ; (2) तृणमणिः.

AMBERGRIES : अम्बरम् (?). [PASS.

AMBIENT (adj.) : (1) व्यापकः (का, कं) ; (2) परिवेष्टकः (का, कं) : V. TO ENCOM-

AMBIGUITY : (1) सन्देहः ; (2) सन्दिग्धता ; (3) सन्दिग्धार्थता.

AMBIGUOUS : (1) सन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) ; (2) सन्दिग्धार्थः (र्था, र्थं). Ph. *it is a. here whether the word* वन्द्यां *means 'captive' or 'adorable'* अत्र वन्द्यामिति किं वन्दीभूतायामुत वन्दनीयमिति सन्देहः Sah. [तव भाषितम्.

AMBIGUOUSLY : expr. by the adj. : Ph. *you have spoken a.* * सन्दिग्धं

AMBIT : (1) मण्डलम् ; (2) चक्रम् : V. CIRCUIT, COMPASS.

AMBITION : (1) स्पृहा ; (2) आकाङ्क्षा ; (3) यशोलिप्सा (for fame); (4) राज्यलोभः (for royalty) ; (5) गौरवलालसा (for esteem) ; (6) and sim. comp.s.

AMBITIOUS : (1) यशस्कामः (मा, मं) (for fame) : (2) उच्चपदाभिलाषिन् (f. णी) (for high post) : etc. V. DESIROUS OF, EAGER. Ph. *a. for your post* पदकाङ्क्षिणा ते, Ku. III. 4.

AMBLE (subs.) : (1) धौरितकम् ; (2) धोरितम्.

AMBLE (v.) : (1) Perh. धोरति (धोर्, c. 1.) ; (2) धोरितगत्या चलति.

AMBLER : धोरितशीलः (ला, लं) (?).

AMBROSIA : अमृतम् : V. NECTAR.

AMBULATORY : चरिष्णु (mfn.) : V. MOVEABLE.

Ambuscade, Ambush : I. The place : पराभियोगाय निभृतावस्थानम्.—II. The men : पराभियोगाय निभृतस्थापितसैन्यम्. *To lie in a.* : निभृतं तिष्ठति (स्था, c. 1.).

Ameliorate, Amelioration : v. TO IMPROVE, IMPROVEMENT.

Amen : ओं or आम्. In non-ecclesiastical sense : तथास्तु ; एवमस्तु.

Amenable : I. Submissive, compliant : q.v. : अनुविधायिन् (f. नी). II. Accountable to : Ph. *a. to our government* *अस्मार्क शासनायत्ता:.

Amend (v.i.) : शुध्यति (शुध्, c. 4.) : v. TO MEND, IMPROVE.

Amend (v. t.) : शोधयति (c. of शुध्) : v. TO CORRECT, IMPROVE.

Amendment : I. Correction, improvement : q.v. : शोधनम्.—II. A secondary resolution in a bill or motion : *शोधनम्.

Amends : v. COMPENSATION, SATISFACTION. *To make a.* : v. TO RECOMPENSE, ATONE FOR.

Amenity : (1) रम्यता ; (2) मनोज्ञता : v. AGREEABLENESS.

Amerce : दण्डयति (दण्ड्, c. 10.) (with double acc.) : v. TO FINE

Amercement : (1) दण्ड: ; (2) अर्थदण्ड: (=fine, q.v.).

Amethyst : भागीव: मणिविशेष:.

Amiability : (1) मनोज्ञता ; (2) रमणीयता ; (3) सुशीलता (good behaviour) ; [(4) प्रियभावुकता (rare).

Amiable : (1) सुशील: (ला, लं) (=of good behaviour) ; (2) प्रेमार्ह: (र्हा, र्हं) (=deserving of affection) ; (3) रम्य: (म्या, म्यं) (=pleasant, agreeable).

Amiably : प्रीत्या : v. LOVINGLY, AFFECTIONATELY.

Amicable : मैत्र: (त्री, त्रं) : v. FRIENDLY, KIND.

Amid, Amidst : (1) मध्ये (with gen.), *a. four fires* हविर्भुजां चतुर्णां मध्ये, K. XIII. 41. ; (2) by adj.s मध्यगत: (ता, तं), etc. Ku. v. 20.

Amiss (adv.) : expr. by the adj.s : (1) अयुक्त: (क्ता, क्तं) ; (2) सापराध: (धा, धं), etc. : v. WRONG.

Amity : मैत्री : v. PEACE, FRIENDSHIP.

Ammonia : * निशादव:.

Ammoniac : निर्यासप्रभेदः.

Ammunition : युद्धोपकरणम् : (now=gunpowder, shot) : q.v.

Amnesty : क्षमा (=pardon, the meaning determined by the context).

Among : I. Amidst : q.v. : मध्ये (with gen.).—II. Making part of a number of : (1) मध्ये (with gen.), *a. his very many sons* अतिप्रभूतानां सुतानां मध्ये, K. ; (2) by loc., *Rambha a. women and Rama a. kings* नारीषु रम्भा नृपतिषु रामः.

Amorous : I. Prone to love : (1) कामिन् (f. नी) ; (2) कामुकः (का, कं) ; (3) प्रेमशीलः (ला, लं). II. In love : v. ENAMOURED. III. Pertaining to love : काम- (in comp.) : v. AMATORY.

Amorously : (1) सानुरागम् : v. AFFECTIONATELY ; (2) सकामम्.

Amount (subs.) : v. SUM.

Amount (v.i.) : Ph. : *a.ing to a lac* लक्षसंख्यकः (का, कं) ; *these races together a. to fourteen* एतान्येकत्र चतुर्दशकुलानि, K. ; *ascertain what the balance a.s to* *कियदवशिष्टमिति परिज्ञायताम् ; *your argument a.s to this* *एतदभिप्रायकस्ते तर्कः.

Amour : प्रणयः (=love), *secret a.* गुप्तप्रणयः (?).

Amphibious : भूजलचरः (रा, रं) (?) ; प्लादिन् (f. नी). Sr.

Amphitheatre : (1) रङ्गः ; (2)रङ्गभूमिः.

Ample: I. Spacious : q.v. : विशालः (ला, लं).—II. Abundant, copious : q.v. : प्रचुरः (रा, रं).—III. Not brief : विस्तृतः (ता, तं).

Ampleness : I. Spaciousness : q. v. : विशालता.—II. Abundance : q. v. : प्राचुर्यम्. [विस्तारः.

Amplification : I. Enlargement : q.v. II. Of speech : विस्तरः or

Amplify : विस्तरतः or विस्तारेण वर्धयति, उप-, (वृध्, c.10.) : v. TO ENLARGE.

Amplitude : I. Extent : q. v. : विस्तारः.—II. Greatness : q. v. : महत्त्वम्.

Amply : प्रचुरम् : v. ABUNDANTLY, SUFFICIENTLY, FULLY.

AMPUTATE : छिनत्ति (छिद्, c. 7.) : v. TO CUT OFF.

AMPUTATION : अङ्गच्छेदः or sim. छेदः . (when the meaning is clear).

AMULET : (1) रक्षाकाण्डः, Sa. VII. ; (2) कवच (mn.).

AMUSE : I. To entertain the mind agreeably : (1) वि-नोदयति (c. of नुद्) *how shall I a. myself* केनेदानीमात्मानं विनोदयामि V. II. ; (2) रञ्जयति (c. of रञ्ज्), *the prince was very much a.ed by his long description of his past valor, beauty, and fortune* अतीतस्वशौर्यरूपविभववर्णनवाचालेन तेन सुतरामरज्यत राजपुत्र., K. II. To delude : q. v. : छलयति (nomi.).

AMUSED, be ; (1) रज्यते ; (2)विनुद्यते (pass).

AMUSEMENT : (1) विनोदः ; (2)विनोदनम् : V. DIVERSION, ENTERTAINMENT, PASTIME. *To afford a.* : (1) रञ्जयति ; (2) प्रीणयति (c. of प्री).

AMUSER : विनोदयितृ (m.) : v. TO AMUSE.

AMUSING (part. adj.) : विनोदिन् (f. नी.) : v. PLEASING.

AN : v. A.

ANABAPTISM : *यौवनमज्जनवादित्वम् : v. ANABAPTIST. [ज्जनोत्सवमनुमन्यासवि.

ANABAPTIST : *यौवनमज्जनवादिन् (m.) ; क्रिष्टधर्मानुयायिनां मध्ये ये यौवने जलम-

ANACHRONISM : कालगणनाधमः (?).

ANAGRAM : *अक्षरविपर्यासः ; शब्दस्याक्षराणां भिन्नसमावेशेनान्यशब्दकल्पनम्.

ANALOGICAL : Ph. *a. argument* उपमानम्.

ANALOGICALLY : साहश्यात् ; साहश्यतस ; तुल्यरूपतया.

ANALOGOUS : (1) सदृशः (शा, शं) ; (2) तुल्यः (ल्या, ल्यं) ; (3) तुल्यरूपः (पा, पं).

ANALOGY : साहश्यम् : v. RESEMBLANCE, SIMILARITY.

ANALYSIS : I. Philo. t.t. : no equiv. : *विश्लेषः.—II. Synopsis : q.v.

ANALYTIC, ANALYTICAL : *विश्लेषकः (f. षिका, n. षकं).

ANALYZE (v. t.) : *वि-श्लेषयति (c. of श्लिष्) ; विश्लिष्य परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.).

ANARCHICAL (adj.) : (1) अराजकः (का, कं) (=without a king.) ; (2) विप्लुतः (ता, तं) (= turbulent) ; (3) *विप्लवकारिन् (f. णी) (= anarchist).

ANARCHIST : *राज्यविप्लवकारिन् (f. णी).

ANARCHY : (1) राज्यविप्लव. ; (2) प्रजाविप्लव:, Vi. III.

ANATHEMA : (1) शाप: (?) ; (2) अभिशाप: (?) V. CURSE, EXCOMMUNICATION.

ANATHEMATIZE : शपति, अभि-,(शप् c. 1.) : V. TO CURSE, EXCOMMUNICATION.

ANATOMICAL : (1) *व्यवच्छेदविद्याविषयक. (का, कं) ; (2) by tat. comp.

ANATOMIST. : * व्यवच्छेदविद्याविशारद: or -कुशल:.

ANATOMIZE : व्यवछिनत्ति (छिद्, c. 7.) : V. TO DISSECT.

ANATOMY : * व्यवच्छेदविद्या.

ANCESTOR : पूर्व्वपुरुष:. In pl. : (1) पूर्व्वपुरुषा: ; (2) पूर्वजा: ; (3) पितर: ; (4) पूर्व्वे, *I have excelled my a.s* पूर्व्वे तिरस्कारिता:, Vi. V.

ANCESTRAL : पितृपैतामह: (ही, हं) P. V. PATERNAL.

ANCESTRY : I. Ancestors : q.v. II. Birth, or, honorable descent : (1) अन्वय: ; (2) वंश:. Ph. : *of good or noble a.* : (1) अभिजात: (ता, तं) ; (2) अभिजनवत् (f. ती), Sa. IV.

ANCHOR (subs.) : नौबन्धनलौहयन्त्रभेद: ; *लङ्गरम्. Ph. *the arms of an a.*, *लङ्गरदन्ता: (m. pl.) : *the eye of an a.* *लङ्गरच्छिद्रम् ; *to cast a.* *लङ्गरं प्रक्षिपति ; *to weigh a.* लङ्गरं उत्तोलयति (तुल्, c. 10.).

ANCHOR (v.) : लङ्गरं प्रक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (with gen.). *a.ed off Benares* *उपवाराणसि लङ्गरं प्रचिक्षेप, or, लङ्गरेण नावं बबन्ध.

ANCHORAGE : I. The place : *लङ्गरस्थानम्.—II. The duty : *लङ्गरशुल्कम्.

ANCHORITE : (1) यति: ; (2) सन्न्यासिन् (m.). V. HERMIT.

ANCHOVY : * हेरिंजातीय: क्षुद्रमत्स्यविशेष:.

ANCIENT (adj.) : (1) पुराण: (णा, णं) ; (2) पुरातन: (नी, नं) ; (3) प्राचीन: (ना, नं) ; (4) चिरन्तन: (नी, नं) ; (5) प्राक्तन: (नी, नं), (6) पूर्व्वकालीन: (ना, नं) : (7) प्राक्कालीन: (ना, नं). : V. OLD.

ANCIENT (subs.) : I. Flag : q. v. : पताका.—II. An ensign : q.v. : पताकिन् (f.नी).

ANCIENTLY : (1) पूर्व्वकाले ; (2) पुरा V. FORMERLY

Ancients, the :– (1) वृद्धाः (m. pl.), U. v. ; (2) चिरन्तनाः (m. pl.), S. : v. ANTIQUITY.

Ancillary : v. SUPPLEMENTAL.

And :–I. In case of subs. and adj.s : (a) by dva. comp. : *summer a. spring* ग्रीष्मवसन्तौ ; *father a. mother* मातापितरौ, or, sim. पितरौ [so *brother a. sister* भ्रातरौ ; *son a. daughter* पुत्रौ ; *father-in-law a. mother-in-law* श्वशुरौ] ; *with his superior birth, ascetecism, erudition, valor a. deeds* अभिजनतपोविद्याक्रियातिशयैर्भिन्नैः, Vi. II. ; *exhausted, tremulous, and (therefore) pleasant* अलसललितमुग्धानि, U. I. ; (b) by च (enclitic): *fresh youth, incomparable beauty, a. superhuman prowess* अभिनवयौवनत्वमप्रतिमरूपत्वममानुषशक्तित्वञ्च, K.—II. In case of numerals : (1) by a comp. with अधिकः (का, कं), or, उत्तरः (रा, रं) : *one hundred a. two* द्व्यधिकं शतं, or sim., द्व्यधिकशतं ; *three thousand a. sixty-eight* अष्टषष्ट्युत्तरत्रिसहस्रं ; (2) by a comp. with स-: *after a reign of* 18 *years a. thirteen days* सोष्टादशाब्दान् क्ष्मां भुक्त्वा सत्रयोदशवासरान्, Raj. ; (3) by च (very rare), Vi.—III. In case of verbs, generally by participles :– *go a. speak this to the minister* गत्वैवममात्यं ब्रूहि, Sa. VI. ; *then he alighted (from the horse) a. tied it up to a branch of a tree, a. then approached a. saluted Siva, a. then again gazed on the same lady* ततोऽवतीर्य तरुशाखायां बद्ध्वा तुरगमुपसृत्य प्रणम्य त्रिलोचनाय तामेव योषितं चक्षुषा पुनर्निरूपयामास, K. v. (IV).—IV. In connecting sentences : (1) by च (never at the beginning) : *(these remembrances) burn my body a. rend my heart* देहं दहन्ति हृदयञ्च विदारयन्ति, Ma. x. ; (2) Sometimes च is omitted : *behave so that you will not be laughed at by men, will not be censured by the good, will not be reviled by the seniors* तथा प्रयतेथाः यथा नोपहस्यसे जनैः, न निन्द्यसे साधुभिः न धिक्क्रियसे गुरुभिः, K.—V. In interrogation, generally by वा (enclitic) : *who is he ? whose son ? a. what is his name* कोऽसौ, कस्य वापत्यं, किमभिधानो

वा ? K. ; *O, fair lady, who are you, whose spouse, a. what is your object for coming to me ?* का त्वं शुभे कस्य परिग्रहो वा किं वा मदभ्यागमकारणं ते, R. XIV. 8.

AND THEN : denoting immediate sequence : (1) तदनु *in childhood a. then again in youth* शैशवे तदनु यौवने पुनः, U. I. ; (2) ततः, *a. then allowed his son to go* ततोऽनुजज्ञे गमनं सुतस्य, B, I. 23. ; (3) तदनुच (very rare), Vi. II. V. AND (III.)

AND YET : तथापि V. YET.

ANDROGYNAL, ANDROGYNOUS (adj.) : V. HERMAPHRODITE.

ANECDOTE :(1) कथा ; (2) उपाख्यानम्, V. STORY.

ANEURISM : perh. नाडीव्रणम्.

ANEW : (1) पुनर् ; (2) पुनरपि : V. AGAIN.

ANGEL : I. Lit. : देवदूतः ; * गन्धर्वः.—II. Fig : as a term of endearment : (1) प्रियतमा ; (2) प्रेयसी V. LOVE, DARLING.

ANGEL, ANGELIC (adj.) : I. Belonging to angels : by tat. comp. II. Resembling angels : (1) दिव्यः (व्या, व्यं) ; (2) अमानुष. (षी, षं).

ANGER (subs.) : (1) क्रोधः ; (2) कोपः, *to give way to a.* कोपवशं गच्छति, V. IV. ; *restraining his a.* कोपं निगृह्णन्, B. XII. 81. ; (3) रोषः ; (4) अमर्षः, *void of a.* अमर्षशून्यः (न्या, न्यं), Ki. I. 33. ; (5) मन्युः ; *deep-rooted a. possessed (him)* मन्युरभजदवगाढतरः, Si. XV. 1. ; (6) संरम्भः ; (7) रुष् (f.) ; (8) क्रुध् (f.) ; (9) रुषा.

ANGER (v. t.) : (1) कोपयति (c. of कुप्) ; (2) क्रोधं, मन्युं करोति (with gen.).

ANGLE (subs.) : (1) कोणः ; (2) अस्रः. *Right a.* समकोणः ; *obtuse a.* *विषमकोणः ; *acute a.* *सङ्कीर्णकोणः, सूक्ष्मकोणः ; *alternate a.* विपर्यस्त कोणः.

ANGLE (v.) : (1) perh. बडिशयति (nomi.) ; (2) बडिशेन मत्स्यान् विध्यति (व्यध्, [c. 4.), or, गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

ANGLER : I. One who angles : मत्स्यवेधकः V. FISHERMAN. II. A species of fish : मत्स्यविशेषः.

Anglicism : *इंग्रेजभाषारीतिः.

Anglicize (v. t.) : *इंग्रेजयति (nomi.).

Angling (subs.) : बडिशेन मत्स्यबन्धनम्, or, मत्स्यधारणम्.

Angling–rod : perh. बडिशदण्डम्.

Angrily : (1) सकोपम् ; (2) सक्रोधम् ; (3) सरोषम् ; (4) सामर्षम्.

Angry : (1) क्रुद्धः (द्धा, द्धं) ; (2) कुपितः (ता, तं) : v. ENRAGED.

Angry, be or get : (1) क्रुध्यति (क्रुध्, c. 4.) ; (2) कुप्यति (कुप्, c. 4.) ; (3) रुष्यति (रुष्, c. 4.). N. B. These verbs are const. with dat. or with प्रति and acc. : *a. with the king of Chedi* क्रुद्धस्य चैद्यं प्रति, Si. I. 75.

Anguish : (1) मनस्तापः (= a. of mind) ; (2) यातना (=bodily pain) : v. AGONY.

Angular : (1) कोणविशिष्टः (ष्टा, ष्टं) (?) ; (2) साश्रः (श्रा, श्रं) (?).

Animadversion : उपालम्भः : v. REPROOF, CENSURE.

Animadvert (v. i.) : v. TO OBSERVE, REMARK, CENSURE.

Animal :– I. Any living creature : (1) प्राणिन् (m.) ; (2) जीवः ; (3) चेतनः (= a rational a.) ; (4) जन्तुः (usually applied to lower a.s only) ; (5) जन्मिन् (m.) ; (6) जन्मवत् (m.). II. A beast : q. v. : (1) मृगः ; (2) पशुः.

Animal (adj.) : Expr. by gen. of above : Ph. : *a. food* आमिषम् v. OR MEAT ; *a. pleasures* विषयाः or विषयसुखानि (pl.) : *a. passions* इन्द्रियाणि (n. pl.) (lit. organs of sense), or, कामादयः षड्रिपवः ; *the a. kingdom* *जीवसृष्टिः, निखिलप्राणिवर्गः.

Animalcule (subs.) : (1) सूक्ष्मजीवः ; (2) अतिक्षुद्रजन्तुः.

Animate (v. t.) : I. To give life to : (1) जीवयति (c. of जीव्) ; (2) जीवं सञ्चारयति (c. of चर्), P.—II. Fig : to encourage, incite q.v. : (1) आश्वासयति (c. of श्वस्) ; (2) प्रोत्साहयति (c. of सह्).

Animate, Animated (adj.) : I. Alive : सजीवः (वा, वं) : Ph. *a. being* :

(1) जीव: ; (2) प्राणी.—II. Lively, vigorous : q.v. : (1) प्रफुल्ल: (ल्ला, ल्लं); (2) उल्लस: (सा, सं).

ANIMATION : I. Bestowal of life : (1) जीवनदानम् ; (2) जीवसञ्चार:. —II. Life : q. v. : जीवनम्.—III. Liveliness, vivacity : q. v. : (1) प्रफुल्लता ; (2) उल्लास:.

ANIMOSITY : (1) द्वेष: ; (2) विद्वेष: ; (3) वैरम् ; (4) विरोध:.

ANISE : (1) अतिछत्रा ; (2) छत्रा.

ANKLE : (1) गुल्फ (mn.) ; (2) घुटिका ; (3) घुटि:.

ANKLET : (1) नूपुरम् ; (2) पादाङ्गदम् ; (3) तुलाकोटि: ; (4) मञ्जीरम्.

ANNALIST : (1) आख्यानविद्, Vi. (?) ; (2) आख्यानरचक: (?).

ANNALS : (1) आख्यानचय: (?) ; (2) इतिहास: (?) ; (3) *वार्षिकाख्यानानि.

ANNATS : (1) प्रथमवर्षफलानि (n.pl.) (?).

ANNEAL : (1) *प्रतपति (तप, c. 1.).

ANNEX : I. To subjoin : Ph. *I a. a list of articles for sale* *सीमान्ते विक्रेयद्रव्याणि निर्दिष्टानि.—II. To unite : सं-योजयति (c. of युज्).

ANNEXATION : (1) संयोजनम् ; (2) संयोग: : v. UNION.

ANNIHILATE : (1) उत्-छिनत्ति, समुत्-, (छिद, c. 7.) ; (2) उन्मूलयति (मूल, c. 10.) ; (3) उत्सादयति (c. of सद) ; (4) प्रलाययति (c. of ली) ; (5) विलोपयति (c. of लुप) : v. TO DESTROY.

ANNIHILATION : (1) उच्छेद:, समुच्छेद: ; (2) लोप:, विलोप: ; (3) क्षय: ; (4) प्रलय: (rare, except with reference to the a. of the world) : v. DESTRUCTION.

ANNIVERSARY : (1) वार्षिक: (की, कं) ; (2) सांवत्सरिक: (की, कं). *The a. of Krishna's birth* जन्माष्टमी ; *the a. of Ráma's birth* रामनवमी.

ANNOTATE : (1) टीकां करोति, लिखति or रचयति (with gen.) ; (2) व्याख्याति (ख्या, c. 2.) : v. TO EXPLAIN.

ANNOTATION : (1) टीका ; (2) टिप्पणी ; (3) व्याख्या.

ANNOUNCE : (1) घोषयति (घुष, c. 10.), v. TO PROCLAIM ; (2) वि-ज्ञापयति

(c. of ज्ञा) V. TO INFORM ; (3) प्र-काशयति, अभि-, (c. of काश्), Ki. XIII. 35 ; (4) अभि-ख्याति or अत्ते (ख्या, c. 2.), *the drum a.ed the departure (of the nymphs)* प्रस्थानं समभिदधे मृदङ्गनादः, Ki. VII. 1. V. TO SPEAK ; (5) आख्याति (ख्या, c. 2.), *to a. this to the king of Naishadha* आख्यातुं नृप-मितश्रिषधनरपतौ, N. III. 132. V. TO TELL.

ANNOUNCEMENT : (1) ख्यापनम् ; (2) विज्ञापनम् : V. PROCLAMATION, PUBLICATION.

ANNOUNCER : (1) आख्यापकः ; (2) विज्ञापकः ; (3) प्रकाशकः.

ANNOY : (1) बाधते (बाध्, c. 1.) ; (2) दुनोति (दु, c. 5.) ; (3) अर्दति (अर्द्, c. 1.).

ANNOYANCE : (1) बाधा ; (2) विडम्बना ; (3) दुःखं. V. TROUBLE, VEXATION.

ANNOYER : (1) बाधकः ; (2) विडम्बकः ; (3) कदर्थकः.

ANNOYING (adj.) : V. TROUBLESOME, VEXATIOUS.

ANNUAL (adj.) : (1) वार्षिकः (की, कं) ; (2) सांवत्सरिकः (की, कं) ; (3) आब्दिकः (की, कं).

ANNUAL (subs.) : I. An a. plant : ओषधिः.—II. A book appearing a.ly *वार्षिकम् or *वार्षिकपुस्तकम्.

ANNUALLY : (1) वर्षेवर्षे ; (2) प्रतिवर्षम् ; (3) प्रतिवत्सरम् ; etc.

ANNUITANT, *वार्षिकवृत्तिभोगिन् (f. नी) and sim. comp.s.

ANNUITY : * वार्षिकवृत्तिः and sim. comp.s.

ANNUL : लुम्पति, अव-, वि-, (लुप्, c. 6.) (?).

ANNULAR : (1) मण्डलाकारः (रा, रं) ; (2) चक्राकारः (रा, रं) ; (3) वलयाकारः (रा, रं).

ANNULMENT : लोपः, वि-, अव-, (?).

ANNUNCIATION : (1) ख्यापनम् ; (2) विज्ञापनम् ; (3) प्रकाशनम्.

ANODYNE : (1) शूलघ्नः (घ्नी, घ्नं) ; (2) पीडाशमकः (का, कं) (?).

ANOINT : I. To besmear : q. v. : (1) लिम्पति (लिप्, c. 6.), *as if a.ing, as if filling my sense of smell*, अनुलिम्पन्तमिव पूरयन्तमिव घ्राणेन्द्रियम्, K. ; (2) अनक्ति, अभि-, (अञ्ज्, c. 7.), Sa. V. ; (3) दिग्धे (दिह्, c. 2.) *a.ed*

with nectar as well as poison दिग्धौमृतेन च विषेण च, Ma. I. ; (4) समालभते (लभ्, c. 1.), *I will prepare auspicious ointments* मङ्गलसमालम्भं विरचयामि, Sa. IV.—II. To concecrate by unction : अभिषिञ्चति (सिच्, c. 6.), B. III. 2.

ANOINTER : विलेपकः : v. TO ANOINT.

ANOINTING (subs.) : (1) विलेपनम् ; (2) अभ्यञ्जनम् ; (3) समालम्भः ; (4) अभिषेक (=consecration).

ANOMALOUS : (1) विधिविरुद्धः (द्धा, द्धं) (?) ; (2) अनियमपरः (रा, रं) (?) ; (3) अविधि (mfn.) (?).

ANOMALY : (1) विधिविरोधः ; (2) अविधिः (?) ; (3) अनियमः (?).

ANON : I. Quickly, soon : q. v. : सपदि.—II. Again : q. v. Ph. : *ever and a.* यदा तदा : v. OFTEN, FREQUENTLY.

ANONYMOUS : (1) *अनिर्दिष्टलेखकाभिधानः (ना, नं) ; (2) *अदत्तप्रणेतृसंज्ञः (ज्ञा ज्ञं) ; etc.

ANONYMOUSLY : (1) *अनिर्दिष्टलेखकाभिधानम् ; (2) *अदत्तप्रणेतृसंज्ञम्.

ANOTHER : (1) अन्यः (न्या, न्यत्), *it is impossible that one acts and a. enjoys* न ह्येतत् सम्भविष्यत्यन्यः करोत्यन्यो भुंक्त इति, D.S. : *a. day* अन्येद्युः ; (2) परः (रा, रं), *a.'s wife* परस्त्री ; *a.'s property* परस्वम् ; (3) अपरः (रा, रं), *a. dearer to you than myself* मत्त प्रियतरस्त्वपरो जनः, K. ; (4) in some cases by अन्तर affixed, *took her to a. king* राजान्तरं निनाय, R. VI. 26. V. DIFFERENT. N. B. Note that पर is gen. confined to comp. and अपर is gen. used with a qualifying subs. Note also that अन्य and अपर do not gen. mean a.'s in comp. : v. ANOTHER'S.

ANOTHER, one (reciprocal) : v. ONE ANOTHER.

ANOTHER'S : (1) अन्यदीयः (या, यं) ; (2) परकीयः (या, यं).

ANSWER (v. t.) : I. To reply : (1) कथयति (कथ्, c. 10), *(first) a. my these four questions and then drink water* ममैतान् चतुरो प्रश्नान्कथयित्वा जलं पिब, Mah. ; (2) ब्रवीति (ब्रू, c. 2.) *if you do not a. my questions, I*

will eat you न चेद्‌वीषि मन्नामन्नामि त्वां, D. vi.; (3) उत्तरं ददाति (दा, c, 3.) (with gen.); (4) प्रतिलिखति (=to write back, q. v.). N. B. (1) and (2) are not applicable to writing. II. To refute : q. v. III. To correspond to, suit : q.v. IV. To pay : q. v. Ph : *this will a. my object* अनेन सफलसमीहितो भवामि.

Answer (v. i.) : I. To make a reply : उत्तरं ददाति.—II. To speak in reply : (1) प्रतिवक्ति (वच्, c. 1.); (2) प्रतिवदति (वद्, c. 1.); (3) प्रतिभाषते (भाष्. c. 1.)—III. To render an account to : expressed by circumlo. : *you will have to a. to your master for the sums recieved* *त्वया यद्धनं लब्धं तस्य विशेषवृत्तान्तं स्वामिने निवेदयितव्यम्.—IV. To serve for : q. v.

Answer (subs.) : (1) उत्तरं; (2) प्रतिवचनम्; (3) प्रत्युक्तिः; (4) प्रतिवाक्यम्. N. B. The last three words applicable only to speaking in reply, while the first उत्तरं is applicable also to legal replies and solutions of problems.

Answerable : I. Refutable : खण्डनीयः (या, यं).—II. Responsible, accountable : q.v.—III. Correspondent, proportionate, suited : q. v.

Ant : (1) पिपीलिका (the common small red a.); (2) पिपीलकः (a large black a.).

Ant-eater : पिपीलिकाखादको जन्तुभेदः.

Antagonism : (1) विरोधः; (2) प्रतिद्वन्द्वम्; (3) पर्यवस्थानम्.

Antagonist : (1) विरोधिन् (f. नी); (2) प्रतिद्वन्द्विन् (f. नी); (3) पर्यवस्थातृ (f. त्री) : v. opponent.

Antagonistic : विरोधिन् (f. नी) : v. opposed.

Antartic : *दक्षिणकेन्द्रीयः (या, यं). *A pole.* *दक्षिणकेन्द्रम्.

Antecedent (adj.) : v. prior, previous.

Antecedent (subs.) : Ph. *whose a.s are not known* *यस्य पूर्व्वचरितमविज्ञातम्.—II. In logic :. पूर्व्वपक्षः.—III. In gram. : *पूर्व्वसंज्ञा.

ANTECHAMBER : perh. प्राग्वंश: ; *उपशाला.

ANTEDATE : Ph : *he a.d the letter* *अधिमदिनाङ्कं पत्रे सन्निवेशयामास.

ANTEDELUVIAN : *प्रलयपूर्व्वकालीन: (ना, नं).

ANTELOPE : (1) कृष्णसार: (the black spotted a.) ; (2) ऋष्य: (the painted a.) ; (3) मृग: (f. गी) (the general term for a.s, deer etc.).

ANTENNA : Of insects : perh. शृङ्गम्.

ANTERIOR : I. Preceding in time : V. PRIOR, PREVIOUS. II. Before in place : अग्र: (ग्रा, ग्रं), *the a. part* (as of a month) : अग्रभाग:.

ANTHEM : (1) सूक्तम् ; (2) गीतम् : V. HYMN, SONG.

ANTHER : *परागकोष:.

ANTHOLOGY : कुसुमसंग्रह: (Lit. and Fig.).

ANTHONY'S FIRE : उदर्द: : V. ERYSIPELAS.

ANTIBILIOUS : पित्तघ्न: (घ्नी, घ्नं).

ANTICHRIST : the great adversary of Christ :*प्रतिक्रिष्ट:.

ANTICIPATE (v. t.) : I. To foresee : Ph. *old men can a. what is coming* वृद्धबुद्धिरनागतं पश्यति, Vi. ; *even a.ing his death* तस्य भाविमरणं जानन्नपि.—II. To be before in doing : Ph. *I a.d his designs by removing to London* *तस्याशयं निरूप्य लण्डनमहं जगाम ; *Scipio a.d Hannibal in crossing the Po.* *हैनिवालस्याभिप्रायं ज्ञात्वा सिपिय: प्रागेव पोनदीमुत्ततार.

ANTICIPATION : Expr. by circumlo. : V. TO ANTICIPATE.

ANTIDOTE : I. Any remedy : q. v. : प्रतिकार:.—II. For poision : विषघ्नौषधम् ETC. *A dealer in a.s* : (1) विषवैद्य: ; (2) जाङ्गुलिक: ; (3) नरेन्द्र:.—III. For fever :ज्वरघ्नौषधम्.

ANTIMONY : (1) स्रोतोञ्जनम् ; (2) कापोतम् ; (3) सौवीरम् ; (4) यामुनम् : These words properly mean *a sulphuret of a.*

ANTIPATHY : विद्वेष: : HATRED, AVERSION.

ANTIPHRASIS : nearest word निहतार्थत्वम्, Sah. VII. ; *विपरीतार्थत्वम्.

Antipodes : I. The opposite part of the globe : *प्रतिलोमम् ; भूगोलस्याधोभागम्.—II. Those who inhabit it : *प्रतिलोमाः Ph. *the a. and those who live in other parts of the globe, live just as comfortably as we do here* अनाकुलास्तिर्यगधः स्थितास्तिष्ठन्ति ते तथ वयं यथात्र, S. s.

Antiquarian (adj.) : Ph. *a. knowledge* प्राक्कालीनविषयविज्ञानम्. [(?).

Antiquarian, Antiquary (subs.) : *प्राक्कालीनविषयेषु पण्डितः, अभिज्ञः, etc.

Antiquated (adj.) : अप्रचलितः (ता, तं) : v. OBSOLETE, OLDFASHIONED.

Antique (adj.) : प्राचीनः (ना, नं) : v. ANCIENT, OLD.

Antique (subs.) : (1) प्राचीन द्रव्यम् (?) ; (2) पुराणद्रव्यम्. (?).

Antiquity : I. The ancients : (1) वृद्धाः (m. pl.) ; (2) पूर्व्वे (m. pl.) ; (3) चिरन्तनाः (m. pl.) ; (4) प्राचीनाः or प्राचीनलोकाः (m. pl.) ; etc.—II. The ancient times : (1) प्राक्कालम् ; (2) पूर्व्वकालम्.—III. Ancientness : (1) प्राचीनत्वम् ; (2) पुराणत्वम् ; (3) पुरातनत्वम्.—IV. The remains of a. : (1) प्राचीनद्रव्यम् (=an old thing) ; (2) प्राक्कालीनविषयः (=antiquarian subject.).

Antithesis : nearest word विरोधः, Sah. x.

Antitype : आदर्शः.

Antler : हरिणशृङ्गम् (or simp. शृङ्गम् when the meaning is clear).

Antlered : शृङ्गिन् (f. णी) : v. HORNED.

Antonomasia : लक्षणा.

Anus : (1) गुदम् ; (2) गुह्यम् ; (3) पायुः ; (4) अपानम्.

Anvil : (1) सूर्म्मिः (m.) ; (2) सूर्म्मी (f.).

Anxiety : (1) उत्कण्ठा ; (2) उद्वेगः (restless a.) ; (3) चिन्ता v. CARE ; (4) व्याकुलता v. AGITATION ; (5) उत्कलिका ; (6) रणरणकः (rare).

Anxious : I. Beset with anxiety : (1) उत्कण्ठितः (ता, तं) ; (2) उद्विग्नः (ग्ना, ग्नं) ; (3) व्याकुलः (ला, लं) ; (4) चिन्तितः (ता, तं).—II. Solicitous, eager : (1) व्यग्रः (ग्रा ग्रं) ; (2) उत्सुकः (का कं).—III. Causing anxiety : (1) उद्वेगकरः (री, रं) ; (2) उत्कण्ठाप्रदः (दा, दं).

ANXIOUS, TO BE : उन्मनायते (nomi.), *a. to see* दर्शनायोन्मनायमान:, D.

ANXIOUSLY : I. With anxiety : (1) सोत्कण्ठम् ; (2) सोद्वेगम् ; (3) by the adj. v. ANXIOUS (I). II. Eagerly : by the adj. : v. ANXIOUS (II).

ANY : (1) कश्चित् (काचित्, किञ्चित्), *have you got a. one named Vimardaka* किमस्ति कश्चिद्विमर्दको नामात्रभवत:, D. II. : *is there a. doubt about it* किमत्र काचिद्भ्रान्ति:, Vi. : *I could not find a. thing in the house* गृहं प्रविश्य न किञ्चिन्मया समासादितम्, Mr. III. ; (2) कोपि, (कापि, किमपि), *a. one else* अन्य: कोपि etc. ; (3) कश्चन (काचन, किञ्चन) (rare). Ph. : *in the absense of a. witness* साक्ष्यभावे ; *without a. wisdom* ज्ञानं विना ; *what power has Dhananjaya or a. body else even to take the name of your son* का शक्तिरस्ति धनञ्जयस्यान्यस्य वा नामापि ग्रहीतुं ते तनयस्य, Vi. II. N. B. When *a.* means *any one or anything whatever*, it is expr. (a) by य: कश्चित् etc., *a. one could be a witness in a house or in forest* अन्तर्वेश्मन्यरण्ये वा य: कश्चित् साक्ष्यं कुर्यात्, M. VIII. 69. ; *I want to give even the gold bracelet of my hand to a. one [I meet]* स्वहस्तस्थमपि सुवर्णकटकं यस्मै कस्मैचिद्दातुमिच्छामि ; (b) by य:...स: etc., *they can attack a. number of horsemen* *यावानश्ववारानधिगच्छन्ति तावानेवाभियोक्तुं कु वन्ति.

ANY HOW : (1) येन केन प्रकारेण ; (2) यथा तथा.

ANY LONGER, ANY MORE : (1) इत: परम् (=from this time) : (2) तत: परम् (=from that time). *I will not think any more of other girls* न चिन्तयेयमित: परमितरनारीं, D. III.

ANY WHERE : (1) कुत्रापि, *a. else* अन्यत्र कुत्रापि ; (2) क्वचिदपि, N. XIII. 55. Ph. *go a. you like* गच्छ यथेच्छम्, N. I. 143. ; *die a. you like* यत्र तत्र वा प्राणत्यागं कुरु, Vi. VI. ; *I do not allow you to go a. else from here* इतोन्यतो न वो गन्तुमनुमन्ये, Sa. III.

AORIST : no equiv. : अनद्यतनभूत: (=indefinite past).

AORTA : हृदयस्य वामकोषनिर्गता रक्तवहा बृहन्नाडी.

APACE : सत्वरम् : v. QUICKLY, RAPIDLY.

APART : I. Separately q. v. : पृथक्.—II. At a distance : दूरे.—III. Privately : (1) निर्जने ; (2) निभृतम्. Ph. : *a. from this, there is no other fault in the man* एतद्भिन्नमस्य दोषो नास्ति.

APARTMENT : कोष्ठः : v. ROOM. *The inner a.s* अन्तःपुरम्. *The attendants on the inner a.s* आन्तर्वेश्मिकाः पुरुषाः D. I.

APATHETIC : I. Void of passion : (1) वीतरागः (गा, गं) ; (2) वीतस्पृहः (हा, हं) ; (3) निःस्पृहः (हा, हं) ; (4) उदासः (सा, सं) ; (5) विरागिन् (f. णी).—II. Indifferent : q. v.

APATHY : I. Stoicism : (1) वैराग्यम् ; (2) औदास्यम्.—II. Indifference : [q. v.

APE (subs.) : पुच्छहीनो वानरः ; कपिभेदः.

APE (v. t.) : v. TO IMITATE, COPY.

APERIENT : I. Adj. रेचकः (की, कं).—II. Subs. : रेचकः : v. PURGATIVE.

APERTURE : (1) छिद्रम् ; (2) रन्ध्रम् ; v. OPENING, FISSURE.

APEX : (1) चूडा ; (2) शिखरम् : v. TIP, POINT.

APHORISM : (1) सूत्रम् ; (2) वचनम् : v. MAXIM.

APHORISTIC : Ph. *the method of the book is a.* *सूत्रैर्ग्रथितोग्रन्थः.

APIARY : *मधुमक्षिकाशाला : v. BEE-HIVE.

APIECE : एकैकः (का, कं) : v. EACH.

APISH : v. FOOLISH, FOPPISH.

APOCALYPSE : प्रकाशनम् : v. REVELATION.

APOCOPE : *अन्त्याक्षरलोपः ; *अन्त्याक्षरलोपालङ्कारः.

APOCRYPHA : *ख्रीष्टीयोपवेदः ; *उपधर्मपुस्तकम् .

APOGEE : उच्चः ; चान्द्रक्रान्तिमण्डलस्य पृथिव्या दविष्टपदम्.

APOLOGIZE : (1) क्षमां प्रार्थयते or याचते ; (2) मर्षयति (मृष्, c. 10.), *a. to the king for what we said amongst ourselves against etiquette* मर्षयतं लोकपालं यदस्माभिर्विस्रम्भप्रलापिनीभिरुपचारातिक्रमेण भाषितम्, Sa. III. ; (3) अनु-नयति (नी, c. 1.) (= to propitiate).

Apologue : कथा : v. fable.

Apology : I. An excuse for a fault : Ph. *to make an a.* क्षमाप्रार्थनां करोति ; *to accept an a.* अनुनयवचनं प्रतिगृह्णाति (after ge.) : v. excuse. II. An apologetic treatise : no equiv. : *प्रतिवादः.

Apophthegm : (1) वचनम् ; (2) वाक्यम् : v. saying, maxim.

Apoplectic : I. Subs. : सन्न्यासरोगिन् (f. णी). II. Adj. : expr. by tat. comp.

Apoplexy : सन्न्यासरोगः.

Apostasy : (1) स्वधर्मत्यागः (= abandonment of one's religion) ; (2) स्वमतत्यागः (= a. of one's principles) ; (3) परधर्माश्रयः (taking another religion) : v. desertion.

Apostate : (1) *स्वधर्मत्यागिन् (f. णी) ; (2) यः (या, यं) स्वधर्मं स्वमतं स्वपक्षं वा परित्यज्य परधर्मं, परमतं, परपक्षं वा अवलम्बते, आश्रयति, etc.

Apostatize : स्वधर्मं स्वमतं स्वपक्षं वा त्यजति, परित्यजति ; स्वधर्मात्, स्वमतात् वा भ्रंसते (भ्रंस्, c. 1.), च्यवते (च्यु, c. 1.).

Apostle : (1) *ईश्वरदूतः ; (2) *महर्षिः. A.-ship *ईश्वरदौत्यम्.

Apostrophe : I. In Rhe. : सम्बोधनम्.—II. In gram. : *अभिनिधानम्.

Apostrophize : (1) सम्बोधयति (c. of बुध्) ; (2) आह्वयति (ह्वे, c. 1.) : v. to address.

Apothecary : (1) *औषधकारः ; (2) भिषज् (m.) (= physician, q. v.).

Apotheosis : v. deification.

Appal : वि-त्रासयति, सं-, (c. of त्रस्) : v. to terrify.

Apparatus : उपकरणम् : v. tools, instruments.

Apparel (subs.) : परिच्छदः : v. dress, attire.

Apparel (v.) : v. to dress, clothe, attire.

Apparent (adj.) : I. Visible : q. v. प्रादुर्भूतः (ता, तं).—II. Evident, clear : q. v. : (1) व्यक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) स्फुटः (टा, टं) ; (3) स्पष्टः (ष्टा, ष्टं).—III. Seeming (as opposed to real) : (1) प्रकाशः (शा, शं) ;

(2) प्रकटः (टा, टं); (3) बाह्यः (ह्या, ह्यं) (=external, q. v.): v. FEIGNED, FALSE.

Apparently: I. Plainly, clearly: q. v.: व्यक्तम्.—II. Ostensibly, seemingly: (1) प्रकाशं; (2) प्रकटं, Si. XVI. 19.; (3) बहिः (= externally, q. v.), *a. sweet, but really unfriendly* मधुरं बहिरन्तरप्रियम्, Si. XVI. 17. [छाया.

Apparition: I. Appearance: q. v. II. A ghost, phantom: q. v.:

Apparitor: no equiv.: दूतः; अनुचरः.

Appeal (subs.): I. Leg. t. t.: *पुनर्विचारप्रार्थना. *A court of a.* *ये प्राड्विवाकाः पुनर्विचारप्रार्थनां श्रोतुमर्हन्ति or प्रभवन्ति.—II. Reference to some one as an authority or witness: Ph: to make an a. to प्रमाणयति (nomi.).—III. Resort, recourse: q. v.—IV. An address of entreaty: प्रार्थना.

Appeal (v. i.): I. Leg. t. t.: *पुनर्विचारं प्रार्थयते (अर्थ्, c. 10.).—II. To refer to another as an authority: प्रमाणयति: Ph. *I a. to gods about it* अत्र विषये मम देवाः साक्षिणस्तिष्ठन्ति.—III. To implore, entreat q. v.—IV. To excite, affect: q. v.

Appear (v. i.): I. To be visible: (1) आविर्भवति or प्रादुर्भवति, *a herd of deer a.ed* मृगाणां यूथमाविर्बभूव, R. IX. 55.; (2) प्रादुरस्ति (अस, c. 1.), R. XI. 63.; (3) दृश्यते, अभि-, प्रति-, (pass. of दृश्) (=to be seen; not restricted to real life as (1) and (2)): *a swan a.ed in their dream* तयोः स्वप्ने कश्चिज्जालपादः प्रत्यदृश्यत, D. I.—II. To show one's self: Ph. *she does not a. before me* सा मत्समक्षं नागच्छति (not दर्शनं ददाति, see R. XIX. 7.).—III. To be out: निर्गच्छति, *an article a.ed in the Induprakasha about so and so* *अमुकविषयकः प्रबन्ध इन्दुप्रकाशपत्रिकायां निर्गतः. IV. Leg. t. t.: to be present: (1) उपतिष्ठति (स्था, c. 1.); (2) perh. दर्शनं ददाति.—V. To seem: q. v.: प्रतिभाति (भा, c. 2.).—VI. To be evident or clear: q. v.

Appearance : I. The act of becoming visible ; (1) आविर्भावः (=actual a., especially of invisible spirits), *who wants to make his a.* (in this world) यश्चाविर्भावमिच्छति, Mah. ; (2) by the verb : v. TO APPEAR (1) ; (3) प्रादुर्भावः (rare), Kuv.—II. Act of being present : (1) उपस्थितिः ; (2) दर्शनम्, *he who stands a security for one's a.* यो यस्य प्रतिभूस्तिष्ठेद्दर्शनाय. M. VIII. 58.—III. Personal a. : (1) आकारः ; (2) आकृति . *Of good a.* : सुदृश्य. (श्या, श्यं).—IV. Semblance, mere show : Ph. *outward a.* बाह्याकृतिः ; *has an a. of justice* न्याय्यमिवावभासते, Ki. XIV. 7. : v. APPARENTLY (II).—V. A phenomenon : q. v. :—VI. Probability, likelihood : q.v.

Appeasable : शमनीयः (या, यं) : v. PLACABLE.

Appease : (1) शमयति, प्र-, उप-, (c. of शम्) ; (2) सान्त्वयति, उप-, परि-, (सान्त्व्, c. 10.) : v. TO CALM, PROPITIATE.

Appeased, to be : (1) शाम्यति (शम्, c. 4.) ; (2) प्र-सीदति (सद्, c. 1.).

Appeaser : शमयिता ; प्रशमयिता : v. TO APPEASE.

Appeasing (subs.) : (1) शान्तिः ; (2) प्रशान्तिः ; (3) सान्त्वना.

Appellant : *पुनर्विचारप्रार्थिन् (f. नी) ; निर्देशभङ्गप्रार्थिन् (f. नी).

Appellate : Ph. *a. jurisdiction* *पुनर्विचाराधिकारः ; *a. court* ये प्राड्विवाकाः पुनर्विचारप्रार्थनां श्रोतुमर्हन्ति.

Appellation : नामधेयम् : v. NAME.

Appellative : i. e. common : (1) साधारणः (णा, णं) ; (2) सामान्यः (न्या न्यं).

Append : अनुबध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (?).

Appendage : Ph. *a house with its a.s* *सोपकरणं गृहं ; *virtue is an a. of belief in God* *सदाचार आस्तिक्यबुद्धिमनुबध्नातिः v. CONCOMMITANT.

Appendix : परिशिष्टम्.

Appertain : v. TO BELONG. *A.ing to* : v. BELONGING TO.

Appetence : v. APPETITE, DESIRE.

Appetite : I. Any mental desire : (1) कामः ; (2) रागः v. DESIRE,

LONGING. II. Actual desire for food : (1) क्षुधा ; (2) बुभुक्षा ; (3) अशनाया.

APPLAUD : (1) प्रशंसति (शंस, c. 1.) V. TO PRAISE ; (2) गायति, उपगायति (गै, c. 1.) Ki. XVII. 47. ; (3) वन्दते, परि-, (वन्द्, c. 1.), *a.ed by the chiefs of the clans* गणपतिभिः परिवन्दितेन, Ki.

APPLAUSE : I. Acclamation : q. v. : प्रशंसावाचः (f. pl.).—II. Praise : q.v. : प्रशंसा. N. B. Clapping the hands is not a sign of a. in Sanskrit, but quite the reverse, Si. XV. 39.

APPLE : I. A tree : *आतावृक्षः.—II. Its fruit : *आताफलम्.—III. Of the eye : तारा : V. PUPIL.

APPLIANCE : I. APPLICATION : q. v. II. In pl., instruments : q. v. : उपकरणानि (n. pl.).

APPLICABILITY : Expr. by circumlo. : V. APPLICABLE, APPLY (v.i.) (I).

APPLICABLE : लगत् (f. न्ती), *the fine-toothed (lady) hearing the whole speech equally a. to Indra and Nala* आकर्ण्य तुल्यमखिलां सुदती लगन्तीमाखण्डलेऽपि च नलेऽपि च वाचमेतां, N. XIII. 8. Ph. *equally a. to Jama and Nala* समयमनैषधयोः समानः N. III. 20. ; *to be a.* लगति (लग्, c. 1.) (with loc.)

APPLICANT : (1) अर्थी ; (2) प्रार्थयिता ; (3) याचकः : V. PETITIONER.

APPLICATION (subs.) : I. The act of putting to : प्रयोगः, सम्प्रयोगः, *by the a. of fire or heat* अग्न्यातपसम्प्रयोगात्, R. V. 54.—II. The thing applied : प्रयोगः, *should seize (them) by wet leather or by other a.s* आर्द्रः चर्मणान्यैर्वा प्रयोगैर्गृह्णीयात्, Sr.—III. Petition : q.v. : (1) प्रार्थना ; (2) याच्ञा.—IV. Attention, assiduity : q. v. : (1) अभिनिवेशः ; (2) मनोयोगः. —V. Use, employment ; प्रयोगः Ki.–VI. Relation, reference : q. v.

APPLY (v. i.) : I. To refer or relate to : (1) लगति (लग्, c.1.) (with loc.), N. XIII. 8. ; (2) वर्त्तते (वृत्, c. 1.) (only in certain cases), *here the*

word 'light' a.s to God अत ज्योतिःशब्दः ब्रह्मणि वर्तते, S. III. 40.—II. To solicit, have recourse to : q. v. : प्रार्थयते (अर्थ्, c. 10.).

Apply (v. t.) : I. To lay or put on : (1) प्रयोजयति or युनक्ति or युंक्ते (युज्, c. 10. and 7.) *do not a. liniment at night* नालेपं रात्रौ प्रयुञ्जीत, Sr. ; (2) नि-वेशयति (c. विश्), *a.ing the shell to his lower lip* अधरोष्ठे जलजं निवेश्य, R. VII. 63. Ph. : *a.ing the bit to your mouth* खलीनं मुखे प्रक्षिप्य, P. IV. 7. ; *he a.d his hand to my breast* स ममोरसि हस्तं ददौ.—II. To use, refer : प्रयोजनति or युनक्ति or युंक्ते, *we a. the words like 'sun' to it* तस्मिन्नादित्यादयः शब्दाः प्रयुज्यन्ते, S. III. 32.—III. To use for a particular purpose, to devote : प्रयोजयति.—IV. To fix closely, incline : मनो यच्छति (दा, c.1.), ददाति (दा, c. 3.), निदधाति (धा, c. 3.), or युनक्ति (युज्, c. 7.).

Appoint (v. t.) : I. To make or nominate : (1) युनक्ति or युंक्ते, नि-, विनि-, (युज्, c. 7.), *as a king a.s officers over villages etc.* यथा राजा ग्रामादिष्वधिकृतान्विनियुंक्ते, Up. ; (2) करोति (कृ, c. 8.) v. TO MAKE ; (3) निदधाति, सन्नि- (धा, c. 3.) Ki. I. 22. v. TO PLACE ; (4) आ-दिशति (दिश्, c. 6.). Ku. III. 13. v. TO ORDER.—II. To ordain, prescribe : q. v. : निर्दिशति. [कल्पितः(ता, तं).

Appointed, well : i. e. well equipped : (1) सुसज्जितः (ता, तं) ; (2) परि-

Appointment : I. The act of appointing : (1) नियोगः ; (2) विनियोगः. II. Station, position : पदम्.—III. Stipulation, agreement : q.v. : समयः (rare in this sense).—IV. A command, decree : q. v. : नियोगः. V. Equipment : q. v. : सज्जा.

Apportion : वि-भजति, प्रवि-, संवि-, (भज्, c. 1.) : v. TO DISTRIBUTE, ALLOT.

Apportionment : (1) विभागः (=distribution, q. v.) ; (2) परिकल्पनम् (=assignment, q. v.).

Apposite : (1) उपयुक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) उपपन्नः (न्ना, न्नं) ; (3) सङ्गतः (ता, तं) : v. SUITABLE, FIT, PERTINENT.

Appositely : (1) Expr. by the adj. ; (2) स्थाने ; (3) प्रस्तावसदृशम्.

Appositeness : Ph. *your remark is characterized by a.* सङ्गतं तव भाषितम् : v. APPOSITE.

Apposition : एकान्वयः (?).

Appraise (v. t.) : मूल्यं निरूपयति (रूप्, c. 10.), नि-र्धारयति (धृ, c. 10.).

Appraisement : (1) मूल्यनिरूपणम् ; (2) मूल्यनिर्धारणम् : v. VALUATION.

Appraiser : (1) : मूल्यनिरूपकः ; (2) मूल्यनिर्धारकः : v. VALUER.

Appreciable : उपलभ्यः (भ्या, भ्यं) (=perceptible , q. v.).

Appreciate : (1) मूल्यं or गुणागुणं जानाति (ज्ञा, c.9.), अवगच्छति (गम्, c. 1.) ; (2) बहुमन्यते (मन्, c. 4.) (=to think much of).

Appreciation : (1) मूल्यविज्ञानम् (?) ; (2) गुणागुणविज्ञानम् (?).

Apprehend : I. To arrest : q. v. : (1) धरति (धृ, c. 1.) ; (2) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).—II. To comprehend, conceive : q. v. : (1) उपलभते (लभ्, c. 1.) ; (2) अवगच्छति (गम् c. 1.).—III. To believe, suppose : q. v. : शङ्कते (शङ्क्, c. 1.), *I a. Bharata has come out to meet me* शङ्के... प्रत्युद्गतो मां भरतः, R. xiii. 64.—IV. To fear : शङ्कते, आ-, वि-, परि-, *a.ing defeat from you* विशङ्कमानो भवतः पराभवं, Ki. i. 7.

Apprehension : I. The act of seizing : (1) ग्रहणम् ; (2) धृति (rare). II. Arrest : q. v. : आसेधः.—III. Conception, comprehension, understanding : q. v. : Ph. *a man of quick a.* तीक्ष्णबुद्धिः, *a man of dull a.* स्थूलबुद्धिः. —IV. Opinion, notion : q. v. : मतम्.—V. Fear of future evil : (1) शङ्का ; (2) आशङ्का.

Apprehensive : (1) शङ्कितः (ता, तं); (2) शङ्कान्वितः (ता, तं). *To be a.* शङ्कते.

Apprentice (subs.) : no equiv. : अन्तेवासिन् (f. नी) (= disciple) may be used.

Apprentice (v.) : Ph. *he was a.d to me for five years* *पञ्चवर्षपर्यन्तं स मम नियमबद्धोऽन्तेवास्यासीत्.

Apprenticeship . अन्तेवासित्वम् (?) ; नियमबद्धान्तेवासित्वम्.

APPRISE OF : वि-ज्ञापयति (c. of ज्ञा) : v. TO INFORM.

APPROACH (v.) : I. To come or go near : (1) उप-सर्पति (सृप्, c. 1.) ; (2) उप-सरति, समुप-, (सृ, c. 1.) ; (3) उप-सीदति, उपा-, (सद्, c. 1.) ; (4) समीपं, निकटम्, etc. गच्छति (गम्, c. 1.), याति (या, c. 2.), etc. : v. GO and NEAR ; (5) उपगच्छति, समुप-. N. B. Observe that समीपं etc. are cons. with the gen., all the other verbs take the acc. II. To approximate, resemble : q. v.

APPROACH (subs.) : I. The act of approaching : (1) आसन्नता (= the act of being near) ; (2) उपागमः ; (3) आगमः (= arrival). II. A means of a.ing : (1) उपसर्पणमार्गः (?) ; (2) उपागमद्वारम् (?).

APPROACHABLE : उपसर्पणीय : (या, यं) : v. ACCESSIBLE.

APPROACHING (part. adj.) : (1) आसन्न : (न्ना, न्नं), *whose death was a.* आसन्नशरीरपातः, Ku. III. 44. ; (2) अभ्यर्ण : (र्णा, र्णम्), *a. separation,* अभ्यर्णविरह-, K. ; (3) उपोढ: (ढा, ढम्), Ki. XVII. 54. ; (4) सन्निकृष्टः (ष्टा, ष्टं).

APPROBATION : I. Acclamation : (1) धन्यवादः ; (2) साधुवादः, *you will receive a. throughout the world* यावत् संसारमखिलमवाप्नुहि साधुवादं, Si XIV. 87.—II. Assent, approval : q. v.

APPROPRIATE (v. t.) : I. To set apart for a particular purpose : (1) नि-योजयति, विनि-, प्र-, (युज्, c.10.) ; (2) उप-कल्पयति (कॢप्, c. 10.). II. To take to one's self : (1) आत्मसात् करोति (कृ, c. 8.), *what princes strive to a. even by misdeeds* दुरितैरपि कर्तुमात्मसात् प्रयतन्ते नृपसूनवो हि यत्, R. VIII. 2. ; (2) स्वायत्त : (त्ता, त्तं) or स्वाधीनः (ना, नं) (agreeing with the object) करोति, M. n. (not very common).

APPROPRIATE (adj.) : I. Apposite, suitable : q. v. : उपपन्नः (न्ना, न्नं), *this epithet is very a. for the breeze* उपपन्नं विशेषणमस्य वायोः V. II. II. Peculiar : q. v.

APPROPRIATELY : (1) उपपन्नम् ; (2) युक्तम् : v. FITLY, SUITABLY.

APPROPRIATENESS : FITNESS, SUITABLENESS.

Appropriation : (1) प्रयोग: ; (2) विनियोग: ; (3) उपकल्पनम् (?).

Approval : (1) अनुमोदनम् (rare) ; (2) सम्मति: (=assent) ; (3) by the verb, *you have recieved my a.* मयानुमोदितोऽसि : v. also APPROBATION.

Approve : I. To be pleased with : (1) अनुमोदते (मुद्, c. 1.) (gen. with the acc. of the *person* whose measures etc. are a.d), *none of his brothers could oppose or a.* [his determination] न कश्चन भ्रातृषु तेषु शक्तो निषेद्धुमासीदनुमोदितुं वा, R. xiv. 43. ; *without obtaining a.al of my mother* मातामननुमोदिता, K. ; (2) रोचते, अभि-, (रुच्, c. 1.) (with dat. of the person who a.s), *if you ask me, I do not a. even of their quarrel* यदि मां पृच्छसि तदेतेषां विवाद एव न मे रोचते, Mal. i. ; (3) अनु-मन्यते (मन्, c. 4.) (rare in this sense), D. iv. : II. To prove : q. v. III. To commend : q. v.

Approved : (1) परीक्षित: (ता, तं) (=tried) ; (2) अभिमत: (ता, तं) (=accepted).

Approver : leg. t.t. : य: स्वयं दोषं प्रतिपद्य सहायानप्यभियुनक्ति.

Approximate (adj.) : आसन्न: (न्ना, न्नं) : v. NEAR, NEXT.

Approximate (v.) : I. To approach : q. v. II. To resemble : q.v.

Approximation : Ph. *this is only an a. to truth* *एतन्नेदिष्टमेव सत्यस्य : v. NEAR, NEXT.

Apricot : सुस्वादु फलविशेष:.

April : उत्तरचैत्रपूर्ववैशाखानुवादीयुरूपीयवत्सरस्य चतुर्थोमास:.

Apron : I. An article of dress : पुतकम् (?).—II. A covering for the legs : *चर्ममय: जङ्घाप्रच्छद: ; जङ्घात्राणम्:—III. A piece of lead to cover the vent of a cannon : no equiv. : पिधानम् (=covering) may be used.

Apropos : स्थाने : v. OPPORTUNELY, SEASONABLY.

Apsis : मन्दोच्च: (मन्द: =the lower a., उच्च: = the higher a.) *The line of apsides* : मन्दोच्चरेखा (?).

Apt : I. Fit, suitable : q. v. : उपयुक्त : (क्ता, क्तं).—II. Inclined, prone : (1) by-शील: (ला, लं) in comp., *a. to forget* विस्मरणशील: (ला, लं) ; (2) in some cases by a deriv. : *a. to break* भङ्गुर: (रा, रं) ; *a. to fall* पातुक: (का, कं) ; *not a. to perish* अविनश्वर: (रा, रं).—III. Ready, prompt : q. v.

Aptitude : I. Tendency, propensity : expr. by शीलता or by deriv. : *a. to break* भङ्गुरता : v. apt (ii). II. Fitness, suitableness : q. v. : उपयोगिता.—III. Readiness in learning : *of remarkable a.* तीक्ष्णबुद्धि (mfn.) : v. sharp.

Aptly : (1) यथोचितम् ; (2) यथोपपन्नम् : v. fitly, suitably.

Aptness : v. aptitude.

Aquafortis : (nitric acid) : *तीक्ष्णरस:.

Aquarius : कुम्भराशि:, or simply, कुम्भ:.

Aquatic : I. Pertaining to water : जल (in comp.) : *a. animal* : (1) जलजन्तु: ; (2) यादस् (n.).—II. Frequenting water : जलचर: or जलेचर: (री, रं).—III. Born in water : (1) जलज: (जा, जं) ; (2) वारिज: (जा, जं) ; etc.

Aqueduct ; (I) जलप्रणाली ; (2) जलवाहिनी (?).

Aqueous : (1) जलमय: (यी, यं) ; (2) अम्मय: (यी, यं) : v. watery.

Aquiline : Ph. *one who has a. nose* शुकनास: (सा, सं) ; तुङ्गघोण: (णा, णं).

Arabesque : *गृहभित्त्यादावुत्कीर्णकुसुमाद्यलङ्कारविशेष: ; भारवालङ्कार:.

Arable : (1) कृषियोग्य: (ग्या, ग्यं) ; (2) कृष्य: (ष्या, ष्यं). *A. land* : कृष्यम्.

Arbiter : I. An arbitrator : q. v. : मध्यस्थ:.—II. A lord, master : ईश:.

Arbitrarily : (1) स्वेच्छया ; (2) स्वेच्छात: ; (3) स्वकामत:.

Arbitrary : I. Depending on mere will : Ph. *an a. decision* *इच्छानुरूपो निर्णय: ; *a. conduct* स्वेच्छाचारिता or कामचारिता ; *it was a. on your part to arrest me* *त्वं स्वेच्छया मां धृतवान्.—II. Absolute, despotic : (1) स्वेच्छाचारिन् (f. णी) ; (2) कामचारिन् (f. णी) ; (3) उद्दाम: (मा, मं) (without any control).

ARBITRATE : निर्णयति (णी, c. 1.) : v. TO DECIDE.

ARBITRATION : निर्णयः (=decision : q. v.).

ARBITRATOR : मध्यस्थः : v. UMPIRE.

ARBOUR : (1) कुञ्जः ; (2) निकुञ्जः : v. BOWER.

ARC : वृत्तखण्डम् (a. of a circle) : v. ARCH.

ARCADE : perh. तोरणखण्डम्.

ARCH (subs.): तोरण (mn.) (properly=an arched gateway, but may, by analogy, be applied to other arches).

ARCH (v.) : I. To cover with an arch : तोरणं न्यस्यति (अस्, c. 4.) (after Mu.) or तोरणेन प्रच्छादयति (छद्, c. 10.).—II. To bend, curve : q. v.

ARCH (adj.) : चतुरः (रा, रं) : v. CUNNING, SLY.

ARCHAEOLOGIST : *पुरातनसाहित्यविद् ; प्राक्कालीनसाहित्यादिविषयेषु पण्डितः.

ARCHAEOLOGY : *पुरातनसाहित्यम् ; प्राक्कालीनसाहित्यादिविषयका विद्या.

ARCHAISM : *प्राचीनप्रयोगः. *A.s* occurring in the Mahábhárata, Rámáyana, Manu, etc. are called आर्षप्रयोगः.

ARCHANGEL : *ईश्वरस्य प्रधानदूतः.

ARCHBISHOP : *ख्रीष्टीयसम्प्रदायेषु सर्व्वप्रधानाचार्यः.

ARCH-BISHOPRIC : *ख्रीष्टीयसम्प्रदायेषु यः सर्व्वप्रधानाचार्यः, तस्याधिकारः.

ARCHDEACON : *इंलण्डदेशे विशपस्य निम्नस्थो धर्म्मोपासकः.

ARCHDEACONRY : I. The office of an archdeacon : *आर्चडिकनपदम्. II. His residence : *आर्चडिकनावासः.—III. His jurisdiction : *आर्चडिकनस्याधिकारः.

ARCHDUCHY : Ph. *a. of Baden* बादेनराज्यम् : v. KINGDOM. [(f.).

ARCHDUKE (m.) Archduchess (f.) : उपाधिविशेषः ; *उपराजः (m), उपराज्ञी

ARCHED : I. Covered with an arch : न्यस्ततोरणः (णा, णं) (?), *an a. gateway* तोरणम्.—II. In the form of an arch, curved : (1) भुग्नः (ग्ना, ग्नं) ; (2) कुञ्चितः (ता, तं). [धनुस् (n.)

ARCHER : I. A bowman : q. v. : धानुष्कः.—II. The constellation :.

Archery : (1) धनुर्विद्या (the art) ; (2) शराभ्यास: (the practice).

Archtype : आदर्श: : v. PATTERN, MODEL.

Archiepiscopal : i. e. belonging to an archbishop : expr. by tat. [comp.

Archipelago : *द्वीपसमूह: ; द्वीपसङ्घात: ; etc.

Architect : I. Lit : (1) वास्तुविद्योपजीविन् (m.), K. b. ; (2) स्थपति:, P. I. 1. ; (3) शिल्पिन् (n.) (=artisan, but may be appropriately used when the sense in clear), R.—II. Fig. ; a maker : q. v. : कर्ता.

Architectural : expr. by comp. , *a. skill* निर्माणकौशलम्.

Architecture : (1) वास्तुविद्या ; (2) गृहनिर्माणशिल्पम् (?) ; शिल्पम् (when the sense is clear), Si. III. 35.

Architrave : no equiv.: *उपस्तम्भ:.

Archives : I. Records : *प्राचीनपत्रसञ्चय:.—II. The place where they are kept : *प्राचीनपत्रागारम्

Archly : (1) चतुरम् ; (2) विदग्धम्.

Archness : (1) चातुर्यम् ; (2) चातुरी ; (3) वैदग्ध्यम्.

Arctic : *उत्तरकेन्द्रीय: (या, यं) : *the a. pole.* उत्तरकेन्द्रम्.

Ardency : v. ARDOUR.

Ardent : I. Fiery, hot : q. v. : प्रचण्ड: (ण्डा, ण्डं).—II. Eager : Ph. *a. eyes* (of a lover) सतृष्णनयने.—III. Warm, affectionate : अत्यन्त: (न्ता, न्तं) or निरतिशय: (या, यं) (= excessive), *a. love* निरतिशयानुराग: Ph : *a. vows* (of a lover) शपथा: (m. pl.).

Ardently : (1) सतृष्णं (as in gazing) ; (2) अत्यन्तं (= excessively).

Ardour : I. Heat : q. v. : उत्ताप:.—II. Warmth, eagerness : उत्साह:, *with a.* सोत्साहं. Ph. *the a. of his love* तस्य निरतिशयानुराग:.

Arduous : I. Lofty : q. v. II. Difficult : q. v. : दुष्कर: (रा, रं).

Arduousness : v. DIFFICULTY.

Area : I. *Outer a.* : अङ्गणम् : v. YARD.—II. *Inner a.* प्रकोष्ठ:.—III. In geo. : फलम्, *a. of a circle* वृत्तक्षेत्रफलम् ; *a. of a triangle* त्रिभुजफलम्, Li.

Arena : (1) रङ्गः ; (2) रङ्गभूमिः ; (3) अक्षवाटः (rare).

Argillaceous : v. CLAYEY.

Argonautic : Ph. *a. expedition* *कनकौर्णान्वेषणाय जैसनस्य कल्चिसं प्रति यात्रा.

Argosy : बृहन्नौविशेषः v. MERCHANTMAN.

Argue (v. i.) : I. To reason : तर्कयति, वि-, (तर्क, c. 10.) or तर्कं करोति. II. To infer : q. v. : (1) तर्कयति ; (2) ऊहते (ऊह्, c 1.).

Argue (v. t.): I. To discuss : Ph. *he a.d the cause very ably* *स युक्तिं प्रदर्श्य सुनिपुणं तर्कयामास.—II. To prove or evince : q. v.

Argument : I. A process of reasoning : (1) तर्कः ; (2) वितर्कः.—II. Any reason alleged : (1) युक्तिः, *when all a.s fail* युक्तिष्वप्यवसन्नासु ; (2) उपपत्तिः, Ki. II. 28.—III. A debate, discussion : q. v. : वादानुवादः. IV. The subject of a discourse etc. : Ph. *I will give the a. (of the play)* संक्षेपत इतिवृत्तमभिधीयते, Táránáth : v. SUBJECT.—V. An abstract or summary : q. v.

Argumentation : तर्कः : v. REASONING.

Argumentative : तार्किकः (की, कं) : Ph. *it is a. of almighty power in the creator* एतदीश्वरस्य सर्व्वशक्तित्वं प्रदर्शयति.

Arid : शुष्कः (ष्का, ष्कं) ; (2) परिशुष्कः (ष्का, ष्कं) : v. DRY, PARCHED.

Aridity : शुष्कता : v. DRYNESS.

Aries : a constellation : मेषः ; मेषराशिः.

Aright : (1) युक्तम् ; (2) यथोचितम् ; (3) सम्यक्.

Arise : (1) उदेति (इ, c. 2.) ; (2) उद्गच्छति (गम्, c. 1.) : v. TO RISE, PRODUCE (IV). N. B. These two verbs are used in all the senses of the English verb : *a.ing from the seat* आसनादुद्यन्, Ki. II. 57. ; *the moon arose* उद्गात् सुधाहूति, K. ; *does (not) your fear a., maiden* उदेति ते भीरपि किमु बाले, N. III, 13.

Arising from (as adj.) : (1) जः (जा, जं) or जनितः (ता, तं) (in comp.), *the infamy a. from the assassination of Parvatesvara* पर्व्वतेश्वरविनाशज-

नितम्बायम: Mu. III. ; (2) भवः, उद्भवः, प्रभवः (वा, वं) (in comp.), *the darkness a. from youth is very impervious* अतिगहनं तमो यौवनप्रभवम्, K. ; (3) उत्थः, समुत्थः (त्था, त्थं), *bodily pains are those a. from diseases etc.* तत्र शारीरं व्याध्याद्युत्थम्, S. p. b.

Aristocracy : I. A form of government : *कुलीनशासनम् or कुलीनप्रभुत्वम्. II. The persons of whom it is composed : *कुलीनसम्प्रदायः or राज्यशासककुलीनवर्गः.

Aristocrat : I. A member of an aristocracy : *कुलीनः.—II. One who supports aristocracy : *कुलीनशासनसमर्थकः.

Aristocratic : Ph. *a. government* *कुलीनशासनम् ; *a. pride* कुलाभिमानम् ; *of a. family* कुलीनः (ना, नं) or अभिजातः, (ता, तं).

Arithmetic : (1) अङ्कविद्या ; (2) पाटीगणितम्. *The eight rules of a.* परिकर्माष्टकम्.

Arithemetical : (1) अङ्कविद्याविषयकः (का, कं), (relating to a.) ; (2) अङ्कविद्यानुसारेण (according to the rules of a.)

Arithmetician : अङ्कविद्याविशारदः (दा, दं) and sim. comp.s.

Ark : I. A vessel : q. v. : (1) नौः ; (2) तरणी.—II. A chest : (1) पेटिका ; (2) आधारः.

Arm (subs.) : I. Of the human body : (1) भुजः ; (2) बाहुः ; (3) दोस् (m.) ; (4) प्रवेष्टः, *A. The fore a.* प्रकोष्ठः. *The upper a.* प्रगण्डः.—II. Any object analogous to an arm : (a) of a tree : शाखा v. BOUGH. (b) of a chair : *बाहुः. (c) of the sea or of a river : (1) वङ्कः ; (2) वङ्कम्. (d) of the polypi : v. FEELERS.—III. A weapon : v. ARMS.—IV. A branch of the military service : अङ्गम्.—V. Power : q. v.

Arm (v. i.) : I. To take arms : (1) सन्नह्यति (नह्, c. 4.) (= to accoutre), *ordered the generals to a.* सेनापतीन् सन्नहनार्थमादिशत्, Ku. xv. 5. ; (2) अस्त्रं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) ; (3) सायुधः (धा, धं) भवति.—II. To prepare for war : युद्धाय सज्जीभवति.

ARM (v. t.) : (1) सन्नाहयति (c. of नह्) ; (2) सायुधः (धा, धं) करोति ; (3) सज्जी करोति (= to equip).

ARMADA : पोतावलिः v. FLEET.

ARMADILLO : त्रिलेशयः क्षुद्रजन्तुविशेषः ; *वर्म्मधरः.

ARMAMENT : I. A body of forces equipped for war : बलम् : v. ARMY, FLEET II. The guns and other ammunitions of a man of war : युद्धोपकरणानि (n. pl.) (?). [सज्जः (ज्जा, ज्जं) (=equipped).

ARMED (adj.) : (1) सायुधः (धा, धं) ; (2) सन्नद्धः (द्धा, द्धं) (= accoutred) ; (3)

ARMHOLE : (1) कक्षः ; (2) बाहुमूलम् ; (3) भुजकोटरः ; (4) कक्षालयः, Vi.

ARMISTICE : (1) अयुद्धम् ; (2) युद्धविरतिः ; and sim. comp.s. Ph. *from filial affection, asked for two day's* a. यथाचे पुत्रवात्सल्यादयुद्धं दिवसद्वयं, Raj. v. TRUCE.

ARMLESS : I. Without an arm : (1) अभुजः (जा, जं) ; (2) भुजहीनः (ना, नं) ; etc.—II. Without weapons : (1) अशस्त्रः (स्त्रा, स्त्रं) ; (2) अनायुधः (धा, धं) ; etc.

ARMLET : वलयः v. BRACELET.

ARMOUR : (1) वर्म्मन् (n.) ; (2) कवच (mn.) ; (3) वारवाणः ; (4) सन्नाहः ; (5) कञ्चुकः ; (6) तनुत्रम. *Chain a.* जालिका (rare).

ARMOURER : शस्त्रकारः ; perh. असिधारकः.

ARMOURY : (1) आयुधागारम् ; (2) शस्त्रगृहम्.

ARM-PIT : कक्षः : v. ARM-HOLE.

ARMS : I. Weapons : (1) शस्त्रम् ; (2) अस्त्रम् ; (3) आयुधः ; (4) हेतिः ; (5) प्रहरणम्.—II. War, hostility : q. v.—III. Armorial bearings : *कुलचिह्नानि (n. pl.)

ARMY : (1) सैन्यम् ; (2) बलम् ; (3) दण्डचक्रम् ; (4) पताकिनी ; (5) चमूः ; (6) व्यूहः (an a. in battle array) ; (7) चतुरङ्गबलम् (an a. comprising the four complements, elephants, cars, horse and foot). N. B. सैन्यम् and बलम् are also used in the plural in the 'singular' sense.

AROMA : (1) गन्धः ; (2) सौरभम् ; (3) आमोदः. [FRAGRANT.

AROMATIC : (1) सुगन्धि (mfn.) ; (2) सुगन्धः (न्धा, न्धं) ; (3) सुरभि (mfn.) : v.

AROUND (prep.) : परितः (with acc.), *a. the alter* वेदीं परितः, B. I. 12.

AROUND (adv.) : (1) परितः ; (2) सर्व्वतः, *looking a.* सर्व्वतो विलोक्य, U. ; (3) समन्ततः, समन्तात्, K. ; (4) विष्वक्, *with sparks scattered all a.* विष्वग्विसृतस्फुलिङ्गः , Ki XVI. 51.

AROUSE : I. From sleep : प्रबोधयति : v. TO AWAKE. II. From inaction (1) उत्तेजयति (तिज्, c. 10.), *we will go to the island of Mahendra to a. Jamadagnya* जामदग्न्यमुत्तेजयितुं महेन्द्रद्वीपमेव गच्छामः, Vi. II. ; (2) उत्थापयति (c. of स्था), *and a.ing his natural enemies* उत्थाप्य सहजांश्च रिपून्, D. IV. ; (3) प्रबोधयति (rare).

ARRACK : (1) ताली ; (2) ताड़ि: or ताड़ी.

ARRAIGN : अभियुनक्ति or-योजयति (युज्, c. 7 and 10) : v. TO ACCUSE.

ARRAIGNMENT : अभियोगः : v. ACCUSATION.

ARRANGE : To put in order : (1) रचयति, वि-, (रच्, c. 1.), *a.ing the division of the forest* विरचय्य काननविभागम्, Ki. XII. 44. ; (2) वि-न्यस्यति (अस्, c. 4.), *merely by a.ing sentences* पदविन्यासमात्रेण ; (3) यथाक्रमं स्थापयति (c. of स्था).—II. To adjust, settle, determine : q. v.

ARRANGEMENT : I. Orderly disposition : (1) रचना ; (2) विन्यासः ; (3) संविधानम्.—II. Settlement, adjustment, agreement : q. v.

ARRANT : पामरः (री, रं) : v. INFAMOUS, VILE.

ARRAS : v. TAPESTRY.

ARRAY (subs.) : I. Battle-array : q. v. II. Arrangement, order : q. v. III. Dress, clothing : q. v. : परिच्छदः.—IV. Of Jurymen *न्याय-प्रतिभूगणः.

ARRAY (v. t.) : I. To arrange, draw up : q. v. : रचयति, वि-, (रच्, c.10.). II. To dress, deck : q. v. : भूषयति.—III. To select jurymen : *न्यायप्रतिभुवो निरूपयति (रूप्, c.10.).

ARREAR, ARREARS : *अवशिष्टदेयम्, *pay up your a.s*, *अवशिष्टदेयं परिशोधय ; *I owe large a.s* *मया बहु परिशोधनीयम् ; *a. of rent*, *करशेषम् .

ARREST (v. t.) : I. To obstruct, stop : q. v. : रुणद्धि (रुध्, c. 7.).—II. To apprehend legally : (1) आसेधति (सिध्, c. 1.) ; (2) धरति or धारयति (धृ, c. 1. and 10.) ; (3) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).—III. To fix, engage : ph. *(it) a.s my eyes* बध्नाति मे चक्षुः, R. ; *it a.s my attention* मामनन्यमनस्कं करोति.

ARREST (subs.) : (1) आसेधः ; (2) धृतिः (?). Ph. *a. of judgment*, *निर्णयरोधः.

ARRIVAL : (1) आगमनम् ; (2) आगमः ; (3) उपयानम् (rare) Ku. VII. 22.

ARRIVE (v. i.) : (1) प्र-आप्नोति, अव-, सम्प्र-, अनुप्र-,(आप् c. 5.), *a.d at the hermitage of the saint* महर्षेः प्रापदाश्रमं, R. I. 48. ; (2) आ-सीदति, समा-, (सद्, c. 1.), *Kusha a.ing at the banks of the Sarayu* कूलं समासाद्य कुशः सरय्वाः, R. XVI. 35. ; (3) प्र-पद्यते (पद् c. 4.), *a.ed at the hermitage of Atri* अत्रेस्तपोवनं प्रपेदे, B. IV. 19 ; *after childhood, she a.ed at youth* बाल्यात्परं साथ वयः प्रपेदे, Ku. I. 31. N. B. Observe that all these verbs take an acc. Ph. : *a.ed at no conclusion* निर्णयं नाससाद ; *the news a.ed of the assassination of his father* पितृवधवार्ता समागता.

ARROGANCE : (1) औद्धत्यम् ; (2) प्रागल्भ्यम् ; (3) उत्सेकः ; (4) अवलेपः.

ARROGANT : (1) उद्धतः (ता, तं) ; (2) प्रगल्भः (भा, भं) ; (3) उत्सिक्तः (क्ता, क्तं) ; (4) अवलिप्तः (प्ता, प्तं).

ARROGANTLY : (1) उद्धतम् ; (2) प्रगल्भम् ; (3) सावलेपम्.

ARROGATE : *अन्याय्यतः गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) or स्वीकरोति (कृ, c. 8.) , अन्यायेन स्वत्वं ख्यापयति (c. of ख्या) or प्रकटयति (nomi.).

ARROGATION : *अन्याय्यग्रहणम् ; अन्याय्यस्वीकारः ; अन्यायेन स्वत्वख्यापनम्.

ARROW : (1) शरः ; (2) बाणः ; (3) इषुः ; (4) सायकः or शायकः ; (5) मार्गणः ; (6) शिलीमुखः ; (7) आशुगः ; (8) पत्री ; (9) पृषत्कः ; (10) विशिखः. *A shower of a.s* शरवर्षः. *To discharge, shoot a.s* शरं निरस्यति (अस्, c. 4), क्षिपति (क्षिप, c. 6.), Ki.

ARROW-HEAD : (1) फलम् ; (2) शल्यम् ; (3) वाणाग्रम्.

ARROW-HEADED : *फलाकार: (रा, रं), *a. characters,* *फलाकारावर्णा:.

ARROW-ROOT : खाद्योपयोगी द्रव्यविशेष .

ARROWY : I. Of arrows : शर-(in comp.), *a. shower* शरवर्ष.—II. Crooked like an arrow : कुटिल: (ला, लं) : v. CROOKED.

ARSENAL : (1) आयुधागारं ; (2) शस्त्रगृहं.

ARSENIC : मन:शिला (=red a.).

ARSON : (1) आगारदाह: ; (2) गृहदाह:.

ART : I. As opposed to nature : शिल्पम्.—II. As opposed to science : कला, *in the a.s of dancing, singing, playing, and acting* नृत्यगीतवाद्य-नाट्यकलासु, D. II. Ph : *the industrial a.s* शिल्पविद्या ; *the fine a.s* सङ्गीतादिकला (?) or *श्रेष्ठकला: (f. pl.).—III. Skill, dexterity : q. v.: कौशलम्.—IV. Cunning, artifice : q. v.: छलम्.

ARTERIAL : expr. by the gen. of words given under ARTERY.

ARTERY : (1) रक्तवाहिनी नाड़ि: ; (2) रक्तवहा शिरा.

ARTFUL : चतुर: (रा, रं), Ku. IV. 20. : v. CUNNING, CRAFTY.

ARTFULLY : (1) निपुणम् ; (2) कौशलेन : v. CUNNINGLY, INGENIOUSLY CRAFTILY.

ARTFULNESS : (1) चातुर्यम् ; (2) चातुरी : v. CUNNING, INGENUITY.

ARTICHOKE : शाकविशेष:.

ARTICLE (subs.) : I. A part of speech : विशेष्यस्वभावनिरूपको व्ययशब्द:.—II. A commodity or substance : q. v. : द्रव्यम्.—III. A clause in a contract etc. : प्रकरणम् (?). Ph. *we enter into this a. to remove this doubt* एतामाशङ्कां निवर्त्तयितुमिदमधिकरणमारभ्यते, S. III. 34. ; *the a. about Harisha Chandra was very good,* *हरीशचन्द्रविषयक: प्रबन्धोत्युत्तम आसीत् ; *the a.s of war* *सैनिकनियमावलि:.—IV. A distinct part : (1) अंश: (= part) ; (2) विषय: (=subject).—V. Moment : (1) क्षण: ; (2) समय:.

ARTICLE (v. t.): *नियमपत्रेण बध्नाति (बन्ध्, c. 9.), *an a.d clerk* *नियमबद्धलेखकः.

ARTICULAR : सन्धिगतः (ता, तं), *a. disease* सन्धिगतरोग., Sr.

ARTICULATE (adj.) : (1) स्पष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) स्फुटः (टा, टं) : v. DISTINCT.

ARTICULATE (v. t.) : I. To utter distinctly : स्फुटं or स्पष्टं उच्चारयति (c. of चर्), उदीरयति (ईर्, c. 10.), etc.—II. To joint : सन्दधाति (धा, c. 3.).

ARTICULATION : I. Of words : Ph. *distinct a.* स्पष्टता वर्णोच्चारणे, K. II. Of bones : सन्धिः : v. JOINT.

ARTIFICE : (1) उपायः ; (2) छलं ; (3) उपाधिः, *women are originators of all a.s,* स्त्रियश्चोपाधीनामुद्भवक्षेत्रम्, D. N. B. (2) and (3) always in the bad sense : v. STRATAGEM.

ARTIFICER : I. An artisan : q. v. : शिल्पी.—II. A maker, contriver : q. v. : कर्त्ता.

ARTIFICIAL : I. Made by art : कृत्रिमः (मा, मं), *herds of a. young elephants* कृत्रिमकरिकलभयूथानि, K. Ph. : *sometimes over a. hills* कदाचित् क्रीडापर्वतेषु, K. ; *a. lake* केलिपल्वलम्, N. ; *a. clouds* मायामेघमालाः, K.—II. Feigned, fictitious : q. v. : कृत्रिमः (मा, मं).—III. Ingenious, skillful : q. v.

ARTILLERY : I. Weapons in general : शस्त्राणि (n. pl.).—II. Cannon with all that appertains to them : *कामानानि or (when the meaning is not clear) तोपकारणकामानानि (n. pl.).—III. The troops who manage cannon etc. : *कामानबलम्.

ARTISAN : (1) शिल्पिन् (m.) ; (2) शिल्पकारः ; (3) कारुः or कारुकः ; (4) कर्म्मकारः. *The workshop of an a.* शिल्पशाला or शिल्पिशाला. *The business of an a.* शिल्पकर्म्मन् (n.).

ARTIST : I. An artisan : q. v. II. A painter : q. v. : चित्रकरः.

ARTISTIC : विचित्रः (त्रा, त्रं) (?) : v. INGENIOUS.

Artless : I. Simple, frank, guileless : q. v. : (1) अमाय: (या, यं) ; (2) ऋजु (mfn.).—II. Contrived without art : (1) नीरस: (सा, सं) (=devoid of taste) ; (2) अलङ्कारहीन: (ना, नं) (=unadorned).

Artlessly : i. e. simply, frankly : q. v. : (1) मायां विना ; (2) अकपटेन ; (3) आर्जवेन.

Artlessness : (1) अमायिता ; (2) सरलता ; (3) आर्जवम् : v. simplicity.

As : I. As a particle of comparison : (1) वत् affixed, [*he who looks on*] *others' wives as mothers, on others' things as clods* मातृवत्परदारेषु परद्रव्येषु लोष्टवत्, H. i. ; *as before* पूर्ववत् ; (2) यथा (either in comp. to expr. *sim. comparison*, or with तथा or एवं to expr. *as....so....* ; also to introduce illustrations) : *as ordered* यथानिर्देशं ; *as prescribed* यथाविधि ; *as before* यथा पुरा, Sa. vi. ; *as eating is inferred from nourishment or a country from its language, so is knowable inferred from knowledge*, यथा पुष्ट्या भोजनमनुमीयते यथा च भाषया देश: तथा ज्ञानाकारेण ज्ञेयमनुमेयम्, D.s. (see also R. iii. 23. and notice the repetition of यथा in such cases) ; *as animals attempt to fly away when they see men with sticks, so....*यथा पश्वादय: दण्डोद्यतकरं पुरुषमभिमुखमुपलभ्य पलायितुमारभन्ते एवं....S. i. p. ; *as, for instance, fire is inferred from smoke* यथा धूमेनाग्निरिति, N.d. *As for instance* : sometimes expr. by तथाहि *he, as a rule, enjoyed the pleasures of youth, as for instance, sometimes roamed over artificial mountains, sometimes walked through summer houses* स प्रायसो यौवनसुखमनुबभूव । तथाहि कदाचित् क्रीडापर्वतेषु विचचार कदाचिल्लतागृहेषु बभ्राम, K.—II. *While* : expr. by the pres. part. : *as he went, he thought* व्रजंश्च समर्थयामास, K.—III. Since, in as much as : q. v. : (1) by the abl. and when the subs. ends in ता or त्व by the ins. : *as the motion of the vessels* [*at sea*] *depends on wind* वाताधीनपोतगमनत्वात्, K.b. ; *as there was much political work* राजकार्यस्य बहुलतया, Sa. vi. ; (2) यत:....तत:.....Miscell : *as long as*

one lives यावज्जीवं ; *as far as the ocean* भासमुद्रात् ; *as high as the knee* जानुदघ्न: (घ्ना, घ्नं) ; *as yet* अद्यापि. N. B. *as*, when it connects two subs.s in apposition, is expr. by भूत्वा or कृत्वा : *I will remain as your queen* तव महिषी भूत्वा तिष्ठामि ; *sent me to you as his agent* मां प्रतिनिधिं कृत्वा त्वत्सकाशं प्रेरयामास.

As being : expr. by the ins. of subs.s in ता or by the abl. in other cases : *a. few* अल्पतया ; *a. a child* बालतया ; *a. weak* दौर्बल्यात् ; *a. wonderful* अद्भुतत्वात्.

As if : इव (always after the word it governs) : *passed the night as if in a moment* क्षणादिव क्षणदां क्षपितवती, K. ; *as if painted, as if engraved, as if paralyzed* लिखितमिवोत्कीर्णमिव स्तम्भितमिव, K. ; *as if from hell to heaven* नरकादिव स्वर्गम्, D.

As follows : इति (at the end of the quotation, which is placed first in Sanscrit) : see R. III. 47., Ku. IV. 43. Ph. : *began to speak as follows* वक्तुमित्युपचक्रमे वच:, K. XIII. 36. ; *Brihaspati spoke a.* वाचस्पतिरुवाचेदं, Ku. II. 30.

As for, As to–: विषय: (या, यं) or विषयक: (का, कं) in comp. : *as for his valor, I will not say a word* तस्य शौर्यविषयं न किञ्चिद्वदामि.

As soon as : (1) by a comp. adj. with मात्र: (त्रा, त्रं), *he who does not put down an enemy or a disease a. it appears* जातमात्रं न य: शत्रुं रोगञ्च प्रशमं नयेत्, P. I. 8. ; (2) यदा...तदैव. Ph. : *a. I spoke* अनन्तरमेव, K.

As well as : च....च : *annointed with nectar a. poison* दिग्धो ऽमृतेन च विषेण च, Ma. I. ; *as a mother a. as a father* माता च पिता च भूत्वा D, v.

Asafætida : (1) हिङ्गु (n.) ; (2) जतुकम्, A. ; (3) बाह्लीकम्, A.

Ascarides : a disease : कृमिरोग:.

Ascend (v. i.) : आरोहति (with acc.) : v. to mount, rise.

Ascend (v. t.) : आ-रोहति, अधि-, (रुह्, c. 1.) : v. to mount.

Ascendant : प्रभुत्वम् : v. superiority. *To be in the a.* : जयति (जि, c. 1.) (=to flourish) (only when it conveys the idea of flourishing).

Ascendancy : प्रभुत्वम् : v. authority, influence. Ph : *Chandrapalita, by various amusements, gained complete a. over Biharabhadra* चन्द्रपालितो विविधाभिः क्रीडाभिः विहारभद्रमात्मसादकरोत्, D. viii.

Ascension : v. ascent. A.-day : *क्रिष्टस्य स्वर्गारोहणपर्व्वन् (n.).

Ascent : I. The act of ascending : (1) आरोहः ; (2) आरोहणम् ; (3) अधिरोहणम्.—II. The way of ascending : (1) आरोहमार्गः ; (2) आरोहणपथः.—III. Inclination, slope : *the road has an a. of one foot per hundred,* *प्रतिशतपादमेकपादोन्नतो मार्गः.

Ascertain : I. To find out : (1) जानाति, परि-, (ज्ञा, c. 9.), *a. what is the time now* ज्ञायतां का वेला वर्त्तत इति, Mu. v. ; (2) निरूपयति (रूप्, c. 10), *I will follow him and a. what it is* तदनुगत्वा किमेतदिति निरूपयामि, H. iii. ; (3) निश्चिनोति (चि, c. 5.), *a.ing that the remaining one was the king* निश्चित्य शेषं तमसौ नरेशं, N. xiv. 14. : (4) निर्णयति (नी, c. 1.), *to a. this, we begin the second and the third part* तन्निर्णयाय द्वितीयतृतीयौ पादावारभ्येते, S. ii. p. ; (5) निर्धारयति, अवधारयति (c. of धृ), *when a thing is a.ed by letter* निर्धारिते र्थे लेखेन, Si. ii. 70.—II. To make certain : स्थिरीकरोति : v. certain.—III. To assure : q. v.

Ascertainable : (1) निर्णेयः (या, यं) ; (2) निरूपणीय (या, यं) ; (3) निर्धार्य्यः (र्य्या, र्य्यम्).

Ascertainment : (1) निरूपणम् ; (2) निर्णयः ; (3) निर्धारणं.

Ascetic : (1) यतिः ; (2) योगी ; (3) वैरागी ; (4) सन्न्यासी ; (5) तपस्वी ; (6) तापसः.

Asceticism : (1) वैराग्यम् ; (2) सन्न्यासः.

Ascites : i. e. dropsy of the peritoneum : उदरी.

Ascribable : (1) आरोपणीय : (या, यं) : (2) अध्यारोपणीयः (या, यं).

Ascribe : I. To refer to as an attribute : आ-रोपयति, अध्या-, (c. of रुह्), *to whom divine nature has been falsely a.d,* अध्यारोपितवितथदेवताभावः,

D. I. ;—II. To refer to, as an effect : expr. by circumlo. : *common people a. every thing to fate* दैवायत्तं सर्वमिति प्राकृता वदन्ति ; *the citizens a.ed his cure to the power of the charm* *मन्त्रबलेनासावारोग्यं लेभ इति पौरैरधिगतम्. N. B. when the cause is a *person,* आरोपयति may be used : *they a.ed to me the success of the day* तद्दिवस्य जयं मय्यारोपयामासुः.

Ascription : (1) आरोपणम् ; (2) अध्यारोपणम् ; (3) better by verb : v. TO ASCRIBE.

Ash : a tree : वन्यवृक्षविशेषः.

Ash-white : (1) भस्मधवलः (ला, लं) ; (2) भूतिसितः (ता, तं).

Ashamed : (1) लज्जितः (ता, तं) ; (2) ह्रीतः (ता, तं) ; (3) व्रीडितः (ता, तं) ; (4) अपत्रायुक्तः (क्ता, क्तं) ; (5) ह्रीणः (णा, णं). *To make a.* : ह्रेपयति (c. of ह्री), V. TO SHAME.

Ashamed, feel : (1) लज्जते (लज्ज्, c. 6.) ; (2) जिह्रेति (ह्री, c. 3.) ; (3) व्रीडं एति (इ, c. 2.). Si. XIV. 2. ; (4) त्रपते (त्रप्, c. I.) (rare) ; (5) ह्रियायते (rare) B. III. 38.

Ashes : (1) भस्मन् (n.), *reduced Madana to a.* भस्मावशेषं मदनं चकार, Ku. III. 72. *To reduce to a.* भस्मीकरोति, ; भस्मसात् करोति. *To be reduced to a.* भस्मीभवति ; (2) भूतिः, वि-, A.

Ashore : I. On to the shore : तीरं ; तटम्.—II. On the shore : तीरे ; तटे ; उपतीरम्.

Ash-Wednesday : ख्रीष्टीयपर्व्वभेदः.

Ashy : भास्मनः (नी, नं).

Aside : v. APART. [*To speak*] *a.* [*to any one*] : (1) अपवार्य्य ; (2) जनान्तिकम् ; (3) विजने.

Asinine : (1) by comp. ; (2) गर्द्दभीयः (या, यं).: v. ALSO STUPID.

Ask : I. To interrogate, enquire : (1) पृच्छति, परि-,सं-(प्रच्छ्, c. 6.) (with double acc.), *a.ed her attendants why she was weeping* वाष्पहेतुमस्याः

परिजनमपृच्छत्, K. : (2) अनुयुनक्ति (युज्, c. 7.), *the king a.ed the priest* अन्वयुङ्क्त गुरुमीश्वरः क्षितेः, R. XI. 62. ; (2) जिज्ञासते V. TO ENQUIRE. N.B. The sense of this verb is often expr. by वदति, अभिदधाति, etc. (=to speak) : *the king a.ed her why she was weeping and why she was not bedecked* भूमिपालस्तामवादीत् देवि किमर्थं रुद्यते किमर्थं च नालङ्करोषि, K. Ph. *may I a. who you are* का पुनरत्रभवतीमवगच्छामि, U. II.—II. To request, beg : (1) याचति,-ते (याच्, c. 1.), *a.ed her for drink* [ताम्] अयाचत च पानीयम्, D. VI. ; (2) अर्थयते, प्र-, अभि, (अर्थ्, c. 10). *let me a. this stag for news about my darling* इमं तावत् प्रियाप्रवृत्तये सारङ्गमासीनमभ्यर्थये, V. IV. ; (3) वृणोति (वृ, c. 5.), *a.ed for Ráma's banishment* ववार रामस्य वनप्रयाणम्, B. III. 6. ; (4) नाथति,-ते (नाथ्, c. 1.) (rare), *why don't you a. the mountain king* नाथसे किमु पतिं न भूभृतः, Ki. XIII. 59. N. B. All these may take two acc.s, one of person and one of object a.ed.

ASKANCE : (1) साचि ; (2) तिर्यक् ; (3) तिरश्चीनम्.

ASKER : I. An enquirer : प्रष्टा—II. A petitioner ; (1) याचकः ; (2) प्रार्थकः.

ASLANT : (1) तिर्यक् ; (2) तिरश्चीनम् : V. OBLIQUELY.

ASLEEP : (1) सुप्तः (प्ता, प्तं), *fast a.* प्रसुप्तः (प्ता, प्तं) : *whether apparently or really a.* किम् व्याजसुप्तमुत परमार्थसुप्तम्, Mr. III. ; (2) निद्रितः (ता, तं) ; (3) शयितः (ता, तं).

ASLEEP, TO FALL : निद्रां याति (या, c. 2.), K. : V. SLEEP, GO TO.

ASP : अतिविषालुः क्षुद्रसर्पभेदः.

ASPARAGUS : शतमूली (a. racemosus).

ASPECT : I. Vision, glance : q. v. : दृष्टि.—II. Countenance, mien : q. v. : आकारः.—III. Position : Ph. *the house has a southern a.* *दक्षिणमुखं गृहं.—IV. State of affairs : (1) अवस्था ; (2) दशा.—V. Of planets at birth : दशा.

ASPEN : *पप्लारजातीयवृक्षविशेषः.

Asperity : रौद्यम् : v. roughness, severity, moroseness.

Asperse : आ-क्षिपति, अधि- (क्षिप्, c. 6.) : v. to slander.

Aspersion : (1) आक्षेपः ; (2) अधिक्षेपः ; (3) अपवादः : v. slander.

Asphalt : शिलाजतु (=bitumen) ; *सारः.

Aspirant : (1) आकाङ्क्षिन् (f. णी) ; (2) प्रार्थिन् (f. नी) ; (3) अभिलाषुक (f. का).

Aspirate (subs.) : I. An aspirated sound : महाप्राणः (णा, णं) or महाप्राणवर्णः.—II. The mark, महाप्राणसूचकं चिह्नम्.

Aspirate (v. i.) : महाप्राणं दत्वा उच्चारयति (c. of चर्) (?).

Aspiration : (1) आकाङ्क्षा ; (2) स्पृहा ; (3) लालसा.

Aspire : (1) आ-काङ्क्षति, अभि- (काङ्क्ष्, c. 1.) ; (2) ईप्सति (desi. of आप्) ; (3) स्पृहयति (स्पृह्, c. 10.) ; (4) प्रार्थयते (अर्थ्, c. 10.). R. I. 3.

Aspiring after (as adj.) : v. aspirant.

Asquint : (1) साचि ; (2) तिर्यक् ; (3) वक्रम्.

Ass : (1) गर्दभः ; (2) रासभः ; (3) खरः ; (4) चक्रीवान्. Fig. : a stupid person: [गर्दभः.

Assail : अभि-क्रामति, आ- (क्रम्, c. 1.) : v. to attack.

Assailable : आक्रमणीयः (या, यं). *Any a. point* (1) रन्ध्रम् ; (2) छिद्रम्.

Assailant : (1) अभियोक्ता ; (2) आक्रामकः ; (3) अभिक्रामकः.

Assassin : (1) घातकः ; (2) चण्डालः or मातङ्गः (the a. class under the Hindoo kings.)

Assassinate : (1) घातयति (c. of हन्), or मारयति (c. of मृ), or वधं or हत्यां करोति (with gen.) (= to kill, murder) ; (2) उपांशु or निभृतं or गोपनेन वधं करोति etc. (=to kill by secret assault) ; (3) अवस्कन्द्य वधं करोति or घातयति (= to kill by surprise).

Assassination : (1) वधः (= murder, q. v.) ; (2) उपांशुवधः (= murder by secret assault), Mu. II. ; (3) *सावस्कन्दहत्या (= killing by surprise).

Assault (subs.) : आक्रमणम् : v. attack.

Assault (v. t.) : आ-क्रामति (क्रम्, c. 1.) : v. to attack.

Assaulter : v. assailant.

Assay (subs.) : परीक्षा. *A. of coin* : नाणकपरीक्षा, Mr.

Assay (v.) :—I. Trans. : परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.).—II. Intrans.: यतते (यत्, c. 1.) : v. to endeavour.

Assayer, Assay-master : (1) धातुपरीक्षकः ; (2) नाणकपरीक्षकः (of coins).

Assemblage : (1) समूहः ; (2) सङ्घातः ; (3) समाहारः ; (4) समुच्चयः ; (5) सन्निपातः ; (6) समवायः ; (7) समुदयः ; (8) संहतिः ; (9) व्रातः ; (10) निकरः ; (11) by a deriv., *an a. of Kshetriyas* राजन्यकम् ; *an a. of peacocks* मायूरम् ; *an a. of men* जनता ; *an a. of horses* आश्वीयम्.

Assemble (v. i.) : (1) सं-गच्छति, समा- (गम्, c. 1.) *the towns-people a.d* समागमन्नागरजनाः, D. ii. ; (2) समा-एति, समभि-(इ, c. 2.) ; (3) सं-मिलति (मिल्, c. 6.), M. n.

Assemble (v. t.) : (1) सं-गमयति (c. of गम्) ; (2) मेलयति, सं- (c. of मिल्), M. n. ; (3) समाहरति (हृ, c. 1.), *who a.d the kings* समाहृतराजलोकम्, R. v. 64 ; (4) सन्नि-पातयति (c. of पत्), *a.ing the citizens* सन्निपात्य पुरौकसः, R. xv. 75.

Assembly : (1) सभा ; (2) सदस् (n.) ; (3) समाजः ; (4) समज्या ; (5) संसद् (f.) ; (6) परिषद् (f.) ; (7) गोष्ठी. *A. room* (1) सभागारम् ; (2) सदोगृहम् ; (3) इन्द्रकम्.

Assent (subs.) : (1) सम्मतिः, *to obtain your a.* तव सम्मतिमधिगन्तुं, N. ii. 43. ; (2) स्वीकारः (= acceptance : q. v.) ; (3) अनुमतिः (= permission, a. of a superior).

Assent (v. i.) : (1) सम्मतः (ता, तं) भवति (भू, c. 1.) ; (2) अभ्युपैति (इ, c. 2.) or अभ्युपगच्छति (गम्, c. 1.) (with acc.) *he is sure to a. to this also* तदप्यव-श्यमसावभ्युपेष्यति, D. ii. ; (3) स्वीकरोति (= to accept : q. v.) ; (4) अनु-मन्यते (मन् c. 4.) (rare in this sense) *I a.ed to my father's proposal,* तातस्य मतमन्वमंसि, D. iv.

Assentation : अनुमोदनम् : v. compliance.

Assentingly : Ph. : *raised his hand a.* *सम्मतिसूचकं स्वहस्तोत्तोलनं चकार.

ASSERT : I. To affirm positively : (1) प्रति-जानीते (ज्ञा, c. 9.), *if he were to a. that the duties of castes and religious orders were as unsettled in former times as at present* इदानीमिव च कालान्तरेऽप्यव्यवस्थित-प्रायान् वर्णाश्रमधर्मान् प्रतिजानीत, S. III. 33. ; (2) ब्रवीति (ब्रू, c. 2.), वदति, (वद्, c. 1.), or वक्ति (वच्, c. 2.) (=to say, but used in the sense of a.ing), S. ; (3) प्रतिपादयति (c. of पद्) (=to establish), *which a. that its nature is not earthly and deny that its nature is earthly,* असंसारिस्वरूपप्रतिपादनाः संसारिस्वरूपप्रतिषेधनाश्च, S. III. 43.—II. To maintain, claim, vindicate : q. v.

ASSERTION : I. A positive statement : (1) वचनम् ; (2) वादः ; (3) उक्तिः. II. Maintenance, vindication, claim : q. v.

ASSERTOR : I. One who asserts : वादिन् (f. नी).—II. A maintainer: q. v.

ASSESS : I. To tax : करं निरूपयति (रूप्, c. 10.) or अवधारयति or निर्धारयति (धृ, c. 10.).—II. To value : q. v. Ph. *to a. damages* क्षतिं निरूपयति or निर्धारयति.

ASSESSMENT : I. A valuation : *करनिरूपणम् or-निर्धारणम्.—II. A tax : q. v. : करः.—III. Of damages : *क्षतिनिरूपणम् or-निर्धारणम्.

ASSESSOR. I. Of tax : *करनिर्धारकः.—II. Of a judge : सहायः (?).

ASSETS : सम्पत्तिः (= property).

ASSEVERATE : प्रति-जानीते (ज्ञा, c. 9.) : V. TO AFFIRM, ASSERT.

ASSEVERATION : प्रतिज्ञा : V. AFFIRMATION.

ASSIDUITY : (1) अध्यवसायः ; (2) उद्योगः ; (3) अभियोगः : V. DILIGENCE.

ASSIDUOUS : (1) अध्यवसायिन् (f. नी) ; (2) उद्योगिन् (f. नी) ; (3) अभियोगवत् (f. ती) : V. DILIGENT.

ASSIDUOUSLY : V. DILIGENTLY.

ASSIGN : I. To appoint, allot : (1) दिशति, निर्दिशति (दिश्, c. 6.) ; (2) कल्पयति, उप-, प्र-,(कॢप्, c. 10.) *and should a. lands for his maintenance*

भूम्यन्तरञ्च तद्दानार्थमुपकल्पयेत्, K. b.—II. To allege : q. v. : निर्दिशति. III. To transfer property : समर्पयति (c. of ऋ) : v. TO BEQUEATH.

ASSIGNATION : I. Assignment : q. v.—II. An engagement : सङ्केतः. *A lady going to an a.* अभिसारिका.

ASSIGNEE : यस्मै सम्पत्तिः समर्प्यते सः.

ASSIGNMENT : (1) दानम् ; (2) समर्पणम् : v. TO ASSIGN ; ALLOTMENT.

ASSIMILATE : I. To make like : सदृशीकरोति : v. LIKE.—II. To convert into blood : v. TO DIGEST. [v. DIGESTION.

ASSIMILATION : I. A making like : सदृशीकरणम्.—II. Of food : पाकः :

ASSIST : (1) साहाय्यं or साहाय्यकं or साहायकं करोति (with gen.), *Sir, a. me in trouble* क्लिष्टस्य मे क्रियतामार्य साहाय्यकम्, D. VIII ; (2) उपकरोति (= do good in general). [(= good in general).

ASSISTANCE : (1) साहाय्यम् ; (2) साहायकम् ; (3) साहाय्यकम् ; (4) उपकारः

ASSISTANT, ASSISTER : (1) सहायः ; (2) साहाय्यकारी.

ASSIZE : I. A court of justice : विचारसभा (?).—II. Fixing the price of commodities : अर्घसंस्थापनम्, *the a. rate* संस्थापितमूल्यम्.

ASSOCIATE (v. t.) : (1) सं-योजयति or युनक्ति (युज्, c. 10. and 7.) ; (2) सङ्गमयति (c. of गम्) ; (3) सं-श्लेषयति (c. of श्लिष्) ; (4) सम्बन्धयति (c. of बन्ध्).

ASSOCIATE WITH : संसर्गम् करोति or व्रजति or संव्रजति (व्रज, c. 8.) (rare) (with ins. or ins. and सह) : Ph. *leave off a.ing with bad men* असत्सङ्गं परिहर ; *a.ion with lewd women* संसर्गः सह पुंश्चलीभिः ; *by a.ing with inferior men* हीनैः सह समागमात् ; *a.ing with the fallen* पतितेन सहाचरम्.

ASSOCIATE (subs.) : I. A friend, companion : q. v. : वयस्यः (स्या, स्यं). II. A partner, confederate : q. v. : सङ्गिन् (f. नी).

ASSOCIATE (adj.) : Ph. *a. Judge* *विचारपतेः सहकारी.

ASSOCIATION : I. Between men : संसर्गः.—II. A company, society : q. v. : (1) सभा ; (2) समाजः.—III. Connection : q. v.

Assonance : v. harmony, rhyme.

Assort (v.) : I. Trans. : v. ato rrange, classify.—II. Intrans. : v. to suit, fit.

Assortment : विन्यासः : v. arrangement, classification.

Assuage : शमयति (c. of शम्) : v. to alleviate, appease.

Assuagement : प्रशमनम् : v. alleviation, mitigation.

Assume : I. To take : (1) गृह्णाति, *she a.d this red dress* काषाये गृहीते, Mal. ; (2) धारयति or ध्रियते (धृ, c. 10. and 6.) *you who a.d the form of the dwarf* धृतवामनरूप, Gi. I. 9. ; (3) बिभर्ति (भृ, c. 3.), Si. xiv. 86. II. To arrogate : q. v.—III. To take for granted : प्रमितः (ता, तं) or सिद्धः (द्धा, द्धं) मन्यते (मन्, c. 4.) : v. to suppose.

Assuming (adj.) : (1) अहङ्कारिन् (f. णी) ; (2) अवलिप्तः (प्ता, प्तं) : v. haughty.

Assumption : I. The act of taking : (1) ग्रहणम् ; (2) धारणम्.—II. Arrogation : q. v.—III. A taking for granted : Ph. *on the a. that the earth is fixed, you .....* पृथिवीं स्थिरामभ्युपगम्य : v. supp osition. IV. The thing supposed : कल्पना.

Assurance : I. The act of assuring : v. to assure, affirmation.—II. Confidence : q. v.—III. Intrepidity q. v.—IV. Impudence : q. v. : प्रागल्भ्यम्.—V. Insurance : q. v.

Assure : I. To make sure : (1) प्रत्याययति (c. of इ) (?) ; (2) विश्वासयति (c. of श्वस्) (?).—II. To confirm : q. v.—III. To insure : q. v. Ph. : *I feel a.d that he is alive* *स जीवतीति निश्चितं मे प्रतिभाति or sim. नूनं स जीवति.

Assured (adj.) : (1) निश्चितः (ता, तं) ; (2) असन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) : v. certain.

Assuredly : (1) निश्चितम् ; (2) नूनम् ; (3) असंशयम् : v. certainly.

Asterisk : *तारा ; ताराकृतिचिह्नविशेषः.

Astern : [नाव:] पश्चाद्भागे or पश्चाद्भागं प्रति.

Asteroid : *उपग्रहः ; बृहस्पतिमङ्गलयो र्मध्यवर्त्ती क्षुद्रग्रहसमूहः.

ASTHMA : श्वासः, Sr. ; श्वासरोगः ; तमकः (?), Sr.

ASTHMATIC : (1) श्वासरोगिन् (f. णी) ; (2) तमकपीडितः (ता, तं) (?), Sr.

ASTONISH : (1) विस्मापयति, R. II. 33. ; (2) विस्मयं जनयति (with gen.) ; (3) चमत्करोति.

ASTONISHED : (1) विस्मितः (ता, तं) ; (2) सविस्मयः (या, यं) ; (3) विस्मयान्वितः (ता, तं) ; (4) विस्मयाकुलः (ला, लं) ; (5) चमत्कृतः (ता, तं).

ASTONISHED, BE OR FEEL : (1) विस्मयते (स्मि, c. 1.), Ki. XII. 5. ; (2) विस्मयं आपद्यते (पद्, c. 4.) ; (3) विस्मयवशं गच्छति (गम्, c. 1.).

ASTONISHING (adj.) : (1) विस्मयकरः (री, रं) ; (2) विस्मयजननः (नी, नं) ; (3) अद्भुतः (ता, तं) ; (4) आश्चर्यः (र्या, र्यम्) ; (5) विचित्रः (त्रा, त्रम्).

ASTONISHMENT : विस्मयः, *with a.* सविस्मयम् : v. WONDER. [NISH.

ASTOUND : (1) वि-मोहयति, सं-, (c. of मुह्) ; (2) जडीकरोति : v. TO ASTO-

ASTOUNDED : (1) चमत्कृतः (ता, तं) ; (2) विमोहितः (ता, तं).

ASTRAY : Ph. *one who goes a.* : (1) उन्मार्गगामिन् (f. नी) ; (2) उत्पथगामिन् (f. नी).

ASTRAY, LEAD : उन्मार्गम् or उत्पथम् or कुपथे नयति (नी, c. 1.).

ASTRIDE : *उभयतो जङ्घे निधा.

ASTRINGENCY : (1) कषायम् ; (2) रौक्ष्यम् ; (3) तुवरम् (very rare).

ASTRINGENT (adj.) : (1) कषायः (या, यं) ; रूक्षः (क्षा, क्षं) ; (3) तुवरः (री, रं) (rare).

ASTRINGENT (subs.) : (1) कषायः (या, यं) ; (2) रूक्षः (क्षा, क्षं).

ASTROLOGER : (1) गणकः ; (2) दैवज्ञः ; (3) कार्तान्तिकः ; (4) मौहूर्तः (rare).

ASTROLOGICAL : (1) ज्यौतिषः (षी, षं) (also = astronomical) ; (2) दैवशास्त्र in comp. (?) *a. erudition* दैवशास्त्रपाण्डित्यम् (?).

ASTROLOGY : (1) ज्यौतिषम् (including astronomy) ; (2) दैवशास्त्रम् (?) (as opposed to astronomy).

ASTRONOMER : (1) ज्योतिर्विद् (m.) ; (2) ज्यौतिषिकः ; (3) ज्योतिःशास्त्रज्ञः ; (4) ग्रहगणितपण्डितः ; (5) खगोलविद्याविद् (m.).

Astronomical : (1) ज्यौतिष: (षी, षं) ; (2) ग्रहगणितविषयक: (का, कं).

Astronomy : (1) ज्योतिषम् ; (2) ज्योति:शास्त्रम् ; (3) ग्रहगणितम्, K. ; (4) खगोलविद्या.

Astute : विदग्ध: (ग्धा, ग्धं) : V. SHREWD, PENETRATING.

Asunder : पृथक् : Ph. *burst a.* विदीर्ण: (र्णा, र्णं).

Asylum : आश्रम: : *a. for travellers* पथिकाश्रम:.

Asymptote : *अस्पर्शरेखा.

At : I. Of place : by loc. : *who is at the door* कोऽयं द्वारि तिष्ठति, Mu. II. II. Of time : by loc. : *at midnight* अर्धरात्रे.—III. Of price : by ins. : *at what price have you bought this book* कियता मूल्येनैष पुस्तको गृहीत:, P. II. 4.—IV. Denoting reason, occasion etc. : by ins. : *at Ramá's command* रामाज्ञया, R. : V. BY, ON. Ph. : *at all* मनागपि ; *at present* अधुना ; *at first* प्रथमम् ; *at least* अन्ततस् ; *they are all at play* सर्वे क्रीडन्ति ; *while the French and the Germans were at war* *युध्यमानयो: फरासिजर्मानजात्यो:.

Atheism : (1) नास्तिक्यम् ; (2) निरीश्वरवाद : (= denial of the existence of God).

Atheist : (1) नास्तिक: ; (2) निरीश्वर:.

Atheistic, Atheistical : (1) नास्तिक--(in comp.) ; (2) निरीश्वर: (रा, रं), *with a. doctrines* निरीश्वरेण वादेन. P. p.

Athirst : (1) तृषित: (ता, तं) ; (2) पिपासु (mfn.) : V. THIRSTY.

Athlete : (1) मल्ल: ; (2) झल्ल: (rare) ; (3) व्यायामकुशल: (?).

Athletic : V. STRONG, ROBUST, Ph. : *a. exercise* : व्यायाम:.

Athwart : V. ACROSS.

Atlas : *मानचित्रकावलि: ; मानचित्रकसंग्रह:.

Atmosphere : वायु: : V. AIR (I) *and* (II).

Atmospheric : (1) वायव: (वी, वं) ; (2) वायव्य: (व्या, व्यं).

Atom : (1) परमाणु: ; (2) अणु:.

Atomic : Ph. : *the a. theory* परमाणुवाद:.

ATONE : I. To expiate : q. v. : प्रायश्चित्तं करोति (कृ, c. 8.) or चरति (चर्, c. 1.).—II. To make amends : परिशोधयति (c. of शुध) (?).

ATONEMENT : I. Agreement, reconciliation : q. v. II. Expiation : q. v. प्रायश्चित्तः. *To make a. for* : परिशोधयति (?).

ATONY : (1) निस्तेजता (?) ; (2) निर्वीर्य्यता (?).

ATROCIOUS : (1) बीभत्सः (त्सा, त्सं), *you great sinner, doer of impure, disgustful, a. deeds* महापातकिन्, अशिष्टविकृतचेष्ट, बीभत्सकर्म्मन्, Vi. III. V. LOATHSOME ; (2) विकृतः (ता, तं) V. DISGUSTFUL ; (3) पापिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं) V. SINFUL; (4) नृशंसः (सा, सं) V. CRUEL. Ph. *a. crime* घोरपातकः.

ATROCIOUSNESS : (1) बीभत्सता ; (2) विकृतता ; (3) नृशंसता. Better expr. by ATROCIOUS.

ATROCITY : I. Atrociousness : q. v.—II. An atrocious deed : बीभत्सकर्म्मन्; विकृतचेष्टितम् ; etc. V. ATROCIOUS.

ATROPHY : शरीरशोषणम् (?).

ATTACH : I. To fasten, lit. and fig. : (1) आसञ्जयति (c. of सञ्ज) ; (2) संश्लेषयति (c. of श्लिष्) ; (3) लगयति (c. of लग्) (?). II. *To a. one's property* *क्रोकं करोति (with gen.) : V. also TO ARREST.

ATTACHED : आसक्तः (क्ता, क्तं). *To be a.* आसज्यते.

ATTACHMENT (subs.) : I. Connexion, contact : q. v.—II. Affection, devotion : (1) आसक्तिः ; (2) प्रसक्तिः ; (3) सङ्गः ; (4) आसङ्गः. N. B. All these words cons. with the loc.—III. In law : *a. of property* *क्रोकः.

ATTACK (subs.) : (1) आक्रमः ; (2) आक्रमणम् ; (3) अभिक्रमः ; (4) अभियोगः ; (5) अभिग्रहः ; (6) अवस्कन्दः or अवस्कन्दनम् (= storming). *A. of any disease* : आक्रमः,-णम्.

ATTACK (v. t.) : I. Of physical force : (1) आ-क्रामति or क्राम्यति, अभि-, (क्रम्, c. 1. and 4.) ; (2) अभियुनक्ति or योजयति (युज्, c. 7. and 10.), *Anantabarmá raised an army to a. him* अनन्तवर्म्मा तमभियोक्तुं बलसमुत्थानमकरोत् D. VIII. ; (3) अव-स्कन्दति (स्कन्द्, c. 1.) (= to fall upon), *Madhavasena*

coming to me was, in the way, a.ed and seized by your Antapála माधवसेनो ममोपान्तिकमुपसर्पन्नन्तरा त्वदीयेनान्तपालेनावस्कन्द्य गृहीतः, Mal. I. *To a. in defence* : (1) प्रत्यभियुनक्ति ; (2) प्रतिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), *a.ed the opposite army,* प्रतिबलं प्रतिजग्राह, D. I. ; (3) प्रति-युध्यते (युध्, c. 4.) V. TO FIGHT. II. To assail with words : (1) आक्रामति ; (2) अवस्कन्दयति (स्कन्द्, c. 10), Vi. III. ; (3) आ-हन्ति, अभि,- परा-, (हन्, c. 2.), *a.ed by his haughty words* वचोभिस्तस्य: पराहतः, Ki. XIV. 1.—III. To a. an opinion etc. : (1) परा- मर्षति (मृष्, c. 1.) ; (2) प्रत्यवतिष्ठते (स्था, c. 1.) (with loc.) (=to stand up against).—IV. Of disease : (1) आ-क्रामति, *a.ed with fever* ज्वराक्रान्तः (न्ता, न्तं) ; (2) चरति (चर्, c. 1.), *O fever, listen to me how you would a. men* शृणुष्व ज्वर सन्देशं यथा लोके चरिष्यसि.

Attain (v. t.) : (1) अधि-गच्छति (गम्, c. 1.), *even after a.ing knowledge* श्रुतमप्यधिगम्य, Ki. II. 41. ; (2) आ-सीदति (सद्, c. 1.), *the king will a. divine form by means of charms* राजा किल मन्त्रबलेन देवयोग्यं वपुरासादयिष्यति, D. III. ; (3) प्राप्नोति V. TO OBTAIN ; (4) स्पृशति (स्पृश्, c. 6.) (=to touch), *by this time would have a.ed your age* इयता कालेन तवेमां वयोवस्थामस्प्रक्ष्यत् D. III.

Attain (v. i.) : (1) अधिगच्छति (with acc.) ; (2) आसीदति (with acc.).

Attainable : (1) लभ्यः (भ्या, भ्यं) ; (2) सुलभः (भा, भं) ; (3) प्राप्यः (प्या, प्यं) ; (4) अधिगम्यः (म्या, म्यं) ; (5) आसादनीयः (या, यं).

Attainder : V. STAIN. Ph. : *a bill of a.* *अभियोगपत्रम्.

Attainment : I. The act of attaining : (1) अधिगमः ; (2) लाभः ; (3) प्राप्तिः ; (4) अवाप्तिः. *By the a. of* : expr. by the *part.* of the verb TO ATTAIN. *For the a. of* : expr. by the *inf.* of the verb TO ATTAIN.—II. Of knowledge : (1) व्युत्पत्तिः ; (2) पारदर्शिता, *of great mathematical a.s* गणितशास्त्रस्य पारदर्शी.

Attaint : I. To stain : q. v.—II. Leg t. t. : *a.ed of high treason* राजद्रोहदूषितः (ता, तं) (?).

ATTEMPER : V. TO TEMPER, MITIGATE.

ATTEMPT (subs.) : (1) उद्यमः, *I have resolved on an a. on his life* वधो वधायोद्यमः, Vi. v. ; (2) यत्नः, प्रयत्नः (= effort), *I fancy the a. of Darubarma has been unsuccessful* अफलं दारुवर्मणः प्रयत्नमवगच्छामि, Mu. III. ; (3) आरम्भः (= beginning), *with success proportionate to a.s* आरम्भसदृशोदयः, R. I. 15 ; (4) चेष्टा.

ATTEMPT (v. t.) : I. To endeavour : (1) यतते, प्र-, (यत्, c. 1.), *which princes a. to appropriate even by misdeeds* दुरितैरपि कर्तुमात्मसात् प्रयतन्ते नृपसूनवो हि यत् R. VIII. 2. ; (2) यसति or यस्यति, प्र-, (यस्, c. 1. and 4.). *repeatedly a.ed to fly up* पुनः पुनः प्रायसदुत्प्लवाय सः, N. I. 125 ; (3) चेष्टते, (चेष्ट्, c. 1.) Mu. v. ; (4) आ-रभते, प्र-, (रभ्, c. 1.) (=to begin), *low people do not a. at all from fear of obstacles* प्रारभ्यते न खलु विघ्नभयेन नीचैः, Mu. III. ; (5) घटते (घट्, c. 1.) (rare), B. XII. 26.–II. To attack : q. v.

ATTEND (v. t.) : I. To attend on or upon : q. v.—II. To await, stay for : q. v. : प्रतीक्षते (ईक्ष्, c. 1.).—III. To be present at : (1) उपतिष्ठति (स्था, c. 1.) (see Ki. vi. 29.) ; (2) सन्नि-दधाति or धत्ते (धा, c. 3.) *I a.ed it with my friend Dhanamitra* अहञ्च सह सख्या धनमित्रेण तत्र सन्न्यधिषि, D. II. : (3) better by गच्छति, सङ्गच्छति or आगच्छति, समागच्छति, according as it means *going* or *coming*.—IV. To attend to : q. v.

ATTEND ON OR UPON : (1) उप-तिष्ठते, पर्युप-(स्था, c. 1.), *returning after a.ing on the sun* सूर्योपस्थाननिवृत्तं, V. I. : (2) उप-चरति, परि-, (चर्, c. 1.), *a. on her with care* यत्नादुपचर्यतां, Sa. III. ; (3) उप-आस्ते (आस्, c. 2.), N. XXII. 1.

ATTEND TO : (1) शृणोति (श्रु, c. 5,) (=to listen : q. v.), *a. to that (message)* श्रूयतां, R. VIII. 77. ; *a. to me* मम वचनं शृणु ; (2) अव-दधाति or धत्ते, (धा, c. 3.), *let the superintendents also a. each to his own work* स्वे स्वे कर्मण्यध्यक्षाः समवधत्ताम्यधिकृताः, Vi. VII. ; (3) मनो यच्छति or ददाति

(दा, c. 1. and 3.), or निदधाति (धा, c. 3.), or युनक्ति (युज्, c. 7.) (= to apply the mind ; fix one's attention on) ; (4) अवेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) (=to look after : q. v.), *I have a.ed to only one civil action* एकमेव मया पौरकार्यमवेक्षितम्, Sa. VI.

ATTENDANCE : I. The act of waiting on or serving : (1) उपचारः ; (2) उपस्थानम् (rare) ; (3) शुश्रूषा (=reception of a guest).—II. Presence : q. v. : उपस्थितिः. Ph. *there was a good a. in the meeting* सभायां बहव समागमन्.—III. A train, a retinue : q. v. : अनुयायिवर्गः.—IV. Attention : q. v.

ATTENDANT (subs.) : (1) अनुचरः ; (2) अनुयायिन् (m.) ; (3) परिचरः : v. COMPANION, SERVANT, FOLLOWER. Ph. *a train of a.s* : (1) अनुयायिवर्गः ; (2) परिबर्हः ; (3) परिच्छदः. v. also CONCOMITTANT.

ATTENDANT (adj.) : (1) आनुषङ्गिकः (की, कं) ; (2) अनुगामिन् (f. नी).

ATTENDED BY : v. ACCOMPANIED BY.

ATTENTION : I. The act or state of attending : (1) अवधानम्, *please lend me your a. for a moment* मां मुहूर्तमवधानदानेनानुगृह्णातु, Ma. IX. ; (2) मनोयोगः ; (3) अप्रमादः or अप्रमत्तता (=carefulness) ; (4) अभिनिवेशः (=application, study) ; (5) अवेक्षा (=looking after). Ph. : *his whole a. being devoted to it* अनन्यहृदयतया, K. ; *it engages my a.* मनो मे बध्नाति (after R. XIII. 47.) ; *to draw the a. of the king* नरपतिप्रबोधनार्थम्, K.—II. Politeness, courtesy : q. v. : आदरः or समादरः.

ATTENTION, PAY : (1) अवधानं ददाति (दा, c. 3.), *paying a. to the buzzing of bees* दत्तावधानं मधुलेहिगीतौ, B. II. 7. ; (2) आद्रियते (दृ, c. 6,) (=to respect), *the king without paying any a.* (to what he said) राजा अनादृत्य, Sa. VI. : (3) आसज्यते (=to devote to : q. v.) : v. ATTEND TO.

ATTENTIVE : I. Heedful, observant : (1) अवहितः (ता, तं) ; (2) दत्तावधानः or कृतावधानः (ना, नं) (=paying attention) ; (3) सावधानः (ना, नं) ; (4) समाहितः (ता, तं) ; (5) अप्रमत्तः (त्ता, त्तं).—II. Attentive to a

guest etc. : (1) दर्शितादर: (रा, रं), K. ; (1) दक्षिण: (णा, णं) (as a lover ?) V. III.

ATTENTIVELY : (1) अवहितम् ; (2) सावधानम् ; (3) अप्रमत्तम् ; (4) मनोयोगेन.

ATTENUANT (adj. and subs.) : विद्रावक: or विलायक: (का, कं) (?).

ATTENUATE : (1) कृशीकरोति ; (2) तनूकरोति. [V. THIN.

ATTENUATED : (1) कृश: (शा, शं) ; (2) क्षीण: (णा, णं) ; (3) अपचित: (ता, तं) :

ATTEST : I. To a deed : *पत्रस्य विशुद्धिप्रदर्शनाय साक्षी भवति or स्वनाम पत्रे लिखति : Ph. *the will is a.ed by three witnesses* *अस्येच्छापत्रस्य विशुद्धिप्रदर्शकास्त्रय: साक्षिण: सन्ति.—II. To manifest : q. v. : (1) प्रकटीकरोति ; (2) व्यनक्ति (अञ्ज्, c. 7.).

ATTESTATION : I. Verbal : साक्ष्यम्.—II. Written : Ph. *the a.s of the will are all forged* *इच्छापत्रे येषां साक्षिणां नामानि लिखितानि तत्सर्वं कृत्रिमम्.

ATTIC (adj.) : *एथिनीय: (या, यं) ; यवन: (नी, नं) (with less precision).

ATTIC (subs.) : perh. अट्ट: ; शिरोगृहम्.

ATTIRE (v. t.) : (1) वस्ते, (वस्, c. 2.) (=to put on, dress : q. v.) ; (2) भूषयति (=to adorn : q. v.).

ATTIRE (subs.) : (1) वेश: ; (2) परिबर्ह:, *in rich a.* स्फीतपरिबर्ह: (र्हा, र्हम्), D. II. : V. DRESS, CLOTHES.

ATTITUDE : V. POSTURE, POSITION. Ph. *Russia has assumed a threatening a. towards Persia* *पारस्यराज्यं प्रति रुसियै विरुद्धवृत्ति: कक्षीकृता.

ATTORNEY : *व्यवहारप्रतिनिधि: ; मोक्तार:. *A power of a.* *व्यवहारप्रतिनिधिपत्रम्. *A. general* *व्यवहारसचिव: ; विचारादिकार्येषु राजपक्षसमर्थको राजकीयप्रधानोपदेष्टा. [ALLURE.

ATTRACT : आकर्षति, समा-, (कृष्, c. 1.) (Lit. and Fig.) : V. TO DRAW,

ATTRACTION : I. The power of a. : आकर्षणशक्ति:.—II. The act of attracting : (1) आकर्षणम् ; (2) आकृष्टि: ; (3) समाकर्षणम्.—III. Allurement, enticement : q. v.

Attractive : I. Lit. : Ph. the *a. force* (of bodies) : आकर्षणशक्तिः.
II. Fig. ; alluring, charming : q. v. : हारिन् (f, णी).

Attractiveness : मनोहारित्वम् : v. CHARM.

Attributable : (1) आरोपणीयः (या, यं) ; (2) अध्यारोपणीयः (या, यं). Ph. : *it was a. to you that we did not take the fort* *तन्निमित्तं दुर्गं न गृहीतम्.

Attribute (v. t.) : आरोपयति (c. of रुह्) : v. TO ASCRIBE.

Attribute (subs.) : (1) धर्मः, *and on the contrary, the imputation of the subject and its a.s on the object* तद्विपर्ययेण विषयिणस्तद्धर्माणाञ्च विषये ध्यासः, S. i. p. ; (2) गुणः, *possessed of the eight a.s- minuteness etc.* अणिमाद्यष्टगुणोपेतस्य.

Attributive (subs.) : विशेषणम्.

Attrition : घर्षणम् : v. FRICTION.

Attune : Ph. *a. your voice to the lyre.* *वीणानुगतं स्वरं कुरु.

Auburn : (1) पिशङ्गः (ङ्गा, ङ्गम्) v. TAWNY ; (2) श्यावः (वा, वं) v. BROWN ; (3) गौरः (रौ, रं) v. YELLOW.

Auction : *आह्वानविक्रयः ; सर्वोच्चमूल्यदाये प्रकाशविक्रयः. *A. room* *आह्वानविक्रयगृहं ; आह्वानविक्रयशाला.

Auctioneer : *आह्वानविक्रेतृ (f. त्री) ; यः (f. या) सर्वजनसमक्षं सर्वोच्चमूल्यदात्रे विक्रीणीते.

Audacious : (1) प्रगल्भः (ल्भा, ल्भं) ; (2) धृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (3) प्रतिभान्वितः (ता, तं) ; (4) प्रतिभानवत् (f. ती) : v. BOLD, IMPUDENT.

Audaciously : (1) प्रगल्भम् ; (2) धार्ष्ट्येन ; (3) साहसेन.

Audaciousness, Audacity : (1) प्रगल्भता ; (2) प्रागल्भ्यम् ; (3) प्रतिभा or प्रतिभानम् ; (4) धार्ष्ट्यम् ; (5) साहसम् (=boldness) ; (6) निर्लज्जता (=impudence.).

Audible : स्फुटः (टा, टं) (=distinct : q. v.). Ph. : *he speaks in an a. voice* *स तथा गिरमुदीरयति यथा श्रोतृवर्गाणां कर्णगोचरीभवति or यथा श्रोतारो ग्रहीतुं शक्नुवन्ति.

AUDIBLY : स्फुटम् (= distinctly : q. v.) : v. AUDIBLE.

AUDIENCE : I. A hearing : Ph. *to give a.* कर्णं ददाति (दा, c. 3.) ; *to gain a.* श्रोतारं लभते (लभ्, c. 1.).—II. Admittance to a hearing : दर्शनम्, *to give a.* दर्शनं ददाति, R. ; *to get an a. to the king* राजदर्शनार्थम्.—III. A body of hearers : (1) श्रोतारः (m. pl.) ; (2) श्रोतृवर्गः (3) प्रेक्षकाः (m. pl.) (=spectators). [गणनाशोधनम्.

AUDIT (subs.) : I. In gen. : परीक्षा. II. Of accounts : *गणनापरीक्षा ;

AUDIT (v. t.) : (1) परि-ईक्षते (ईक्ष्, c. 1.) ; (2) शोधयति (c. of शुध्) (?), *have you a.ed the accounts* *अपि गणना परिशोधिता.

AUDITOR : I. A hearer : q. v. : श्रोता. II. Of accounts : *गणनाशोधकः ; परीक्षकः or शोधकः (when the meaning is clear.).

AUDITORY (subs.) : an assembly of hearers : v. AUDIENCE (III).

AUDITORY (adj.) : Ph. *a. passages* श्रवणमार्गाः (m. pl.).

AUGER : (1) आस्फोटनी ; (2) वेधनिका.

AUGMENT (v. i.) : वर्द्धते (वृध्,c. 1.) : v. TO INCREASE.

AUGMENT (v. t.) : वर्द्धयति (c. of वृध्) : v. TO INCREASE,

AUGMENT (subs.) : वृद्धिः : v. AUGMENTATION.

AUGMENTATION : (1) वृद्धिः ; (2) वर्द्धनम् : v. INCREASE, ENLARGEMENT.

AUGMENTATIVE : (1) वर्द्धिष्णु (mfn.) ; (2) वर्द्धमान (ना, नं.).

AUGUR (subs.) : (1) शकुनज्ञः or शकुनज्ञानविद् (m.) (from birds), *I heard from the a. that I would meet you just after* 30 *days* शकुनज्ञात्त्वाश्रिंशद्दिवसावसानान्तरमेव भवत्सङ्गः सम्भविष्यतीत्यश्रृणवम्, D. ; (2) निमित्तज्ञः (from any omen) K. : v. SOOTHSAYER.

AUGUR (v. t.) : I. To betoken, predict : q. v. : सूचयति (सूच्, c. 10.). II. To infer, conjecture : q. v. : अहते. *A.ed (by birds)* : शकुननिर्दिष्ट. (टा, टं), D.

AUGURY : I. From birds : शकुनज्ञानम् or शकुनिरुतिज्ञानम्, K. II. From any phenomena : निमित्तज्ञानम्: Ph. *to practise a.* *निमित्तैः शुभाशुभं कथ-

यति. III. An omen : q. v. : (1) शकुनम् ; (2) निमित्तम्, *a bad a.* अनिमित्तम्.

August (adj.) : (1) महामहिमन् (mfn.) ; (2) पृथुधामन् (mfn.) : v. MAJESTIC, GRAND.

August (subs.) : उत्तरश्रावणपूर्व्वभाद्रसंवादीयुरपीयवत्सरस्याष्टमो मासः.

Aunt : (1) पितृस्वसा (father's sister) ; (2) मातृस्वसा (mother's sister) ; (3) पितृव्या (father's brother's wife). ; (4) मातुली, मातुलानी (mother's brother's wife).

Auricle : I. The external ear : शष्कुली or कर्णशष्कुली. II. A cavity of the heart : *हृदयशष्कुली ; हृदयस्य रक्ताशययोर्बस्थकोषः.

Auricular : श्रौत (ती, तं) Ph. *a confession* निभृतस्वीकारः (?).

Aurochs : पोलण्डदेशस्य वन्यगोविशेषः.

Aurora : (1) अरुणः ; (2) उषस् (n.) ; (3) दिनमुखम् ; (4) अहर्मुखम्.

Aurora borealis : विद्युद्द्रवी रात्रिदृश्यो महोज्ज्वलः प्रकाशविशेषः.

Auspice : I. An omen : q. v. : शकुनम्.—II. Protection, patronage : q. v. : आश्रयः.

Auspicious : I. Lucky, propitious : q. v. : (1) शुभः (भा, भं) ; (2) कल्याणः (णा, णं) ; (3) मङ्गलः (ला, लं)—II. Fortunate, prosperous : q. v. : श्रीमत् (f. ती).

Auspiciously : शुभक्षणे (=at an a. moment) : v. PROPITIOUSLY, FAVORABLY.

Austere : I. Severe, stern, harsh : q. v. : कठोरः (रा, रं).—II. Harsh, rough (to the taste) : q. v. : शुक्तः (क्ता, क्तं) (?).

Austere : (1) कठोरम् ; (2) उग्रम् ; (3) निष्ठुरम् : v. SEVERELY.

Austerity : (1) कार्कश्यम् ; (2) कठोरता : v. SEVERITY, STERNNESS.

Authentic : I. Genuine, true : (1) तथ्यः (थ्या, थ्यं) ; (2) सत्यः (त्या, त्यं) ; (3) अकृत्रिमः (मा, मं) (=not forged, as an a. register).—II. Of approved authority, reliable : q. v. : प्रामाणिकः (की, कं), *an a. writer :* प्रामाणिकलेखकः.

AUTHENTICALLY : (1) प्रमाणतः ; (2) तत्वतः : (3) सारतः.

AUTHENTICATE : I. To render authentic : प्रामाण्यं करोति (कृ, c. 8.)—II. To prove authentic : प्रमाणयति (nomi.).

AUTHENTICATION : Ph. *for a.* प्रामाण्यं कर्तुं : V. CONFIRMATION.

AUTHENTICITY : (1) प्रामाण्यं ; (2) सत्यता ; (3) अकृत्रिमता (=the quality of not being forged).

AUTHOR : I. The writer of a book : (1) कारः or कृत् (in comp.), *a. of the commentary* भाष्यकारः ; *the a. of the Mitakshara* मिताक्षराकृत्, Da. com. ; (2) ग्रन्थकारः or -कर्त्ता or-कृत् (=a. of a book and hence to be used when a. is used abs.) ; (3) लेखकः ; (4) रचकः or रचयिता ; (5) प्रणेता ; (6) निबन्धृ (m.) (rare) ; (7) कृतिन् (m.) (very rare). N. B. 3, 4, 5, and 6. are gen. used with some defining word.—II. A maker, contriver, originator : q. v. : कर्त्ता, *a. of great wonders* कर्त्ता महाश्चर्याणां, K.

AUTHORESS : (1) कृत् (in comp.) ; (2) ग्रन्थकर्त्री ; (3) प्रणेत्री ; (4) रचयित्री.

AUTHORITATIVE : I. Determinative : (1) सप्रमाणः (णा, णं) (= with proof) (2) दृढः (ढा, ढं) (= firm).—II. Dictatorial, overbearing : q. v.

AUTHORITATIVELY : (1) सप्रमाणम् ; (2) दृढम् (= firmly).

AUTHORITY : I. Lawful power : (1) प्रभुत्वम् ; (2) क्षमता ; (3) शक्तिः.—II. Influence, weight : q. v. : गौरवम्.—III. Permission, order : q.v. : अनुज्ञा.—IV. Testimony : प्रमाणं, *the Vedas is our a. for this* अत्र वेदाः प्रमाणम् (note the sing. numb.).—V. Credibility : प्रामाण्यं, *its a. is disputed* अस्य प्रामाण्यं सन्दिग्धम्.—VI. In pl., government : perh. प्रभवः (m. pl.).

AUTHORIZE : I. To empower : (1) क्षमतां ददाति (दा, c. 3.) (rare) ; (2) अनुमन्यते (मन्, c. 4.) (=to allow) ; (3) नियोजयति (युज्, c. 10.) (= to appoint).—II. To legalize : q. v.—III. To authenticate : q. v. Ph : *a.ed by usage* व्यवहारसिद्धः (द्धा, द्धं) (?).

AUTHORSHIP : ग्रन्थकर्तृत्वं or sim. कर्तृत्वं : Ph. *its a. is disputed* * न निर्णीयते कोऽस्य लेखकः v. AUTHOR.

AUTOBIOGRAPHER : *स्वचरितलेखकः ; आत्मजीवनचरितप्रणेता.

AUTOBIOGRAPHY : *आत्मचरितम् ; स्वकीयजीवनचरितम् ; स्वजीवनवृत्तान्तः.

AUTOCRAT : ईश्वरः : v. DESPOT.

AUTOGRAPH (adj.) : स्वहस्तलिखितः (ता, तं) : *a. letter* स्वहस्तलेख्यम्.

AUTOGRAPH (subs.) : (1) स्वहस्तलेखः ; (2) स्वहस्ताक्षरम्.

AUTOMATON : *स्वयञ्चलयन्त्रम्.

AUTUMN : (1) शरद् (f.) ; (2) शरत्कालः ; (3) घनान्तः (poetical).

AUTUMNAL : (1) शारदः (दी, दं) ; (2) शारदीयः (या, यं) ; (3) शरत्कालीनः (ना, नं).

AUXILIARY (adj.) : (1) सहकारिन् (f. णी) ; (2) उत्तरसाधकः (का, कं).

AUXILIARY (subs.) : सहायः. Ph. *a.s* i. e. *a. troops* : आसारः (rare), Si. II. 64.

AVAIL (v.) : I. To make use of : Ph. *I will a. myself of your advice* *तवोपदेशं ग्रहीष्यामि ; *he a.ed himself of this opportunity to carry out his design* *अस्मिन्नवसरे स्वार्थसम्पादनपरो बभूव.—II. To serve, be of use : q. v. : *all these did not a.* (सर्व्वमेतत्) नार्थवत् बभूव, Ki. : v. AVAIL (subs.).

AVAIL (subs.) : (1) गुणः, *of what a. is a loyal, but unwise and timid servant* अप्राज्ञेन च कातरेण च गुणः स्यात् सानुरागेण कः, Mu. I. ; *the study of religious books has been of no a.* निर्गुणो धर्मशास्त्राभ्यासः, K. ; (2) अर्थः.

AVAILABLE : I. Profitable : q. v. II. Obtainable : *not a.* (1) दुर्लभः (भा, भं) ; (2) दुष्प्राप्यः (प्या, प्यं) ; (3) दुष्प्रापः (पा, पं).

AVALANCHE : हिमनिस्यन्दः (?).

AVARICE : (1) लोभः (=covetousness) ; (2) अर्थकामः ; (3) धनलोभः ; (4) वित्तेहा.

AVARICIOUS : I. Covetous : q. v. : लोभिन् (f. नी).—II. Desirous of wealth : (1) अर्थलुब्धः (ब्धा, ब्धं) ; (2) अर्थरुचिः (mfn.) ; (3) धनलुब्धः (ब्धा, ब्धं).

AVARICIOUSLY : (1) अर्थलोभात् ; (2) धनलोभेन : v. COVETOUSLY.

AVAUNT : अपेहि (2nd pers. sin. imper. of इ) : v. GET AWAY, BEGONE.

AVENGE (v. t.) : (1) प्रति-करोति (कृ, c. 8.), *(I) have a. d it now by taking away their clothes* तत्साम्प्रतं प्रतिकृतं हृतांशुकानि, Dh. ; (2) प्रतिकारं or प्रतीकारं करोति (with gen.) ; (3) वैरानृण्यं उपगच्छति (गम्, c. 1.) (with loc. of the *wrong doer)*, Vi. ; (4) परिशोधं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (with gen.) (?).

AVENGER : प्रतिकर्त्ता or प्रतीकारकर्त्ता (rare).

AVENUE : I. Passage, approach : q. v. : द्वारम्.—II. An alley : वीथिः : *a. of mango trees* चूतवीथिः, D. III.

AVER (v. t.) : प्रतिजानीते : v. TO AFFIRM, ASSERT.

AVERAGE (adj.) : Ph. *all her parts are of a. dimensions* अस्याः सर्वे एवावयवा नातिस्थूला नातिकृशाः, D. VI. ; *there was a. amount of rainfall this year.* *अस्मिन्वर्षे नात्यधिका नात्यल्पा वृष्टिः पपात ; *he is a man of a. stamp* *तस्य बुद्धिर्नातिप्रखरा नातिस्थूला.

AVERAGE (subs.) : no equiv. : मध्यम् may be used.

AVERMENT: (1) प्रतिज्ञा ; (2) दृढवाक्यम्.

AVERSE : I. Disliking, unwilling : (1) विरक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) पराङ्मुखः (खी, खं) ; (3) विमतः (ता, तं).—II. Unfavorable : q. v.

AVERSION : (1) विरागः ; (2) विरक्तिः ; (3) विमतिः (rare) ; (4) द्वेषः.

AVERT : (1) नि-वर्त्तयति, विनि-, व्या-, अप-, (c. of वृत्) ; (2) निवारयति (c. of वृ) (=to prevent : q. v.).

AVIARY (subs.) : (1) पक्षिशाला ; (2) कुलायिका.

AVIDITY : v. EAGERNESS, GREEDINESS. *with a.* : v. EAGERLY.

AVOCATION : (1) कार्यम् ; (2) कर्मन् (n.) ; (3) व्यापारः : v. BUSINESS, OCCUPATION.

Avoid : (1) परि-हरति (हृ, c. 1.), *a. ing his sight* दृष्टिप्रपातं परिहृत्य तस्य Ku. III. 43. ; (2) वर्जयति (वृज्, c. 10.) V. TO SHUN, ABANDON.

Avoidable : (1) परिहर्त्तव्यः (व्या, व्यं) ; (2) परिहरणीयः (या, यं) ; (3) वर्जनीयः (या, यं) ; (4) हेयः (या, यं) ; (5) त्याज्यः (ज्या, ज्यं) ; (6) परिहार्य्यः (र्य्या, र्य्यम्).

Avoidance : (1) वर्जनम् ; (2) परिहरणम् (rare.) : V. ABANDONMENT.

Avouch : प्रति-जानीते (ज्ञा, c. 9.) : V. TO MAINTAIN, ASSERT.

Avow : स्वीकरोति (कृ, c. 8.) : V. TO CONFESS, ACKNOWLEDGE, DECLARE.

Avowal : स्वीकारः : V. CONFESSION, ACKNOWLEDGEMENT.

Avowed (part. adj.) : स्पष्टः (ष्टा, ष्टं) (=open, plain, evident : q.v.).

Avowedly : (1) स्पष्टम् ; (2) प्रकाशम् ; (3) प्रकटम्.

Await (v. t.) : I. To wait for : q. v. : (1) प्रतीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) ; (2) प्रतिपालयति (पाल्, c. 10.).—II. To be in store for : आ-सीदति, प्रत्या-, (सद्, c. 1.) (=to be nigh), *salvation a.s thee* प्रत्यासीदति मुक्तिस्त्वां, Ki. XI. 36. Ph. *death a.s every one* मरणं प्रकृतिः शरीरिणां, R. ; *what a.s me next* किमतः परं मे सम्भविष्यति.

Awake (v. i.) : (1) बुध्यते, वि-, प्र-, प्रति-, (बुध्, c. 4.) ; (2) उत्तिष्ठति (स्था, c. 1.) (=to get up) ; (3) निद्रां त्यजति, जहाति, etc. ; (4) विनिद्रः (द्रा, द्रं) भवति etc.

Awake (v. t.) : I. From sleep : (1) बोधयति, प्र-, वि-, प्रति-, विप्र-, (c. of बुध्) ; (2) जागरयति (c. of जागृ) ; (3) निद्रां भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.) (with gen.). II. From inattention, or inaction : V. TO AROUSE, ROUSE.

Awake (adj.) : (1) जाग्रत् (f. ती) ; (2) जागरः (रा, रं) ; (3) उन्निद्रः (द्रा, द्रं) (=without sleep) ; (4) प्रबुद्धः (द्धा, द्धं) : V. TO BE AWAKE.

Awake, be : जागर्त्ति, प्र- (जागृ, c. 2.).

Awaken : V. TO AWAKE.

Awakening (subs.) : (1) प्रबोधः, प्रबोधनम् ; (2) बोधः ; (3) विबोधनम्.

Award (v. t.) : (1) ददाति (दा, c. 3.) ; (2) वि-तरति (तॄ, c. 1.) ; (3) दापयति (c. of दा) (in the legal sense, when a judge a.s damages etc.).

Award (subs.) : निर्णय: : v. JUDGEMENT, SENTENCE.

Aware, be : (1) जानाति (ज्ञा, c. 9.) : (2) अव- गच्छति (गम्, c. 1.) : v. TO KNOW. [(ता, तं).

Aware, made : (1) बोधित: (ता, तं) ; (2) विबोधित: (ता, तं) ; (3) अवबोधित:

Away : v. the several verbs with which it is used. Ph. : *a. with begging* कृतमेव याञ्चया, Ki. XIV. 20. ; *a. with shame* अलं ह्रिया R. v. 58. ; *a.* (=begone : q. v.) अपसरमपसरम्, Mr. II. ; *she is a.* (=absent, q. v.).

Awe (subs.) : (1) भयम् ; (2) त्रास: ; (3) साध्वसम् ; (4) आदर:. N. B. There is no exact equiv. of awe : 1, 2, and 3 mean *fear*, 4 means *respect. To stand in a. of :* बिभेति (भी, c. 3.) (with abb.). Ph : *he is known to me and not dis-agreeable, still I approach him with a.* न च न परिचितो न चाप्यरम्यश्चकितमुपैमि तथापि पार्श्वमस्य, Mal. I.

Awe (v. t.) : v. TO FRIGHTEN, TERIFY. [(त्ता, त्तं).

Awe struck : (1) भयविप्लुत: (ता, तं) ; (2) साध्वसपरीत: (ता, तं) ; (3) त्रासाकुल:

Aweful : I. Awe-inspiring : (1) घोर: (रा, रं) (=terrifie : q. v. : not applicable to men) ; (2) अति-तेजस्विन् (*f.* नी,) or महातेजस् (mfn.) (full of that which inspires awe : applicable to men only and their appearance). Ph. : *Oh how a. is royal majesty* अहो दुरासदो राजमहिमा Mal. I. ; *wild mountain scenery grand and a.* प्रशान्तगम्भीरनील-विपुलघोरारण्यगिरिभूमि:, Vi. v. II. Awestruck : q. v.

Awfully : I. Fearfully q. v. II. Exceedingly : q. v. : अत्यन्तम्.

Awfulness : (1) तेज: (of men etc.) ; (2) प्रशान्तगम्भीरता (=calm solemnity).

Awhile : (1) कियत्कालम् ; (2) किञ्चित्कालम् ; (3 मुहूर्तम् (=for a moment.)

Awkward : I. Unskilful : q. v. : अदक्ष: (क्षा, क्षं). II. Inelegant, clumsy : q. v. : (1) अपरूप: (पा, पं) ; (2) ग्राम्य: (म्या, म्यं) (=rustic), (applicable to manners etc.).

Awkwardly : v. CLUMSILY, INELEGANTLY, UNSKILFULLY.

Awkwardness : I. Unskilfulness : q. v. II. Inelegance : q. v. : ग्राम्यता.

Awl : (1) आरा ; (2) चर्मप्रभेदिका (shoemaker's a.) ; (3) वेधनिका. v. GIMLET.

Awn : (1) किंशारुः ; (2) सस्यशूकम् ; (3) शूकः ; (4) शूकम्.

Awning : (1) वितानम् ; (2) उल्लोचः : v. VEIL.

Awry : (1) तिर्यक् ; (2) तिरश्चीनम् ; (3) साचि ; (4) कुटिलम्.

Axe : (1) कुठारः ; (2) परशुः ; (3) परश्वधः. *A small a.* कुठारिका.

Axiom : *अप्रमेयतत्वम् ; स्वःतसिद्धवस्तु, K. d.

Axis : *अक्षरेखा.

Axle, Axle-tree : (1) चक्रदण्डः (?) ; (2) अक्षाग्रम् (?) ; (3) अनुकर्षः (?).

Aye : I. Yes : q. v. II. For aye : v. ALWAYS.

Azure : नीलः (ला, लं).

B.

Babble (v. i.) : (1) जल्पति (जल्प्, c. 1.) ; (2) प्र-लपति (लप्, c. 1.) ; (3) वावद्ये, वावद्मि, or वावदीमि (freq. of वद्) ; (4) वावच्ये, वावच्मि (freq. of वच्).

Babble, Babbling (subs.) : (1) जल्पः ; (2) जल्पनम् ; (3) जल्पितम् ; (4) प्रलपितम्.

Babbler : (1) जल्पकः (का, कं) ; (2) जल्पाकः (की, कं) ; (3) वाचाटः (टा, टं) ; (4) वावदूकः (का, कं) ; (5) प्रलापिन् (f. नी).

Babbling (adj.) :—I. Lit. : v. BABBLER. II. Fig. : v. MURMURING.

Baboon : हनुमत् (m.) (?) ; वानरविशेषः.

Baby, Babe : दारकः, m. (दारिका, f.) : v. INFANT, SUCKLING, CHILD.

Babyhood ; शैशवम् (= child-hood : q. v.).

Babyish : बालिश: (शा, शं) : v. CHILDISH.

Bacchanal, Bacchanalian : तान्त्रिक: (की, कं) (?).

Bachelor : (1) अकृतदार: or अकृतोद्वाह: v. UNMARRIED ; (2) वटु: or बटु: (very rare). Ph. : *a b. of arts* *'बि ए' उपाधिधारिन् (f. णी).

Back (subs.) : I. Of an animal : पृष्ठम्, *whose b.s the enemy has seen* दृष्टपृष्ठानरातिना, Ki. xv. 19. : Ph. *behind one's b.* : (1) पृष्ठत: ; (2) परोक्षे (in one's absence). II. As opposed to front : (1) पृष्ठम् *on the b. of a writing* लेखस्य पृष्ठे, Y. (2) पृष्ठदेश:.

Back (adv.) : v. BACKWARDS. It is generally expr. by the prefix प्रति : *to come back* प्रत्यागच्छति ; *to give back* प्रति-ददाति ; etc.

Back (v. i.) : प्रत्या-वर्त्तते (वृत्, c. 1.) : v. TO GO BACK.

Back (v. t.) : I. To mount : q. v. II. To support, second : q. v. III. To drive backward : प्रतीपं नुदति (नुद्, c. 6.) or चालयति (c. of चल्).

Backbite : (1) परोक्षे परि-वदति (वद्, c. 1.), असूयति (nomi.), etc. v. TO SLANDER ; (2) पृष्ठमांसं अत्ति (अद्, c. 2.) खादति (खाद्, c. 1.) (with gen.) (not very common).

Backbiter : (1) पृष्ठमांसाद: ; (2) य: परोक्षे परिवदति etc. ; (3) पिशुन: (?).

Backbiting : (1) पृष्ठमांसादनम् ; (2) पिशुनवाक्यम् : v. SLANDER.

Backbone : (1) पृष्ठवंश: ; (2) कशेरु: ; (3) कशेरुका ; (4) रीढक: (rare).

Backdoor : (1) पक्षद्वारम् ; (2) पक्षक:.

Back-gammon : क्रीडाविशेष:. *b.-board* : (1) अष्टापदम् (?); (2) चर्मपट्टिका (?).

Back-ground : *पश्चाद्भूमि: (in ana. with अग्रभूमि:) or expr. by circumlo.

Back-side : (1) पृष्ठभाग: ; (2) पृष्ठदेश: v. also BUTTOCKS.

Back-slide : स्वधर्माद् भ्रश्यति (भ्रंश्, c. 4.), च्यवते (च्यु, c. 1.) : v. TO GO ASTRAY.

Back-slider : (1) धर्मभ्रष्ट: (ष्टा, ष्टं) ; (2) धर्मच्युत: (ता, तं) : v. APOSTATE.

Back-stairs : * (1) पश्चसोपानम् ; (2)* अन्तःसोपानम्.

Backwards : I. Towards the back : पृष्ठभागे or पृष्ठदेशे. II. On the back : *to fall b.* अवमूर्धपातं पतति.—III. In a reversed direction : प्रतीपम्. Ph. *to go b.* (fig.) क्रमशोऽवनतिं गच्छति.

Backward (adj.) : I. Reluctant, averse : q. v. : पराङ्मुखः (खी, खं). II. Slow, dull : q. v. : कुण्ठितः (ता, तं).—III. Late : q. v. IV. Reversed : q. v. : प्रतीपः (पा, पं).

Backwardness : पराङ्मुखता : v. RELUCTANCE, AVERSION.

Bacon : *लावणशुष्कशूकरमांसं ; perh. वल्लूरम्.

Bad : Gen. expr. by the prefixes दुर्, कु, अप etc. and sometimes by the affix क : *a b. man* दुर्जनः ; *b. weather* दुर्दिनम् ; *b. luck* दुर्दैवम् ; *not a b. speaker* अकद्वदः ; *a b. road* कदध्वन् (m.) ; *b. food* कदन्नम् ; *b. design* कुमतिः ; *b. policy* अपनयः ; *b. reputation* अपयशः ; *a b. horse* अश्वक v. WICKED, INJURIOUS, UNFAVORABLE.

Badge (subs.) : (1) चिह्नम् ; (2) लक्षणम् ; (3) लिङ्गम्.

Badger (subs.) : भल्लूकजातीयजन्तुविशेषः.

Badinage (subs.) : नर्मभाषितम् : v. JOKE, RAILLERY.

Badly : Ph. *I am b. off for servants* भृत्याभावात् क्लिश्यामि ; *you have behaved b. towards her* तस्यां त्वयानार्यमाचरितम् ; *he is b. bitten by the dog* स कुक्कुरेण तीव्रं or बलवत् दष्टः ; *b. governed* कुशासितः (ता, तं) : *b. formed* कदाकारः (रा, रं) ; *smelling b.* दुर्गन्धः (न्धा, न्धं) : v. WRONGLY, WICKEDLY, UNFORTUNATELY.

Badness : (1) by the adj. : *b. of character* दुराचारः ; *the b. of this soil is proverbial* *अस्य प्रदेशस्य कुवृत्तिका प्रसिद्धा ; (2) दुष्टता (= wickedness) ; (3) निर्गुणता (= worthlessness).

Baffle (v. t.): (1) व्यर्थी-करोति ; (2) मोघी-करोति: v. FRUSTRATE, ELUDE.

Bag (subs.) : (1) perh. पुटम्, *canvas b.* *शाणपुटम् ; (2) भस्त्रा, *leather b.* चर्मभस्त्रिका, D. II. ; (3) गोणी (=sack, q. v.).

Bagatelle : I. a trifle : q. v. II. A game : कन्दुकक्रीडाविशेष:.

Baggage : I. Of an army : (1) साधनम्, *the bugle sounding and the b. being ready* आहतायां प्रयाणभेर्यां सज्जीक्रियमाणे साधने, K. ; (2) वीवध: (= provisions), Si. ii. 64. II. A strumpet : q. v. : बन्धकी.

Bagnio : I. A bath : q. v. : स्नानागारम्.—II. A brothel : q. v. : वेश्यालय:.

Bag-pipe : सुषिरवाद्यविशेष:.

Bail (subs.) : I. The person who gives b. : (1) प्रतिभू:, *he who stands a b. to produce a man* यो यस्य प्रतिभूस्तिष्ठेद्दर्शनायेह मानव:, M. viii. 158 ; (2) लग्नक:.—II. Security : प्रातिभाव्यम्, *on b.* प्रातिभाव्येन, D. vi.

Bail (v. t.) : I. As applied to securities : Ph. *I will b. you* तवाहं प्रतिभूर्भवामि (भू, c. 1.) or तिष्ठामि (स्था, c. 1.).—II. As applied to magistrates : प्रातिभाव्येन मुञ्चति (मुच्, c. 6.) or मोचयति (मुच्, c. 10.).

Bailable : Ph. *this offence is b.* *ग्राह्यलग्नकोऽपराध: or, अस्मिन्नपराधे प्रतिभूर्ग्राह्य: स्यात्

Bail-bond : *प्रातिभाव्यपत्रम्.

Bailiff : *आसेधादिकर्मणि नियुक्त: शेरिफस्य प्रतिनिधि: ; *यष्टिधर:.

Bait (subs.) : आमिषम् (Lit. & Fig.), Ka. i. 44.

Bait (v. t.) : I. To apply a bait : (1) सामिषं करोति (?) ; (2) आमिषं वडिशे निदधाति (धा, c. 3.).—II. To furnish animals with food on a journey : यवसादिना भोजयति (c. of भुज्) (?) : Ph. *b.ing his horse* एवं तावदाग्रहीतकतिपयदूर्वाप्रवालकवलम् कृत्वा, K.— III. To attack an animal with dogs : Ph. *to b. a bear* भल्लूकबाधनाय कुक्कुरान् प्रणुदति (नुद, c. 6.).

Bake (v. t.) : (1) पचति (पच्, c. 1.) (prop. to cook : q. v.), *b.d brick* पक्वेष्टका, Mr. ; (2) भृज्जति-ते (भ्रस्ज्, c. 6.) (= to fry, q. v.), *the word lája (also) means b.d grain* लाजं भृष्टधान्ये. Ph. *b.d in an iron pan or oven* (as bread, cakes, etc.) कान्दव: (वौ, वं).

Bake-house, Bakery : (1) पूपशाला (?) ; (2) पाकशाला (?).

Baker : (1) आपूपिक: ; (2) कान्दविक: ; (3) पिष्टकपाचक:.

Balance (subs.) : I. A pair of scales : (1) तुला ; (2) मापन: (?). *The*

beam of a b. तुलादण्ड: ; *the string by which it is suspended* प्रग्रह: or प्रग्राह: ; *the cup of a b.* घट: ; *assay b.* नाराची.—II. Of an account: (1) शेष: (=remainder : q. v.), *he asked for the b. of money* गृहीतशेषं दातुं स धनं प्रार्थयताथ तं, Raj. ; (2) अन्तरं (=difference : q. v.), *give the whole b.* दीयतां सकलान्तरं, Raj.—III. Counterpoise : q. v. — IV. Comparison, estimate : q. v. : तुलना.

BALANCE (v. t.) : I. To bring to an equipoise : तुलयति (तुल्, c. 10) (Lit. and Fig.) : Ph. *their equipment is not b.d* न तुलाधृतलावद्नयोः परिकरः, Vi. vi. II. To counterpoise : q. v. III. Of accounts : (1) समीकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) एकीकरोति (?), *b.ing the account* गणनामेकीकृत्य Raj.

BALANCE (v. i.) : I. To be in equipoise : समीभवति (भू, c. 1.) (?).—II. To fluctuate, hesitate : q. v. : दोलायते (nomi.).

BALCONY : (1) प्रग्रीव: (?) ; (2) वितर्दि: (?) ; (3) इन्द्रकोष: (?).

BALD (adj.) : I. Hareless : q. v. : (1) अकेश: (शा, शं) ; (2) खलति (mfn.) (by disease). II. Without natural covering : अनावृत: (ता, तं).—III. Unadorned, inelegant : q. v. : असंस्कृत: (ता, तं).

BALDERDASH : V. JARGON, NONSENSE.

BALDNESS : I. Want of hair : अकेशता and sim. comp. *morbid b.* : (1) इन्द्रलुप्तम् ; (2) खालित्यं, Bha. II. Of style : V. INELEGANCE.

BALDRIC : प्रालम्बम् (?) : V. BELT, GIRDLE.

BALE (subs.) : पोट्टली : V. BUNDLE.

BALE (v.) : *To b. out the bilge-water* (नाव:) जलं सिञ्चति (सिच्, c. 6.).

BALEFUL : I. Fatal, destructive : q. v.—II. Woful, sad : q. v.

BALK (subs.) : I. Of a field : (1) आलि: ; (2) आली (f.).—II. A beam, rafter : q. v.—III. Disappointment : q. v. : आशाभङ्ग:.

BALK (v. t.) : खण्डयति (खण्ड्, c. 10.) : V. TO FRUSTRATE, DISAPPOINT.

BALL (subs.) : I. A playing-ball : कन्दुक:, *alternately striking with her*

Bagatelle : I. a trifle : q. v. II. A game : कन्दुकक्रीडाविशेषः.

Baggage : I. Of an army : (1) साधनम्, *the bugle sounding and the b. being ready* आहतायां प्रयाणभेर्यां सज्जीक्रियमाणे साधने, K. ; (2) वीवधः (= provisions), Si. II. 64. II. A strumpet : q. v. : बन्धकी.

Bagnio : I. A bath : q. v. : स्नानागारम्.—II. A brothel : q. v. : वेश्यालयः.

Bag-pipe : सुषिरवाद्यविशेषः.

Bail (subs.) : I. The person who gives b. : (1) प्रतिभूः, *he who stands a b. to produce a man* यो यस्य प्रतिभूस्तिष्ठेद्दर्शनायेह मानवः, M. VIII. 158 ; (2) लग्नकः.—II. Security : प्रातिभाव्यम्, *on b.* प्रातिभाव्येन, D. VI.

Bail (v. t.) : I. As applied to securities : Ph. *I will b. you* तवाहं प्रतिभूर्भवामि (भू, c. 1.) or तिष्ठामि (स्था, c. 1.).—II. As applied to magistrates : प्रातिभाव्येन मुञ्चति (मुच्, c. 6.) or मोचयति (मुच्, c. 10.).

Bailable : Ph. *this offence is b.* *ग्राह्यलग्नकोऽपराधः or, अस्मिन्नपराधे प्रतिभूर्गृह्यते

Bail-bond : *प्रातिभाव्यपत्रम्.

Bailiff : *आसेधादिकर्म्मणि नियुक्तः शेरिफस्य प्रतिनिधिः ; *यष्टिधरः.

Bait (subs.) : आमिषम् (Lit. & Fig.), Ka. I. 44.

Bait (v. t.) : I. To apply a bait : (1) सामिषं करोति (?) ; (2) आमिषं बडिशे निदधाति (धा, c. 3.).—II. To furnish animals with food on a journey : यवसादिना भोजयति (c. of भुज्) (?) : Ph. *b.ing his horse* एवं तावदागृहीतकतिपयदूर्वाप्रवालकवलम् कृत्वा, K.— III. To attack an animal with dogs : Ph. *to b. a bear* भल्लूकबाधनाय कुक्कुरान् प्रणुदति (नुद्, c. 6.).

Bake (v. t.) : (1) पचति (पच्, c. 1.) (prop. to cook : q. v.), *b.d brick* पक्वेष्टका, Mr. ; (2) भृज्जति-ते (भ्रस्ज्, c. 6.) (= to fry, q. v.), *the word lája (also) means b.d grain* लाजं भृष्टधान्ये. Ph. *b.d in an iron pan or oven* (as bread, cakes, etc.) कान्दवः (वी, वं).

Bake-house, Bakery : (1) पूपशाला (?) ; (2) पाकशाला (?).

Baker : (1) आपूपिकः ; (2) कान्दविकः ; (3) पिष्टकपाचकः.

Balance (subs.) : I. A pair of scales : (1) तुला ; (2) मापनः (?). *The*

beam of a b. तुलादण्डः ; *the string by which it is suspended* प्रग्रहः or प्रग्राहः ; *the cup of a b.* घटः ; *assay b.* नाराची.—II. Of an account: (1) शेषः (=remainder : q. v.), *he asked for the b. of money* गृहीतशेषं दातुं स धनं प्रार्थयताय तं, Raj. ; (2) अन्तरं (=difference : q. v.), *give the whole b.* दीयतां सकलान्तरं, Raj.—III. Counterpoise : q. v. — IV. Comparison, estimate : q. v. : तुलना.

Balance (v. t.) : I. To bring to an equipoise : तुलयति (तुल्, c. 10) (Lit. and Fig.) : Ph. *their equipment is not b.d* न तुलाधृतसाम्यदनयोः परिकरः, Vi. vi. II. To counterpoise : q. v. III. Of accounts : (1) समीकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) एकीकरोति (?), *b.ing the account* गणना-मेकीकृत्य Raj.

Balance (v. i.) : I. To be in equipoise : समीभवति (भू, c. 1.) (?).—II. To fluctuate, hesitate : q. v. : दोलायते (nomi.).

Balcony : (1) प्रग्रीवः (?) ; (2) वितर्दिः (?) ; (3) इन्द्रकोषः (?).

Bald (adj.) : I. Hareless : q. v. : (1) अकेशः (शा, शं) ; (2) खलति (mfn.) (by disease). II. Without natural covering : अनावृतः (ता, तं).—III. Unadorned, inelegant : q. v. : असंस्कृतः (ता, तं).

Balderdash : v. JARGON, NONSENSE.

Baldness : I. Want of hair : अकेशता and sim. comp. *morbid b.* : (1) इन्द्रलुप्तम् ; (2) खालित्यं, Bha. II. Of style : v. INELEGANCE.

Baldric : प्रालम्बम् (?) : v. BELT, GIRDLE.

Bale (subs.) : पोट्टली : v. BUNDLE.

Bale (v.) : *To b. out the bilge-water* (नावः) जलं सिञ्चति (सिच्, c. 6.).

Baleful : I. Fatal, destructive : q. v.—II. Woful, sad : q. v.

Balk (subs.) : I. Of a field : (1) आलिः ; (2) आली (f.).—II. A beam, rafter : q. v.—III. Disappointment : q. v. : आशाभङ्गः.

Balk (v. t.) : खण्डयति (खण्ड्, c. 10.) : v. TO FRUSTRATE, DISAPPOINT.

Ball (subs.) : I. A playing-ball : कन्दुकः, *alternately striking with her*

left and right hands, sent (the b.) up वामदक्षिणाभ्यां कराभ्यां पर्य्यायेणाभि-घ्नन्नुद्स्थापयत्. D. vi. II. A round mass: (1) गोल (mn.); (2) वर्त्तुल:. *a small b.* गुलिका; *the eye-b.* तारा; *a b. of thread* सूत्रकोषम् (?) III. A meeting far dancing : (1) नृत्यम्; (2) नर्त्तनम् (=dancing.)

Ballad : गाथा. *b.-singer*; (1) गाथिक:; (2) गाथाकार:.

Ballast * निलम:; पोतस्थैर्यार्थं तदधोभागनिविष्टं प्रस्तरलोहादिद्रव्यम्.

Ballet : no equiv.: यात्रा would do. *b. girl*: (1) नर्त्तकी; (2) नटी.

Balloon : (1) विमानम्; (2) व्योमयानम्.

Ballot (subs.) : I. A ball or ticket used in voting : *गुटिका. II. Voting by b.: * गुटिका; निभृतगुटिकापातेन मतामतप्रकाशनम्.

Ballot (v. i.) : गुटिकापातेन मतामतं प्रकाशयति (c. of काश्).

Ball-room (subs). * नृत्यशाला; नर्त्तनकोष्ठ:.

Balm : I. The sap of a shrub : निर्यासविशेष:. II. Solace, comfort : q. v. सुधालेप: (?).

Balmy : I. Odoriferous, aromatic : q. v. : सुगन्धि (mfn.). II. Assuaging, soothing : (1) तापहर: (री, रं); (2) शान्तिद: (दा, दं). Ph. *the b. tree* *वामवृक्ष:.

Balsam : v. balm.

Balsamic : v. balmy, soft, unctuous.

Balustrade : प्रग्रीव (m. n.) (?); वृतिविशेष:.

Bamboo : (1) वेणु: ; (2) वंश: ; (3) कीचक: (when rattling).

Bamboozle (v. t.): वञ्चयते (वञ्च्, c. 10.): v. fool, to make a; to deceive.

Ban : I. A proclamation : q. v. II. Of marriage : Ph. *have you published the b.s of marriage* * अपि विवाहघोषणा प्रकाशिता. III. Interdiction, proscription : q. v. : Ph. *under b. to touch* निषिद्धस्पर्श: (र्शा, र्शं). IV. Curse : शाप:.

Ban (v. t.) : v. to curse.

Banana: I. The tree: (1) कदली; (2) रम्भा. II. The fruit: (1) कदलीफलम्; (2) चम्पकम् (a species of it).

Band (subs.): I. That which binds: (1) बन्धः: *b. of hope* आशाबन्धः, Me. I. 10.; (2) बन्धनम्; (3) बन्धनी. II. A company of persons: (1) दलम्; (2) गुल्मः (b. of troops). III. Musical instruments: (1) वाद्यभाण्डम् (?); (2) तूर्यौघः (?).

Band together (v.): संहतः (ता, तं) (भवति) (भू, c. I.) v. TO COMBINE.

Bandage (subs.): (1) बन्धः, Sr.; (2) पट्टः (=cloth) (only when the sense is clear.)

Bandage (v. t.): बध्नाति (बन्ध, c. 9.), *b. with a soft cloth* मृदुपट्टं निरेश्च बध्नीयात्, Sr. Ph. *things used in b.ing sores* व्रणबन्धनद्रव्याणि, Sr.

Bandbox: पेटिका (?).

Bandit: (1) परिपन्थिन् (m.); (2) दस्युः v. ROBBER.

Bandy (v. t.): I. To exchange: q. v.: विनिमयते (मे, c. 1.). II. To agitate: q. v.

Bandy-legged: (1) प्रज्ञु (mfn.); (2) प्रगतजानु (mfn.)

Bane: I. Poison: q. v.: विषम्. II. Any fatal cause of mischief: Ph. *he became the b. of India* *भारतवर्षस्य कालरूपी or काली बभूव; *prostitution is the b. of society* *वेश्यावृत्तिः समाजस्यानर्थमूलम्. III Ruin, destruction: q. v.

Baneful (v.): v. PERNICIOUS, INJURIOUS, DESTRUCTIVE.

Bang (v.): v. TO BEAT, STRIKE. Ph. *the door b.s.* विरौति कपाटः Mr.

Bang (subs.): Ph. *opened the door with a b.* महाशब्दपूर्व्वकं कपाटमपावृतवान्: v. EXPLOSION; v. also BLOW, STROKE.

Banian-tree: (1) वटः; (2) न्यग्रोधः *its berry*: नैयग्रोधम्.

Banish (v. t.): I. To condemn to exile: (1) निर्-वासयति (c. of वस्) *first of all, Jibashiddhi was b.ed from the city* आदावेव जीवसिद्धिर्नगरान्निर्वासितः, Mu. II.; (2) वि-वासयति, प्र-(c. of वस्) M. VIII. 123; (3)

निर्-घसति (घस्, c. 4.) *b.ed Janaki from his house, but not from his mind* गृहान्निरस्ता न तेन वैदेहसुता मनस्तः, R. xiv. 84. V. TO DRIVE AWAY. (4) प्र-त्राजयति (c. of व्रज्) (rare) M. II. Fig. to drive away, remove: q. v.: निरस्यति, *shame was b.ed (from their minds)* त्रपा निरस्ता, Ki. x. 58.

BANISHMENT: (1) निर्वासनम्; (2) विवासनम्; (3) प्रवासनम्.

BANISTER: *सोपानस्तम्भः.

BANK (subs.): I. For dealing in money: *धनागारम्, *the affairs of the b. were wound up* *धनागारकार्याणि संहृतानि; *the b. failed* *धनागारमवससाद or क्षयं जगाम. II. Of a river etc.: (1) तीरम्; (2) तटम्; (3) कूलम्; (4) प्रतीरम्; (5) रोधस् (n.); (6) कच्छः (rare). *The opposite b.* पारम्. *The near b.* अवारम्. *A sand b.* सैकतम्. *B. of a hill* वप्रम्. III. A mound: q. v.: (1) चयः; (2) वप्र (mn.).

BANK (v. t.): V. TO EMBANK.

BANK (v. i.): (धनागारेण) व्यवहरति (हृ, c. 1.) (?)

BANKER: (1) श्रेष्ठिन् (m.) (?); (2) *धनागारपतिः; (3) कुसीदः, वार्द्धुषिकः (= money-lender).

BANKING: (1) व्यवहारः, P. I.; (2) अर्थव्यवहारः; (3) अर्थप्रयोगः.

BANK-NOTE: *धनागारपत्रम्.

BANKRUPT (subs.): परिक्षीणो वणिक् (after M.); ऋणशोधनाक्षमो वणिक् (?) *A fraudulent b.* *प्रकाशपरिक्षीणः; उत्तमर्णप्रवञ्चनाय यो गतविभवतां प्रकाशयति.

BANKRUPTCY: परिक्षीणता (?); ऋणशोधनाशक्तिः (?) गतविभवता (?).

BANNER: (1) ध्वजः; (2) पताका; (3) केतुः; (4) वैजयन्ती; (5) केतनम्.

BANNERET: *इंग्लण्डीयोपाधिविशेषः.

BANNOCK: पिष्टकविशेषः.

BANQUET (subs.): सम्भोजनम् (?); विशिष्टभोजनम् (?).

BANQUET (v. t.): (1) सम्-भोजयति (c. of भुज्); (2) भोजनविशेषैः सम्-तोषयति (c. of तुष्), II.

BANQUET (v. i.) : (1) भुंक्ते (भुज्, c. 7.); (2) अभ्यव-हरति (हृ, c. 1.)

BANTER (v. t.) : परि-हसति (हस्, c. 1.) : V. TO JOKE, MOCK.

BANTER (subs.) : परिहासः ; V. JOKE, JESTING.

BANTERER : (1) परिहासवेदिन् (m.) ; (2) परिहासवेत्तृ (m.) V. JESTER.

BANTLING : (1) डिम्भः ; (2) अर्भकः ; V. INFANT.

BAPTISM : *अभिषेकः, *a certificate of b.* *अभिषेकनिदर्शनम्.

BAPTISMAL : expr. by tat. comp., *b. font* *अभिषेककुण्डम्.

BAPTIST : I. In gen. : *अभिषेक्तृ (m.). II. An anabaptist : q. v.

BAPTIZE (v. t.) : (1) *अभिषिञ्चति (सिच्, c. 6.) ; (2) *क्रुष्टधर्मं ग्राहयति (c. of ग्रह्).

BAR (subs.) : I. Of a door : अर्गलम्. II. Of a cage etc. : शलाका V. POLE, BEAM. III. A hindrance or obstruction : q. v. : प्रत्यूहः. IV. A bank at the mouth of a river or harbour : बन्धः (?). V. For prisoners in a court of justice, or in an inn : *वृतिः. VI. Any tribunal : q. v. : Ph. *at the b. of public opinion* *साधारणमतस्थाये. VII. The entire body of advocates : *अभिभाषकवर्गः ; उत्तरवादिनः (m. pl.). VIII. In music : लम्बः (?). IX. An ignot or wedge of metal : perh. पिण्डः.

BAR (v. t.) : I. To bolt : q. v. II. To hinder, prevent : q. v. : (1) नि-रुणद्धि (रुध्, c. 7.) ; (2) प्रति-षेधति (सिध्, c. 1.).

BARB (subs.) : I. A horse : q. v. : वाजिः. II. Of an arrow : कर्णः (?).

BARBACAN : *उपदुर्गम् ; प्रवेशनिरोधनार्थम् नगरोपान्तनिर्म्मितो दुर्गरविशेषः.

BARBARIAN (adj.) : V. BARBAROUS.

BARBARIAN (subs.) : I. An uncivilized person : (1) असभ्यः (भ्या, भ्यं) ; (2) म्लेच्छः (properly one who is not a Hindu, but may be used in the sense of b.). II. A cruel man : पिशाचः (?) : V. CRUEL.

BARBARIC : i. e. foreign : q. v. : विदेशीयः (या, यं).

BARBARISM : I. Incorrect language : म्लेच्छितम् (?) *gentlemen do not use*

b.s in their speech नार्या म्लेच्छन्ति भाषाभिः, Mah. II. An uncivilized condition; असभ्यता. III. Barbarity : q. v.

Barbarity (subs.) : (1) निष्ठुरता ; (2) क्रौर्यम् : v. FEROCITY, CRUELTY.

Barbarize (v. t.) : *म्लेच्छीकरोति (कृ, c. 8.) : v. TO BRUTALIZE.

Barbarous (adj.) : I. Uncivilized : q. v. : असभ्यः (भ्या. भ्यं). II. Cruel, ferocious : q. v. : (1) निष्ठुरः (रा, रं) ; (2) नृशंसः (सा. सं).

Barbarously : I. Without refinement : (1) असभ्यम् (?) ; (2) अश्लीलम् (= coarsely, indecently). II. Cruelly : q. v. : निर्दयम्.

Barbarousness : क्रौर्यम् : v. BARBARITY, BARBARISM.

Barbed (adj.) : कर्णिन् (f. नी) (?).

Barbel : नादेयमत्स्यविशेषः.

Barber : (1) नापितः ; (2) क्षुरिन् (m.) ; (3) क्षौरिकः ; (4) मुण्डिन् (m.).

A b.s shop नापितशाला ; *b.s business* नापित्यः.

Barberry : गुल्मविशेषः.

Bard : (1) मागधः ; (2) वैतालिकः ; (3) वन्दिन् (m.) ; (4) मधुकः. II. A poet : q. v. : कविः.

Bare (adj.) : I. Uncovered : (1) अनावृतः (ता, तं) ; (2) शून्यः (न्या, न्यं) ; (3) केवलः (ला, लं) (only of places and things), *on the b. ground* स्थण्डिल एव केवले, Ku. v. 12. II. Destitute : q. v. : दीनः (ना, नं). III. Simple, unadorned : q. v. IV. Mere, alone : q. v. V. Thread-bare : जीर्णः (र्णा, र्णं).

Bare (v. t.) : विवस्त्रयति : v. TO UNCOVER, DIVEST.

Bare-faced (adj.) : निर्लज्जः (ज्जा, ज्जं) : v. IMPUDENT.

Bare-facedly (adv.) : निर्लज्जम् : v. IMPUDENTLY.

Bare-facedness : निर्लज्जता : v. IMPUDENCE, EFFRONTERY.

Bare-foot, Bare-footed : (1) शून्यपादः (दा, दं) ; (2) अनावृतपादः (दा, दं).

Bare-headed : (1) अनावृतशिरस् (mfn.) ; (2) शून्यमस्तकः (का, कं).

Barely : I. Only : q. v. केवलम्. II. Scarcely : q. v. : कथञ्चित्.

Bareness : I. Nakedness : अनावृतत्वम्.—II. Indigence : q. v. : दैन्यं.

Bargain (subs.) : I. An agreement or stipulation : q. v. : (1) समय: ; (2) संविद् (f.). II. A gainful or satisfactory transaction. : Ph. *buy the house, it is a good b.* *अल्पमूल्येन लभ्यं गृहं क्रीणीहि.

Bargain (v. i.) : पणते (पण्, c. 1.) (?) : v. TO AGREE, STIPULATE.

Barge : I. A pleasure-boat : केलिनौका (?). II. A large boat for the conveyance of passengers or goods : (1) तरालु: ; (2) तरान्धु: ; (3) वहित्रम्.

Bargeman : (1) नाविक: ; (2) पोतवाह:.

Bark (subs.) : I. Of trees : (1) वल्कल (mn.) ; (2) वल्कम् ; (3) त्वच् (f.) ; (4) छल्लि: (f.) (rare). II. Of dogs : बुक्कनम्. III. A small vessel : (1) नौ: ; (2) तरी.

Bark (v. t.) : (1) वल्कलं निर्हरति (हृ, c. 1.), अपनयति (नी, c. 1.) etc. ; (2) त्वचयति (nomi.) ; (3) त्वचति (त्वच्, c. 1.).

Bark (v. i.) : (1) बुक्कयति-ते (बुक्क, c. 10.), *b.ed at by dogs* कुक्कुरैर्बुक्कामान: Mr. I. : (2) भषति (भष्, c. 1.), *human dogs always b. thus* भषन्ति हैवं श्वनरा: सदैव, Mah.

Barking : of dogs : (1) बुक्कनम् ; (2) भषितम् : v. NOISE. [यवमय: (यी, यं.)

Barley : यव:. *Fit for producing b.* यवक्य : (क्या, क्यं). *made of b.*

Barley-corn : यव:. *Fried b.* धाना.

Barley-sugar : सिताखण्ड: (?).

Barley-water : (1) उदमन्थ: ; (2) यवोदकम्.

Barm : मण्ड: or (more fully) सुरामण्ड: : v. YEAST.

Barmaid : *मद्यपरिचारिणी.

Barn : (1) कुसूल: ; (2) धान्यकोष्ठकम् ; (3) धान्यागारम्.

Barnacle : I. A mollusk : शम्बूकविशेष:. II. A kind of goose हंसविशेष:. III. In farriery : वल्गविशेष: ; *नसायन्त्रा.

Barometer : * वायुमाप:.

Baron (subs.) : * इंग्लण्डीयकौलीनोपाधिभेद:.

BARONAGE : I. The whole body of barons : *बेरणवर्गः. II. The rank of a baron : *बेरणपदम्.

BARONESS : बेरणवधूः.

BARONET : उपाधिविशेषः : *उपबेरणः.

BARONIAL (adj.) : *बेरणीयः (या यं).

BARONY : * बेरणस्वाधिपत्यम् ; बेरणम् (?).

BARQUE : नौविशेषः.

BARRACK : (nearest word) निवेशः ; v. CAMP.

BARRACK-MASTER : *निवेशाध्यक्षः ; निवेशाधिकारिन् (m.).

BARREL (subs.) : I. A kind of cask : भाण्डम् (=any vessel). II. A cylinder or tube, as of a gun or watch : नाला or नाली (?).

BARREL (v.) : भाण्डे निवेशयति (c. of विश्).

BARREN : (1) वन्ध्यः (न्ध्या, न्ध्यं) (lit. and fig.), *a b. woman* वन्ध्या K. b. *whose anger is not b.* अवन्ध्यकोपः (पा, पं), Ki. I. 33. ; (2) निष्फलः (ला, लं) (not applied to females : v. unfruitful). Ph. *b. soil* अनुर्वरा or अशस्यप्रदा भूमिः.

BARRENNESS : (1) वन्ध्यता ; (2) वन्ध्यात्वं (of females), Sr. ; (3) निष्फलता (=fruitlessness).

BARRICADE (subs.) : वृक्षादिनिर्म्मितप्राकारः.

BARRICADE (v. t.) : वृक्षादिना प्रवेशमार्गादीन् अवरुणद्धि (रुध्, c. 7.) v. TO OBSTRUCT, BLOCK UP.

BARRIER : I. Fence, enclosure : q. v. : वृतिः. II. An obstacle : q. v. (1) प्रतिबन्धः ; (2) प्रत्यूहः. III. A boundary : q. v. : सीमा.

BARRISTER : *अभिभाषकविशेषः ; व्यवहारपण्डितः.

BARROW : I. A vehicle : हस्तचालितयानविशेषः. II. A castrated hog : उत्पाटितवृषणः शूकरः (?). III. A mound or hillock : q. v.

BARTER (subs.) : (1) विनिमयः ; (2) निमेयः (rare) ; (3) नैमेयः (rare) : v. EXCHANGE.

Barter (v. t.): (1) नि-मयते, विनि-, (मि, c. 1.); (2) परि-वर्त्तयति (c. of वृत्). Ph.: *he b.ed a book for a cloth* *स पुस्तकं दत्त्वा वस्त्रं जग्राह.

Barter (v. i.): द्रव्याणि विनिमयते न विक्रिणीते.

Basalt: प्रस्तरविशेषः.

Base (adj.): I. Of mean parentage: (1) अनभिजातः (ता, तं); (2) अकुलीनः (ना, नं); (3) दुष्कुलीनः (ना, नं). *A b. man*: (1) प्राकृतः; (2) पृथग्जनः, Ki. II. A bastard: विजन्मन् (mfn.). III. Mean, disingenuous: (1) निकृष्टः (ष्टा, ष्टं); (2) अपकृष्टः (ष्टा, ष्टं); (3) कदर्यः (र्या, र्यं); (4) जघन्यः (न्या, न्यं); (5) पामरः (रा, रं). IV. Of musical tones: गम्भीरः (रा, रं): v. GRAVE, DEEP. V. Of metals: निकृष्टः or अपकृष्टः (ष्टा, ष्टं). Ph.: *b. metal* कुप्यम्.

Base (subs.): I. The bottom of any thing: अधोभागः: v. FOOT, FOUNDATION.—II. In geo.: भूः or भूमिः, Li.

Based on (as adj.): मूलः (ला, लं) (in comp.), *b. on knowledge* ज्ञानमूलः (ला, लं).

Baseless: अमूलकः (का, कं): v. GROUNDLESS, IMAGINARY.

Basely: expr. by the adj.: v. MEANLY, DISGRACEFULLY.

Basement: (1) भित्तिमूलम्; (2) वास्तु (n.); (3) पीठः.

Baseness: I. Meanness: q. v.: (1) निकृष्टता; (2) कदर्यता; (3) अनार्यता.—II. Of birth: दुष्कुलीनता.—III. Bastardy: विजन्मता.—IV. Of sounds: गाम्भीर्यम्.—V. Of metal: (1) निकृष्टता; (2) अपकृष्टता.

Bashful (adj.): (1) लज्जाशीलः (ला, लं) (applied only to persons); (2) लज्जालु (mfn.); (3) लज्जावत् (f. ती): v. MODEST, SHAMEFACED.

Bashfully: (1) सलज्जम्; (2) सव्रीडम्; (3) सत्रपम्.

Bashfulness: (1) लज्जाशीलता; (2) शालीनता: v. MODESTY.

Basil: तुलसी (the holy b.).

Basilica: धर्मशाला (?).

Basilisk.: सर्पभेदः; *तक्षकः.

BASIN : I. A vessel for washing etc. : (1) द्रोणी ; (2) भाण्डम् (=any vessel), *in a. b. of indigo* नीलीभाण्डे, H. III.—II. A reservoir : (1) जलाशय: ; (2) तड़ाग: ; (3) कासार:.—III. A b. round the root of a tree : आलवालम्.—IV. A dock : q. v.—V. Geog. t. t. : *जलाधार:.

BASIS (subs.) : मूलम् : v. BASE, FOUNDATION.

BASK : आतपं सेवते, आ-, नि-, (सेव्, c. I.), *is b.ing in the morning sun* बालातपं सेवते, v. t.

BASKET : (1) पेटक: or मञ्जूषा (= a large b. or box for keeping clothes etc.) ; (2) करण्ड: (=a small b. for gathering flowers etc.) ; (3) डल्लकम् (= a moderate sized portable b.) ; (4) विदलम् or वैदलम् (any b. work).

BASKING (subs.) : (1) आतपसेवा ; (2) आतपनिषेवनम्.

BAS-RELIEF or BASS-RELIEF : V. RELIEF.

BASS : in music : गम्भीर: (रा, रं) : V. BASE.

BASS, BAST (subs.) : कट: : V. MAT.

BASSOON : वंशीविशेष:.

BASTARD : (1) जारज: (जा, जं) (= child of a woman by her gallant) ; (2) कानीन: (ना, नं) (= child of an unmarried woman) ; (3) कौलटेय: (यी, यं) or कौलटेर: (री, रं) (= child of a lewd woman) ; (4) कुण्ड: (a b. son born when the husband is alive) ; (5) गोलक: (a b. son born after the death of the husband) ; (6) विजन्मन् (mfn.) (= not born in lawful wedlock).

BASTARDY : (1) जारजत्वम् : V. BASTARD ; (2) विजन्मता.

BASTE (v. t.) : I. To beat with a stick : (1) यष्ट्याघातं करोति ; (2) लगुडेन ताड़यति (c. of तड्) : V. TO BEAT.—II. To pour butter etc. over : सिञ्चति, नि-, (सिच्, c. 6.).

BASTINADE (v. t.) : *पादतले लगुडेन ताडयति (c. of तड्) : V. TO BEAT.

BASTINADO (subs.) : *लगुडेन or यष्टिना पादतलताडनम्.

Bastion : no equiv. : use वप्र (mn.).

Bat : I. An animal : (1) भङ्गारी ; (2) चर्मचटी ; (3) जतुका.—II. A club for playing : यष्टिः (?).

Batch : I. Of things : (1) गणः ; (2) संघः.—II. Of bread : *एककालपक्वः सञ्चितापूपसंघः.

Bate : v. TO ABATE.

Bath : I. A receptacle for bathing : *स्नानपात्रम्, *is the b. ready* *अपि प्रस्तुतं स्नानपात्रम्.—II. Public b.s : स्नानशाला. Ph. : *to take a cold shower b.* *शीतलधारोदकैः स्नाति (स्ना, c. 2.).

Bathe (v. i.) (1) स्नाति (स्ना, c. 2.) ; (2) अभिषेकं करोति (by pouring water) ; (3) मज्जति, नि-, (मस्ज्, c. 6.) (by plunging) ; (4) अवगाहते (गाह्, c. 1.) (by immerging, diving) (with acc.), *to b. in the waters* पयोवगाढुम्, Ki. VIII. 27. (5) ; आ-प्लवते (प्लु, c. 1.) (perh. by swimming).

Bathe (v. t.) : (1) स्नपयति (c. of स्ना) ; (2) अभि-षिञ्चति (सिच्, c. 6.) (by pouring water) ; (3) नि-मज्जयति (c. of मस्ज्) (by plunging).

Bather : (1) स्नातृ (m.) ; (2) स्नायिन् (m.).

Bathing (subs.) : (1) स्नानम् ; (2) अभिषेकः ; (3) मज्जनम्, निमज्जनम् ; (4) अवगाहनम् ; (5) आप्लावः. For the true signification of these words v. TO BATHE. *Relating to b.* : स्नानीयः (या, यं).

Bathos : *अवतारः.

Baton, Batoon (subs.) : दण्डः.

Battalion : *दलम्. *Five b.s of infantry* पत्तीनां पञ्च दलानि.

Batten (v. t.) : आप्याययति (c. of प्यै) : v. TO FATTEN.

Batter (v. t.) : (1) मृद्नाति (मृद्, c. 9.) ; (2) मथ्नाति (मन्थ्, c. 9.) ; (3) भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.).

Batter, Batster : in cricket : *यष्टिधरः.

Battering-ram : *मेषः ; मेषाकारलौहमुखः प्राचीरभञ्जकः प्राक्कालीनयुद्धयन्त्रविशेषः.

Battery : I. Assault : (1) ताडनम् ; (2) प्रहारः.—II. The act of

battering : (1) मर्दनम् ; (2) विमर्दनम् ; (3) मथनम् ; (4) भञ्जनम्.—III. A line of cannon : *कामानचक्रम्.—IV. Galvanic b. : *प्रचलविद्युज्जननी घटश्रेणी.

Battle : (1) युद्धम् ; (2) रण: ; (3) समर: ; (4) संग्राम: ; (5) आहव: ; (6) आयोधनम् ; (7) आजि: ; (8) प्रधनम् ; (9) संयत् (f.) ; (10) संयुग:.

Battle-array : (1) व्यूह: ; (2) बलविन्यास: ; (3) युद्धार्थं सैन्यसन्निवेशनम्. *To draw up in b.* : (1) व्यूहते (ऊह्, c. 1.) : (2) युद्धार्थं विन्यस्यति or विरचयति.

Battle-axe : (1) परशु: ; (2) परश्वध:. *Armed with b.* (1) परशुधर: ; (2) पारश्वधिक:.

Battle-cry : (1) सिंहनाद: ; (2) क्ष्वेडितम् ; (3) क्ष्वेडा.

Battle-door : *कन्दुकताडनी.

Battle-field : (1) रणभूमि: ; (2) रणाङ्गनम् ; (3) युद्धभूमि: ; (4) प्रधनचिति:.

Battlement : वप्रविशेष: ; *दन्तुरवृति:.

Bauble : *सुदृश्यमकिञ्चित्करद्रव्यम्.

Bawd : (1) कुट्टिनी ; (2) शम्भली : v. PROCURESS.

Bawdry : कुट्टिनीव्यवसाय: and sim. comp. s.

Bawdy : v. OBSCENE, FILTHY, UNCHASTE.

Bawl (v. i.) : (1) उत्-क्रोशति, वि-, (क्रुश्, c. 1.) ; (2) उच्चै: शब्दायते (nomi.) ; (3) रसति (रस्, c. 1.).

Bawling (subs.) : (1) उत्क्रोश: ; (2) विक्रोश: ; (3) चित्कार:.

Bay (adj.) : पिङ्ग: (ङ्गा, ङ्गम्) (?). *A b. horse* : उकनाह: (very rare).

Bay (subs.) : I. An arm of the sea : *खातम्.—II. A tree : वृक्षविशेष:.—III. In pl., garlands made of its branches : *जयमाला.

Bay, at : मुखामुखि.

Bay (v. i.) : (1) बुक्कयति (बुक्क्, c. 10.) ; (2) भषति (भष्, c. 1.).

Bayonet (subs.) : निस्त्रिंश: may be used : v. SCIMITAR.

Bayonet (v. t.) : निस्त्रिंशेन विध्यति (व्यध्, c. 4.).

Bay-window : *प्रलम्बवातायनम्.

Bazar (subs.) : (1) पण्यवीथिका ; (2) आपणः.

Bdellium : (1) गुग्गुलः ; (2) उलूखलम्.

Be : I. As a logical copula. : (1) भवति (भू, c. 1.), *it is long-necked* दीर्घग्रीवः स भवति U. iv. ; *the hearts of good men are always compassionate* करुणार्द्राणि सतां खलु भवन्ति सदा चेतांसि, K. *N. B.* it is often understood : *the end of aims is beyond comprehension* दुरधिगमा हि गतिः प्रयोजनानाम् Ki. x. 40.—II. Devoting existence, presence : अस्ति, *there was formerly a king named Sudraka* आसीद्राजा शूद्रको नाम, K. ; *and there are heaps of gems* सन्ति रत्ननिचयाश्च भूरिशः, Ki. xiii. 55. *N. B.* note (a) that this verb is exclusively used for *there is—, there was—*, etc. ; (b) that in this sense, it is gen. placed at the beginning of the sentence ; and (c) that this verb is defective and its non-conjugational tenses are supplied by those of भू and hence we meet with phrases like अभूनृपः (=there was a king), B. i. 1. ; (2) वर्तते, सं-, (वृत्. c. 1.), *in a moment you will be in your realm* क्षणात् स्वाधिकारभूमौ वर्तिष्यते, Sa. vii. : v. to be present. Ph. : *here are we* इमे स्मः, Sa. iv. ; *be it so* एवमस्तु, भवतु. III. To become : q. v. : भवति.

Be over : Ph. *let the rain be over* भवतु वृष्ट्युपरमः, H. iii. : v. to cease.

Beach : (1) रोधस् (n.) ; (2) कूलम् ; v. shore. [स्थापिता मञ्चोल्का.

Beacon : *आकाशप्रदीपः ; मध्येरात्रागमनसूचनाय समुद्रयायिनाञ्च पथदर्शनायोन्नतभूभाग-

Bead (subs.) : (1) गुली ; (2) गुलिका ; (3) गुटी ; (4) गुठिका. *A string of b.s.* माला ; *a rosary of b.s.* : (1) अक्षमाला ; (2) जपमाला.

Beadle : perh. श्रीधनकः, Mr. ix.

Beagle : आखेटिकः कुक्कुरभेदः.

Beak : I. Of birds : (1) चञ्चुः ; (2) चञ्चूः ; (3) त्रोटिः ; (4) तुण्डम् ; (5) तुण्डः. II. Of ships : *चञ्च्वाकारम् पोतमुखम्.

BEARING (subs.): I. Gesture, mien: q. v.: चेष्टा *his b. is not as before* अस्य चेष्टा नामायथापूर्व्वम् D. VIII.—II. Relation, reference: q. v. Ph. *what b. has your argument on this subject* *अस्य विषयस्य तर्कोपपत्तेश्च कः सम्बन्धः. III. Relative situation: Ph. *the b. of the cape is n. w.* *अस्मात् पश्चिमोत्तरस्थमन्तरीपम्; *ascertain the b.s of the light house* कतमस्मिन्दिग्भागे दीपगृहमिति ज्ञायताम्.

BEARISH: V. RUDE, SURLY.

BEAST: I. An irrational animal: (1) पशुः; (2) तिर्यच् (n.) (rare), *a b. of prey*: श्वापदः; *a b. of burden* धुर्य्यः: V. ANIMAL.—II. A brutal man: पशुः, Ve.: V. BRUTE.

BEASTLINESS: जघन्यता: V. FILTHINESS.

BEASTLY: जघन्यः (न्या न्यं): V. FILTHY.

BEAT (v. t.): I To strike: q. v.: (1) ताडयति (तड्, c. 10.), *b.ing her breast* सोरस्ताडम्, Vi. VI.; *to b. in return* प्रतीपं ताडयति, Mr. IX.; (2) हन्ति, आ-, अभि-, नि-, (हन्, c. 2.), *of un-b.en drums* अनाहतस्य दुन्दुभेः Ki. XVIII. 17.—II. To defeat: q. v.: (1) भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.), *b. the king's troops in the battle* राजानीकं समभाङ्क्षीत्. Raj.; (2) खण्डयति, परि-, (खण्ड्, c. 10.). B. XII. 17.; *being b.en by the enemy* खण्डनां प्राप्य परात्, Ki. XVII. 60.

BEAT (v. i.): I. To strike, knock: q. v.: ताडयति (तड्, c. 10.) (with acc.). II. To palpitate: q. v.: (1) कम्पते (कम्प्, c. 1.); (2) वेपते (वेप्, c. 1.).

BEAT BACK OF OFF: वि-द्रावयति (c. of द्रु): V. TO DRIVE BACK.

BEAT DOWN: I. To break, crush, or press down: q. v. II. Of price: लघयति (nomi.): V. TO LESSEN.

BEAT-OUT: of metals: perh. आहन्ति (हन्, c. 2.): V. TO FORGE.

BEAT-UP: I. To attack suddenly: अतर्कितम् आ-क्रामति: V. TO ATTACK. II. As eggs: perh. मृद्नाति (मृद्, c. 9.) or घर्षति (घृष्, c. 1.).

Beat upon : Ph. *the foam of big waves b.ing upon the rocks* उपलाहतोद्धतसरङ्गभृतं फेनमपां, Ki. vi. 10.

Beaten (adj.) : (1) क्षुण्ण: (ण्णा, ण्णं) *from the b. track* क्षुण्णात्मार्गात्, R. i. 17 ; (2) प्रहत: (ता, तं), M. ii.

Beatific : नि:श्रेयसकर: (री, रं), Ki. xi. 19. : v. blessed, blessful.

Beatification : *दिव्यजनत्वारोपणम् ; सिद्धिलाभप्रख्यापनम् : v. next art.

Beatify : I. To bless, make happy : q. v. : सुखयति. II. t. t. in the Romish church : *दिवंगत: (ता, तं) इति प्रख्यापयति ; दिव्यजनत्वम् आरोपयति.

Beating (subs.) : I. The act of striking : (1) ताडना ; (2) ताडनम्. II. Of the heart : कम्प:. Ph. *b. time* (in music) : ताल:.

Beatitude : (1) मोक्ष: ; (2) मुक्ति: ; (3) अपवर्ग: ; (4) नि:श्रेयसम् ; (5) सिद्धि: ; (6) निर्वाणम्.

Beau : (1) सुवेषिन् (m.) ; (2) सुभगम्मन्य: ; (3) सुभगमानिन् (m.) : v. fop.

Beautious : (1) सुन्दर: (री, रं) ; (2) रम्य: (म्या, म्यं) ; v. beautiful.

Beautifier : i. e. a lady's maid : (1) प्रसाधिका ; (2) अलङ्कर्त्री.

Beautiful : (1) सुन्दर: (री, रं) ; (2) रमणीय: (या, यं) ; (3) कमनीय: (या, यं) ; (4) शोभन: (ना, नं) ; (5) चारु (f. र्वी) ; (6) कान्त: (न्ता, न्तं) ; (7) पेशल: (ला, लं) ; (8) मञ्जुल: (ला, लं) ; (9) अभिराम: (मा, मं) ; (10) मनोज्ञ: (ज्ञा, ज्ञं) ; (11) by सु in comp., *a girl with a b. face* सुमुखी, ; Ph. : *oh, what a b. morning* अहो रमणीयता प्रभातस्य, Dh. ; *oh, what a b. place* अहो रामणीयकमस्य, Na. i.

Beautifully : (1) सुन्दरम् ; (2) चारु ; (3) शोभनम् ; (4) by the adj.

Beautify ; (1) भूषयति (भूष्, c. 10.) ; (2) प्रसाधयति (c. of सिध्) : v. to adorn.

Beauty : (1) सौन्दर्यम् ; (2) चारुता (=loveliness) ; (3) रमणीयता (= pleasantness) ; (4) शोभा (= splendour) ; (5) रूपम् (=b. of person) ;

(6) लावण्यम् (=prettiness) ; (7) अभिख्या (rare). Ph. : *a b.* (=beautiful girl) सुन्दरी ; *the b.s of poem.* काव्यस्य मधूनि (?) ; *enchanted with the b.s of nature* प्राकृतिकशोभयाहृतचित्तः (त्ता, त्त) ; *attained the b. of a bed* शयनीय लक्ष्मीं बभार, Ki. VIII. 57. ; *vying with the b. of the ocean* पयोधिलक्ष्मीमुषि, N. I. 117. : *N. B.* in the same sense श्री, which is more common in comps.

Beaver : I. An animal : *बिवरः ; बिवरेशयचतुष्पादजन्तुभेदः.—II. A b.-hat : *बिवरलोमनिर्मितमियुरुपीयजनभृतशिरस्कम्.—III. Of a helmet : *शिरस्कस्य चिबुकप्रच्छादकभागः.

Becafico : द्राक्षादिफलभक्षको क्षुद्रपक्षिभेदः.

Becalm (v. t.) : शमयति, प्र-, उप-, (c. of शम्) : v. TO APPEASE.

Because (conj.) : (1) इति ; *poems are not good b. old, nor faultless b. new* पुराणमित्येव न साधु सर्व्वम् न चापि काव्यं नवमित्यवद्यम्, Mal. I. *N. B.* note the position of इति ; (2) हि (never at the beginning of a sentence), *b. you see that a rich man feels pain at the loss of his wealth [you cannot conclude that] he will have the same pain when he assumes mendicancy* न हि धनिनो धनापहारनिमित्तं दुःखं दृष्टमिति तस्यैव प्रव्रजितस्य तदेव दुःखं भवति, S. I. 4. : v. FOR. *N. B.* observe that न हि is the best way of expressing because......not. (3) कुतः or कस्मात् (= why) with abl. : *here the word* आयतन *means something else, b. we hear that it is the bridge of ambrosia* तत्रार्थान्तरं किमप्यायतनं स्यादिति प्राप्तम्. कस्मात् ? अमृतस्यैष सेतुरिति श्रवणात्, S. III. 1.

Because of (prep.) : By ins. or abl. etc. : v. ACCOUNT OF, ON.

Beck (subs.) : (1) सङ्केतः ; (2) संज्ञा ; (3) इङ्गितम्.

Beckon (v. i.) : संज्ञां, सङ्केतं, or इङ्गितं ददाति (दा, c. 3.).

Beckon (v. t.) इङ्गितेन or संज्ञया आह्वयति, समा-, (ह्वे, c. 1.).

Become (v. i.) : भवति (भू, c. 1.), *what in the forest became of the deer-eyed [damsel]* किमभवत् विपिने हरिणीदृशः, U III. (2) सम्पद्यते (पद्, c, 4.)

(rare) Me. I. 16. *N. B.* This verb in connexion with adj.s, is (a) often expr. by verbs of motion with corres. subs.s : *became very sorry* परं विषादमगमत्, P. I. 2. ; *b.s an object of hatred to the people* द्वेष्यतां याति लोके, P. I. 3. ; *b.s of no use* व्रजति व्यर्थकताम्, Si. XVI. 43. (b) and by verbs meaning to produce : *b.ing very sorry* समुपजातशोका, K. *(his) face became terrible* आननं क्रूरमजनि, Si. XV. 8. (c) and sometimes by verbs meaning to obtain : *became surprised* विस्मयमापेदे, K. (d) by inceptive verbs : *to b. congealed* घनीभवति.

Become (v. t.) : (1) युज्यते (pass. of युज्) (with gen.) ; (2) उप-पद्यते (पद्, c. 4.) (with gen.). Better by the adj.s अनुरूपः (पा, पं), सदृशः (शी, शं) उपपन्नः (न्ना, न्नं), युक्तः (क्ता, क्तं), etc. (with gen. or in comp.) : *we are going to act in a way, b.ing our prowess* गच्छामो वयं विक्रमानुरूपमाचरितुम्, Ve. I. ; *and what b.s such love* ईदृशस्य चानुरागस्य सदृशम्, K.; *this does not b. men like you* अनुपपन्नमिदं भवद्विधानां, Ve. III.

Becoming (adj.) : (1) उचितः, समुचितः (ता, तं) ; (2) उपयुक्तः, युक्तः (क्ता, क्तं) : V. SUITABLE.

Becoming, it is : साम्प्रतं, *it is not b. (for me) to speak now* सम्प्रत्यसाम्प्रतं वक्तुम्, Si. II. 70.

Becomingness : (1) औचित्यम् ; (2) योग्यता ; (3) सामञ्जस्यम्.

Bed (subs.) : I. For sleeping : (1) शय्या, (best equiv.) *a soft feather b.* हंसतूलगर्भकोमलशय्या, D. II. ; *making his bed* उपरचय्य शय्यां, D. V. ; *leave your b.* मुञ्च शय्याम्, R. V. 66. ; *confined to b.* शय्यागतः (ता, तं) or शय्याग्रस्तः (स्ता, स्तं) ; (2) शयनीयम् ; (3) तल्पम् ; (4) संस्तरः ; (5) शयनम्, *got out of b.* शयनात्सादुत्थितः (ता, तं), Si. XI. 7. (more commonly) सुप्तोत्थितः (ता, तं), Sa. ; (6) श्रोणीरम् (rare). Ph. *defiler of a preceptor's b.* गुरुतल्पगः ; *defiler of other's beds* पारतल्पिकः, D. ; *to go to b.* शेते (शी, c. 2.) : V. TO SLEEP.—II. Marriage : q. v. : विवाहः.—III. Stratum, layer : q. v. : भित्तिः (?), *in gold b.ded summits* काञ्चनभित्तिषु

शातुषु, Ki. v. 8.—IV. Bottom of a stream : (1) तलम् ; (2) अधोभागः. V. Garden-bed : प्रस्तरः or संस्तरः.

Bedable (v. t.) : (1) सिञ्चति (सिच्, c. 6.) ; (2) उक्षति (उक्ष्, c. 1.) : v. TO SPRINKLE.

Bedaub (v. t.) : लिम्पति, वि-, (लिम्प्, c. 6.) : v. TO BESMEAR.

Bed-chamber : (1) शयनागारम् ; (2) शयनगृहम् ; (3) वासगृहम्. [Properly speaking, these words mean houses, as the Hindus had and even still gen. have separate houses for sleeping : *शयनकोष्ठः would be exact equiv.]

Bed-clothes, Bedding : (1) शय्योपस्कराः (m. pl.) ; (2) शय्योपकरणानि (n. pl.).

Bedeck (v. t.) : (1) वि- भूषयति (भूष्, c. 10.) ; (2) मण्डयति (मण्ड्, c. 10) : v. TO ADORN.

Bedew (v. t.) : v. TO MOISTEN. Ph. *her breast b.ed with drops of tear* अश्रुबिन्दुतारकितपयोधरा, D. II.

Bed-hangings : वितानम् : v. CURTAINS.

Bedim (v. t.) : v. TO DIM, OBSCURE.

Bedizen (v. t.) : no exact equiv. : मण्डयति (मण्ड्, c. 10) : v. TO ADORN.

Bedlam (subs.) : *वातुलाश्रमः : v. MADHOUSE.

Bedlamite : (1) वातुलः (ला, लं) ; (2) उन्मत्तः (त्ता, त्तं) : v. MAD MAN.

Bedrech : v. TO DRENCH.

Bed-rid, Bed-ridden : (1) शय्यागतः (ता, तं) ; (2) शय्यापन्नः (न्ना, न्नं).

Bed-room : शयनागारम् : v. BED-CHAMBER.

Bed-sheet : (1) शय्योत्तरच्छदः ; (2) आस्तरणम्.

Bed-stead : (1) पर्यङ्कः ; (2) खट्वा, *a small b.* खट्विका.

Bed time : (1) शयनकालः ; (2) शय्यागमनसमयः (?).

Bee : (1) क्षुद्रा ; (2) सरघा ; (3) मधुमक्षिका, *as b.s follow their queen* यथा मधुकरराजं मधुमक्षिका अनुवर्त्तन्ते, D. 8.

Bee-eater : *सरघाभुज् (m.) ; मधुमक्षिकाशिन् (m.) ; पक्षिविशेषः.

Bee-hive : (1) छत्रकः ; (2) करण्डः ; (3) मधुकोषः.

Beech : वृक्षविशेषः. *B.-nut* *वीजफलम्.

Beef : गोमांसम्. *Roast b.* *शूल्यगोमांसम्. *Boiled b.* *उख्यगोमांसम्. *Salt b.* *लावणगोमांसम्. *A b.-steak* *भ्रष्टगोमांसखण्डम्.

Beer : यवसुरम् ; मदिराविशेषः.

Beet : पालङ्कः (a species of the b.).

Beetle : I. An insect : गोमयोत्था. II. A rammer : मुद्गरः.

Beetle (v.) : प्रलम्बते (लम्ब्, c. 1.) : v. TO PROJECT, OVERHANG.

Beetle-browed (adj.) : उन्नतभ्रू (n. भ्रु) (?).

Beeves : (1) गावः (m. pl.) ; (2) गवां कदम्बकम् and sim. expressions.

Be-fall (v.) : नि-पतति, सम्- , आ- , (पत्, c. 1.) : v. TO HAPPEN.

Befit (v. t.) : (1) युज्यते ; (2) उपपद्यते : v. TO BECOME, SUIT.

Befitting (adj.) : (1) यथोचितः (ता, तं) ; (2) यथायोग्यः (ग्या, ग्यं) : v. FITTING.

Befool (v.) : मोहयति , वि- , (c. of मुह्) : v. TO DELUDE, DECEIVE.

Before (prep.) : I. In front of . (1) पुरस्, *b. him* पुरोऽस्य, Si. I 12. ; (2) पुरतः, *b. the army* सैन्यस्य पुरतः, Vi. VII. ; (3) अग्रे, *I will quit my life b. you* तवाग्रे प्राणमोक्षणं करोमि, P. II. p. ; (4) अग्रतः, Ku. IV. 26. ; (5) अभितः, Ki. II. 59. *N. B.* Note that the first four are const. with gen., but (5) with the acc. Ph. : *b. the wind* अनुवातम्. II. Before the eyes of : समक्षं (with gen., or in comp., or absol.), *b. Uma* उमासमक्षं ; *b. her two friends* सख्योः समक्षं, *b. her own eyes* समक्षं, Ku. III. 64. 75. ; v. I. III. Of time, succession, etc. : (1) प्राक् (with abl.), *b. Chandragupta's entry* प्राक् चन्द्रगुप्तप्रवेशात्, Mu. II. ; (2) पूर्व्वम् (with abl.), *after daughter's son, but b. the mother* दौहित्रात्परतो मातृतश्च पूर्व्वम्, Da.

Before (adv.) : I. Of space : (1) पुरस्, *from b.* पुरस्तात्, K. : (2) पुरतः ;

(3) अग्रतः ; (4) अग्रे. II. Of time : (1) पुरा (=formerly : q. v.); (2) पूर्व्वम्, *not seen or known or felt b.* अपूर्व्वः (र्व्वा, र्व्वं) ; *not heard b.* अश्रुतपूर्व्वः (र्व्वा, र्व्वम्). *N. B.* Observe the cons. of यावत् न ...तावत्... *b. the Demons laughed in this way, his (step) found no measure in the sky* यावदित्थमहसन्न दानवास्तावदस्य न ममौ नभस्तले, Si. XIV. 75. ; see also B. XII. 4. Si. I. 12.

BEFORE-HAND : (1) प्रागेव ; (2) पूर्व्वमेव ; (3) प्रथममेव ; (4) आदावेव.

BEFORE-MENTIONED : पूर्व्वोक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) प्रागुक्तः (क्ता, क्तं) ; (3) पूर्व्वोदितः (ता, तं).

BEFOUL : (1) मलिनयति ; (2) कलुषयति. ; (3) दूषयति : V. TO SOIL.

BEFRIEND (v. t.) : अनुकूलयति (nomi.) : V. TO AID, FAVOUR.

BEG (v. i.) : (1) भिक्षते (भिक्ष्, c. 1.) ; (2) भिक्षां याचते (याच्, c. 1.) etc.

BEG (v. t.) : (1) अञ्जलिं बद्ध्वा (= joining the palms) or जानुभ्यां स्थित्वा (= kneeling) or पादयोः पतित्वा (= falling on one's feet) निवेदयति, विज्ञापयति etc. (= to inform, q. v.) ; (2) याचते : V. TO ASK. Ph. *to b. the question* प्रमेयं प्रमितं परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) etc. (?)

BEGET (v. t.) : (1) जनयति. उप-, प्र-, वि-, (c. of जन्) (lit. and fig.) *b.ting a child by her* जनयित्वा सुतं तस्यां, M. III. 17. ; (2) उत्-पादयति, समुत्-, (c. of पद्), *the child that a Brahmin lustfully b.s by a Sudra woman* यं ब्राह्मणस्तु शूद्रायां कामादुत्पादयेत् सुतं, M. : V. TO BRING FORTH, PRODUCE, CAUSE.

BEGETTER : (1) जनयितृ (m.) ; (2) जनकः ; (3) उत्पादकः : V. FATHER.

BEGETTING (subs.) : (1) जननम् ; (2) प्रजननम् : (3) उत्पादनम्.

BEGGAR (subs.) : I. A mendicant : (1) भिक्षुः ; (2) भिक्षुकः (की, f.). II. A very poor person : (1) दरिद्रः (द्रा, द्रं) ; (2) अकिञ्चनः (ना, नं) : V. INDIGENT.—III. One who begs : (1) याचकः ; (2) वनीयकः : V. SOLICITOR.

BEGGAR (v. t.) : दरिद्रः (द्रा, द्रं) or निःस्वः (स्वा, स्वं) करोति (कृ, c. 8.).

Beggarly (adj.) : कृपणः (णा, णं) (?) : v. MEAN, CONTEMPTIBLE.

Beggary : दारिद्र्यम् : v. POVERTY, INDIGENCE.

Begging (subs.) : (1) भिक्षा ; (2) भिक्षणम् ; (3) भिक्षाटनम् (going about b.)

Begin (v.) : (1) आ-रभते, प्रा-, समा-, (रभ्, c. 1.) *the low people do not b. from fear of obstacles* प्रारभ्यते न खलु विघ्नभयेन नीचैः, Mu. II. ; (2) प्रवर्त्तते (वृत्, c. 1.) (with inf. or loc.), *began to weep* रोदितुं प्रवृत्ता, Sa. v. ; *the singing is begun* प्रवृत्तं सङ्गीतकम्, Mal. I. ; (3) उप-क्रमते, प्र-, (क्रम्, c. 1.) (gen. with inf.), *began thus to speak* वक्तुमित्यमुपचक्रमे वचः, Ki. XIII. 36. ; (4) प्र- स्तौति (स्तु, c. 2.) (rare), *b. the holy ceremony* प्रस्तुत कर्म्म धर्म्यम्, B. II. 28 ; (5) प्र- कुरुते (कृ, c. 8.) (rare), *began to speak* उदीरयितुं प्रचक्रे, N. XIII. 15.

Beginner : I. One who begins : (1) आरब्धृ (f. ब्ध्री) ; (2) उपक्रान्तृ (f. न्त्री). II. A novice : q. v. : नवच्छात्रः (f. त्री).

Beginning (subs.) : I. Commencement : (1) आरम्भः ; (2) प्रारम्भः ; (3) समारम्भः.—II. The first cause : आदिः, *you are the b. of the world but you yourself have no b., you are the end of the world, but you yourself have no end* जगदादिरनादिस्त्वं जगदन्तो निरन्तकः, Ku. II. 9. : v. CAUSE, ORIGIN.—III. The first state : आदिः, *in the b. (God) created water* अप एव ससर्जादौ, M. I. 8. ; *I want to hear from the b.* आदितः श्रोतुमिच्छामि, Mu. II. ; *from the b. to the end* आद्यन्तः (न्ता, न्तं). —IV. Rudiments : q. v.

Begird (v. t.) : I. To gird : q. v.—II. To encompass : q. v. : परि-वेष्टते.

Begone (interj.) : अपेहि, अपसर, etc. (imper. dual sing.).

Begrimed (adj.) : (1) कलुषितः (ता, तं) ; (2) दूषितः (ता, तं). *B. with dust* धूलिधूसरितः (ता, तं).

Begrudge : v. TO GRUDGE.

Beguile (v. t.) : I. To cheat, deceive : q. v. : वि-प्रलभते (लभ, *c.* 1.).—

II. Of time: Ph. *b.d the day with various anecdotes* विविधाभिः कथाभिर्विनीयमानसं दिवसमवाहयत्, K.

Beguiler: वञ्चक.: v. deceiver.

Behalf of, in or on—: (1) अर्थम्, *on my b.* मदर्थम्; (2) कृते (with gen.), *on b. of the Sudra* वृषलस्य कृते: v. for, on account of.

Behave (v. i.): (1) आचरति (चर्, c. 1.), *the king b.d very ungentlemanly towards Sakuntala* तेन राज्ञा शकुन्तलायामनार्यमाचरितम्, Sa iv.; (2) वर्त्तते (वृत्, c. 1.) (with loc.), *b. politely towards him* अस्मिन् विनयेन वर्त्तताम्, U. vi.; *b. towards the other wives as dear friends* कुरु प्रियसखीवृत्तिं सपत्नीजने, Sa. iv.; (3) व्यवहरति (हृ, c. 1.), *what (he) b.s towards me by (asking for) an interchange of acts* कथं कार्यविनिमयेन मयि व्यवहरति...Mal. i.; (4) यतते, प्र-, (यत्, c. 1.) (to b. persistently), *you should b. in such a way that she will be soon your worthy attendant* तथा प्रयतितव्यं यथेयमतिचिरस्तुदिता परिचारिका ते भवतीति, K.

Behaviour: (1) वृत्ति; (2) आचार:; (3) व्यवहार:.

Behead (v. t.): शिरः or मूर्द्धानं or शीर्षम् छिनत्ति (छिद्, c. 7.) or कृन्तति (कृत्, or c. 7.) or लुनाति (लू, c. 5.) (with gen.).

Beheading (subs.): (1) शिरश्छेदः; (2) शीर्षच्छेदः; (3) मूर्द्धच्छेदः.

Behest (subs.): (1) आज्ञा; (2) निदेशः: v. command.

Behind (prep.): I. At the back of: (1) पृष्ठतः (with gen.); (2) अनु (with acc.); (3) पश्चात् (with gen.), *b. them* तासां पश्चात्, Ku.. Ph. *from b. the bushes* लतान्तरावस्थितः (ता, त), Sa. iii. II. In a state of inferiority to: (1) नीचः (चा, चं): (2, अधःस्थः (स्था, स्थं): v. inferior.

Behind (adv.): (1) पृष्ठतः (= on or from the back), *shuts the king's eyes from b.* पृष्ठेनागत्य राज्ञो लोचने संवृणोति, V. iii.; (2) पश्चात्, *from b.* पश्चादेत्य, V. iii.; *putting b.* पश्चात्क्रिया, Ki. xvii. 41.

Behold (v. t.): (1) पश्यति (दृश्, c. 1.); (2) अव-लोकयति, वि-, (लोक्, c. 10); v. to see, look at.

Behold (interj.) : पश्य or पश्य पश्य (imper. dual sing.).

Beholden (part. adj.) : v. OBLIGED, INDEBTED.

Beholder : (1) प्रेक्षकः ; (2) दर्शकः ; (3) द्रष्टृ (m.).

Behoof (subs.) : लाभः : v. ADVANTAGE, BENEFIT.

Behove (v. impers.) : Expr. by the future pass. part. : *it b.s you to forgive this fault* अयमपराधो भवता मर्षयितव्यः, Sa. IV. : v. OUGHT.

Being (subs.) : I. Existence : (1) अस्तित्वं ; (2) सद्भावः ; (3) सत्त्वं ; (4) सत्ता, *endowed with b. by birth* जन्मना लब्धसत्ताकस्य, S. I. 2. II. That which exists : (1) भूतम्, *of mortal and immortal b.s* मर्त्यामर्त्यस्य भूतग्रामस्य, U. VII. ; (2) सत्त्वः ; (3) विवेकिन् (m.) (=rational b.) ; (4) चेतनः (=sentient b.) ; (5) प्राणिन्, प्राणभृत् (m.) (=one endowed with life) ; (6) शरीरिन्, देहिन् (m.) (=corporeal b.) *Ph. the Supreme B.* परमेश्वरः.

Being (part.) : when = from the fact of being......, expr. by the abl. : v. FROM, SINCE, IN AS MUCH AS.

Belabour : ताडयति (तड्, c. 10.) : v. TO BEAT, CUDGEL.

Belay : I. To block up : q. v. II. To fasten : q. v.

Belch (v.) : (1) उत्-वमति (वम्, c. 1.) ; उत्-गिरति (गॄ, c. 6.) [उद्गिरणम्.

Belch, Belching (subs.) : (1) उद्वमः ; (2) उद्वमनम् ; (3) उद्गारः (4)

Beldam : वृद्धा : v. OLD WOMAN, HAG.

Beleaguer (v. t.) : रुणद्धि, अव-, उप-, (रुध्, c. 7.) : v. TO BESIEGE, BLOCKADE.

Belfry : *घण्टागृहम् ; यस्मिन् प्रासादभृङ्गे वादनाय घण्टा स्थाप्यते.

Belie (v. t.) : I. To show to be false : expr. by (1) व्यनक्ति (व्यञ्ज्, c. 7.) ; (2) वि-वृणोति (वृ, c. 5.) ; (3) प्रकाशयति (nomi.) etc. (= to show : q. v.) *the (wanton sword of) language of bad men b.s their heart* हृदयविगूढतः स्फुरदसाधोर्विवृणोति वागसिः, Ki. XIV. 12. II. To calcumniate, misrepresent : q. v. : अप-वदति (वद्, c. 1.).

Belief (subs.): I. Credence: (1) विश्वासः, *worthy of b.* विश्वासयोग्यः (ग्या, ग्यं): v. CREDIBLE; (2) प्रत्ययः. II. Religious faith: (1) श्रद्धा; (2) विश्वासः; (3) आस्तिक्यम्; (4) आस्तिक्यबुद्धिः. III. Doctrine, opinion: q. v.: मतम्. IV. The object of belief: expr. by the verb: *ghosts are the belief of fools* *मूर्खा भूतेषु विश्वसन्ति.

Believe (v. i.): I. To have faith in: (1) विश्वसिति (श्वस्, c. 2.) (with loc.), *when does a virgin b. in man* पुंसि विश्वसिति कुत्र कुमारी, N. v. 100. (2) प्रत्येति (इ, c. 2.) (with acc.) *every body b.s in the existence of his self* सर्व्वो ऽप्यात्मास्तित्वं प्रत्येति, S. II. To think, suppose: q. v.: (1) सम्भावयति; (2) मन्यते (मन्, c. 4.)

Believe (v. t.): (1) प्रत्येति, *if you dont b. me* यदि मम वचने न प्रत्येषि, Ra.; (2) विश्वसिति, *so that His Highness would b. me* यथा मां विश्वसेदिसुः, A. r.; (3) श्रद्दधाति or श्रद्धत्ते (धा, c. 3.) *who will b. the real fact* कः श्रद्धास्यति भूतार्थम्, Mr. III.; (4) सम्भावयति (c. of भू: =to think possible), *who will b. that the Maurjya king sold the ornament* मौर्य्ये भूषणविक्रयं नरपतौ को नाम सम्भावयेत्, Mr. v. Ph. *I dont b. this* अत्र मे ऽप्रत्ययः.

Believer (subs.): (1) श्रद्धालुः; (2) विश्वासिन् (m.); (3) आस्तिकः (a religious b.).

Bell: घण्टा, *to ring a b.* घण्टां वादयति (c. of वद्); *small tinkling b.s* किङ्किणी, *B.-man:* v. BELL-RINGER.

Bell-founder: *घण्टाकारः.

Bell-foundry: *घण्टासन्धानशाला.

Bell-metal: *घोषः; ताम्रत्रपुमिश्रितोपधातुभेदः; कांस्यम् (properly an alloy of copper and zinc).

Bell-ringer: (1) घण्टावादकः; (2) घण्टाताडः; (3) घाण्टिकः.

Belle: (1) सुन्दरी; (2) मत्तकाशिनी; (3) वरवर्णिनी.

Belles-letters: अलङ्कारादिशास्त्रम्: v. LITERATURE.

Belligerent ; (1) युध्यमानः (ना, नं) ; (2) रणाभियुक्तः (क्ता, क्तं).

Bellow (v. i.) : नर्दति (नर्द्, c. 1.) : v. TO ROAR, SOUND.

Bellowing (subs.) : (1) नर्दितम् ; (2) नर्दनम् ; (3) गर्जनम् : v. ROARING.

Bellows : (1) भस्त्रा, *a black-smith's b.* कर्मकारभस्त्रा, H. ; (2) दृतिः ; (3) चर्मप्रसेविका.

Belly (subs.) : I. Of an animal : (1) उदरम् ; (2) कुक्षिः ; (2) तुन्दम्, A. ; (4) पिचिण्डः, A. *One who has a big b.* तुन्दिलः or पिचिण्डिलः (ला, लं). II. The womb : q. v. : कुक्षिः. III. The stomach : q. v.

Belly, Belly out (v. i,) : v. TO SWELL OUT, PROJECT.

Belly-ache : उदरशूलम्, Sr. ; उदरवेदना.

Belly-band : उदरत्राणम् : v. GIRTH.

Belly-full (adv.) : आकण्ठम् (=up to the neck), *they ate b.* अमीभिराकण्ठमभोजि, N. XVI. 92.

Belong (v. i.) : I. To be the property of : expr. by the gen. with भू gen. understood : *it is said that a field b.s to him who clears. the jungle* स्थाणुच्छेदस्य केदारमाहुः M. IX. 44. : v. BELONGING TO, HAVE. II. To relate to, concern : q. v.

Belonging to (as adj.) : (1) by—ईय deriv., *b. to another* अन्यदीयः (या, यं) : *b. to a king* राजकीयः ; (2) by—अ der. : *b. to the season* आर्त्तवः (वी, वं) ; *b. the next world* पारलौकिकः (की, कं) ; (3) by—य der. : *b. to one's father* पित्र्यः (त्र्या, त्र्यं) ; *b. to a cow* गव्यः (व्या, व्यं).

Beloved (adj.) : (1) प्रियः (या, यं), *o, my b.* अयि प्रिये, N. ; (2) इष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (3) वल्लभः (भा, भं) ; (4) दयितः (ता, तं) ; v. DEAR (II).

Below (prep.) : I. Of place : (1) अधः or अधस्तात् (with gen.) ; (2) तले (with gen.), *b. the bed* पर्यङ्कतले, H. : v. BENEATH, UNDER. II. Less than : Ph. : *b. two years* ऊनद्विवार्षिकः M. V. 68. : V. UNDER. III. Of rank or dignity : अनु (with acc.) : v. BENEATH.

Below (adv.) I. Of place : (1) अधस्; (2) अधस्तात् (from b.) (3) अधोभाग (not of motion) ; (4) नीचैः : v. DOWN. II. In the regions of the dead : (1) अधोलोके ; (2) अधोभुवने. III. To those regions : अधोलोकं etc.

Belt (subs.) : मेखला (also = sword-belt) : v. GIRDLE.

Belt (v. t.) : v. TO ENCOMPASS.

Bemoan (v. t.) : (1) वि-लपति (लप्, c. 1.), *b.s the loss of his son* पुत्रशोकेन विलपति ; *b.s the death of his brother* भ्रातृमरणात् विलपति or भ्रातृमरणशोकेन विलपति ; (2) अनुशोचति (शुच्, c. 1.) (rare) *I b. my fate* भाग्यमनुशोचामि ; (3) परिदेवयति (देव्, c. 10.) (rare) : v. TO LAMENT, BEWAIL. *N. B.* observe that only (2) takes a direct object.

Bench : I. A seat : no equiv. : पीठः, पट्टः, फलकः etc. may be used. II. The seat of justice : (1) धर्मासनम् (the personal seat) ; (2) अधिकरणमण्डपः, Mr. IX. ; (3) व्यवहारमण्डपः, Mr. IX.

Bencher (of an inn of law) : *सभासद्.

Bend (v. t.) : I. To inflect : (1) नमयति, आ-, अव-, (c. of नम्), *a bow not bent before* धनुरनमितपूर्व्वम्, R. XI. 72. ; (2) आवर्जयति (वृज्, c. 10), *b.ing the boughs* आवर्ज्य शाखाः, R. XVI. 19. ; (3) वक्रीकरोति (कृ, c. 8.) (=to curve) ; (4) भुजति, आ-, वि-, (भुज्, c. 6.), *b.ing his neck* विभुज्य कण्ठं, N. VI. 12. ; (5) जिह्मयति (nomi.) (rare), Ph. (*a bow that has been*) *bent* : चक्रीकृतम्, Ku. ; मण्डलीकृतम् ; or आविर्मण्डलम्, Ki. (धनुः). II. Fig. : to subdue : q. v. : (1) नमयति, R. ; (2) आवर्जयति, D. III. To apply or exert : q. v. Ph. *to b. one's mind* मनो ददाति (दा, c. 3.) ; *to b. the brow* भ्रूभङ्गं करोति.

Bend (v. i.) I. To crook or be curving : (1) नमति, अव-, आ-, (नम्, c. 1.) ; (2) by भवति and any one of the adj.s given under CROOKED, CURVED. II. To bow : q. v. : नमति. III. To be closely directed. Ph. *bent on revenge* प्रतिचिकीर्षु (mfn.) ; *bent on mischief* जिघांसु

(mfn.) or हिसापरायण: (णा, णं); *bent on religion* धर्मपरायण: (णा, णं).

Bend down : I. Trans. : अव-नमयति, आ-, (c. of नम्). II. Intrans. : अव-नमति, आ-, (नम्, c. 1.), *head much bent down with sorrow* दुःखेन अवनतं शिरः, Si.

Bend (subs.) : of a river : (1) वक्रं ; (2) वङ्कः ; (3) पुटभेदः. [वक्रीकरणम्.

Bending (subs.) : (1) नतिः ; (2) नमनम्, अव-, आ-, ; (3) आवर्जनम् ;

Bending (adj.) : i. e. over hanging : प्रलम्बः (म्बा, म्बं).

Beneath (prep.) : I. Under : (1) अधः or अधस्तात् (with gen.) or by the adj. अधःस्थ : (स्था, स्थं), *b. the banyan tree* न्यग्रोधस्याधस्तात्, P. III. 4. ; (2) तले in comp., *b. the bed* पर्यङ्कतले, H. Ph. *b. a tree* वृक्षमूले, V. s. II. Fig. : Ph. *our country sinks b. his yoke* *तस्य पौरुषेणाधीनत्वमस्मद्देशः. III. Lower in rank etc. : अनु (with acc.) *the Gods are b. Vishnu* अनुहरिं सुराः, S. k. : v. LOW, INFERIOR. IV. Unbecoming, unworthy of : expr. circum. : *he thinks it b. his dignity to converse with me* *स मां सम्भाषणस्यायोग्यं मन्यते.

Beneath (adv.) : (1) अधः ; (2) अधस्तात् : v. BELOW.

Benediction : (1) आशिस् (f.) ; (2) आशीर्वादः : v. BLESSING.

Benefaction : v. BENEFIT, DONATION.

Benefactor : (1) उपकर्तृ (m.) ; (2) उपकारकः ; (3) उपकारिन् (m.) ; (4) हितकारिन् (m.) ; (5) प्रियकृत्.

Benefactress : (1) उपकर्त्री; (2) उपकारिणी ; (3) हितकारिणी.

Benefice : वृत्तिः. *A b.d clergy man* : वृत्तिभुक् पुरोहितः (?).

Beneficence : (1) परोपकारिता ; (2) दानशीलता (=munificence : q. v.).

Beneficent : I. As applied to men : (1) परोपकारिन् (f. णी) ; (2) परोपकारकः (का, कं) ; (3) दानशीलः (ला, लं) (=munificent : q. v.). II. As applied to acts etc. : (1) हितकरः (री, रं) ; (2) हितकारिन् (f. णी).

Beneficently : v. BENEVOLENTLY, KINDLY, LIBERALLY.

Beneficial : Ph. : *b. results* शुभफलानि ; *b. exertions* हितचेष्टितानि : v. PROFITABLE, USEFUL. *To be b. to* or *for* : हिताय (with gen.) : *agriculture is b. for the whole human race* कृषिः सर्व्वलोकहिताय : v. GOOD (subs.).

Beneficially : v. PROFITABLY, USEFULLY.

Beneficiary : (1) वृत्तिभुज् (mfn.) (?) ; (2) वृत्तिभोगिन् (f. नी) (?).

Benefit (subs.) : I. An act of kindness, a favour conferred : उपकारः, *like b.s conferred on bad men* उपकार इवासति प्रयुक्तः, Ki. XIII. 33. II. Advantage, profit : q. v. : (1) उपकारः ; (2) हितं, *for public b.* प्रकृतिहिताय, Sa. VII.

Benefit (v. t.) : उपकरोति (कृ, c. 8.) : v. TO PROFIT.

Benefit (v. i.) : v. TO PROFIT.

Benevolence : (1) हितैषिता ; (2) परोपकारिता : v. GENEROSITY.

Benevolent : I. As applied to persons : (1) हितैषिन् (f. णी) ; परोपकारिन् (f. णी) : v. GENEROUS. II. As applied to acts, institutions, etc. (1) हितकरः (री, रं) ; (2) हितकारिन् (f. णी).

Benevolently : (1) हितेच्छया ; (2) कृपया (=kindly : q. v.).

Benighted : I. Lit : Ph. *we were b. in the wood* वन एवास्माकं निशागमत्. II. Fig., of mind etc. : (1) तिमिरावृतः (ता, तं) ; (2) तमोवृतः (ता, तं).

Benign, Benignant : दयालु (mfn.) : v. KIND, GENEROUS.

Benignity : I. Kindness : q. v. : दयालुता. II. Salubrity : q. v.

Benignly : (1) सदयं (=kindly : q. v.) ; (2) सौजन्येन (=graciously).

Benison : आशिस् (f.) : v. BLESSING.

Bent (subs.) : I. Flexure, curvity : (1) नतिः ; (2) जिह्मता ; (3) वक्रता. II. Slope, declivity : q. v. III. Inclination, disposition : q. v. : भावः. IV. Particular direction or tendency : q. v. V. Bent-grass : दूर्व्वा.

Benumb : (1) जडीकरोति or जडयति (nomi.) ; (2) स्तभ्नाति (स्तम्भ्, c. 9).

Benzoin : (1) कपितैलं ; (2) अग्रपुष्पम् ; (3) शैलेयं.

Bequeath : (1) ददाति or यच्छति, प्र-, (दा, c. 3 or 1.) ; (2) प्रतिपादयति, (c. of पद्) ; (3) समर्पयति (c. of. ऋ,). *N. B.* Those words simply mean *to give* : when precision is wanted, some qualifying words must be adder : *b.ed all his personal property to me* * सर्वां मस्थावरसम्पत्तीर्मामिच्छापत्रेण प्रददात्.

Bequest : दानं (=gift : q. v.) ; (or precisely) *इच्छापत्रेण दानं.

Bereave (v. t.) : (1) वियोजयति (युज्, c. 10.), *you will be bereft of your dear wife* वियोक्ष्यसे वल्लभया, N. I. 138. ; (2) विश्लेषयति (c. of श्लिष्). V. TO DEPRIVE.

Bereavement : (1) वियोगः ; (2) विप्रयोगः : V. DEPRIVATION, SEPERATION.

Bereaver : (1) वियोजकः ; (2) विप्रयोजकः ; (3) वियोक्ता ; (4) विश्लेषकः.

Bergamot : जम्बीरजातीयवृक्षविशेषः.

Berry : no eduiv. : *सारफलं.

Berth : I. Anchorage : q. v. II. Cabin : q. v. : कोष्ठः (?). III. A place, situat ion : q. v. : पदं.

Beryl : मणिविशेषः ; गोमेदः (?).

Beseech : प्रार्थयते (अर्थ, c. 10.) : V. TO BEN, ENTREAT, IMPLORE.

Beseem : युज्यते : V. TO BE COME (v. t.).

Beset : I. To besiege, block up : q. v. : रुणद्धि (रुध्, c. 7.). II. To harass, perplex : q. v. : बाधते (बाध्, c. 1.). III. To encompass : q. v. : वेष्टते, परि-, (वेष्ट्, c. 1.). IV. To set on or in : q. v. : छुरति (छुर्, c. 6.).

Beshrew : V. TO CURSE.

Beside (prep.) : I. Near, by the side of : q. v. : पार्श्वे (with gen.) *b. her father* पितुः पार्श्वे, Ku. VI. 84. II. Over and above : V. BE-

SIDES. III. Not belonging to : बहिः (with abl.), *b. my theme* प्रबन्धाद्बहिः or प्रबन्धस्य बहिर्भूतः (ता, तं).

BESIDE ONE'S SELF : (1) हतज्ञानः (ना, नं) ; (2) विगतचेतनः (ना, नं).

BESIDES (prep.) : (1) by a comp. with भिन्नः (न्ना, न्नं) or व्यतिरिक्तः (क्ता, क्तं), *b. this, another misfortune has befallen us* एतद्भिन्नं or एतद्व्यतिरिक्तं व्यसनमपरमस्माकमापतितं ; (2) विहाय, अपहाय, etc. (with acc.), *I have no other friend b. you* त्वामपहाय ममापरो बन्धुर्नास्ति.

BESIDES (adv.) : expr. by अन्यः (न्या, न्यत्) or अपरः (रा, रं) or by the prep. : *are there any here b.* किमत्रापरे सन्ति, *I give you a horse b.* एतद्व्यतिरिक्तं घोटकं तुभ्यं ददामि : v. also MORE OVER.

BESIEGE (v. t.) : रुणद्धि, उप-, अव-, (रुध्, c. 7.), *b.d Champa* ररोध चम्पां, D. II. ; *let (the Jadavas) b. Mahishmati* माहिष्मतीमुपरुन्धताम्, Si, II. 64.

BESIEGER : (1) अवरोधकः ; (2) अवरोद्धृ (m.) (?) ; (3) रोधिन् (m.) (?).

BESEEGING (subs.) : (1) रोधः ; (2) अवरोधः ; (3) उपरोधः ; (2) रोधनम्, अवरोधनम्.

BESMEAR (v. t.) : लिम्पति, वि-, आ-, समा-, उप-, अनु-, (लिप्, c. 6.) : v. TO ANNOINT.

BESOM (subs.) : सम्मार्जनी : v. BROOM.

BESOT (v. t.) : मोहयति (c. of. मुह्.) : v. TO STUPIFY, IMFATUATE.

BESPATTER (v. t.) : (1) अभ्युक्षति (उक्ष्, c. 1.) ; (2) अभि-सिञ्चति (सिच्, c. 6.).

BESPEAK (v. t.) : I. To order before hand : Ph. *I bespoke a vessel to carry me to London* *पूर्व्वमेव मयादेशि यानं यानाय लण्डने : v. TO ENGAGE, HIRE. II. To be taken : q. v. : (1) कथयति, Sr. ; (2) वदति (वद्, c. 1.), *(these signs) b. his death* तं वदन्ति गतायुषम्, Sr. ; (3) आवेदयति (c. of विद्), K. III. To address : q. v. : भाषते (भाष, c. 1.).

BESPREAD : v. TO SPREAD.

Besprinkle (v. t.) : (1) अभिषिञ्चति ; (2) अभ्युक्षति : v. to sprinkle.

Best (adj.) : super. of good : q. v. Ph. : *to the b. of one's ability* यावच्छक्तितः.

Best (adv.) : v. well.

Bestial (adj.) : v. beastly.

Bestiality : i. e. unnatural connection with a beast : (1) पशुगमनम् ; (2) पशुषु मैथुनाचरणम्, V. s.

Bestir oneself : (1) यतते, प्र-, (यत्, c. 1.) ; (2) घटते (घट्, c. 1.) : v. to exert.

Bestow (v. t.) : I. To give, grant : q. v. : ददाति (दा, c. 3.). II. To give in marriage : ददाति, प्र- : *she should be b.ed on him whom she fancies* यस्याभिलषेत् तस्मै देया. D. vi. III. To apply, use : q. v. : प्रयुनक्ति (युज्, c. 7.). IV. To deposit, store : q. v. : निदधाति (धा, c. 3.).

Bestowal : (1) दानम् ; (2) प्रदानम् ; (3) प्रतिपादनम्.

Bestower : (1) दातृ or प्रदातृ, (f. त्री) ; (2) द or प्रद (f. दा), in comp., *b. of money* धनदः (दा, दं).

Bestrew (v. t.) : स्तृणोति (स्तृ, c. 5.) : v. to strew.

Bestride (v. t.) : Ph. *to b. a horse* अश्वमारोहति (रुह्, c. 1.) : v. to stride.

Bet (subs.) : (1) पणः ; (2) ग्लहः (rare).

Bet (v. t.) : पणं करोति (कृ, c. 8.) ; (2) पणतां नयति (नी, c. 1.), Ki. xi. 47.

Betake (v. i.) : (1) आ-श्रयति, समा-, उपा-, (श्रि, c. 1.), *b.n to Malayaketu* मलयकेतुमाश्रितः (ता, तं), Mu. iii. ; (2) भजति- ते (भज्, c. 1.), *shall I b. to quiet* शान्तिं भजामि, Ma. n. iv. 50. : v. recourse to, have.

Betel (subs.) : (1) ताम्बूली ; (2) नागवल्ली ; (3) नागलता ; (4) कुड्वली. *The prepared b.* ताम्बूलम्. *B.-seller* ताम्बूलिकः. *B.-box-bearer* ताम्बूलकरङ्कवाहिनी, K.

BETEL-NUT : (1) पूगम् ; (2) गुवाकम् ; (3) ताम्बूलम्. *B. tree :* (1) पूग: ; (2) क्रमुः ; (3) गुवाक:.

BETHINK ONESELF : सं-चिन्तयति (चिन्त्, c. 10.) : v. TO REMEMBER, REFLECT.

BETIDE (v. t.) : v. TO HAPPEN, BEFALL.

BETIMES (adv.) : I. Seasonably : q. v. : समये. II. Soon : q. v. : शीघ्रम्.

BETOKEN (v. t.) : सूचयति, आ-, वि-, (सूच्, c. 10.) : v. TO FOREBODE.

BETRAY (v. t.) : I. To give up treacherously : Ph. *b.ed the fleet to the pirates* * सविश्रम्भघातं पोतावलीं दस्युहस्ते समर्पयामास (c. of ऋ) ; *do not b. your trust* मा विश्वासं वधीः (हन्, c. 2.) or भांक्षीः (भञ्ज्, c. 7.). II. To disclose : q. v. : भिनत्ति (भिद्, c. 7.), *b.ed the secret* रहस्यं बिभेद. III. To mislead, expose, or indicate : q. v. IV. To deceive : q. v.

BETRAYAL : Ph. *the b. of a city* शत्रुहस्ते नगरसमर्पणं : v. TO BETRAY.

BETRAYER : (1) विश्वासघातक: (=traitor) ; (2) वञ्चक: (=deceiver). Ph. *where is the b. of the city* क्व स विश्वासघातक:, यो नगरं शत्रुहस्ते समर्पयामास. *N. B.* note that in such cases (1) or (2) simply will not do.

BETROTH (v. t.) : (1) ददाति (दा, c. 3) (only of b.al by the father or guardian of the girl), *I apprehend she is already b.ed* दत्तपूर्वेत्याशङ्कते, Ma. ; (2) प्रतिपादयति (c. of पद्), Si.

BETROTHAL : (1) वाग्दानं (=verbal b. of a girl by her father or guardian) ; (2) विवाहसम्बन्ध:.

BETROTHED (adj.) : (1) दत्ता or वाग्दत्ता (a girl b. by her father or guardian); Da. com. ; (2) प्रतिपादिता, *b.ed wife* प्रतिपादिता वधूः, Si. xvi. 49. (3) प्रतिश्रुत (ता, तं) (=engaged, promised). *N. B.* The person to whom one is b. is put in the dat.

BETTER (adj.) : I. Comparative of good : q. v. II. Preferable : Ph.

b. (*to have*) *a learned enemy than a stupid friend* पण्डितोऽपि वरं शत्रुर्न मूर्खो हितकारकः, P. I. 21.; *b. to die than to mix with low people* वरं प्राणत्यागो न पुनरधमानामुपगमः, H. I.; *b. to keep silence than to utter a lie* वरं मौनं कार्यं नच वचनमुक्तं यदनृतं, H. III. In improved health: Ph.: *are you b.? oh, yes, a little b.* अपि ते लघुसन्तापान्यङ्गानि? अहो अस्ति विशेषः, Sa. III.

Better off, be: v. WELL OFF, BE.

Better (subs.): I. Advantage or victory: q. v.: Ph. *to get the b. of an enemy* शत्रुमभिभवति (भू, c. 1.). II. Improvement: q. v. III. In pl. superiors गुरवः (m. pl.): Ph. *your b.s in knowledge* त्वदधिकज्ञानसम्पन्नाः.

Better (v.): TO MEND, IMPROVE.

Better (adv.): v. WELL. Ph.: *I love you b. than self* *त्वय्यहं प्राणेभ्योऽधिकमनुरक्तः.

Between, Betwixt (1) by the gen. (not of time), *the distance b. the Hemakuta and the Vindyas is very great* विप्रकृष्टमन्तरं हेमकूट-विन्ध्याचलयोः, K.; *the space b. the divine rivers Sarasvati and Drishadvati* सरस्वतीदृषद्वत्योर्देवनद्योर्यदन्तरं, M. II. 17.; *enmity b. us* तव च मम च वैरं, D. II.; *the conflict b. the two important duties* विप्रतिषेधन्तं गुर्वोरथ कार्ययोः, Si. II. 6.; (2) मध्ये or अन्तरे (with gen.) (of time and occasionally of other relations): *middle age is b. sixteen and seventeen years* षोडशसप्तत्योरन्तरे मध्यं वयः, Sr.

Beverage: पानीयं: v. DRINK.

Bevy: I. Of ladies etc.: गणः. II. Of birds: कुलम्: v. FLOCK.

Bewail (v.): वि-लपति (लप्, c. 1.), *what are you b.ing for* किमर्थं विलपसि: v. TO LAMENT, WEEP, GRIVE.

Bewailing (subs.): (1) विलापः; (2) परिदेवनं; (3) क्रन्दनं: v. LAMENTATION.

Beware : no exact equiv. : *b. of him* तस्मिन् बहुविश्वासी मा भव ; *b. of your servants that they may not deceive you* तथा प्रयतेथाः यथा न वञ्च्यसे सेवकैः ; *b. of your steps* सावधानं परिक्राम : v. CARE.

Bewilder : (1) सं-मोहयति (c. of मुह्) ; (2) जडीकरोति (कृ, c. 8.) or जडयति (nomi.) ; (3) सं-भ्रमयति (c. of भ्रम्.) ; (4) विक्लवीकरोति (कृ, c. 8.).

Bewildered : (1) सम्भ्रान्तः (न्ता, न्तं) ; (2) विक्लवः (वा, वं) ; (3) किंकर्त्तव्यतामूढः (ढा, ढं) (=not to know what to do) ; (4) संमुग्धः (ग्धा, ग्धं).

Bewilderment : (1) सम्भ्रमः ; (2) वैक्लव्यं ; (3) सम्मोहः : v. PERPLEXITY.

Bewitch : I. To charm or fascinate : (1) मोहयति, परि-, वि-, सं-, (c. of मुह्), *let not Cupid b. you* मा मूमुहत् खलु भवन्तमनन्यजन्मा, Ma. I. ; (2) मदयति (मद्, c. 10.), *which b. the heart* मनो मदयन्ति ये, Ma. I. II. To fascinate by magic : (1) मोहयति ; (2) मन्त्रैश्च वशीकरोति (कृ, c. 8.)

Bewitcher : v. ENCHANTER.

Bewitching (adj.) : मोहनः (नी or ना, नं) : v. CHARMING.

Beyond (prep.) : I. On the further side of : Ph. *b. it a desolate forest and b. that the mount Kailása* ततः परतो निर्मानुषमरण्यं, तच्चातिक्रम्य कैलासगिरिः, *K.* ; *b. the range of speech and mind* अतीत्य वाचां मनसाञ्च गोचरं, Ki. XVIII. 41. II. Further than, past : Ph. *this is b. us* इदमस्माकमसाध्यं ; *it was even b. my expectations* मनोरथानामप्यभूमिः, Sa. VII. ; *b. measure* अतीव ; *who is b. our senses* अतीन्द्रियाय, M. n. ; *naturally b. any one's comprehension* निसर्गदुर्बोधः (धा, धं), Ki. Ph. : *b. the seas* : i. e. out of the country : द्वीपान्तरे (not समुद्रपारे, which =on the coast of the sea).

Beyond (adv.) : i. e. yonder : q. v. : दूरे, *from b.* दूरात्.

Beyond, go or pass : (1) अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) (with acc.) ; (2) अत्येति (इ, c. 2.) (with acc.).

BEZEL : *रत्नाधारः ; अङ्गुरीयकस्य रत्नप्रणिधानभागः. [पक्षपातः.

BIAS (subs.) : I. Inclination : q. v. : प्रवणता. Partiality : q. v. :

BIAS (v. t.) : (1) आवर्जयति (c. of वृज्), M. n. ; (2) प्रह्वीकरोति (कृ, c. 8.), *my heart is b.ed by (your) good qualities* प्रह्वीकृतं मे हृदयं गुणौघैः, Ki. III. 12.

BIB : *(बालकस्य) उरश्छदः.

RIBBER (subs.) : (1) सुरापः (पा, पं) ; (2) मद्यपः (पा, पं) : V. DRUNKARD.

BIBLE : ख्रीष्टीयधर्मपुस्तकं.

BIBLICAL (adj.) : expr. by comp., *b. erudition* *बाइबलपाण्डित्यम्.

BIBLIOGRAPHER : पुस्तकविद्याविशारदः and sim. comp.s.

BIBLIOGRAPHY : *पुस्तकविद्या ; पुस्तकानां मुद्राङ्कनादिनिर्णायकशास्त्रम्.

BIBLIOMANIA : *दुर्लभपुस्तकसंग्रहणोन्मादः and sim. comp.s.

BIBLIOMANIAC : *दुर्लभपुस्तकसंग्रहणोन्मादिन् (f. नी,) and sim. comp.s.

BIBLIOPOLIST : *पुस्तकविक्रेतृ (f. त्री) : V. BOOK-SELLER.

BIBULOUS : (1) जलशोषकः (का, कं) ; (2) जलचोषकः (का, कं) (?).

BICKER (v. i.) : वि-वदते (वद्, c. 1.) : V. TO WRANGLE.

BICKERING (subs.) : (1) कलहः ; (2) विवादः ; (3) द्वन्द्वम्.

BID (v. t.) : I. In auction : *वदति (वद्, c. 1.) : *I will b. even hundred rupees for the horse* *शतरूप्यमुद्रयाप्यश्वं क्रीणामीति वदामि. II. To request, tell : q. v. : Ph. *to b. defiance* : V. TO DEFY ; *to b. welcome* स्वागतमिति वदति ; *to b. adieu* : V. ADIEU.

BIDDER (subs.) : (1) *वादिन् (f. नी) ; (2) चिक्रीषु (mfn.).

BIDDING (subs.) : * वादः ; चिक्रीषावादः.

BIENNIAL (adj.) : द्विवर्षीणः (णा, णं) ; (2) द्विवार्षिकः (की, कं).

BIER (subs.) : (1) शवयानं ; (2) शववाहनं ; (3) कटः.

BIESTINGS (subs.) : (1) पीयूष (mn.) ; (2) पेयूष (mn.).

BIFURCATION : Ph. *near the b. of the river* यत्र नदी द्वयोः प्रवाहयोः [I.]विभक्ता तस्य समीपे.

Big (adj.): I. Large, huge: q. v.: (1) बृहत् (f. ती) (not applicable to men); (2) बृहत्कायः or महाकायः (या, यं) (=large-bodied); (3) महाप्रमाणः or अतिप्रमाणः (णा, णं) (=of large height), *a b. man* महाप्रमाणः पुरुषः, K.; *saw the b. (horse) Indráyudha* अतिप्रमाणमिन्द्रायुधमद्राक्षीत्, K. II. Pregnant (lit. and fig.): q. v.: III. Boastful: q. v.

Bigamist: I. The man: (1) द्विभार्य्यः; (2) द्विपत्नीकः. II. The woman: *द्विभर्तृका; वर्त्तमाने पत्यौ या स्त्री पुनर्विवाहं करोति.

Bigamy: (1) * द्विस्त्रीकरणं (of men); (2) * द्विपतीकरणं (of women).

Bight: v. BAY.

Bigness: v. BULK, SIZE.

Bigot: * धर्म्मनिर्बन्धः (न्धा, न्धं); यः (या, यं) अविचारेणान्यमतान् प्रत्याख्याय स्वमतमनुवर्त्तते.

Bigoted (adj.): v. BEGOT. Ph. *this is a b. country* *अत्र पुरुषाः अविचारेण स्वमतासक्ताः or परधर्म्मविद्वेषिणः.

Bigotry: *धर्म्मनिर्बन्धः; स्वमताग्रहः; अविचारेण स्वमतासक्तिः.

Bile: पित्तम्. *To stir one's b.* (fig.) वायुं प्रकोपयति (c. of कुप्).

Bilge-water: नौकातलजलम् (?).

Biliary (adj.): Ph. *the b. duct* पित्तवाहिनी (?).

Bilious (adj.): पैत्तिकः (की, कं): *b. fever* पित्तज्वरः.

Bilk (v. t.): वञ्चयते (वञ्च्, c. 10.): v. TO CHEAT.

Bill (subs.): I. A declaration in writing लेखः, *a b. of indictment* अभियोगलेखः. II. A bill of exchange: *हुण्डिः, *a b. payable at sight* *दर्शनदेयी हुण्डिः. III. Proposed law: *प्राग्लिपिः, *the House of Commons rejected the b. by a great majority* *बहुसभ्यानामेकमत्येन साधारणसभा प्राग्लिपिं प्रत्यादिदेश. IV. A written or printed notice: घोषणापत्रम्: v. ADVERTISEMENT, PLACARD. V. An account (rendered) of money due: *देयपत्रम्, *make out a b. for me* मया यत्तुभ्यं देयं तस्य गणनां कुरु. Miscell.: *a b. of sale* विक्रयपत्रम्;

a b. of lading *प्रेरणपत्रम्. VI. The beak of a bird: (1) चञ्चुः; (2) चञ्चुपुटः. VII. A mattock, a hatchet: q. v.: दात्रम्.

Bill (v. i.): Ph. *the pigeons are b.ing and cooing* चञ्चीभ्यस्य चञ्चुं संघट्य कपोताः कूजन्तः.

Billet (subs.): I. A note: q. v.: पत्रम्. II. A ticket: q. v. निदर्शनपत्रम्. III. A log of wood: काष्ठम्: v. log, stick.

Billet (v. t.): i. e. to quarter as soldiers: निवेशयति (c. of विश्).

Bill-hook: फणिमुखः, D.: v. hatchet.

Billiard (adj.): Ph. *a b. ball* *चण्डम्; *b. room* *चण्डागारम्.

Billiards: *चण्डक्रीडा. *To play at b.* *चण्डैः क्रीडति.

Billion: खर्व्वम्.

Billow: (1) महोर्म्मिः; (2) कल्लोलः; (3) उल्लोलः; (4) लहरिः: v. wave.

Billowy: (1) तरङ्गितः (ता, तं); (2) ऊर्म्मिमालिन् (f. नी); (3) कल्लोलमालाकुलः (ला, लं); (4) उद्वेलः (ला, लं).

Bin (subs.): Ph. *corn-b.* धान्यकोषः; *wine-b.* मदिराकोषः.

Binary (adj.): Ph. *a b. compound* *द्विभूतजं द्रव्यम्; *b. scale* *द्विकमूला गणनापद्धतिः.

Bind (v. t.): I. Lit., to tie: q. v.: (1) बध्नाति, नि-, (बन्ध्, c. 9.) *b.ing firmly to a post* स्थूणया सह दृढबन्धनेन बद्धा. P. I. 4.; (2) संयच्छति (यम्, c. 1.) (=to restrain: q. v.), *as if bound by chains* निगडैरिव संयतां, K. II. Fig., to restrain, hold in check: बध्नाति, नि-, (बन्ध्, c. 9.), *bound by affection* स्नेहनिबद्धः (द्धा, द्धं), Ki. II. 44.; *b.s my sight* बध्नाति मे चक्षुः, R. XIII. 47.; (2) नियन्त्रयति (यन्त्र्, c. 10), *laws do not b. him* *विधयस्तं न नियन्त्रयन्ति. Ph. *b. him by an oath* शपथेन तमाबद्धं कुरु. III. To render costive: (1) बध्नाति, नि-, *b.ing of the bowels* बद्धविट्कता, Sr.; (2) आनह्यति (नह्, c. 4.) IV. To bind books: (चर्म्मादिना) बध्नाति (?). V. To protect with a border: बध्नाति (?): v. to border, fringe.

BIND OVER : आबध्नाति or आबद्धः (द्धा, द्धं) करोति (?). Ph. *b. him over in* 100 *Rs. recognizance to keep the peace.* *शान्तिरक्षार्थं शतरूप्यमुद्रादानप्रतिज्ञया तमाबद्धं कुरु.

BIND UP : बध्नाति, नि-, (बन्ध्, c. 9) : *the snakes as if b.ing up the wounds of the branches* शाखानां व्रणमिव निबध्नन्ति फणिनः, Mu. VI. 13.

BIND UP IN OR WITH : only in *pass.* : Ph. *my love for you is bound up with my nature* त्वयि मे भावनिबन्धना रतिः, R. VIII. 52.

BINDER : i. e. book-b. : (1) *पुस्तकबन्धनकारी ; (2) *पुस्तकपिधाता.

BINDING (subs.) : I. In gen. : (1) बन्धः ; (2) बन्धनम्. II. Of a book : perh. पिधानम् : V. COVERING. III. Of a dress : V. BORDER, FRINGE.

BINDING (adj.) : of medicines : ग्राहिन् or संग्राहिन् (f. णी), Sr.

BIND-WEED : क्षीरविदारी (a species of convolvulus).

BINOCULAR (adj.) : (1) द्विनयनः (ना, नं) ; (2) द्विनेत्रः (त्रा, त्रं).

BINOMIAL : *द्विपदः (दा, दं). *B. theorem* *द्विपदशक्तित्वं.

BIOGRAPHER : (1) *चरितलेखकः ; (2) *जीवनचरितरचकः ; (3) *जीवनचरितकृत् (m.).

BIOGRAPHICAL : Ph. *b. writer* : V. BIOGRAPHER ; *b. work* : V. BIOGRAPHY.

BIOGRAPHY : (1) चरितं, *b. of Sriharsha* श्रीहर्षचरितं, C. ; (2) जीवनचरितं ; (3) जीवनवृत्तान्तः.

BIPARTITE (adj.) : perh. द्वैधः (धी, धं).

BIPED (adj.) : (1) द्विपदः or द्विपादः (दा, दं) ; (2) द्विपाद् (m.),—पदी, f.,—पत्, n. (?).

BIRCH or BIRCH-TREE : भूर्जः or भूर्जपत्रः (a species of b.).

BIRCHEN (adj.) : (1) by tat. comp. ; (2) भूर्जमयः (यी, यं).

BIRD : (1) विहगः ; (2) विहङ्गः ; (3) विहङ्गमः ; (4) पक्षिन् (m.) ; (5) पतत्रिन् (m.) ; (6) पतगः ; (7) खगः ; (8) शकुन्तः ; (9) शकुनः ; (10) विष्किरः ; (11) गरुत्मत् (m.) ; (12) द्विजः.

BIRD-CAGE : पिञ्जरम् or पञ्जरम्.

BIRD-CALL : पक्षिरुतानुकारिणी वंशी यया प्रलोभ्य पक्षिणो बध्यन्ते.

BIRD-CATCHER : (1) शाकुनिकः ; (2) पाचिकः.

BIRD-KEEPER : (1) विहगपालः ; (2) पचिपालः (?).

BIRD-LIME : पचिबन्धनार्थं श्यानोदपेषम्.

BIRTH (subs.) : I. Coming into life : (1) जन्मन् (n.) (the best equiv.), *blind from b.* जन्मान्धः (न्धा, न्धं) ; (2) जन्मम् ; (3) जननम् ; (4) जनिः ; (5) उद्भवः ; (6) उत्पत्तिः ; (7) भवः ; (8) सम्भवः ; (9) सूतिः ; Ph. *lordship from b.* गर्भेश्वरत्वं, K. II. Lineage, discent : q. v. : (1) कुलम् ; (2) अन्वयः ; Ph. *proud of one's b.* कुलाभिमानिन् (f. नी), Ki. ; *of high b.* अभिजनवत् (f. ती), Sa. III. The act of giving birth : (1) प्रसवः ; (2) प्रजननम्. IV. That which is born : v. CREATURE.

BIRTH, TO GIVE : (1) सूते (सू, c. 2.) ; (2) जनयति (c. of जन्) : v. TO BRING FORTH.

BIRTH-DAY : (1) जन्मदिनम् ; (2) जनिदिवसम्, Vi. VI. ; and sim. comp.s.

BIRTH-PLACE : (1) जन्मभूमिः ; (2) जन्मस्थानम् ; and sim. comp.s.

BIRTH-RIGHT : (1) जन्मनः स्वत्वं or अधिकारः ; (2) by circumlo., *sold his b. for a morsel of bread* *अपूपखण्डार्थं पितृसम्पत्यादौ सर्व्वं स्वत्वं व्यक्रीणीत.

BISCUIT : इयुरपीयपिष्टकविशेषः.

BISECT : (1) द्वैधीकरोति or द्विधाकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) समांशद्वयेन विभजति (भज्, c. 1.).

BISECTION : (1) द्विधाकरणम् ; (2) द्वैधीकरणम् ; (3) समांशद्वयेन विभागः.

BISHOP : *ख्रीष्टीयसम्प्रदायेषु प्रधानाचार्य्यः.

BISHOPRIC : I. A bishop's office : प्रधानाचार्य्यपदं. II. A bishop's district. *प्रधानाचार्य्यस्याधिकारः : *b. of London* *लण्डनस्य प्रधानाचार्य्यस्याधिकारः.

BISMUTH : पाण्डुलोहितवर्णधातुप्रभेदः.

Bison : एमेरिकादेशीयो महिषाकारोऽरण्यजन्तुविशेषः.

Bissextile : वैषुववत्सरेणैक्यार्थं पाश्चात्यपण्डिताश्चतुर्थे चतुर्थे वर्षे फेब्रुयारीमासमेकाधिकदिवसमूनत्रिंशद्दिवसात्मकमिति परिगणयन्ति। स स एकाधिकदिवसो वर्षश्चैर् 'बिसेक्स्टाइल्' 'लिप्इयार' चाभिधीयते.

Bit (subs.): I. Of the bridle : (1) खलीन (mn.); (2) कविकः or कविका; (3) वल्गा. II. A small piece : (1) खण्डः; (2) ग्रासः (= a mouthful). *Not a b.* न मनागपि.

Bit (v. t.): *to b. a horse* अश्वस्य मुखे खलीनं ददाति, Mu. or खलीनं प्र-क्षिपति (क्षिप्, c. 6.), P. iv. ७.

Bitch : I. Lit.: (1) कुक्कुरी; (2) शुनी; (3) सरमा. II. As a term of reproach : बन्धकी.

Bite (v. t.): I. With teeth etc.: दशति, वि-, सं-, (दन्श्, c. 1.): Ph. *one should not b. off his nails* दन्तैर्नोत्पाटयेन् (c. of पट्) नखान्, M. iv. 66.; *one who b.s his nails* नखखादी M.; *to b. the lips* ओष्ठौ दशति or खण्डति, वि-, (खण्ड्, c. 1.), Si. xvii. २., or निर्विभुनक्ति (भुज्, c. ७.) (poet.). II. To produce a keen, pungent sensation : ज्वलयति (c. of ज्वल्). III. To adhere to : q. v.

Bite (subs.): I. The act of biting : दंशः, *poisonous b.* सविषो दंशः, U. II. The wound made by biting : दंशः. III. A cheat or one who cheats : q. v.

Biting (adj.): i. e. sharp, severe, sarcastic : q. v.

Bitter (adj.): I. Of the taste : तिक्तः (क्ता, क्तं). II. Harsh, stern : (1) कटु (mfn.) *even by the b. words of Shishupala* कटुनापि चैद्यवचनेन. Si. xv. 40.; (2) मर्म्माविध् (mfn.) (lit. piercing the vital parts); (3) निष्ठुरः (रा, रं) (prop. = cruel.), *we are very b.by reviled* अतिनिष्ठुरमुपालब्धाः स्मः, U. iv. III. Painful, severe : q. v.: उद्वेजनकरः (री, रं): Ph. *b. cold* अत्यन्तशीतं. IV. Mournful, distressing, pitiable, q. v.

Bitterly: I. Severly, cruelly: q. v.: निष्ठुरं. II. Sorrowfully, pitiously: q. v.: Ph. *wept b.* भृशं or अत्यन्तं रुरोद.

Bittern: क्रौञ्चजातीयपक्षिभेदः.

Bitterness: I. Of taste: (1) तिक्तता; (2) तिक्तत्वं. II. Keenness of reproach, sarcasm: (1) कटुता; (2) निष्ठुरता. III. Deep distress of mind: दुःखं. IV. Impious feelings: पापकबुद्धिः. V. Maliee, hatred: q. v.: विद्वेषः.

Bitumen: (1) शिलाजतु (m.); (2) गिरिपुष्पकं; (3) शिलाद्रुः.

Bituminous: शिलाजतुशालिन् (f. नी) (?) (=containing bitumen).

Bivouac (subs.): v. WATCH, GUARD. [यामिनीं यापयितुं कृतसंकल्पाः.

Bivouac (v.): Ph. *"determined to b. there for the night"* अप्रमत्तास्तत्रैव

Blab, Blabber: वावदूकः: v. BABBLER, TELL-TALE.

Blab (v. t.): भिनत्ति (भिद्, c. 7.): v. TO DIVULGE: v. also TO BABBLE.

Black (adj.): I. Of color: (1) कृष्णः (ष्णा, ष्णं); (2) कृष्णवर्णः (र्णा, र्णं); (3) श्यामः (मा, मं) or श्यामलः (ला, लं) (=dark-blue); (4) नीलः (ला, लं) (prop.=blue); (5) कालः (ला, लं); (6) मेचकः (का, कं); (7) मलिनः (ना, नं) *your heart must be very b. like your exterior* बहिरिव मलिनतरं तव मनोऽपि भविष्यति नूनं, Gi. VIII. 7. II. Fig., dismal, gloomy, calamitous, horrible, wiked: q. v. *B. and blue*: v. LIVID.

Black (subs.): I. The colour: (1) कृष्णः; (2) कृष्णवर्णः. II. Black dress: (1) कृष्णवस्त्रं; (2) कृष्णवसनम्. III. A black man: (1) कृष्णकायः (या, यं); (2) श्यामाङ्गः (ङ्गी, ङ्गं).

Black-art: (1) इन्द्रजालं; (2) कार्मणम्: v. MAGIC.

Black-ball (subs.): (प्रत्याख्यानप्रदर्शनी) कृष्णगुटिका.

Black ball (v. t.): प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.): v. TO REJECT.

Black-berry: फलविशेषः. In India, sometimes applied to जम्बु (n.).

Black-bird: पक्षिभेदः. In India, the term is applied to कोकिलः (=cuckoo).

Black-cattle : मांसार्थं पालिता गावः.

Blacken : I. To make black : (1) कालीकरोति, *b.s his face* मुखं कालीकरोति, Na. III. ; (2) कृष्णीकरोति (rare) ; (3) श्यामीकरोति (= to make dark blue.). II. To darken : q. v. III. To sully ; q. v.

Black-guard : (1) दुर्वृत्तः (त्ता, त्तं) ; (2) दुराचारः (रा, रं) : v. RAKE.

Blacking (subs.) : काली (?).

Blackish : (1) ईषत्कृष्णः (ष्णा, ष्णं) ईषत्कालः (ला, लं).

Black-lead : लौहभेदः ; *अङ्गारलोहः.

Black-ness : (1) कालिमन् (m.) ; (2) कृष्णत्वं ; (3) कृष्णिमन् (m.) : v. also DARKNESS.

Blacksmith : (1) कर्मकारः ; (2) कर्मारः ; (3) लोहकारः.

Bladder : (1) क्लोमन् (m.) ; (2) मूत्राशयः ; (3) तिलकं (rare).

Blade : I. The cutting part of a knife etc. : धारा. II. Of grass : (1) दल (mn.) ; (2) काण्डम् (?). III. A rake : q. v.

Blade-bone : v. SHOULDER-BONE.

Blamable or **Blameable** : (1) निन्दनीयः (या, यं) ; (2) निन्द्यः (न्द्या, न्द्यं) ; (3) निन्दार्हः (र्हा, र्हं) : v. FAULTY, CULPABLE.

Blamableness or **Blameableness** : निन्द्यता : v. CULPABILITY.

Blame (subs.) : I. Censure, reprehension : q. v. : निन्दा. II. Fault, crime : दोषः, *he lays the b. on another's shoulders* अन्यस्मिन् or अन्यस्य स्कन्धे स दोषं न्यस्यति (अस्, c. 4.). *Without b.* = blameless : q. v.

Blame (v. t.) : निन्दति, वि-, (निन्द्, c. 1.) : v. TO CENSURE.

Blameless : (1) अनिन्द्यः (न्द्या, न्द्यं) ; (2) अनिन्दनीयः (या, यं) ; (3) निर्दोषः (षा, षं) (= faultless : q. v.) ; (4) निष्कलङ्कः (ङ्का, ङ्कं) (= spotless : q. v.) ; (5) विशुद्धः (द्धा, द्धं) (= pure : q. v.).

Blamelessly : v. INNOCENTLY, FAULTLESSLY.

Blamelessness : (1) अनिन्द्यता ; (2) निर्दोषता (= faultlessness) ; (3) विशुद्धता (= purity).

BLAMEWORTHY : (1) निन्दार्हः (र्हा, र्हं) ; (2) निन्दनीयः (या, यं) : V. CENSURABLE.

BLAMER : निन्दकः : V. CENSURER.

BLANCH (v.) : I. To whiten : q. v. : धवलयति (nomi.). II. To peel : [q. v. : त्वचयति (nomi.).

BLAND : मृदु (द्वी, दु) : MILD, GENTLE.

BLANDISHMENT : I. Of love : (1) हावः ; (2) विलासः ; (3) विभ्रमः. *N. B.* applied only to women. II. Sweet words : (1) प्रियवाक्यं ; (2) मधुरभाषितं.

BLANK (adj.) : I. Not filled or written on : शुद्धः (द्धा, द्धं) (?). II. White, pale or dismayed : q. v. : Ph. *b. verse* : अमित्राक्षरछन्दः ; *b. cartridge* *केवलचूर्णकोषः ; *b. endorsement* लेखकनामविरचितं हुण्ड्यादौ पृष्ठलिखनं.

BLANK (subs.) : I. A void space : Ph. *dont leave so much b.* एतावदलिखितं or शुद्धं (?) मा रचीः. II. A b. ticket : *शुद्धनिदर्शनी. III. A b. ballot : *शुद्धगुटिका.

BLANKET : (1) कम्बलः ; (2) रल्लकः ; (3) ऊर्णायुः.

BLASPHEME : निन्दति (निन्द्, c. 1.) : V. TO REVILE.

BLASPHEMER : (1) ईश्वरनिन्दकः ; (2) पाषण्डः (= heretic).

BLASPHEMOUS : (1) ईश्वरनिन्दकः (का, कं) ; (2) comp. with पाषण्ड-.

BLASPHEMOUSLY : (1) अभक्त्या (= irreligiously) ; (2) अवज्ञया (= contemptuously).

BLASPHEMY : (1) ईश्वरनिन्दा ; (2) पाषण्डता (= heresy).

BLAST (subs.) : I. A gust of wind : (1) वात्या ; (2) जवानिलः : V. GALE. II. The blowing of a wind instrument : V. BLOWING. III. A blight : q. v.

BLAST (v. t.) : I. To blight : q. v. II. To destroy, frustrate : q. v. : उन्मूलयति (मूल्, c. 10.). III. To rend open by explosion : विदारयति (c. of दृ) (?).

BLAZE (subs.): I. Lit.: (1) प्रभा; (2) अर्चिस् (m.): v. FLAME LIGHT. II. Fig.: Ph.: "*b. of fame*" यशःप्रभा.

BLAZE (v. i.): (1) ज्वलति, प्र-, सम्प्र-, (ज्वल्, c. 1.), *b.ing powers* ज्वलत्प्रतापावलिः, N. I. 2.; (2) दीप्यते, प्र-, सं-, (दीप्, c. 4.) *the Raghu-chief b.ed with rage* क्रुधोऽदीपि रघुव्याघ्रः, B. VI. 32.: v. TO KINDLE.

BLAZON (v. t.): I. To display: q. v.: प्रथयति (c. of प्रथ्). II. To deck, embellish: q. v.: भूषयति. III. To explain coat of arms व्याख्याति (ख्या, c. 2.).

BLAZON, BLAZONRY (subs.): I. A coat of arms: q. v. II. Publication, display: q. v.: आडम्बरः (?).

BLEACH: I. To whiten: q. v.: धवलयति (nomi.). II. To make pale: विवर्णयति (nomi.).

BLEACHING-POWDER: *विरञ्जकचूर्णम्.

BLEAK (adj.): I. Bold, frigid: q. v.: अतिशीत: (ता, तं). II. Exposed to cold: expr. by circum.: *these wastes are so b.* *एषु खिल प्रदेशेषु हिमस्येदृक् प्रादुर्भावः.

BLEAK (subs.): मादेयः शुक्लवर्णः क्षुद्रमत्स्यभेदः.

BLEAKNESS: I. Exposure to the wind: by circum.: v. BLEAK (II). II. Coldness: q. v.: शीतता.

BLEAREDNESS: (1) क्लिन्नाक्षता; (2) चुल्लता. [पिल्लः (ल्ली, ल्लं).

BLEAR-EYED: (1) क्लिन्नाक्षः (क्षी, क्षं); (2) चुल्लः or चिल्लः (ल्ला, ल्लं); (3)

BLEAT (v. i.): रेभते (रेभ्, c. 1.): v. TO MAKE NOISE.

BLEAT, BLEATING (subs.): (1) रावः or रेभणं: v. NOISE; (2) मेषरुतं (=the cry of a sheep).

BLEED (v. t.): रक्तं or रुधिरं or शोणितं स्रावयति, वि-, आ-, परि-, (c. of स्रु); or मोक्षयति (मुच्, c. 10.); or मोचयति (c. of मुच्); or अवसेचयति (c. of सिच्.). *N. B.* These verbs are cons. with gen. of the person who is bled.

Bleed (v. i.) : रक्तं or रुधिरं or शोणितं स्रवति (स्रु, c. 1.) ; or च्यवते (च्यु, c. 1.), Ki. ; or चरति (चर्, c. 1.). M. n. ; or गच्छति (गम्, c. 1.) (rare), *when it stops itself after sufficient b.ing* सम्यग्गत्वा यदा रक्तं स्वयमेवावतिष्ठेत्, Sr. ; or प्रवर्त्तते (वृत्, c. 1.) (rare), *if it does not b.* अप्रवर्त्तमाने रक्ते. *N. B.* These verbs the cons. with gen. of the person and abl. of the part which b.s : *his hand b.s* तस्य हस्तात् शोणितं स्रवति.

Bleeding (subs.) : I. Letting of blood : (1) रक्तस्रावः,- वं ; (2) रक्तमोक्षणं ; (3) रक्तावसेचनं, etc. II. Flowing of blood : (1) रक्तस्रुतिः ; (2) रक्तच्युतिः ; (3) रक्तचरणं, etc.

Blemish (v. t.) : (1) मलिनयति (nomi.) ; (2) दूषयति (c. of दुष्.) : v. to stain.

Blemish (subs.) : दोषः : v. stain, defect, fault.

Blend, Blending : v. to mingle ; mingling.

Bless (v. t.) : I. To pronounce a blessing on : (1) often by sim. आशीर्लिङ् or लोट् when any particular blessing is specified, *I b. you that you may have a son like yourself,* पुत्रं लभस्वात्मगुणानुरूपं, R. v. 34. ; (2) आशिषं ददाति (दा, c. 3.) or प्रयुनक्ति (युज्, c. 7.) (with dat.), R. v. 35. (3) आशास्ते (शास्, c. 2), *I b. you by the Rig Veda* ऋक्छन्दसाशासे, Sa. iv. ; (4) आशंसते (शंस्, c. 1.) (rare), M. n. : Ph. *God b. you* ईश्वरस्ते कल्याणं or शुभं वितरतु. II. To glorify or praise : q. v. : Ph. "*b. the Lord, b. his holy name*" *ईश्वरो गीयतां, तस्य पवित्रनाम गीयतां. III. To consecrate : q. v. IV. To favour, endow liberally : q. v.

Blessed : I. Happy, highly favoured : (1) धन्यः (न्या, न्यं), Si. xiv. 87. ; (2) महाभाग्यवत् (f. ती), Vi. II. Enjoying heavenly felicity : लब्धमोक्षः (क्षा, क्षं) ; (2) सिद्धः (द्धा, द्धं). Ph. *b. foot* श्रीचरणकमलं ; *b. shore* श्रीमत्कूलं.

BLESSEDNESS : V. HAPPINESS, FELICITY. *"In single b."* अनुद्वाहसुखेन (?).

BLESSING : I. A benediction : (1) आशिस् (f.) ; (2) आशीर्वाद: ; (3) आशीर्वचनं.. II. A gift, benefit, or advantage : q. v.

BLIGHT (v. t.) : (1) उत्सादयति (c. of सद्) (=to destroy) ; (2) वृद्धिं स्तभ्नाति (स्तम्भ्, c. 9.) (= stop the growth) (with gen.).

BLIGHT (subs.) : (1) उपद्रव: (?) ; (2) व्याघात: (?) ; (3) क्षय: (= decay).

BLIND (adj.) : अन्ध: (न्धा, न्धं), *born b.* जन्मान्ध: (न्धा, न्धं) or जात्यन्ध: (न्धा, न्धं) (rare) M. ; (2) अन्धदृश् (mfn.) and sim. compr., *naturally b. to their own improprieties* सहजान्धदृश: स्वदुर्णये, Si. XVI. 29. Ph. *b. of one eye* काण: (णा, णं) ; *b. at night* *रात्र्यन्ध: (न्धा, न्धं) ; *a b. well* अन्धकूप:, Va. ; *love is b.* *प्रेम भद्राभद्रं न पश्यति or गणयति.

BLIND (v.) : अन्धयति (nomi.) or अन्धीकरोति (कृ, c. 8.), *b.ed by sensual pleasures* विषयान्धीकृतेक्षण:, Ka. Ph. *b.ed by passion* कामान्ध: (न्धा, न्धं) ; *b.ed by rage* क्रोधान्ध: (न्धा, न्धं).

BLIND (subs.) : तिरस्करिणी : V. SCREEN.

BLINDFOLD (v. t.) : नेत्रे or लोचने or दृशौ बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) or अभिनह्यति (नह्, c. 4.).

BLINDFOLD,-ED (adj.) : (1) बद्धचक्षुस् (mfn.), S. c. ; (2) अभिनद्धाक्ष: (f. क्षी). Up. Fig. *"fate's b. reign"* *दैवस्य तिमिरावृतमाधिपत्यं : V. also BLINDLY.

BLINDLY : (1) अन्धवत् ; (2) असमीक्ष्य (= inconsiderately) ; (3) सहसा (= suddenly).

BLINDMAN'S-BUFF : नेत्रबन्ध:,—क्रीडा. B. p.

BLINDNESS. : I. Lit. : (1) अन्धता ; (2) अन्धत्वं. II. Fig. : मोह:.

BLINK : V. TO WINK, WINK.

BLISS : परमसुखं : V. HAPPINESS, FELICITY, BEATITUDE.

BLISSFUL : आनन्दमय: (यी, यं) : V. HAPPY, BLESSED.

BLISTER (subs.) : I. A watery tumor : जलपूर्णं व्रणं (?). *A b. on the*

foot : विपादिका. II. A plaster for raising b.s : *दाहालेपः ; जलपूर्ण-व्रणोत्पादकालेपः.

BLISTER (v. t.) : I. To apply a blister : *दाहालेपं प्रयुनक्ति (युज्, c. 7.). II. To raise blisters : जलपूर्णानि व्रणानि उत्थापयति (c. of स्था) (?). III. Fig. v. TO BURN.

BLISTER (v. i.) : Ph. "*let my tongue b.*" *मम जिह्वायां जलपूर्णानि व्रणानि भवन्तु.

BLITHE, BLITHESOME : v. CHEERFUL, GAY, MERRY.

BLITHELY : (1) सहर्षं ; (2) सोल्लासं : v. CHEERFULLY, MERRILY.

BLITHENESS : (1) स्फूर्त्तिः ; (2) उल्लासः : v. CHEERFULNESS, SPRIGHTLINESS.

BLOAT : v. TO SWELL.

BLOATED (adj.) : (1) स्फीतः (ता, तं) ; (2) शूनः (ना, नं) ; (3) स्फातः (ता, तं).

BLOCK (subs.) : I. Of wood : काष्ठं. II. Of stone : शिला. III. For beheading criminals : वध्यकाष्ठम् (after वध्यशिला, of Na.). Ph. *whose heads were brought to the b.* येषां शिरांसि वध्यकाष्ठं स्पर्शितानि or sim. छिन्नानि. IV. Any mass : पिण्ड (mn.). V. A row : q. v. : श्रेणी. VI. Any obstruction or hindrance : q. v. VII. A blockhead : q. v.

BLOCK UP : (1) रुणद्धि, अव-, नि-, सं-, उप-, प्रति-, (रुध्, c. 7.) *b.ing up the path* मार्गमवरुध्य Mah. ; (2) आवृणोति (वृ, c. 5.), *b.ing up the road* आवृत्य पन्थानम्, R. VII. 31. (3) आच्छादयति (c. of छद्) (rare), *b.ing up the way of the chariot* आच्छाद्य रथपन्थानम्, Mah.

BLOCKADE (subs.) : (1) रोधः ; (2) अवरोधः ; (3) उपरोधः ; (4) संरोधः.

BLOCKADE (v. t.) : (1) रुणद्धि, अव-, उप-, (रुध्, c. 7.) ; (2) परिवेष्टते (वेष्ट्, c. 1.) (=to surround : q. v.) (to be used only when the context determines the meaning).

BLOCKADER : अवरोद्धा : v. BESIEGER.

BLOCKHEAD : (1) स्थूलबुद्धिः ; (2) बर्बरः : v. FOOL.

BLOOD : I. Lit. : (1) रक्तम् ; (2) रुधिरम् ; (3) शोणितम् ; (4) असृज् (n.) ; (5)

असृम् ; (6) क्षतजम् (rare), *the cascade of fresh b.* प्रत्यग्रक्षतजझरी, Vi. VII. ; (7) कीलालम् (rare), *quenched by b. flowing* सरत्कीलालनिर्व्वापित, Vi. III. Ph. : *to lose b.* रक्तं मुञ्चति (मुच्, c. 6.) ; *to take one's b.* हन्ति (हन्, c. 2.) : v. TO MURDER. II. Kindred, lineage : q. v. : Ph. *related by b.* सनाभि (mfn.) ; *of whole b.* सोदरः (रा, रं) ; *half-b.* : q. v. III. Bloodshed : q. v. IV. Temper of mind, passion : Ph. *their b. was up for revenge* *प्रतीकारार्थं तेषां क्रोधाग्निरुद्दिदीपे ; *do not rouse my b.* मा मां प्रकोपय ; *murdered the child in cold b.* *शान्तो बालं जघान.

BLOOD (v. t.) : I. To bleed : q. v. II. To stain with blood : रुधिरेण लिम्पति (v. TO ANNOINT) or कलुषयति (v. TO STAIN.) : Ph. *b.ed scimitars* खड्गाः शोणितसन्दिग्धाः, Ku.

BLOOD-HOUND : कुक्कुरभेदः : v. HOUND.

BLOODINESS : जिघांसा : v. CRUELTY.

BLOODLESS : I. Without blood : (1) रक्तहीनः (ना, नं) (?) ; (2) गतासु (mfn.) (=dead). II. Without shedding of blood : रक्तपातं विना : Ph. *by which the discharger obtains a b. victory* यतः प्रयोक्तुर्न्नारिहिंसा विजयश्च हस्ते, R. v. 53.

BLOOD-LET : (v.) : v. TO BLEED.

BLOOD-RED : रक्तः (क्ता, क्तं) : v. RED.

BLOOD-SHED : रक्तपातः : v. SLAUGHTER.

BLOOD-SHOT : (1) अतिरक्तः (क्ता, क्तं) (=very red) ; (2) रक्ताभिष्यन्दिन् (f. नी) (?).

BLOOD-STAINED : (1) रक्ताक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) रुधिरसंलिप्तः (प्ता, प्तं) ; (3) शोणितसन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) ; (4) असृग्दिग्धः (ग्धा, ग्धं), R. ; and sim. comp.

BLOOD-SUCKER : (1) रक्तपायिन् (f. नी) ; (2) असृपः (पा, पं).

BLOOD-THIRSTY : (1) रुधिरप्रियः (या, यं) ; (2) जिघांसु (mfn.) : v. SANGUINARY, MURDEROUS.

BLOOD-VESSEL : रक्तवाहिनी or असृग्वहा नाडी.

Bloody : I. Blood-stained : q. v. II. Sanguinary, murderous : q. v. III. Attended with blood-shed : Ph. *it was a b. battle* अस्मिन् युद्धे बहु रक्तं पपात (?) ; *that day was most b. for the Romans* *तस्मिन्दिवसे रुमीयाणां बंहिष्ठं रक्तं पपात.

Bloom (subs.) : I. Blossom : q. v. II. Fig. *the b. of youth* नवयौवनम् ; *the b. of a maiden's cheek* कपोलरागः.

Bloom (v. i.) : v. TO BLOSSOM.

Blooming, Blossoming (adj.) : (1) प्रफुल्लः (ल्ला, ल्लं), *b. face* प्रफुल्लवदनम् ; (2) विकसत् (f. न्ती) ; (3) स्फुटत् (f. न्ती) ; (4) कुसुमितः (ता, तं) ; (5) पुष्पितः (ता, तं).

Blossom (v. i.) : (1) स्फुटति (स्फुट्, c. 6.) ; (2) फुल्लति (फुल्ल्, c. 1.) ; (3) विकसति (कस्, c. 1.) ; (4) पुष्पति (पुष्प, c. 4.) (rare) : v. TO FLOWER.

Blossom (subs.) : (1) पुष्पम् (=flower : q. v.) ; (2) मुकुल (mn.) (= an opening bud) ; (3) प्रसवः (rare), *mango b.s* चूतप्रसवः, Ku. ; (4) प्रवालः (?).

Blot (subs.) : कलङ्कः : v. SPOT, STAIN, TARNISH.

Blotout : v. TO ERASE, EFFACE, OBLITERATE.

Blotch : (1) किलासम् (?) ; (2) कच्छपिका (?).

Blotting-paper*: *मसीशोषकं कागजं.

Blow (subs.) : I. With the fist : (1) मुष्टिप्रहारः, *gives a b. on the nose* घोणायां मुष्टिप्रहारं ददाति, Mr. II. (2) मुष्टिघातः ; (3) भुजाहतिः, Ki. *To strike a b.* : मुष्टिना हन्ति (हन्, c. 2.) or ताडयति (तड्, c. 10.) II. B. in general : प्रहारः : v. STROKE. III. Fig. infliction of evil : Ph. "*gave a death-b. to the constitution* *शासनप्रणाल्या विनाशं कल्पयामास ; "*fortune's b.s.*" दैवनिर्घातः, U.

Blow (v. i) : I. To blossom : q. v. : स्फुटति, प्र-, (स्फुट्, c. 6). II. As air : (1) वाति, प्र-, (वा, c. 2.) ; (2) वहति, प्र-, वि-, (वह्, c. 1.), Ku. XVII. 26. III. To breathe hard or quick : v. TO BREATHE, TO PANT.

IV. To sound as a wind instrument : Ph. *horns blew* पूर्णाः पेराश्च सस्वनुः, B. : v. TO SOUND.

BLOW (v. t.) : I. To b. the fire : धमति, समा-, प्र-, उप-, (ध्मा, c. 1.) M. IV. 53. II. To drive, to impel : q. v. : Ph. *the tempest blew the ship ashore* *वात्या पोतं विचिक्षेप (क्षिप्, c. 6.) तटे ; *dust b.n by the wind* अनिलोद्धूतं (धू, c. 9.) or अनिलोत्थापितं (c. of स्था) रजः. III. To sound a wind instrument : (1) धमति, समा-, *blew the shell* जलजं दध्मौ, R. ; (2) पूरयति or मुखमारुतेन पूरयति (पूर्, c. 10.), *blew horns* काहलाः पूरयाञ्चक्रुः, B. XIV. 3. IV. To spread, publish : q. v. : Ph. : *to b. the nose* नासिकां धमति ; *one who does so* नासिकन्धमः. *To b. hot and cold* : अनुग्रहनिग्रहौ प्रकटयति (nomi.).

BLOW AWAY : वि-धूनोति or धूनयति or धुनाति (धू, c. 5. 10. and 9.) : v. TO DRIVE AWAY.

BLOW INTO : फूत्करोति.

BLOW OUT : निर्व्वापयति (c. of वा) : Ph. *if you allow me, I will b. the dust from your eye* यद्यनुमन्यसे तदहमेनां वदनमारुतेन विशदां करवाणि, Sa. III.

BLOW OVER : शाम्यति, प्र-, उप-, (शम्, c. 4.) : v. TO CEASE, PASSAWAY.

BLOW UP : I. To swell, inflate : q. v. II. By explosion : no equiv. : उद्धूनयति (धू, c. 10.) may be used. III. To destroy : उन्मूलयति (मूल्, c. 10.).

BLOW UP ON : v. TO DESTROY, TO TAINT.

BLOWER : (1) धमकः ; (2) ध्माता.

BLOWING (subs.) : I. Of a wind instrument : (1) ध्मातम् (rare) : (2) नादः : v. SOUND. II. Of a flower, etc. : (1) विकाशः ; (2) फुल्लिः. In other senses, v. TO BLOW.

BLOW-PIPE : *धमनी.

BLUBBER (subs.) : तिम्यादियादसां मेदस् (n.) : v. FAT,

BLUBBER (v. i.) : V. TO WEEP.

BLUDGEON : लगुडः : V. CLUB.

BLUE (adj.) : (1) नीलः (ला, लं) ; (2) श्यामः (मा, मं) (=dark b.) ; असितः (ता, तं) (poet.). [MELANCHOLY.

BLUE (subs.) : (1) नीलः ; (2) नीलवर्णः. *B.s* : i. e. low spirits : V.

BLUE-BIRD : *नीलपक्षी.

BLUE-BOTTLE : लताभेदः ; मक्षिकाभेदश्च.

BLUE-EYED : नीलाक्षः (क्षी, क्षं).

BLUFF (adj.) : V. UNCOUTH, STEEP.

BLUISH : (1) आनीलः (ला, लं) ; (2) ईषन्नीलः (ला, लं).

BLUNDER (v. i.) : प्रमाद्यति (मद्, c. 4.) : V. TO ERR, MISTAKE.

BLUNDER (subs.) : (1) प्रमादः ; (2) स्खलितं ; (3) भ्रमः : V. MISTAKE.

BLUNDERBUSS : *आयतच्छिद्रविशिष्टः क्षुद्रवन्दुकविशेषः. (त्ता, त्तं).

BLUNDERER : (1) प्रमादिन् (f. नी) ; (2) प्रमत्तः (त्ता, त्तं) ; (3) भ्रान्तचित्तः

BLUNDERING (adj.) : (1) प्रमत्तः (त्ता, त्तं) ; (2) भ्रान्तः (न्ता, न्तं).

BLUNDERINGLY : (1) प्रमादेन ; (2) by the adj. *he talks b.* प्रमत्तः प्रलपति.

BLUNT (adj.) : I. Not sharp : (1) निस्तेजस् (mfn.) ; (2) कुण्ठः (ण्ठा, ण्ठं) ; (3) कुण्ठितः (ता, तं) ; (4) प्रखरः (रा, रं). *To become b.* : कुण्ठीभवति. II. Fig. : of understanding, etc. : (1) स्थूलः (ला, लं) (2) निस्तेजस् (mfn.). III. Plain but unceremonious : सरलः (ला, लं) or अजिह्मः (ह्मा, ह्मं) (किन्तु) अविनीतः (ता, तं) or अशिष्टः (ष्टा, ष्टं) : *by his b. remarks* *तस्य सरलाभिरविनीताभिरुक्तिभिः ; *be frank not b.* सरलो भव माविनीतः.

BLUNT (v. t.) : (1) कुण्ठीकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) निस्तेजयति (तिज्, c. 10.) ; (3) तैक्ष्ण्यं or प्राखर्यं नाशयति (c. of नश्) or लुम्पति (लुप्, c. 6.) (with gen.)

BLUNTLY : V. FRANKLY, RUDELY, PLAINLY.

BLUNTNESS : of manners : सहजाविनीतता (?) ; ग्राम्यता (?).

BLUR (subs.) : V. SMEAR, BLOT.

BLUR (v.) : V. TO SMEAR, STAIN.

BODILY (adj.) : शारीरिकः (की, कं) ; (2) कायिकः (की, कं) ; (3) दैहिकः (की, कं).

BODILY (adv.) : I. Corporeally : सशरीरं. II. Entirely : q. v. : साकल्येन.

BODKIN : I. For piercing : व्याविधः. II. For the hair : *केश-कीलः.

BODY : I. The frame of an animal : (1) शरीरं ; (2) गात्रं ; (3) कायः ; (4) देह (mn.) ; (5) वपुः ; (6) तनु (f.) ; (7) कलेवरं ; (8) मूर्त्तिः ; (9) विग्रहः (rare) ; (10) वर्ष्मन् (n.) (rare). II. A person : v. NO BODY, SOME BODY, etc. III. Any substance : पदार्थः, *by collision of two b.s* : पदार्थद्वयस्य संघातात्. IV. An assembly : q. v : सभा. V. A collection : q. v. : समवायः, *a b. of men* जनसमवायः. VI. The main or central part : Ph. *the b. of a carriage* यानमध्यं (?) ; *the b. of a tree* प्रकाण्डः ; *the b. of an army* बलसमुदायः (?).

BODY-GUARD : शरीररक्षाधिकारनियुक्तः पुरुषः, K. : v. GUARD.

BOG : अनूपः : v. FEN, MARSH.

BOGGLE : v. TO HESITATE, SHUFFLE.

BOGGY : अनूपः (पा, पं) : v. FENNY, MARSHY.

BOIL (subs.) : (1) स्फोटः ; (2) विस्फोटः ; (3) गण्डः.

BOIL (v. t.) : (1) क्वाथयति (c. of क्वथ्), *to b. in oil* तैलमध्ये क्वाथयति, V. p. : (2) पचति (पच्, c. 1.) (=to cook), *much b.ed milk* अतिपक्वं दुग्धं, Bha.

BOIL (v. i.) : I Of liquids : (1) क्वथ्यते (pass. of क्वथ्), *b.ing water* अपः क्वथ्यमानाः, V. d. II. Fig., क्वथ्यते : v. TO BURN. III. To be cooked. in liquid : खिन्नः (न्ना, न्नं) भवति (भू, c. 1.).

BOILED : (in a boiler) : (1) उख्यः (ख्या, ख्यं) ; (2) स्थालीपक्वः (क्वा, क्वं) ; (3) पैठरः (री रं).

BOILER : (1) स्थाली ; (2) कटाहः ; (3) पिठरः ; (4) उखा.

Boisterous : I Violent, rough : (1) उच्चै रसित (f. ती), *the b. ocean* उच्चै रसितापगानां पतिः, Si. III. 72. : V. NOISY ; (2) उत्कटः (टा, टं) (= furious : q. v.) ; (3) प्रचण्डः (ण्डा, ण्डं) (= violent, strong). II. Turbulent, tumultous : q. v.

Boisterously : V. VIOLENTLY, FURIOUSLY, TUMULTOUSLY.

Bold : I. Daring, intreprid ; (1) साहसिकः (की, कं) ; (2) साहसिन् (f. नी). II. Impudent, rude : q. v. : III. Of expression, etc. प्रगल्भः (ल्भा, ल्भं), *a b. speaker* प्रगल्भवाच् (mfn.), D. Ph. : *it is a mere b. assertion that there is no part of the Vedas treating of existing things* भूतवस्तुपरो वेदभागो नास्तीति वचनं साहसमात्रं, S. I. 4. IV. Conspicuous, prominent : q. v. V. Steep : q. v. *To make b. (to say)* : निर्भयं or प्रगल्भं or साहसेन (वदति).

Bold-faced : V. IMPUDENT.

Boldly : I. Courageously : (1) साहसेन ; (2) निर्भयं. II. Impudently : q. v.

Boldness : I. Courage : (1) साहसं, *pleased with the b. of the weaver* कौलिकसाहसानुरञ्जितमनसा, P. I. 5. ; (2) निर्भीकता (=intrepidity) ; (3) शौर्यं (=valour). II. Of language : साहसं. III. Impudence : q. v. : साहसं, *it is b. to be in front of a master* प्रभुः पुरः साहसमासितव्यं, Ki.

Bole : V. TRUNK, STEM.

Boll : V. POD, FOLLICLE.

Bolster (subs.) : उपधानं (=pillow : q. v.)

Bolster up (v.) : V. TO SUPPORT, PROP UP.

Bolt (subs.) : I. A missile, a dart : q. v. II. Eor securing doors : (1) अर्गलं ; (2) विष्कम्भः (rare). III. Thunder bolt : q. v.

Bolt (v. t.) : I. To secure with a bolt : (1) अर्गलेन पिदधाति (धा, c. 3.) or रुणद्धि (रुध्, c. 7.) or बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) ; (2) अर्गलं ददाति (दा,

c. 8.) (with gen.). II. To fasten, restrain : q. v. III. To sift : q. v. IV. To examine : q. v. V. To exhibit : q. v.

BOLT (v. i.) : निष्पतति (पत्, c. 1.), M. VIII. 55. : V. TO DEPART. Also =to start abruptly : q. v.

BOLTER, BOLTING-SIEVE : (1) चालनी ; (2) तितउः.

BOLUS : गुली : V. PILL.

BOMB : *आग्नेयगुली ; प्रज्वलितप्रक्षिप्तः स्वस्थः पतित्वा सद्यविमर्द्दनकारी स्वयं विदीर्य्यमाणपदार्थपरिपूर्णायोगुलीविशेषः.

BOMBARD : *आग्नेयगुलीभिर्मृद्नाति (मृद्, c. 9.) : V. TO BATTER.

BOMBARDMENT : *आग्नेयगुलीभिर्मर्द्दनं or विमर्द्दनं or मन्थनम्.

BOMBAST : (1) अप्रतीतशब्दप्रयोगः ; (2) उच्चशब्दप्रयोगः ; (3) उच्चशब्दाः (=big words).

BOMBASTIC : (1) अप्रतीतः (ता, तं), Kav. ; (2) उच्चः (च्चा, च्चं) ; (3) ध्वनिसारः (रा, रं) (?).

BOND (subs.) : I. A band, a ligament : q. v. : बन्धः. II. Fig. : (1) पाशः, *b. of affection* प्रणयपाशः ; (2) बन्धः (rare), *b. of hope* आशाबन्धः, Me. III. In pl., imprisonment, captivity : q. v. : बन्धनम्. IV. A legal document : प्रतिज्ञापत्रम् : Ph. *bail b.* प्रातिभाव्यपत्रम् (?).

BOND (adj.) : V. CAPTIVE.

BONDAGE : (1) दासत्वं (=slavery : q. v.) ; (2) बन्दित्वं (=captivity : q. v.).

BONDED (adj.) : Ph. *b. goods* *प्रतिज्ञातशुल्कदानानि द्रव्याणि (n. pl.) : *b. ware house* *प्रतिज्ञातशुल्कदानद्रव्यशाला.

BOND-MAID, BOND-WOMAN : (1) दासी ; (2) चेटी ; (3) किङ्करी.

BOND-MAN, BOND-SERVANT : (1) दासः ; (2) किङ्करः ; (3) चेटः.

BONE (subs.) : (1) अस्थि (n.) ; (2) कीकसं (rare) ; (3) कुल्यम् (rare).

BONE, OF BONE (adj.) : अस्थि (in comp.), *b.-ache* अस्थिशतोदः ; *b. necklace* अस्थिमाला.

Bone (v. t.) : (1) निरस्थीकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) अस्थीनि निर्हरति (हृ, c. 1.) or निष्कर्षति (कृष्, c. 1.) ; (with gen.).

Boneless : (1) अस्थिहीन: (ना, नं) ; (2) अस्थिरहित: (ता तं).

Boneset : सन्धिमुक्तं काण्डभग्नं वास्थि समादधाति (धा, c. 3.) or स्थापयति (c. of स्था).

Bone-setter : य: सन्धिमुक्तं भग्नमस्थि समादधाति ; भग्नास्थिचिकित्सक:.

Bonfire : उत्सवाग्नि: (?) ; उत्सवधूप: (?) (see B. III. 5.).

Bonmot : नर्मभाषितं : v. WITTICISM, JEST.

Bonnet : (स्त्रीलोकभृतं) शिरस्त्रं.

Bonny (adj.) : सुन्दर: (री, रं) : v. HANDSOME, PRETTY.

Bony : (1) अस्थिमत् or अस्थिवत् (f. ती.) (=having bones) ; (2) अस्थिमय: (यी, यं) (=made of or full of bones) : v. also ROBUST, STRONG.

Booby : स्थूलबुद्धि: : v. BLOCKHEAD, FOOL.

Book (subs.) : I. Any leterary work : (1) पुस्तकं, *a printed b.* *मुद्रितपुस्तकम् ; (2) ग्रन्थ: (= work : q. v.) II. A division of a leterary work : (1) अध्याय:, S. : (2) पर्व्वन् (n.) (sp. of the b.s of the Mahábhárata) ; (3) काण्ड: (spec. of the b.s of the Rámayana ; (4) सर्ग: (= canto), N. Ph. : *account-b.* गणनापत्रिका, Raj. ; *"I was so much in his b.s"* तस्याहमीतादृशमनुग्रहभाजनमासं ; *without b.* (= without authority) प्रमाणं विना ; *without b.* (= by memory q. v.) : पुस्तकव्यतिरेकेण (?).

Book (v. t.) : पत्रिकायां सन्निवेशयति (c. of विश्), or आरोपयति (c. of रुह्).

Book-binder : *पुस्तकबन्धनकारी : v. BINDER.

Book-binding : *पुस्तकबन्धनशिल्पम् ; or sim. पुस्तकबन्धनम्.

Book-case *पुस्तकरक्षिणी ; पुस्तकाधार:.

Bookish : (1) ग्रन्थप्रिय: (या, यं) (?) ; (2) पुस्तकासक्त: (क्ता, क्तं) (?).

Book-keeper : गणनापत्रिकापाल: (?) : v. ACCOUNTANT.

Book-keeping : *गणनापत्रिकाविद्या.

Book-seller : (1) पुस्तकविक्रेतृ (f. त्री) ; (2) पुस्तकविक्रयिन् (f. णी).

BOOK-WORM : I. A person extremely fond of books : पुस्तकपुस्तु:. II. A worm that eats b.s : घुण: ; पुस्तकखादककीट:.

BOOM (v. i.) : प्र-ध्वनति (ध्वन्, c. 1.) : v. TO ECHO.

BOOM (subs.) : I. For extending the bottom of sails : *वातवसन-प्रसारणदण्ड:. II. A chain or line of spars to obstruct navegation etc. : बन्ध:.

BOON (adj.) : I. Gay, merry : q. v. II. Kind, bountiful : q. v.

BOON (subs.) : I. Favour, gift : q. v. : अनुग्रह:. II. A prayer, pettition : q. v. : प्रार्थना.

BOOR : I. A peasant, a rustic : q. v. II. A rude man : अविनीत: or निर्मर्याद:.

BOORISH : (1) ग्राम्य: (म्या, म्यं) ; (2) अशिष्ट: (ष्टा, ष्टं).

BOORISHLY : ग्राम्यजनवत् : v. also COARSELY.

BOORISHNESS : (1) ग्राम्यता (=rusticity) ; (2) अशिष्टता (=coarseness : q. v.).

BOOT (v. t.) : v. TO BENEFIT, PROFIT.

BOOT, TO : i. e. in addition : exp. by the adj. अतिरिक्त: (क्ता, क्तं).

BOOT (subs.) : (1) पादुका (=shoe : q. v.) ; (2) उन्नतपादुका (?).

BOOTH : (1) पर्णशाला (=hut) ; (2) दूष्यम् (=tent) ; (3) उपकार्या (rare).

BOOTJACK : *उन्नतपादुकानि:सारिणी.

BOOTLESS : निष्फल: (ला, लं) : v. FRUITLESS, UNAVAILING.

BOOTLESSLY : निरर्थकं : v. IN VAIN.

BOOT-TREE : पादुकानां चर्मशिथिलीकरणाय जङ्घाकृतिकाष्ठयन्त्रं ; *काष्ठपादुका.

BOOTY : लुण्ठितं or लुण्ठितानि (n. pl.) : v. PLUNDER.

BORAX : (1) टङ्कणं ; (2) धातुद्रावकं.

BORDER (subs.) : (1) पर्यन्त:, *whose b.s were carved with flowers* कुसुमलवच्छुरितपर्यन्त: (न्ता, न्तं), D. II. ; *from the b. of the disk of the sun* पर्यन्तादहिममयूखमण्डलस्य, Ki. VII. 9. ; (2) प्रान्त:, Ku. III. 43. ;

(3) उपान्त:, *on whose b.* यत्तीपान्ते, Me. II. 14. ; (4) अन्त:, *on the b. of a forest* वनान्ते. *B. of a garment* : (1) अञ्चल: ; (2) दशा.

Border (v. t.) : पर्यन्तं or प्रान्तं विदधाति (धा, c. 3.) or निर्माति (मा, c. 2.) (with gen.) (?).

Border on or upon : I. Lit., expr. by the subs.: *lands b.ing on the Kailása* कैलासपर्यन्तभूमय: or कैलासपरिसरा: ; *Bengal, on the south, b.s on the sea* वङ्गानां दक्षिणसीमा सागर: : v. to adjoin. II. Fig. : to resemble closely : *vanity b.s on insolence* *गर्वो धार्ष्ट्यान्नातिदूर:.

Bore (subs.) : I. That which bores : (1) वेधनी ; (2) वेधनिका ; (3) आविध:. II. A hole made by boring : (1) छिद्रं ; (2) रन्ध्रम्. III. Calibre : q. v. IV. A high tide : वानं. V. A troublesome fellow : उद्वेजक: (?).

Bore (v. t.) : I. To perforate : (1) विध्यति, आ-, (व्यध्, c. 4.) ; (2) स्फोटयति (स्फुट्, c. 10.) ; (3) छिद्रयति (छिद्र्, c. 10.). II. To vex, worry, harass : q. v.

Borer : I. One who bores : वेधक:. II. That which bores : v. bore (1). [स्फोटनम्.

Boring : (1) वेध:, *b. of the ears* (a religious ceremony), कर्णवेध: ; (2)

Born : (1) जात: (ता, तं) ; (2) प्रसूत: (ता, तं) ; (3) उद्भूत: (ता, तं) ; (4) ज: (जा, जं), in comp., *b. of a different father* अन्यपितृज: (जा, जं), K. b.

Born, be : (1) जायते (जन्, c. 4.), *b. of the race of Manu* मनो: कुले जातं, Si, I. 67. ; (2) उद्भवति, (भू, c. 1.) *the child was b. of me* बालो मय्युद्भूत्, D. IV. ; (3) सूयते, प्र-, (pass. of सू) ; (1) उत्पद्यते (पद्, c. 4.) (with loc.). Ph. *the son b. of a Sudra by a slave girl* य: शूद्रस्य सुतो दास्यां भवेत्, M. IX. 179.

Boron : *बोरन: ; धातुविशेष:.

Borough : नगरम् (= town) ; *ब्रिटनीयमहासभायां प्रतिनिधिप्रेरणाधिकारि नगरम्.

Borrow : I. To b. money, etc. : (1) ऋणं करोति (कृ, c. 8.), *should eat ghee (even) by b.ing* ऋणं कृत्वा घृतं पिबेत्, D. s. ; (2) ऋणं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) or आदत्ते (दा, c. 3.) ; (3) धारं करोति (?). II. To take from another : Ph. *this sentence is b.ed from Kálidása* *वचनमिदं कालिदासादुद्गृहीतम्. III. To assume, imitate : q. v.

Borrower : (1) ऋणकर्ता ; (2) ऋणग्रहीता ; (3) ऋणग्राही ; (4) धारकः.

Borrowing (subs.) : (1) ऋणग्रहः,-णं ; (2) ऋणकरणम्.

Bosky : v. WOODY, BUSHY.

Bosom (subs.) : I. The breast : (1) वक्षस् (n.), *pressed (him) to his bosom* निष्पिपेष परिरभ्य वक्षसा, Ki. XVIII. 13. ; (2) उरस् (n.), *and beat her b.* उरो जघान च, Ku. IV. 26. ; (3) वक्षःस्थलम् ; (4) भुजान्तरम् (poet.). II. Fig., the heart : q. v. हृदयम्, *b. friend* हृदयङ्गमः सखा, Ku. IV. 24. III. The interior : गर्भः, *the b. of the earth* भूगर्भः.

Bosom (v. t.) : I. To take to heart : हृदि धारयति (धृ, c. 10.) or निदधाति (धा, c. 3.). II. To conceal : q. v.

Boss : नखः (?) : v. STUD, KNOB.

Botanic,-al : *उद्भिद्विद्याविषयकः (का, कं) ; *B. garden* *उद्भिदुद्यानम्.

Botanist : *उद्भिद्विद् (mfn.) ; उद्भिद्विद्याविशारदः (दा, दं).

Botanize : *परीक्षार्थं तरुलतादीन् गवेषयति (गवेष्, c. 10).

Botany : *उद्भिद्विद्या ; तरुलतादिविषया विद्या.

Botch (subs.) : I. A blotch : q. v. II. A potch, q. v. : कन्था. III. A clumsy performance : v. CLUMSY and PERFORMANCE.

Botch (v. t.) : I. To potch : q. v. II. To do any thing clumsily : कौशलं विना or अपटकार्यं करोति (?) : *you have b.ed this* त्वयेदं नष्टम् (?).

Botcher : अदक्षसूचिकः (?).

Both (adj.) : (1) उभौ (m. du.), उभे (f. n. du.), *b. of them bowing were not (distinctly) seen by b. (the mothers)* उभावुभाभ्यां प्रणतौ न दृष्टौ, R. XIV. 2. ; (2) उभयः (या, यं) (gen. in comp.) *on b. sides* उभयतः ; *in b. ways*

उभयथा ; *in b. places* उभयत्र ; *b. days* उभयेद्युः ; (3) often sim. by the dual : *b. the parents* पितरौ, R. I. 1. ; *with b. the hands* दोर्भ्याम्, Ku. III. 76. ; (4) by द्वयम् affixed, *to b. the seniors* गुरुद्वयाय, Si. II. 6.

Both (conj.) : च.........च, *where b. fate and cupid are assailants* यत्र विधिश्च मदनश्च कृताभियोगः, Ma. I. ; *does b. good and bad* शुभमशुभञ्च विदधाति, Ma. I. ; *b. to see the country and to learn its customs* *देशदर्शनायाचारव्यवहारपरिज्ञानाय च.

Bother (v.) : v. TO TEAZE, ANNOY.

Bots : कृमिः.

Bottle (v. t.) : Ph. : *to b. wine from a cask* भाण्डात्मद्यं गृहीत्वा बीतलेषु निवेशयति (c. of विश्) or बीतलान् पूरयति (पूर्, c. 10.).

Bottle (subs.) : *बीतलः ; काचादिनिर्मितपात्रविशेषः.

Bottom (subs.) : I. The lowest part : (1) तलं, *whose b. cannot be touched* अतलस्पर्शः (र्शा, र्शं) ; *who were sitting at the b. of the tree* तरुतलेऽवस्थितान्, H. II. ; (2) अधोभागः ; (3) पादः (of a hill : v. FOOT). II. Fig. : Ph. *one who has dived to the b. of Philosophy* दर्शनपारदर्शी ; *one who has gone to the b. of all shástras* सकलशास्त्रपारङ्गमः, P. I. 10. ; *you should examine it to the b.* त्वयेदमामूलं परीक्षितव्यम् ; *you are at the b. of this mischief* त्वमस्यानर्थस्य मूलं or निदानम्. III. A valley : q. v. : निम्नभूमिः. IV. A ship : q. v. : पोतः. V. Stamina : q. v. VI. Dregs : q. v. : मलम्.

Bottom (v. t.) : I. To found or build upon : q. v. *B.ed* : v. BASED. II. To furnish with a bottom : तलं विदधाति (धा, c. 3.) (with gen.) (?).

Bottomless : (1) अगाधः (धा, धं) ; (2) अतलस्पर्शः (र्शा, र्शं).

Bottomry : *पोतबन्धकः : v. HYPOTHECATION.

Bough : (1) शाखा ; (2) विटपः (rare).

Bougie : मूत्रमार्गादेर्मलशोधनाय यन्त्रविशेषः ; *प्रवेशिका.

Boulder : गण्डशैल: (?), Ki. vii. 37.

Boulevard : राजपथ: : v. street.

Bounce : I. To spring : q. v. : आस्कन्दति (स्कन्द्, c. 1.). II. To boast : q. v.

Bouncing : v. stout, strong.

Bound (subs.) : I. A leap, spring : q. v. : लम्फ:. II. Limit, confine, boundary : q. v. : Ph. *without b.* v. boundless ; *to keep within b.s* सीमां न व्यत्येति (इ, c. 2.) ; *to transgress the b.s of decorum* मर्य्यादां भिनत्ति (भिद्, c. 7.).

Bound (v. t.) : Ph. : *b.ed on the north by the Himalayas* यस्योत्तरसीमा हिमालय: ; *b.ed on the all sides* (i. e. encircled) *by the river Vetravati* वेत्रवत्या परिगत: (ता, तं) ; *b. this field* अस्य क्षेत्रस्य सीमां निर्धारय (धृ, c. 10.).

Bound (v. i.) : v. to leap, spring.

Bound (adj.) : I. Confined : बद्ध: (द्धा, द्धं) : v. to bind. II. Destined : Ph. *b. for Puri* पुरीयायिन् (f. नी) ; *where are you b. to* क्व गच्छसि. III. Equiv. to *must* : q. v. : *you are b. to do this* त्वयेदमवश्यं कर्त्तव्यम्.

Boundary : सीमा (f.) or सीमन् (m.) : *a dispute about b.s* सीमाविवाद: ; *on the b. lines* सीमासन्धिषु ; *b. marks* सीमाचिह्नानि, M. viii. 6. 248. 249.

Bounden (adj.) : (1) अवश्यकर्त्तव्य: (व्या, व्यं) ; (2) अवश्यकरणीय: (या, यं).

Boundless : (1) असीम: (मा, मं) ; (2) निरवधि (mfn.) (rare), *b. ditch* निरवधिपरिखा, Vi. vi.

Boundlessness : (1) असीमता ; (2) अनन्तता ; (3) अमेयता.

Bounteous, Bounteously : v. bountiful, bountifufly.

Bountiful : (1) वदान्य: (न्या, न्यं) v. munificent ; (2) उदार: (रा, रं) v. liberal.

Bountifully : *to give b.* मुक्तहस्तं ददाति : v. liberally, largely.

Bountifulness : (1) वदान्यता ; (2) औदार्यं : v. liberality, generosity.

Bounty : I. Munificence : q. v. : वदान्यता. II. Gift : q. v. : दानम्. III. A premium or reward : q. v. : पारितोषिकम्.

Bouquet : I. Of flowers : v. nosegay. II. Of wine : आमोदः.

Bourgeon : स्फुटति (स्फुट्, c. 6.) : v. to bud, sprout.

Bourn : v. bound, limit.

Bout : I. A conflict, contest : q. v. II. A turn : q. v. : वारः.

Bovine : (1) comp. with गो-, *b. genus* गोजातिः ; (2) गव्यः (व्या, व्यं).

Bow (v. i.) : नमति, प्र-, (नम्, c. i.), *b.s to you all* नमति वः सर्व्वान्, Ku. vi. 89.

Bow (v. t.) : नमयति, अव-, आ-, नि-, प्र-, अभि-, (c. of नम्) : *b.ing the head* शिरो नमयित्वा (not शिरसा प्रणम्य, which means a dif. kind of salutation) : v. to bend, incline, subdue.

Bow (subs.) : I. Salutation : q. v. : (1) प्रणामः (the most common word, though the form of salutation dif. form a b.) ; (2) मूर्ध्नः कम्पः, Ku. vii. 46. II. The stem or prow of a ship : q. v. : पोताग्रम्. III. A knot : q. v. : पाशः.

Bow (subs.) : I. For discharging arrows : (1) धनुः ; (2) चाप (mn.) ; (3) कार्मुकम् ; (4) शरासनम्. *B. of Arjuna* गाण्डीवः ; *b. of Siva* पिनाकः ; *the notched extremity of a b.* अटनी ; *to bend the b. against deer* धनुरिदं मृगेषु नमयितुम्, Sa. ii. II. A musician's b. : (1) कोणः ; (2) परिवादः ; (3) शारिका (rare).

Bow-bent : (1) वक्रः (क्रा, क्रं) ; (2) कुटिलः (ला, लं) : v. crooked.

Bow-legged : (1) प्रज्ञु (mfn.) ; (2) प्रगतजानु (mfn.).

Bow-man : (1) धन्वी ; (2) धानुष्कः ; (3) धनुर्धरः ; (4) धनुर्भृत् ; (5) निषङ्गी.

Bow-string : (1) ज्या ; (2) धनुर्गुणः ; (3) मौर्व्वी ; (4) जीवा (rare).

Bowels : I. The intestines : अन्त्राणि (n. pl.). II. The interior of any thing, गर्भः. III. Fig. compassion, pity : q. v.

Bower : (1) कुञ्जः ; (2) निकुञ्जः ; (3) लतामण्डपः.

Bowl (subs.) : I. A vessel : पुटः (?) : v. CUP. II. The hollow of a vessel : (1) पुटः ; (2) गर्भः. III. A ball : q. v. गुलिका.

Bowl (v. t.) : I. To roll : q. v. II. To pelt : q. v. *B. out* : v. KNOCK DOWN.

Bowl (v. i.) : गुलिकाभिः क्रीडति (क्रीड्, c. 1.).

Bowler : expr. by verb : v. TO BOWL.

Bowling-green : गुलिकाक्रीडार्थं समीकृतो भूभागः.

Bowsprit : पोताग्रप्रलम्बी वातवसनप्रसारणदण्डः.

Box (subs.) : I. A chest, etc. : (1) पेटिका ; (2) समुद्गः-कः ; (3) सम्पुटः-टकः. II. An enclosed space with seats in a theatre : *कोष्ठः or निषण्णकोष्ठः. III. The driver's seat on a carriage : सूतासनम् (?). IV. A tree : वृक्षविशेषः. V. A blow : q. v. : मुष्टिप्रहारः. VI. A present : q. v.

Box (v. i.) : (1) मल्लयुद्धं करोति ; (2) मुष्टामुष्टि प्रहरति (हृ, c. 1.) or युध्यते (युध्, c. 4.).

Box (v. t.) : मुष्टिना प्रहरति (हृ, c. 1.) or हन्ति (हन्, c. 2.).

Boxer : (1) मल्लयोद्धा ; (2) मल्लः ; (3) झल्लः (rare).

Boxing (subs.) : मल्लयुद्धम् (also =b. match).

Boxing-day : *ख्रिस्तस्य जन्मोत्तरदिनं यदा पारितोषिकाणि सेवकेभ्यः प्रदीयन्ते.

Boy : (1) बालः ; (2) बालकः ; (3) शिशुः ; (4) कुमारः, (5) दारकः (= an infant) ; (6) माणवकः (spe. in contempt.). *From a boy* बाल्यात् प्रभृति.

Boyhood : (1) बाल्यम् ; (2) शैशवम् ; (3) कौमारम् ; (4) शिशुत्वम् (rare).

Boyish : बालिशः (शा, शं) : v. CHILDISH. *B. nature* : बालभावः.

Brace (subs.) : I. A support : *धारकः. II. A cincture or bandage : q. v. III. In printing : "}" वक्राकारः संयोगचिह्नविशेषः. IV. A pair, a couple : q. v. V. A strap, girth : q. v. : चर्मबन्धः (?). VI. A rope : वायुवसनदण्डचालनरज्जुः.

Brace (v. t.) : I. To prop, support : q. v. II. To tighten,

strengthen : q. v. III. To turn the yards of a ship : (1) सञ्चालयति (c. of चल्) ; (2) परावर्तयति (c. of वृत्).

Bracelet : (1) अङ्गदम् ; (2) कङ्कणम् ; (3) केयूरम् ; (4) वलय (mn.).

Bracket (subs.) : I. A support : (1) नियूहः ; (2) नागदन्तः. II. A mark in printing : *अर्धचन्द्रद्वयम्, चिह्नविशेषः.

Bracket (v. t.) : *अर्धचन्द्रद्वयेन चिह्नयति (चिह्न्, c. 10).

Brackish : (1) ईषल्लवणः (णा, णं) ; (2) comp. with क्षार-, *b. water* क्षारजलम् (?).

Brad : कीलविशेषः. *B.-awl* : वेधनिका : v. GIMLET.

Brag : विकत्थते (कत्थ्, c. 1.) : v. TO BOAST.

Braggart, **Braggadona** : विकत्थी : v. BOASTER.

Bragging (adj.) : विकत्थिन् (f. नी) : v. BOASTING.

Bragging (subs.) : विकत्थनम् : v. BOASTING.

Braggingly : (1) साहङ्कारम् ; (2) सविकत्थम् : v. BOASTINGLY.

Brahmin : (1) ब्राह्मणः ; (2) विप्रः ; (3) द्विजः. *A false B.* : (1) ब्राह्मणब्रुवः ; (2) ब्रह्मबन्धुः. The B.s add शर्मन् (m.) after their names.

Braid (v. t.) : I. Of hair : (1) कबरीं or केशपाशं बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) ; (2) केशान् संग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 9.). II. To weave, entwine : q. v.

Braid (subs.) : I. Of hair : (1) कबरी ; (2) धम्मिल्लः (b.ed and ornamented hair ; (3) वेणी (unornamented b.ed hair, as worn by widows, etc.). II. A knot : q. v.

Brain : I. Lit. : (1) मस्तिष्कम् ; (2) मस्तुलुङ्गम् ; (3) गोर्दम् (rare). II. Intellect, sense : q. v. : बुद्धिः.

Brain (v. t.) : I. मस्तकं चूर्णयति, etc. II. Fig. : v. TO RUIN, DESTROY.

Brainless : निर्बुद्धि (mfn.) : v. SENSELESS, STUPID.

Brake : I. For railway cars. : *गतिस्तम्भयन्त्रम्. II. A cart for breaking in horses : *अश्वदमनयानम्. III. A snaffle : q. v. IV. A thicket : q. v.

BRAMBLE : कण्टकिगुल्मः, K. b.

BRAMBLY : (1) कण्टकिगुल्मावृतः (ता, तं) ; (2) कण्टकिन् (f. नी) (= thorn).

BRAN : (1) तुषः ; (2) बुषम्.

BRANCH (subs.) : शाखा (in all the senses of the english word). *B. of a b.* : (1) प्रशाखा ; (2) प्रतिशाखा, V. p. ; (3) अवान्तरशाखा, V. p. com.

BRANCH (v. i.) : I. Lit. : शाखां निर्मुञ्चति (मुच्, c. 6.). II. To devide into parts : q. v. : *the race b.ed into eight parts* भिन्नोऽष्टधा वंशः, R. xvi. 3.

BRANCH OFF : Ph. *there again b.s off.* *तत्रास्यापरा शाखा निर्गता.

BRANCH OUT : Ph. *b.ed out into a long discourse* सविस्तरं वक्तुमारेभे.

BRANCHING, BRANCHY (adj.) : (1) शाखिन् (f. नी) (= having branches) ; (2) शाखामयः (यी, यं) (= full of b.s) ; (3) शाख्यः (ख्या, ख्यं) (rare).

BRAND (subs.) : I. Fire-brand : q. v. : अलातम्. II. A mark of infamy : (1) अङ्कः ; (2) चिह्नम्. III. A sword : q. v. IV. Kind, quality : q. v. : Ph. *ale of so and so b.* *अमुकचिह्नविशिष्टं यवसुरम्.

BRAND (v. t.) : I. With a hot iron : (तप्तलौहेन) चिह्नयति (चिह्न्, c. 10.) or अङ्कयति (अङ्क्, c. 10.). II. To stigmatize : q. v. : Ph. *b.ed with infamy*, अयशसाङ्कितः (ता, तं).

BRANDISH : (1) त्रासयति (c. of त्रस्) ; (2) भ्रमयति (c. of भ्रम्), *b.ed the pikes* शूलानि भ्रमयाञ्चक्रुः, B. xiv. 9. Ph. *b.ed their bows* धनूंष्यास्फालितानि (after Si.).

BRANDY : मदिराविशेषः ; *वारुणी.

BRANGLE : v. WRANGLE, SQUABBLE.

BRASH (adj.) : अधीरः (रा, रं) : v. IMPETUOUS.

BRASIER : a pan for coals : (1) अङ्गारशकटी ; (2) अङ्गारधानिका.

BRASS : (1) पित्तलम् ; (2) आरकूटं (rare). *Oxide of b.* रीतिपुष्पं, A.

Brassy : comp. with पित्तल- : v. BRAZEN.

Brat : अर्भकः : v. CHILD.

Bravado : v. BOAST, DEFIANCE.

Brave (v. t.) : v. TO FACE, DISREGARD, DEFY.

Brave (adj.) : I. Courageous : (1) साहसिकः (की, कं) (=bold, daring; (2) विक्रान्तः (न्ता, न्तं) (=valorous) ; (3) निर्भयः (या, यं) (=fearless) ; (4) तेजस्विन् (f. नी) (=spirited). *A b. man* : i. e. a hero : (1) वीरः ; (2) शूरः. Ph. : *fortune favours the b.* साहसे श्रीः प्रतिवसति, Mr. IV. II. Excellent, noble, grand : q. v.

Bravely ; (1) निर्भयं : v. FEARLESSLY ; (2) क्षतसत्त्ववेगः (गा, गं), Ki. XVII. 15. ; (3) सधैर्यं (=with fortitude).

Bravery : I. Courage : (1) शौर्यं ; (2) साहसं (=boldness) ; (3) विक्रमः (=valor) ; (4) निर्भीकता (=fearlessness). II. Splendour, magnificence : q. v.

Bravo : I. Interj. : साधु or साधु साधु. II. Subs. : v. ASSASSIN.

Brawl (v. i.) : व्याक्रोशति (क्रुश्, c. 1.) : v. TO WRANGLE, QUARREL.

Brawl, Brawling (subs.) : व्याक्रोशः : v. WRANGLING, QUARREL.

Brawling (adj.) : कलहप्रियः (या, यं) : v. QUARRELSOME, NOISY.

Brawn : I. The flesh of a boar : (1) शूकरमांसं ; (2) वल्लूरम्. II. Muscle, strength : q. v.

Brawny : मांसलः (ला, लं) : v. MUSCULAR, STRONG.

Bray (v.) : I. To pound : q. v. : पिनष्टि (पिष्, c. 7.). II. To utter a harsh cry : (1) चित्कारं करोति (कृ, c. 8.) ; (2) विरौति (रु, c. 2.).

Bray, Braying (subs.) : (1) चित्कारः ; (2) खरनादः (=b. of an ass) : v. NOISE.

Braying (subs.) : i. e. pounding ; q. v. : पेषणम्.

Brazen : I. Made of brass : (1) पित्तलमयः (यी. यं) ; (2) by comp., *b. vessel* पित्तलपात्रम्. II. Shameless, impudent : q. v. निर्लज्जः (ज्जा, ज्जं).

Brazen-browed, Brazen-faced : v. shameless, impudent.

Brazier : कांस्यकारः.

Brazil-nut : फलविशेषः.

Brazil-wood : रक्षदी रक्तवर्णकाष्ठविशेषः.

Breach : I. Fracture : q. v. II. A gap made by breaking : (1) छिद्रं ; (2) रन्ध्रं. III. Violation : q. v. : Ph. *b. of peace* शान्तिभङ्गः ; (?) ; *b. of promise* प्रतिज्ञाभङ्गः ; *b. of agreement* समयभेदः ; *b. of faith* विश्वासघातः. IV. B. of union : भेदः, *a b. between friends* सुहृद्भेदः.

Breach (v. t.) : i. e. to make a breach : v. breach (subs.) (ii).

Bread : I. Lit. : रोटी, Bha. *Unleavened b.* अपूपः II. Substinence, living : q. v. : अन्नं or अन्नजलं (=b. and water).

Bread-corn : रोटीकरणोपयोगि गोधूमादिशस्यम्.

Bread-fruit : (1) कण्टु- or कण्टक- or कण्टकिफलं ; (2) पनसं or पनसफलं.

Bread-fruit-tree : (1) पनसः ; (2) कण्टकि(की)फलः ; (3) कण्टकफलः.

Bread-root : पालङ्काकारः शाकभेदः.

Breadth : I. Width : (1) विस्तारः ; (2) परिसरः ; (3) प्रस्थः ; (4) आयामः (rare) ; (5) परिणाहः ; (6) विष्कम्भः (rare). Ph. : *two fingers in b.* द्व्यङ्गुलः (ला लं) ; *(the doors) should be made two cubits in b.* तानि द्विहस्तविस्तृतानि कार्याणि. II. In painting : *b. of effect* : विस्तारः (?).

Break (v. t.) : I. Lit. : (1) भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.), *the flag-staff is broken* भग्नः स्यन्दनकेतुः, Ve. ii. ; (2) चूर्णयति, सं-, (चूर्ण्, c. 10.) (=reduce to powder), *shall I not b. Sujodhana's thighs with my mace* संचूर्णयामि गदया न सुयोधनोरू, Ve. II. To weaken or subdue : q. v. : भनक्ति. III. To make bankrupt : अवसादयति (c. of सद्) (?). Miscell. : *but do not b. my meditation* मा पुनः समाधिं भंक्षीः, V. ii. ; *b.ing his silence* मौनभङ्गं विधाय, Vet. ; *to b. one's sleep* निद्राभङ्गं करोति, Si. ; *to*

b. an agreement समयं भिनत्ति (भिद्, c. 7.), M. V. TO VIOLATE ; *I will b. all order* भनज्मि सर्वमर्यादाः, B. VI. 38. ; *to "b. one's mind"* हृदयं विवृणोति (वृ, c. 5.), Ki. V. TO OPEN ; *to b. horses* etc. : V. TO BREAK IN ; *to b. wind* पर्दते (पर्द्, c. 1.) ; *I will b. their union* ताम् विघटयामि (घट्, c. 10.) ; *(the time) has come (for) b.ing my fast by (sucking) blood* उपस्थिता शोणितपारणा मे, R. II. 39. ; *to b. ground* भूमिकाम् उत्तोलयति (तुल्, c. 10.) (?) ; *to b. one's heart* हृदयं विदारयति (c. of दृ), U.

Break (v. i.) : I. Lit. : (1) भज्यते (pass. of भञ्ज्) or more commonly भग्नः (ग्ना, ग्नं) भवति (भू, c. 1.) ; (2) त्रुट्यति (त्रुट्, c. 4.). Fig. *my heart is b.ing* स्फुटति हृदयं, U. : V. TO REND. II. To become bankrupt : अवसीदति (सद्, c. 1.) (?). III. To dawn : Ph. *the day has nearly broken* प्रभातप्राया रजनी, Sa. IV. IV. To decline in health : Ph. *you are b.ing every day* अनुदिवसं परिहीयसेऽङ्गेषु, Sa. III. V. To burst : q. v. VI. To fall out : Ph. *their union broke* भेदस्तेषामजनि.

Break away : i. e. to become dispersed, as clouds : विप्रकीर्णः (र्णा, र्णं) भवति.

Break down (v. t.) : चूर्णयति (चूर्ण्, c. 10.) : V. TO CRUSH, DEMOLISH.

Break down (v. i.) : I. Lit. : भग्नः (ग्ना, ग्नं) भवति. II. Fig. to fail : अवसीदति (सद्, c. 1.).

Break forth : V. TO BREAK OUT.

Break in : I. Lit. : प्रसह्य प्रविशति (विश्, c. 6.). II. To train horses, etc. : (1) दमयति (c. of दम्) ; (2) विनयति (नी, c. 1.).

Break into : (1) अपशिरीषया प्रविशति (विश्, c. 6.) (?) ; (2) सन्धिं कृत्वा प्रविशति (=by making a hole under the walls of a house ; (3) कुड्यं छित्वा प्रविशति (by making a passage in a wall).

Break in or into pieces : I. Trans. : खण्डं खण्डं करोति (कृ, c. 8.) ; (2)

चूर्णयति. II. Intrans.: (1) खण्डं खण्डं भवति (भू, c. 1.), *the fruit fell from the king's hand and broke in p.* फलं राज्ञः करकमलाग्निपत्य भग्नं खण्डं बभूव, Vet.; (2) चूर्णितः (ता, तं) (भवति), H. IV.

BREAK LOOSE: I. Lit.: exp. by circumlo.: *it broke loose and got into the high street* स आलानस्तम्भं भंक्त्वा राजमार्गमवतीर्णः, Mr. II. II. Fig.: of anger, etc.: (1) उद्दीप्यते (दीप्, c. 4.); (2) स्फूर्जति (स्फूर्ज्, c. 1.).

BREAK OFF (v. t.): I. Lit.: भनक्ति. II. To put an end to: Ph. *b. his journey for three nights* त्रिरात्रं प्रयाणभङ्गमकरोत्, P. I. P.; *to b. a marriage* विवाहभङ्गं करोति (?) (comp. the Bengali idiom).

BREAK OFF (v. i.): विरमति (रम्, c. 1.) (=to cease: q. v.).

BREAK OPEN: (1) भनक्ति; (2) त्रोटयति (c. of त्रुट्).

BREAK OUT: I. To escape from restraint: v. TO ESCAPE. II. To arise suddenly: (1) आविर्भवति or प्रादुर्भवति (भू, c. 1.); (2) उदेति (इ, c. 2.): (3) उद्गच्छति (गम्, c. 1.).

BREAK UP (v. t.): To break into pieces: q. v. II. To abolish: q. v. *To b. an assembly* सभाभङ्गं करोति or सभां भनक्ति, C.

BREAK UP (v. i.): I. To break into pieces: q. v. II. To be dissolved: Ph. *let us b. now* स्वं स्वं स्थानमिदानीं गच्छामः.

BREAK UPON: Ph. *the waves b. the rocks* उपलाहतास्तरङ्गा विभेदं or विलयं गच्छन्ति (after Ki. and Si.).

BREAK WITH: विवदते (वद्, c. 1.): v. TO QUARREL.

BREAK (subs.): I An interuption: (1) विच्छेदः; (2) छेदः II. An opening made by fracture: भङ्गः. III. B. of day: v. DAWN.

BREAKAGE: i. e. an allowance for breaking: perh. simp. भङ्गः.

BREAKER: I. One who breaks: भञ्जकः: v. TO BREAK for the different senses. II. A wave breaking upon a sand-bank, etc.: भङ्गः or भङ्गिः.

Break-fast (subs.) : (1) प्रातराश: ; (2) प्रातर्भोजनम् ; (3) कल्यवर्त्त:, Mr.

Break-fast (v. i.) : प्रातराशं or प्रातर्भोजनं करोति (कृ, c. 8.).

Breaking (subs.) : भङ्ग: (in almost all the english senses). *B. in* (of horses, etc.) दमनं. *B. out* (of disease, etc.) : (1) उद्भव: ; (2) आविर्भाव:.

Break-water : *जलवेगरोधक:.

Bream : मत्स्यविशेष:.

Breast (subs.) : I. The bosom : q. v. : (1) वक्ष: ; (2) उरस् (n.). II. The organ that secretes milk : (1) स्तन: ; (2) कुच: (of human b. only) ; (3) पयोधर:. III. The heart : q. v. : हृदयम्. *B.-bone* वक्षोऽस्थि (n.).

Breast (v. t.) : सम्मुखयति (nomi.) : v. TO FACE.

Breast-plate : उरस्त्राणम् : v. CORSLET, CUIRASS.

Breast-work : प्रगण्डी, Mah. : v. RAMPART.

Breath : I. Lit. : (1) श्वास:, *to take b.* श्वसिति ; (2) नि:श्वास: (=air exhaled), *to hold b.* नि:श्वासं रुणद्धि ; (3) प्राण: (= air inhaled), *restraint of b.* (a religious exercise) प्राणायाम: or प्राणसंयम: ; (4) श्वसितं, *out of b.* मुहुर्मुहुरत्युल्बणं निश्वसिति, K. II. Life : प्राणा: (m. pl.). III. Respite, pause : q. v. : विराम: IV. An instant : निमेष:, *in a b.* निमेषेण. V. Breeze : q. v.

Breathe (v. i.) : I. To respire : श्वसिति (श्वस्, c. 1.). *To b. the last* प्राणान् जहाति (हा, c. 3.) : v. TO DIE. II. To live : q. v. : श्वसिति, *(I,) who b.* य: श्वसिमि, N. v. 109. III. Pause, rest : q. v. *To b. hard* विनि:श्वसिति, N. XII. 2. ; *to b. freely* उच्छ्वसिति, Ki. IX. 21.

Breathe (v. t.) : I. Lit. : *we b. the air* *वायुं गृह्णीम: (ग्रह्, c. 9.) : *n. b.* पिबति (पा, c. 1.) is used, but not in the exact sense. II. To exhale : उद्गिरति (गॄ, c. 6.), *b.ing the smell of* ... परिमलोद्गारिभि:, Me. I. 26. III. To express, manifest : q. v. IV. To whisper : q. v.

BREATHE IN OF INTO : V. TO INFUSE. *B. life into* : जीवं सञ्चारयति (c. of चर्) P.

BREATHE OUT : (1) उद्गिरति (गॄ, c. 6.) ; (2) उद्वमति (वम्, c. 1.).

BREATHING (subs.) : I Lit. : (1) श्वास: ; (2) श्वसनम्. II. Inspiration : q. v. III. Aspiration : q. v. IV. In grain. : Ph. *rough b.* महाप्राणचिह्न ; *soft b.* अभिनिष्ठानचिह्नम्.

BREATHING-HOLE : गवाक्षम् : V. VENT.

BREATHING-TIME : Ph. *give me b.* श्वसितुमवकाशं देहि : V. PAUSE, RESPITE.

BREATHLESS : I. Out of breath : V. BREATH. II. Lifeless : q. v. : निरुच्छ्वास: (सा, सं).

BRED : V. TO BREED. *Well-b.* : विनीत: (ता, तं). *Ill-b.* : दुर्विनीत: (ता, तं).

BREECH : (1) कटिदेश: ; (2) नितम्ब:. *B. of a gun* : *पश्चाद्भाग:.

BREECHES : अधोवार:. Sometimes=*trowsers* : q. v.

BREED (v. t.) : I. To beget (lit. and fig.) : q. v. : जनयति (c. of जन्). II. To bring up : (1) पुष्णाति or पुष्यति (पुष्, c. 9. and 4.) : (2) वर्धयति (c. of वृध्). III. To educate, instruct : q. v.

BREED (v. i.) : I. To conceive : (1) गर्भं धारयति or धरति (धृ, c. 10. and 1.) ; (2) गर्भवती or गर्भिणी भवति (भू, c. 1.). II. To be produced : जायते (जन्, c. 4.) : V. TO PRODUCE.

BREED (subs.) : I. Race, kind : जाति:, *a cock of the baláká b.* बलाकाजातिस्ताम्रचूड:, D. v. *Of a good b.* : उत्तमजातीय: (या, यं). II. Progeny, offspring : q. v.

BREEDER : I. The female that produces : (1) जनयित्री ; (2) जननी ; (3) प्रसूति: ; (4) उत्पादिका. II. A b. of animals : (1) पोषक: ; (2) पोष्टृ (m.).

BREEDING (subs.) : I. Nurture, education, instruction : q. v. II. Manners, deportment : q. v. : Ph. *good b.* विनय: ; *of good b.* विनीत: (ता, तं) : V. POLITENESS.

Breeze : (1) मन्दानिलः ; (2) मृदुपवनः ; (3) समीरणः : v. wind. Ph. : *the b. is blowing* मन्दं मन्दं वहति पवनः. *Morning b.* विभातवायुः, R.

Breezy : सुपवातः (ता, तं) : v. windy.

Breviary : I. An epitome : q. v. II. Of prayers : *स्तोत्रसंग्रहः.

Brevity : संक्षेपः : v. conciseness, shortness.

Brew (v. t.) : I. To make beer : पचति (पच्, c. 1.) (?). II. To mix : q. v. III. To contrive, plot, hatch : q. v.

Brew (v. i.) : यवसुरं पचति (पच्, c. 1.) (?).

Brewer : *यवसुरपाचकः.

Brewhouse or **Brewery** : *यवसुरपाकस्थली ; यवसुरपाकशाला.

Brewing (subs.) : *यवसुरपाकः.

Briar : v. brier.

Bribe (subs.) : उत्कोचः, *taking b.s even from the ministers* सचिवमुखला-द्प्युत्कोचग्राही, D. ; *not corruptible by b. etc.* धनदानादिनाभेद्यः, K. b. *one who receives b.* (1) उत्कोचकः (rare) ; (2) उत्कोचग्राहकः.

Bribe (v. t.) : उत्कोचं ददाति (दा, c. 3.). Ph. *the Judge has been b.d* उत्कोचदानेन वशीकृतो विचारकः.

Briber : उत्कोचदाता (= one who gives bribe).

Bribery : (1) उत्कोचदानम् (giving bribe) ; (2) उत्कोचग्रहणम् (taking b.).

Brick (subs.) : इष्टका, *baked b.* पक्वेष्टका ; *unbaked b.* आमेष्टका, Mr. *A b. house* इष्टकागृहम् ; *a pile of b.s* इष्टकाराशिः.

Brick-bat : (1) इष्टकाखण्डम् (?) ; (2) इष्टकाशकलम् (?).

Brick-kiln : इष्टकापाकः (?) : v. kiln.

Brick-layer : (1) लेपकः ; (2) पलगण्डः : v. mason.

Brick-maker : (1) इष्टकापाचकः (?) ; (2) इष्टकाकारः (?).

Brick-work : इष्टकाभिर्निर्मितः (ता, तं) : *these are b.s* एतानीष्टका-भिर्निर्मितानि.

Bridal (subs.) : विवाहोत्सवः : v. marriage.

BRIDAL (adj.) : वैवाहिक: (की, कं). *B. procession* (of the bridegroom) वरयात्रा, N. XVI. 4. ; *b. string* कौतुकम् ; *b. chamber* कौतुकागारम्, Ku.

BRIDE : (1) वधु:, *the b. and the bridegroom* वधूवरं, Ku. VII. 78. ; (2) नववधू: ; (3) नवोढा (=just married) ; (4) भावसमपाणिग्रहणा (=about to marry). *A young b.* : (1) कन्या ; (2) कुमारी, R. VII. 22. *A b. who chooses her own husband* : स्वयंवरा.

BRIDE-GROOM : वर:.

BRIDES MAID : जन्या.

BRIDES MAN : जन्य: ; वरस्य वध्वाय सहचर:.

BRIDE WELL : कारागारम् : V. PRISON.

BRIDGE (subs.) : (1) सेतु:, *stone-b.* पाषाणसेतु:, Raj. ; *to make a b.* सेतुं बध्नाति, R. or करोति, Mah. or निर्माति, Vi, or विदधाति Ma. n. (with loc. or gen. and उपरि) ; (2) सङ्क्रम: (=foot-b.) ; (3) संवर: (rare). *B. of the nose* नासावंश:.

BRIDGE (v. t.) : सेतुना बध्नाति, नि-, (बन्ध्, c. 9.), Mah. ; *b.d the Padma, with boats* : नौभि: पद्मां बबन्ध.

BRIDLE (subs.) : I. Lit. : वल्गा : V. BIT, REINS. II. Fig. : V. RESTRAINT, CHECK.

BRIDLE (v. t.) : I. Lit. : perh. वल्गित: (ता, तं) करोति : V. TO BIT, REIN. II. Fig. : to restrain, check : q. v. : नियमयति (यम्, c. 10.).

BRIEF (adj.) : I. Compressed, terse ; q. v. : संक्षिप्त: (प्ता, प्तं). *To be b.* (when=b.ly) : किं बहुना. II. Lasting but little time : क्षणिक: (का, कं), *b. enjoyment* क्षणिका प्रीति:, H. ; (2) अचिरस्थायिन् (f. नी) : V. TEMPORARY. III. Short : q. v.

BRIEF (subs.) : I. An epitome : q. v. II. A dispatch : q. v. III. An abridgment of a client's case : *विवादतत्त्वम्.

BRIEFLESS : Ph. *he is a b. barrister* *तं व्यवहारपण्डितं कार्यापदेशार्थमर्थिप्रत्यर्थिनो नाश्रयन्ते ; विवादतत्त्वहीनो व्यवहारपण्डित:.

Briefly : (1) संक्षेपेण ; (2) संक्षेपतः ; (3) समासतः.

Briefness : v. brevity.

Brier or Briar : कण्टकिगुल्मविशेषः ; also = कण्टकिगुल्मः.

Brig : सामुद्रपोतभेदः.

Brigade : *पृतना.

Brigadier, Brigadier-general : *पृतनापतिः.

Brigand : (1) परिपन्थी ; (2) दस्युः : v. robber.

Brigandage : दस्युता : v. robbery, plunder.

Brigantine : perh. वहित्रम्, D. vi.

Bright : I. Shining, lustrous : (1) उज्ज्वलः (ला, लं) ; (2) भासुरः (रा, रं); (3) दीप्तः (प्ता, प्तं) ; (4) द्योतनः (ना, नं) ; (5) रोचिष्णु (mfn.). II. Clear, transparent : q. v. : उज्ज्वलः (ला, लं). III. Sparkling with wit, clever : perh. उज्ज्वलः (ला, लं).

Brighten (v. t.) : I. Lit. : to make brighten : (1) द्योतयति, उत्-, प्र-, (c. of द्युत्) ; (2) उज्ज्वलयति (c. of ज्वल्) ; (3) उद्भासयति (c. of भास्) ; (4) दीपयति (c. of दीप्), *b.ing the skies with its rays* दीपयन्नथ नभः किरणौघैः, Ki., ix. 23. II. Fig. : (1) उज्ज्वलयति ; (2) उद्भासयति. III. To improve : q. v.

Brighten (v. i.) : i. e. *to be or become bright* : expr. by the adj.s under bright. Ph. *the sky did not quite b.* न प्रसादमुचितं गमिता द्यौः, Ki. ix. 25.

Brightly : (1) उज्ज्वलम् ; (2) विमलं (=clearly).

Brightness : I. Splendour, brilliancy : (1) प्रभा ; (2) तेजस् ; (3) द्युतिः ; (4) औज्ज्वल्यम्. II. Acuteness, sharpness : q. v. : perh. औज्ज्वल्यम्.

Brill : सुखाद्यमत्स्यविशेषः.

Brilliancy : (1) प्रभा ; (2) उज्ज्वलता ; (3) दीप्तिः ; (4) रोचिष्णुता ; (5) भाजथुः.

Brilliant : (1) महोज्ज्वलः (ला, लं) ; (2) प्रद्योतनः (ना, नं) ; (3) भासुरः (रा, रं) ; रोचिष्णु (mfn.) ; (5) भ्राजिष्णु (mfn.) ; (6) प्रदीप्तः (प्ता, प्तं).

Brilliantly : expr. by circumlo. : v. brilliant.

Brim : I. Rim, border : q. v. : प्रान्त:. II. Of any vessel : मुखं, *to the b.* आमुखं.

Brimful : परिपूर्ण: (र्णा, र्णं) or एकान्त पूर्ण: (र्णा, र्णं). "*B. of glory*" तेजोमय: (यी, यं).

Brimstone : गन्धक: : v. sulphur.

Brinded, Brindled : (1) शबल: (ला, लं) ; (2) कर्बु(र्बु)र: (रा, रं) ; (3) किर्मीर: (रा, रं) ; (4) चित्र: (त्रा, त्रं).

Brine : I. Water saturated with salt : (1) लवणोदम् ; (2) लवणजलं. II. The ocean : (1) लवणोद: ; (2) लवणोदधि: ; (3) लवणाम्बुराशि: ; (4) लवणाब्धि:. III. Tears : q. v.

Bring : I. To fetch or cause to come : (1) आनयति (नी, c. 1.), *b. my darling here* दयितमिहानय, Ki. x. 47. ; (2) आहरति, उप-, (हृ, c. 1.) *b. two dishes* उभे शरावे आहर, D. vi. Ph. *winter b.s cold* हेमन्तेन सह शीतमागच्छति. II. To cause the obtaining of : (1) by verbs of motion or verbs signifying to obtain and the ins. or abl. of the cause : *poverty b.s shame* दारिद्र्याद्ध्रियमेति, Mr. i. ; *disgrace b.s despondency* परिभवान्निर्वेदमापद्यते, Mr. i. ; (2) ददाति (= to give : q. v.) ; (3) विकर्षति (कृष्, c. 1.), *b.s fortune* श्रियं विकर्षति, Ki. iii. 1. III. To induce, prevail on : q. v. Ph. : *to b. an action* अभियोगं करोति (?) ; *b. to an end* समापयति (c. of आप्) ; *b. to pass* : v. bring about.

Bring about : घटयति (c. of घट्) : v. to effect, accomplish.

Bring back : (1) प्रत्यानयति (नी, c. 1.), *will b. the fortune of victory* जयश्रियं प्रत्यानेष्यति, Ku. ii. 52. ; (2) प्रत्याहरति (हृ, c. 1.), M. n.

Bring down : I. Lit. : (1) आनयति, *brought them down to the earth* क्षितिमानिन्यु:, Ki. vii. 19. ; (2) अवतारयति (c. of तृ) (= cause to descend), V. i. II. To humble, abuse : q. v.

Bring forth: I. To beget: q. v.: सूते, प्र-, (सू, c. 1.), *Sumitra brought f. twins* सुमित्रा सुषुवे यमौ, R. x. 71. II. To yield: q. v.: सूते, *the asoka tree at once brought f. flowers* असूत सद्यः कुसुमान्यशोकः, Ku. III. 26. III. To b. forward: q. v.

Bring forward: (1) आनयति; (2) उपन्यस्यति (अस्, c. 4.); (3) उदाहरति (हृ, c. 1.), *arguments have been forcibly brought f.* उपपत्तिरुदाहृता बलात्, Ki, II. 28.

Bring in: I. To admit: q. v. II. To yield, produce: q. v. III. To collect: q. v.

Bring off: (1) अपनयति (नी, c. 1.); (2) अपहरति (हृ, c. 1.), Ve. IV.

Bring on: आवहति (वह्, c. 1.): v. TO PRODUCE.

Bring out: वहिष्करोति, *b.ing his son out* तत्पुत्रं वहिष्कृत्य, H. II.: v. TO PUBLISH, EXPOSE, or DETECT.

Bring over: I. To bear across: आनयति (with double acc.), *I brought him over to London* *तमहं लण्डनमानीतवान्. II. To draw to a new party or opinion: Ph. *b.ing the Brahmins over by gold* द्विजान् स्वीकृत्य स्वर्णेन, Raj.

Bring to: v. TO RESUSCITATE. Ph. *I have brought troubles to my husband* क्लेशावहा भर्त्तुः, R. XIV. 5.

Bring together: (1) समानयति (नी, c. 1.); (2) समाहरति (हृ, c. 1.): v. TO COLLECT, ASSEMBLE.

Bring under: (1) नमयति (c. of नम्), R. VIII. 9.; (2) आवर्जयति (वृज, c. 10.), D. II. *To b. one's power* वशं नयति or आनयति: v. TO SUBDUE.

Bring up: I. Lit.: (1) आनयति; (2) उपानयति; (3) आहरति. II. To train up, rear: q. v.: वर्धयति (c. of वृध्), *(the child) was brought up by Vinayavoti* अवर्धत विनयवत्या, D. IV.

Brink; v. EDGE, MARGIN.

Briny : लावण: (णी, णं) : v. SALTY.

Brisk : (1) चपल: (ला, लं) (of movements, etc.); (2) चतुर: (रा, रं) (= clever, sharp) : v. LIVELY.

Brisket : Ph. *b. of beef* *गोवक्षोमांसम्; *b. of muttom* मेषवक्षोमांसं.

Briskly : त्वरितं (= quickly) : v. VIGOROUSLY.

Briskness : v. VIVACITY, QUICKNESS.

Bristle (subs.) : सटा, Ki. XIII. 2.

Bristle (v. t.) : Ph. *b.ing of the hairs* बद्धसटोन्नति:, Ki. XIII. 2. or उद्धतसटा: (m. pl.), R. IX. 60.

Bristle (v. i.) : (1) स्तब्ध: (ब्धा, ब्धं) or उन्नत: (ता, तं) भवति; (2) हृष्यति (हृष्, c. 4.) or पुलकित: (ता, तं) भवति (only of men in joy).

Bristly : कण्टकित: (ता, तं), *their skins b. with joy* प्रीतिकण्टकितत्वच:, Ku. VI. 15.

Brittle : (1) भङ्गुर: (रा, रं); (2) सुभङ्ग: (ङ्गा, ङ्गं); (3) भङ्गभाज् (mfn.) (rare).

Brittleness : (1) भङ्गुरता; (2) सुभङ्गता.

Broach (subs.) : v. SPIT; v. also BROOCH.

Broach (v. t.) : I. To spit : q. v. : शूलाकरोति. II. To tap, pierce : q. v. III. To put forth, publish first : q. v. : प्रचारयति (c. of चर्).

Broad : I. Wide (in measurement) : q. v. : (1) विस्तृत: (ता, तं); (2) expr. by a comp. with the words given under *breadth* (I) or by adj. formed with any of those words and the affix वत्: *seven cubits long and one cubit b.* सप्तहस्तदीर्घा एकहस्तविस्तारा: : Ph. : *a b. road* सुविस्तारवान्मार्ग: (?) (not विशालमार्ग:) : *one who has a b. chest* विशालवक्षस् (mfn.), R.; *a breast beautiful and b. as the leaf of a door* कपाटविस्तीर्णमनोरमोर:......, Si. III. 13. II. Extensive, vast : : q. v. : विस्तीर्ण: (र्णा, र्णं). Ph. : *b. jokes* ग्राम्यपरिहासा: (m. pl.); *b. nonsense* *स्पष्टनिरर्थकभाषितम्; *thefts are not rare here even*

in b. daylight *देदीप्यमाने सूर्येऽप्येव चौर्याणि न विरलानि ; *it is as b. as long,* i. e. it makes no difference अत्र को विशेषः.

Broad cloth : *बनातः.

Broadly : v. widely. Ph. *b. these are the species* इत्येता जातयः स्थौल्यात्, Sr.

Broad side : *to fire a b.* *रणपोतस्यैकपार्श्वस्थां बन्दुकश्रेणिं समं विसर्जयति.

Broad sword : खड्गविशेषः.

Brocade : कार्मिकवस्त्रम् (?).

Brocket : द्विवर्षीयो हरिणः.

Brocoli : शाकभेदः ; *फुल्लकपिसदृशः कपिभेदः.

Brogue : पादुकाविशेषः.

Broil (subs.) : कलहः : v. quarrel.

Broil (v. t.) : (1) अङ्गारे पचति, Bha. ; (2) भर्जयति (c. of भ्रज्) (upon a gridiron) : v. to fry.

Broil (v. i.) : भृज्जति,-ते (भ्रस्ज्, c. 6.).

Broken : v. to break. Ph. *b. number* भग्नांशः ; *b.-winded* अल्पश्वासः (सा, सं) ; *b.-hearted* भग्नाशः (शा, शं) or भग्नमानसः (सा, सं), Mah.

Broker : *दल्लालः.

Brokerage : *दल्लालिः.

Bromine : *पूयम् ; ब्रोमिषम्.

Bronze : perh. आरं (comp. Lat. *aes, aeris.*) or आरकूटम् : v. brass.

Brooch : *वक्षोभूषणम्.

Brood (v. i) : सेवते (सेव्, c. 1.) (?) (used in this sense in Hindi), *b.ing on eggs* अण्डानि सेवमानः (ना, नं) (?).

Brood over or on : ध्यायति (ध्यै, c. 1.) (with acc.) : v. to contemplate.

Brood (subs.) : I. Offspring, progeny : q. v. II. A hatch : q. v.

Brood (adj.) : Ph. *b. mare* बालप्रसवार्थं रक्षिता घोटकी.

Brooding (subs.) : Ph. *b. on eggs* अण्डसेवा (?).

Brook (subs.) : (1) सरित् or कुसरित् ; (2) क्षुद्रनदी.

Brook (v. t.) : मर्षयति (मृष्, c. 10.) : v. TO ENDURE. [श्रेष:.

Broom : I. A brush : (1) सम्मार्जनी ; (2) शोधनी. II. A shrub : सताधि-

Broom-stick : सम्मार्जनीदण्ड: (?).

Broth : (1) मांसरस: (of meat), Sr. ; (2) यूष: (of dál).

Brothel : (1) वेश्यालय: ; (2) वेश्यागृहम् ; (3) वेश: ; (4) वेश्याजनसमाश्रय:.

Brother : (1) भ्राता (a full or a step-b. and also used fig. like the english word) ; (2) सहोदर: or सोदर: or सोदर्य: or सगर्भ: (=a full b.). *elder b.* : अग्रज: ; *younger b.* अनुज:.

Brotherhood : I. The state of being a brother : भ्रातृत्वम्. *Proper b.* सौभ्रात्रं, R. XVI. 1. II. An association of men : v. FRATERNITY, SOCIETY.

Brother-in-law : (1) श्याल: (=wife's brother) ; (2) देवर: (=husband's younger brother) ; (2) भ्रातृश्वशुर: (=husband's elder brother) ; (4) भगिनीपति: (=sister's husband).

Brotherly (adj.) : I. Pertaining to brothers : (1) भ्रात्रीय: (या, यं) ; (2) comp. with भ्रातृ, etc. II. Becoming brothers : (1) भ्रातृसन्निभ: (भा, भं) ; (2) भ्रातृरूप: (पा, पं).

Brotherly (adv.) : (1) भ्रातृवत् ; (2) भ्रातृसन्निभम्.

Brow (subs.) : I. The eye-b. : (1) भ्रू:, *to knit the b.s* भ्रूकुटिं बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) or भ्रूभङ्गं करोति ; (2) भ्रूलता. II. The forehead : q. v. : ललाटं. III. The edge of a steep place : v. EDGE, PRECIPICE.

Browbeat : भ्रूकुटिं बद्धा or भ्रूभङ्गं कृत्वा भीषयते (c. of भी) : Ph. *b.ing me* मय्येव भ्रूकुटीधर: संहृत:, Vi. : v. TO TERRIFY.

Brown (adj.) : (1) कपिश: (शा, शं) ; (2) श्याव: (वा, वं) ; (3) पिशङ्ग: (ङ्गी, ङ्गं) ; (4) पिङ्गल: (ला, लं) : v. TAWNY, DARK.

Brown (v. t.) I. To make brown : कपिशयति (nomi.). II. To brown *meat* in cooking : भारक्त: (क्ता, क्तं) करोति (?).

Browse (v. t.) : (1) अत्ति (अद्, c. 2.) ; (2) भक्षति (भक्ष्, c. 1.) : v. TO EAT.

Browse (v. i.) : चरति (चर्, c. 1.). *B. on* = browse (v. t.) : q. v.

Browse (subs.) : (1) किसलयम् ; (2) पल्लवम् ; (3) नवपल्लवम्.

Bruise (subs.) : घृष्टं, Ni. ; क्षतं (=hurt).

Bruise (v. i.) : I. To injure : q. v. II. To crush : q. v. III. To box : q. v.

Bruit : I. Subs. : v. REPORT, RUMOUR. II. Verb : v. TO REPORT, RUMOUR.

Brunette : (1) श्यामा ; (2) श्यामाङ्गी.

Brush (subs.) : I. Clothes-b. : *वस्त्रशोधनी. II. Shoe-b. *पादुका-सम्मार्जनी. III. Painter's b. : (1) तूली,-लिका ; (2) ईषिका ; (3) शलाका ; (4) कूर्चः ; (5) वर्तिका. IV. Brush-wood : q. v. V. A skirmish, affray : q. v. VI. The brushy tail of a fox : वालधिः.

Brush (v.) : I. To take the dirt of : (1) मार्ष्टि (मृज्, c. 2.) : (2) शोधयति (c. of शुध्). II. To touch gently : घर्षति (घृष्, c. 1.). III. To b. off or away : निष्कासयति (c. of कस्) : v. TO REMOVE. IV. To b. up : v. TO FURBISH.

Brushwood ; (1) शाखापर्णानि (n. pl.) (?) ; (2) इन्धनम् (=fuel).

Brushy : v. BUSHY, SHAGGY.

Brutal : (1) नृशंसः (सा, सं) ; (2) क्रूरः (रा, रं) : v. CRUEL, SAVAGE.

Brutality : (1) नृशंसता ; (2) क्रौर्यं : v. CRUELTY, INHUMANITY.

Brutalize : (1) नृशंसीकरोति ; (2) क्रूरीकरोति.

Brutally : (1) नृशंसम् ; (2) क्रूरम् ; (3) पशुवत्.

Brute (subs.) : I. A beast : q. v. : पशुः II. A brutal man : (1) पशुः ; (2) पिशाचः (=fiend). Ph. *human b.* नृपशुः ; पुरुषपशुः, etc.

Brute (adj.) : I. Irrational : q. v. II. Uncivilised : q. v. Ph. *by mere b. force* *केवलं पशुसाधारणेन बलेन.

Brutish, Brutishly : v. BRUTAL, BRUTALLY.

BRYONY : a plant : पिलुपर्णी.

BUBBLE (subs.) : I. Of water : (1) बुद्बुदः ; (2) झिल्लिका, Wilson. II. Fig. : Ph. *man is a b.* बुद्बुदनिभो मनुष्यः. III. A delusive scheme : बुद्बुदः (?).

BUBBLE (v. i.) : बुद्बुदायते (nomi.). *B.ing* : उद्बुद्बुदः (दा, दं).

BUBBLE (v. t.) : V. TO DECEIVE. *B.r* : V. DECEIVER.

BUCANEER : V. PIRATE.

BUCK : (1) मृगः (of deer) ; (2) अजः (of goats) ; (3) शशकः (of hare.).

BUCKET : I. For drawing up water : (1) अरघट्टः ; (2) उद्घाटनम् ; (3) उदञ्चनं, D. VI. ; (4) घटीयन्त्रं. II. For carrying water : (1) द्रोणी ; (2) सेचनी.

BUCKLE (subs.) : बन्धविशेषः ; *गल्लकः.

BUCKLE (v.) : *गल्लकितः (ता, तं) करोति. *B. to* : V. TO APPLY.

BUCKLER : फलकः : V. SHIELD.

BUCKRAM : स्थूलपट्टविशेषः.

BUCKSKIN : (1) मृगचर्म्मन् (n.) ; (2) हरिणाजिनम्.

BUCKTHORN : रङ्गप्रदायी वृक्षजातिभेदः.

BUCKWHEAT : शस्यभेदः.

BUCOLICS : गोपादिविषयकं काव्यम्.

BUD (subs.) : I. An undeveloped flower : (1) कोरक (mn.) ; (2) कलिः,-का ; (3) मुकुल (mn.) (=half-open b.) ; (4) कुड्म(ड्म)लः ; (5) जालं,-कं ; (6) कोषः or कोशः. II. An undeveloped branch, etc. : (1) अङ्कुरः ; (2) प्ररोहः.

BUD (v. i.) : Ph. *although the mangoes have b.ded late.* चूतानां चिरनिर्गतापि कलिका, Sa. VI. Expr. similiarly by the verbs : उद्गच्छति (गम्, c. 1.), उद्भिनत्ति (भिद्, c. 7.), उदेति (इ, c. 2.), etc.

BUD (v. t.) : *अङ्कुरं निवेशयति (c. of विश्) (with loc.).

BUDGE : V. TO MOVE, STIR.

Budget : I. A bag, stock, store : q. v. II. Of revenue : *आगामिवर्षस्य राजस्वस्य विभाविनायव्ययगणना.

Buff (subs.) : महिषादिः परिष्कृतचर्म : v. LEATHER.

Buff (adj.) : I. Made of b. : *परिष्कृतचर्ममयः (यी, यं). II. Light yellow : आपीतः (ता, तं).

Buffalo : (1) महिषः ; (2) सैरिभः (rare). *A she-b.* : महिषी. *B-horn* : गवलम्. *B.-milk* : माहिषं दुग्धं, Bha.

Buffet (subs.) : I. A side-board : q. v. II. A blow : q. v. मुष्ट्याघातः. [II. To contend with : q. v.

Buffet : I. Lit. : मुष्टिना or चपेटेन हन्ति (हन्, c. 2.) or प्रहरति (हृ, c. 1.).

Buffoon : (1) भण्डः ; (2) वैहासिकः ; (3) विदूषकः.

Buffoonery : भाण्डं.

Bug : (1) मत्कुणः ; (2) यूकः (f. का), P. I. 9. ; (3) किटिभः.

Bugbear : (1) भूतः (=ghost) ; (2) त्रासजननः (नी, नं) (=terrific) *he was a b. to the station* *स पुरस्य त्रासजनन आसीत्.

Bugle : (1) काहलः,-ला (a kind of horn) ; (2) पेरः (another kind) B.

Build : (1) निर्-मिमीते (मा, c. 3.), *built the city of Mathura on the banks of the Jamuná* उपकूलं स कालिन्द्या निर्ममे मथुरां पुरीं, R. xv. 28. ; (2) विदधाति or धत्ते (धा, c. 3.), *where (Kuvera) built the city* ... व्यधत्त यस्मिन् पुरं, Ki. v. 35. : v. TO MAKE.

Build upon : अवलम्ब्य or आश्रित्य सृजति (सृज्, c. 6.) or निर्मिमीते (?).

Builder : (1) निर्माता ; (2) विधाता (rare) ; (3) कर्ता (=maker : q. v.).

Building (subs.) : I. The act of b. : (1) निर्माणम् ; (2) निर्मितिः (rare) ; (3) विधानं (rare). II. A structure : (1) भवनम् ; (2) गृहं : v. EDIFICE, HOUSE.

Bulb : no exact equiv. : कन्द (mn.) may be used.

Bulbous : Ph. *b. root* कन्द (mn.) (?).

Bulge (subs.) : v. PROTUBERANCE.

BULGE OUT : प्रलम्बते, (लम्ब्, c. 1.) : V. TO SWELL OUT.

BULK : I. Dimension : q. v. Ph. : *of great b.* स्थूलकायः (या, यं) (of animals) or महा- or बृहत्प्रमाणः (णा, णं), Ku. II. The majority, the principal portion. Ph. : *the b. of the people* बहुतरलोकाः. III. A projecting part of a building : चलिन्दः (?).

BULK-HEAD : a partitition in a ship : V. PARTITION.

BULKY : (1) बृहत् (f. ती) ; (2) स्थूलः (ला, लं) : V. BIG, LARGE.

BULL : I. The animal : (1) वृषः ; (2) वृषभः ; (3) ऋषभः ; (4) बलीवर्दः ; (5) उक्षन् (m.) ; (6) ककुद्मत् (m.) (= the humped b.) ; (7) पुङ्गवः ; (8) अनडुह् (m.). II. The constellation : (1) वृषः ; (2) वृषराशिः. III. An edict of the Pope : (*पोपस्य) आदेशः. IV. An absurd blunder : (1) प्रमादः ; (2) स्खलितम्.

BULL-BAITING : कुक्कुरैर्वृषभत्रासनम्.

BULL-DOG : बृहन्मुखः कुक्कुरभेदः ; *वृषकुक्कुरः.

BULL'S-EYE : I. A window : गवाक्षः. II. A center of a target : लक्ष्यम्. III. A police man's lantern : प्रदीपभेदः.

BULLET : गुलिका.

BULLETEIN : (1) घोषणा ; (2) राजाज्ञया प्रचारितो राजस्वास्थ्यादिविषयकः [समाचारः.

BULL-FINCH : पक्षिप्रभेदः.

BULLION : (1) कोशः ; (2) हिरण्यं (gen. = gold) ; (3) रजतं (gen. = silver).

BULLOCK : (1) बलीवर्दः ; (2) वृषः : V. BULL.

BULLY (subs.): (1) पिशाचशूरः (?) ; (2) तर्जनपटुः (?).

BULLY (v. t.) : (1) तर्जयति (तर्ज्, c. 10.) (= threaten) ; (2) उद्वेजयति (c. of विज्) (= to frighten).

BULRUSH : जलजतृणप्रभेदः ; नलभेदः (?).

BULWARK : I. A rampart : (1) वप्रः ; (2) प्राकारः. II. Fig. : any means of defence : (1) संश्रयः ; (2) आश्रयः ; (3) शरणम् ; (4) आलम्बः.

BUMP (v. t.) : V. TO KNOCK, THUMP.

Bump (subs.) : I. A swelling : q. v. गण्डः (?). II. A thump : q. v.

Bumper : चषकम्, *"fill the b.s to the brim"* *आमुखं चषकाणि पूरयत.

Bumpkin : ग्रामिकः : v. RUSTIC.

Bun : पिष्टकः : v. CAKE.

Bunch : I. A protuberance, hunch : q. v. II. Of fruit : गुच्छः. III. A bundle : q. v. : *a b. of keys* : *तालीगुच्छः.

Bundle (subs.) : (1) कूर्चः (as of grass) ; (2) गुच्छः (?) ; (3) पोट्टली (of clothes).

Bundle off (v.) : I. Trans. : प्रस्थापयति (c. of स्था). II. Intrans. : प्रतिष्ठते (स्था, c. 1.).

Bung (subs.) : no equiv. : *मुखपिधानं.

Bung (v.) : v. TO STOP, CLOSE.

Bung-hole : *मुखम् ; मद्यभाण्डमुखं : v. HOLE.

Bungle (subs.) : (1) प्रमादः ; (2) स्खलितं : v. BLUNDER.

Bungle (v.) : I. Intrans. : v. TO BLUNDER. II. Trans. : v. TO SPOIL, MAR.

Bungling (adj.) : v. UNSKILFUL, AWKWARD, CLUMSY.

Bunglingly : v. UNSKILFULLY, CLUMSILY.

Bunting : I. A bird : पक्षिविशेषः. II. Stuff for flags : ध्वजनिर्माणोपयोगी पटविशेषः.

Buoy (subs.) : नाविकेभ्यः सङ्कटस्थलप्रदर्शकं जलोपरि प्लवमानं चिह्नम् ; *प्लवः.

Buoy up (v. t.) : I. To keep afloat : (1) प्लावयति (c. of प्लु) (?) ; (2) उन्मज्जयति (c. of मज्ज्) (?). II. To support or sustain : q. v.

Buoy up (v. i.) : Ph. *merit will b. at last* *न खलु गुणाः प्रच्छन्नास्तिष्ठन्ति.

Buoyancy : I. Lit. : (1) प्लवनशीलता (?) ; (2) लघुता (=lightness). II. Fig. : cheerfulness, vivacity : q. v. : उल्लासः.

Buoyant : I. Lit. : (1) प्लवनशीलः (ला, लं) (?) ; (2) लघु (mfn.) (= light). II. Fig. : cheerful, vivacious : q. v

BURBOT : मत्स्यविशेषः.

BURDEN (v. t.) : I. Lit. : v. TO LOAD : II. Fig. : to oppress : q. v. : पीड़यति (पीड्, c. 10.).

BURDEN (subs.) : I. Load : (1) भारः, *b. of state* राज्यभारः, K. ; *what b. is great to the able* कोऽतिभारः समर्थानां, H. III. ; (2) धुर् (f.), *a beast of b.* धुर्य्यः or धुरीणः ; (3) भरः, *all b. placed on a worthy minister* योग्यसचिवे न्यस्तः समस्तो भरः, Ra. I. Ph. *the b. of proof* : *प्रमाणभारः II. Taxes, pecuniary imposts : q. v. : *unable to bear the b.s* करभारासहाः, V. p. III. The capacity of a ship : Ph. *a boat of* 100 *maunds b.* *शतमणवाहिनी नौः. IV. B. of a song : (1) ध्रुवकम् ; (2) अनुपदं.

BURDENSOME : (1) दुर्वहः or दुरुद्वहः (हा, हं) ; (2) दुर्भरः (रा, रं) ; (3) आतिभारिकः (का, कं) (lit. and fig.), Mu. VI. ; (4) दुःसहः (हा, हं) (fig.).

BURDOCK : गुल्मभेदः.

BUREAU : I. A desk : q. v. II. A department : विभागः (?).

BURGESS : I. A burgher : q. v. II. A representative of a borough in parliament : *नगरप्रतिनिधिः or simp. प्रतिनिधिः (when the sense is clear).

BURGHER : (1) *नागरः ; (2) पौरः (=citizen).

BURGLAR : (1) सन्धिचौरः or सन्धिहारकः (a b. who enters by making a hole under the walls of a house) ; (2) कुड्यच्छेदिन् (m.) (by making a passage through a wall) ; (3) कपाटघ्नः (by breaking or opening a door) ; (4) खनिकः or खानिलः (rare) (= सन्धिचौरः) ; (5) कुम्भिलः (rare).

BURGLARIOUS : Ph. *b. entry* *जिहीर्षया or चुचोरयिषया परगृहप्रवेशः.

BURGLARY : रात्रौ चौर्य्यादन्याय्यकर्म्मचिकीर्षया सन्धिं कृत्वा कुड्यं वा छित्वान्येन वा प्रकारेण परगृहप्रवेशः.

BURIAL : निधानं. *B. ground* : *निधानस्थली.

BURIN : an engraver's tool : तक्षणी (?).

Burlesque (adj.) : हास्यकरः (री, रं) or हास्यजनकः (का, कं).

Burlesque (subs.) : हास्यकरप्रबन्धः.

Burlesque (v. t.) : Ph. *to b. my gait* *उपहासार्थं मम गतिम् अनुकरोति (कृ, c. 8.) : v. TO IMITATE.

Burly : स्थूलः (ला, लं) : v. STOUT.

Burn (v. t.) : (1) दहति (दह्, c. 1.), *I am b.ing Lankà in your presence* तत्र प्रत्यक्षं लङ्का मया दह्यते, Ma. n. v. ; *but (it) is b.ing me* मां पुनर्दहत्येव, Sa. III. ; *b.t rice* दग्धान्नम् ; *b.t wood* दग्धकाष्ठं ; *half b.t* दग्धादग्धः (ग्धा, ग्धं), D. ; (2) प्लोषति (प्लुष्, c. 1.) (rare), *half b.t* अर्द्धप्लुष्टः (ष्टा, ष्टं), Vi. VI. 4. ; (3) ज्वलयति (c. of ज्वल्) (=to inflame), *internal heat is b.ing my body* ज्वलयति तनूमन्तर्दाहः, U. III.

Burn (v. i.) : I. To be on fire, to blaze : q. v. : ज्वलति (ज्वल्, c. 1.), *the light is b.ing* ज्वलति प्रदीपः, Mr. II. To be inflamed with passion : (1) दह्यते (pass. of दह्), *my heart b.ing from contumely* मम परिभवानलदह्यमानं चेतः, Ve. III. ; (2) तप्यते (pass. of तप्), *who is b.ing with grief* यः शोकेन तप्यते, U. IV. ; (3) दीप्यते (दीप्, c. 4.) (of *rage* only), *b.t with rage* क्रुधोऽदीपि, B. Ph. *my limbs are b.ing* ज्वलन्ति मेऽङ्गानि.

Burn down, **Burn out** (v. t.) : दहति : v. TO BURN UP.

Burn out (v. i.) : शाम्यति (शम्, c. 4.) : v. TO GO OUT, TO BE EXTINGUISHED.

Burn up : (1) निर्-दहति, प्र-, (दह्, c. 1.), *as if b.ing up with his fiery look* निर्दहन्निव दहनगर्भया दृशा, D. ; (2) भस्मीकरोति (=reduce to ashes).

Burn (subs.) : दाहजं or दाहेन जनितं क्षतं (hurt) or व्रणं (wound).

Burner : (1) दग्धा ; (2) दाहकः. *B. (of a lamp)* : *दाहवर्धनी.

Burning (subs.) : I. Active : consuming with fire : (1) दाहः ; (2) दहनम् ; (3) प्लोषः (rare). II. Passive : being on fire : ज्वलनम् (also of the b. of the face, etc.).

Burning (adj.): I. Active: expr. by a comp. with दाह-: *b. power* दाहशक्तिः; *b. fever*, दाहज्वरः. II. Passive: ज्वलत् (f. न्ती): v. burn (v. i.). III. Scorching, hot: q. v. Ph. *b. scent*: उग्रगन्धः.

Burning-ground: (1) श्मशानम्; (2) अवसानम् (rare).

Burning-glass: *दाहककाचः.

Burnish (v. t.): (1) प्रमार्जयति (मृज्, c. 10.); (2) धावति (धाव्, c. 1.): v. to polish.

Burnish (subs.): v. gloss, lustre.

Burnt-offering: (1) होमः (?); (2) वषट्कारः (?); (3) यागः (?): v. sacrifice.

Burrow (subs.): (1) विवरम्; (2) बिलम्; (3) गर्तः: v. hole.

Burrow (v. i.): I. Excavate a hole: विवरं or बिलङ्करोति (कृ, c. 8.). II. To live in it: विवरं or बिलं कृत्वा निवसति (वस्, c. 1.). *Any b.ing animal*: बिलेशयः.

Bursar: I. A treasurer: q. v. II. The holder of a bursary: *वृत्तिभुज् (mfn.). [*वृत्ति.

Bursary: I. A treasury: q. v. II. A charitable foundation:

Burst (v. i.): स्फुटति (स्फुट्, c. 6.), *my heart is b.ing* स्फुटति हृदयम्, U. iii.; (2) विदलति (दल्, c. 1.) (= split), M. n.; (3) विशीर्यते (pass. of शॄ) (= to split), *a b.ing rock* विशीर्यमाणाश्म-, Ki. xvi. 51.; (4) दीर्यते, वि-, (pass. of दॄ) (= to rend), *my heart b.* ममादीर्यत हृदयम्. *To b. into tears* रोदितुम् आरभते (रभ्, c. 1.), K.; *to b. with laughter* or *b. out laughing* प्रहसितुम् आरभते. *To b. forth* (lit.): निष्क्रामति (क्रम्, c. 1.) or निर्गच्छति (गम्, c. 1.). *To b. forth* (= to break out): उद्भिनत्ति (भिद्, c. 7.). *Tears b. forth* अश्रुधारा प्रावर्तत (वृत्, c. 1.) or अश्रूणि निरगच्छन्. *To b. open*: v. to break open. *To b. upon*: आक्रामति (= to attack.

Burst (v. t.) : (1) स्फोटयति (c. of स्फुट्) ; (2) चोटयति (c. of चुट्).

Burst (subs.) I. Lit. : स्फोटनं or स्फुटनम्. II. Fig. : expr. by verb. : *there was a b. of applause* उदतिष्ठन् प्रशंसारावः. *B. of thunder* स्फूर्जथुस्फूर्जितं, Vi.

Bury : I. To inter a corpse : (1) नि-खनति (खन्, c. 1.), *b.d (him) in the ground* वसुधायां निचख्नुः, R. xii. 30. ; (3) नि-दधाति or धत्ते (धा, c. 3.) (=to place), *bodies of mendicants should be b.d in holes* भिक्षोः कलेवरं बिले निदध्यात्, M. n. II. To conceal : q. v.

Bush : (1) गुल्मः ; (2) स्तुपः ; (3) क्षुपः ; (4) भुल्लटः ; (5) गहनम् (= thicket). Ph. *a bird in the hand is worth two in the b.* : अध्रुवाद्ध्रुवं वरं (?) (see. H. i.) ; *you are beating the b. for nothing* : निरर्थकमिदमालोड़यसि (?) ; *hide yourself in the b.* विटपान्तरितो भव, Sa. iii.

Bushel : मानविशेषः.

Bushy : I. Full of bushes : गुल्माढ्यः (ढ्या, ढ्यं). II. Thick like a bush : (1) निविड़ः (ड़ा, ड़ं) ; (2) अविरलः (ला, लं). Ph. *b. tail* : दीर्घबालबालधिः.

Busily : गाढ़ं (= deeply), *b. engaged* गाढ़ं व्यापृतः (ता, तं) : INDUSTRIOUSLY.

Business : I. Occupation, profession : q. v. : (1) व्यवसायः ; (2) कर्म्मन् (n.), Sa. v. Ph. : *b. of a messenger* दूत्यम् ; *b. of a barber* नापित्यः. II. Mercantile transactions : व्यवहारः, P. III. Any affair, transaction : (1) कर्म्मन् (n.), *a man of b.* कर्म्मठः ; (2) कार्यम्, *a man of b.* कार्यज्ञः : *b. time* कार्यकालः ; (3) व्यापारः, *this is your b.* भवतस्तावदयं व्यापारः, H. iii. ; (4) नियोग. : v. EMPLOYMENT. III. Right of acting : Ph. *what b. has he to send for you* *त्वामाकारयितुं तस्य कोऽधिकारः. IV. Concern : q. v. : Ph. *what b. is it of yours ?* किन्ते प्रयोजनमनेन.

Buskin : पादुकाविशेषः.

Buss : चुम्बनम : v. KISS.

Bust : I. The trunk of body : (1) शरीरपूर्वभाग: ; (2) पूर्वार्द्ध, R. II. A statute representing the b. : पूर्वार्द्धप्रतिमा.

Bustard : बृहत्पक्षिविशेष:.

Bustle (subs.) : (1) सम्भ्रम: ; (2) क्षोभ: (= agitation : q. v.).

Bustle (v. i.) : प्रधावति (धाव्, c. 1.) (=to run) : v. to be agitated.

Busy (adj.) : व्यापृत: (ता, तं) (= employed : only of persons) : v. active, industrious. Ph. *to-day is a b. day* अद्य बहूनि कार्याणि कर्त्तव्यानि or द्रष्टव्यानि.

Busy : (v.) : v. to occupy, attend to, employ.

Busy body : य: पराधिकारचर्चां करोति.

But (subs. *and* v.) : v. butt.

But : I. Except : अन्य: (न्या,-न्त्) (with abl.), *this is the doing of none b. Agharaghanta* नाघोरघण्टादन्यस्य कर्मैतत्......, Ma. v. Ph. *his life was nothing else b. a tissue of atrocious deeds* *बीभत्सकर्मसन्ततिरेव तस्य जीवितमासीत् ; *b. for the king, which of your younger brothers would forgive* राजा न चेन्निषेद्धा स्यात् क: क्षमेत तवानुज:, Ve. i. ; *all b. finished* सम्पूर्णप्राय: (या, यं) ; *in the last page b. one,* *उपान्त्यपृष्ठायाम् ; *b. by going to London,* *लण्डनमगत्वा. II. Only : q. v. : Ph. *b. for a moment* क्षणमात्रं, R. III. Denoting contrast or opposition : (1) तु (never at the beginning of a clause), *deep anxiety grinds my heart, but it does not burst into two parts* दलति हृदयं गाढोद्वेगो द्विधा न तु भिद्यते, U. iii. ; (2) तु is often omitted, *by sweet, b. false words* मधुराभिरनृताभि:, Sa. v. ; *of what avail is (a servant) loyal, b. unwise and timid* अप्राज्ञेन च कातरेण च गुण: स्यात् सानुरागेण क:, Mu. i. ; *internal heat is burning my body, b. does not reduce it to ashes* ज्वलयति तनुमन्तर्दाह: करोति न भस्मसात्, U. iii. ; (3) किन्तु or परन्तु (at the beginning) *your union is easy. B. the report is she said......* समागमो वामयत्नसाध्य: । किन्तु सा किल समगिरत्.........D. ii. ; (4) पुन:, *it is like it, b. not*

the same सदृश एषः। न पुनः सः, Mr. : Ph. (a) *b. also* : (1) अपि (indecl.) : *not only he who speaks ill of the great, b. also he who hears is a participator of the sin* न केवलं यो महतोऽपभाषते शृणोति तस्मादपि यः स पापभाक्, Ku. v. 83. ; (2) अपितु (rare), U. II. ; (3) किन्तु (rare), *not only to bring, b. also to bend (the bow)* न केवलमानयनाय किन्त्वानमनाय, Pr. ; (6) *b. yet* तथापि, *surely this is so, b. yet seeing the action of some foolish men* बाढमेवं तथापि प्रवृत्तान्युपलभ्य केषाञ्चिन्मन्दमतीनाम्, S. IV. Equiv. to *that......not*: Ph. *there is none b. fears him* न कोऽपि यस्तस्मान्न बिभेति ; *there is not a day b. he comes to my house* *नैकोऽपि दिवसो गच्छति यदा स मम गृहं नागच्छति.

Butcher (subs.) : (1) सौनिकः or शौनिकः ; (2) मांसिकः ; (3) मांसविक्रयी.

Butcher (v. t.) : (1) हन्ति (हन्, c. 2.) v. TO SLAY, KILL ; (2) विशसति (शस्, c. 1.) ; (3) संज्ञपयति (c. of ज्ञा) ; (4) निर्वपति (वप्, c. 1.) ; (5) निसूदयति (सूद्, c. 10.).

Butcher's broom : सौनिकमार्जनी.

Butchery : (1) वधः ; (2) विशसनं : v. SLAUGHTER, MASSACRE.

Butler : भोजनपात्रमद्यादिरक्षकः सेवकः ; *आसवपालः.

Butt (subs.) : I. An end, a limit : q. v. II. Mark, target : q. v. : लक्ष्यम्. III. An object of ridicule : (1) उपहासास्पदम् ; (2) हास्यभूमिः. IV. A push or thrust with the head of an animal : शिरसा ताडनं. V. A cask or vessel : (1) पात्रम् ; (2) भाण्डम्. VI. A short piece of land at the end of a field : आलिः.

Butt (v.) : I. To adjoin, bound : q. v. II. To strike with the head : शिरसा ताड़यति or आहन्ति (हन्, c. 2.) : Ph. *two rams are b.ing* मेषौ युध्याते (युध्, c. 4. = to fight).

Butter (subs.) : नवनीतं, *fresh b.* सद्यस्कं नवनीतं, Bha. *clarified b.* : (1) घृतम् ; (2) हविस् (n.) ; (3) सर्पिस् (n.) ; (4) आज्यम् ; (5) पुरोडाशम्.

Butter (v.) : नवनीतेन लिम्पति : v. TO BESMEAR.

Bust : I. The trunk of body : (1) शरीरपूर्वभाग: ; (2) पूर्वार्द्ध, R. II. A statute representing the b. : पूर्वार्द्धप्रतिमा.

Bustard : बृहत्पक्षिविशेष:.

Bustle (subs.) : (1) सम्भ्रम: ; (2) क्षोभ: (=agitation : q. v.).

Bustle (v. i.) : प्रधावति (धाव्, c. 1.) (=to run) : v. TO BE AGITATED.

Busy (adj.) : व्यापृत: (ता, तं) (=employed : only of persons) : v. ACTIVE, INDUSTRIOUS. Ph. *to-day is a b. day* अद्य बहूनि कार्याणि कर्त्तव्यानि or द्रष्टव्यानि.

Busy : (v.) : v. TO OCCUPY, ATTEND TO, EMPLOY.

Busy body : य: पराधिकारचर्चां करोति.

But (subs. *and* v.) : v. BUTT.

But : I. Except : अन्य: (न्या,-न्यत्) (with abl.), *this is the doing of none b. Agharaghants* नाघोरघण्टादन्यस्य कर्मैतत्......, Ma. v. Ph. *his life was nothing else b. a tissue of atrocious deeds* *बीभत्सकर्मसन्ततिरेव तस्य जीवितमासीत् ; *b. for the king, which of your younger brothers would forgive* राजा न चेन्निषेद्धा स्यात् क: क्षमेत तवानुज:, Ve. I. ; *all b. finished* सम्पूर्णप्राय: (या, यं) ; *in the last page b. one,* *उपान्त्यपृष्ठायाम् ; *b. by going to London,* *लण्डनमगत्वा. II. Only : q. v. : Ph. *b. for a moment* क्षणमात्रं, R. III. Denoting contrast or opposition : (1) तु (never at the beginning of a clause), *deep anxiety grinds my heart, but it does not burst into two parts* दलति हृदयं गाढोद्वेगो द्विधा न तु भिद्यते, U. III. ; (2) तु is often omitted, *by sweet, b. false words* मधुराभिरनृताभि:, Sa. v. ; *of what avail is (a servant) loyal, b. unwise and timid* अप्राज्ञेन च कातरेण च गुण: स्यात् सानुरागेण क:, Mu. I. ; *internal heat is burning my body, b. does not reduce it to ashes* ज्वलयति तनुमन्तर्दाह: करोति न भस्मसात्, U. III. ; (3) किन्तु or परन्तु (at the beginning) *your union is easy. B. the report is she said......*समागमो वामयत्नसाध्य: । किन्तु सा किल समगिरत्.........D. II. ; (4) पुन:, *it is like it, b. not*

the same सदृश एव: । न पुन: स:, Mr. : Ph. (a) *b. also* : (1) अपि (indecl.) : *not only he who speaks ill of the great, b. also he who hears is a participator of the sin* न केवलं यो महतोऽपभाषते शृणोति तस्मादपि य: स पापभाक्, Ku. v. 83. ; (2) अपितु (rare), U. II. ; (3) किन्तु (rare), *not only to bring, b. also to bend (the bow)* न केवलमानयनाय किन्त्वानमनाय, Pr. ; (6) *b. yet* तथापि, *surely this is so, b. yet seeing the action of some foolish men* बाढमेवं तथापि प्रवृत्तान्युपलभ्य केषाञ्चिन्मन्दमतीनाम्, S. IV. Equiv. to *that......not*: Ph. *there is none b. fears him* न कोऽपि यस्तस्मान्न बिभेति ; *there is not a day b. he comes to my house* *नैकोऽपि दिवसो गच्छति यदा स मम गृहं नागच्छति.

BUTCHER (subs.) : (1) सौनिक: or शौनिक: ; (2) मांसिक: ; (3) मांसविक्रयी.

BUTCHER (v. t.) : (1) हन्ति (हन्, c. 2.) v. TO SLAY, KILL ; (2) विशसति (शस्, c. 1.) ; (3) संज्ञपयति (c. of ज्ञा) ; (4) निर्वपति (वप्, c. 1.) ; (5) निषूदयति (सूद्, c. 10.).

BUTCHER'S BROOM : सौनिकमार्जनी.

BUTCHERY : (1) वध: ; (2) विशसनं : v. SLAUGHTER, MASSACRE.

BUTLER : भोजनपानमद्यादिरक्षक: सेवक: ; *आसवपाल:.

BUTT (subs.) : I. An end, a limit : q. v. II. Mark, target : q. v. : लक्ष्यम्. III. An object of ridicule : (1) उपहासास्पदम् ; (2) हास्यभूमि:. IV. A push or thrust with the head of an animal : शिरसा ताडनं. V. A cask or vessel : (1) पात्रम् ; (2) भाण्डम्. VI. A short piece of land at the end of a field : आलि:.

BUTT (v.) : I. To adjoin, bound : q. v. II. To strike with the head : शिरसा ताडयति or आहन्ति (हन्, c. 2.) : Ph. *two rams are b.ing* मेषौ युध्याते (युध्, c. 4. = to fight).

BUTTER (subs.) : नवनीतं, *fresh b.* सद्यस्कं नवनीतं, Bha. *clarified b.* : (1) घृतम् ; (2) हविस् (n.) ; (3) सर्पिस् (n.) ; (4) आज्यम् ; (5) पुरोडाशम्.

BUTTER (v.) : नवनीतेन लिम्पति : v. TO BESMEAR.

BUTTERCUP : पीतपुष्पप्रभेदः.

BUTTERFLY : (1) तित्लिलिः (?) ; (2) पिप्पिलिः (?).

BUTTER-MILK : (1) तक्रम्; (2) कालेयं : (3) अरिष्टम् ; (4) दण्डाहतं, A.

BUTTERY : V. LARDER.

BUTTOCK : (1) नितम्बः ; (2) कटिप्रोथः (rare) ; (3) स्फिच् (f.) (rare).

BUTTON (subs.) *बुतामः. *B. hole* *बुतामच्छिद्रम्.

BUTTON (v. t.) *बुतामं ददाति (दा, c. 3.) or लगयति (c. of लग्).

BUTTRESS : *आलम्बः.

BUXOM : प्रफुल्लवदनः (ना, नं) : V. COMELY, GAY.

BUY (v. t.) : (1) क्रीणाति or क्रीणीते (क्री, c. 9.) ; (2) अवक्रीणीते (rare) ; (3) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (= to receive) (to be used only when the sense is clear) : *at what price have you bought this book* कियता मूल्येनेदं पुस्तकं गृहीतः. P. II. 4.

BUY BACK OR OFF : परिक्रीणीते (क्री, c. 9.).

BUYER : (1) क्रेतृ (f. त्री) ; (2) क्रयिन् (f. णी) ; (3) क्रयिकः (का, कं).

BUYING : क्रयः. *B. and selling* क्रयविक्रयः.

BUZZ (v. i.) : (1) गुञ्जति (गुञ्ज्, c. 1.), *not a single bee that did not b. in a sweet low tone* न षट्पदोऽसौ न जुगुञ्ज यः कलं, B. II. 19. ; (2) सिञ्ज्क्ते (सिञ्ज्, c. 2.), B. XXII. 27. ; (3) घुणघुणायते (nomi.), Kar. V. TO SOUND.

BUZZ, BUZZING (subs.) : (1) गुञ्जितम् ; (2) गुञ्जनम् ; (3) झङ्कृतम्, K.

BUZZARD : I. A bird : श्येनभेदः. II. A blockhead : q. v.

BY (prep.) : I. Of place: (a) = *near* : q. v. : esp. by comp. with उप, *b. the Ganges* उपगङ्गम् : Ph. *b. the side of (her) father* पितुः पार्श्वे, Ku. ; (b) = *past* : (1) अतीत्य ; (2) अतिक्रम्य : Ph. *flows b. the city of Oude* वहत्ययोध्यामनु राजधानीम्, R. ; *b. this road* अनेन मार्गेण ; (c) = *on* : by the ins. : *b. land and water* स्थलेन च जलेन च. II. Of time : (a) not later than : Ph, : *b. this time, the day was complete* अनेन

समयेन परिणतौ दिवसः, K.; *by the* 1*st of Baisakha* वैशाखस्य प्रथमदिवसात् पूर्व्वम् (?); (b) of succession : Ph. *day b. day* अनुदिनम् ; *month b. month* मासे मासे. III. Of other relations : (a) of an *agent* after a pass. verb : by the ins. : *should be forgiven b. you* भवता मर्षयितव्यः, Sa. IV. ; *Bali was asked land b. Vamana* वामनेन बलिर्याचे वसुधां S. k.; (b) of the instrument : by the ins. : *b. fans made of lotus-leaves* नलिनीदलतालवृन्तैः, Sa. III. ; *b. king's command* राजाज्ञया ; *b. force* प्रसह्य ; (c.) of the cause, means, made, etc. : gen. by the ins., sometimes by part.s : *b. reading Shastras* शास्त्राण्यधीत्य : *b. hook or crook* येन केन प्रकारेण ; *b. name Sutikshna, of peaceful charactor* नाम्ना सुतीक्ष्णश्चरितेन दान्तः, R. XIII. 41.; *b. heart* कण्ठस्थः (स्था, स्थं), Bo.; *b. nature* प्रकृत्या or स्वभावतः ; *b. stealth* चौरिकया ; *to sell b. weight* तोलयित्वा विक्रिणीते (?) : *to sell b. the yard* गजसंख्यया विक्रिणीते (?) ; *b. one's self* एककः (का, कं) V. SOLITARY ; *b. degrees* क्रमशः ; *b. thousands* सहस्रशः ; *b. crowds* सङ्घशः ; *one b. one* एकैकशः ; *man b. man* प्रतिपुरुषम् V. EACH ; *he is taller than me b. half a foot* *स मत्तोऽर्द्धपादोच्चः ; *a poem by Kálidása* कालिदासकृतं काव्यम् ; (d) in adjurations : Ph. *b. God* ईश्वरं साक्षीकृत्य ; *I swear b. my sacerdotal thread* शपामि ब्रह्मसूत्रेण, Ra. II.

By (adv.) : I. Near : q. v. : निकटे. II. Aside : V. TO LAY BY, PUT BY.

By and by : (1) अचिरेण ; (2) किञ्चित् पश्चात् (=little after).

By the by : प्रसङ्गेन or प्रसङ्गात् (?).

By-gone : (1) अतीतः (ता, तं) ; (2) अतिक्रान्तः (न्ता, न्तं) ; (3) गतः (ता, तं).

By-law : *उपविधिः : V. RULE, ORDINANCE.

By-path,-road, or-way : (1) विमार्गः ; (2) विपथः.

By-place : (1) विजनप्रदेशः ; (2) विविक्तस्थलं ; (3) विजनभूमिः.

By-stander : (1) प्रेक्षकः (=a spectator) ; (2) पार्श्वस्थः (=one who is near).

By-word : V. PROVERB. *To become a b.* उपहासास्पदं भवति (भू, c. 1.).

C.

Cab : अश्ववाह्ययानभेदः.

Cabal (subs.) : I. A body of intriguers : *स्वकार्यसाधनाय गूढमन्त्रकारिणः (m. pl.). II. Intrigue : q. v. गूढमन्त्रणा.

Cabal (v. i.) : *स्वकार्यसाधनाय गूढं मन्त्रयति (मन्त्र्, c. 10.) or sim. मन्त्रयति (when the sense is clear) : v. to intrigue.

Cabala : *काबलम् ; इहुदीनाम् निगूढशास्त्रम्.

Cabalist : *काबलविद् (mfn.) ; काबलज्ञ (f. ज्ञा).

Cabalistic : *काबलविषयकः (का, कं). In gen. sense : v. mystical.

Caballer : v. intriguer.

Cabbage : शाकप्रभेदः ; *कपिः.

Cabin : I. A cottage : q. v. II. Of a ship : कोष्ठः (?).

Cabinet : I. A closet : q. v. II. A piece of furniture : *दराजः : v. chest. III. The select council of a ruler : प्रधानमन्त्रिणां सभा. Ph. c. *minister* : मुख्यमन्त्रिन् (m.). IV. A room for c. council : इन्द्रकम् (?).

Cable : पोतबन्धनाय स्थूलः शाणरज्जुः, लौहशृङ्खला वा ; पोतबन्धनी (?).

Cabman : (1) प्रवहणवाहकः ; (2) यानवाही : v. charioteer.

Cabriolet : चतुश्चक्रविशिष्टः सपिधानो लघुरथविशेषः.

Cachinnation : (1) अट्टहासः ; (2) प्रहसनं ; (3) आच्छुरितम्.

Cackle (v.) : (1) नदति (नद्, c. 1.) ; (2) रौति (रु, c. 2.).

Cackle, Cackling (subs.) : नादः, c. *of the geese* हंसनादः : v. noise.

Cacophonous : श्रुतिकटु (mfn.), Kav. vii. 2. : v. harsh, discordant.

Cacophony : श्रुतिकटुता.

Cadaverous : v. ghastly, pale.

Cadence : I. Lit. : v. fall. II. Musical : (1) स्वरसंक्रमः (= modulation of voice), Mr. iii. 5. ; (2) स्वरावरोहः (= fall of v.), M. n. ; (3) विरामः (= pause).

CADET : I. A younger brother : अनुज:. II. A younger son : कनिष्ठपुत्र:. III. In the army : *कादित:.

CAESURA : *विच्छेद:.

CAGE (subs.) : I. For animals : (1) पिञ्जरं ; (2) पञ्जरं ; (3) वीतंस:. II. For men : V. PRISON.

CAGE (v. t.) : पिञ्जरे निरुणद्धि (रुध्, c. 7.) : V. TO CONFINE.

CAIRN : (1) उपलराशि: ; (2) पाषाणचिति: ; and sim. comp.s.

CAITIFF : खल: : V. KNAVE.

CAJOLE (v. t.) : लालयति (लल्, c. 10.) : V. TO DECEIVE.

CAJOLER : लालिन् (f. नी.) (?) : V. DECEIVER, FLATTERER.

CAJOLERY : लालनं : V. FLATTERY, DECEPTION.

CAKE (subs.) : I. A article of food : (1) पिष्टक: ; (2) पूप:. II. A cake-like mass : पिण्ड:.

CAKE (v. i.) : पिण्डीभवति (भू, c. 1.).

CALAMINE : धातुविशेष: ; *कलमिनम्.

CALAMITOUS : (1) विपन्न: (न्ना, न्नं) ; (2) विपद्ग्रस्त: (स्ता, स्तं) ; (3) आपदुपेत: (ता, तं) ; (4) व्यसनोपेत: (ता, तं) : V. UNFORTUNATE. Ph. '*c. condition*' विपद्दशा.

CALAMITY : (1) विपद् (f.) ; (2) आपद् (f.) ; (3) विपत्ति: ; (4) व्यसनं (rare) ; (5) उपद्रव: (=public c.) : V. MISFORTUNE.

CALCINATION : (1) जारणं ; (2) आतपनं ; (3) प्रतीताप:.

CALCINE : (1) जारयति (c. of जॄ) ; (2) आतापयति (c. of तप्).

CALCIUM : *चूर्णसार:.

CALCULATE : (1) गणयति (=to count, reckon : q. v.) ; (2) निरूपयति (=to ascertain), *c. a day suited for our departure* निरूप्यतां तावदस्माकं प्रस्थानयोग्यदिवस:, Mu. IV. *C.d* : i. e. adapted : V. TO FIT, SUIT.

CALCULATION : (1) गणना ; (2) निरूपणं (=ascertainment), *c. of time* कालनिरूपणं, Su.

CALCULATOR : (1) गणक: ; (2) निरूपक: (=one who ascertains).

CALCULOUS : (1) अश्मर: (री, रं) ; (2) शार्कर: (री, रं).

CALCULUS : (1) *सूक्ष्ममानगणितं (=differential c.) ; (2) *समाहारगणितं (=integral c.).

CALDRON : (1) कटाह: ; (2) पिठर: : v. BOILER.

CALENDAR : I. An almanack : पञ्जिका. II. A list : q. v.

CALENDER (subs.) : *चक्रयन्त्रं, Williams.

CALENDER (v. t.) : *चक्रयन्त्रेण श्लक्ष्णीकरोति (nomi.).

CALENDS : रोमकीयमासस्य प्रथमदिवसम्.

CALENTURE : व्यामोह: (lit. and fig.).

CALF : I. The young of the cow : (1) वत्स: ; (2) गोवत्स: or धेनुवत्स: ; (3) तर्णक: (=a newly born c.), A. *A she-c. two years old* द्विहायनी. II. A dolt, blockhead : q. v. III. The c. of the leg जङ्घाया मांसल: पश्चाद्भाग:.

CALIBRE : Ph. : *the c.* (of a tube, etc.) : मुखस्य or छिद्रस्य परिमाणं ; *of small c.* क्षुद्रमुखविशिष्ट: (?) ; *a man of small c.* क्षुद्रबुद्धि:.

CALICO : कार्पासभेद:.

CALIGRAPHY : v. PENMANSHIP.

CALK (v. t.) : जलप्रवेशनिरोधाय नौकाया: फलकसन्धिच्छिद्राणि जीर्णवस्त्रखण्डै: पूरयति (c. of पॄ).

CALKER : जीर्णवस्त्रखण्डैर्नौकाया: फलकसन्धिच्छिद्रपूरक:.

CALL (v. t.) : I. To summon : (1) ह्वयति, आ-, (ह्वे, c. 1.), *I will c. and ask my mistress* गृहिणीमाहूय पृच्छामि, Mr. I. ; (2) शब्दायते (nomi.) (=c. aloud), *c. Maitreya* मैत्रेयं तावत् शब्दायस्व, Mr. IV. ; (3) आकारयति (c. of कृ) (rare) ; (4) निमन्त्रयति (मन्त्, c. 10.) (=invite : q. v.). II. To address by a particular name : (1) आह्वयति, *c.d her by the name Párvati* तां पार्वतीति नाम्ना जुहाव, Ku. I. 26. ; (2)—नाम्ना or संज्ञया or आख्यया अभिदधाति (धा, c. 3.) : *"c. a spade a spade"* यो यद्रूपस्य

तद्रूपमभिधेहि. III. To name, designate: (1) वक्ति (वच्, c. 2.), भाषते (भाष्, c. 1.), etc. (= to speak: q. v.), *you are c.ed 'mountain-lifter'* गुणितभूभृदुच्यसे, Si. xv. 30.; (2) उदाहरति (हृ, c. 1.), *c.ed Dasharatha* दशरथ इत्युदाहृतः, B. I. 1.; (3) अप- दिशति, व्यप-, (दिश्, c. 1.), Si. xv. 28. Ph.: *c. to mind* मनसि करोति; *c.ed Rig, Yaju, and Sama* ऋग्यजुःसामसंज्ञकाः, S. p.; *c.ed Táraka* तारकसंज्ञितः, Ku.

Call back: v. TO RECALL, REVOKE, RETRACT.

Call for: TO DEMAND, REQUIRE.

Call forth: आह्वयति (ह्वे, c. 1.) (lit. and fig.).

Call in: I. To collect, as debts: v. TO COLLECT. II. To invite, as friends: आह्वयति, सं-.

Call off: i. e. to divert: q. v.

Call out: v. TO RECITE.

Call on or upon: I. To implore: q. v. II. To invoke: q. v. III. To pay a short visit, *c.ed on me* मां द्रष्टुं आजगाम (after Mu.); *c. on him* तं द्रष्टुं गच्छ.

Call to: शब्दायते: v. CALL (I).

Call (subs.): I. A vocal adress: आह्वानं. Ph. "*c. of the house*" *सभासदां नामपाठः. II. Demand, requisition: q. v. III. A pipe or whistle: q. v. *To make or give or pay a c.*: v. CALL ON (III).

Calling: I. Lit.: आह्वानम्. II. Vocation: q. v.: वृत्तिः.

Callosity: I. Lit.: (1) किणः; (2) कदरः (?). II. Fig. hard-heartedness, insensibility: (1) काठिन्यम्; (2) कठोरता.

Callous: I. Lit.: (1) स्तब्धः (ब्धा, ब्धं) (?); (2) कठिनः (ना, नं) (= hard: q. v.). II. Fig.: hard-hearted: q. v.: कठिनः (ना, नं).

Callousness: (1) काठिन्यम्; (2) कठोरता: v. INSENSIBILITY.

Callow: (1) पक्षहीनः (ना, नं); (2) वीतपक्षः (क्षा, क्षं); and sim. comp.s.

CALM (adj.) : (1) शान्तः, प्र-, (न्ता, न्तं), *o, what a c. and beautiful morning* अहो प्रशान्तरमणीयता प्रभातस्य ; *c. and solemn place* प्रशान्तगम्भीरभूमिः, Vi. ; *c. countenance* शान्ताकारः, Ma. ; (2) निष्कम्पः (म्पा, म्पं), निश्चलः (ला, लं), etc. (= without motion : as a sea), *like the c. ocean on a c. day* निवातनिष्कम्पमिवापगापतिं, Ki. ; *the sea became very c. with unruffled water* निश्चलोऽभवदत्यर्थं समुद्रः स्तिमितोदकः, V. p. ; (3) निर्वातः (ता, तं), etc. (= without wind : as a c. place), V. ; (4) अनुत्तरङ्ग (f. ङ्गा) etc. (= not wavy : as a river) ; (5) अक्षुब्ध (f. ब्धा), etc. (= not agitated). *To be c.* : शाम्यति, प्र-, (शम्, c. 1.), Ku.

CALM (subs.) : I. As opposed to storm : निवातः or निर्वातः. II. Calmness, tranquillity : q. v.

CALM (v. t.) : (1) शमयति, प्र-, (c. of शम्), *to c. a tempest* चण्डवातं शमयति : (2) शान्त्वयति, or सान्त्वयति, अभि-, उप-, परि-, (शान्त्व् or सान्त्व्, c. 10.), *to c. the son of wind* (*Bhima*) मरुतः सुतमुपसान्त्वयितुम्, Ki. II. 25 : V. TO QUIET.

CALMLY : I. Gently : q. v. II. Quietly, patiently : q. v.

CALMNESS : (1) शान्तिः or शमः ; (2) प्रशान्तिः or प्रशमः ; (3) अक्षोभः and sim. comp.s (= absence of agitation) ; (4) better by adj. *c. of mind* : (1) धैर्यं, Ki. XIV. 1. ; (2) निर्विकारचित्तत्वं M. n.

CALOMEL : *पीतहरितपारदः ; शुभ्रपारदः.

CALORIC : तापः.

CALORIFIC : तापनः (नी, नं) or तापकः (का, कं).

CALTROP : I. A thistle : गोक्षुरः. II. A military instrument *चतुःशूलम् ; अश्वारोहाणां गतिनिरोधाय युद्धयन्त्रविशेषः.

CALUMNIATE : परिवदति (वद्, c. 1.), *c.s in my presence (my) friend the king of Anga* परिवदति समक्षं मित्रमङ्गाधिराजम्, Ve. v. : V. TO SLANDER, DETRACT, REVILE.

CALUMNIATION : परिवादः : V. CALUMNY.

Calumniator : परिवादकः or परिवादी : v. slanderer, reviler.

Calumnious : परिवादिन् (f. नी) : v. slanderous.

Calumniously : (1) गुणापवादेन ; (2) अभूतमासज्य (= falsely); (3) असूयया (= detractingly).

Calumny : (1) परिवादः, *not before acquainted with c.s* परिवादगोचरमयातपूर्वः (र्वा, र्वं), Ki. ; (2) परिभाषणम् (rare) ; (3) पिशुनवाक्यं (= evil speech) : v. slander, detraction.

Calve : वत्सं सूते, प्र-, (सू, c. 2.) : v. to beget.

Calvinism : *केल्विनमतं or केल्विनस्य मतम्.

Calvinist : *केल्विनमतावलम्बिन् (f. नी).

Calyx : *दलकोषः ; पुष्पदलावरणम्.

Cambric : *किम्ब्रिकम् ; सूक्ष्मपटविशेषः.

Camel : (1) उष्ट्रः ; (2) क्रमेलकः, (3) द्विककुद् (m.) (rare). *A young c.* : करभः. *A she-c.* : उष्ट्री.

Camelopard : दीर्घग्रीवः (?) ; उष्ट्र-जातीयश्चित्रितो जन्तुविशेषः.

Cameo : *कामीपलः.

Camera obscura : *प्रतिबिम्बग्राहकी यन्त्रविशेषः ; प्रतिबिम्बग्राहिणी.

Camp (subs.) : (1) शिविरम् ; (2) कटकः. *To pitch a c.* : स्कन्धावारं निवेशयति (c. of विश्), Ka.

Camp (v.) : v. to encamp.

Campaign I. An open tract : (1) समभूमिः ; (2) केदारव्रततिश्वभ्रवल्गुल्मादिवर्जिता भूमिः, Ka. II. The time that an army keeps the field : विग्रहकालः (?) and sim. comp.s. [घनसारः, A.

Camphor : (1) कर्पूर (mn.) ; (2) सिताभ्रः, A. ; (3) हिमवालुका, A. (4)

Camphorated : कर्पूरवासितः (ता, तं).

Can (subs.) : (1) अमत्र (mn.) ; (2) कंस (mn.).

Can (v.) : (1) शक्नोति (शक्, c. 5.), *Mena could not restrain (her) from the undertaking* शशाक मेना न नियन्तुमुद्यमात्, Ku. v. 5. ; *c. not be made*

to accept the ministry of Chandragupta वृषलस्य साचिव्यं ग्राहयितुं न शक्यते, Mu. ; (2) प्रभवति (भू, c. 1.), *an enemy c. not conquer when* प्रभवति न तदा परो विजेतुं, Ki. x. 35. ; (3) ईष्टे (ईश्, c. 2.), *who c. move a good man* सुजनं जनाश्चलयितुं क ईशते, Si. xv. 40. ; (4) पारयति (पॄ, c. 10.), *nor c. we say that it is our friend's fault* सखिगामी दोष इति व्यवसाययितुमपि न पारयामः, Sa. iv. ; (5) क्षमते (क्षम्, c. 1.) N. xiv. 16 ; (6) समर्थः (र्था, र्थं) or शक्तः (क्ता, क्तं) or क्षमः (मा, मं) भवति (often understood). *N. B.* (a) do not use 2 and 3 in the pass. ; (b) *could* can also be idiomatically expressed by विधिलिङ् : *I c. deprive even Siva of his fortitude* कुर्यां हरस्यापि पिनाकपाणेर्धैर्यच्युतिं, Ku. iii. 10. ; (c) *can not be*—is best exprcssed by part. adj.s.—तव्य, अनीय and य ; *what can not be accomplished or cured* असाध्यः (ध्या, ध्यं) ; *what cannot be measured* अपरिमेयः (या, यं) ; (d) *can not but*—is expressed by अवश्यं or circumlo. : *I can not but remark* मयावश्यं वक्तव्यम् ; *I cannot but weep* रोदनं निवारयितुं न शक्नोमि.

Canal : (1) कुल्या ; (2) प्रणाली ; (3) उपकुल्या.

Canary bird : पीतवर्णः पक्षिविशेषः.

Cancel : I. To erase, obliterate : कुण्डलनां करोति (कृ, c. 8.) (with gen.) (properly by the circular mark prevalent among Hindus), N. II. To annul, destroy : लुम्पति, अव-, वि-, (लुप्, c. 6.) (?). III. To strike out common factors : अपवर्तयति (c. of वृत्), Li. IV. To enclose : q. v.

Cancellation : I. Erasing : कुण्डलनाक्रिया. II. Annulment : अवलोपः (?). III. Striking out common factors : अपवर्तनम्.

Cancer : I. One of the signs of the zodiac : (1) कर्कटः ; (2) कर्कः (rare). II. A disease : *कर्कटरोगः.

Cancerous : i. e. affected with cancer : *कर्कटरोगाक्रान्तः (न्ता, न्तं) and sim. comp.s.

Candelabrum : *प्रदीपपादपः ; कौमुदीवृक्षः.

Candid : I. White : विशदः (दा, दं). II. Fair, frank, sincere : q. v. : (1) न्याय्यः (य्या, य्यं) (= fair) ; (2) स्फुटभाषिन् (f. षी) (= frank) ; (3) निष्कपटः (टा, टं) (= sincere).

Candidate : (1) आकाङ्क्षिन् (f. क्षी) ; (2) अर्थिन्, प्र-, (f. र्थी), *c. for poetic fame* कवियशःप्रार्थी, R.

Candidly : (1) स्फुटम् (= frankly) ; (2) निष्कपटम् or निर्व्याजम् (without any trick).

Candied : *शर्करितः (ता, तं), *c. sugar* : v. CANDY.

Candle : *वर्तिः, *wax c.* *सिक्थवर्तिः.

Candlemas : *दीपान्विता (properly a Hindu festival).

Candlestick : दीपाधारः.

Candour : निष्कापट्यम् : v. FRANKNESS, INGENUOUSNESS.

Candy : (1) माक्षिकशर्करा ; (2) खण्डः ; (3) खण्डमोदकः.

Cane (subs.) : I. The rattan : q. v. : वेतसः. II. A stick : वेत्रं or वेत्रयष्टिः. *A seat made of c.* वेत्रासनम् : v. also SUGAR-CANE, BAMBOO, REED.

Cane (v. t.) : (1) वेत्राघातं करोति ; (2) वेत्रेण हन्ति, आ, (हन्, c. 2.).

Canine : expressed by comp. of words under DOG : *c. tail* श्वपुच्छम्. Ph. *c. teeth* श्वदन्ताः (?).

Canister : (1) पेटकः (?) ; (2) पात्रं (=any vessel.)

Canker (subs.) : I. Cancer : *कार्कटरोगः. II. A disease of plants : कीटाः (m. pl.). III. Fig. : कालः. IV. Caterpillar : q. v. V. The dog-rose : q. v.

Canker (v.) : v. TO CORRODE, CORRUPT.

Cankerworm : शूककीटः : v. CATERPILLAR.

Cannibal : नृभुज् (m. f. n.), B. XII. 17., and sim. comp.s.

Cannibalism : I. Lit. : नृभोजनं : *to practise c.* मनुष्यमांसं खादति (खाद्, c. 1.), अत्ति (अद्, c. 2.), etc. II. Fig. : (1) नृशंसता ; (2) जिघांसुता.

CANNON : *कामानः. *To load a c.* *गुलिभिः कामानं पूरयति (पूर्, c. 10.).

CANNONADE (subs.) : *कामानगोलप्रक्षेपणम्.

CANNONADE (v. t.) : *कामानगोलैः मृद्नाति (मृद्, c. 9.) or मथ्नाति (मन्थ्, c. 9.).

CANNON-BALL : *कामानगोलः ; कामानगुलिः ; अयोगोलः.

CANNON-SHOT : I. Cannon-ball : q. v. II. Its range : Ph. *the fleet got out of c.* *रणपोतावलिः कामानगोलविषयमतिचक्राम.

CANOE : नौः or नौका : v. BOAT.

CANON : I. A rule : (1) विधिः ; (2) व्यवस्था. *C.-law* : *पोप-प्रचारितधर्मसंहिता. II. An ecclesiastical dignitary : धर्मोपासकविशेषः.

CANONESS : धर्मोपासिका (?).

CANONICAL : (1) वैधः (धी, धं) ; (2) वैधिकः (की, कं), *c.s* : याजकवेशः.

CANOPY : (1) वितानम् ; (2) चन्द्रातपः ; (3) उल्लोचः.

CANOROUS : (1) मधुरः (रा, रं) (of songs, etc.) ; (2) मधुरभाषिन् (f. णी) (of men, etc.) : v. MELODIOUS.

CANT (subs.) : *अपभाषा, "*c. word*" : *अपशब्दः.

CAN'T = can not : q. v. Canting (adj.) : दाम्भिकः (की, कं).

CANTEEN, CANTINE : मद्यभाण्डम्.

CANTER (v. i.) : अर्धपुलायितेन गच्छति (गम्, c. 1.) or चलति (चल्, c. 1.).

CANTER (subs.) : अर्धपुलायितम्, Si. v. 10.

CANTHARIDES : गोमयोत्थाजातीयकीटभेदः.

CANTICLE : I. Of the bible : *गीतकाण्डः. II. A canto : q. v.

CANTLE, CANTLET : खण्डम् : v. PIECE.

CANTO : of a poem : सर्गः : v. BOOK.

CANTON (subs.) : प्रदेशः : v. PROVINCE.

CANTONMENT : निवेशः, *military c.* सेनानिवेशः : v. QUARTERS.

CANVAS : I. A course cloth : शाणं, *c. bag* शाणपुटम्. II. Sails : q. v. : वातवसनानि (n. pl.) (?). III. Cloth for painting : पटम्, D.

CANVASS (v.) : I. To solicit for votes : प्रार्थयते (अर्थ्, c. 10.) or याचते,

(याच्, c. 1.). II. To sift, examine : q. v. : परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) III. To discuss : q. v. : विचारयति (c. of चर्).

Canvass, Canvassing (subs.) : I. Inspection : q. v. : परीक्षा. II. Discussion : q. v. : विचारः. III. Solicitation for votes : *मतप्रार्थना or simply प्रार्थना (when the context determines the meaning.)

Canvasser : I. One who solicits votes : *मतप्रार्थकः. II. Examiner : q. v. : परीक्षकः.

Cap : शिरस्त्रम् (gen. term). "*C. of fools*" मूर्खचूडामणिः.

Capability : (1) शक्तिः ; (2) क्षमता ; (3) सामर्थ्यम्.

Capable : (1) शक्तः (क्ता, क्तं), *with c. friends* शक्तैः सुहृद्भिः, B. ; *c. of this work* अस्य कर्मणः शक्तः, Ve. III. ; (2) समर्थः (र्था, र्थं), *c. of meeting* परिसरणसमर्थः, Vi. ; (3) क्षमः (मा, मं), *c. of disordering* विप्रकर्तुं क्षमः, Vi. *N. B.* note the construction of these words ; (4) शक्यः (क्या, क्यं) (in the passive sense) : *c. of being counteracted* समाधातुं शक्यः, Vi. *Be c.* : v. able, be—.

Capacious : i. e. spacious, large : q. v. : (1) विशालः (ला, लं) (in breadth) ; (2) विपुलः (ला, लं) (in depth) ; (3) बृहद्‌गः (हा, हं) (rare).

Capaciousness : (1) विशालता ; (2) विपुलता : v. largeness.

Capacitate : v. to enable.

Capacity : I. Lit. : (1) धारणशक्तिः ; (2) ग्रहणसामर्थ्यम् ; (3) better by circumlo. : v. extent. Ph. *a measure of c.* प्रतीमानं, M. II. Mental c. : ग्रहणसामर्थ्यम्, *c. for all knowledge* अशेषविद्याग्रहणसामर्थ्यम्, K. III. Ability : q. v. : शक्तिः, *to the extent of one's c.* यथाशक्ति. IV. Outward condition : रूपम्, *in the c. of a cook* सूदरूपेण or सूदो भूत्वा. V. Legal c. : क्षमता (?). VI. In geo. : गर्भफलम्, Li.

Capapie : आपादमस्तकम् ; सर्वाङ्ग- in comp.

Caparison : I. Subs. : कुथः : v. trappings. II. Verb : कुथेन

मण्डयति, etc.; *saw Indráyudha c.ed with red cloth* चरक्तेनाम्बरखण्डेनालङ्कृतमिन्द्रायुधमद्राक्षीत्, K. *C.ed* : विभूषित: (ता, तं) N. I. 57.

CAPE : I. A promontory : *प्रलम्ब:. II. For the shoulders ; *स्कन्धच्छद:.

CAPER (v.) : कूर्दति,-ते (कूर्द, c. 1.), Ha. : V. TO FRISK.

CAPER (subs.) : I. For pickling : गुल्मविशेष: : *कफरी. II. A skip, jump : q. v. *To cut c.s* : कू(कु)र्दति,-ते (कूर्द or कुर्द, c. 1.).

CAPILLARY : I. Subs. : सूक्ष्मनाडीविशेष: ; *संयोगिनी. II. Adj. : expr. by tat. comp.

CAPITAL (adj.) : I. Chief, principal : q. v. II. Excellent : q. v. Ph. *c. letter* *बृहदक्षरं ; *c. punishment* प्राणदण्ड: ; *c. offence* *प्राणदण्डार्होऽपराध:.

CAPITAL (subs.) : I. Of a column : चूडा (?). II. Of a country : राजधानी, *c. of the king Bhima* भीमभूमिपतिराजधानी, N. VI. 1. Ph.: *the city named Puspapura* (Patna) *the c. of Magadha* (Behar) मगधदेशशेखरीभूता पुष्पपुरी नाम नगरी, D. III. A c. letter ; *बृहदक्षरम्. IV. Stock, principal : q. v. : (1) मूलम् ; (2) मूलधनम्.

CAPITALIST : perh. मूलवत् (f. ती). *Great c.* स्फीतसारधन: (ना, नं), D.

CAPITALLY : V. CHIEFLY. Ph. : *to punish c.* प्राणान् दण्डयति.

CAPITATION : Ph. *c. tax* : V. POLL-TAX.

CAPITOL : *रोमनगरस्थयुपितारदेवालय:.

CAPITULATE : *शत्रुवशं स्वीकरोति ; शत्रुहस्ते पुरं or दुर्गं अर्पयति (c. of ऋ).

CAPITULATION : Ph. *they agreed to a c. on these conditions* एतैर्नियमै: पुरं or दुर्गमर्पयितुमभ्युपजग्मु: : V. TO CAPITULATE.

CAPON : i. e. castrated cock : हृतमुष्ककुक्कुट: and sim. comp.s.

CAPRICE : (1) कामचार: (any thing done according to one's fancy), *this is c. of fortune* दैवस्यात्र कामचार:, Mu. II. ; (2) चापल्यम् (= fickleness : q. v.).

CAPRICIOUS : (1) कामचारिन् (f. णी) (doing according to one's fancy); (2) चञ्चल: (ला, लं) (= fickle, unsteady : q. v.).

CAPRICIOUSLY : V. WHIMSICALLY.

CAPRICIOUSNESS : (1) कामचारिता ; (2) चाञ्चल्यम् (= fickleness : q. v.).

CAPRICORN : मकर: or मकरराशि:.

CAPRICUM : रक्तमरीच: ; रक्तमरीचलता.

CAPSTAN : *भारोत्तोलनयन्त्रम्.

CAPSULAR : कोशाकार: (रा, रं) (?).

CAPSULE : (1) बीजकोश: (ष:), Bha. ; (2) कर्णिका, Bha.

CAPTAIN : I. A chief : q. v. : अध्यक्ष:. II. A military officer : *गुल्मपति: or (in gen. sense) सैन्याध्यक्ष: or सेनानी:. III. A naval officer : पोताध्यक्ष: or पोतनायक:. IV. A master of the military art : V. GENERAL.

CAPTAINCY or CAPTAINSHIP : (1) गुल्मपतिपदम् (military) ; (2) पोताध्यक्ष-पदम् (naval).

CAPTION : V. APPREHENSION.

CAPTIOUS : I. Disposed to find fault : (1) दोषैकदृश् (mfn.) ; (2) पुरोभागिन् (f. नी) ; (3) दोषग्राहिन् (f. णी). II. Peevish, perverse : q. v. III. Insidious, troublesome : q. v.

CAPTIOUSLY : V. PEEVISHLY ; INSIDIOUSLY.

CAPTIOUSNESS : V. CENSORIOUSNESS, PEEVISHNESS.

CAPTIVATE (v. t.) : I. To enslave : वशीकरोति, *c.d by her good qualities* तद्गुणवशीकृत:, D. II. To charm : q. v. : हरति (हृ, c. 1.), *c.d the eyes, as well as the minds, of all creatures* जहार सर्वभूतानां चक्षूंषि च मनांसि च, Mah. *C.ing* : मनोहर: (रा, रं) : V. CHARMING, FASCINATING.

CAPTIVE (subs.) : बन्दी or वन्दि (f.), *will bring back fortune as a c.* श्रियं वन्दीमिव प्रत्यानेष्यति, Ku. II. 52. : V. PRISONER.

CAPTIVE (adj.): (1) वन्दीकृत (ता, तं), *made c. by the enemies of gods* वन्दीकृता विबुधशत्रुभिः, V.; (2) वन्दि, *c. women* वन्दिस्त्रियः, Vi. VII.

CAPTIVITY: वन्दित्वं: v. SLAVERY, SUBJECTION.

CAPTOR: (1) ग्राहकः; (2) जेता (= victor, conqueror: q. v.).

CAPTURE (v.): गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), *and was c.d by Chandavarman* अगृह्ये च चण्डवर्म्मणा, D. I.; *newly c.d* नवग्रहः (हा, हं), K.: v. TO TAKE.

CAPTURE (subs.): I. Seizure: q. v.: ग्रहः,-णम्, *c. of cattle* गोग्रहः, Mah. II. Booty, prize: q. v.

CAPUCHIN: I. A monk: यतिविशेषः. II. A monkey: वानरविशेषः.

CAR: रथः, *procession of the c. of Jagannatha* रथयात्रा: v. CHARIOT.

CARAT: I. A weight रत्तिका (properly about half a c.), K. b. II. A 24th part, in measuring the fineness of gold: express by circumlo.: *this is 18 c. gold* *अस्य पादत्रयं स्वर्णम्. [Mal.

CARAVAN: सङ्घः, *c. of pilgrims* यात्रिकसङ्घः; *c. of merchants* वणिग्गणः,

CARAVANSARY, CARAVANSERA: पथिकाश्रमः.

CARAWAY: (1) अजमोदा; (2) उग्रगन्धा.

CARBINE or CARABINE: *लघुबन्दुकः.

CARBINEER or CARABINEER: *लघुबन्दुकभृदश्वारः.

CARBON: *अङ्गारसारः.

CARBONIC: *अङ्गारसारजः (जा, जं).

CARBUNCLE: I. A tumour: विस्फोटः. II. A gem: पद्मरागः.

CARCASS: (1) शव (mn.); (2) मृतशरीरं; (3) कुणप (mn.) (rare).

CARD (subs.): I. A playing c.: *तासं, *to play with c.s* *तासैः क्रीडति, *knave of c.s*: *दासः. *Diamond, heart, club, and spade* (of cards) *रक्तं, पीतं, श्यामं, कृष्णं. II. A visiting c. *नामपत्रम्. III. A paper on which the points of a compass are marked: *दिग्भागपत्रम्. IV. An instrument for combing wool: ऊर्णामार्जनी.

CARD (v. t.) : V. TO COMB, CLEANSE.

CARDAMOM : (1) एला ; (2) कोरङ्गी (small c.) ; (3) चन्द्रबाला (large c.) (4) निष्कुटि (large c.) (rare). *C.-plant* : एलालता, R.

CARDER : of wool : ऊर्णामार्जकः.

CARDIAC : I. Adj. : दीपनः (नी, नं), Sr. II. Subs. : दीपनम्.

CARDINAL (subs.) : *रोमकधर्मनियन्ता. *C.ship, c.ate* : *रोमकधर्मनियन्तृपदम् ; कार्डिनालपदवी.

CARDINAL (adj.) : i. e. chief, principal : *c. virtue* परमधर्मः. Ph. *c. number* एकादिसंख्या ; *c. points* *प्रधानबिन्दवः (m. pl.).

CARE (subs.) : I. Anxiety : q. v. : चिन्ता, *free from c. about you* त्वयि वीतचिन्तः, Sa. IV. Ph. : *I am now free from c.* लब्धमिदानीं स्वास्थ्यम्, Sa. IV. II. The object of care : चिन्ता, *a daughter born in this world is a great c.* पुत्रीति जाता महतीह चिन्ता, P. I. 5. III. Caution, attention : (1) यत्नः, प्र-, (= diligence) *although (I) was brought up with c.* प्रयत्नसंवर्द्धितोऽपि, D. IV. ; (2) अप्रमादः (= carefulness) ; (3) आदरः (of treatment), *display c. in the service of Rishis* ऋषिजनपरिचर्यासु दर्शितादरा भव, K. IV. Charge, oversight : (1) रक्षा (= watching over), (*but its*) *c. is with you* रक्षा युष्मास्ववस्थिता, Ku. II. 28. ; (2) अवेक्षा (= loooking after).

CARE, TAKE : (1) रक्षति (रक्ष्, c. 1.), (=watch over) *you should t. c. of it at night and Vardhamánaka in the day* इदं रक्षितव्यं त्वया रात्रौ वर्द्धमानकेनापि दिवा, Mr. I. ; *I t. c. of the house* गृहरक्षां करोमि, H. III. ; (1) लालयति,-ते (लल्, c. 10.) (of children), *you should t. c. of her as a child* बालेव लालनीया, K. *Take care* = beware : q. v. : अप्रमत्तः (त्ता, त्तं) or सावधानः (ना, नं) भव.

CARE (v.) : (1) गणयति (गण्, c. 10.) (=to reckon), *did not c. what Rama said* अजीगणद्दाशरथं न वाक्यं, B. II. 53. : *he did not c. all these* स तानजीगणत् सर्वान्, B. XV. 5. ; *not c.ing even a straw for their*

husbands दृष्टायापि न गणयित्वा भद्रम्, D. ; (2) ईक्षते, etc. (= to look : q. v.), *does not c. for birth or beauty* नाभिजनमीक्षते न रूपमालोकयते, K. ; (3) आद्रियते (दृ, c. 6.) (= to regard), Ki. xiv. 10.

CAREEN (v. t.) : पार्श्वेन स्थापयति (c. of स्था).

CAREER : I. A race or race-course : q. v. II. General course of conduct : चरितं.

CAREFUL : I. Attentive : q. v. : (1) अप्रमत्त: (त्ता, त्तं) ; (2) वीतप्रमाद: (दा, दं) ; (3) सावधान: (ना, नं). II. Anxious : q. v. : (1) सचिन्त: (न्ता, न्तं) ; (2) चिन्तावत् (f. ती) ; (3) चिन्ताव्रताकुल: (ला, लं). *C. of* or *for* : (1) चिन्तयति (चिन्त्, c. 10.) ; (2) आद्रियते, K.

CAREFULLY : I. With c. : (1) यत्नेन ; (2) प्रयत्नत: ; (3) निपुणं, *searching c.* निपुणमन्विष्य, D. ii ; *to consider c.* निपुणं विचारयति, Mr. II. Attentively : (1) अप्रमत्तम् ; (2) अप्रमादेन ; (3) सावधानेन. III. Anxiously : q. v. : expr. by adj.

CAREFULNESS : (1) अप्रमाद: ; (2) सावधानता ; (3) चिन्ताकुलता (= anxiety).

CARELESS : I. Inattentive, neglectful : q. v. : प्रमत्त: (त्ता, त्तं). *To be c. of* : न चिन्तयति (चिन्त्, c. 10.) or विभावयति (c. of भू) (with acc.), *is c. even of herself* आत्मानमपि न विभावयति. II. Said or done without care : प्रमत्त- in comp. III. Free from care : निश्चिन्त: (न्ता, न्तं).

CARELESSLY : (1) प्रमादेन ; (2) सप्रमादम् ; (3) प्रमत्त: (त्ता, त्तं) ; (4) अनवधानेन.

CARELESSNESS : (1) प्रमाद: ; (2) अनवधानम् ; (3) असावधानता ; (4) प्रमत्तता.

CARESS (v.) : परिरभते (रभ्, c. 1.) (=to embrace : q. v.) ; (2) क्रोडे करोति (= to put in the lap) : v. also TO FONDLE.

CARESS (subs.) : परिरम्भ: (= embrace : q. v.).

CARESSINGLY : वचसा परिरभ्य (= embracing), Ku. v. 3.

CARET : *पूरक: ; असम्पूर्णलिखितविज्ञापनाय '^' इत्याकारचिह्न: .

CARGO : expr. by द्रव्यं, or भाण्डं, *what is the c. of the boat* किंभाण्डपूर्णा नौ:.

CARICATURE (subs.) : उपहासचित्रं (?).

CARICATURE (v. t.) उपहासचित्रं लिखति (लिख्, c. 6.) (?).

CARICATURIST : उपहासचित्रकरः (?) ; उपहासचित्रलेखकः (?).

CARIES, CARIOSITY : अस्थिव्रणं (?).

CARIOUS : व्रणितः (ता, तं) (?).

CARMAN : (1) सारथिः ; (2) रथवाहकः ; (3) शकटवाहकः (of a cart).

CARMELITE : *कर्म्मलीययतिः.

CARMINATIVE (adj. or subs.) : वातघ्नः or वायुघ्नः (घ्नी, घ्नं).

CARMINE (subs.) : a red dye : लाक्षा (?). *Dyed with c.* लाक्षिकः (की, कं), S. K.

CARNAGE : कदनं : V. SLAUGHTER, MASSACRE.

CARNAL : I. Bodily, sensual : q. v. Ph. *c. pleasure* विषयसुखं. II. Lustful : q. v. Ph. *c. desire* कामः ; *c. knowledge* : संसर्गः.

CARNALITY : (1) विषयासक्तिः (the state) ; (2) विषयोपभोगः (its indulgence : V. SENSUALITY.

CARNALLY : Ph. *to know c.* संसृजति (सृज्, c. 6.) ; or better by संसर्गः.

CARNATION : I. Flesh color : मांसवर्णः. II. A flower : रक्तवर्णपुष्पप्रभेदः.

CARNIVAL : *रोमकधर्म्मिणां मांसोत्सवः.

CARNIVOROUS : (1) मांसभुज् (mfn.) ; (2) आमिषाशिन् or पिशिताशिन् (f. नी) ; (3) क्रव्यादः.

CAROB : शिम्बिभेदः.

CAROL (subs.) : सङ्गीतं : V. SONG.

CAROL (v.) : गायति (गै, c. 1.) : V. TO SING.

CAROTID ARTERIES : prob. मन्ये (f. dual), B.

CAROUSAL, CAROUSE (subs.) : पानगोष्ठीमहोत्सवः or sim. पानगोष्ठी, D.

CAROUSE (v.) : (1) अतिशयं पिबति (पा, c. 2.) ; (2) प्रभूतमद्यपानं करोति,

CAROUSER : आपानपः, Ha. : V. DRINKER, REVELLER.

CARP (subs.) : रोहितजातीयमत्स्यभेदः.

CARP AT (v.) : अवक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : V. TO CENSURE, TO CAVIL.

CARPENTER : (1) तक्षकः ; (2) त्वष्टृ (m.) ; वर्धकिः ; (4) सूत्रधारः ; (5) तक्षन् (m.).

CARPENTRY : (1) दारुकर्मन् (n.) K. ; (2) तक्षणं, *tools of c.* तक्षणसाधनानि (n. pl.).

CARPER : V. CAVILLER, CENSURER.

CARPET (subs.) : चित्रास्तरणं (?). Ph. "*on the c.*" : आलोच्यमान: (ना, नं).

CARPET (v.) : चित्रास्तरणैराच्छादयति (छद्, c. 10.) (=to cover : q. v.).

CARPING (adj.) : (1) मिथ्यादोषदर्शिन् (f. नी) (?) ; (2) अवक्षेपिन् (f. णी) (?).

CARPING (subs.) : अवक्षेपः : V. CAVIL, CENSURE.

CARPINGLY : (1) गुणापवादेन ; (2) असूयया.

CARRIAGE : I. Conveyance : वाहनं. II. A vehicle : (1) यानं (most gen. term), *drives in a c. and four* चतुरश्ववाह्येन यानेन चलति ; (2) रथः (spec. a war-chariot), *a c. road* रथ्या ; (3) स्यन्दनः (= a chariot) ; (4) पुष्परथः (= a pleasure-car) ; (5) कर्णीरथः ; (6) प्रवहणं (= a light covered car for ladies). III. Gesture, conduct, deportment : q. v. : व्यवहारः. IV. Management : q. v. : निर्वाहः.

CARRIAGE-MAKER : रथकारः.

CARRIER : (1) वाहकः ; (2) वाहिन् (m.) ; (3) वोढा. *Message c.* : सन्देशहरः. *Common c.* : साधारणद्रव्यवाहकः (?).

CARRION : कुणपः, *c. eater* : कौणपः.

CARROT : (1) गर्जरम् ; (2) पीतकन्दम् ; (3) पिण्डमूलकम्.

CARRY : I. To convey : q. v. वहति, उत्-, (वह्, c. 1.) *c.ing him also on his shoulders* तमपि स्कन्धेनोदुह्य, D. VI. ; *c.ing these two* (i. e. the name Kshatriya and his bow) वहन् द्वयीं, Ki. III. 48. II. To urge, impel : q. v. III. To transfer : नयति (नी, c. 1.) IV. To

accomplish : q. v. V. To carry one's self : v. TO BEHAVE. VI. To exhibit : (1) वहति ; (2) expr. by gen. with अस्ति, *it c.s no weight* अस्य गौरवं नास्ति (?). VII. To c. town or fort : हस्तगत: (ता, तं) करोति. Ph. : *to c. coals to Newcastle* कुबेराय धनं ददाति (?).

CARRY AWAY : (1) अपवहति ; (2) नयति (नी, c. 1.) (=to take). Ph. : *(your) heart about to be c.ed away* अपह्रियमाणं हृदयं, K.

CARRY BACK : v. TO TAKE BACK.

CARRY OFF : I. Lit. : अपहरति. II. Fig. : हरति (हृ, c. 1.), *let him c. the ensign of triumph* *स हरतु सुभगपताकां, D. II.

CARRY ON : I. To manage : q. v. : करोति (=to do, to perform : q. v.). II. To promote : q. v. : उन्नयति (नी, c. 1.).

CARRY OUT : i. e. to accomplish, effect : q. v. : निर्वाहयति (c. of वह्).

CARRY OVER : v. TO CARRY.

CARRY ROUND : परिवहति (?) ; गृहाद्गृहं (house to house) or हस्ताद्धस्तं (from hand to hand) नयति (नी, c. 1.).

CARRY THROUGH : (1) तारयति (तॄ, c. 10.) (with abl. or ins. of the cause) ; (2) पारं नयति (नी, c. 1.), *may God c. you through all difficulties* : *ईश्वरप्रसादात् सर्वकष्टाणि तारय or त्वामीश्वर: सर्वकष्टानां पारं नयतु.

CART (subs.) : (1) शकट:, *a toy c.* शकटिका ; (2) अनस् (n.) (rare).

CART (v. t.) : शकटेन वहति (वह्, c. 1.) : v. TO CARRY.

CARTAGE : शकटशुल्कम्.

CART-HORSE : शाकटी or शाकटीनोऽश्व:, etc. : v. HORSE.

CART-LOAD : (1) शाकटीन: ; (2) better by circum. *five c.s of things* पञ्चशकटपूर्णानि द्रव्याणि.

CARTE-BLANCHE : Ph. *I have c. to go there* *स्वेच्छया गन्तुमनुमतोऽस्मि.

CARTEL : I. An agreement for the exchange of prisoners : नियम:. II. A challenge to single combat : द्वन्द्वयुद्धाय समाह्वानम्.

CARTER : (1) शकटवाहक: ; (2) शकटवाहिन् (m.).

CARTILAGE : तरुणास्थि (n.), Sr.

CARTILAGINOUS : तरुणास्थिमयः (यी, यं) (?), Williams.

CARTOON : v. SKETCH.

CARTOUCH : I. A cartridge-box : q. v. II. An architectural ornament : *पुटः.

CARTRIDGE : *चूर्णकोषः ; चुटिः. *C.-box* : *चूर्णकोषपेटिका. *C.-paper* : स्थूलकागजविशेषः.

CARVE : I. To cut artistically : expr. by उत्कीर्णः (र्णा, र्णं) (कॄ, c. 6.), छुरितः (ता, तं) (छुर्, c. 6.), or उत्-लिखितः (ता, तं) (लिख्, c. 6.) ; *whose borders are c.d with flowers* कुसुमलवच्छुरितपर्यन्तः (न्ता, न्तं), D. II. ; *whose borders are c.d with plants* पर्यन्तलिखितलतः (ता, तं), K. Ph. *to c. out of* कल्पयति : v. TO MAKE ; *c.d work* दारुकर्म्मन् (n.) (?). II. To cut (of meat) : (फालिकाभि.) कृन्तति (कृत्, c. 6.) (?).

CARVER : I. A sculptor : (1) कारुः (?) ; (2) तक्षकः (?). II. A carving knife : *कृन्तनी.

CARVING (subs.) : (1) दारुकर्म्मन् (n.) (?) ; (2) तक्षणम् (?).

CARVING-KNIFE : *कृन्तनी.

CASCADE : प्रपातः : v. CATARACT (I).

CASE (subs.) : I. A covering or box : q. v. : आधारः, *watch-c.* *कालमापाधारः ; *printing c.* *मुद्राक्षराधारः. II. A box : q. v. III. State, condition : q. v. IV. Matter, circumstance : q. v. : अर्थः, *represented the c. to Chandavarman* तमर्थं चण्डवर्म्मणे निवेदयाञ्चक्रुः, D. I. Ph. : *in c.* यदि (with विधिलिङ्) v. IF ; *this being the c.* एवं सति ; *in all c.s* सर्वत्र ; *in this c.* अत्र ; *in fever c.s* ज्वरार्त्तानां (lit. of those suffering from fever). V. A lawsuit : q. v. : *who have got c.s* कः कः कार्यार्थी, Mr. ; *he loses that c.* तस्मादर्थात् स हीयते, M. ; *when the c. is gained* सिद्धेऽर्थे, Vas. VI. In gram. कारकम् (not applied to the gen.), *objective c.* कर्म्मकारकम्. *C.-ending* , विभक्तिः.

Case (v.) : v. TO ENCLOSE, COVER.

Case-harden (v.) : वह्निः कठिनीकरोति : v. TO HARDEN.

Casemate : *आग्नेयगुलिभिरभेद्य. प्रस्तरनिर्मिती गुप्तिविशेषः.

Casement : (1) गवाक्षः ; (2) वातायनम्.

Cash (subs.) : टङ्कः (?) ; धनं (= money).

Cash (v. t.) : Ph. c. *this bill* *हुण्डिं दत्त्वा टङ्कमानय or हुण्डिं गृहीत्वा टङ्कं देहि (as the case may be).

Cash-book : *टङ्कपुस्तकं ; गणनापत्रिका (= account-book), Raj.

Cashier, Cash-keeper (subs.) : टङ्करक्षकः (?) : v. TREASURER.

Cashier (v.) : I. To dismiss : q. v. II. To reject : q. v.

Casino : आमोदशाला (?).

Cask : (1) भाण्डम् (gen. term) ; (2) *पिपा (f.).

Casket : (1) समुद्गः,-कः ; (2) सम्पुटः,-कः. Ph. *gold c.* सुवर्णभाण्डं, Mr.

Casque, cask : शिरस्त्रं : v. HELMET.

Cassia : (1) गन्धवल्कलः,—त्वच् (= laurus c.) ; (2) दद्रुघ्नः or चक्रमर्दः (c. tora).
C.-bark : (1) गन्धवल्कलं ; (2) गुडत्वच् (n.).

Cassock : उपसंव्यानम् (?).

Cassowary : पक्षिविशेषः ; *कासीयारिः.

Cast (v. t.) : I. To throw : q. v. : क्षिपति (क्षिप्, c. 6.), *c. this man into the ocean* प्रक्षिपैनं सागरे, D. vi. ; *to c. on the ground* अवनौ क्षिपति, Ki. ; *to c. lustre* रुचं क्षिपति, Ki. v. 43 ; *to c. eyes* दृशं क्षिपति, D. vii. Ph. : *to c. skin* कञ्चुकं वि-मुञ्चति (मुच्, c. 6.), M. n. ; *c.ing vote* *सक्षितमतं. II. To condemn : q. v. Ph. *c. (in a suit)* पराजितः (ता, तं), K. b. ; क्षीणः (णा, णं), M. viii. 57. III. To found : सं-दधाति or धत्ते (धा, c. 3.) (?), *to c. cannon* *कामानं संदधाति. IV. To distribute : q. v. V. To calculate, contrive : q. v.

Cast (v. i.) : I. To contrive : q. v. II. To warp : q. v.

Cast aside, Cast away : v. THROW ASIDE, THROW AWAY.

CAST DOWN : I. Lit. to throw down : q. v. Ph. *with eyes c.* अधोदृष्टि (mfn.) or अधोमुख (f. खी), Ku. VI. 85. II. Fig. : V. TO DEJECT, DEPRESS.

CAST FORTH : क्षिपति : V. TO THROW OFF ; TO EMIT.

CAST OFF : मुञ्चति, वि-, (मुच्, c. 6.) *c. hounds* विमुच्यतां श्वानः, : K. ; *c. by serpents* फणिभिर्विमुक्ताः, R. XVI. 17. : V. TO THROW OFF, LAY ASIDE.

CAST OUT : निरस्यति (अस्, c. 4.) : V. TO THROW OUT ; EXPEL.

CAST UP : *to c. an account* गणनां एकीकरोति, Raj.

CAST ON OR UPON : Ph. *the infamy was c. on us* पातितमस्मास्वयशः, Mu.

CAST (subs.) : I. A throw : q. v. : क्षेपः. II. The distance that a thing is thrown : क्षेपः. III. Throw of dice : अक्षपातः. IV. A chance or venture : q. v. V. A tinge : q. v. VI. Any thing c. in metal : मूर्त्तिः VII. The assignment of parts in a play : भूमिकासंविभाग (?). VIII. A stroke or trick : q. v. IX. A tube or funnel : q. v. Ph : *having a c. in the eye* केकराक्ष : (क्षी, क्षं).

CASTANET : करटिः (?).

CASTAWAY : त्यक्तः, परि-, (क्ता, क्तं) : V. ABANDONED.

CASTE : (1) वर्णः, *of the same c.* सवर्णः (र्णा, र्णं) ; *low c.* हीनवर्णः ; *high c.* उत्तमवर्णः, Da. ; *mixed c.* वर्णसङ्करः (m.) ; (2) जातिः, *of high c.* उत्कृष्टजातीयः (या, यं), K. b. ; *low c.* निकृष्टजातिः, D. ; *void of c.* जातिहीनः (ना, नं), Ki. Ph. *a low c. man* अन्त्यजः, M.

CASTELLAN : (1) दुर्गाधिकारी ; (2) दुर्गाध्यक्षः ; (3) दुर्गपालः.

CASTELLATED : (1) अट्टालकृतः (ता, तं) ; (2) शिखरमण्डितः (ता, तं).

CASTER : I. A thrower : q. v. : क्षेपकः. II. Of horoscope : जन्मपत्रिकाकारः : V. ASTROLOGER. III. A small bottle : कूपी (?).

CASTIGATE : I. Lit. : कशाघातं करोति. II. Fig. : निगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

CASTIGATION : I. Lit. : कशाघातः. II. Punishment : निग्रहः. III. Reproof : q. v. : भर्त्सना, *to adminster c.* भर्त्सनां करोति.

Castigator: I. Lit.: कशाघातकारिन् (f. णी). II. Fig.: निग्रहीतृ (f. त्री).

Casting: I. Lit.: क्षेपः: v. THROW. II. A mould: q. v.

Casting-net: क्षेपणिः.

Castle. दुर्गम्: v. FORT. *To build aerial c.s*: *आकाशप्रासादानि विरचयति (रच्, c. 10.).

Castor: v. BEAVER.

Castor-oil: एरण्डतैलम्, Sr. *C.plant*: एरण्डः.

Castrate: वृषणौ उत्पाटयति (c. of पट्), छिनत्ति (छिद्, c. 7.) Vi. v.; उत्कृन्तति (कृत्, c. 6.) Vri.; etc.

Castrated: (1) उत्पाटितवृषणः (णा, णं); (2) छिन्नमुष्कः (ष्का, ष्कं); and sim. comp.s.

Castration: (1) वृषणोत्पाटनं; (2) मुष्कच्छेदः; and sim. comp.s.

Casual: I. Accidental, fortuitous: q. v. II. Occasional: q. v.

Casually: I. Accidentally: q. v.: दैवात्. II. Occasionally: q. v.

Casualty: I. Chance, accident: q. v. II. Death or misfortune: विपत्ति, R.

Casuist, *धर्मविचारकः.

Casuistic, Casuistical: *धर्मविचार- in comp.s.

Casuistry: *धर्मविचारः,-णा.

Cat: (1) मार्जारः; (2) विडालः.

Cat-o-nine-tails: कशाविशेषः; *नवशलिका.

Catachresis: अनुचितार्थता (?), Kav.

Cataclysm: महाजलप्लावः: v. DELUGE, INUNDATION.

Catacomb: *अन्तर्भौमशवाधारः.

Catalectic: न्यूनाक्षरः (रा, रं).

Catalepsy: मोहः (?): v. EPILEPSY.

Catalogue: *नामावलिः, *c. of books*: पुस्तकनामावलिः.

Cataplasm : लेपः ; प्रलेपः : v. poultice.

Catapult : *अश्मक्षेपिणी ; प्रस्तराद्यक्षेपणाय पूर्वकालीनयुद्धयन्त्रविशेषः.

Cataract : I. Of water : (1) निर्झरः ; (2) प्रस्रवणं. II. A disease of the eye : कफजं तिमिरं (after Sr.).

Catarrh : (1) प्रतिश्यायः ; (2) पीनसः : v. cold. (ii).

Catastrophe : I. Of a drama : (1) निष्ठा ; (2) निर्वहणं. II. End : q. v. : परिणामः. III. Disaster : q. v. : विपत्तिः.

Catch (v. t.) : I. To seize : (1) धारयति or धरति (धृ, c. 10, and 1.), *for which you were caught* धृतोऽसि यदर्थं, N. i. 143. ; *for c.ing fish* मत्स्यधारणार्थं, Taranatha ; (2) दधाति, धत्ते (धा, c. 3.), *the king caught the bird with his hand* नृपः पतङ्गं तमधत्त पाणिना, N. i. 124 ; (3) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), *caught the descending (ball) in the air* अवपतन्तमाकाश एवाग्रहीत्, D. vi. ; *I was caught stealing* चौरयित्वा ग्राहितः, D. iv. ; (4) बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (=c. in a trap, etc.), *c.ing of elephants* कुञ्जरबन्धनं, Nil. II. Of fire : उपगच्छति (गम्, c. 1.) or उपैति (इ, c. 2.), *all of them caught fire and died* सर्व्वे एव ज्वलनमुपगता उपरताश्च, Mu. ii. III. Of diseases : *to c. a disease* व्याधिम् अधिगच्छति (गम्, c. 1.), अवाप्नोति (आप्, c. 5.), etc., Sr. IV. To ensnare : perh. धरति. V. To charm : q. v. VI. To overtake : q. v.

Catch at : (1) गृह्णाति ; (2) धारयति or धरति.

Catch (v. i.) : लगति (लग्, c. 1.) : *my garland has caught in the branch* विटपे वैजयन्तिका मे लग्ना, Vi.

Catch (subs.) : I. Seizure : q. v. Ph. *on c.* धर्तुं. II. Of a gate or lock : तालकं (?). III. Profit, gain : q. v. IV. The whole quantity caught at one time : expr. by circumlo.

Catcher : I. One who c.s : ग्रहीतृ (m.). II. That which c.s : बन्धनी.

Catching (adj.) : i. e. contagious : स्पर्शसञ्चारिन् (f. णी), Raj.

CATCHING (subs.): (1) धारणम्; (2) ग्रहः,-णं; (3) बन्धनं (in a trap).

CATCH-LAND: सीमाभूमिः.

CATCH-PENNY: v. WORTHLESS.

CATECHETICAL: प्रश्नोत्तरमयः (यी, यं), Raj.

CATECHETICALLY: प्रश्नोत्तरैः (ins. pl.).

CATECHISE, CATECHIZE: I. To instruct: (प्रश्नोत्तरैः) शिक्षयति (c. of शिक्ष्). II. To interrogate: q. v.

CATECHISER, CATECHIST: expr. by verb.

CATECHISM: *प्रश्नोत्तरमाला; प्रश्नोत्तरमय ऋजुपाठः.

CATECHU: (1) खदिरः; (2) खदिरसारः. *Acacia c.*: the tree: खदिरः.

CATEGORICAL: I. Pertaining to a category: expr. by comp. or gen. II. Positive, express: q. v.

CATEGORICALLY: v. POSITIVELY, EXPRESSLY, DIRECTLY.

CATEGORY: I. Logical: पदार्थः. II. State, condition: q. v.

CATER (v.): I. To provide food: आहारं ददाति, K. II. To procure provisions: v. TO PROCURE and PROVISION.

CATERER: I. Purveyor: q. v. II. Feeder: q. v.: भोजयितृ (m.).

CATERPILLAR: (1) शूककीटः (?); (2) कोशकारः (?).

CATERWAULING: मेमीयितं (?); विडालरुतम्.

CATES: v. DAINTY.

CATGUT: v. STRING, ROPE.

CATHERTIC: v. PURGATIVE.

CATHEDRAL: प्रधानधर्ममन्दिरं (?): v. CHURCH.

CATHETER: *मूत्राकर्षिणी; मूत्रनिष्कर्षकयन्त्रविशेषः.

CATHOLIC (adj.): I. Universal: q. v. II. Liberal: q. v. III. Belonging to Roman c.s: expr. by gen. or comp.: *c. emancipation* *रोमकधर्मिणां मोक्षः. [धर्मिन् (f. णी).

CATHOLIC (subs.): i. e. Roman-c.: *रोमकधर्मिन् (f. णी) or रोमकधर्मा-

Catholicism: I. Liberality: q. v. II. Roman-c.: *रोमकधर्मः.

Catkin: *बिडालपुच्छम्; बिडालपुच्छाकारं प्रसूनं.

Catonian: I. Lit.: *कैटव: (वी, वं). II. Grave, severe: q. v.

Cat's-eye: a stone: वैदूर्यम्, Si. III. 45.

Cattle: I. The bovine species: गाव: (m. pl.), *c. range* गोचरः, Ki.; *herd of c.* गोकुलं, V. p.; *c.-keeper* गोपः, Ki.; *c.-path* गोवाटः, Ga. II. In a wider sense, including sheep, etc.: (1) पशवः (m. pl.), *breeding of c.* पाशुपाल्यं, M.; *to graze c.* पशून् चारयति, B. p.; (2) गोमेषादयः (m. pl.), *c. show* *गोमेषादिमेला.

Caudle (subs.): अन्नादिमिश्रितमद्यमयः पानीयभेदः.

Caul: I. A veil: q. v.: अवगुण्ठनम्. II. The omentum: q. v. मेदोधरा.

Cauliflower: I. The plant: *कपिपुष्पः; शाकभेदः. II. The flower: *कपिपुष्पं.

Causal: (1) हैत्वर्थक: (का, कं) (as a c. conjunction); (2) हेतुमत् (f. ती) (of c. verbs), Panini; (3) णिजन्तः (न्ता, न्तं) (=ending in णिच्: of Sanskrit c. verbs).

Causality: [कारणत्व] कार्योत्पादिका शक्तिः.

Causation: I. Causality: expr. by कारणम्. II. The act of causing: v. TO CAUSE; PRODUCTION, CREATION.

Causative: I. Causal: q. v. II. Causing: जनयितृ (f. त्री).

Cause (subs.): I. That which produces an effect: कारणं, *you are the c. of all elementary c.s*: त्वं कारणं कारणकारणानां, Ki. *Primary c.*: (1) आदिकारणम्; (2) निदानं, R. III. 1. *Material c.* समवायि कारणं. *Efficient c.* निमित्तं or निमित्तकारणं. II. That which is the occasion of an action: कारणं, *without any c.* अकारणं: v. REASON, GROUND. III. A lawsuit: q. v.: कार्यं, *tell (us) that c.* तत् कार्यं कथय, Mr. IX. IV. Object, side: q. v.; कार्यं, *our c. is all but undertaken*

by you कार्यं त्वया नः प्रतिपन्नकल्पम्, Ku. III. 14. ; *In the Sudra's* (*Chandragupta's*) *c.* वृषलस्य कृते, Mu. : V. FOR THE SAKE OF.

CAUSE (v. t.) : (1) often by a causal verb : *to cause pain* व्यथयति (c. of व्यथ्) ; *to c. joy* आनन्दयति (c. of नन्द्) ; *to c. to fall* पातयति (c. of पत्) ; (2) जनयति (c. of जन्) (=produce, create), *even an iota of master's favor c.s arrogance among unsteady* (*people*) जनयति हि प्रभुप्रसादलवोऽपि प्रागल्भ्यमधीरप्रकृतेः, K. ; (3) by circumlo. : *this will c. his death* अनेन तस्य मरणं भविष्यति ; *ascertaining that the dropping of the arched gateway will c. his own destruction* तोरणपातमात्मविनाश-फलमवधार्य्य, Mu. II.

CAUSELESS : I. Uncaused : (1) expr. by circumlo., *you are c.* न ते किञ्चित् कारणमस्ति, M. n. ; (2) अकारण (f. णा) (rare), M. n. ; (3) अयोनि (mfn.), *you are the cause of the world, but yourself c.* जगद्योनिरयोनिस्त्वं, Ku. II. 9. II. Groundless : q. v. : निष्कारणः (णा, णं).

CAUSELESSLY : (1) अकारणम् ; (2) निष्कारणम् ; (3) निर्निमित्तम् ; (4) अहेतुकम् ; (5) निष्प्रयोजनम्.

CAUSER : (1) कर्तृ (f. र्त्री) ; (2) विधातृ (f. त्री) ; (3) सम्पादयितृ (f. त्री).

CAUSEWAY : (1) सेतुः ; (2) आलि (f.) ; (3) पिण्डिलः.

CAUSTIC (subs.) : I. Lunar c. : *अपानाम्लसंश्लिष्टरजतम् ; कष्टिकं. II. In the wider sense : दाहकपदार्थम् (?).

CAUSTIC (adj.) : I. Burning, corrosive : विदाहिन् (f. नी). II. Severe, sarcastic. : q. v. : मर्मच्छिद् (mfn.), Ki. XI. 49.

CAUTERIZATION : (1) दाहः ; (2) दहनम्.

CAUTERIZE : [तप्तलोहादिना व्याधितमांसादि] दहति (दह्, c. 1.).

CAUTERY : दाहः or दहनं. *Actual c.* *यथार्थदाहः ; *potential c.* *तेजोदाहः.

CAUTION (subs.) : I. Wariness : (1) समीक्षा (=circumspection), *to use c. in any work* समीक्ष्य कार्यं करोति ; (2) अप्रमादः (=care) ; (3)

सावधानता (=attention). II. Guarantee, security: q. v. III. Warning. q. v.

CAUTION (v.): v. TO WARN.

CAUTIOUS (adj.): (1) सावधान: (ना, नं); (2) अप्रमत्त: (त्ता, त्तं): v. CIRCUMSPECT.

CAUTIOUSLY: (1) सावधानम्; (2) अप्रमत्तम्; (3) समीक्ष्य (= circumspectly).

CAUTIOUSNESS: (1) सावधानता; (2) अप्रमत्तता; (3) समीक्ष्यकारिता.

CAVALCADE: अश्वारोहिण: (m. pl.) (=horsemen): v. also PROCESSION.

CAVALIER: I. A horseman: q. v.: अश्वारोहिन् (m.). II. Of Charles I.: नागर: (?).

CAVALIERLY: सगर्वं: v. HAUGHTILY, DISDAINFULLY.

CAVALRY: (1) वाजिसैन्यम्, M. n., तुरगबलं, K. and sim. comp.s; (2) अश्वारोहिण: (m. pl.) and sim. terms (= horse-soldiers); (3) अश्वारोहिसैन्यं and sim. comp.s.

CAVE, CAVERN: I. Natural: (1) गुहा, *entered the great c.* प्रविवेश महागुहां, V. p.; (2) गह्वरम्; (3) कन्दर: (री, रं); (4) दरी or दरि:. II. Den, cavity: q. v.

CAVEAT: a notice: *विज्ञापनी.

CAVERNED: I. Cavernous: q. v. II. Living in a cavern: गुहाश्रय: (या, यं).

CAVERNOUS: बहुगुह: (हा, हं) and sim. comp.s: v. CAVERN; FULL OF.

CAVIAR, CAVIARE: लावणमत्स्याण्डं (?).

CAVIL (v.): (1) मिथ्यादोषम् आरोपयति (c. of रुह्); (2) अवक्षिपति (क्षिप्, c. 6.): v. TO CENSURE.

CAVIL (subs.): मिथ्यादोषारोपणम्: v. CENSURE.

CAVILLER: मिथ्यादोषारोपक:: v. CENSURER, CARPER.

CAVITY: (1) छिद्रम्; (2) रन्ध्रम्; (3) गर्त: (=hole).

Caw (v.) : (1) काकायते (nomi.), Mr. v. ; (2) कायति (कै, c. 1.) (=to make noise : q. v.). *C.ing* : (1) काकरुतम् ; (2) कायायितं.

Cease (v. i.) : (1) विरमति (रम्, c. 1.) (with abl.), *c.ing to weep* विलापात् विरता, R. xiv. ७१. ; *when the lion c.d* विरते मृगेन्द्रे, R. ii. ५७ ; (2) शाम्यति, प्र-, उप-, (शम्, c. 4.) (= to be over), *when the rain c.d,* शान्ते पानीयवर्षे, H. iii. ; *saying this, (he) c.d* एतावदभिधायोपशशाम, K. ; (3) विश्राम्यति (श्रम्, c. 4.) (= to c. for a time), *whose flowers have c.d to come out* विश्रान्तपुष्पोद्गमा, V. iv. ; (4) जहाति (हा, c. 3.) (= to leave off, abandon : q. v.), *c. to thirst after money* जहीहि धनागमतृष्णां, J. ; (5) by the use of the negative, *c. to grieve* मा व्यथिष्ठाः, R. xiv. ७२.

Cease (v. t.) : v. to stop.

Ceaseless : अनवरतः (ता, तं) : v. perpetual, constant.

Ceaselessly : अनवरतं : v. incessantly, perpetually.

Cedar : वृक्षविशेषः.

Cede : उत्सृजति (सृज्, c. 6.) : v. to give up, yield, surrender.

Ceiling : अन्तः पटलः, Williams.

Celandine : अर्कदुग्धः : v. swallow-wort.

Celebrate (v. t.) : I. To extol : (1) कीर्तयति (कीर्त्, c. 10.), *to c. one's adventures* चरितानि कीर्तयति, Ki. ; (2) गायति, उप-, (गै, c. 1.) (in verse or song), *may your fame be c.d by distinguished men* श्लोकः प्रशस्तचरितैरुपगीयतां ते, Vi. vii. ; (3) प्रथयति : v. known, to make. II. To solemnize : (1) अभिनन्दयति (नन्द्, c. 1.), *c.d my birth with a festival* महोत्सवेन मम जन्माभिनन्दितवान्, K. ; (2) अनुतिष्ठति (स्था, c. 1.) (=to perform : q. v.).

Celebrated : (1) प्रथितः (ता, तं) ; (2) ख्यातः, वि-, (ता, तं) ; (3) विश्रुतः (ता, तं) : famous, renowned.

Celebration : I. A praising : कीर्तनं : v. to celebrate, praise.

II. Solemnization : (1) अभिनन्दनम् ; (2) अनुष्ठानं (=performance : q. v.).

Celebrity : I. Fame, renown : q. v. Ph. *of c.* विख्यात: (ता, तं). II. A man of c. : विख्यातलोक:.

Celerity : (1) वेग: ; (2) जव: : v. speed, quickness.

Celery : शाकप्रभेद:. [अजमोद:.

Celestial : दिव्य: (व्या, व्यं) : v. heavenly, divine. Ph. : *c. sphere* :

Celebacy : अनुद्वाह: ; and sim. comp.s : v. marriage. *Living in c.* अकृतदारपरिग्रह: ; and sim. comp.s.

Cell : I. A small cavity : q. v. : गर्त:. II. A small apartment : (1) चुद्रकच ; (2) गुप्ति: (of prisoners), Mr.

Cellar : (1) गुप्ति: ; (2) भूमिगृहम्, D.

Cellarer, Cellarist : गुप्तिपाल: (?).

Cellular : *छिद्रमय: (यी, यं).

Cement (subs.) : I. Lit. : लेप: : v. mortar, glue. II. Fig. : बन्धनम् : v. bond.

Cement (v.) : घटयति (घट्, c. 10.) : v. to glue ; to unite.

Cemetery : (1) परेतावास: ; (2) प्रेतवनम् ; (3) पितृकाननम्.

Cenobite : विहारवासिन् (f. नी) : v. monk.

Cenotaph : *स्मरणस्तम्भ: ; (fully) अनिहितप्रेत: स्मरणस्तम्भ:.

Cense (v.) : वासयति (c. of वस्) : v. to perfume. [q. v.

Censer : I. For burning incense : धूपाधार: (?). II. A bottle :

Censor : I. A Roman magistrate : *करनिधातृ (m.). II. A captious critic : perh. परीक्षक:. III. A public officer to examine manuscripts : *ग्रन्थपरीक्षक:.

Censorious : (1) दोषदर्शिन् (f. नी) ; (2) दोषैकदृश् (mfn.) ; (3) पुरोभागिन् (f. नी) ; (4) निन्दाप्रवृत्तिन् (f. नी).

Censoriousness : (1) दोषदर्शिता ; (2) पुरोभागिता.

Censorship : I. Of the Roman censors : *करनिधाहपदम्. II. Of the examiners of manuscripts : *ग्रन्थपरीक्षकपदम्.

Censurable : निन्द्य (f. न्द्या), निन्दनीय: (या, यं) or निन्दार्ह (f. र्हा) : v. FAULTY.

Censurably : expr. by circum.

Censure (subs.) : (1) निन्दा (=blame) ; (2) उपालम्भ: (=reproach), *I have received this c. from your Highness* मया कुमारादयमुपालम्भोऽधिगत:, Mu. v. ; (3) भर्त्सना (=reproof) ; (4) तिरस्कार: (=abuse, rebuke) ; (5) गर्हा (rare in this sense).

Censure (v. t.) : (1) निन्दति, नि-, प्र- (निन्द्, c. 1.) (=to blame), *c.d her figure* निनिन्द रूपम्, Ku. v. 10; (2) उपालभते (लभ्, c. 1.) (=to reproach), *do not c. me for faults already committed* मोपालब्धा: कृतैर्दोषै:, B. xv. 20. ; (3) भर्त्सयति,-ते, निर्-, (भर्त्स्, c. 10.) (=to reprove), *c. this wicked (Cupid)* निर्भर्त्स्यतामयं दुराचार:, Ki. ; (4) धिक्करोति (कृ, c. 8.) (=to say " shame"), *act in a way that you will not be blamed by good men or c.d by your elders* तथा प्रयतेथा यथा न निन्द्यसे साधुभि:, न धिक्क्रियसे गुरुभि:, K. ; (5) तिरस्करोति (=to abuse) ; *why have I been c.d without any fault* किमित्यदोषेण तिरस्कृता वयं, Ki. xiv. 11. ; (6) गर्हयति (गर्ह्, c. 10.) (censure mixed with abhorrence), N. i. 131. ; (7) जुगुप्सते (from गुप्) (=6), B. xv. 19.

Censurer : (1) निन्दक: ; (2) उपालब्धृ (n.) ; (3) भर्त्सनाकारिन् (m.) ; (4) better expr. by the verb : q. v.

Census : (1) प्रजासङ्ख्यानिरूपणम् (?) ; (2) लोकसङ्ख्यानिर्धारणं (?). *To take a c.* प्रजानां सङ्ख्यां निरूपयति (रूप्, c. 10.) or निर्धारयति (धृ, c. 10.) (?).

Cent : Ph. *interest at two, three, four, five, per c. per annum* द्विकं, त्रिकं, चतुष्कं, पञ्चकं शतं वार्षिकी वृद्धि: or वर्षे वर्षे द्वित्रिचतु:पञ्चकं शतं वृद्धि:, M. ; *our profits are* 100 *per c.* द्विगुणा नो लाभा:, (after M. n.).

Centaur : *नराश्व: (after नरसिंह) ; or *अश्वशरीर: (after अश्वमुख:).

CENTAURY : ओषधिविशेषः.

CENTENARIAN (subs.) : (1) शतवर्षवयस्कः (स्का, स्कं) ; (2) शतवर्षः (र्षा, र्षं).

CENTENARY (subs.) : शतं. *'A c. of years'* : (1) वर्षशतम् ; (2) शतवर्षं.

CENTENARY, CENTENNIAL (adj.) : शातवार्षिकः (की, कं) (?).

CENTIPEDE : an insect : (1) शतपदी or शतपादिका ; (2) कर्णजलौकस् (f.).

CENTO : नानाग्रन्थसंगृहीतं काव्यम्.

CENTRAL : (1) मध्यः (ध्या, ध्यं) (= middle) ; (2) मध्यस्थः (स्था, स्थं) (c.ly situated) ; (3) मध्यगतः (ता, तं) (pertaining to the centre).

CENTRALIZATION : Ph. *c. of power* एकत्र शक्तिनिवेशनं (?).

CENTRALIZE (v.) : एकत्र निवेशयति (c. of विश्) (?).

CENTRE (subs.) : I. In geo. : (1) केन्द्रम् ; (2) मध्यबिन्दुः, Su., Ph. *c. of gravity* *आकर्षणकेन्द्रम् ; *c. of motion* *अयनकेन्द्रम्. II. In gen. : मध्यम्, *a staff passiug through its c.* तन्मध्यगो दण्डः, Su. ; *plunging into the c.* विगाह्य मध्यम्, Ki. XVI. 13.

CENTRE (v.) : Ph. *on whom your sons' hope of victory was c.d* जयाशा यत्र महा सुतैस्ते, Ve. V.

CENTRIC, CENTRICAL : मध्यस्थः (स्था, स्थं) : v. CENTRAL.

CENTRIFUGAL : Ph. *c. force* *केन्द्रापसारिणी शक्तिः, and sim. comp.s.

CENTRIPETAL : Ph. *c. force* *केन्द्राभिसारिणी शक्तिः, and sim. comp.s.

CENTURION : शतयोधपतिः (?) ; गुल्मपतिः (?).

CENTURY : I. A hundred : q. v. : शतं. II. A hundred years : (1) वर्षशतं, and sim. comp.s, *ten c.s* वर्षसहस्रम् ; (1) शतवर्षं, and sim. comp.s.

CERATE : सिक्थालेपः (?).

CEREBELLUM : *अवरमस्तिष्कम्.

CEREBRAL : Ph. *c. letter* मूर्धन्यवर्णः.

CEREBRUM : *प्रथममस्तिष्कम्.

CERE-CLOTH, CEREMENT : सिक्थवसनं, and sim. comp.s. (?).

CEREMONIAL (subs.) : आचारः : v. CEREMONY.

Ceremonial, Ceremonious (adj): I. Ritual: q. v. II. Formal: q. v.

Ceremoniously: I. Formally: अत्यादरेण. II. With due ceremony: यथाविधि.

Ceremoniousness: अत्यादरः, *leave off this c.* विसृज्यतामयमत्यादरः, K.

Ceremony: I. A solemn observance: आचारः, *observe c.* आचारं समाचर, Ki. III. 28.; (2) उपचारः (rare), *marriage c.* पाणिग्रहणोपचारः, Ku.; (3) विधिः, *with due c.* विधिवत्, R. Ph. *master of c.s* अध्वर्युः; सूत्रधारः (of a dramatic company). II. Pomp: q. v.: आडम्बरः.

Certain: I. Sure, undoubted: (1) निश्चितः (ता, तं) (ascertained), *knows victory to be c.* निश्चितं जयमवगच्छेत्, K. 6.; (2) ध्रुवः (वा, वं) (unalterable) *know this for c.* ध्रुवमेतद्वेत्ति, Ki. II. 22.; (3) अवश्यः (श्या, श्यं) (=inevitable), *death is c.* मरणमवश्यम्, Ve. III.; (4) असन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) (= undoubted: q. v.); (5) स्थिरः (रा, रं) (=fixed). II. Convinced: Ph. *yet I do not feel c. from terror* मम पुनस्तथाप्यतिभयेनानिश्चयः, V. II.; *when he was c. that I could not be dissuaded* यदा नेयं शक्यते व्यावर्तयितुमिति निश्चयमधिगतवान्, K. III. Particular, but undefined: कश्चित् (काचित्, किञ्चित्), *a c. young woman* काचिद्युवतिः, D.; *in c. systems* कासुचिच्छाखासु, S. IV. 1.: v. SOME.

Certainly: I. Assuredly: (1) अवश्यं (=without failure), *what would c. take place* अवश्यम्भाविन् (f. नी), H.; (2) ध्रुवं (= unalterably), *would c. have victory* ध्रुवं जया [भवति] (with gen.), Ka. xv. 12.; (3) नूनं (= surely), *c. he is not as is his dress* (*i. e. as he looks*) नूनं तथा नैष यथास्य वेषः, Ki.; (4) असंशयम्: v. UNDOUBTEDLY; (5) नियतं (=fixedly), *would c. give permission* नियतमनुज्ञास्यति, D.; (6) निश्चितं, N. com. II. In replies, to denote emphatic assent: expr. by repetition: *is this your resolution? c.* एष ते निश्चयः? बाढम्, एष मे स्थिरो निश्चयः, Mu. I.

CERTAINNESS, CERTITUDE : v. CERTAINTY (I).

CERTAINTY I. Freedom from doubt : (1) निश्चयः ; (2) स्थिरता (= fixedness) ; (3) असन्दिग्धता (= undoubtedness). II. Any thing certain : expr. by the adj., *forsaking c.s* ध्रुवाणि परित्यज्य, H. I.

CERTIFICATE : *निदर्शनं, *e. of good behaviour* *सद्व्यवहारनिदर्शनम्.

CERTIFY : I. To attest : *निदर्शयति (c. of दृश्). II. To inform : q. v. : विज्ञापयति. III. To verify : q. v.

CERULIAN : (1) नील: (ला, लं) ; (2) असित: (ता, तं) (poet.).

CERUMEN : (1) कर्णमलम् ; (2) तोक्मम् ; (3) कर्णगुथः.

CERUSE : श्वेतरञ्जनं (?) ; सीसकविशेषः.

CESSATION : (1) विरामः ; (2) विरतिः ; (3) शमः, प्र-, उप-, (= being over) ; (4) विश्रामः or विश्रान्तिः (for a time) ; (5) निवृत्तिः (= ending). *C. of arms* : अवहारः. *Without c.* : अविरतः (ता, तं) : v. INCESSANT,-LY.

CESSION : (1) उत्सर्गः ; (2) दानम् ; (3) समर्पणम्.

CESSMENT : v. ASSESSMENT, TAX.

CESTUS : I. A girdle : q. v. : मेखला. II. For hands : अङ्गुलित्रं.

CETACEOUS : तिमिजातीयः (या, यं).

CHAFE (v. i.) : (1) क्षुभ्यति (क्षुभ्, c. 4.) ; (2) क्षोभं गच्छति, Si.

CHAFE (v. t.) : I. To rub : कण्डूयति,-ते, *c.d the doe* मृगीमकण्डूयत, Ku. II. To irritate : q. v. : क्षोभयति (c. of क्षुभ्). III. To gall : q. v.

CHAFE (subs.) : I. Rubbing : कण्डूयनम्. II. Irritation : क्षोभः.

CHAFER : कीटभेदः : v. BEETLE.

CHAFF (subs.) : I. Lit. : (1) तुषः ; (2) बुषम् ; (3) तुच्छम्. *To remove the c.* निर्बुषीकर्तुं, M. n. II. Fig. : v. RUBBISH.

CHAFF (v.) : परिहसति (हस्, c. 1.) : v. TO JOKE.

CHAFFER : I. Intrans. : v. TO BARGAIN ; NEGOTIATE. II. Trans. : v. TO BUY.

CHAFFINCH: क्षुद्रपक्षिभेदः.

CHAFFLESS : (1) निस्तुषः (षा, षं) ; (2) निर्बुषः (षा, षं) ; and sim. comp.s.

CHAFFY : I. Containing chaff : (1) सतुषः (षा, षं) (=with c.); (2) तुषमयः (यी, यं) (=consisting of c.). II. Resembling c. : तुषोपमः (मा, मं). III. Light, worthless : q. v.

CHAFING (of the skin) : कण्डूयनम्.

CHAFING-DISH : (1) अङ्गारधानिका ; (2) अङ्गारशकटी.

CHAGRIN (subs.) : मन्युः : v. VEXATION ; ILL-HUMOUR.

CHAGRIN (v.) : v. TO VEX, MORTIFY.

CHAIN (subs.) : I. Lit. : (1) शृङ्खलः (ला, लं), *silver c.* रजतशृङ्खलम्, D. ; (2) निगड़ः (=fetter) ; (3) बन्धनं (=bond). II. Fig. : (1) शृङ्खलः (ला, लं) ; (2) निगड़: ; (3) बन्धः. III. A series : q. v. : परम्परा. Ph. *a c. of mountains* पर्वतश्रेणी.

CHAIN (v. t.) : शृङ्खलेन or निगडेन बध्नाति (बन्ध , c. 9.).

CHAINED : (1) निगड़ितः (ता, तं), *with c. feet* निगडितचरणः (णा, णं) ; (2) शृङ्खलितः (ता, तं).

CHAIR (subs.) : I. Lit. : (1) *चौकिः, *easy c.* *आरामचौकिः ; *armed c.* *बाहुयुक्तचौकिः ; (2) पीठं (=stool) ; (3) आसनं (=any seat). II. Office : q. v. : पीठम् (?), *who fills the c. of chemistry now.* *सम्प्रति केनाधिष्ठितं रसायनपीठम्.

CHAIRMAN : I. President : q. v. : सभापतिः. II. One who carries a chair : *चौकिवाहः.

CHALCEDONY : गोमेदः (?).

CHALICE : चषकः : v. CUP.

CHALK (subs.) : (1) कठिनी ; (2) खटिका ; (3) धातूपलः. *Red c.* : गैरिकम्.

CHALK (v. t.) : कठिन्या or खटिकया चित्रयति (चित्र्, c. 10.) or अङ्कयति (अङ्क, c. 10.).

CHALK OUT (v. t.): निर्दिशति (दिश्, c. 6.), *a c.ed out path* निर्दिष्टमार्गः.

CHALKY: I. Abounding in c.: कठिनीमयः (या, यं) (?). II. Resembling c.: कठिनीसदृशः (शी, शं).

CHALLENGE (v. t.): I. To call out: (1) आह्वयते, (ह्वे, c. 1.), *Shishupála fearleesly c.d Krishna* गतभीराह्वत चेदिराट् मुरारिं, Si. xx. 1.; (2) आकारयति (c. of कृ), *to c. to war* प्रधनायाकारयितुं, Si. xvi. 52. II. To defy: q. v. III. To object to (as jurors): दूषयति (c. of दुष्) (?). IV. To claim, demand: q. v.

CHALLENGE (subs.): I. Calling out to fight: आह्वानं. II. Defiance: q. v. III. Claim, demand: q: v. IV. In law: दूषणं (?).

CHALLENGER: आह्वानकारिन् (m.).

CHALYBEATE (adj.): लौहगर्भः (र्भा, र्भं) (?), and sim. comp.s.

CHAMBER: I. A room: q. v.: कोष्ठः. II. A bed-chamber: q. v. III. A close space: कोष्ठः (?). Ph. *c. of commerce:* वणिक्सभा (?).

CHAMBERLAIN: कञ्चुकिन् (m.) (?).

CHAMBER-MAID: *कोष्ठदासी.

CHAMBER-POT: मूत्राधारः.

CHAMELEON: (1) कृकलासः; (2) सरटः; (3) कुलाहकः; (4) प्रतिसूर्यः,-कः.

CHAMFER: I. Verb: v. TO GROOVE, CHANNEL. II. Subs.: v. GROOVE.

CHAMOIS: perh. रुरुः; वातमृगविशेषः.

CHAMOMILE: औषधिप्रभेदः.

CHAMP (v.): दन्तैर्निष्पीडयति (पीड्, c. 10.): v. TO BITE.

CHAMPAGNE: मद्यविशेषः; *द्राक्षासवः.

CHAMPAIGN (subs.): i. e. *c. country*: समभूमिः: v. PLAIN.

CHAMPIGNON: a kind of mushroom; v. MUSHROOM.

CHAMPION : I. Lit. : (1) योधः ; (2) भटः. II. Fig. defender : q. v. : गोप्तृ (m.), *c. of liberty* *गोप्ता स्वाधीनतायाः.

CHANCE (subs.) : I. A accident : दैवं (=fate : q. v.), *disregarding c.* दैवं निरस्य, H. Ph. : *by c.* दैवात् : v. ACCIDENTALLY ; *game of c.* पाशादिक्रीडा. II. Any thing of c. : expr. by दैवायत्तः (त्ता, त्तं) or दैवाधीनः (ना, नं), *high birth is c.* दैवायत्तं कुले जन्म, Ve. III. III. Possibility of an occurrence : सम्भवः (?), *theory of c.s* *सम्भवविज्ञानं.

CHANCE (v. i.) : expr. by दैवात्, etc ; *I c.d to be there* दैवात्तत्राहमभवं : v. ACCIDENTALLY.

CHANCEL : वृतिः. [कोषाधीशः. *C. of a university* : *विश्वविद्यालयाधीशः.

CHANCELLOR : प्राड्विवाकः (?) ; मुख्यविचारकः (?). *C. of the exchequer* :

CHANCELLORSHIP : प्राड्विवाकपदं (?) etc. : v. OFFICE and CHANCELLOR.

CHANCERY : *प्राड्विवाककुलं.

CHANDELIER : दीपपादपः (?) ; भिस्वातकः (?).

CHANDLER : I. Lit. : *वर्तिकारः. II. Any dealer : q. v.

CHANGE (v. t.) : I. To alter : (1) परिवर्त्तयति (c. of वृत्) or परिवर्त्तं, परिवर्त्तनं, or परिवृत्तिं करोति, *should c. the deed* करणं परिवर्त्तयेत्, M. ; *what, she had c.d her voice* कथं स्वरपरिवर्त्तः कृतः, Mr. I. ; (2) by अन्यः (न्या, न्यत्) or भिन्नः (न्ना, न्नं) or अन्तर- affixed : *as if you are c.d in appearance* त्वमन्यमाकारमिवाभिपन्नः, Ki. III. 46. II. To substitute one for another : *c.ing our rings* अङ्गुलीयकविनिमयं कृत्वा, D. II. III. To exchange : (1) परिवर्त्तयति (?) ; (2) by circum. : *go and c. this note* *पत्रमिदं दत्त्वा टङ्कमानय.

CHANGE (v. i.) : (1) परिवर्त्तते (वृत्, c. 1.), *my character has c.d with my appearance* रूपेणैव सह परिवृत्तो मे स्वभावः, D. III. ; *in a moment, it c.s for me into something else* क्षणेन तन्मे परिवर्त्ततेऽन्यथा, V. ; (2) by अन्यः (न्या, न्यत्) or भिन्नः (न्ना, न्नं) or अन्तर- affixed and a verb : *seeing that its color c.d in a golden vessel* कनकभाजने वर्णान्तरमुपगतमुपलभ्य, Mu.

CHANGE (subs.) : I. Alteration : (1) परिवृत्तिः, परिवर्त्तः, or परिवर्त्तनं (best equiv.), *c. of dress* वेषपरिवर्त्तनं, Sah. : *in this world, full of c.* परिवर्त्तिनि संसारे, P.; (2) विपर्ययः (incongruous c.), *c. of vehicles* प्रवहणानां विपर्ययः, Mr.; *c. of dress* वेशविपर्ययः, P. 1. 3.; (3) विकारः, विकृतिः, or विक्रिया (c. of form or nature : gen. for the worse), *even at death, there is no c. in the character of the good* : प्राणान्तेऽपि प्रकृतिविकृतिर्जायते नोत्तमानां, Ma. n. ; (4) परिणामः (= c. brought by time), D. s. Ph. : *O, what a c. in the sites of these places* अहो ! अनवस्थितो भूमिसन्निवेशः, U. II. II. Of Government : परिवर्त्तः or परिवृत्तिः. III. Exchange : q. v. IV. Small coins, etc. : क्षुद्रमुद्रा (?). Ph. *give me . for* 10. *Rs. note* *दशटङ्कपत्रं गृहीत्वा टङ्कान् देहि.

CHANGEABLE : I. Mutable, variable : q. v. II. Fickle, in constant : q. v.

CHANGEABLENESS : V. MUTABILITY, FICKLENESS, INCONSTANCY.

CHANGELESS : I. Immutable : q. v. II. Constant : q. v.

CHANGELING : परिवर्त्तितशिशुः (?.).

CHANGER : I Lit. : परिवर्त्तकारिन् (f. णी). II. A money-c. : q. v.

CHANNEL (subs.) I. The bed of a stream : गर्भः. II. Current : q. v. : स्रोतस् (n.). III. A canal : q. v. : प्रणाली. IV. A strait : q. v. : *सागरसन्धिः. V. A furrow, as in a column : रेखा. VI. Means of conveying (as of news) : मार्गः.

CHANNEL (v. t.) : I. To cut channels in : कुल्याः खनति (खन्, c. 1.), or करोति (with loc.). II. To groove : q. v.

CHANT (v.) : गायति (गै, c. 1.) : V. TO SING. *C.er* गायकः : V. SINGER.

CHANT (subs.) : गीतं : V. SONG.

CHANTRY : *गीतमन्दिर.

CHAOS : I. Lit. : Ph. *it was (all) c.* आसीदिदन्तमोभूतं, M. I. 5. II. Fig. : V. CONFUSION, DISORDER.

Chaotic : I. Lit. : Ph. *the world was in a c. state* : प्रकृतौ लीनं विश्वमासीत्, V. p. com. II. Confused : q. v.

Chap (subs.) : I. A man or boy : q. v. : माणवकः. II. A cleft or gap : q. v. : Ph. : *c. in the feet* : पाददारी.

Chapel : धर्ममन्दिरं : v. church.

Chaplain : पुरोहितः ; आचार्यः.

Chaplaincy, Chaplainship : पौरोहित्यम् ; आचार्यत्वम्.

Chaplet : (1) माला ; (2) स्रज् (f.) : v. garland. *C. of beads* : अक्षमाला. *C. on a peacock's head* : शिखा.

Chapman : आपणिकः : v. trader.

Chapter : I. A division of a book : (1) अध्यायः ; (2) परिच्छेदः (=section) ; (3) उच्छ्वासः (rare). II. A body of canons : *केननसम्प्रदायः ; धर्मोपासकाः (m. pl.). III. Their meeting : *केननसभा.

Chapter-house : *केननसभागारम् ; धर्मशाला (?).

Char (v. t.) : अङ्गारीकरोति (कृ, c. 8.).

Char, Chare : I. Subs. : v. job. II. Verb : v. to perform, do.

Character : I. A distinctive mark : (1) अक्षरं, *the c.s agree* संवदन्त्यक्षराणि, Mu. v. ; (2) वर्णः (mn.). II. Moral qualities collectively : (1) शीलम्, *whose caste and c. is not known* : अज्ञातकुलशीलः (ला, लं), H. ; *possessed of c.* : शीलसमन्वितः (ता, तं), Mr. ; (2) स्वभावः, *of a fallen c.* : नष्टस्वभावः (वा, वं), M. n. ; (3) चरित्रं or चारित्रम्, *even (my) c. has been stained* : चारित्रमपि दूषितम्, Mr. iii. Ph. : *a bad c.* : (1) दुष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) असत् (f. ती), *by checking bad c.s.* : नियमनादसतां, R. ix. 6. III. Reputation : q. v. IV. Nature, characteristic : q. v. V. Quality, capacity : रूपम्. Ph. *assuming the c. of an astrologer* : कार्तान्तिको नाम भूत्वा, D. VI. A

person, sp. in a play : पात्रम् (m.) (?) : v. PART, PERSON. *Leading c.* नायकः (the man) नायिका (the woman). VII. Account, description : q. v.

CHARACTERISTIC (adj.) : (1) स्वाभाविकः (की, कं) : v. NATURAL ; (2) विशेषः (षा, षं) : v. PECULIAR.

CHARACTERISTIC (subs.) : स्वभावः (=nature : q. v.), *this is the c. of benevolent men* स्वभाव एवैष परोपकारिणां, Sa. ; (2) लक्षणम् (=mark : q. v.), *the c.s of a bold woman* : प्रगल्भालक्षणम्, Sah.

CHARACTERISTICALLY : सहजरीत्या (?) ; स्वभावानुयायि (?).

CHARACTERIZE (v.) : I. To be a characteristic of : expr. by subs. : *this c.s him* : एष तस्य स्वभावः. II. To assign a character to : (1) वर्णयति (वर्ण्, c. 10.) : v. TO DESCRIBE.

CHARADE : सर्व्वतोभद्रः (?).

CHARCOAL : अङ्गार (mn.) ; अलातं (rare).

CHARGE (v.) : I. To attack : q. v. : अभियुनक्ति (युज्, c. 7.). II. To accuse : q. v. : अभियुनक्ति. III. To load : q. v. Ph. *to c. a gun* *बन्दुकं पूरयति. IV. To command or exhort : q. v. : शास्ति (शास्, c. 2.). V. To regard as a debt (?) : याचते (याच्, c. 1.) (=ask), *to c. interest* : वृद्धिं याचते ; *to c. for delivery* : समर्पणव्ययं याचते (?).

CHARGE (subs.) : I. Attack : q. v. : अभियोगः. II. Accusation : q. v. : अभियोगः. III. Burden, load : q. v. IV. Injunction : q. v. V. A trust : q. v. : निक्षेपः. VI. Care, management : q. v. रक्षा or रक्षणं, *to give in c.* : रक्षणार्थं ददाति. VII. Money to be paid : (1) व्ययः (=expense) ; (2) अर्घः (=price) ; (3) देयम्.

CHARGEABLE : I. Subject to be accused : अभियोज्यः (ज्या, ज्यं). II. S. to a claim : *c. with taxes* : देयशुल्कः (ल्का, ल्कं) (?). III. Attributable q. v. IV. Burdensome : q. v.

CHARGER : I. A large dish : पात्रम्. II. A war-horse : वाजिन् (m.) : v. HORSE.

CHARILY : v. SPARINGLY.

CHARINESS : v. PARSIMONY.

CHARIOT : (1) रथः, *to stop a c.* रथं स्थापयति, V. ; (2) स्यन्दनः, *to drive a c.* स्यन्दनं वाहयति, Ku. : v. CARRIAGE. *One who fights from a c.* रथिन् (m.), Mah. ; *c.-race* : रथचर्या (?), K. ; *divine c.* विमान (mn.), Vi.

CHARIOTEER : (1) सारथिः ; (2) सूतः ; (3) नियन्तृ ; (4) यन्तृ (m.) ; (4) चन्तृ (m.) ; (6) रथवाहकः.

CHARITABLE : I. Liberal, bountiful : q. v. : वदान्यः (न्या, न्यं). II. Benevolent, kind : q. v. : उदारः (रा, रं). III. Favourable : q. v. अनुकूलः (ला, लं). Ph. *c. dispensary* *दानार्थम् औषधालयः ; *c. institution* *दानप्रभवा शाला.

CHARITABLY : सदयं : v. KINDLY, FAVOURABLY.

CHARITY : I. Love : भूतानुकम्पा, R. II. Liberality : q. v. : वदान्यता. *An act of c.* : (1) पूर्तं (of public c.) ; (2) दत्तं (of private c.), *by acts of c.* पूर्तदत्तसाधनैः, S. III. The disposition to form kindly judgement : औदार्यम्.

CHARLATAN : (1) नरेन्द्राभिमानिन् (m.) (= a quack-doctor), D. ; (2) कलाभिमानिन् (m.), (in gen.) : v. QUACK.

CHARLATANRY : (1) कलाभिमानित्वं (in gen. sense) ; (2) नरेन्द्राभिमानित्वं (medical quackery).

CHARLE's-WAIN : (1) सप्तर्षयः (m. pl.) ; (2) चित्रशिखण्डिनः (m. pl.).

CHARLOCK : सर्षपजातीयलताविशेषः.

CHARM (subs.) : I. A magic spell : मन्त्रः, *a snake-catcher who is not versed in c.s and medicinal plants* : अमन्त्रौषधिकुशलो व्यालग्राही, Mu. II. An amulet : (1) रक्षाकाण्डः, Sa. ; (2) अपराजिता (a plant used as a c.), Sa. III. Any thing that fascinates ; (1) by the adj. :

v. c.ing ; (2) मनोहरत्वं etc., *collecting the scattered c.s* बहुधागतां कमनीयतां समभिहृत्य, Ki. Ph. *c. of beauty*: रूपलावण्यम्; रूपसम्पद् (f.), K.

CHARM (v. t.): I. Lit.: मन्त्रैः वशीकरोति. II. To allay, assuage: q. v. III. To enchant: (1) मोहयति, परि-, (c. of मुह्), *let (it) not c. you*: भवन्तं मामूमुहत्, Ma.; (2) हरति (हृ, c. 1.) (=to allure), *c.d the king* धराधिपञ्जहार, R. IX. 69.; (3) रमयति (c. of रम्) (=to delight: q. v.).

CHARMER: I. Lit.: मन्त्रज्ञः : v. MAGICIAN. II. An enchanter: q. v.

CHARMING (adj.): (1) मनोहरः (रा, रं), and sim. comp.s, *c. lake* हृदयहारि सरः, K.; (2) मोहनः (नी, नं); (3) कमनीयः (या, यं): v. BEAUTIFUL, PLEASING.

CHARMINGLY: expr. by adj. or by past indeclinable part.

CHARNEL-HOUSE: मृतानामस्थिसञ्चयस्थानम्.

CHART: *सामुद्रचित्रम्: v. MAP.

CHARTER (subs.): शासनम् or शासनपत्रम् (?).

CHARTER (v.): I. To grant a c. to: शासनं ददाति (दा, c. 3.) (?), M. n. II. To hire or let (a ship): q. v.

CHARTER-PARTY: *पोतभाटकसमयः.

CHARY: v. SPARING, CLOSE.

CHASE (v. t.): I. To hunt, pursue: q. v.: मृग्यति or मृगयते (मृग्, c. 4. and 10.). II. To chase away or off: i. e. to drive away: q. v.: निरस्यति (अस्, c. 4.). III. To engrave: q. v.

CHASE, CHACE (subs.): I. Hunting: q. v.: मृगया. II. Pursuit: q. v.: विमार्गणम्. III. An open hunting ground: अनावृता मृगयाभूमिः. IV. That which is chased: मृग्यः (ग्या, ग्यं).

CHASER: I. Engraver: q. v. II. Hunting: q. v.

CHASM: (1) रन्ध्रम्; (2) दरी; (3) विवरम्.

CHASTE : I. Of morals : (1) सती (a c. woman) ; (2) शुचि (mfn.). II. Pure, correct : q. v. : विशुद्ध: (द्धा, द्धं).

CHASTELY : I. Of morals : शुचि. II. Of language : विशुद्धम्.

CHASTEN, CHASTENING : v. CHASTISE, CHASTISEMENT.

CHASTENESS : v. CHASTITY.

CHASTISE (v. t.) : (1) निगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. TO PUNISH ; (2) उपालभते (लभ्, c. 1.) (= reprove).

CHASTISEMENT : निग्रह:, *I will inflict proper c. on you* : तव यथोचितं निग्रहं करोमि, P. : v. PUNISHMENT.

CHASTISER : (1) निग्रहीतृ (m.) ; (2) निग्रहकारिन् (m.) : v. PUNISHER.

CHASTITY : I. Female c. : सतीत्वं. II. Control of the passions : जितेन्द्रियत्वम्. III. Purity of style : विशुद्धि:, Ki. XIV. 5.

CHAT (v. i.) : विस्रम्भम् आलपति (लप्, c. 1.) : v. TO CONVERSE.

CHAT (subs.) : (1) विस्रम्भालाप: ; (2) सङ्कथा : v. CONVERSATION.

CHATTELS : अस्थावरसम्पत्ति: (= moveable property) : v. GOODS.

CHATTER (v. i.) : I. To utter inarticulate sounds : (1) किलकिलायते (nomi.) (of the monkey) ; (2) चटचटायते (nomi.) (as in frying) ; (3) किकि करोति (of the jay) ; (4) चूङ्करोति (of young birds). II. To jabber : जल्पति (जल्प्, c. 1.). III. Of the teeth : *"with c.ing teeth"* दन्तैर्दन्तानभिष्पीड्य.

CHATTER, CHATTERING (subs.) : I. An inarticulate sound : (1) किलकिलारव:, D. ; (2) चटचटाशब्द:, Mah. etc. II. Idle talk : जल्पितं : v. BABBLE. III. Of teeth : दन्तसङ्घर्षणम्.

CHATTERBOX : (1) वाचाट: ; (2) वाचाल: : v. BABBLER.

CHATTY : संलापिन् (f. नी) : v. TALKATIVE.

CHEAP : I. Of small cost : (1) अल्पार्घ: (र्घा, र्घं) ; (2) अल्पमूल्य: (ल्या, ल्यं) ; (3) अल्पार्ह: (र्हा, र्हं). II. Easily procurable : सुलभ: (भा, भं), and sim. comp.s.

Cheapen : (1) सुलभीकरोति (?) ; (2) मूल्यं पातयति (c. of पत्) (?).

Cheaply, Cheap (adv.) : (1) अल्पमूल्येन, *very c.* अल्पीयसा मूल्येन, D. ; (2) अल्पार्घेण.

Cheapness : (1) अल्पमूल्यता ; (2) अल्पार्घता ; (3) सुलभत्वं,-ता. For dif. : v. CHEAP.

Cheat (v. t.) : (1) वञ्चते or वञ्चयते, प्र-, परि-, (वञ्च्, c. 1. and 10.), *(that) you will not be c.ed by rogues* : न वञ्च्यसे धूर्तैः, K. ; (2) प्रतारयति (c. of तॄ) : v. TO DECEIVE ; (3) विप्रलभते (लभते, c. 1.) (rare), *I see none, who was not firmly embraced and at the same time c.ed by her* (fortune) : न हि तं पश्यामि यो ह्यनया न निर्भरमुपगूढो यो वा न विप्रलब्धः, K. ; (4) छलयति (nomi.), Gi. I. 16. ; (5) अभिसन्धत्ते (धा, c. 3.), *by c.ing her* : इमामभिसन्धाय, Sa. *N. B.* note how the indirect object is expressed in Sanskrit : *you have c.ed me of my property* : *वञ्चयित्वा मत्सम्पत्तिं हृतोऽसि.

Cheat (subs.) : I. Cheating : (1) वञ्चना ; (2) प्रतारणा : v. DECEPTION. II. : A cheater. (1) वञ्चकः, प्र- ; (2) प्रतारकः : v. ROGUE.

Check (v. t.) : I. To restrain, curb, stop : q. v. : नि-यच्छति, सं-, (यम्, c. 1.). II. To reprove : q. v. III. Of accounts : perh. संशोधयति (c. of शुध्).

Check (subs.) : I. Restraint, hindrance : q. v. : प्रतिबन्धः. *Without c.* : निरर्गलं, N. II. A cheque : q. v.

Checker : v. CHEQUER.

Check-mate : (1) *मातयति (nomi.), *c.d.* *मातः (ता, तं) ; (2) निश्चलः (ला, लं) करोति (?) ; (3) हन्ति (हन्, c. 2.), Radhakanta.

Cheek : (1) कपोलः ; (2) गण्डः ; (3) गल्लः (rare).

Cheek-bone : कपोलास्थि (n.), and sim. comp.s.

Cheer (subs.) : I. A shout of joy : हर्षनिस्वनः, आनन्दनिनादः, and sim. comp.s, *with the c.s of the soldiers* सैनिकहर्षनिस्वनैः, R. III. 61.

II. A state of the mind : स्फूर्तिः. Ph. : '*be of good c.*' समाश्वसिहि. III. Entertainment : *good c.* भोजनविशेषाणि (n. pl.), H. IV. Countenance : q. v.

Cheer (v. t.) : I. To gladden : q. v. : अभि-नन्दयति (c. of नन्द्). II. To comfort : q. v. : समाश्वासयति (c. of श्वस्). III. To salute or encourage with c.s : हर्षनिस्वनैः अभिनन्दयति. IV. To incite : q. v.

Cheer, Cheer up (v. i.) सम्-आश्वसिति (श्वस्, c. 2.), K.

Cheerful : प्रसन्नः (न्ना, न्नं) : v. JOYFUL, LIVELY. "*C. shouts*" हर्षकिलकिलारवः, D. VI.

Cheerfully : ph. *let the accomplished enjoy it c.* : तत्सुप्रसन्नमनसः कृतिनो भजन्तां, Vi. I. : v. GLADLY, JOYFULLY.

Cheerfulness : प्रसन्नता or प्रसादः : v. LIVELINESS.

Cheerless : (1) विषण्णः (ण्णा, ण्णं) ; (2) अप्रसन्नः (न्ना, न्नं) ; (3) निरानन्दः (न्दा, न्दं).

Cheese : *पणिरं, *c. monger* : *पणिरविक्रेतृ (f. त्री).

Cheese-cake : *पणिरपिष्टकः.

Chemical : रासायनः (नी, नं) (?), *c. property* : *रासायनधर्मः ; *c. combination* : *रासायनसंयोगः.

Chemically : *रसायननियमानुसारेण, and sim. comp.s.

Chemise : (1) चलनं (?) ; (2) युतकं (?).

Chemist : I. Lit. : रसायनविद् (mfn.) (?) ; रसायनप्रवीणः (णा, णं) (?) ; and sim. comp.s. II. A druggist : q. v.

Chemistry : रसायनं (?) ; पदार्थानां श्लेषविश्लेषपरिणामविज्ञानं. *Inorganic c.* : *भूतरसायनं ; *organic c.* : *व्यूढरसायनं ; *practical c.* *प्रयोगरसायनं.

Cheque : *धनपत्रं ; धनागाराद्धनदानार्थमनुज्ञापत्रं.

Chequer : I. Lit. : ph. *with body c.ed with rain-bow like lines* : आखण्डलचापानुकारिभिर्लेखाभिः कल्माषितशरीरः, K. : v. TO VARIEGATE. II. To vary : मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) : v. TO MIX.

CHEQUERED : I. Lit. : (1) कर्बुरः (रा, रं) or कर्बूरितः (ता, तं) ; (2) शबलः (ला, लं) ; (3) कल्माषितः (ता, तं). II. Fig. : Ph. *whose life is not c.?* कस्यात्यन्तं सुखमुपनतं दुःखमेकान्ततो वा, Me.

CHEQUER-WORK : v. TESSELATED, MOSAIC.

CHERISH : I. To foster, nurture : q. v. : (1) लालयति (लल्, c. 10.) (of children) ; (2) पालयति (पाल्, c. 10.), *to c. virtue* धर्मं पालयति, M. n. II. To entertain, bear : बध्नाति, अनु-, (बन्ध्, c. 9.) (with loc.) *c.ed great hatred* (towards her) द्वेषमस्मितरं बबन्ध, D. VI. ; *who has c.ed enmity from before* पूर्वानुबद्धवैरः, Mr.

CHERISHER : पालयितृ (f. त्री) : v. ENCOURAGER, SUPPORTER.

CHERRY : I. A fruit : *चेरिफलं. II. A tree *चेरिवृक्षः.

CHERUB : *किंरूपः ; ईश्वरदूतविशेषः.

CHERVIL : *पर्णमोदा ; ओषधिविशेषः.

:CHESS : चतुरङ्गं. *C.-board* : (1) शारिफलम् ; (2) अष्टापदम्. *King of c.* : राजा ; *queen* : राज्ञी ; *bishop* : गजः ; *knight* : अश्वः ; *castle* : नौः ; *pawn* पदातिः ; *c. man* : शारः.

CHEST : I. A box : q. v. : पेटिका. II. The thorax, breast : q. v. उरस् (n.), *broad-c.ed* : व्यूढोरस्कः (स्का, स्कं), R.

CHESTNUT (adj.) : v. RED, BROWN. *A c. horse* : उकनाहः (rare).

CHESTNUT (subs.) : फलविशेषः. *C.-tree* : वृक्षविशेषः.

CHEVAUX-DE-FRISE : v. TURNPIKE.

CHEVALIER : सादिन् (m.) : v. KNIGHT.

CHEW (v. t.) : चर्वति or चर्वयति (चर्व्, c. 1. and 10.). *To c. the cud* : रोमन्थम् अभ्यस्यति (अस्, c. 4.), Sa. II. or रोमन्थायते (nomi.).

CHEWING (subs.) : चर्वणं. *Food which requires c.* चर्व्यं.

CHICANE (subs.) : (1) छलं ; (2) कपटः.

CHICANE (v.) : छलं प्रयुनक्ति (युज्, c. 7.) : v. TO USE.

CHICANERY : (1) कपटः, *skilful in following c.* : कपटानुसारकुशलः Mr. :

(2) छलं, *c. is not admitted here* : छलमत्र न गृह्यते, Mr. : v. TRICK, SOPHISTRY.

CHICK, CHICKEN : कुक्कुटशाव: (of the hen) ; शाव: (any young).

CHICKEN-HEARTED : i. e. timid, cowardly : q. v.

CHICKEN-POX : सर्षपिका, Bha ; बालानां रोगभेद:.

CHICK-PEA : चणक:.

CHICK-WEED : ओषधिविशेष:.

CHICCORY : शाकप्रभेद:.

CHIDE : I. To reprove, scold : q. v. : भर्त्सयति, निर्-, (भर्त्स्, c. 10.), *but she chid her and rejected (her proposal)* : सा चैनां निर्भर्त्सयन्ती प्रत्याचचक्षे. II. To roar : q. v. : रसति (रस्, c. 1.).

CHIDER : निर्भर्त्सयितृ (f. त्री) : v. REPROVER.

CHIDING (subs.) : भर्त्सना : v. REPROOF.

CHIEF (adj.) : (1) प्रधान: (ना, नं), *c. men (of a state)* : प्रधानपुरुषवर्ग:, Mu. III. ; *c.est reason* : प्रधानतमं कारणम्, Mu. IV. ; (2) मुख्य: (ख्या, ख्यं), *c. minister* : मुख्यमन्त्री, P. ; (3) अग्र: (ग्रा, ग्रं) or अग्रिम: (मा, मं) (= front, first), *c. seat* : अग्रासनं, Mu. ; (4) वृन्दारक: (का, कं) (rare) : v. also FIRST, GREAT.

CHIEF (subs.) : (1) ईश: (= lord : q. v.), *the c. of Kamroop* : कामरूपाणामीश:, R. IV. 83. ; (2) पति:, अधि-, (=master : q. v.), *c. of a clan* : गणपति:, Ki. ; (3) नायक: (=leader), *c. of policemen* : आरक्षकनायक:, D. ; (4) by the adj. (rare), *c. of Rakshashas* : रक्षसां प्रधान:, B. ; (5) अग्रणी., and sim. comp.s.

CHIEFLY : (1) प्रधानत: (=principally) ; (2) विशेषेण (=especially) ; (3) प्रायेण (= mostly).

CHIEFTAIN : ईश: : v. CHIEF (subs.).

CHILBLAIN : (1) विपादिका (of the feet) ; (2) हस्तस्फोट: (?) (of the hand).

CHILD : I. A boy or girl : q. v. : (1) शिशु: ; (2) अर्भक: (rare) ; (3)

पृथुकः (rare); (4) डिम्भः (rare). II. With reference to parents, a son or daughter: q. v.: (1) अपत्यं; (2) सूनु (mf.); (3) सन्तानः; (4) तोकं (rare). In addressing children वत्स (m.) and वत्सा (f.) is generally used. *To be with c.*: पुत्रिणी, Mah.: v. PREGNANT.

CHILD-BEARING: v. CHILD-BIRTH. *Past c.*: निष्फला (rare).

CHILD-BED: प्रसवावस्था. *In c.*: जायमाने सन्ताने, and sim. expr.s.

CHILD-BIRTH: (1) प्रसवः, *from the pains of c.* प्रसववेदनया, K.; *up to c.*: आ प्रसवात्, Sr.; (2) प्रजननं, Sr.; (3) गर्भनिर्गमः, Sr.

CHILD-HOOD: (1) शैशवम्; (2) बाल्यम्; (3) कौमारम्; (4) शैशवावस्था; (5) बाल्यकालः.

CHILDISH: I. Pertaining to a child: expressed by gen. or comp. II. Puerile, silly: q. v.: बालिशः (शा, शं), *why do you entertain c. sentiments*: किं बालिशमतिमाश्रितोऽसि, Mah.

CHILDISHLY: (1) बालवत्; (2) शिशुरिव: v. CHILD and LIKE.

CHILDISHNESS: (1) शिशुत्वं (rare), N. III. 15.; (2) बालिश्यं or बालिशता.

CHILDLESS: (1) निरपत्यः (त्या, त्यं); (2) अनपत्यः (त्या, त्यं); (3) निःसन्तानः (ना, नं); (4) अपुत्रः (त्रा, त्रं).

CHILDLESSNESS: (1) निरपत्यता or अनपत्यता; (2) निःसन्तानता.

CHILDLIKE: (1) बालरूपः (पा, पं); (2) शिशुसदृशः (शा, शं); and sim. comp.s.

CHILL (subs.): I. Lit.: शीतं: v. COLD. II. Fig.: v. DISCOURAGEMENT.

CHILL (adj.): I. Cold: q. v.: शीतः (ता, तं). II. Affected with cold: शीतार्तः (र्ता, र्तं), and sim. comp.s. III. Dejected: q. v.: विषण्ण (f. ण्णा).

CHILL (v. t.): I. To cool: q. v. II. To discourage: q. v.

CHILLI: रक्तमरीचम्; लङ्कामरीचम्.

CHILLINESS: शैत्यं: v. COLDNESS.

CHILLY: शिशिरः (रा, रं): v. COLD.

CHIME (subs.): I. Harmony: q. v. II. Harmonious sound, as of bells: घण्टारव: (?).

CHIME (v.): I. To sound: q. v.: वादयति (c. of वद्). II. To harmonise, correspond: q. v.

CHIMERA: कपोलकल्पितम्: v. FANCY, PLANTOM.

CHIMERICAL: v. IMAGIMARY, EMPTY.

CHIMNEY: I. Hearth: q. v. II. A passage for the exit of smoke: *धूमनाली. III. Of a lamp: *चुल्ली.

CHIMNEY-CORNER: चुल्लिकोण:: v. HEARTH.

CHIMEY-PIECE: *चुल्लिवेष्टनम्.

CHIMNEY-SWEEPER: *धूमनालीमार्जक:.

CHIMPANZEE: वनमानुष: (?). ; वानरविशेष:.

CHIN: (1) चिबुकम्; (2) चिबु (n.) (rare).

CHINA (adj.): चीन-, *c. clay* *चीनमृत्तिका, *c.-orange*: नारङ्गम्; *c.-rose*: जवा; *c. silk*: चीनं (?).

CHINA (subs.): i. e.: *c. ware*: *चीनपात्रं.

CHINE: I. The back-bone: q. v. II. A piece of meat, perh. पृष्ठं.

CHINK (subs.): I. A fissure: छिद्रम्. II. Tinkling: झिञ्झितम्.

CHINK (v.): I. To crack: q. v. II. To jingle: q. v.

CHINKY: छिद्रशतैरलङ्कृत: (ता, तं): v. GAPING.

CHINTZ: *चित्रकार्पासं.

CHIP (subs.): खण्ड:, *a c. of wood*: काष्ठखण्ड:: v. PIECE.

CHIP (v. t.): खण्डश: छिनत्ति (छिद्, c. 7.) or क्षणत्ति (क्षद्, c. 7.).

CHIRP (v.): वि-रौति (रु, c. 2.): v. NOISE, TO MAKE—.

CHIRP, CHIRPING: विराव:: v. NOISE.

CHIRETTA: the plant: (1) भूनिम्ब:; (2) किराततिक्त:.

CHISEL (subs.): (1) वृक्षादन:; (2) वृक्षभेदिन् (m.).

CHISEL (v. t.) : तक्षति, परि-, (तक्ष्, c. 1.), *c.ing with hatchets his Kshatriya body* : क्षात्रदेहं परितक्षा टङ्कैः, Ana.

CHIT-CHAT : विस्रम्भालापः : V. CONVERSATION.

CHITERLINGS : अष्टगोकरनाद्यः (f. pl.) (?).

CHIVALROUS : शौर्यदाक्षिण्यादिगुणोपेतः (ता, तं) (?) : V. BRAVE, GALLANT.

CHIVALROUSLY : V. BOLDLY, GALLANTLY.

CHIVALRY : I. A body of knights : सादिनः (m. pl.) : V. KNIGHT. II. Knight-hood : q. v. III. Valour, etc. : शौर्यदाक्षिण्यादिगुणाः (m. pl.). (?) : V. VALOUR, GALLANTRY.

CHIVE : I. A kind of onion : q. v. II. Stamen : q. v.

CHLORATE : *पीतहरिताम्लसंश्लिष्टः (ष्टा, ष्टं).

CHLORIDE : *पीतहरित-, *c. of mercury* : *पीतहरितपारदः.

CHLORINE : *पीतहरितम् ; पीतहरिद्वायुः.

CHOCOLATE : *चकलाटम्.

CHOICE (subs.) : I. The act of choosing : (1) ग्रहणं (=acceptance) ; (2) वरणं (= a. of a husband) ; (3) अभिलाषः (= desire). Ph. *to make a c. of* : V. TO CHOOSE. II. The power of c. : V. OPTION. III. Discrimination : q. v. IV. The thing chosen : expr. by adjs. : ईप्सितः (ता, तं), अभीष्टः (ष्टा, ष्टं), etc. Ph. : *who is your c.* : कस्मिंस्ते हृदयाभिनिवेशः, V. III. V. The best part of any thing : रत्नम्.

CHOICE (adj.) : I. Superior in quality : (1) विशिष्टः (ष्टा : ष्टं), (2) सर्वोत्तमः (मा, मं) (= best) ; (3) महार्हः (र्हा, र्हं) (= valuable), *c. bed* : महार्हशय्या, Ki. Ph. : *with c. food* : भोजनविशेषैः, A. II. Select : q. v. III. Frugal : q. v.

CHOICELY : I. With choice : (1) समीक्ष्य ; (2) परितो वीक्ष्य. II. Excellently : q. v.

CHOICENESS : (1) विशिष्टता ; (2) उत्कर्षः : V. EXCELLENCE.

CHOIR : I. A bond of singers : (1) गायकगणः ; (2) *सङ्गायकगणः. II. A part of a church : *सङ्गायकभूमिः.

Choke : I. To stifle, suffocate : q. v. II. To check : q. v. III. To offend : q. v.

Choler : I. The bile : q. v. : पित्तम्. II. Anger : q. v. : क्रोध:.

Cholera : विसूचिका, Sr.

Choleric : I. Irascible : q. v. : क्रोधन: (ना, नं). II. Angry : q. v.

Choose (v.) : I. To select : (1) वृणीते (वृ, c. 9.) (= to accept as, husband), *whether (she) would c. me* : वृणीत मां नेति, R. vi. 68.; (2) मनो बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (with loc.) (= to set one's mind), *she chose [it] in preference to others* : मनो बबन्धान्यरसान् विलङ्घ्य सा, R. iii. 4.; (3) अभिलषति (लष्, c. 1.) *and whom [she] may c.* : यश्चाभिलषेत् D. vi. : v. TO DESIRE ; (4) by circum., *which of the two you c.* : तयोरभिमतं वद, Vi. vi.; (5) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (= to take : only when the context fixes the meaning). II. To elect, appoint : q. v.

Chop (subs.) : मांसफालिका, N. : v. PIECE.

Chop (v. t.) I. To mince : q. v. : विशकलयति (nomi.). II. To exchange : q. v. III. To bandy : q. v. Comp.s : *c. off* : v. TO CUT OFF ; *c. up* : v. TO DEVOUR.

Chop-house : *मांसफालिकागृहम्.

Chopper, Chopping-knife : छुरिकाविशेष:.

Choral : साङ्गीतिक: (की, कं), Williams : v. CHOIR.

Chord : I. A musical string : तन्त्री. II. Harmony : q. v. : एकतान:. III. In geo. : ज्या or जीवा, Li.

Chorister : I. A singer : गायक:. *Kuvera's c.* : किन्नर:. *Indra's c.* गन्धर्व:. II. Leader of a chorus : प्रधानगायक: (?).

Chorographer : प्रदेशवर्णक: (?).

Chorography : प्रदेशवर्णनं (?).

CHORUS: I. A band of singers: गायकगणः, and sim. comp.s. II. Of a song: ध्रुवा or ध्रुवं, Gi.

CHOUGH (subs.): काकजातीयपक्षिभेदः.

CHRIST: *क्रुष्टः.

CHRISTEN: I. To baptise: q. v. II. To denominate: q. v.

CHRISTENDOM: I. The Christain religion: *क्रुष्टधर्मः. II. The c. world: *क्रुष्टधर्मानुयायिनः (m. pl.); क्रुष्टराज्यं. III. A name: q. v.

CHRISTIAN: I. As adj.: *क्रुष्टीयः (या, यं). II. As subs.: *क्रुष्टधर्मावलम्बिन् (f. नी).

CHRISTIANITY: *क्रुष्टधर्मः.

CHRISTIANIZE: *क्रुष्टधर्मं ग्राहयति (c. of ग्रह्).

CHRISTIANLY: *क्रुष्टमतानुरूपम्; क्रुष्टीयवत्.

CHRISTMAS: *क्रुष्टजन्मोत्सवः. *C.-day*: *क्रुष्टस्य जन्मदिवसम्. *C.-eve*: *क्रुष्टस्य जन्मदिवसस्य पूर्वप्रदोषः.

CHRIST'S-THORN: a plant: कण्टकिगुल्मभेदः.

CHROMATIC: I. Relating to colour: रङ्ग- or वर्ण- in comp., *the science of c.s*: रङ्गविद्या (?). II. In music: ग्रामीणः (णा, णं).

CHROME, CHROMIUM: *चित्रलौहम्; चित्रायस् (n.).

CHRONIC, CHRONICAL: I. Lit.: (1) सामयिकः (की, कं); (2) कालिकः (की, कं). II. Lingering: (1) दीर्घस्थायिन् (f. नी); (2) अविसर्गिन् (f. णी).

CHRONICLE (subs.): I. In pl., annals: कालानुयायी वृत्तग्रन्थः. II. History: q. v.

CHRONICLE (v. t.): प्रबन्धे निवेशयति (c. of विश्) or लिखति (लिखति, c. 6.).

CHRONICLER: *कालानुसारेण वृत्तप्रबन्धकृत्, लेखकः: V. HISTORIAN.

CHRONOLOGER, CHRONOGIST: *कालगणनाभिज्ञः; कालगणकः.

CHRONOLOGICAL: (1) कालानुसारिन् (f. णी); (2) कालानुयायिन् (f. नी). *In c. order*: अनुपूर्वशः or आनुपूर्व्यात्, Mat.

CHRONOLOGICALLY: कालानुसारेण.

CHRONOLOGY: *कालगणना.

Chronometer : *कालपरिमाप: ; विशिष्टकालमापः.

Chrysalis : गुटिका (?).

Chrysography : कलधौतलिपि:, and sim. comp.s.

Chrysolite : हरिताश्मन् (n.).

Chrysology : *अर्थविज्ञानं, and sim. comp.s.

Chub : रोहितजातीयमत्स्यभेद:.

Chubbed, Chubby : v. plump, stout.

Chuck (v.) : I. To check : q. v. II. To strike gently : q. v.

Chuck (subs.) : I. v. cluck. II. A slight blow : चपेटिका (with the open hand) : ईषत्प्रहार:. III. A term of endearment : जात: (ता, तं).

Chuckle (v. i.) : i. e. to laugh in a broken manner : v. to laugh.

Chump : स्थूलकाष्ठं : v. stump.

Church (subs.) : I. Any temple : q. v. II. A Christian temple : *सिद्धायतनं or धर्म्ममन्दिरं (when the context determines the meaning) ; ख्रष्टधर्मानुयायिनां सिद्धायतनम्. III. A body of Christians : धर्म्म:, *the c. of Christ* : *ख्रष्टधर्म: ; *the c. of England* : इंलण्डीयधर्म:.

Church (adj.) : v. ecclesiastical. *C.-rate* : *धर्ममन्दिरशुल्क:. *C.-warden* : *धर्ममन्दिररक्षक:. *C.-yard* : *धर्ममन्दिराङ्गनम् : v. cemetery.

Churl : I. A rustic : q. v. II. A boor : अविनीत: ; निर्मर्याद:.

Churlish : I. Boorish, rude : q. v. II. Unmanageable : q. v.

Churlishly : अशिष्टवत् : v. roughly.

Churlishness : (1) अशिष्टता ; (2) अविनीतता ; (3) निर्मर्यादता.

Churn (subs.) : (1) मन्थनी ; (2) गर्गरी ; (3) मन्थनपात्रम्.

Churn (v. t.) : मथति or मन्थति (मथ्, c. 1.), *c. nectar* : मथ्यतामम्रतम्, V. p. ; *c.ing of the ocean* : समुद्रमन्थनं, M. n. *C.-staff, C.-stick* : (1) मन्थ: ; (2) मन्थन: ; (3) मन्थान: ; (4) मन्थदण्ड:. *C.ing-rope* : (1) मन्थनरज्जु: ; (2) नेत्रं, V. p.

CHYLE : (1) अन्नरसः ; (2) धातुपः, Wilson.

CHYMIC, CHYMIST, CHYMISTRY : v. CHEMICAL, CHEMIST, CHEMISTRY.

CICATRIX, CICATRICE : शुष्कव्रणः : v. SCAR.

CICATRIZE (v.) : v. TO HEAL. *C.d* : शुष्कः (ष्का, ष्कं).

CICERONE : दर्शकः : v. GUIDE.

CIDER : *आताफलनिष्कृती मदिराविशेषः.

CIMETER : (1) चन्द्रहासः ; (2) वक्रखड्गः ; (3) मण्डलाग्रः (rare).

CINCTURE : (1) मेखला ; (2) काञ्ची : v. BELT, GIRDLE.

CINDER : (1) अङ्गार (mn.) ; (2) भस्मन् (n.) : v. ASHES, CHARCOAL.

CINNABAR : (1) रससिन्दूरम् ; (2) रक्तपारदम् ; (3) रसस्थानम् (rare).

CINNAMON : (1) दारुसिता ; (2) गन्धवल्कलम्.

CIPHER : I. The arithmatical sign : (1) बिन्दुः (lit. and fig.) ; (2) शून्यम् (=zero). II. A secret manner of writing : (1) गूढाक्षरं (?) ; (2) चिह्नं (=sign) (?).

CIRCLE (v. t.) : v. TO ENCIRCLE. *C.-d* : v. ROUND.

CIRCLE (subs.) : I. In geo. : (1) वृत्तं, Li. ; (2) मण्डलम्, Su. Ph. *Great c.* : *महावृत्तम् ; *small c.* : *क्षुद्रवृत्तं. II. A circumference, ring : मण्डलम्, *moving in a c.* मण्डलभ्रमणम्, D. VI. III. A sphere : q. v. : "*c. of the earth*" भूमण्डलं. IV. Compass, circuit : q. v. V. A group of persons : (1) मण्डलम्, *dismissing the c. of sages* विसर्जितमुनिमण्डलः, C. ; (2) चक्रम्, *c. of archers* धानुष्कचक्रं, Ve. IV. Ph. *in the family c.* : परिवारमध्ये. VI. A province : मण्डलम्, M. Ph. : *to argue in a c.* : *मण्डलेन तर्कयति ; प्रमेयसाधनार्थे प्रमेयान्येव तर्कं प्रयुनक्ति.

CIRCLET : मण्डलं : v. CIRCLE.

CIRCUIT : I. Movement round : (1) परिभ्रमणम् ; (2) पर्ययणं. *To make a c.* : परिभ्रमति or पर्येति (इ, c. 2.) (with acc.) II. Compass :

(1) परिवेष्टनम् ; (2) परिधिः. III. Of judges, etc. : परिभ्रमणम् (?), *c.-house* : *परिभ्रमणगृहम्.

Circuitous : वक्रः (क्रा, क्रं), *although (this) route is c. for you* : वक्रः पन्था यदपि भवतः, Me. I. 28. : v. ROUND ABOUT.

Circular (adj.) : मण्डलाकारः (रा, रं) : v. ROUND. Ph. *c. arc* : वृत्तखण्डम्.

Circularity (subs.) : लेखविशेषः ; *चक्रं, *c. file* *चक्रश्रेणिः.

Circularity : मण्डलता, परि-, Ki. XIV. 64.

Circularly : (1) मण्डलेन ; (2) मण्डलाकारेण, M. n. ; (3) चक्राकारेण.

Circulate (v. t.) : I. Of the blood : परि-चलति (चल्, c. 1.) (?). II. Fig. : भ्रमति or भ्राम्यति (भ्रम्, c. 1. and 4.), *and this strange news c.d among the citizens* : अभ्रमच्च पौरजानपदेषु विस्मयमद्भुतायमाना वार्ता, D. III. Ph. : *c.ing medium* : *विनिमयद्वारम्; *c.ing library* : *भ्राम्यत्पुस्तकालयः.

Circulation : I. Of the blood : परिचलनं (?). II. Diffusion : (1) प्रसर्पणम् ; (2) प्रसरः. III. Currency : (1) प्रचारः ; (2) प्रचलनम्.

Circumcise : लिङ्गाग्रचर्म छिनत्ति (छिद्, c. 7.) or कृन्तति (कृत्, c. 7.) (with gen.) (?). *C.d.* : (1) छिन्नलिङ्गाग्रचर्मन् (mfn.) (?) ; (2) दुश्चर्मन् (mfn.) (?) M.

Circumcision : लिङ्गाग्रचर्मच्छेदः,-नं (?).

Circumference : (1) परिधिः ; (2) परिवेशः ; (3) परिवेष्टनम्.

Circumflex : स्वरितः.

Circumfluent : परितः or समन्ततः विसारिन् (f. णी) or प्रवहत् (f. न्ती) etc. : v. TO FLOW.

Circumjacent : (1) चतुर्दिक्स्थः (स्था, स्थं) ; (2) परितः स्थितः (ता, तं).

Circumlocution : भङ्गिः or वाक्यभङ्गिः.

Circumnavigate : नावा or पोतेन परिभ्रमति (भ्रम्, c. 1.) or पर्यटति (अट, c. 1.).

Circumnavigation : पोतेन परिभ्रमणं or पर्यटनम्.

Circumnavigator : पोतेन परिभ्रमकारिन् (f. णी).

Circumposition : मण्डलीकरणम्.

CIRCUMSCRIBE : I. To describe : q. v. II. To confine, limit : नियच्छति (यम्, c. 1.). III. To encircle, surround : q. v.

CIRCUMSPECT : (1) समीक्ष्यकारिन् (f. णी) ; (2) विमृश्यकारिन् (f. णी) : v. CAREFUL.

CIRCUMSPECTION : (1) समीक्ष्यकारिता ; (2) विमृश्यकारिता : v. PRUDENCE, CAUTION.

CIRCUMSPECTLY : परितो वीक्ष्य, (Ki. II. 2.) or अवेक्ष्य ; समीक्ष्य, etc.

CIRCUMSTANCE (subs.) : I. Condition : q. v. : अवस्था. II. An event, incident : q. v. : (1) वृत्तान्तः ; (2) वृत्तम्.

CIRCUMSTANCED : v. SITUATED.

CIRCUMSTANTIAL : I. Minute, particular : q. v. : सविशेषः (षा, षं). II. Consisting of particular incidents : Ph. *c. evidence* : *वृत्तान्तघटितं प्रमाणम्.

CIRCUMSTANTIALLY : (1) सविशेषं (= minutely) ; (2) यथावृत्तं (= as it happened).

CIRCUMVALLATE : वप्रेण वेष्टयति (c. of वेष्ट्).

CIRCUMVENT : प्रतारयति (c. of तॄ) : v. TO CHEAT, DECEIVE.

CIRCUMVENTION : प्रतारणा : v. FRAUD, DECEPTION.

CIRCUS : *मण्डलरङ्गः ; मण्डलाकारी रङ्गभूमिः.

CISTERN : कुण्डं (?) : v. RESERVOIR.

CITADEL : दुर्गं : v. FORTRESS.

CITATION : I. A summons : q. v. II. A quotation : q. v.

CITE : दिशति, उद्-, निर्-, (दिश्, c. 6.) : v. TO ADDUCE, QUOTE, SUMMON.

CITHERN or CITTERN : वीणाविशेषः.

CITIZEN : (1) पौरः, *of c.s and villagers* : पौरजानपदानां, B. p. ; (2) पौरजनः, पुरवासिन् (m.), and sim. comp.s. ; (3) नागरः or नागरिकः (rare).

CITIZEN SHIP : पौरत्वं (?).

CITRINE : जम्बीराभ: (भा, भं).

CITRON : I. The tree : मातुलुङ्ग:, -क: ; (2) बीजपूर:. II. The fruit : बीजपूरम् ; मातुलुङ्गफलम्.

CITY (subs.) : (1) नगरं,-री ; (2) पुरं,-री ; (3) पुर् (f.) : v. TOWN.

CITY (adj.) : (1) by a tat. comp., *a c. gate* : पुरद्वारं ; (2) पौर: (री, रं).

CIVET : गन्धद्रव्यभेद:.

CIVET or CIVET-CAT : an animal : (1) गन्धमार्जार: ; (2) गन्धोतु:.

CIVIC : पौर: (री, रं) : v. CIVIL.

CIVIL : I. Polite : q. v. II. Civic : (1) पौर: (री, रं) ; (2) नागर: (री, रं). Ph. *c. war* : *अन्तर्युद्धं or sim. युद्ध (when the sense is clear) ; *c. death* : *वैधमृत्यु:.

CIVILIAN : I. One versed in civil law : *साधारणविधिज्ञ:. II. A non-military man : *पौरकार्याधिकृत:.

CIVILITY : सौजन्यं : V. POLITENESS, ATTENTION.

CIVILIZATION : सभ्यता.

CIVILIZE : (1) *शिष्टाचारान् शिक्षयति (c. of शिक्ष्) (?) ; (2) सभ्यपदवीम् अधिरोहयति (c. of रुह्) (?).

CIVILLY : V. POLITELY.

CLAD IN— : (1) वसान: (ना, नं) (with acc.) ; (2) परिदधत् (f. ती) (with acc.) ; (3) बिभ्रत् (f. ती) (with acc.) ; (4) by a comp. with वीत, संवीत, etc. (=covered), *c. clean bark* : शुचिवल्कवीतवपुस् (mfn.), Ki. VI. 31. : V. TO CLOTHE.

CLAIM (v. t.) : expr. by circum. : *who c.s any thing* : ममेदमिति यो ब्रूयात्, M. VIII. 31. ; *the owners of the two mares went up to the king, both claiming (the colt)* : मदीयोऽयं मदयोऽयमिति [ब्रुवाणौ] वडवाधिपती राजान्तिकमगच्छताम्, Raj. ; *c.s a bow from him* : ममानेन धनुर्देयमिति निर्दिशति, K. b.

CLAIM (subs.) : (1) expr. by verb ; (2) उक्तं (when the context fixes

the meaning), *to establish one's c.* : उक्तं प्रतिपादयति, K. b. ; (3) अभियोगः (legal c.) : v. DEMAND.

CLAIMANT, CLAIMER : (1) अर्थिन् (m.) (= plaintiff) ; (2) by circum.

CLAMBER : v. TO CLIMB.

CLAMMINESS, CLAMMY : v. VISCIDITY, VISCUS ; GLUTINOUSNESS, GLUTINOUS.

CLAMOROUS : v. NOISY, TURBULENT. Ph. *c. for his banishment* : तस्य निर्वासनार्थमुत्क्रोशन्ति.

CLAMOUR (subs.) : उत्क्रोशः : v. NOISE, CRY (II).

CLAMOUR (v.) : उत्क्रोशति (क्रुश्, c. 1.) : v. TO SHOUT, MAKE NOISE.

CLAMP (subs.) : कीलः (?).

CLAMP (v. t.) : कीलेन सन्धाति (बन्ध्, c. 9.) or संघटयति (घट्, c. 10.) (?).

CLAN : (1) गणः, *of the village classes and c.s* : ग्रामश्रेणीगणानां, Vri. ; (2) कुलं : v. TRIBE, RACE.

CLANDESTINE : प्रच्छन्नः (न्ना, न्नं) : v. SECRET.

CLANDESTINELY : (1) छन्नं, D. v. SECRETLY ; (2) निभृतेन, D. v. BY STEALTH.

CLANG, CLANK (v.) : टङ्करोति (कृ, c. 8.) (rare) : v. TO JINGLE, SOUND.

CLANG, CLANK (subs.) : टङ्कारः or टङ्कृतं, *by the c. of bells* : घण्टानां टङ्कृतेन, K. : v. DIN, NOISE.

CLANSHIP : गणत्वं (?) : v. CLAN, RACE.

CLAP (v. t.) : Ph. *to c. the hands* : करतालं or करतालिकां ददाति (दा, c. 3.), Si. xv. 39. ; (2) तलतालं वादयति, (c. of वद्), Mah. ; (3) हस्ततालम् अर्पयति (c. of ऋ) (rare), N. III. 6. ; *to c. the wings* : पक्षौ धुनोति or धुनुते (धु, c. 7.), N. III. 1. *C.* sometimes = to applaud ; also = to cast : q. v.

CLAP, CLAPPING (subs.) : I. Of hands : (1) करताल-(ली)- दानम् ; (2) तलतालवादनम्. *N. B.* c. did not, among the Hindus, usually

express *applause*, but note the following ex.: *cheered me with huzzas and c.s* : हर्षयामासुर्मां सिंहनादतलस्वनैः, Mah. II. Of thunder: (1) स्फूर्जथुस्फूर्जितम्, Vi.; (2) वज्रनिष्पेषः; (3) वज्रनिर्घोषः; (4) मेघगर्जितम्. III. Any loud noise: q. v.

CLAPPER: of a bell: *घण्टाताडनी.

CLAP-TRAP: V. DECEPTIVE, COUNTERFEIT.

CLARET: रक्तवर्णो मद्यविशेषः.

CLARIFICATION: (1) शोधनम्; (2) शुद्धिः; (3) पावनम्.

CLARIFY: (1) शोधयति (c. of शुध्); (2) पुनाति (पू, c. 9.).

CLARION: काहलः (?); शुषिरवाद्यविशेषः. *C.-et* : मुरली (?).

CLASH (v. i.): I. Lit.: (1) सङ्घट्टते or घट्टयति (घट्, c. 1. and 10.); (2) समाहन्ति (हन्, c. 2.). II. Fig., to contradict, interfere: q. v.: विरुणद्धि (रुध्, c. 7.) (with acc.).

CLASH (subs.): I. Lit.: (1) सङ्घट्टः; (2) समाघातः. II. Noise produced by c.ing: चटचटाशब्दः, Mah. III. Opposition, contradiction: q. v.: विरोधः.

CLASP (subs.): I. Lit.: *संश्लेषकः. II. An embrace: q. v.: परिष्वङ्गः.

CLASP (v. t.): I. To fasten (with ac.): q. v.: सन्नह्यति (बन्ध्, c. 9.). II. To embrace: q. v.: परिष्वजते (स्वञ्ज्, c. 1.). Ph.: *with c.ed hands* कृताञ्जलि or बद्धाञ्जलि (mfn.). III. To entwine: q. v.

CLASPER: i. e. tendril: प्रतानः.

CLASP-KNIFE: भङ्गयोग्या क्षुरिका (?).

CLASS (subs.): I. Of individuals: gen. not expr.d: *there can be no association between the higher and lower c.s* : सहापकृष्टैर्महतां न सङ्गतम्, Ki.; *c.s of citizens* : पौराणां श्रेणयः, Nil.: V. PARTY, CASTE. II. Of students: श्रेणी (or -णिः). III. A division of objects: (1) वर्गः,

we will now specify the c.s of flesh : अत ऊर्ध्वं मांसवर्गानुद्देक्ष्यामः, Sr.; (2) गणः (specially of verbs); (3) जातिः (= species).

CLASS (v. t.): (1) वर्गीकरोति (?); (2) वर्गान् निर्दिशति (दिश्, c. 6.) (?).

CLASSIC (subs.): I. In pl., the Greek and Latin literature: *ग्रीकलाटिनसाहित्यम्. II. A c.al writer: विशिष्टलेखकः, and sim. comp.s.

CLASSICALLY: I. Well: q. v.: विशिष्टं. II. In classes: श्रेण्यनुसारेण.

CLASSIFICATION: (1) वर्गनिर्देशः (?); (2) वर्गीकरणम् (?).

CLASSIFY: V. TO CLASS.

CLATTER (v.): V. TO RATTLE, PRATE.

CLATTER, CLATTERING (subs.): *c. of thunder clouds*: घनघटाघर्घरध्वनिः: V. RATTLE.

CLAUSE: I. An article or stipulation: q. v.: प्रकरणं (?). II. A part of a sentence: अङ्गवाक्यम्, Nil.

CLAVICLE: जत्रु (n.).

CLAW (subs.): नखः or नखरः, R. XVI. 16.

CLAW (v. t.): नखैर्विदारयति (c. of दृ): V. TO TEAR, SCRATCH.

CLAY: चिक्कणमृत्तिका, Bha., मृदुमृद् (f.), C., and sim. comp.s; *potters' c.*: कुलालमृत्तिका; *brick c.*: इष्टकामृत्तिका (?). *Made of c.* मृण्मयः (यी, यं).

CLAYEY: चिक्कणमृद्बहुलः (ला, लं) (?).

CLEAN (adj.): (1) शुद्धः (द्धा, द्धं), वि-, परि-, *c. after a bath*: स्नानविशुद्धगात्र (f. त्री), Ku.; (2) शुचि (mfn.) (gen.=pure), *c. ivory throne*: गजदन्तासनं शुचि, R.; (3) धौतः (ता, तं) (=washed), *wearing a suit of fine c. clothes*: धौते दुकूले दधता, K.; (4) निर्मलः (ला, लं) (=free from dirt: often = clear). *To become c.*: शुध्यति (शुध्, c. 4.), M.

CLEAN (v. t.): (1) शोधयति, वि-, परि-, (c. of शुध्), *should c. teeth every day*: दन्तान्नित्यं विशोधयेत्, Sr.; (2) मार्ष्टि or मार्जयति, प्र-, सं-, (मृज्, c. 2. and 10.) (=by rubbing or brushing), *c.ing of ornaments*:

मृजयमृजाक्रिया, D. vi.; (3) धावयति or धावति (धाव्, c. 10. and 1.) (with water), *call Radaniká to c. our feet* : रदनिकां ग्रब्दायस्व पादौ धावितुम्, Mr. iii.; (4) पुनाति (पू, c. 9.) (from dirt : gen. fig. : v. TO PURIFY); (5) नेनेक्ति or निंक्ते, निर्-, (निज्, c. 3. and 2.) (rare).

CLEAN (adv.) : v. ENTIRELY, ALTOGETHER.

CLEANLINESS : (1) शुद्धिः, वि-, परि- ; (2) शौचम्; (3) निर्म्मलता ; (4) शौच-परायणता (?) (= habitual c.). For dif. : v. CLEAN.

CLEANLY (adj.) : आचारशुद्धः (द्धा, द्धं) (?) or शौचपरायणः (णा, णं) (?) : v. NEAT. Ph. *c.* (*i. e. cleansing*) *powder* : शोधनचूर्णम्, Sr.

CLEANLY (adv.) : expr. by adj., *c. dressed* : शुचिवस्त्रधरः (रा, रं), V. p. : v. NEATLY.

CLEANNESS : v. CLEANLINESS, PURITY.

CLEANSE : शोधयति; पुनाति : v. TO CLEAN.

CLEANSING (subs.) : lit. or fig. : (1) शोधनं or शुद्धिः, वि-, परि-; (2) मार्जनं or मृजाक्रिया (by rubbing or brushing); (3) धावनं (with water.)

CLEAR (adj.) : I. Transparent, bright : (1) विमलः, निर्मलः, or अमलः (ला, लं), *c. sky* : विमलं नभः, Ki.; *c.-rayed moon* : विमलकिरणचन्द्रः, Ri.; (2) प्रसन्न (f. न्ना), *c. sky* : प्रसन्नं नभः; *the c.* (*lake*) *Mánasha* : प्रसन्नं मानसं, K.; (3) विशदः (दा, दं). II. Plain, perspicuous : q. v. : (1) प्रसन्नः (न्ना, न्नं); (2) विशदः (दा, दं); (3) विमलः (ला, लं) or निर्म्मलः (ला, लं). III. Audible : Ph. *c. language* : विविक्तवर्णा सरस्वती, Ki. : *in c. voice* : आहवर्णया गिरा, K. IV. Evident : q. v. Ph. : *c. profit* : शुद्धलाभः, *my mind is c.* (*now*) : ममान्तरात्मा विशदो जातः, Sa. iv.; *c. of any crime* : विशुद्धः (द्धा, द्धं), Mr.

CLEAR (v. t.) : I. To make bright : (1) विशदीकरोति, *I may c. your sight* : दृष्टिं विशदां करवाणि, Sa. iii.; (2) प्रसादयति (c. of सद्) (rare). II. To exculpate : शोधयति : *Krishna accepted that precious gem to c. himself* : अच्युतस्तन्मणिरत्नमात्मशोधनाय जग्राह, V. p. III. To make

open : शोधयति, *to c. a road* : मार्गं शोधयति, M. VII. 185. ; *with c.ed back* : शुद्धपार्ष्णिः, R. Ph. *c.ed forests* : विपिनानि प्रकाशानि चकार, R. IV. 31. IV. Of profits : V. TO GAIN. Ph. *to c. a doubt* : संशयं छिनत्ति, Da. ; *to c. a debt* : ऋणं शोधयति, K. b. ; *to c.* (i. e. to leap over) *a ditch* : परिखाम् उल्लङ्घयति.

CLEAR UP (v. t.) : विशदीकरोति (कृ, c. 8.) : V. TO EXPLAIN.

CLEAR, CLEAR OFF, CLEAR UP (v. i.) : (1) प्रसीदति (सद्, c. 1.), *the quarters c.ed* : दिशः प्रसेदुः, S. p. ; (2) प्रसादं गच्छति, व्रजति, etc., *the sky did not quite c. off* : द्यौः किंचित् प्रसादं न गता (after Ki.) ; (3) विमलीभवति (भू, c. 1.).

CLERANCE : I. The act of c.ing : शोधनम्. II. Of vessels : *शोधनम्. III. Clear profit : शुद्धलाभः.

CLEARLY : V. PLAINLY, DISTINCTLY, OBVIOUSLY, CLEAR.

CLEAR-HEADED : (1) विमलधीः (n. धि) ; (2) विशदबुद्धि (mfn.).

CLEARNESS : I. Transparency, brightness : (1) प्रसादः or प्रसन्नता ; (2) वैमल्यम् ; (3) वैशद्यम्. II. Plainness, perspicuity : (1) वैशद्यम्, *impressive on account of c.* : वैशद्यहृद्यः (द्या, द्यं), N. ; (2) वैमल्यं, *perspicuity consists in c. of meaning* : अर्थवैमल्यात्मा प्रसादः, Kav. ; (3) निर्मलत्वं, S. Ph. : *with c. of voice* : स्पष्टवर्णया गिरा, K.

CLEAR-SIGHTED : विमलदृश् (mfn.) (lit. and fig.) : V. SAGACIOUS.

CLEAVE (v. i.) : I. To adhere : q. v. : सज्जते (सञ्ज्, c. 1.). II. To part asunder : (1) स्फटति (स्फट्, c. 1.) ; (2) दीर्यते. III. To suit : q. v.

CLEAVE (v. t.) : (1) स्फाटयति (c. स्फट्) ; (2) वि-दारयति (c. of दॄ).

CLEAVER : i. e. a butcher's knife : कर्त्तरी, K. b.

CLEF : स्वरसंक्रमचिह्नम्.

CLEFT (part. and adj.) : V. CLOVEN.

CLEFT (subs.) I. A crack, chasm : q. v. : दरी. II. A piece : q. v.

CLEMENCY : I. Kindness : q. v. : दया. II. Mildness : q. v. : मार्दवम्.

CLEMENT : V. KIND, MERCIFUL, GENTLE.

CLEMENTLY : सदयं : V. KINDLY, GENTLY.

CLENCH (v.) : I. Lit. to grasp : q. v. Ph. *to c. the fist* : मुष्टिं बध्नाति ; *to c. a nail* : *नालम् आवर्ज्य बध्नाति. II. Of arguments : दृढयति : V. TO CONFIRM, ESTABLISH.

CLEPSYDRA : कपालयन्त्रम्, Su. XIII. 23.

CLERGY : पुरोहितवर्गः, and sim. comp.s.

CLERGYMAN : पुरोहितः (?) ; धर्मशासकः (?).

CLERICAL : I. Belonging to a clergyman : expr. by comp., *c. dress* : पुरोहितवेषः. II. Relating to a clerk : expr. by comp. or by gen. : *c. mistake* : लेखकस्य भ्रमः.

CLERK : I. A clergyman : q. v. II. A scholar : q. v. III. In ordinary sense : लेखकः.

CLERKSHIP : I. Business of a clerk : लेखकत्वं (?) ; लेखकपदम्. II. Scholarship : q. v.

CLEVER : (1) चतुरः (रा, रं) ; (2) विचक्षणः (णा, णं) : V. SKILFUL, EXPERT.

CLEVERLY : (1) निपुणम् ; (2) सपाटवम् ; (3) चतुरम्.

CLEVERNESS : (1) वैचक्षण्यम् ; (2) नैपुण्यम् ; (3) चातुर्यम् ; (4) वदग्ध्यम् : V. SKILFULNESS, DEXTERITY.

CLEW : V. CLUE.

CLICK : I. Verb : टङ्करोति (?). II. Subs. : टङ्कारः.

CLIENT : I. A dependent : आश्रितः (ता, तं). II. In law : *श्रावकः.

CLIENTSHIP : I. Dependency : q. v. : अधीनता. II. In law : *श्रावकत्वम्.

CLIFF : (1) प्रपातः ; (2) भृगु (rare), *fall from a c.* : भृगुपतनम्, D.

CLIMACTER, CLIMACTERIC : परिणामकालः (?).

CLIMATE : I. Temperature, etc. : देशप्रकृतिः (?) ; वायुतापौ (m. dual) (?). II. A region : q. v. : प्रदेशः.

CLIMAX : I. Acme : (1) परा कोटिः ; (2) चूडा. II. In Rhetoric : (1) सारः, Kav. x. 37. ; (2) सारालङ्कारः.

CLIMB (v.) : आरोहति, अधि-, (रुह्, c. 1.), (with acc.) *to c. up the top of a tree* : वृक्षाग्रमारोहति, S. c. Ph. : *c.d over the wall* : प्राकारमुल्लङ्घ्य, D. III. ; *he knows how to c.* : स वृक्षाद्यारोढुं जानाति (sim. आरोढुं will be ambiguous, as it often means riding.).

CLIMBER : I. In gen. : (1) आरोहिन् or अधिरोहिन् (f. णी) ; (2) आरोढृ (f. ढ्री). II. A climbing plant : (1) प्रतती ; (2) वल्लरी. The supporting tree on which a climber rises : (1) संश्रयद्रुमः, Ku. ; (2) उपघ्नतरुः, R. III. A climbing bird : *आरोहिन् (f. णी).

CLIME : प्रदेशः : V. CLIMATE, REGION.

CLINCH : V. TO CLENCH.

CLINCHER ; i. e. a decisive argument : उपसंहारः.

CLING (v. i.): (1) सज्जते, आ-, प्र-, सं-, (सञ्ज्, c. 1.), *who c.s to my dress* : को नु खलु निवसने मे सज्जते, Sa. IV. ; *with trees c.ing* : संसक्तचितिरुहजालम्, Vi. ; (2) लगति, संलगति, (लग्, c. 1.), *clung to the Sinsapa tree* : शिंशपावृक्षे ललाग, Vet. ; *c.ing to the teeth* : दन्तलग्नः (ग्ना, ग्नं), Ku. Ph. *c. to a hope* : आशां न मुञ्चति, जहाति, etc.

CLINICAL : Ph. *c. medicine* : शय्यागतरोगिचिकित्सा (?), or -शास्त्रम् (?).

CLINK (subs.) : क्वणतं : V. TINKLING, JINGLING.

CLINK (v.) क्वणति (क्वण्, c. 1.) : V. TO TINKLE, JINGLE.

CLIP : I. To embrace, encompass : q. v. II. To shear, cut off : q. v. : कल्पति (कॢप्, c. 1.) (rare), *with hair, nails, and beard c.ped* : कॢप्तकेशनखश्मश्रुः, M. IV. 35. III. To curtail : q. v.

CLIPPING : V. CUTTING, PARING.

CLIQUE : दलं (?) : V. FACTION, PARTY.

Cloak (subs.) : (1) कञ्चुकः, *her body covered with a blue c. hanging down to the ancle* : आगुल्फावलम्बिना नीलकञ्चुकेनाच्छन्नशरीरां, K. ; (2) प्रावारः (gen.=blanket or shawl), Mr.

Cloak (v.) : अवगुण्ठयति (गुण्ठ्, c. 10.) : v. TO HIDE, PALLIATE.

Clock : *घटिका, *sidereal-c.* : *नाक्षत्रघटिका; *what o'c. is it ?* *कियती घटिका ?.

Clock-work : *घटीयन्त्रम्.

Clod : (1) लोष्ट (mn.) ; (2) लेष्टुः.

Clodhopper : v. CLOWN.

Clog (v.) : प्रतिबध्नाति (बन्ध्, c. 9.) : TO OBSTRUCT, FETTER.

Clog (subs.) : I. A shoe : पादुका (gen. term). II. An impediment : q. v. : प्रतिबन्धः. III. Of animals : प्रतिबन्धः, K.

Cloister : I. A portico : q. v. II. A monastery : q. v. : विहारः.

Cloistral : v. MONASTIC.

Close (v. t.) : I. To shut : q. v. : अपि-दधाति (धा, c. 3.), *c. the back door* : पिधेहि पक्षद्वारकम्, Mr. *To c. the eyes* : लोचने मीलयति, नि-, (c. of मील्), Me. II. To bring into contact : संहन्ति (हन्, c. 2.). III. To conclude, finish : q. v. : समापयति (c. of आप्). IV. To confine : q. v. *To c. in* or *round* : परिवृणोति : v. TO SURROUND.

Close (v. i.) : I. To come together : (1) नि-मीलति (मील्, c. 1.) (of the eyes) ; (2) समारोहति (रुह्, c. 1.) (of wounds) v. TO UNITE. II. To come to an end : expr. by अवसितः (ता, तं), समाप्तः (प्ता, प्तं), etc., *when he c.d* : वचस्यवसिते तस्मिन्, Ku.

Close on or upon : स्थिरीकरोति : v. AGREE, DECIDE.

Close up : आवृणोति (वृ, c. 5.) : v. TO BLOCK UP.

Close with : I. To close on : II. To unite with : q. v. III. To grapple with : संगच्छति (गम्, c. 4.), समेति (इ, c. 2.), etc.

Close (adj.) : I. Shut fast : (1) पिहितः (ता, तं) ; (2) संवृतः (ता, तं) ; (3) बद्धः (द्धा, द्धं) (=bound). II. Secret, retired : q. v. : विविक्तः

(न्ना, न्नं). III. Confined, as air : निरुद्ध. (द्धा, द्धं). IV. Reticent teciturn : q. v. V. Niggardly : q. v. : बद्धमुष्टि (mfn.). VI. Dense, compact : q. v : घन: (ना, नं). VII. Adjoining, near : q. v. : सन्निहित: (ता, तं), *are always c. at hand* : इमे नित्यसान्निध्यानि, D. VIII. Of style : v. CONCISE. IX. Intimate : (1) घन: (ना, नं) ; (2) निबिड़: (डा, डं), *very c. friendship* : निबिड़तमा मैत्री, Bho. X. Accurate, careful : q. v. [(2) समीपत:.

CLOSE (adv.) : I. Densely : q. v. II. Near : q. v. : (1) उपान्ते ;

CLOSE (subs.) : I. An enclosure : q. v. : वृति:. II. End, termination : q. v. : अवसानम्, *c. of the day* : दिवावसानम्, R. III. Junction : q. v.

CLOSE-FISTED, CLOSE-HANDED : बद्धमुष्टि (mfn.), *your c.ness in giving me a look* : दृष्टिदाने तव बद्धमुष्टिता, N.

CLOSELY : v. DENSELY ; NEARLY ; STRICTLY ; ACCURATELY ; FIRMLY ; SECRETLY.

CLOSENESS : I. Compact : q. v. : घनता. II. Nearness : q. v. : नैकट्यम्. III. Niggardliness : q. v. IV. Of air : निरुद्धवातता. V. Of style : v. CONCISENESS. VI. Narrowness : q. v. VII. Accuracy : q. v. VIII. Secrecy : q. v.

CLOSE-STOOL : *उपशयनपीठम् ; विण्मूत्राधार:.

CLOSET (subs.) : कोष्ठ:.

CLOSET (v.) : I. To conceal : q. v. II. To consult : q. v.

CLOT (subs.) : पिण्ड (mn.).

CLOT (v.) : (1) पिण्डीभवति ; (2) घनीभवति. *C.ted hair* : जटा,-जूट:.

CLOTH : I. Lit. : (1) वस्त्रम्, *coarse c.* : स्थूलवस्त्रम्, P. II. 5. ; *fine c.* : सूक्ष्मवस्त्रम्, N. com. ; (2) पट: or पट्ट:, *making of different kinds of c.* : अनेकविधपटरचना, P. II. 5. : v. also CLOTHES. II. A profession : q. v.

CLOTHE (v.) : I. To put on c.s : *c.ing herself* : गृहीतवस्त्रा, Ku. ; *c.ing himself* : परिधाय वाससी, K. : v. TO PUT ON ; CLOTHES. II. To invest with raiment : वस्त्रं etc. परिधापयति (c. of धा) or वासयति (c. of वस्). III. To provide with c.s. : *but should feed and c. her* : ग्रासाच्छादनन्तु देयमेव, K. b. IV. To cover or invest : q. v.

CLOTHES, CLOTHING : (1) वसनम्, *when (her) c. were being drawn off* : आकृष्यमाणे वसने, Mah. ; (2) वस्त्रम्, *taking off c.* : वस्त्राणि मोचयित्वा, P. ; (3) वासस् (n.), *Basantasena's c. are wet* : क्लिन्ने वाससी वसन्तसेनायाः, Mr. ; (4) अंशुकम् ; (5) अम्बरं (rare) ; (6) परिच्छदः, *pretty c.* कमनीयपरिच्छदः, Ki. ; (7) परिधानं (=under-c.), *by whom even her c. was taken away* : येनास्याः परिधानमप्यपहृतम्, Ve. *N. B.* The first five words gen. =a single piece of cloth and their dual is often used to denote a suit of c., as the Hindu's dress consisted only of two pieces of garment : v. DRESS.

CLOTHIER : (1) पट- or पट्टकारः (maker) ; (2) वस्त्रविक्रेतृ (m.) (seller).

CLOUD (subs.) : (1) मेघः ; (2) जलदः ; (3) जलधरः ; (4) घनः ; (5) पर्जन्यः ; (6) अभ्रम् ; (7) बलाहकः ; (8) जीमूतः ; (9) नीरदः ; (10) पयोमुच् (m.). *C.-born* : मेघ्यः (घ्या, घ्यं) ; *c.-prodicing* : मेघङ्करः (री, रं), Si. XX. 71. and 65. ; *a long line of c.s* : कादम्बिनी, Ku. Fig. : *a c. of dust* : धूलीपटलः ; *I am under a c. now* : साम्प्रतं ममोपरि शनैश्चरदृष्टिः (?).

CLOUD-CAPPED : (1) अभ्रंलिहः (हा, हं) ; (2) अभ्रंकषः (षा, षं) ; (3) अम्बरलेखिन् (f. नी).

CLOUDED : I. Lit. : (1) मेघावृतः (ता, तं) ; (2) मेघाच्छन्नः (न्ना, न्नं) ; (3) घनोपरुद्धः (द्धा, द्धं). II. Fig. : v. DARK, GLOOMY, SULLEN.

CLOUDLESS : (1) अमेघः (घा, घं) ; (2) निरभ्रः (भ्रा, भ्रं) ; (3) व्यभ्र (f. भ्रा), V. p. ; (4) वीतबलाहकः (का, कं), Ki. ; and sim. comp.s.

CLOUDY : I. Lit., clouded : q. v. : (1) अभ्रितः (ता, तं), R. III. 12. ; (2)

साभ्र (f. भ्रा), Me. II. 29. Ph. *c. weather* दुर्दिनम्. II. Fig., dark, obscure: q. v.: तमोवृत: (ता, तं).

CLOUT: चीरम्: V. PATCH.

CLOVE: I. The plant: लवङ्ग:. II. The fruit: लवङ्गम्.

CLOVEN: (1) स्फाटित: (ता, तं); (2) द्वैध:, त्रि-, (र्धा, र्धं); (3) खण्डित: (ता, तं). *C.-hoofed*: द्विशफ: (फा, फं). *C.-tongued*: द्विजिह्व: (ह्वा, ह्वं) (= double-tongued), Si.

CLOVER: त्रिपर्णी (?). *To live in c.* i. e. *luxuriously*: q. v.

CLOWN: I. A countryman: (1) ग्रामिक:; (2) ग्राम्यजन:; (3) कृषीवल: (=agriculturist). II. A buffoon: q. v.: भण्ड:.

CLOWNISH: (1) ग्राम्य: (म्या, म्यं); (2) अशिष्ट: (ष्टा, ष्टं) (not polite.).

CLOWNISHNESS: (1) ग्राम्यता; (2) अशिष्टता.

CLOY (v.): सं-तर्पयति (c. of तृप्): V. TO SATIATE.

CLUB (subs.): I. A cudgel: (1) यष्टि:; (2) लगुड:, *to maul severely with c.s*: लगुडप्रहारैर्जर्जरीकरोति, P. II. An association: q. v.: समाज: (?), *who will not come to the c. today*: योऽद्य समाजे नागमिष्यति, V. p.

CLUB-TOGETHER (v.): I. To eat together: सं-खादति (खाद्, c. 1. (?). II. To contribute: q. v.

CLUB-FOOTED: विकृतपाद: (दा, दं).

CLUCK (subs.): चूकृतम् (?).

CLUCK (v.): चूकरोति (?).

CLUE: I. A ball of thread: सूत्रकोष (?). II. Any thing serving to guide: Ph. *to get a c.* सन्धानं प्राप्नोति (?); *to give a c.* सन्धानं ददाति (?).

CLUMP: (1) गुच्छ:; (2) निचय:, संहति:, etc. in comp., *a c. of creepers*: वीरुन्निचय:, Ve.; *c. of plantain trees*: कदलीषण्ड:, Mab. or कदलीगुच्छ:, Ra.; (3) वनं (a large c.) *a c. of lotus*: कुमुदवनम्, Ki.

Clumsily : (1) असम्यक् ; (2) असुन्दरम् ; (3) अपटु.

Clumsiness : (1) असौन्दर्यं (= inelegancy) ; (2) ग्राम्यता (= rusticity) ; (3) अपाटवम् (= unskilfulness).

Clumsy : (1) असुन्दरः (री, रं) (= inelegant) ; (2) ग्राम्यः (म्या, म्यं) (= rustic) ; (3) अकृतिन् (f. नी) (= unskilful).

Cluster (subs.) : (1) चयः, नि-, *c. of ashes* : भस्मनाचयः, Ki. ; (2) संहतिः, P. ; (3) स्तवकः (of fruit or flower), *with fresh c.s of flowers* : प्रसूनस्तवकैर्नवीनैः, N. : V. CROWD, ASSEMBLAGE.

Cluster (v.) : *c.ed by wind* : अनिलेन विरचितसंहतिः, Ki : V. TO FLOCK, SWARM. "*C.ing grapes* :" *स्तवकमयानि द्राक्षाफलानि.

Clutch (v.) : आदत्ते (दा, c. 3.) : V. TO SEIZE, GRASP. *To c. the hand* : [मुष्टिं बध्नाति.

Clutches (subs.) : हस्तः, *under the c. of death* : मृत्युहस्तवर्तिन् (f. नी), D.

Clyster : V. INJECTION.

Coach : रथः : V. CARRIAGE, CHARIOT.

Coach-man : सारथिः : V. CHARIOTEER.

Coadjutor : सहायः : V. ASSISTANT.

Coagulate : (1) घनीभवति ; (2) स्त्यानीभवति ; (3) स्त्यायते (स्त्यै, c. 1.).

Coagulation : expr. by verb.

Coal : (1) अङ्गारः (= charcoal) ; (2) अङ्गाराश्मन् (m.) or अङ्गारखनिका. *C.-heaver* : अङ्गारवाहकः (?). *C.-pit* : अङ्गारभूमिः (?).

Coalesce : V. TO UNITE, COMBINE.

Coalition : संयोगः : V. COMMUNION, ALLIANCE.

Coarse : I. Not fine : स्थूलः (ला, लं), *c. cloth* : स्थूलवस्त्रम्, P. ; *body is of two kinds, c. and fine* : द्विविधं शरीरं स्थूलं सूक्ष्मं च, S. IV. 3. II. Rude, unpolished, mean : q. v.

Coarsely : V. RUDELY, IMPOLITELY, MEANLY.

Coarseness : I. Lit. : (1) स्थूलता ; (2) स्थौल्यम्. II. Rudeness ; vulgarity : q. v.

COAST (subs.) : तीरं, *whether he reached the c.* : तीरमगमत्, D. : v. SHORE. Ph. *c.-line* वेला, R. XIII. 15. ; *"the c. is clear"* (i. e. danger is over) निष्कण्टका भूमि: (?).

COAST (v. i.) : उपकूलं पोतं वाहयति or पोतेन गच्छति (?).

COASTING (adj.) : Ph. *c. vessel* (i. e. a coaster) *उपकूलपोत: ; *c.-trade* : *उपकूलवाणिज्यम्.

COAT (subs.) : I. An article of dress : *कोटम्. II. A covering : q. v. : (1) आवरणम्, *c.s of mail* : देहावरणानि, Ki. v. ARMOUR ; (2) पटलं (of the eye). Ph. *c. of arms* : *कौलचिह्नम्.

COAT (v.) : v. TO COVER, OVERLAY. [K.

COATING (subs.) : v. COVERING, COAT (II). *C. (of a paint)* : लेप:,

COAX (v.) : v. TO WHEEDLE, FONDLE, SOOTHE.

COAXING (subs.) : v. COAXINGLY.

COAXINGLY : i. e. by c. : (1) प्रियशतमधुराभिर्वाग्भि:, K. ; (2) चाटूक्तिभि: or चाटुशतै: (by flattery), H. ; (3) अभ्यर्थनाभि: (begging), K.

COB : अश्वविशेष:.

COBBLE : I. To mend : q. v. II. To do badly : v. TO DO ; BADLY.

COBBLER : *पादुकासन्धातृ (m.).

COBRA : A SNAKE : फणकर:.

COBWEB : I. Lit. : जाल (mn.) or मर्कटकीटसूत्रजालम्, V. d., and sim. comp.s (when the meaning is not clear). II. Fig. : जाल (mn.), D.

COCHINEAL : (1) लाक्षा ; (2) जतु (n.). *C.-insect* : तित्तिभ:.

COCK (subs.) : (1) कुक्कुट: ; (2) ताम्रचूड: ; कृकवाकु:. *A c. sparrow* : चटक: : v. MALE. *"The c. of the club"* समाजपुङ्गव: (?). *C.-a-hoop* : दृप्त: (प्ता, प्तं).

COCK (v.) : I. To turn up : q. v. : उन्नमयति (c. of नम्). II. *To c. a gun* : *बन्दुकस्य घोटकम् उन्नमयति (घोटक: = c. in Bengali). *(A) .ed (hat)* : साचिनिवेशित: (ता, तं) (?).

COCKADE : *चूडा ; पदादिसूचकः शिरस्कोपरि धृतोऽलङ्कारविशेषः.

COCKATOO : एकजातीयशिखावान् पक्षिविशेषः.

COCKATRICE : V. BASILISK.

COCK-BOAT : चुद्रनौका : V. BOAT.

COCK-CHAFER : गोमयोत्थाणभेदः.

COCK-FIGHT, COCK-FIGHTING : (1) कुक्कुटयुद्धम् ; (2) ताम्रचूडयुद्धम्, D. V.

COCKLE : I. A plant : ओषधिभेदः. II. A shall fish : दीर्घ-कोषिका (?).

COCKLOFT : (1) चन्द्रशाला ; (2) शिरोगृहम्.

COCKNEY : नागरः : V. CITIZEN.

COCKROACH : (1) तैलपा or तैलपायिका ; (2) परोष्णी ; (3) अलाधारा.

COCKSCOMB : चूडा : V. COXCOMB.

COCOA : *कोकं.

COCOA-NUT : नारिकेलं, *c.-husk* : नारिकेलोफलवल्कलं, K. ; *c. tree* : नारिकेलः,-ली ; *c. water* : नारिकेलाप. or नारिकेलान्तरापः, Si III. 81. ; नारिकेलीरसः, Vi. ; *c.-wine* : नारिकेलासवम्, R. IV. 42.

COCOON : (1) कृमिकोशः(षः) ; (2) गुटिका.

COD : मत्स्यविशेष. *C.-liver-oil* : *काडमत्स्यतैलम्.

CODE : संहिता, *c. of Manu* : मनुसंहिता ; *penal c.* : *दण्डविधिसंहिता.

CODICIL : *इच्छापत्रस्य परिशिष्टम्.

CODIFY : p. p. *to c. laws* : *विधीन् संहितायां नि-बध्नाति (बन्ध्, c. 9.).

COEFFICIENT : मानम्, *c. of an unknown quantity* : अव्यक्तराशेर्मानं, Vij.

CO-EQUAL : समः (मा, मं) : V. EQUAL.

COERCE (v.) : नियन्त्रयति (यन्त्, c. 10.) : V. TO RESTRAIN, COMPEL.

COERCION : नियन्त्रणा, K. : V. RESTRAINT, COMPULSION.

COERCIVE : नियन्तृ (f. न्त्री) (?) ; expr. by circum.

COESSENTIAL : समस्वभावः (वा, वं) (?).

COETERNAL : expr. by circum. : V. ETERNAL.

COEVAL : (1) समकालीन: (ना, नं) ; (2) समानकालीन: (ना, नं), V. d. ; (3) तुल्यकाल: (ला, लं), V. p.

COEXIST (v.) : समं or एकत्र वर्तते (वृत्, c. 1.) or विद्यते (विद्, c. 4.).

COEXISTENCE : एककालावस्थायित्वं, V. d. ; better by circum.

COEXISTENT : expr. by circum., *pleasure and pain are not c.* : सुखदुःखे न वर्तेते समं.

COEXTENSIVE : *समविस्तार: (रा, रं) ; or by circum.

COFFEE : *काफि:, *c.-house* : *काफिगृहम् ; *c.-pot* : *काफिपात्रम्.

COFFER : धनभाण्डं (?), *his c.s are empty* : रिक्तानि तस्य धनभाण्डानि (?).

COFFIN : शवाधार:, and sim. comp.s. (?).

COG (subs.) : दन्त: (when the sense is clear) (?) ; चक्रदन्त: (?).

COG (v.) : v. TO DECEIVE, CHEAT. *C.ged*, i. e. furnished with c.s : दन्तविशिष्ट: (ष्टा, ष्टं), and sim. comp.

COGENCY : सामर्थ्यं : v. FORCE, WEIGHT.

COGENT : बलवत् (f. ती) : v. FORCIBLE, WEIGHTY.

COGENTLY : v. FORCIBLY, CONVINCINGLY.

COGITATE, COGITATION : v. MEDITATE, MEDITATION.

COGNATE : v. KINDRED.

COGNITION : ज्ञानम् : v. KNOWLEDGE.

COGNITIVE : Ph. *c. faculty* : ज्ञानेन्द्रियम्.

COGNIZANCE : I. Knowledge : q. v. II. Jurisdiction : q. v. III. A badge : q. v. Ph. *I canuot take c. of it* : *इदमवेक्षितुं मेऽधिकारी नास्ति.

COGNOMEN : पद्धति: (?).

COHABIT : (1) सहवासं करोति (कृ, c. 8.) ; (2) सं-वसति (वस्, c. 1.).

COHABITATION : सहवास: or संवास:, M. VIII. 373.

COHEIR, COHEIRESS : सहऋक्थभागिन् (f. नी). [be consistent : q. v.

COHERE (v.) : I. To adhere, stick together : q. v. II. To agree,

COHERENCE, COHERENCY : I. Adherence : q. v. II. Connexion, consistency : q. v.

COHERENT : I. CLEAVING : संसक्तः (क्ता, क्तं). II. Consistent, adapted : q. v.

COHESION : (1) संलग्नता ; (2) संसक्तिः ; (3) समासक्तिः.

COHESIVE : संलग्नशीलः (ला, लं) (?).

COHORT : गुल्मः (?).

COIF, COIFFURE : (1) शिरस्कं ; (2) शिरस्त्रम्.

COIL (subs.) : (1) गुणः (of a rope) ; (2) कुण्डलं (of a serpent) ; (3) व्यावर्त्तनं (c.ing round), *by the c.s of the serpent-king* व्यावर्तनैरहिपतेः, Ki.

COIL (v.) (1) पिण्डीकरोति (into a globe) ; (2) कुण्डलीकरोति, V. p. com. *c.ed round by the serpent-king* : सर्पराजेन भोगेनावेष्टितः (ता, तं), V. p.

COIN : (subs.) : (1) मुद्रा, *copper-c.* : ताम्रमुद्रा ; (2) नाणकं (rare), Mr. *To pay any one in his own c.* *सदृशप्रत्यं ददाति.

COIN (v.) : I. To stamp : टङ्कयति (nomi.) (?). II. To invent, originate : q, v. : सृजति (सृज्, c. 6.).

COINAGE : I. Coining : टङ्कनम् (?). II. Money coined : मुद्रा. III. Invention : q. v. : सृष्टिः.

COINCIDE (v.) : I. To correspond, concur : q. v. II. To agree in position : एकीभवति.

COINCIDENCE : I. Agreement, correspondence : q. v. II. Agreement in position : expr. by verb. III. Accident : दैवयोगः.

COINCIDENT, COINCIDENTAL : I. Of time : समकालीनः (ना, नं). II. Consistent : q. v. III. Corresponding : q. v.

COINER : I. Lit. : मुद्राकारः (?). II. An inventor, maker : q. v.

COITION : सङ्गमः : V. COPULATION.

COLANDER : चालनी (=a sieve).

COLD (adj.) : I. Lit. : (1) शीतः (ता, तं), *c. weather* : शीतकालः, Ri. VI. 7. ; (2) शीतलः (ला, लं) (gen.=cool), *c. nights* : शीतला रात्रयः, Ri. V. 4. ; (3) शिशिरः (रा, रं), *c. as ice* : तुषारशिशिरः (रा, रं), K. ; (4) हिमः (मा, मं) (rare) ; (5) तुषारः (रा, रं) (rare) ; (6) निरुष्णः (ष्णा, ष्णं), अघर्मः (र्मा, र्मं), etc. (poet.). *C. season* : (1) हेमन्त (mn.) from about the middle of November to about the m. of January ; (2) शिशिर (mn.) (from a. the m. of J. to a. the m. of March). Ph. *I am c.* शीतं मे, P. III. 7. III. Fig., indifferent, reserved : q. v.

COLD (subs.) : I. Lit. : (1) शीतं, *capacity of enduring c.* : शीतसहिष्णुता, Ka. ; (2) हिमं, *suffering from c.* : हिमार्तः, Sa. ; *save me from c.* : हिमत्राणं विधीयतां, P. II. Catarrh : (1) प्रति(ती)श्यायः, *giving c.* : प्रतिश्यायकरः (री, रं), Sr. ; (2) पीनसः, *suffering from c.* पीनसिन् (नी), Sr. Ph. : *to catch c.* : प्रतिश्यायः सम्-आयते (जन्, c. 4.) or भवति (with gen. of the person).

COLDISH : ईषच्छीतः (ता, तं) : V. COOL.

COLDLY : अनादरेण : V. INDIFFERENTLY, COOLLY.

COLDNESS : I. Lit. : (1) शैत्यं or शीतता, *from great c.* : अतिशैत्यात्, M. n. ; (2) निरुष्णता, etc. (poet.). II. A pathy, indifference : q. v. : अनादरः.

COLEWORT : शाकविशेषः.

COLIC : (1) शूलम् ; (2) वातशूलम्.

COLLAPSE (subs.) : I. Lit. : संकोचः. II. Fig. : क्षयः : V. FALL, RUIN.

COLLAPSE (v.) : I. To shrink up : q. v. : संकुचति (कुच्, c. 6.). II. Fig., to fail : q. v. : क्षयं or नाशं गच्छति, व्रजति, etc.

COLLAR (subs.) : (1) ग्रैवेयम् or ग्रैवेयकम् ; (2) कण्ठिका ; (3) कण्ठभूषणम्. *C.* (of machines) : *परिकरः.

COLLAR (v. t.) : (1) ग्रैवेयकेन धरति (धृ, c. 1.) or गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : V. TO SEIZE.

Collar-bone : जत्रु (n.).

Collate : I. To compare critically : (1) परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.); (2) समवलोकते (लोक्, c. 1.). II. To appoint or confer : q. v. : नियोजयति (युज्, c. 10.).

Collateral : I. Indirect : q. v. : प्रासङ्गिकः (की, कं). II. Of pedigree : not in the direct line : भिन्नशाखः (खा, खं) (?); उपलोमः (मा, मं) (?).

Collaterally : of indirect descent : expr. by circum.

Collation : I. Comparison : (1) परीक्षा; (2) समवलोकनम्. II. Presentation to a benefice: नियोगः or विनियोगः. III. Cold repast : कल्यवर्तः.

Colleague : सहकारिन् (f. णी) (?). *C.ship* : सहकारित्वम् (?).

Collect (v. t.) : I. To gather : (1) संगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.), *to c. dust* : पांशून् संगृह्णाति, M.; (2) समाहरति (हृ, c. 1.), *c.ing dictionaries* कोषान् समाहृत्य, Nil.; (3) समर्जयति (अर्ज्, c. 10.) (of earning), *c.ing gems* समर्जयन् रत्नानि, K.; (4) सन्निपातयति (c. of पत्) (=to assemble : q. v.); (5) आदत्ते (दा, c. 3.) (= to take) (only of taxes etc.); (6) राशीकरोति, पूगीकरोति, or पुञ्जीकरोति (c. into a heap). Ph. *to c. one's self* आत्मानं संस्थापयति, पर्यव-, (c. of स्था), Mr. III. To infer : q. v.

Collect (v. i.) : (1) समागच्छति (गम्, c. 2.), समैति (इ, c. 2.), etc. : v. TO ASSEMBLE; (2) राशीभवति, पूगीभवति, पुञ्जीभवति (= to c. into a heap).

Collect (subs.) : सूक्तं (?) : v. PRAYER.

Collected (adj.) i. e. not disconcerted, cool : स्थिरः (रा, रं), *you should be always c. like this* : एवमेव सदा भाव्यं स्थिरेण......, Mah.

Collection : I. The act : (1) संग्रहः; (2) समाहारः (rare). II. Assemblage, crowd : q. v. : सङ्घः. III. Money collected : Ph. *pay your c.s* *यद्धनं त्वया समाहृतं तद्देहि. IV. Conclusion : q. v.

COLLECTIVE : (1) समवेत: (ता, तं) ; (2) संहत: (ता, तं). *C.-ness* : संहतिता, Ki.

COLLECTIVELY : expr. by adj., *the birds c.* : संहतासु विहङ्गमा:, H. V. JOINTLY, TOGETHER.

COLLECTOR : संग्रहीतृ or समाहर्तृ (f. त्री) (?), *tax-c.* : *करसमाहर्त्ता. *C. of a district* (in India) : करनायक: (after दण्डनायक: = magistrate) ; *c. of customs* : *शुल्कनायक:.

COLLEGE : विद्यालय: or प्रधानविद्यालय:, and sim. comp.s ; *of your c.-life* अवभवत: विद्यागृहमधिवसत:, K.

COLLEGIAN : छात्र: (= student, pupil : q. v.).

COLLEGIATE : expr. by com., *c. church* : *विद्यालयधर्म्ममन्दिरम्.

COLLIER : *अङ्गारखनक: or अङ्गाराश्मखनक:.

COLLIERY : *अङ्गारखनि: ; अङ्गाराश्मखनि:.

COLLISION : संघट्ट: (with a defining word when the sense is not clear, as *लौहपथयानसङ्घट्ट: to denote railway c.).

COLLOCATION : विन्यास: : V. ARRANGEMENT.

COLLOP : फालिका, *c. of meat* : मांसफालिका, N. XVI. 82. : V. PIECE.

COLLOQUIAL : Ph. *c. language* प्राकृतभाषा (?) ; *c. talent* : सम्भाषणशक्ति: (?).

COLLOQUIALISM : प्राकृतभाषाप्रयोग: (?), *Latin c.* : *प्राकृतलाटिनभाषाप्रयोग:.

COLLOQUY : V. CONVERSATION.

COLLUDE : V. TO CONSPIRE.

COLLUSION : (1) निभृतसंयोग: (=secret union) ; (2) शाठ्य (=deceit : q. v.).

COLLUSIVELY : निभृतसंयोगेन (?) ; (2) शाठ्येन : V. DECEITFULLY.

COLOCYNTH : (1) इन्द्रवारुणी ; (2) गवादनी.

COLON : *द्विबिन्दुचिह्नम् ; कोलनम्.

COLONEL : वाहिनीपति:.

COLONELCY, COLONELSHIP : *वाहिनीपतित्वम् ; वाहिनीपतिपदम्.

COLONIAL : expr. by comp., *c. governor* : *अधिनिवेशपाल:.

COLONIST : *अधिनिवेशिन् (f. नी) or अधिनिवेशवासिन् (f. नी).

COLONIZE : *अधिनिवेशयति (c. of विश्), *should c. places by the excess population of one's own country* : जनपदं स्वदेशाभिष्यन्दवमनेन निवेशयेत्, M. n.

COLONNADE : *स्तम्भावलिः.

COLONY : *अधिनिवेशः.

COLOSSAL : महाप्रमाणः (णा, णं), K. : HUGE.

COLOSSUS : *कोलसः ; बृहत्प्रतिमाभेदः.

COLOUR (subs.) : I. A property of bodies : (1) वर्णः, *seeing that it changed c. in a golden vessel* कनकभाजने वर्णान्तरमुपगतमुपलभ्य, Mu. II. ; (2) रागः or रङ्गः (rare), *c. of the cheek* : कपोलरागः, Ki. II. A pigment : (1) रङ्गः, *of lasting c.* स्थिररङ्गः (ङ्गा, ङ्गं) ; (2) वर्णः,-कः (rare), *from the vividness of the c.* वर्णकोच्छ्रासात्, Sa. VI. Ph. : *you know to paint sin in the blackest c.s* : *घोरकृष्णरङ्गैः पातकं चित्रयितुं जानासि. III. Pretext : q. v. : व्यपदेशः. IV. In pl., a flag, ensign : q. v. : ध्वजः.

COLOUR (v. t.) : I. Lit. : (1) रञ्जयति (c. of रञ्ज्) ; (2) वर्णयति (वर्ण्, c. 10.) (rare in this sense) ; (3) चित्रयति, (चित्र्, c. 10.) (=to paint). II. To palliate, pretend : q. v.

COLOUR (v. i.) : Ph. *his face c.ed* *तस्य वदनमारक्तं बभूव or रक्तवर्णमापेदे or भेजे.

COLOURABLE : V. PLAUSIBLE.

COLOURED (adj.) : Ph. *red-c.* रक्तवर्णः (र्णा, र्णं) ; *many-c.* नानावर्णः (र्णा, र्णं) ; *c. people.* आफ्रिकादिदेशीयकृष्णवर्णलोकाः.

COLOURING (subs.) : I. Lit. : रञ्जनम्. II. Fig., of style : वर्णनम् : V. ORNAMENT.

COLOURIST : चित्रकरः (=painter : q. v. : not रञ्जकः, which=dyer.).

COLOURLESS : (1) अवर्णः (र्णा, र्णं) ; (2) वर्णहीनः (ना, नं).

COLOURMAN : रङ्गविक्रयी or रङ्गविक्रेता (?).

COLT : (1) अश्वशावः (of a horse) ; (2) गर्दभशावः (of an ass).

COLUMN : I. A pillar : q. v. : स्तम्भः. II. Military : सूचिः or सूचिव्यूहः, *should march in file or c.* : दण्डव्यूहेन सूच्या वा यायात्, M. III. Of a page : *धारा.

COMB (subs.) : I. For hair : (1) प्रसाधनी ; (2) कङ्कतिका. II. For carding wool : मार्जनी (?). III. Of a cock : चूडा. IV. Honeycomb. : q. v. V. A valley : q. v.

COMB (v. t.) : सम्मार्जयति (मृज्, c. 10.) : V. TO DRESS. [*c.* : नियुद्धम्.

COMBAT (subs.) : V. BATTLE, CONTEST. Ph. *single-c.* द्वन्द्वयुद्धम् ; *close*

COMBAT (v. t.) : I. To fight with : q. v. II. To oppose, resist : q. v.

COMBAT (v. i.) : V. TO CONTEND, STRUGGLE.

COMBATANT : I. Lit. : योद्धृ (f. द्ध्री). II. Fig. : विरोधिन् (f. नी).

COMBATIVE : युयुत्सु (mfn.).

COMBINATION : (1) संहतिः, *to break their c.* तत्संहतिभेदाय, Mu. II. ; *c. even of little things* : अल्पानामपि वस्तूनां संहतिः, H. ; (2) समवायः, *much more their c.* : किमुत समवायः, K. : V. UNION. Ph. : *c. of letters* : सन्धिः ; *c.* (in algebra) *समवायः.

COMBINE (v.) : I. Trans. : V. TO JOIN, UNITE. II. Intrans. : expr. by the part.s : संहतः (ता, तं), समवेतः (ता, तं), or मिलितः (ता, तं), *they c.d together to invade it* : इदमभियोक्तुं मिलिता बभूवुः.

COMBUSTIBLE : (1) दाह्यः (ह्या, ह्यं) ; (2) दहनीयः (या, यं). *Any c. material* : (1) दाह्यम् or दाह्यपदार्थः ; (2) इन्धनम्, R. XIII. 4.

COMBUSTION : (1) दाहः ; (2) दहनम्.

COME : (1) आगच्छति (गम्, c. 1.) *I am c.ing* : अयमागतोऽस्मि, Mr. IX. ; *does not c.* [*back*] *yet* : नाद्याप्यागच्छति, Mr. V. ; *will he c. here* : किमयमत्रागमिष्यति, K. ; (2) एति (इ, c. 2.), *c. c. my child* : एह्येहि वत्स'

Vi. I. ; (3) आयाति (या, c. 2.), *came to Yudhisthira* : युधिष्ठिरं समाययौ, Ki. I. 1. Ph. *the summer season is c.* : निदाघकालोऽयमुपागतः, Ri. I. 1. ; *the news of his father's death is c.* : तस्य पितृमरणवार्त्ता समागता.

N. B. These verbs take an acc.

COME ABOUT : V. PASS, COME TO—.

COME AFTER : I. To go after, follow : q. v. : अनुगच्छति (गम्, c. 1.). II. To come for : Ph. *he come after a book* *स पुस्तकार्थमाजगाम.

COME AGAIN : प्रत्यागच्छति (गम्, c. 1.) : V. TO COME BACK, RETURN.

COME ALONG : (1) आगच्छति ; (2) ऐति : V. TO COME.

COME AT : अधिगच्छति (गम्, c. 1.) : V. TO REACH, ATTAIN.

COME AWAY : I. To depart : q. v. II. To come off : q. v.

COME BACK : (1) प्रत्यागच्छति ; (2) प्रत्यायाति (या, c. 2.) ; (3) प्रत्यावर्त्तते (वृत्, c. 1.).

COME BY : i. e. to gain, obtain, acquire : q. v.

COME DOWN : I. To get down, descend : q. v. : अवतरति (तॄ, c. 1.). II. To be handed down : Ph. *the writings of Kalidasa have c. to us* : *कालिदासकृतप्रबन्धा अस्मत्सकाशमागताः.

COME FORTH : निर्गच्छति (गम्, c. 1.) : V. TO COME OUT.

COME IN : I. To enter : q. v. : प्रविशति (विश्, c. 6.). II. To comply : q. v. III. To become fashionable : V. FASHIONABLE. [भागभाजः.

COME IN FOR : Ph. *they did not c. in for a share* *अंशग्रहणाय

COME INTO : V. TO AGREE, COMPLY. Ph. : *c. into vague* : प्रचलितः (ता, तं) भवति (भू, c. 1.) ; *then they will c. into my power* : वशमेष्यन्ति मे तदा, H. I.

COME-NEAR : I. Lit. : उपसर्पति (सृप्, c. 1.) : V. TO APPROACH. II. Fig. : Ph. *nothing ancient or modern c.s near this achievement* *एतादृशं कर्म्म कदापि न सम्पन्नम्.

COME OF : i. e. to issue or produce from : q. v.

COME OFF : I. To come out of: निष्पतति (पत्, c. 1.), *fire came off his eye.* : चक्षुः क्रशानुः किल निष्पपात, Ku. : II. To be carried through : निर्गच्छति. III. To take place : q. v. : आपतति.

CAME OUT. I. Lit. : निर्गच्छति; (2) निष्क्रामति : v. TO GO OUT. II. Of the teeth, etc. : (1) उद्गच्छति, निर्-, (गम्, c. 1.); (2) उदेति (इ, c. 2.); (3) उद्भिनत्ति (भिद्, c. 7.), *as no beard had c. out* अनुद्भिन्नश्मश्रुराजितया, K. III. To be published : निर्गच्छति or बहिर्गच्छति : v. TO PUBLISH.

COME OUT TO MEET OR RECEIVE : (1) प्रत्युद्गच्छति (गम्, c. 1.), R. XIII. 64. ; (2) प्रत्युदेति (इ, c. 2.); (3) प्रत्युद्याति (या, c. 2.).

COME OVER : I. To pass over : Ph. *if they get an assailant like you, they will leave him and c. over to you* : त्वादृशमभियोक्तारमासाद्यैनं परित्यज्य त्वामेवाश्रयन्ते, Mu. IV. II. Of feelings, etc. Ph. *a sudden chill came over him* *सहसा तस्य गात्रं शीतं बभूव.

COME ROUND : Ph. *he will c. round to our opinion* स स्वमतं परित्यज्यास्माकं मतं ग्रहीष्यति or मतावलम्बनं करिष्यति.

COME SHORT ; न्यूनीभवति (भू, c. 1.) : V. TO FALL SHORT.

COME TO : I. Lit. : V. TO COME. *N. B.* with respect to persons सकाशं should be used : *I have c. to you here* : त्वत्सकाशमिहागतः, M. p. Ph. : *c. to memory* स्मृतिम् आगच्छति, A. r.; *c. to one's ears* श्रुतिपथमायाति, Sa., श्रुतिमागच्छति, N.; *c. to pieces* खण्डखण्डं भवति; *let it never c. to pass* मास्म भूत्, Ki. ; *c. to one's self* संज्ञां लभते (लभ्, c. 1.) : V. TO RECOVER; *c. to life* उज्जीवति (जीव्, c. 1.); *c. to an end* अवसानं गच्छति : V. TO END; *c. to an agreement* : V. TO AGREE. II. To arrive at : q. v. III. To amount to : q. v.

COME UP : I. Lit. : आपतति, प्रा-, सन्नि-, (पत्, c. 1.), *saw Keyuraka c.-ing up* : आपतन्तं केयूरकमद्राक्षीत्, K. II. To spring, come out : q. v. : निर्गच्छति.

Come up to : I. To arrive at : (1) समुपगच्छति ; (2) समागच्छति ; (3) समायाति ; (4) समुपसर्पति (सृप्, c. 1.). II. Fig. to equal : q. v.

Come up with : v. to overtake.

Come upon : आक्रामति (क्रम्, c. 1.) : v. to attack.

Comedian : I. An actor : q. v. : नटः. II. A writer : *हर्षप्रधाननाटकलेखकः, or -रचयितृ (m.) or -कृत्.

Comedy : *हर्षप्रधाननाटकं (or less precisely) नाटकम्.

Comeliness : v. suitableness, symmetry, gracefulness.

Comely : I. Becoming : q. v. II. Beautiful, handsome : q. v.: सुदर्शनः (ना, नं).

Comet : (1) धूमकेतुः, Ku. iii. 32. ; (2) केतुः, Vi.

Cometary : (1) by comp. with धूमकेतु- ; (2) by gen. of धूमकेतु.

Comfit : v. sweetmeat.

Comfort (v. t.) : आ-श्वासयति (c. of श्वस्) : v. console, cheer.

Comfort (subs.) : I. Consolation, solace : q. v. : आश्वासः. II. Pleasure : सुखम्, *enjoying every c.* सर्वसुखान्यनुभवन्तः, K.

Comfortable : *are you c. here ?.* अप्यत्र भवत्याः सुखं ? V. p. : v. pleasant.

Comfortably : सुख- in comp., *sleeping c.* : सुखसुप्तः (प्ता, प्तं), Mah. : v. pleasantly, conveniently.

Comforter : आश्वासकः or expr. by verb : v. to console.

Comfortless : v. uncomfortable.

Comic, Comical : I. Diverting, sportive : q. v. : (1) हासकरः (री, रं) ; (2) हासजननः (नी, नं). II. Relating to a comedy : *is this drama c.* *अपि नाटकमिदं हर्षप्रधानम्.

Coming : I. Subs. : आगमः,-मं. II. Adj. : आगामिन् (f. नी).

Comma : *कमा ; पदविच्छेदकचिह्नविशेषः.

Command (v. t.) : I. To give a c. : (1) आज्ञापयति, सं-, (c. of ज्ञा) (with two acc.), *c. (me) what you have to be done* : आज्ञापय यत्

करणीयमस्ति, Ku. III. 3.; (2) आ-दिशति, नि-, (दिश्, c. 6.) : V. TO ORDER. II. To be in c. of: (1) अधितिष्ठति (स्था, c. 1.), *the forces c.ed by my father* : ताताधिष्ठितानां बलानां, Ve. III.; (2) अध्यास्ते (आस्, c. 2.), *Birupaksha wanted to c. the heart of the city* : विरूपाक्षः पुरोदरमध्यासिसिषाञ्चक्रे, B. XIV. 16. III. To govern, control : q. v. IV. Of position : expr. by circum., *the house c.s a beautiful view of the lake* : *प्रासादस्थात् सरः सुन्दरमवलोकयितुं शक्यते.

COMMAND (subs.): I. Order: (1) आज्ञा, *at Rama's c.* रामाज्ञया, R.; (2) आदेशः or निदेशः, *receiving their master's c.* भर्तुरादेशं समवाप्य, Ki. VI. 45.; (3) शासनं (a stronger term), *who would transgress your majesty's c.* को देवस्य शासनमुल्लङ्घयिष्यति, Mu. III.; (4) नियोगः (=direction), *by his father's c.* पितुर्नियोगात्, R. XIV. 43. II. The power to c.: expr. by circum., *putting himself in c. of his treasury and army* तत्कोषवाहनमात्माधिष्ठितं कृत्वा, D. VIII.: V. TO COMMAND (II.); *appoint (him) to the c. of the army* : अभिषिषतां सैनापत्ये, Ve. III. Control, government : q. v.

COMMANDANT : V. COMMANDER.

COMMANDER : I. Lit. : (1) आज्ञापकः, *c. of all kings* : सर्वभूतलभुजामाज्ञापकः, Mu. II.; (2) आदेष्टृ (m.). II. Of an army : (1) सेनानीः; (2) सेनापतिः; (3) सैनाध्यक्षः. III. Of a vessel : पोताध्यक्षः; पोतनायकः; and sim. comp.s. Ph. *c.-in-chief* : महासेनापतिः (used in ancient grants) : V. GENERALISSIMO.

COMMEMORATE : कीर्तयति, सं-, (कीर्त्, c. 10.) (?) : V. TO CELEBRATE.

COMMEMORATION : संकीर्तनं (?) : V. CELEBRATION.

COMMEMORATIVE : स्मारकः (की, कं) (?).

COMMENCE : (1) आरभते (रभ्, c. 1.); (2) प्रक्रमते (क्रम्, c. 1.): V. TO BEGIN.

COMMENCEMENT : (1) आरम्भः; (2) प्रारम्भः : V. BEGINNING.

COMMEND (v. t.) : I. To entrust, deliver : q. v. : अर्पयति (c. of ऋ). II. To praise : q. v. : प्रशंसति (शंस्, c. 1.). III. To recommend : q. v. IV. To present as worthy of regard : expr. by अभिमत: (ता, तं) or circum., *what you say does not c. to me* : त्वद्वचो नाभिनन्दामि, Sa.

COMMENDABLE : श्लाघ्य: (घ्या, घ्यं) : v. PRAISEWORTHY.

COMMENDABLY : v. LAUDABLY.

COMMENDATION : I. Approbation, praise : q. v. II. Recommendation : q. v. III. Compliments : q. v.

COMMENDATORY : I. Subs. : v. PRAISE. II. Adj. expr. by comp. Ph. *this is c.* अर्थवाद एष:, U.

COMMENSURABLE : सजातीय: (या, यं) (?). [q. v.

COMMENSURATE : I. Lit. : सजातीय: (या, यं) (?). II. Proportional :

COMMENT (v.) : I. To annotate : q. v. II. To make remarks : अनुयुनक्ति (युज्, c. 1.) (?) : v. REMARK.

COMMENT (subs.) : I. In pl., observations, remarks. : q. v. II. Annotation, explanation : q. v.

COMMENTARY : I. Lit. : (1) व्याख्या ; (2) वृत्ति:, *c. on Manu* : मनुवृत्ति:, K. b. ; (3) टीका, *Ramayana with its c.* : सटीकं रामायणं ; (4) भाष्यं (=c. on aphorisms). II. Criticism : q. v. Ph. *c.s of Caesar.* *किंपूरव्याख्यानम्.

COMMENTATOR : (1) व्याख्यातृ (m.) ; (2) टीकाकार: ; (3) भाष्यकार: (c. of aphorisms).

COMMENTITIOUS : काल्पनिक: (की, कं) : v. FICTITIOUS.

COMMERCE : I. Trade, traffic : वाणिज्यम्. II. Intercourse : q. v.

COMMERCIAL : (1) comp. with वाणिज्य- ; (2) वाणिज्यविषयक: (का, कं). *C.-treaty* : *वाणिज्यद्रव्याणामागमनिर्गमविषयका सन्धि: ; *a c. nation* : *वाणिज्यपरायणा जाति:.

COMMINATION : तर्जनम् : V. THREAT, MENACE.

COMMINGLE : मिश्रयति, सं-, (मिश्र्, c. 10.) : V. TO MINGLE.

COMMINUTE : चूर्णयति (चूर्ण्, c. 10.) : V. TO PULVERIZE, GRIND.

COMMISERATE : दयते (दय्, c. 1.) : V. TO PITY.

COMMISERATION : (1) दया ; (2) अनुकम्पा : V. PITY.

COMMISSARIAT : I. The department : *औषधदानविभागः. II. Commissaryship : अधिकारः (?).

COMMISSARY : अधिकृतः (?), *c. of horse* : *अश्वाधिकृतः.

COMMISSION (subs.) : I. Perpetration : q. v. : Ph. *c. of sin* : पापाचरणं, K. b. ; *was caught in the c. of theft* : चौर्यं कुर्वन् गृहीतः. II. Entrusting : अर्पणं, सम्-,. III. The business entrusted : नियोगः, *attend to your c.* : स्वं नियोगमशून्यं कुरु, Sa. IV. A number of persons joined in an office or trust : *परीक्षकाः (m. pl.) V. Allowance for transacting business : no equiv. : expr. by circum. VI. In the army : पदम् (?).

COMMISSION (v.) : नि-युंक्ते (युज्, c. 7.) : V. TO CHARGE, EMPOWER.

COMMISSIONER : I. In gen. sense : अधिकृतः, *a careless c.* : अधिकृतः प्रमादी, H. II. Of a division : प्रदेशपालः.

COMMIT (v. t.) : I. To entrust : q. v. : अर्पयति, सम्-, (c. of ऋ.), *c. these (prisoners) to his care* : तस्मै समर्पयैतान्, P. Ph. : *was c.ted to prison* : बन्धनमनीयत, D. II ; *to c. to the sessions* : *अधिवेशनविचारार्थम् अर्पयति ; *to c. to memory* : कण्ठस्थं करोति ; *c. [this] to writing* : अभिलिख्यतां, Mr. IX. II. To perpetrate : करोति (कृ, c. 8.), *to c. crimes wilfully* : कामतः पापानि करोति, M. ; *one who c.s an offence* : अपराधिन् (f. नी). III. To match : q. v.

COMMITMENT : to the sessions : *अधिवेशनविचारार्पणम्. For other senses, V. TO COMMIT.

COMMITTEE : सभा.

COMMODIOUS : v. CONVENIENT, COMFORTABLE.

COMMODIOUSLY : v. CONVENIENTLY, COMFORTABLY.

COMMODIOUSNESS : I. Convenience : q. v. II. Spaciousness : q. v.

COMMODITY : पण्यम्, *import and export of c.s* : पण्यानाम् आगमनिर्गमौ, M.

COMMON (adj.) : I. Belonging to more than one : (1) साधारण: (णी, णं), *c. property* : साधारणधनम्, Da. ; *c. to many* : बहुसाधारण: (णी, णं), Da. ; (2) सामान्य: (न्या, न्यं), *this (gem) is c. to me and Balahbadra* : एतन्मम बलभद्रस्य च सामान्यम्, V. p. II. Usual, ordinary : (1) साधारण: (णी, णं), *c. council* : *साधारणसभा ; *c. crier* : *साधारणघोषक: ; *c. noun* : *साधारणनामन् (n.) ; (2) सामान्य: (न्या, न्यं), "*c. dame*" : सामान्यनायिका, Sah. ; *c. weaver* : सामान्यकौलिक:, P. II. 5. ; *c. word* : सामान्यशब्द:, N. d. ; *a c. man* : सामान्यजन:, Ra. v. [इतर:, V. p.]. Ph. : *c. saying* : जनप्रवाद:, N. ; *c. gender* : स्त्रीपुंलिङ्गम् ; *c. law* : देशाचार: ; *the c. people* : लौकिका:, T. or प्रकृतय:, R. ; *c. sense* : विवेक:.

COMMON, IN : (1) सामान्येन or सामान्यत:, *but the three gems were held in c.* : किन्तु रत्नत्रयं सामान्येन स्थितं, Vet. ; (2) साधारण्येन, *in c. with others* : *अन्येषां साधारण्येन.

COMMON (subs.) : साधारणप्रचारभूमि:, V. p. com.

COMMON-PLACE : I. Adj. : सामान्य: (न्या, न्यं). *C. book* : *सामान्यसन्निवेश:. II. Subs. : साधारणप्रवाद:.

COMMONAGE : साधारणभूमौ प्रचाराधिकार:.

COMMONALTY : v. COMMONS (I).

COMMONS : I. The mass of the people : (1) प्रजा: (f. pl.) ; (2) प्रकृतय: (f. pl.) ; (3) लोका: (m. pl.). *The House of C.* : *प्रजासभा. *A member of the H. of C.* : *प्रजासभासदस्य: or प्रजासभास्थ:. II. Provisions, food : q. v.

COMMONLY : (1) साधारण्येन ; (2) सामान्यत: : v. USUALLY.

COMMONWEALTH : साधारणतन्त्रम् (?).

COMMOTION : क्षोभः : v. AGITATION, TUMULT.

COMMUNE (v. i.) : सम्भाषते (भाष्, c. 1.) : v. TO CONVERSE.

COMMUNE : (subs.) : मण्डलम् (?).

COMMUNICABLE : (1) देयः, प्र-, (या, यं), (what can be given); (2) कथनीयः (या, यं) (what can be spoken).

COMMUNICATE (v. t.) : I. To impart, bestow : q. v. : (1) ददाति (दा, c. 3.), *to c. knowledge* : विद्यां दातुम्, Ki. ; (2) वितरति (तॄ, c. 1.), *c.d meditation* : योगं विततार, Ki. II. To reveal : q. v. : (1) कथयति (कथ्, c. 10.), *c. [to us] the cause of your distemper* : कथय किंनिमित्तस्तेऽयं सन्तापः, Sa. III. : v. TO SPEAK ; (2) आख्याति (ख्या, c. 2.), *what cannot be c.d* : अनाख्येयः (या, यं), K. : v. TO REPRESENT. III. To share : q. v.

COMMUNICATE (v. i.) : I. To share : q. v. II. To converse : q. v.

COMMUNICATION : I. The act of imparting : (1) दानम् ; (2) वितरणम्. II. Conversation : q. v. III. Intercourse : q. v. IV. News : q. v. : सन्देशः. V. Passage : q. v.

COMMUNICATIVE : v. FRANK, AFFABLE.

COMMUNICATIVENESS : v. FRANKNESS.

COMMUNION : I. Intercourse : q. v. : संसर्गः. II. The Lord's supper : *प्रभोर्भोजनम्. III. A body of Christians : समाजः.

COMMUNITY : I. Common possession : सामान्यम्. II. A society of people : समाजः. III. The people in general : प्रजाः (f. pl.).

COMMUTABLE : expr. by ph. : v. TO COMMUTE.

COMMUTATION : परिवर्त्तनम् : v. CHANGE, EXCHANGE.

COMMUTE : I. To exchange : q. v. II. Of punishment : *his sentence of death was c.d to banishment* : *तस्य प्राणदण्डमुन्मुच्य निर्वासनमादिष्टम्.

Compact (adj.) : (1) संहतः (ता, तं), सु-; (2) निबिडः (डा, डं) ; (3) सान्द्रः (न्द्रा, न्द्रं) : v. DENSE.

Compact (v. t.) : सु-संहतः (ता, तं) करोति.

Compact (subs.) : संविद् (f.) : v. CONTRACT, AGREEMENT.

Compactly : expr. by adj. : v. DENSELY.

Compactness : I. Density, solidity : q. v. : संघातः. II. Of style : संक्षेपः.

Companion : (1) सहचरः (f. री), *in the hand of his c. spring* : सहचर-मधुहस्ते, Ku. ; (2) सखा (f. खी) (=boon c.), *in the presence of her two c.s* : सख्योः समक्षम्, Ku. ; (3) सहचारिन् (f. णी), *they were c.s from childhood and exceedingly fond of each other* : तौ बाल्यात् प्रभृति सहचारिणौ, परस्परमतीव स्नेहपरौ, P. : v. also PARTNER, ATTENDANT.

Companionable : v. AFFABLE, SOCIABLE.

Companionship : (1) साहचर्यम्, Ku. ; (2) सहचरत्वम्, M. n.

Company : I. Companionship : q. v. *To bear c.* : v. TO ACCOMPANY. *To keep c.* : v. TO ASSOCIATE. II. An assemblage or association : q. v. : (1) समाजः ; (2) दलम्. III. For trading purposes : *दलम्. IV. Of soldiers : (1) गुल्मः ; (2) दलम् (?). V. A ship's crew : q. v.

Comparable : (1) तुल्यः (ल्या, ल्यं) ; (2) सदृशः (शी, शं) : v. LIKE.

Comparative : I. Not positive : Ph. *c. levity to water* : *जलापेक्षया लाघवम् ; *the c. advantages of this place* : अन्यान्यस्थानापेक्षयास्य स्थानस्य गुणाः. II. In gram. : द्वयोरेकस्यातिशयद्योतकः (का, कं). III. Based on comprehensive comparison : *c. anatomy* : *विश्वव्यवच्छेद-विद्यासारः.

Comparatively : often not expr., *c. taller* : द्राघीयस् (f. सी), Ki. XI. 2. ; *c. lovelier* : पूर्वाकाराधिकतररुच्, R. VIII. 95. : v. COMPARATIVE (1).

Compare (v. t.) : I. To examine : q. v. : एकत्र परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.). II. To liken : q. v. : (1) तुलयति (तुल्, c. 10.) *and it is c.d with*

the moon : तदपि च शशाङ्केन तुलितम्, J. ; (2) उपमिमीते (मा, c. 3.), *there is nothing to be c.d with you nor any thing with which you may be c.d* : नोपमानमसि नाप्युपमेयः, Ki.

COMPARED WITH : (1) तुलनया ; (2) औपम्येन ; (3) better by comp. degree.

COMPARISON : (1) तुला or तुलना, *then there could be c. with her* : अस्यास्ततः स्यात्तुलनापि नाम, N. ; (2) उपमा,-नं, *bore c. with trees* : महीरुहाणामुपमानं दधुः, Si. : v. LIKENESS. *Standard of c.* : उपमानम्, *your body which was the standard of c. on account of its beauty* : उपमानमभूत् करणं यत्तव कान्तिमत्तया, Ku. *Subject of c.* : उपमेयः (या, यं), *of the standard and the subject of c.* : उपमानोपमेययोः, Kav.

COMPARTMENT : I. Of an edifice : (1) कक्षा ; (2) शाला, *houses with numerous c.s* : भूरिशालानि गृहाणि, Si. II. A division : (1) खण्ड (mn.) ; (2) परिच्छेदः ; (3) विभागः.

COMPASS (subs.) : I. Circuit, extent : q. v. : परिसरः. II. An instrument : *दिङ्निर्णययन्त्रम्.

COMPASS (v.) : I. To encompass : q. v. II. To attain : q. v. : अधिगच्छति. III. To contrive : q. v.

COMPASSION : (1) अनुकम्पा, *c. for animals* : भूतानुकम्पा, R. ; (2) अनुक्रोशः (rare) : v. PITY.

COMPASSION, TO HAVE OF FEEL : अनुकम्पते (कम्प्, c. 1.) (with acc.) : v. TO PITY.

COMPASSIONATE (adj.) : करुणार्द्रः (र्द्रा, र्द्रं) ; (2) सदयः (या, यं) ; (3) कृपालु (mfn.) ; (4) दयालु (mfn.) ; (5) सानुकम्पः (म्पा, म्पं) ; (6) कारुणिकः (की, कं) : v. PITIFUL.

COMPASSIONATELY : (1) सानुकम्पम् ; (2) सदयम् ; (3) कृपया.

COMPATIBLE : सुसङ्गतः (ता, तं) : v. SUITABLE.

COMPATRIOT : स्वदेशीयसहयोगिन् (m.) (?).

Compeer : वयस्यः : v. friend, companion.

Compel : I. To constrain : expr. by causal form with बलात् or बलेन, *should be c.led to reside* : बलाद्वासयितव्यः, Vri. ; *to c. to do work* : बलादिष्टं कर्म्म कारयति, Viv. II. To seize : बलात् गृह्णाति (ग्रह, c. 9.). *C.led* sometimes=must : q. v.

Compellable : expr. by future pass. part. : *c. to pay* : बलाद्दाप्यः (प्या, प्यं) ; *c. to do* : बलात्कार्यः (र्या, र्यं).

Compellation : सम्भाषणम् ; आभाषणम्.

Compend : v. compendium.

Compendious : संक्षिप्तः (प्ता, प्तं) : v. brief, concise.

Compendiously : समासेन : v. briefly, concisely. [S. g.

Compendium : (1) सारः, *c. of political science* : नीतिसारः ; (2) सारसंग्रहः,

Compensate (v. t.) : I. To recompense : उदयं ददाति (दा, c. 3.), Viv. II. To counterbalance, c. for : often expr. by दूरीकरोति (=distance).

Compensation : (1) उदयः ; (2) निष्कृतिः (of a debt).

Compete : स्पर्धते (स्पर्ध्, c. 1.), *the accursed Rakshasha is c.ing with me* : मया सह स्पर्धते राक्षसहतकः, Mu. : v. to emulate, contend.

Competence, Competency : (1) सामर्थ्यम् ; (2) शक्तिः, *according to one's c.* शक्त्यपेक्षम्, N. : v. ability, sufficiency.

Competent : I. Fit : q. v. : योग्यः (ग्या, ग्यं), *c. minister* : योग्यसचिवः, Ra. ; *c. to give evidence* : साक्षित्वयोग्यः (ग्या, ग्यं), K. b. II. Able : q. v. : समर्थः (र्था, र्थं). III. Belonging to : q. v.

Competently : expr. by adj. : v. sufficiently.

Competition : स्पर्धा (=emulation) ; प्रतियोगिता (=opposition) ; *सहार्थिता.

Competitor : प्रतिस्पर्धिन् (f. नी) ; सहार्थिन् (f. नी) (?).

Compilation : I. The act : सङ्कलनं. II. A compiled work : सङ्कलितग्रन्थः.

COME OFF : I. To come out of : निष्पतति (पत्, c. 1.), *fire came off his eye.* : चक्षुः कृशानुः किल निष्पपात, Ku. : II. To be carried through : निर्गच्छति. III. To take place : q. v. : आपतति.

CAME OUT. I. Lit. : निर्गच्छति ; (2) निष्क्रामति : v. TO GO OUT. II. Of the teeth, etc. : (1) उद्गच्छति, निर्-, (गम्, c. 1.) ; (2) उदेति (इ, c. 2.) ; (3) उद्भिनत्ति (भिद्, c. 7.), *as no beard had c. out* अनुद्भिन्नश्मश्रुराजितया, K. III. To be published : निर्गच्छति or बहिर्गच्छति : v. TO PUBLISH.

COME OUT TO MEET OF RECEIVE : (1) प्रत्युद्गच्छति (गम्, c. 1.), R. XIII. 64. ; (2) प्रत्युदेति (इ, c. 2.) ; (3) प्रत्युद्याति (या, c. 2.).

COME OVER : I. To pass over : Ph. *if they get an assailant like you, they will leave him and c. over to you* : त्वादृशमभियोक्तारमासाद्यैनं परित्यज्य त्वामेवाश्रयन्ते, Mu. IV. II. Of feelings, etc. Ph. *a sudden chill came over him* *सहसा तस्य गात्रं शीतं बभूव.

COME ROUND : Ph. *he will c. round to our opinion* स स्वमतं परित्यज्यास्माकं मतं ग्रहीष्यति or मतावलम्बनं करिष्यति.

COME SHORT : न्यूनीभवति (भू, c. 1.) : V. TO FALL SHORT.

COME TO : I. Lit. : v. TO COME. *N. B.* with respect to persons सकाशं should be used : *I have c. to you here* : त्वत्सकाशमिहागतः, M. p. Ph. : *c. to memory* स्मृतिम् आगच्छति, A. r. ; *c. to one's ears* श्रुतिपथमायाति, Sa., श्रुतिमागच्छति, N. ; *c. to pieces* खण्डखण्डं भवति ; *let it never c. to pass* मास्म भूत्, Ki. ; *c. to one's self* संज्ञां लभते (लभ्, c. 1.) : V. TO RECOVER ; *c. to life* उज्जीवति (जीव्, c. 1.) ; *c. to an end* अवसानं गच्छति : v. TO END ; *c. to an agreement* : V. TO AGREE. II. To arrive at : q. v. III. To amount to : q. v.

COME UP : I. Lit. : आपतति, पा-, सन्नि-, (पत्, c. 1.), *saw Keyuraka c.-ing up* : आपतन्तं केयूरकमद्राक्षीत्, K. II. To spring, come out : q. v. : निर्गच्छति.

Come up to : I. To arrive at : (1) समुपगच्छति ; (2) समागच्छति ; (3) समायाति ; (4) समुपसर्पति (सृप्, c. 1.). II. Fig. to equal : q. v.

Come up with : v. to overtake.

Come upon : आक्रामति (क्रम्, c. 1.) : v. to attack.

Comedian : I. An actor : q. v. : नटः. II. A writer : *हर्षप्रधाननाटकलेखकः, or -रचयितृ (m.) or -कृत्.

Comedy : *हर्षप्रधाननाटकं (or less precisely) नाटकम्.

Comeliness : v. suitableness, symmetry, gracefulness.

Comely : I. Becoming : q. v. II. Beautiful, handsome : q. v. : सुदर्शनः (ना, नं).

Comet : (1) धूमकेतुः, Ku. iii. 32. ; (2) केतुः, Vi.

Cometary : (1) by comp. with धूमकेतु- ; (2) by gen. of धूमकेतु.

Comfit : v. sweetmeat.

Comfort (v. t.) : आ-श्वासयति (c. of श्वस्) : v. console, cheer.

Comfort (subs.) : I. Consolation, solace : q. v. : आश्वासः. II. Pleasure : सुखम्, *enjoying every c.* सर्वसुखान्यनुभवन्तः, K.

Comfortable : *are you c. here ?* अप्यत्र भवत्याः सुखं ? V. p. : v. pleasant.

Comfortably : सुख- in comp., *sleeping c.* : सुखसुप्तः (प्ता, प्तं), Mah. : v. pleasantly, conveniently.

Comforter : आश्वासकः or expr. by verb : v. to console.

Comfortless : v. uncomfortable.

Comic, Comical : I. Diverting, sportive : q. v. : (1) हासकरः (री, रं) ; (2) हासजननः (नी, नं). II. Relating to a comedy : *is this drama c.* *अपि नाटकमिदं हर्षप्रधानम्.

Coming : I. Subs. : आगमः,-नं. II. Adj. : आगामिन् (f. नी).

Comma : *कमा ; पदविच्छेदकचिह्नविशेषः.

Command (v. t.) : I. To give a c. : (1) आज्ञापयति, सं-, (c. of ज्ञा) (with two acc.), *c. (me) what you have to be done* : आज्ञापय यत्

करणीयमस्ति, Ku. III. 3.; (2) आ-दिशति, नि-, (दिश्, c. 6.) : v. TO ORDER. II. To be in c. of: (1) अधितिष्ठति (स्था, c. 1.), *the forces c.ed by my father* : ताताधिष्ठितानां बलानां, Ve. III.; (2) अध्यास्ते (आस्, c. 2.), *Birupaksha wanted to c. the heart of the city* : विरूपाक्षः पुरोदरमध्यासिसिषाञ्चक्रे, B. XIV. 16. III. To govern, control : q. v. IV. Of position : expr. by circum., *the house c.s a beautiful view of the lake* : *अस्मादृगृहात् सरः सुन्दरमवलोकयितुं शक्यते.

COMMAND (subs.): I. Order : (1) आज्ञा, *at Rama's c.* रामाज्ञया, R.; (2) आदेशः or निदेशः, *receiving their master's c.* भर्तुरादेशं समवाप्य, Ki. VI. 46.; (3) शासनं (a stronger term), *who would transgress your majesty's c.* को देवस्य शासनमुल्लङ्घयिष्यति, Mu. III.; (4) नियोगः (=direction), *by his father's c.* पितुर्नियोगात्, R. XIV. 43. II. The power to c.: expr. by circum., *putting himself in c. of his treasury and army* तत्कोषवाहनमात्माधिष्ठितं कृत्वा, D. VIII.: v. TO COMMAND (II.); *appoint (him) to the c. of the army* : अभिषिष्यतां सैनापत्ये, Ve. III. Control, government : q. v.

COMMANDANT : v. COMMANDER.

COMMANDER : I. Lit. : (1) आज्ञापकः, *c. of all kings* : सर्वभूतलभुजामाज्ञापकः, Mu. II.; (2) आदेष्टृ (m.). II. Of an army : (1) सेनानीः ; (2) सेनापतिः ; (3) सेनाध्यक्षः. III. Of a vessel : पोताध्यक्षः ; पोतनायकः ; and sim. comp.s. Ph. *c.-in-chief* : महासेनापतिः (used in ancient grants) : v. GENERALISSIMO.

COMMEMORATE : कीर्तयति, सं-, (कीर्त्, c. 10.) (?) : v. TO CELEBRATE.

COMMEMORATION : संकीर्तनं (?) : v. CELEBRATION.

COMMEMORATIVE : स्मारकः (की, कं) (?).

COMMENCE : (1) आरभते (रभ्, c. 1.); (2) प्रक्रमते (क्रम्, c. 1.): v. TO BEGIN.

COMMENCEMENT : (1) आरम्भः ; (2) प्रारम्भः : v. BEGINNING.

COMMEND (v. t.) : I. To entrust, deliver : q. v. : अर्पयति (c. of ऋ). II. To praise : q. v. : प्रशंसति (शंस्, c. 1.). III. To recommend : q. v. IV. To present as worthy of regard : expr. by अभिमत: (ता, तं) or circum., *what you say does not c. to me* : त्वद्वचो नाभिनन्दामि, Sa.

COMMENDABLE : श्लाघ्य: (घ्या, घ्यं) : v. PRAISEWORTHY.

COMMENDABLY : v. LAUDABLY.

COMMENDATION : I. Approbation, praise : q. v. II. Recommendation : q. v. III. Compliments : q. v.

COMMENDATORY : I. Subs. : v. PRAISE. II. Adj. · expr. by comp. Ph. *this is c.* अर्थवाद एष:, U.

COMMENSURABLE : सजातीय: (या, यं) (?).

COMMENSURATE : I. Lit. : सजातीय: (या, यं) (?). II. Proportional : [q. v.

COMMENT (v.) : I. To annotate : q. v. II. To make remarks : अनुयुनक्ति (युज्, c. 1.) (?) : v. REMARK.

COMMENT (subs.) : I. In pl., observations, remarks. : q. v. II. Annotation, explanation : q. v.

COMMENTARY : I. Lit. : (1) व्याख्या ; (2) वृत्ति:, *c. on Manu* : मनुवृत्ति:, K. b. ; (3) टीका, *Ramayana with its c.* : सटीकं रामायणं ; (4) भाष्यं (=c. on aphorisms). II. Criticism : q. v. Ph. *c.s of Caesar.* *किंग्रूरव्याख्यानम्.

COMMENTATOR : (1) व्याख्यातृ (m.) ; (2) टीकाकार: ; (3) भाष्यकार: (c. of aphorisms).

COMMENTITIOUS : काल्पनिक: (की, कं) : v. FICTITIOUS.

COMMERCE : I. Trade, traffic : वाणिज्यम्. II. Intercourse : q. v.

COMMERCIAL : (1) comp. with वाणिज्य- ; (2) वाणिज्यविषयक: (का, कं). *C.-treaty* : *वाणिज्यद्रव्याणामागमनिर्गमविषयका सन्धि: ; *a c. nation* : *वाणिज्यपरायणा जाति:.

Commination : तर्जनम् : v. threat, menace.

Commingle : मिश्रयति, सं-, (मिश्र्, c. 10.) : v. to mingle.

Comminute : चूर्णयति (चूर्ण्, c. 10.) : v. to pulverize, grind.

Commiserate : दयते (दय्, c. 1.) : v. to pity.

Commiseration : (1) दया ; (2) अनुकम्पा : v. pity.

Commissariat : I. The department : *औषधदानविभाग:. II. Commissaryship : अधिकार: (?).

Commissary : अधिकृत: (?), *c. of horse* : *अश्वाधिकृत:.

Commission (subs.) : I. Perpetration : q. v. : Ph. *c. of sin* : पापाचरणं, K. b. ; *was caught in the c. of theft* : चौर्यं कुर्वन् गृहीत:. II. Entrusting : अर्पणं, सम्-,. III. The business entrusted : नियोग:, *attend to your c.* : स्वं नियोगमशून्यं कुरु, Sa. IV. A number of persons joined in an office or trust : *परीक्षका: (m. pl.) V. Allowance for transacting business : no equiv. : expr. by circum. VI. In the army : पदम् (?).

Commission (v.) : नि-युंक्ते (युज्, c. 7.) : v. to charge, empower.

Commissioner : I. In gen. sense : अधिकृत:, *a careless c.* : अधिकृत: प्रमादी, H. II. Of a division : प्रदेशपाल:.

Commit (v. t.) : I. To entrust : q. v. : अर्पयति, सम्-, (c. of ऋ.), *c. these (prisoners) to his care* : तस्मै समर्पयैतान्, P. Ph. : *was c.ted to prison* : बन्धनमनीयत, D. ii ; *to c. to the sessions* : *अधिवेशनविचारार्थम् अर्पयति ; *to c. to memory* : कण्ठस्थं करोति ; *c. [this] to writing* : अभिलिख्यतां, Mr. ix. II. To perpetrate : करोति (कृ, c. 8.), *to c. crimes wilfully* : कामत: पापानि करोति, M. ; *one who c.s an offence* : अपराधिन् (f. नी). III. To match : q. v.

Commitment : to the sessions : *अधिवेशनविचारार्पणम्. For other senses, v. to commit.

Committee : सभा.

COMMODIOUS : V. CONVENIENT, COMFORTABLE.

COMMODIOUSLY : V. CONVENIENTLY, COMFORTABLY.

COMMODIOUSNESS : I. Convenience : q. v. II. Spaciousness : q. v.

COMMODITY : पण्यम्, *import and export of c.s* : पण्यानाम् आगमनिर्गमौ, M.

COMMON (adj.) : I. Belonging to more than one : (1) साधारण: (णी, णं), *c. property* : साधारणधनम्, Da. ; *c. to many* : बहुसाधारण: (णी, णं), Da. ; (2) सामान्य: (न्या, न्यं), *this (gem) is c. to me and Balahbadra* : एतन्मम बलभद्रस्य च सामान्यम्, V. p. II. Usual, ordinary : (1) साधारण: (णी, णं), *c. council* : *साधारणसभा ; *c. erier* : *साधारणघोषक: ; *c. noun* : *साधारणनामन् (n.) ; (2) सामान्य: (न्या, न्यं), "*c. dame*" : सामान्यनायिका, Sah. ; *c. weaver* : सामान्यकौलिक:, P. II. 5. ; *c. word* : सामान्यशब्द:, N. d. ; *a c. man* : सामान्यजन:, Ra. v. [इतर:, V. p.]. Ph. : *c. saying* : जनप्रवाद:, N. ; *c. gender* : स्त्रीपुंलिङ्गम् ; *c. law* : देशाचार: ; *the c. people* : लौकिका:, T. or प्रकृतय:, R. ; *c. sense* : विवेक:.

COMMON, IN : (1) सामान्येन or सामान्यत:, *but the three gems were held in c.* : किन्तु रत्नत्रयं सामान्येन स्थितं, Vet. ; (2) साधारण्येन, *in c. with others* : *अन्येषां साधारण्येन.

COMMON (subs.) : साधारणप्रचारभूमि:, V. p. com.

COMMON-PLACE : I. Adj. : सामान्य: (न्या, न्यं). *C. book* : *सामान्यसन्निवेश:. II. Subs. : साधारणप्रवाद:.

COMMONAGE : साधारणभूमौ प्रचाराधिकार:.

COMMONALTY : V. COMMONS (I).

COMMONS : I. The mass of the people : (1) प्रजा: (f. pl.) ; (2) प्रकृतय: (f. pl.) ; (3) लोका: (m. pl.). *The House of C.* : *प्रजासभा. *A member of the H. of C.* : *प्रजासभासदस्य: or प्रजासभास्थ:. II. Provisions, food : q. v.

COMMONLY : (1) साधारण्येन ; (2) सामान्यत: : V. USUALLY.

COMMONWEALTH : साधारणतन्त्रम् (?).

COMMOTION : क्षोभः : v. AGITATION, TUMULT.

COMMUNE (v. i.) : सम्भाषते (भाष्, c. 1.) : v. TO CONVERSE.

COMMUNE : (subs.) : मण्डलम् (?).

COMMUNICABLE : (1) देयः, प्र-, (या, यं), (what can be given); (2) कथनीयः (या, यं) (what can be spoken).

COMMUNICATE (v. t.) : I. To impart, bestow : q. v. : (1) ददाति (दा, c. 3.), *to c. knowledge* : विद्यां दातुम्, Ki. ; (2) वितरति (तृ, c. 1.), *c.d meditation* : योगं विततार, Ki. II. To reveal : q. v. : (1) कथयति (कथ्, c. 10.), *c. [to us] the cause of your distemper* : कथय किंनिमित्तस्तेऽयं सन्तापः, Sa. III. : v. TO SPEAK ; (2) आख्याति (ख्या, c. 2.), *what cannot be c.d* : अनाख्येयः (या, यं), K. : v. TO REPRESENT. III. To share : q. v.

COMMUNICATE (v. i.) : I. To share : q. v. II. To converse : q. v.

COMMUNICATION : I. The act of imparting : (1) दानम् ; (2) वितरणम्. II. Conversation : q. v. III. Intercourse : q. v. IV. News : q. v. : सन्देशः. V. Passage : q. v.

COMMUNICATIVE : v. FRANK, AFFABLE.

COMMUNICATIVENESS : v. FRANKNESS.

COMMUNION : I. Intercourse : q. v. : संसर्गः. II. The Lord's supper : *प्रभोर्भोजनम्. III. A body of Christians : समाजः.

COMMUNITY : I. Common possession : सामान्यम्. II. A society of people : समाजः. III. The people in general : प्रजाः (f. pl.).

COMMUTABLE : expr. by ph. : v. TO COMMUTE.

COMMUTATION : परिवर्तनम् : v. CHANGE, EXCHANGE.

COMMUTE : I. To exchange : q. v. II. Of punishment : *his sentence of death was c.d to banishment* : *तस्य प्राणदण्डमुन्मुच्य निर्वासनमादिष्टम्.

Compact (adj.) : (1) संहत: (ता, तं), सु-; (2) निविड़: (डा, डं) ; (3) सान्द्र: (न्द्रा, न्द्रं) : v. DENSE.

Compact (v. t.) : सु-संहत: (ता, तं) करोति.

Compact (subs.) : संविद् (f.) : v. CONTRACT, AGREEMENT.

Compactly : expr. by adj. : v. DENSELY.

Compactness : I. Density, solidity : q. v. : संघात:. II. Of style : संक्षेप:.

Companion : (1) सहचर: (f. री), *in the hand of his c. spring* : सहचर-मधुहस्ते, Ku. ; (2) सखा (f. खी) (= boon c.), *in the presence of her two c.s* : सख्यो: समक्षम्, Ku. ; (3) सहचारिन् (f. णी), *they were c.s from childhood and exceedingly fond of each other* : तौ बाल्यात् प्रभृति सहचारिणौ, परस्परमतीव स्नेहपरौ, P. : v. also PARTNER, ATTENDANT.

Companionable : V. AFFABLE, SOCIABLE.

Companionship : (1) साहचर्यम्, Ku. ; (2) सहचरत्वम्, M. n.

Company : I. Companionship : q. v. *To bear c.* : v. TO ACCOMPANY. *To keep c.* : v. TO ASSOCIATE. II. An assemblage or association : q. v. : (1) समाज: ; (2) दलम्. III. For trading purposes : *दलम्. IV. Of soldiers : (1) गुल्म: ; (2) दलम् (?). V. A ship's crew : q. v.

Comparable : (1) तुल्य: (ल्या, ल्यं) ; (2) सदृश: (शी, शं) : v. LIKE.

Comparative : I. Not positive : Ph. *c. levity to water* : *जलापेक्षया लाघवम् ; *the c. advantages of this place* : अन्यान्यस्थानापेक्षयास्य स्थानस्य गुणा:. II. In gram. : द्वयोरेकस्यातिशयद्योतक: (का, कं). III. Based on comprehensive comparison : *c. anatomy* : *विश्वव्यवच्छेद-विद्यासार:.

Comparatively : often not expr., *c. taller* : द्राघीयस् (f. सी), Ki. XI. 2. ; *c. lovelier* : पूर्वाकाराधिकतररुच्, R. VIII. 95. : V. COMPARATIVE (1).

Compare (v. t.) : I. To examine : q. v. : एकत्र परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.). II. To liken : q. v. : (1) तुलयति (तुल्, c. 10.) *and it is c.d with*

the moon : तदपिच शशाङ्केन तुलितम्, J. ; (2) उपमिमीते (मा, c. 3.), *there is nothing to be c.d with you nor any thing with which you may be c.d* : नोपमानमस्ति नाप्युपमेयः, Ki.

COMPARED WITH : (1) तुलनया ; (2) औपम्येन ; (3) better by comp. degree.

COMPARISON : (1) तुला or तुलना, *then there could be c. with her* : अस्यास्ततः स्यात्तुलनापि नाम, N. ; (2) उपमा,-नं, *bore c. with trees* : महीरुहाणामुपमान' दधुः, Si. : v. LIKENESS. *Standard of c.* : उपमानम्, *your body which was the standard of c. on account of its beauty* : उपमानमभूत् कारयं यत्तव कान्तिमत्तया, Ku. *Subject of c.* : उपमेयः (या, यं), *of the standard and the subject of c.* : उपमानोपमेययोः, Kav.

COMPARTMENT : I. Of an edifice : (1) कक्षा ; (2) शाला, *houses with numerous c.s* : भूरिशालानि गृहाणि, Si. II. A division : (1) खण्ड (mn.) ; (2) परिच्छेदः ; (3) विभागः.

COMPASS (subs.) : I. Circuit, extent : q. v. : परिसरः. II. An instrument : *दिङ्निर्णययन्त्रम्.

COMPASS (v.) : I. To encompass : q. v. II. To attain : q. v. : अधिगच्छति. III. To contrive : q. v.

COMPASSION : (1) अनुकम्पा, *c. for animals* : भूतानुकम्पा, R. ; (2) अनुक्रोशः (rare) : v. PITY.

COMPASSION, TO HAVE OR FEEL : अनुकम्पते (कम्प्, c. 1.) (with acc.) : v. TO PITY.

COMPASSIONATE (adj.) : करुणार्द्रः (र्द्रा, र्द्रं) ; (2) सदयः (या, यं) ; (3) कृपालु (mfn.) ; (4) दयालु (mfn.) ; (5) सानुकम्पः (म्पा, म्पं) ; (6) कारुणिकः (की, कं) : v. PITIFUL.

COMPASSIONATELY : (1) सानुकम्पम् ; (2) सदयम् ; (3) कृपया.

COMPATIBLE : सुसङ्गतः (ता, तं) : v. SUITABLE.

COMPATRIOT : स्वदेशीयसहयोगिन् (m.) (?).

COMPEER : वयस्यः : v. FRIEND, COMPANION.

COMPEL : I. To constrain : expr. by causal form with बलात् or बलेन, *should be c.led to reside* : बलाद्वासयितव्यः, Vri. ; *to c. to do work* : बलादिष्टं कर्म्म कारयति, Viv. II. To seize : बलात् गृह्णाति (ग्रह, c. 9.). *C.led* sometimes=must : q. v.

COMPELLABLE : expr. by future pass. part. : *c. to pay* : बलाद्दाप्यः (प्या, प्यं) ; *c. to do* : बलात्कार्य्यः (र्य्या, र्य्यं).

COMPELLATION : सम्भाषणम् ; आभाषणम्.

COMPEND : v. COMPENDIUM.

COMPENDIOUS : संक्षिप्तः (प्ता, प्तं) : v. BRIEF, CONCISE.

COMPENDIOUSLY : समासेन : v. BRIEFLY, CONCISELY. [S. g.

COMPENDIUM : (1) सारः, *c. of political science* : नीतिसारः ; (2) सारसंग्रहः,

COMPENSATE (v. t.) : I. To recompense : उद्दयं ददाति (दा, c. 3.), Viv. II. To counterbalance, c. for : often expr. by दूरीकरोति (=distance).

COMPENSATION : (1) उद्दयः ; (2) निष्कृतिः (of a debt).

COMPETE : स्पर्धते (स्पर्ध्, c. 1.), *the accursed Rakshasha is c.ing with me* : मया सह स्पर्धते राक्षसहतकः, Mu. : v. TO EMULATE, CONTEND.

COMPETENCE, COMPETENCY : (1) सामर्थ्यम् ; (2) शक्तिः, *according to one's c.* शक्त्यपेक्षम्, N. : v. ABILITY, SUFFICIENCY.

COMPETENT : I. Fit : q. v. : योग्यः (ग्या, ग्यं), *c. minister* : योग्यसचिवः, Ra. ; *c. to give evidence* : साक्षित्वयोग्यः (ग्या, ग्यं), K. b. II. Able : q. v. : समर्थः (र्था, र्थं). III. Belonging to : q. v.

COMPETENTLY : expr. by adj. : v. SUFFICIENTLY.

COMPETITION : स्पर्धा (=emulation) ; प्रतियोगिता (=opposition) ; *सहार्थिता.

COMPETITOR : प्रतिस्पर्धिन् (f. नी) ; सहार्थिन् (f. नी) (?).

COMPILATION : I. The act : सङ्कलनं. II. A compiled work : सङ्कलितग्रन्थः.

COMPILE (v. t.) : Ph. *a Sanskrit dictionary c.d by Taranath Bhattacharjya* : श्रीतारानाथभट्टाचार्येण सङ्कलितं (कल्, c. 1. and 10.) संस्कृताभिधानम् ; *c.d from the works of the elders* : पूर्वेषां शास्त्राख्यालोक्योपन्यास्तम् (अस्, c. 4.), D. s.

COMPILER : सङ्कलयितृ (f. त्री) (when the meaning is clear) ; शास्त्रान्तरेभ्यः सङ्कलयितृ (f. त्री).

COMPLACENCY : I. Satisfaction : q. v. : प्रसादः. II. Civility : सौजन्यम्.

COMPLACENT : प्रसन्नः (न्ना, न्नं) : v. PLEASING.

COMPLACENTLY : (1) expr. by the adj. ; (2) प्रसन्नमनसा.'

COMPLAIN : *did not c. of her husband* : भर्तुरवद्यं नावदत्, R. ; *c.ed all this in piteous language* : कथयामास तत्सर्वं खेदात् करुणभाषिणी, V. p.; *otherwise I will go and c. in the court* : अन्यथा राजकुलं गत्वा निवेदयिष्यामि, P. : v. TO REPRESENT, LAMENT, ACCUSE.

COMPLAINANT : (1) अभियोक्तृ (f. क्त्री) ; (2) अर्थिन् (f. नी) ; (3) वादिन् (f. नी).

COMPLAINT : I. In law : अभियोगः. II. A disease : पीडा. III. In gen. sense : (1) दुःखं (= distress) ; (2) विलापः (= lamentation). Ph. *I have heard c.s against you* : श्रुतो मया तवापवादः, P.

COMPLAISANCE : दाक्षिण्यम्, *from c. towards (us) seeking your favour* : प्रणयिषु दाक्षिण्यवशात्, V. : v. COURTESY.

COMPLAISANT : I. Of men : (1) दक्षिणः (णा, णं) ; (2) दाक्षिण्यपरवशः (शा, शं), L. II. Of acts : प्रियः (या, यं), *conduct [of gentlemen] is c.* : प्रियप्राया वृत्तिः, U. ; *with hundreds of c. language like these* : इत्यादिभिः प्रियशतैः, U.

COMPLAISANTLY : दाक्षिण्येन or दाक्षिण्यातिशयेन : v. COURTEOUSLY.

COMPLEMENT : I. That which completes : पूरकः (का, कं). II. An accessory : सहायः, Sah.

Complete : (adj.) : (1) पूर्ण (f. र्णा), परि-, सं-, (=full), *not c. by one* : एकेनापूर्ण (f. र्णा), R. III. 38. ; (2) समाप्तः (प्ता, प्तं) (=finished, concluded), *one whose knowledge is c.* : समाप्तविद्यः (द्या, द्यं), R.

Complete (v. t.) : I. To accomplish, finish : (1) समापयति, परि-, (c. of आप्), (best equi.) *to bring Chandrapida, who had c.d his knowledge of all arts* : परिसमाप्तसकलकलाविज्ञानं चन्द्रापीडमानेतुम्, K. ; (2) अवसाययति (c. of सो), *c.ing the injunction* : विधिमवसाय्य, R. v. 76. ; (3) अशेषयति (nomi.), *c.ing what was to be done* : कृत्यमशेषयित्वा, Ku. VII. 29. II. To make up : पूरयति, परि-, सं-, (पूर्, c. 10.), *he has c.d it now* : तदसौ सम्प्रति पर्यपूपुरत्, Si. XVI. 36.

Completely : (1) सम्पूर्णं (= fully) ; (2) अशेषतः, and sim. comp.s (= without anything left), *(their) wishes are c. fulfilled* : निरवशेषं फलिता मनोरथाः, Ma. x. : v. ENTIRELY.

Completeness : (1) सम्पूर्णता ; (2) परिपूर्णता ; (3) पूर्णता.

Completion : (1) समापनं (the act) : v. ACCOMPLISHMENT ; (2) समाप्तिः (the state) : v. END.

Complex : विषमः (मा, मं) : v. INTRICATE.

Complexion : I. Colour of the skin : वर्णः, *of a dark c.* : कृष्णवर्णः (र्णा, र्णं). Ph. : *their c. fell* : स स विवर्णभावं प्रपेदे, R. VI. 63. II. Appearance : q. v. : आकारः. III. Temperament : q. v.

Complexity : वैषम्यम् : v. INTRICACY.

Compliance : (1) अनुकूलता ; (2) अनुवृत्तिः ; (3) अनुविधायित्वम्.

Compliant : I. Pliant : q. v. II. Obliging : (1) अनुरोधिन् (f. नी) ; (2) अनुविधायिन् (f. नी) ; (3) अनुवृत्तिकुशलः (ला, लं).

Complicate (v.) : (1) विषमीकरोति ; (2) सङ्कुलीकरोति.

Coplication : सङ्कटम् (?).

Complicity : (1) सहायिता ; (2) सहयोगिता ; (3) सहकारिता.

Compliment (subs.) : perh. : अभिनन्दनवचः, *Parashurama presents*

his c.s to the king of Ceylon and states : परशुरामो लङ्केश्वरमभिनन्द्य ब्रवीति, Vi.

COMPLIMENT (v. t.) प्रशंसति (शंस्, c. 1.) : V. TO PRAISE.

COMPLIMENTARY : अभिनन्दकः (का, कं) ; अभिनन्द- in comp.

COMPLY (v.) : (1) अनुविधत्ते (धा, c. 3.) : V. TO OBEY ; (2) अनुमन्यते (मन्, c. 4.) : V. TO ASSENT ; (3) पूरयति (पूर्, c. 10.) : V. TO SATISFY.

COMPLYING (adj.) : V. COMPLIANT.

COMPONENT (subs.) : साधनं : V. PART, ELEMENT.

COMPORT (v.) : I. To agree : q. v. II. To behave : q. v : व्यवहरति (हृ, c. 1.). III. To bear : q. v.

COMPOSE (v. t.) : I. To constitute : q. v. II. Of books etc. : (1) रचयति, वि-, (रच्, c. 10.), *c.d this aphorism* : इदं सूत्रं रचयाञ्चकार, Mis. ; *c.d by Bánabhatta* : बाणभट्टविरचितः (ता, तं), K. ; (2) प्रणयति (नी, c. 1.), *c.d the life of Rama* : रघुपतेः प्रणिनाय वृत्तम्, Vi. ; (3) निबध्नाति (बन्ध्, c. 9.), *this tale is c.d by him* : तेनेयं कथा निबद्धा, K. ; (4) सम्पादयति (c. of पद्), *to c. a speech* : भारतीं सम्पादयति, Ki. ; (5) ग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 9.), (poet.), Si. ; (6) विदधाति (धा, c. 3.) (rare), B. III. To settle : q. v. IV. To calm, appease : q. v. : स्थिरीकरोति, *Sakuntala should be c.d by you two* : भवतीभ्यां स्थिरीकर्त्तव्या शकुन्तला, Sa. IV. V. In printing : *विन्यस्यति (अस्, c. 4.).

COMPOSED (adj.) : I. Calm : स्थिरः (रा, रं), *dont cry, be c.* : अलं रुदितेन, स्थिरा भव, Sa. IV. II. C. of : V. MADE OF, CONSISTING OF.

COMPOSEDLY : (1) स्थिरम् ; (2) शान्तचित्तेन : V. CALMLY.

COMPOSEDNESS : V. COMPOSURE.

COMPOSER : I. Of books etc. : (1) रचयितृ (f. त्री), वि- ; (2) प्रणेतृ (f. त्री) ; (3) निबन्धृ (f. न्ध्री) (rare). II. One who calms : शमयितृ (f. त्री).

COMPOSITION : I. Of books etc. : (1) रचना, वि- ; (2) प्रणयनम्. II. A book etc. composed : expr. by verb, *this poem is Kálidás's c.* :

काव्यमिदं कालिदासेन प्रणीतं : v. WORK. III. Combination : q. v. IV. Adjustment of an obligation : perh. निस्तारः.

COMPOSITOR : *विन्यासकारिन् (f. णी); मुद्राक्षरविन्यासकः.

COMPOST : I. Manure : q. v. II. A mixture : q. v.

COMPOSURE : धैर्यम्, *the son of Pándu although enraged, maintained his c.* : जहौ न धैर्यं कुपितोऽपि पाण्डवः, Ki. : v. TRANQUILLITY.

COMPOTATION : (1) सहपानम् ; (2) सम्पीतिः.

COMPOUND (adj.) : यौगिक (की, कं), *c. word* : यौगिकशब्दः. Ph. *c. interest* चक्रवृद्धिः, Viv.

COMPOUND (subs.) : I. A c. substance : यौगिकपदार्थः. II. A c. word : (1) यौगिकशब्द. ; (2) समासः, *determined the analysis c.s* : समासयोर्विग्रहं व्यवसत्:, Si.

COMPOUND (v. i.) : v. TO COMPROMISE.

COMPOUND (v. t.) : I. To make : q. v. : विरचयति (रच्, c. 10.), *I will c. auspicious ointment* : मङ्गलसमालभनं विरचयामि, Sa. II. To combine : q. v. III. To settle : संधत्ते (धा, c. 3.) (?).

COMPREHEND (v. t.) : I. To comprise, include : q. v. II. To understand, grasp mentally : (1) गृह्णाति, परि-, (ग्रह्, c. 9.), *you have well c.ed my meaning* : सम्यग्गृहीतवानसि मदाशयम्, Mu. III. ; (2) वेत्ति (विद्, c. 2.), *who c.s your real nature* : याथार्थ्यं वेद कस्तव, R. : v. TO UNDERSTAND.

COMPREHENSIBLE : (1) ग्राह्यः (ह्या, ह्यं), परि-, (rare), *in easily c. discourse* : सुखग्राह्यनिबन्धनेन, Ku. VII. 90., *not c.* : दुर्ग्रहः (हा, हं) M. n. ; (2) सुबोधः (धा, धं) (=easily c.), M. n. ; *not c.* : दुर्बोधः (धा, धं), Ku. I. 6. : V. INTELLIGIBLE.

COMPREHENSION : I. The act of comprehending : (1) बोधः, *beyond c.* : बोधातीतः (ता, तं) ; (2) अनुभवः. II. A summary : q. v. III. Understanding : q. v. : धीः.

COMPREHENSIVE : (1) व्यापिन् (f. नी) (?) ; (2) विस्तीर्णः (र्णा, र्णं) (?).

COMPREHENSIVENESS : (1) व्यापकता (?) (as of definitions) ; (2) विस्तीर्णता (?) (= extensiveness).

COMPRESS (v. t.) : सं-क्षिपति (क्षिप्, c. 1.) : v. TO CONTRACT.

COMPRESSIBILITY : सङ्कोचशीलता.

COMPRESSIBLE : सङ्कोचशीलः (ला, लं).

COMPRESSION : सङ्कोचः,-चं.

COMPRISE : परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. TO INCLUDE, CONTAIN.

COMPRISED, BE : अन्तर्भवति (भू, c. 1.), *is c. in motion* : गमनेऽन्तर्भविष्यति, Ta. : v. TO INCLUDE.

COMPROMISE (v.) : I. To compound : *आपोषयति (पुष्, c. 10.). II. To involve : संक्रामयति (c. of क्रम्), *will c. me in this misdeed* : इदमकार्यं मयि संक्रामयेत्, Mr. III. To endanger : q. v.

COMPROMISE (subs.) : *आपोषः.

COMPULSION : बलं (= force), *every thing done under c.* : सर्वान् बलकृतानर्थान्, N. *To use c.* : सम्पीडयति (पीड्, c. 10.), Viv. : v. TO COMPEL.

COMPULSORY : I. Compelling : expr. by बल or बलात्कारः, *c. gift* : बलाहृतं, M. II. Obligatory : expr. by अवश्यम्.

COMPUNCTION : अनुशयः : v. REPENTANCE.

COMPUTABLE : (1) गण्यः or गणनीयः (या, यं), *not c.* : अगण्य (f. ण्या) ; (2) संख्येयः (या, यं).

COMPUTATION : गणना : v. RECKONING, CALCULATION.

COMPUTE (v.) : गणयति (गण्, c. 10.) : v. COUNT, RECKON.

COMRADE : सहचरः (री, रं) : v. COMPANION.

CONCATENATE : अनुबध्नाति (बन्ध्, c. 9.) : v. TO CONNECT.

CONCATENATION : (1) परम्परा ; (2) अनुबन्धः.

CONCAVE : *पुटाकारः (रा, रं) ; मध्यनिम्नः (म्ना, म्नं).

CONCAVITY : *पुटाकारता or पुटाकृतिः ; मध्यनिम्नता.

Conceal (v. t.): (1) गूहति,-ते (गुह्, c. 1.), *to c. your good fortune* : आत्मनो सौभाग्यं निगूहितुम्, V. II. ; *I climbed up a tamarind tree and lay c.ed* : चिञ्चावृक्षमारुह्य गूढतनुरतिष्ठम्, D. IV. ; (2) गोपयति (गुप्, c. 10.), *if it is not a subject to be c.ed* : न चेद्गोप्यमस्ति, D. IV. ; (3) प्रच्छादयति (c. of छद्), *and those who c. it* (stolen property) : ये च प्रच्छादयन्ति तान्, Kat. : V. TO COVER ; (4) निह्नुते (ह्नु, c. 2.) (=to keep back the truth), *desirous of c.ing from the mistress* : देव्या निह्नोतुमिच्छुः, Mu. ; (5) लीयते (ली, c. 4.) (=to lie c.ed), *have now c.ed yourself in the mine* : पङ्केऽधुना लीयसे, Ve.

Concealer : (1) गूहकः, नि- ; (2) गोप्तृ, सं-, (m.), *buyer, receiver, and c. of stolen property* : चोरितद्रव्याणां क्रेता ग्रहीता संगोप्ता च, Viv.

Concealment : (1) गोपनम्, सं-; (2) गूहनम्, नि- ; (3) प्रच्छादनम् ; (4) निह्नवः, अपह्नुतिः (of facts). *In c.* : गुप्तम् : V. PRIVATELY.

Concede : I. To allow : q. v. : अनुमन्यते (मन्, c. 4.). II. To suffer to pass : क्षमते (क्षम्, c. 1.) : V. TO ADMIT.

Conceit : I. Conception : q. v. II. Freak, fancy : q. v. III. Self-c. : अभिमानम् : V. VANITY. IV. Opinion : q. v. Ph. *to put any one out of c. with* : विरञ्जयति (रञ्ज्, c. 10.).

Conceited : अभिमानिन् (f. नी) : V. VAIN, PROUD.

Conceitedly : (1) साभिमानम् ; (2) साहङ्कारम् ; (3) साटोपम्.

Conceitedness : अभिमानिता : V. VANITY.

Conceivable : भाव्यः (व्या, व्यं) or भावनीयः (या, यं), वि-, *fortitude whose power is not c.* : धैर्यमभिभाव्यवैभवं, Ki. : V. COMPREHENSIBLE.

Conceive (v.) : I. To c. a child : गर्भं दधाति or धत्ते (धा, c. 3.) or धारयति or धरति (धृ, c. 10. and 1.), *to c. by him* : तस्माद्गर्भं दधति (after R.). Ph. : *and the Queen of Benares c.d a daughter* : काशिराजस्य पत्न्याश्च गर्भे कन्याऽभीत्, V. p. : V. PREGNANT. II. To form in the mind : भावयति, वि-, (c. of भू), *c.ing the frailty of every substance* : भावयित्वानित्यतां सर्वभावानां,

K. : v. THINK, DESIRE. III. To imagine: q. v. : सम्भावयति (c. of भू), *who would c. that king Chandragupta would sell ornaments* : मौर्ये भूषणविक्रयं नरपतौ को नाम सम्भावयेत्, Mu.

CONCENTRATE : I. To bring together: समाहरति (हृ, c. 1.). II. Of the mind: expr. by adj. : एकाग्रचित्तः (त्ता, त्तं), अनन्यमनस्कः (स्का, स्कं), etc.

CONCENTRATION : I. Bringing together: समाहारः. II. Of the mind: (1) एकाग्रता; (2) अनन्यमनस्कता.

CONCEPTION : I. The act of conceiving (offspring) : (1) गर्भाधानं ; (2) गर्भधारणं. II. Formation in the mind: भावना, वि-, : v. IMAGINATION. III. The faculty of c. : धीः : v. UNDERSTANDING. IV. Notion, idea : q. v.

CONCERN (subs.) : I. Affair, business : q. v. : व्यापारः. II. Care, anxiety : q. v. : चिन्ता. Ph. *with much c.* : सोद्वेगं, Mu. III. A firm : सम्प्रदायः (?).

CONCERN (v.) : I. To affect the interest of : Ph. *this c.s you* : भवतस्तावदयं व्यापारः, H. II. To make interested in : expr. by verbs : चिन्तयति (चिन्त्, c. 10.) (= to think) or अवेक्षते (ईक्ष्, c. 10.) (= to look after). III. To make uneasy : expr. by adj.s : उद्विग्नः (ग्ना, ग्नं), उत्सुकः (का, कं), or व्यग्रः (ग्रा, ग्रं).

CONCERNING (prep.) :—विषयः (या, यं) : v. ABOUT (III).

CONCERT (v.) : मन्त्रयति (मन्त्र्, c. 10.), *well c.ed measures succeed* : सिध्यन्ति कार्याणि सुमन्त्रितानि, B. : v. TO DEVISE, PLAN.

CONCERT (subs.) : I. Agreement : q. v. ; ऐक्यं. II. Harmony : q. v. III. A musical entertainment : सङ्गीतं.

CONCESSION : I. The act of conceding : (1) अनुमोदनं ; (2) अनुमतिः. II. A boon : q. v.

CONCH : I. A shell : शङ्खः. II. A Bahamite : *शङ्खः ; बाह्मवासिन् (f. नी).

CONCILIATE (v.) : (1) अनुरञ्जयति (रञ्ज, c. 10.) ; (2) प्रसादयति (c. of सद्).

CONCILIATION : (1) अनुरञ्जनं ; (2) प्रसादनम्.

CONCILIATORY : (1) अनुरञ्जक: (का, कं) ; (2) प्रसादन: (नी, नं).

CONCISE : I. As applied to language : (1) संक्षिप्त: (प्ता, प्तं), Si. II. 24. ; (2) लघु (f. घ्वी) (=terse), Si. II. 23. II. As applied to writers etc. expr. by the above : *he is a very c. writer* : तस्य भाषातिसंक्षिप्ता.

CONCISELY : (1) संक्षेपत: : v. BRIEFLY ; (2) सलाघवम् : v. TERSELY.

CONCISENESS : (1) संक्षिप्तता ; (2) लाघवं, Ki. XI. 38.

CONCLAVE : I. A private assembly : गूढसभा. II. Of cardinals : *रोमकधर्म्मनियन्तृणां सभा.

CONCLUDE (v.) : I To shut up : q. v. II. To include : q. v. III. To infer, guess : q. v. : भावयति (c. of भू). IV. To finish : q. v. : समापयति (c. of आप्). Ph. *when he c.d* : वचस्यवसिते तस्मिन्, Ku. 2. 53. ; *to c. a treaty* : सन्धिं करोति or विदधाति (धा, c. 3.), H. V. To decide : q. v. : अवधारयति (धृ, c. 10.), K.

CONCLUSION : I. End : q. v. (1) समाप्ति:, *c. of a song* : गीतसमाप्ति, K. ; (2) अवसानं, *at the c. of Sunanda's speech* : सुनन्दावचनावसाने, R. II. Decision, determination : q. v. : (1) अवधारणा ; (2) निर्णय:, *come to a c.* : निर्णयम् आसीदति, N. III. Inference : q. v. : अनुभव:, K. IV. Logical c. : (1) निगमनम्, N. d. ; (2) निर्णय:, N. d.

CONCLUSIVE : अखण्ड्य: (ण्ड्या, ण्ड्यं) (=irrefutable : q. v.).

CONCLUSIVELY : (1) expr. by adj. ; (2) निश्चयेन (=certainly).

CONCLUSIVENESS : अखण्ड्यता or अखण्डनीयता (= irrefutableness).

CONCOCT (v.) : I. To digest : q. v. II. To ripen : q. v. III. To devise, contrive, plot : q. v.

CONCOCTION : I. Digestion : q. v. II. Contrivance : q. v.

CONCOCTIVE : पाचन: (नी, नं) : v. DIGESTIVE.

CONCOMITANCE : सङ्ग: (with gen.) ; often expr by sim. सह (=with).

Concomitant (adj.) : (1) आनुषङ्गिकः (की, कं); (2) सहवर्तिन् (f. नी).

Concord : I. Union : q. v. : ऐक्यम्. II. Compact : q. v. III. In gram. : (1) अन्वयः, सम्- ; (2) योजना, *remote c.* : व्यवहितयोजना, Da. IV. Harmony : q. v. : ऐक्यम्.

Concordance : I. Agreement : q. v. II. A glossary : निघण्टुः.

Concourse : I. A crowd : q. v. : जनसमूहः. II. A collection : समवायः.

Concrement : (1) संहतिः ; (2) सङ्घातः, *hard by c.* : सङ्घातकठिनः : (ना, नं), Ku.

Concrete (adj.) : I. United in growth : (1) संहतः (ता, तं); (2) सङ्घातवत् (f. ती). II. Not abstract : perh. स्थूलः (ला, लं).

Concrete (subs.) : संहतपदार्थः.

Concubinage : विना विवाहेन सहवासः.

Concubine : उपपत्नी.

Concupiscence : कामः : v. lust.

Concupiscent : कामुकः (का, कं) : v. lustful.

Concur : I. To agree : q. v. : अभ्युपगच्छति (गम्, c. 1.). II. To assent : अनुमन्यते (मन्, c. 4.).

Concurrence : I. Union : q. v. II. Agreement, consent : q. v. : सम्मतिः. Ph. : *without the c. of (my) mother* : अननुमोदिता माता, K.

Concurrent : I. Concomitant : q. v. II. Equal : q. v. : समानः (ना, नं).

Concurrently : (1) सममेव, Ku. iv. 22. ; (2) सहैव, Ki. xiv. 56.

Concussion : संक्षोभः : v. agitation, shock.

Condemn (v. t.) : I. To censure : q. v. : निन्दति (निन्द्, c. 1.). II. To pass sentence : दण्डयति (दण्ड्, c. 10.) or दण्डं करोति or दण्डम् आज्ञापयति (c. of ज्ञा), Mu. Ph. : *c. to death* : वधम् आदिशति (दिश्, c. 6.), P.

CONDEMNABLE : (1) दण्डार्हः (र्हा, र्हं) (= deserving of punishment) ; (2) निन्द्यः (न्द्या, न्द्यं) (=censurable).

CONDEMNATION : I. Censure : q. v. : उपालम्भः. II. Judicial c. : अपराधनिर्णयः, and sim. comp.s ; (2) दण्डप्रणयनम् (= passing sentence).

CONDEMNATORY : अपराधवादिन् (f. नी) (?).

CONDEMNER : अपराधवादिन् (f. नी) (?) : v. CENSURER, PUNISHER.

CONDENSATION : I. The act : संहननम् (?). II. The state : संहतिः. III. Of stile : perh. समाहारः.

CONDENSE : I. Trans. : संहन्ति (हन्, c. 2.). II. Intrans. : संहतः (ता, तं) भवति (भू, c. 1.).

CONDENSER : *संहतियन्त्रम्.

CONDESCEND : प्रसीदति (सद्, c. 1.) (= be pleased), *c. to amuse yourself in the southern regions* : प्रसीद रन्तुं मलयस्थलीषु, R. VI. 64. : TO YIELD, VOUCHSAFE.

CONDESCENDING : दक्षिणः (णा, णं) (= complaisant) : v. COURTEOUS.

CONDESCENDINGLY : प्रसन्नः (न्ना, न्नं) भूत्वा ; दाक्षिण्येन.

CONDESCENSION : (1) दाक्षिण्यं (= complaisance) ; (2) प्रसादः (= favour).

CONDIGN : यथार्हः (र्हा, र्हं) : v. SUITABLE ; TO DESERVE.

CONDIGNNESS : यथार्हता : v. FITNESS.

CONDIMENT : उपस्करः.

CONDITION : I. State, predicament : (1) दशा, *very bad c. of the tanks* : दीर्घिकाणां सुदुर्दशा, Ku. ; *that (body) is reduced to this c.* : तदिदं गतमीदृशीं दशां, Ku. IV. 5. ; (2) अवस्था, *in all c.s* : सर्वावस्थासु, Me. II. 47. II. Stipulation : (1) समयः ; (2) अभिसन्धिः, *I will give it back on one c.* : एकेनाभिसन्धिना प्रत्यर्पयामि, Sa. III. Quality, property : q. v.

CONDITIONAL : I. Lit. : (1) समययुक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) साभिसन्धि (mfn.). II. In gram. : विकल्पसूचकः (का, कं).

CONDITIONALLY : (1) समयपूर्वकम् ; (2) साभिसन्धि.

CONDOLE (v.) : शोचति (शुच्, c. 1.) : v. TO GRIEVE.

CONDOLENCE : समदुःखता : v. also GRIEF.

CONDONATION : क्षमा : v. FORGIVENESS.

CONDONE : क्षमते (क्षम्, c. 1.) : v. TO FORGIVE.

CONDUCE TO or TOWARD : (1) वर्धयति (c. of वृध्) (= to increase) ; (2) आवहति (वह्, c. 1.) (= to bring about) ; (3) जनयति (c. of जन्) (= to produce).

CONDUCIVE : (1) आवहः (हा, हं) in comp., *c. to sorrow* : शोकावहः (हा, हं) ; (2) करः (री, रं) in comp. (= producing), *c. to good* : हितकरः (री, रं).

CONDUCT (subs.): I. The act of leading : expr. by verb. II. Management, guidance : q. v. III. Skilful guidance : कौशलम्. IV. One who c.s : expr. by verb. V. Behaviour : (1) व्यवहारः ; (2) वृत्ति or वृत्तम्, *by your c.* : तव वृत्तेन, R. ; (3) चेष्टा or चेष्टितम्, *his brother's c.* : भ्रातृचेष्टितम्, P.

CONDUCT (v. t.) : I. To lead : (1) नयति (नी, c. 1.), *c. (me) to my residence on a new cloud* : नय मां नवेन वसतिं पयोमुचा, V. ; (2) प्रापयति (c. of आप्), *to conduct mistresses to the residences of their lovers* : कामिनां वसतिं प्रियाः प्रापयितुम्, Ku. IV. 11. ; (3) अनुगच्छति (गम्, c. 1.) (= to accompany), Mr. II. To direct, control, : q. v. III. To manage : q. v. : निर्वाहयति (c. of वह्). IV. To behave : q. v. : (1) आचरति (चर्, c. 1.) ; (2) व्यवहरति (हृ, c. 1.).

CONDUCTOR : I. A leader, guide : q. v. : नायकः. II. Of heat, etc. : *प्रवाहकः.

CONDUIT : प्रणाली : v. CANAL, PIPE.

CONE : I. A solid : शङ्कुः (?) ; सूचिघनचेत्रम्, K. d. II. A cone-shaped fruit : *शङ्कुः.

CONEY or CONY ; शशकः (?).

CONFABULATE : सं-कथयति (कथ्, c. 10) : v. TO CONVERSE.

CONFABULATION : संकथा : v. CONVERSATION.

CONFECTION : *शर्कराफलादि (comp. शर्करोदकम्, Bha.).

CONFECTIONER : (1) आपूपिकः ; (2) मिष्टकाजीवः ; (3) मिष्टकारः.

CONFECTIONERY : (1) मिष्टं (= sweatmeat) ; (2) पिष्टकः (=cake).

CONFEDERACY : I. A league : सन्धिः. II. The states bound by a league : सन्धिबद्धराष्ट्राणि (n. pl.) (?).

CONFEDERATE : I. Adj. : सन्धिबद्धः (द्धा, द्धं) ; संहतः (ता, तं) (=combined). II. Subs. : मित्रं (= ally).

CONFEDERATION : : v. CONFEDERACY.

CONFER (v. t.) : (1) संवदति (वद्, c. 1.) : v. TO CONVERSE ; (2) मन्त्रयति (मन्त्र्, c. 10.) : v. TO CONSULT.

CONFER (v. t.) : वितरति (तॄ, c. 1.), *to c. knowledge* : विद्यां वितरति, U. : v. TO GIVE. *C. a favour* : अनुगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) : v. TO FAVOUR.

CONFERENCE : संवादः, Mah. : v. CONVERSATION.

CONFESS : I. To acknowledge : q.v. : (1) स्वीकरोति ; (2) प्रतिपद्यते (पद्, c. 4.), *and he himself c.ed it* : स्वयञ्च प्रतिपन्नः, Mr. x. II. To disclose, reveal : q. v. : प्रकाशयति (c. of काश्).

CONFESSEDLY : असंशयम् (= undoubtedly) : v. AVOWEDLY, UNDISPUTABLY.

CONFESSION : (1) स्वीकारः ; (2) प्रतिपत्तिः : v. ACKNOWLEDGEMENT.

CONFESSIONAL : *स्वीकारश्रवणासनम्, and sim. comp.s.

CONFESSOR : I. A priest who hears confessions : *स्वीकारश्रोतृ (m.). II. One who confesses : (1) स्वीकर्तृ (m.) ; (2) अभ्युपगन्तृ (m.).

CONFIDANT : विश्वासभूमिः, विश्रम्भभूमिः, and sim. comp.s, *c. in one's all private affairs* : सर्वविश्रम्भभूमिः, K.

CONFIDE (v. i.) : विश्वसिति (श्वस्, c. 2.) : v. TO RELY.

CONFIDE (v. t.) : न्यस्यति (अस्, c. 4.) : v. TO ENTRUST.

CONFIDENCE : I. Reliance : (1) विश्वासः, *to give the birds c.* : विश्वासाय विहङ्गानाम्, R. I. 51. ; *raising c.* : विश्वासप्रदः (दा, दं), B. VI. 89. ; (2) विस्रम्भः, *an object of c.* : विस्रम्भस्थानम्, K. Ph. *had so much c. in her* : तथा तस्यां विस्रब्धः, Ku. V. 15. : विस्रम्भं जग्मुः, M. n. ; *to inspire with c.* : विश्वासयति (c. of श्वस्), H. ; *to do evil to one who has put c.* : विस्रब्धे पापमाचरति, H. ; *order me with c. what is to be done* : विस्रब्धमादिश्यतां कर्त्तव्यम्, K. II. Self-c. : प्रागल्भ्यं or प्रगल्भता, Ki. XVI. 27.

CONFIDENT : I. Having confidence : विश्वासिन् (f. नी). II. Bold, impudent : q. v. : प्रगल्भः (ल्भा, ल्भं). *To be c. of* : निश्चितः (ता, तं), मन्यते, *is c. of victory* : जयं निश्चितं मन्यते : v. CERTAIN.

CONFIDENTIAL : I. Enjoying confidence : (1) विश्वस्त (f. स्ता) ; (2) विस्रब्ध (f. ब्धा) ; (3) आप्त (f. प्ता), *with some c. princes* : कतिपयाप्तराजपुत्रपरिवृतः, K. II. Private, secret : Ph. *c. talk* : विस्रम्भालापः, H. ; *in all c. matters* : सर्वविस्रम्भेषु, K.

CONFIDENTIALLY : (1) विश्वस्तम् ; (2) विस्रब्धं, K. : v. PRIVATELY.

CONFIDENTLY : I. Boldly, firmly : q. v. : प्रगल्भम्. II. Confidentially : q. v.

CONFIDING (adj.) : (1) विश्वासभाज् (mfn.) ; (2) विश्वासभुज् (mfn.), N. ; and sim. comp.s.

CONFIGURATION : आकारः : v. FIGURE.

CONFINE (subs.) : सीमा : v. BOUNDARY. *on the c.s of* : पर्यन्तस्थः (स्था, स्थं).

CONFINE (v. i.) : v. TO BORDER.

CONFINE (v. t.) : (1) रुणद्धि, अव-, नि-, (रुध्, c. 7.), *should be c.d in the Jail* : चारके निरोद्धव्या, D. I. ; (2) संयच्छति (यम्, c. 1.) (=to c. tightly), *c.d in irons* : निगड़संयतः (ता, तं), Ra. ; *should c. her in the house* : संयतां वासयेद्‌गृहे, M. ; (3) बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (=संयच्छति). Ph. : *c.ed themselves to the boundaries of their divisions* : प्रविभागसीमां

न व्यतीयुः, R. : v. TO TRANSGRESS ; *to be c.d* (i. e. in child-bed) : आसन्नप्रसवा, P.

CONFINEMENT : I. Restraint : q. v. II. Imprisonment : (1) निरोधः-नं, अव- ; (2) बन्धनं (c. by tying), *putting in c.* : बन्धने क्रिया, D. I. III. In childbirth : प्रसवावस्था (?).

CONFIRM : I. To make firm : द्रढयति (nomi.) or दृढीकरोति, *to c. it still more* : दृढतरीकर्तुम्, D. III. : v. TO ESTABLISH. II. To ratify : q. v. III. To c. Christians : *प्रतिपादयति (c. of पद्).

CONFIRMATION : I. Establishment : q. v. : दृढीकरणम्. II. Ratification : q. v. III. Of Christians. *प्रतिपादनम्.

CONFIRMATORY : i. e. serving to confirm : expr. by verb.

CONFIRMED (adj.) : (1) दृढः (ढा, ढं) : v. FIRM ; (2) स्थिरः (रा, रं) : v. CONSTANT.

CONFISCATE : Ph. *the king should c. their property* : निस्वान् कारयेन्नृपः ; *the whole property should be c.d* : सर्वस्वहारमर्हन्ति, M. IX. 231. and 242.

CONFISCATION : सर्वस्वहरणम्, and sim. comp.s.

CONFLAGRATION : दाहः, *c. of Tripura* : त्रिपुरदाहः, Ki. : v. BURNING. *C. in a forest* : दावानलः, Ki.

CONFLICT (subs.) : I. Contest : q. v. : विरोधः. II. Opposition : (1) विरोधः, *c. of two Smritis* : स्मृत्योर्विरोधः, Y. ; (2) विप्रतिषेधः, *c. of the two duties* : द्वयोः कार्ययोर्विप्रतिषेधः, Si. II. 6.

CONFLICT (v.) : v. TO CONTEND, CLASH. *C.ing* : विरुद्धः (द्धा, द्धं).

CONFLUENCE : I. Of rivers : (1) सङ्गमः ; (2) सम्भेदः, *this is the c. of the two great rivers* : अयमसौ महानद्योः सम्भेदः, Ma. IV. ; (3) तोयव्यतिकरः (poet.), R. VIII. 95. II. Concourse : q. v.

CONFLUENT : सङ्गाहिन् (f. नी) (?). [v. TO COMPLY, OBEY.

CONFORM : I. Trans. : v. TO ACCOMODATE, SUIT. II. Intrans. :

CONFORMABLE : I Suitable, like : q. v. : अनुरूप: (पा, पं). II. Compliant : अनुविधायिन् (f. नी).

CONFORMABLY : अनुसारेण : v. ACCORDANCE WITH, IN.

CONFORMATION : I. Agreement : q. v. II. Form : q. v. : आकार:.

CONFORMITY : v. AGREEMENT. *In c. with* : v. ACCORDANCE WITH, IN.

CONFOUND : I. To mix and confuse : expr. by मन्यते (मन्, c. 4.), *c.s ignorance of distinctions as impartiality* : अविशेषज्ञता पक्षपातित्वमिति मन्यते. Ph. : *c.ing,* (lit. coupling) *truth and falsehood* : सत्यानृते मिथुनीकृत्य, S. II. To perplex : q. v. : आकुलीकरोति (कृ, c. 8.). Ph. *being c.ed* : ससम्भ्रमम्, V. III. To ruin : q. v. : उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.).

CONFOUNDEDLY : अत्यन्तं : v. EXCEEDINGLY.

CONFRATERNITY : v. FRATERNITY.

CONFRONT : I. Lit. : (1) सम्मुखयति or अभिमुखयति (nomi.), *to c. the Lord* : ईशमभिमुखयितुं, Ki. ; (2) सम्मुखीकरोति or अभिमुखीकरोति, M. n. II. To oppose : q. v.

CONFUSE : I. To mix wrongly : सङ्किरति (कृ, c. 6.) : v. TO MIX. II. To perplex : q. v. : आकुलीकरोति.

CONFUSEDLY : I. With bewilderment : ससम्भ्रमम्. II. Without order ; क्रमं विहाय.

CONFUSION : I. Irregular mixture : सङ्कर:, *c. of castes* : वर्णसङ्कर:, Kal. II. Tumult, disorder : विप्लव:, *when the duties prescribed by the Vedas and Smritis will be in a state of great c.* : श्रौतस्मार्तधर्मे विप्लवमत्यन्तमुपगते, V. p. Ph. *in the c.* (i e. in the crowd) : सङ्कुले, D. III. Bewilderment : (1) सम्भ्रम: ; (2) वैलक्ष्यम् (from shame), Ra. IV. Ruin, defeat : q. v.

CONFUTATION : खण्डनम् : v. REFUTATION.

CONFUTE : (1) खण्डयति (खण्ड्, c. 10.) : V. TO REFUTE ; (2) उत्तरं हरति (हृ, c. 1.), Ki. or निरुत्तरीकरोति, M. n. (= to put to silence.).

CONGEAL (v.) : I. Trans. : घनीकरोति (कृ, c. 8.). II. Intrans. : घनीभवति (भू, c. 1.), *c.ed snow* : घनीभूतो हिमः, M. n.

CONGENER : सजातीयः (या, यं).

CONGENIAL : I. Kindred : एकप्रकृति (mfn.) (?). II. Suitable : q. v. : अनुरूपः (पा, पं).

CONGENIALITY : एकप्रकृतित्वम् (?).

CONGENITAL : सहजः (जा, जं) ; expr. by जन्मन् (n.), *c. blindness* : [जन्मान्धता.

CONGER : the sea-eel : समुद्रकुञ्चिका (?).

CONGERIES : राशिः : V. HEAP.

CONGESTION : *रक्तसंग्रहः ; शोणितसमाहारः.

CONGLOBATE,-D : पिण्डीभूतः (ता, तं).

CONGLOMERATE (v. t.) : स्तूपीकरोति.

CONGLOMERATE (subs.) : स्तूपः : V. MASS.

CONGLUTINATE : V. TO CEMENT, GLUE.

CONGLUTINATION : सन्धिः : V. UNION.

CONGRATULATE : अभिनन्दति (नन्द्, c. 1.), *c.d by the nuns* : तापसीभिरभिनन्द्यमाना, Sa. *N. B.* Often expr. by दिष्ट्या (lit. by luck), *I c. you on having such a boy as the gentle 'Rama* : दिष्ट्या वर्धसे यदीदृशस्ते वत्सो रामभद्रः, Vi. ; *we shoud c. ourselves that the king has returned to the city* : दिष्ट्या राजा प्रतिनिवृत्तो नगरम्, V.

CONGRATULATION : अभिनन्दनम् (?). *To offer c.* : V. TO CONGRATULATE.

CONGRATULATORY : अभिनन्दकः (का, कं). (?)

CONGREGATE : I. Intrans. : समागच्छति (गम्, c. 1.) : V. TO ASSEMBLE. II. Trans. : समाहरति (हृ, c. 1.) : V. TO COLLECT.

CONGREGATION : I. COLLECTION : q. v. : समाहारः. II. AN ASSEMBLY : q. v. : समाजः.

CONGREGATIONAL : सामाजिकः (की, कं) (?).

CONGRESS : महासभा.

CONGRUITY : सङ्गतता. *C.* (of a sentence) : आकाङ्क्षा, Ki.

CONGRUOUS : सङ्गतः (ता, तं).

CONIC,-AL : *शङ्क्वाकारः (रा, रं). *C. section* : *शङ्कुखण्डः.

CONJECTURAL : (1) वैतर्किकः (की, कं) (rare) ; आनुमानिकः (की, कं).

CONJECTURE (subs.) : (1) वितर्कः, *your c. is right* : उपपन्नस्ते वितर्कः, V. ; (2) ऊहः or ऊहा (= guess) ; (3) शङ्का (= apprehension) ; (4) अनुमानं (= inference).

CONJECTURE (v.) : (1) तर्कयति, वि-, (तर्क्, c. 10.), *which do you c.* [to be Sakuntala] : त्वं तावत् कतमां तर्कयसि, Sa. VI. ; (2) ऊहते (ऊह्, c. 1.), *c.d that they were devoid of hostile feelings* : औहिष्ट तान् वीतविरुद्धबुद्धीन् B. III. 48.

CONJOIN : संयोजयति (युज् c. 10.) : V. TO JOIN.

CONJOINT : संहतः (ता, तं) : V. UNITEDLY.

CONJOINTLY : (1) expr. by adj., *but c.* : संहतास्तु, H. ; (2) सम्भूय, *all c.* : सर्वे सम्भूय, Mat. : V. TOGETHER.

CONJUGAL : Ph. *c. love* : दम्पत्योः प्रेम ; *tragression of c. duties* : दम्पत्योः परस्परं धर्मव्यतिक्रमः, K. b. ; *c. fidelity* : अव्यभिचारः, K. b. V. CHASTITY.

CONJUGALITY : (1) दाम्पत्यम् ; (2) संयोगः (=union).

CONJUGATE (v.) : Ph. *c.* भू *in the* लिट्. भूधातोर्लिट्रूपाणि (n. pl.) ब्रूहि, वद, etc. : V. TO SAY.

CONJUGATION : I. The act : धातुरूपाख्यानम्. II. A class of verbs : गणः. III. A scheme : धातुरूपादर्शः.

CONJUNCTION : I. Union : q. v. II. In gram. : समुच्चयार्थकमव्ययम्. III. In Astro. : योगः, सं-, *planetary c.* : ग्रहयोर्योगः, Su.

CONJUNCTIVE : I. Connection : q. v. II. Occasion : अवसरः.

CONJURATION : I. An entreaty : q. v. II. Enchantment : q. v. : इन्द्रजालम्, *to practise c.* : इन्द्रजालमाचरति, K. III. Magic : q. v.

Conjure (v. t.) : I. To adjure, implore : q. v. II. To enchant : मोहयति (c. of मुह्), *c.ing the king of Malava by my c.ing art* : इन्द्रजालविद्यया मालवेन्द्रं मोहयन्, D. *C. up* : उत्थापयति (c. of स्था).

Conjurer : इन्द्रजालिकः or ऐन्द्रजालिकः, Ra.

Connect : सम्बध्नाति, अभि-, (rare) (बन्ध्, c. 9.), *it is not an iota c.ed with its faults or merits* : तत्कृतेन दोषेण गुणेन वाऽणुमात्रेणापि स न सम्बध्यते, S. ; *c.ed with each other* : इतरेतराभिसम्बद्धः (द्धा, द्धं), N. d. : v. TO UNITE.

Connectedly : (1) ससम्बन्धम् ; (2) सङ्गतं (consistently).

Connection, Connexion : (1) सम्बन्धः (best equiv.), *an enviable c.* : श्लाघ्यसम्बन्धः, R. ; *the c. between the families of Janaka and Raghu* जनकानाञ्च रघूणाञ्च सम्बन्धः, Vi. ; (2) सम्पर्कः, *to disallow c.* : सम्पर्कम् अनुजानाति, Mal. ; (3) सङ्गः (=being together), *with your c.* : सङ्गेन वः, Ku. : v. ASSOCIATION ; (4) प्रबन्धः (=connectedness, as of a discourse), Ki. ; (5) सङ्गमः (sp. sexual c.).

Connective : सम्बन्धिन् (f. नी), Da.

Connivance : उपेक्षा (?).

Connive at : उपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) (?).

Connoisseur : (1) गुणज्ञः ; (2) अभिज्ञः.

Connubial : v. CONJUGAL, NUPTIAL.

Conquer : (1) जयति (जि, c. 1.), *to c. Persia* : पारसिकान् जेतुं, R. IV. 60. ; *one who has c.ed his passions* : जितेन्द्रियः, Ku. ; (2) विजयते (जि, c. 1.), *c.ed him in battle* : युधि तं विजिग्ये, Vi. ; (3) निर्जयति, अवजयति (rare), *one who has c.ed the world* : अवजितभुवनः, Ki. : v. TO SUBDUE, SUBJUGATE, SURMOUNT.

Conqueress : (1) जेत्री ; (2) विजेत्री.

Conquering (adj.) : जयिन्, विजयिन् (f. नी), *c. power* : विजयिवीर्यम्, Vi.

Conqueror : (1) जेतृ, वि-, (rarely अव-,) (m.), *c. of the (three) worlds* : जगतां जेता, Vi. ; (2) जित् (m.) in comp., *c. of Indra* : इन्द्रजित्.

CONQUEST : I. The act : जयः, वि- : v. VICTORY, SUBJUGATION. II. That which is conquered : expr. by जितः (ता, तं).

CONSANGUINITY : सगोत्रता ; सनाभिता.

CONSCIENCE : no equiv. : *संज्ञानम्.

CONSCIENTIOUS : *संज्ञानिन् (f. नी) : v. UPRIGHT, JUST.

CONSCIENTIOUSLY : *संज्ञानेन ; अमायया (=sincerely.).

CONSCIENTIOUSNESS : *संज्ञानिता ; धार्म्मिकता (=piety) ; न्यायपरायणता (=uprightness).

CONSCIOUS : I. Possessing c.ness : चेतनः or सचेतनः (ना, नं), *even by (those) who are not c.* : विचेतनैरपि, Ku. II. Aware, sensible : expr. by the verbs. : जानाति (ज्ञा, c. 9.), वेत्ति (विद्, c. 2.), etc. (=to know : q. v.); *though c. unable to control the organs* : जानानाप्यप्रभवन्ती करणानाम्, K. ; *which one can only be c. of* : स्वसंवेद्यः (द्या, द्यं), K.

CONSCIOUSLY : (1) ज्ञानात् ; (2) ज्ञानतः ; (3) ज्ञानपूर्वम्.

CONSCIOUSNESS : I. Sensation : चेतना or चैतन्यम्, *deprived her of c.* : तस्याश्चेतनां जहार, K. ; (2) संज्ञा, *to restore c.* : संज्ञां ग्राहयति, K. II. Knowledge : (1) ज्ञानम् ; (2) उपलब्धिः.

CONSCRIPT : I. Subs. : v. RECRUIT. II. Adj. : पत्त्रारोपितः (ता, तं).

CONSCRIPTION : बलसमुत्थानम्, D., and sim. comp.s.

CONSECRATE : (1) प्रतिष्ठापयति (c. of स्था) (of idols, etc.), Mat. ; (2) पवित्रीकरोति or पवित्रयति (=to make sacred), *will c. my language* : मद्गिरं पवित्रयिष्यति, N. I. 2.

CONSECRATE,-D (adj.) : v. SACRED, HOLY.

CONSECRATION : (1) प्रतिष्ठापनम्, V. m. ; (2) better by verb.] [पञ्चवर्षं.

CONSECUTIVE : expr. by adv. अनुक्रमेण, *for five c. years* : अनुक्रमेण

CONSECUTIVELY : अनुक्रमेण.

CONSENT (subs.) : सम्मतिः, *to obtain your c.* : तव सम्मतिमधिगन्तुम्, N. II. 43. ; *sells without the c. of the owner* : स्वाम्यसम्मतो विक्रीणीते, M.

Consent (v.) : (1) सम्मतिं ददाति (दा, c. 3.) ; (2) सम्मत (ता, तं) भवति. Ph. *I c. to what has been written above* मतं मे यदत्रोपरि लेखितम्, Y.

Consequence : I. Result, effect : q. v. : फलम्, *of evil c.s* : अनिष्टफल: (ला, लं) Mu. Ph. *in c. of* : v. for, account of, on- ; *the c. of which was* : तत: or अत:. II. Logical : निगमनम्. III. Importance. Ph. *of no c.* निरर्थक: (का, कं) ; *a matter of great c.* गुर्वर्थ: ; *doing what is of little c.* यत्किञ्चनकारिता, K.

Consequent (adj.) : v. attendant. *C. to* : v. after.

Consequent (subs.) : I. In Logic : निगमनम्. II. Of ratios : perh. अन्त:.

Consequential : I. Lit. : आनुषङ्गिक: (की, कं). II. Pompous, conceited : q. v.

Consequentially : I. Logically : q. v. II. Eventually : q. v. III. In a regular series : अनुक्रमेण ; पौर्वापर्येण. IV. Pompously, conceitedly : q. v.

Consequently : अत:, *c. the behavior of men is the same as of (lower) animals* : अत: समान: पश्वादिभि: पुरुषाणां व्यवहार:, S. : v. therefore.

Conservation : रक्षा : v. preservation.

Conservative (subs.) : *नवविद्वेषिन् (f. णी) ; स्थितिपाल: (ली, लं). *C. ministry* : *नवविद्वेषिसचिवमण्डलम्.

Conservator : (1) रक्षक: ; (2) पाल: in comp., *c. of a forest* : वनपाल: : v. preserver.

Conservatory : *प्रसूनशाला.

Conserve : I. Verb : रक्षति : v. to preserve. II. Subs. : v. preserve.

Consider : I. In gen. sense : (1) विचारयति (c. of चर्), *if it is c.ed, this quitting of life [by widows] is selfish* : अत्र हि विचार्यमाणे स्वार्थ एव प्राणपरित्यागोऽयम्, K. ; (2) विमृश (श) ति (मृश् or -ष्, c. 6.), *without c.ing*

the sayings of Manu and others : मन्वादिवाक्यान्यविमृश्य, Da. ; (3) आलोचयति, समा-, पर्या-, (लोच्, c. 10.), *c.ing their (comparative) importance and insignificance* : तेषां गुरुलघुभावं पर्यालोच्य, K. b. ; (4) चिन्तयति, परि-, वि-, सं-, (चिन्त्, c. 10.), (= to think of), *c.ing the painfulness of affection* : चिन्तयित्वा दुःखतां स्नेहस्य, K. ; (5) समीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) (= to look at), *age is not c.ed among elders in virtue* : न धर्मवृद्धेषु वयः समीक्षते, Ku. II. To regard, think : मन्यते (मन्, c. 4.), *one who c.s himself learned* : पण्डितम्मन्यः (न्या, न्यं), B.

Considerable : I. Respectable : q. v. II. Moderately large : अनल्पः (ल्पा, ल्पं), *a c. force* : अनल्पं बलम्, D. : v. MANY, LARGE.

Considerably : बलवत्, Sa. : v. MUCH, EXCEEDINGLY.

Considerate (adj.) : I. Mindful of the feelings or rights of others : no equiv. सदयः (या, यं) (= kind), *enjoyed in a c. manner* : सदयं बुभुजे, R. II. Circumspect : समीक्ष्यकारिन् (f. णी) ; विमृश्यकारिन् (f. णी).

Considerately : I. With due regard to others : सदयं (= kindly). II. Circumspectly : (1) विमृश्य ; (2) समीक्ष्य.

Considerataness : I. Thoughtful kindness : दया (?). II. Prudence : समीक्ष्यकारिता.

Consideration : I. Deliberation : (1) विचारः or विचारणा, *agreed without c.* : अविचारानुमतः (ता, तं), D. II. ; (2) आलोचना, सम्-, परि- ; (3) विमर्शः ; (4) समीक्षा (= circumspection) ; (5) चिन्ता (= thinking). II. Regard : आदरः. *To have c. for* : आद्रियते (दृ, c. 4.), *has no c. for munificence* : न त्यागमाद्रियते, K. *In c. of* : expr. by inde. past. part. *in c. of its being the first (offence)* : प्रथममिति प्रेक्ष्य, Sa. : v. ACCOUNT OF, ON-. III. Respectability : प्रतिष्ठा, *of c.* : लब्धप्रतिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं) : v. CHIEF. IV. Motive, reason, : q. v. : कारणम्. V. In law : अर्थः (?).

Consign : v. to entrust, deliver, send.

Consignment : (1) प्रेरणम् (=sending) ; (2) समर्पणम् (= delivery) ; (3) निक्षेप: (=depositing).

Consist : I. To subsist : q. v. II. To be consistent : v. consistent. III. To c. of : Ph. *on what it stands and of what it c.s of* यदाधारं यदात्मकम्, V. p. ; *the science of astronomy c.s of three branches* ज्योतिःशास्त्रं स्कन्धत्रयाधिष्ठितम्, V. m. ; *the Gayatri (metre) c.s of 24 syllables* चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री, Up. : v. c.ing of. IV. To c. in : Ph. : *perspicuity c.s in clearness of meaning* : अर्थवैमल्यात्मा प्रसादः, Kav. ; *grace c.s in picturesqueness of language* उक्तिवैचित्र्यरूपं माधुर्यम्, Kav.

Consisting of : (1) -मयः (यी, यं), *food c. of water, fruit, and roots* : जलफलमूलमयेष्वाहारेषु, K. Ph. : *an army c. chiefly of elephants* हास्तिकप्रायं सैन्यं, Ra. ; (2) आत्मकः (का, कं), *in beings c. of five [elements]* पञ्चात्मकेषु भूतेषु, B. p. ; (3) in some cases by deriv., *c. of five elements* : पाञ्चभौतिकः (की, कं).

Consistence, Consistency : I. Firmness, stability : q. v. : स्थैर्यम्. II. Combination : q. v. : III. Congruity : साङ्गत्यम्. IV. Thickness : q. v.

Consistent : I. Congruous : सङ्गतः (ता, तं). II. Firm, solid : q. v.

Consistently : (1) सङ्गतम् ; (2) ससम्बन्धम्.

Consistory : धर्मसभा (?).

Consolable : (1) आश्वासनीयः (या, यं) ; (2) सा(सा)न्त्वनीयः (या, यं)

Consolation : (1) आश्वासः ; (2) समाश्वासः ; (3) शान्त्वनं or सान्त्वनं,-ना. *To give c.* : v. to console.

Consolatory : I. Adj. : (1) आश्वासकः (सिका, सकं) ; (2) शोकापनोदननिपुणः (णा, णं), K. II. Subs. : सान्त्वनम्, उप-, *with mild c.s* : मृदुभिरुपसान्त्वनैः, K.

CONSOLE (v. t.) : (1) आश्वासयति, सम्-, (c. of श्वस्), K. ; (2) आ(सा)न्त्वयति, उप-, अभि-, (शान्त्व् or सान्त्व्, c. 10.), B. ; (2) अभ्युपपद्यते (पद्, c. 4.), *to c. Rati* : रतिमभ्युपपत्तुम्, Ku, IV. 25. ; (3) प्रकृतौ स्थापयति (c. of स्था) (= to put in natural state), R.

CONSOLE (subs.) : नियूंहः (?).

CONSOLER : यः (या, यं) आश्वासयति : V. TO CONSOLE.

CONSOLIDATE : (1) संहन्ति (हन्, c. 2.) ; (2) दृढीकरोति (= to make firm).

CONSONANCE : I. Of sounds : साम्यम्. II. Suitableness : q. v. : योग्यता.

CONSONANT (adj.) : I. Accordant : समः (मा, मं). II. Suitable, consistent : q. v.

CONSONANT (subs.) : (1) व्यञ्जनं or व्यञ्जनवर्णम् ; (2) हल् (according to the arrangement of Panini), *ending in a c.* : हलन्त (f. न्ता).

CONSORT (subs.) : i. e. husband or wife : q. v.

CONSORT WITH : V. ASSOCIATE WITH.

CONSPICUOUS : I. Manifest : q. v. : प्रकाशः or सुप्रकाशः (शा, शं). II. Prominent, great : q. v. : उत्कृष्टः (ष्टा, ष्टं).

CONSPICUOUSLY : स्पष्टम् : V. PLAINLY, REMARKABLY.

CONSPICUOUSNESS : I. Lit. : प्रकाशता. II. Eminence, renown : q. v.

CONSPIRACY : (1) कुचक्रं (= cabal) ; (2) उपजापः (= plot).

CONSPIRATOR : (1) कुचक्रिन् (f. क्रिणी) ; (2) उपजापक (f. पिका).

CONSPIRE (v.) : I. To plot : q. v. : उपजपति (जप्, c. 1.). II. To combine, agree : q. v.

CONSTABLE : (1) रक्षिन् (m.) (=watchman) ; (2) नागरिकः (= municipal c. ?), D. II. *Lord high c.* : *महादण्डनायकः.

CONSTANCY : I. Firmness : (1) स्थैर्यं or स्थिरता ; (2) निश्चलता. II. Of mind : स्थैर्यं : V. FORTITUDE, PERSEVERANCE.

CONSTANT : I. Firm : (1) स्थिरः (रा, रं), *my entire fortune is c.* : स्थिरा

मम सर्वसम्पत्, Si; (2) अचल: or निश्चल: (ला, लं), *regard for dependents is not c.*: चलं गौरवमाश्रितेषु, Ku.; (3) अवस्थित: or व्यवस्थित: (ता, तं) (rare), *love for women is not c.*: प्रेम दयितासु नावस्थितम्, Ku. IV. 28. II. Continuous : q. v. : सतत: (ता, तं).

CONSTANTLY : I. Firmly : (1) स्थिरम्; (2) अचलम्. II. Continuously, perpetually : q. v. : सततम्, *think of truths c. in your mind* : तत्त्वं चिन्तय सततं चित्ते, J.

CONSTELLATION : राशि:, *c. of the lion* : सिंहराशि:.

CONSTERNATION : संत्रास: : v. TERROR, AMAZEMENT.

CONSTIPATE : (1) बध्नाति (बन्ध्, c. 9.); (2) अवरुणद्धि (रुध्, c. 7.); (3) अवष्टभ्नाति, वि-, (स्तम्भ्, c. 9.); (4) नह्यति, आ-, (नह्, c. 4.). *N. B.* These verbs take as their acc. मलम्, पुरीषम्, etc. *C.ing* : v. COSTIVE (1).

CONSTIPATION : (1) बद्धविट्कता, and sim. comp.s, Sr.; (2) विष्टम्भ:, Sr.

CONSTITUENT (adj.) : Ph. *c. part* साधनम् : v. ELEMENT.

CONSTITUENT (subs.) : I. An elector : q. v. II. A component : q. v.

CONSTITUTE : I. To enact, establish : q. v. II. To appoint, depute : q. v. III. To form, compose. Ph. *after deciding what c.s a poem* : काव्यस्वरूपं निरूप्य, Kav.; *clearness of meaning c.s perspicuity* : अर्थवैमल्यात्मा प्रसाद:, Kav.; *body or wealth does not c. manhood* : न वपुर्वसु वा पुंस्त्वमूलम्, D.

CONSTITUTION : I. Formation : q. v. II. Natural condition, temperament : प्रकृति: III. Government : perh. तन्त्रम्.

CONSTITUTIONAL : I. Inherent in the constitution : स्वाभाविक: (की, कं). II. Regulated by a c. : Ph. *c. government* *व्यवस्थिततन्त्रम्; *c. law* : *तन्त्रव्यवस्था. [Lawfully : q. v.

CONSTITUTIONALLY : I. Naturally : (1) प्रकृत्या; (2) स्वभावत:. II.

CONSTRAIN (v.) : I. To compel : q. v. : सम्पीडयति (पीड्, c. 10.). II. To restrain : q. v. III. To compress : q. v.

Constraint: I. Compulsion : q. v. II. Restraint : q. v.

Constrict (v.) : संकोचति (कुच्, c. 1.) : v. TO CONTRACT.

Construct (v.) : निर्मिमीते (मा, c. 3.) : v. TO BUILD, MAKE.

Construction : I. Making : निर्माणम्. II. Form : q. v. III. Of a sentence : (1) अन्वयः ; (2) सम्बन्धः ; (3) योजना. IV. Sense, meaning : q. v. : अर्थः.

Constructive : perh. फलार्थ, *c. treason* : *फलार्थराजद्रोहः.

Construe (v.) : I. To explain the construction of : अन्वयं वदति (वद्, c. 1.). *To be c.d* : (1) अन्वीयते (pass. of इ), Da. ; (2) सम्बध्यते (pass. of बन्ध्), *why the word 'so' is not c.d with brother* : तथा पदं भ्रात्रैव कुतो न सम्बध्यते, Da. II. To explain interpret : q. v.

Consubstantial : स्वरूपः (पा, पं).

Consul : I. Ancient : *कंसलः ; दण्डनायकः. II. An agent of a foreign government : *अनुदूतः.

Consulate, Consulship : *कंसलपदम्.

Consult : मन्त्रयति,-ते (मन्त्र्, c. 10.), *c. my good* : मन्त्रयध्वं हितं मम, Mah., *c.ed with the ministers* : मन्त्रिभिः सार्धं मन्त्रयामास, V. p. : v. also TO CONSIDER ; ATTEND ; ASK.

Consultation : (1) मन्त्रणा ; (2) मन्त्रः,-न्त्रं, *to hold c.* : मन्त्रं करोति, P. : v. CONSIDERATION.

Consumable : क्षयिन् (f. णी) : v. PERISHABLE.

Consume (v.) : क्षपयति (c. of क्षि) : v. TO DESTROY, WASTE.

Consumer : I. Destroyer : q. v. II. Devourer : खादकः.

Consummate (v.) : पूरयति (c. of पूर्) : v. TO COMPLETE.

Consummate (adj.) : परिपक्वः (क्वा, क्वं) : v. PERFECT.

Consummation : I. Perfection : q. v. : परिपाकः, *seeing his c. in civility* : वीक्ष्य तस्य विनये परिपाकम्, N. II. Close, end : q. v.

Consumption : I. Decay, destruction : q. v. : क्षयः. II. Of commo-

dities : perh. best expr. by विक्रयः (=sale). III. A disease : (1) क्षयरोगः ; (2) यक्ष्मन् or राजयक्ष्मन् (m.) ; (3) क्षीषः.

CONSUMPTIVE : क्षयरोगिन् (f. णी).

CONTACT : I. Lit. : स्पर्शः. II. Association : q. v. : सम्पर्कः.

CONTAGION : I. Contact : स्पर्शः. II. Infection by c. : स्पर्शसञ्चारः.

CONTAGIOUS : Ph. c. *disease* आमयः स्पर्शसञ्चारी, Raj.

CONTAIN (v.) : I. To comprise : (1) by bah. comp., *a dwelling c.ing eight courts* : अष्टप्रकोष्ठं भवनम्, Mr. : v. HAVING ; (2) by गर्भः (र्भा, र्भं) in comp., *this house c.s men* : पुरुषगर्भमेतद्गृहम्, Mu. ; *c.ing moral instruction* : धर्मोपदेशगर्भः (र्भा, र्भं), K. : v. also TO HOLD, INCLUDE. Ph. : *I saw that it c.ed this couplet* (lit. written on it) तस्यामिमामभिलिखितामार्यामपश्यम्, K. II. To restrain : q. v.

CONTAINING : v. TO CONTAIN (I).

CONTAMINATE : दूषयति (c. of दुष्) : v. TO POLLUTE.

CONTAMINATION : दूषणम् : v. POLLUTION.

CONTEMN : अवमन्यते (मन्, c. 4.) : v. TO DESPISE.

CONTEMNER : अवमन्तृ (f. न्त्री) : v. DESPISER.

CONTEMPLATE : I. Trans. : v. TO CONSIDER. II. Intrans. : ध्यायति (ध्यै, c. 1.) : v. TO MEDITATE.

CONTEMPLATION : (1) चिन्ता : v. CONSIDERATION ; (2) ध्यानम् : v. MEDITATION. *To have in c.* : i. e. to intend or purpose : q. v.

CONTEMPLATIVE : (1) ध्यानपरः (रा, रं) ; (2) चिन्ताप्रवणः (णा, णं).

CONTEMPLATOR : ध्यानिन् (f. नी).

CONTEMPORANEOUS, CONTEMPORARY : (1) समकालः (ला, लं) ; (2) समकालीनः (ना, नं) ; (3) तुल्यकालः (ला, लं), *these kings will be c.* : एते तुल्यकाला भूभृतो भविष्यन्ति, V. p.

CONTEMPT : (1) अवज्ञा, *was turned out with c.* : अवज्ञया निःसारितः, P. : (2) अवमाननम्, *c. of each other* : अन्योन्यावमाननम्, D. ; (3) अनादरः, Ki. ;

(4) अवमन्यते, M. n. Ph. : *to treat with c.* : अवजानाति (ज्ञा, c. 9.) : V. TO DESPISE.

CONTEMPTIBLE : (1) निकृष्टः (ष्टा, ष्टं) : V. MEAN ; (2) गर्हितः (ता, तं) : V. DESPICABLE.

CONTEMPTUOUS : V. DISDAINFUL, HAUGHTY.

CONTEMPTUOUSLY : (1) अवज्ञया ; (2) सावज्ञम् ; (3) सावमानम् ; (4) अनादरेण ; (5) अवगणनया.

CONTEND : (1) विगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (=to contest), *c.ing with the enemy of Namuchi* (i. e. Indra) : नमुचिद्विषा विगृह्य, Si. I. 51. ; (2) विरुणद्धि (रुध्, c. 7.) : V. TO OPPOSE ; (3) विवदते (वद्, c. 1.) : V. TO DISPUTE ; (4) स्पर्द्धते (स्पर्द्ध्, c. 1.) : V. TO IRE.

CONTENDING (part. adj.) : विवदमानः (ना, नं) ; better expr. by verb.

CONTENT (adj.) : (1) सन्तुष्टः or तुष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) सन्तोषवत् (f. ती) (rare), P. Ph. : *you should be c.* : त्वया सन्तोषः कार्यः, P. II. 6.

CONTENT, TO BE : तुष्यति, सं-, (तुष्, c. 4.), *an intelligent man is c. with whatever is his own* : यस्य यावत् स तेनैव स्वेन तुष्यति बुद्धिमान्, V. p.

CONTENT (v. t.) : सं-तोषयति (c. of तुष्) : V. TO SATISFY, PLEASE.

CONTENT (subs.) : I. Contentment : q. v. II. Reward : q. v. : पारितोषिकम्. III. Capacity : q. v. : *the cubic c.s of a sphere* : गोलस्यान्तर्गतं घनफलम्, Li. IV. That which is contained : Ph. *the c.s of a book* : यद्ग्रन्थे लिखितम् ; *table of c.s* : निर्घण्टपत्रम् or सूचिपत्रम्, Maheshachandra.

CONTENTEDLY : expr. by the adj. : सन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं).

CONTENTION : I. Contest, strife : q. v. : विवादः. II. Controvercy : q. v. : विवादः, Da. Ph. : *your c. is not valid* : *न सङ्गतस्ते वादः. III. Eagerness : q. v. Ph. : "*c. of mind*" : मनःसंयोगः.

CONTENTIOUS : विवादप्रियः (या, यं) : V. QUARRELSOME, LITIGIOUS.

CONTENTIOUSNESS : V. QUERRELSOMENESS, LITIGIOUSNESS.

CONTENTMENT : सन्तोषः, *there is no wealth like c.* : सन्तोषतुल्यं धनमस्ति नान्यत्, P. II. 6.

CONTERMINOUS : एकसीम: (मा, मं) ; or by circum. : V. BORDER.

CONTEST (subs.) : I. Dispute : q. v. : विवादः. II. Strife : विग्रहः, *a furious c.* : तुमुलो विग्रहः, Mat.

CONTEST (v.) : I. To dispute : q. v. II. To contend, fight : q. v. : विगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

CONTESTED : expr. by विवाद in comp. : V. DISPUTED.

CONTEXT : perh. अन्वयः.

CONTEXTURE : V. SYSTEM.

CONTIGUITY : (1) संलग्नता ; (2) सन्निकर्षः (=nearness) ; (3) सम्पर्कः (= contact).

CONTIGUOUS : (1) संलग्नः (ग्ना, ग्नं) (=adjoining) ; (2) सन्निकृष्टः (ष्टा, ष्टं) (= adjacent : q. v.).

CONTINENCE : (1) संयमः ; (2) संयमिता ; (3) जितेन्द्रियता,-त्वं ; (4) इन्द्रियजयः, K.

CONTINENT (adj.) : I. Chaste : (1) संयमिन् (f. नी) ; (2) जितेन्द्रियः (या, यं). II. Continuous : q. v.

CONTINENT (subs.) : I. Lit. : वर्षः (?), V. p. II. Europe as distinguished from England : *इयुरूपवर्षः.

CONTINENTAL : I. Lit. : *वर्षीयः (या, यं) or वर्ष im comp., *c. congress* : *वर्षसभा. II. Of Europe : expr. by comp., *c. tour* : *इयुरूपवर्षभ्रमणम्.

CONTINENTLY : (1) संयमेन ; (2) जितेन्द्रियतया.

CONTINGENCE, CONTINGENCY : I. Possibility : सम्भावना. II. A casualty : expr. by words meaning *uncertain, doubtful* : *follows c.s* : अध्रुवाणि निषेवते, H. ; *even if his connection was a c.* : सन्दिग्धोऽप्यस्य समागमो यदि स्यात्, K.

CONTINGENT (adj.) : (1) अनिश्चितः (ता, तं), (=uncertain) ; (2) सन्दिग्धः

(ग्धा, ग्धं) (=doubtful). *C. on* : श्रायत्त: (त्ता, त्तं), *c. on fate* : दैवायत्त: (त्ता, त्तं), Ve. : V. TO DEPEND (II).

CONTINGENT (subs.) : अंश: (= share) : V. QUOTA.

CONTINGENTLY : V. ACCIDENTALLY.

CONTINUAL : (1) नित्य: (त्या, त्यं) (prop=perpetual) ; (2) अविरत: (ता, तं) : V. INCESSANT ; (3) अविच्छिन्न: (न्ना, न्नं) V. UNINTERRUPTED.

CONTINUALLY : (1) सततम्, *in c. passing time* : काले सततयायिनि, V. १. : V. ALWAYS ; (2) अविरतं : V. INCESSANTLY ; (3) मुहुर्मुहु: : V. FREQUENTLY.

CONTINUANCE : I. Constancy, stay : q. v. : स्थिति:, अव-. II. Continuity : q. v. Ph. *of long c.* बहुकालस्थायिन् (f. नी).

CONTINUATION : I. The act of continuing : expr. by circum. : V. TO CONTINUE. II. Continuity : q. v. III. That which is continued, as the c. of a story : शेष: : V. REMAINDER, SEQUEL.

CONTINUE (v. i.) : I. To stay : q. v. : तिष्ठति, अव-, (स्था, c. 1.). II. To last : q. v. III. To persevere : तिष्ठति, अव-,.

CONTINUE (v. t.) : expr. by *adv.* : or by *not* and *cease, by c.d calls* : नित्यविहितोपहूतिषु, Si. ; *c.d to quarrel* : कलहं कुर्व्वाणा न विश्राम्यति, P. ; *and c.d the journey day and night* : दिवारात्रौ चाव्रहत्, K.

CONTINUITY : (1) प्रसक्ति: ; (2) प्रबन्ध:, *c. of making sacrifices* : अध्वरार्थ क्रियाप्रबन्ध:, R. ; (3) अविच्छेद: (= uninterruptedness) ; (4) अविराम: (= unceasingness) ; (5) सातत्यम् (= perpetuity).

CONTINUOUS : (1) प्रसक्त (f. क्ता), *c. lightning* : प्रसक्तविद्युत्, Ki. ; (2) अविच्छिन्न: (न्ना, न्नं) (= uninterrupted), *by c. performance* : अविच्छिन्नादनुष्ठानात्, M. n. ; (3) अविरत: (ता, तं) : V. INCESSANT.

CONTINUOUSLY : (1) सततं or सन्ततं, Ki. ; (2) अविच्छिन्नम् ; (3) अविरतम् ; (4) प्रसक्तम्.

CONTINUOUSNESS : V. CONTINUITY.

CONTORT : V. TO DISTORT (I), TWIST.

CONTORTION : V. DISTORTION.

CONTOUR : (1) आकारः (=form) ; (2) परिवेशः (= circumference).

CONTRABAND : निषिद्धः or प्रतिषिद्धः (द्धा, द्धं), K. b.

CONTRACT (v. t.) : I. To bring into less compass : (1) संकोचयति (कुच्, c. 1.) or संकोचं नयति (नी, c. 1.), प्रापयति (c. of आप्), etc. ; (2) कुञ्चयति, आ-, वि-, (c. of कुञ्च्) ; (3) संक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (=to shorten) ; (4) समूहति (ऊह्, c. 1.) (=to bring together), *as if c.ing the quarters* : दिशः समूहन्निव, Ki. II. To acquire, gain : q. v. : अधिगच्छति (गम्, c. 1.). III. In gram. : संक्षिपति (?). Miscel. : *to c. a debt* : ऋणं करोति, *a debt c.ed by a husband* : पतिकृतमृणम्, N. s. ; *to c. a disease* : व्याधिम् अधिगच्छति (गम्, c. 1.), अवाप्नोति (आप्, c. 5.), etc. Sr. ; *I will c. the union of Madalekha with Vaisampayana* : वैशम्पायनस्य मदलेखया सह घटनां कारयामि, K. ; *to c. frienship* : सौख्यं बध्नाति, Ku.

CONTRACT (v. i.) : I. To shrink : (1) संकुचति (कुच्, c. 6.), *skin c.s* : संकुचति चर्म, V. d. ; (2) कुञ्चति, वि-, आ-, (कुञ्च्, c. 1.) ; *with the brow c.ed* : विकुञ्चितभ्रूलतम्, Ku. v. 74, (3) संकोचम् एति, व्रजति, etc. II. To covenant : (1) समयं or संविदं करोति ; (2) अभ्युपैति (इ. c. 2.) (= to agree), *c.ing for service* : शुश्रूषामभ्युपेत्य, Vri. ; Ph. : *should reside the time c.ed for* : कृतं कालं निवसेत्, Y. ; *should complete the time c.ed for* : कृतं कालं समापयेत्, N. s.

CONTRACT (subs.) : I. Lit. : (1) नियमः ; (2) समयः ; (3) संविद्,-दा (f.), *breach of c.* : संविद्व्यतिक्रमः, M. II. A contracted word : संक्षिप्तपदम् (?).

CONTRACTIBILITY, CONTRACTILITY : संकोचशीलता.

CONTRACTIBLE, CONTRACTILE : (1) संकोचशीलः (ला, लं) ; (2) कुञ्चनीयः (या, यं) (rare). [An abbriviation : संक्षेपः.

CONTRACTION : I. Lit. : (1) संकोचः,-चं ; (2) कुञ्चनम्, वि-, आ-. II.

CONTRACTOR : (1) समयकारिन् (f. णी); (2) कृतसंविद् (mfn.).

CONTRADICT : (1) वि-रुणद्धि (रुध्, c. 7.), प्रति-, उप- (= to oppose), S.; (2) प्रतिषेधति (सिध्, c. 1.), (=1), *he would c. the variety of the world*: स जगद्वैचित्र्यं प्रतिषेधेत्, S. III. 33; (3) प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.) (=gainsay): V. TO DENY. *To c. a man* : expr. by circum., *he c.ed himself on many points* : *स बहूनि विरुद्धवचनान्युवाच.

CONTRADICTION : (1) विरोधः; (2) प्रतिषेधः; (3) प्रत्याख्यानम् (= denial).

CONTRADICTORY : I. Opposing in terms : (1) विरुद्धः (द्धा, द्धं); (2) विरोधिन् (f. नी), *these two assertions are c.* : परस्परविरोधिनी वचने, Mu. I. II. Repugnant, inconsistent : q. v.

CONTRADISTINCTION : (1) वैपरीत्यम्; (2) वैलक्षण्यम्.

CONTRARIETY : I. Contrary state : वैपरीत्यम्. II. Inconsistency : विरोधः.

CONTRARIWISE : (1) वैपरीत्येन; (2) विपर्ययेण.

CONTRARY (adj.) : I. In direction etc : (1) प्रति in comp., *driven by c. wind* : प्रतिवातप्रेरितः (ता, तं), D.; (2) प्रतीपः, वि-, (पा, पं), *c. wind* : प्रतीपपवनः, R. XI. 62. II. Opposite : (1) विपरीतः (ता, तं), *but it is c. with learned men* : विपरीतन्तु विपश्चिताम्, M. n.; *as you are of a c. mind* : यतो विपरीतबुद्धिरसि, P.; (2) विरुद्धः (द्धा, द्धं) (=contradictory).

CONTRARY TO : V. AGAINST (II).

CONTRARY (subs.) : (1) विपरीतम्, *in saying that the weak are incurable we get its c.* : कृशा दुश्चिकित्स्या इत्युक्ते विपरीतं गम्यते, Sr.; (2) विपर्ययः, *on the c.* : तद्विपर्ययेण, S.; (3) प्रातिलोम्यम्, Sr.

CONTRAST (v. t.) : Ph. *c. the castes* : वर्णभेदान् प्रदर्शय : V. DIFFERENCE, TO SHOW.

CONTRAST (v. i.) : i. e. to stand in or exhibit c. : expr. by circum. : V. ABOVE.

CONTRAST (subs.) : I. In c.ing : (1) by क......क, *what a c. between*

the solar dynasty and (my) little mind : क्व सूर्यप्रभवो वंशः क्व चाल्पविषया मतिः, R. I. 2. ; (2) अन्तरम्, (= distance), *that is the c. between you and Rama* : तदन्तरं ते रघुनन्दनस्य, Ma. n. II. Obs. : v. OPPOSITION, DISSIMILARITY.

CONTRAVENE : प्रतिहन्ति (हन्, c. 2.) : v. OPPOSE, VIOLATE.

CONTRAVENTION : व्यतिक्रमः : v. VIOLATION, OPPOSITION.

CONTRIBUTE : I. To give, grant : q. v. : ददाति (दा, c. 3.). II. To help, benefit : q. v.

CONTRIBUTION : I. In gen. sense : दानम्. II. Literary : प्रबन्धः (?), *sends c.s to many papers* : *बह्वीषु पत्रिकासु स प्रबन्धाल्लिखति.

CONTRIBUTOR : I. A giver : दातृ (m.). II. Literary : लेखकः (= writer).

CONTRITE : अनुशयिन् (f. नी) : v. PENITENT.

CONTRITELY : सानुशयम् : v. PENITENTLY.

CONTRITION : अनुशयः : v. PENITENCE, REPENTENCE.

CONTRIVANCE : I. The act : कल्पना : v. INVENTION. II. Plan, artifice : q. v. : (1) उपायः ; (2) उपाधिः, *this object can not be accomplished without some c.* : विनोपाधिनायमर्थो न साध्यः, D.

CONTRIVE (v. t.) : I. To form : (1) उद्भावयति (c. of भू) (= to invent) ; (2) कल्पयति (क्लृप्, c. 10.) (= to think out) ; (3) करोति (= to form) ; (4) चिन्तयति (= to consider). II. To spend : q. v.

CONTRIVE (v. i.) : v. TO PLAN, PLOT.

CONTRIVER : (1) उद्भावयितृ (f. त्री) ; (2) कल्पयितृ (f. त्री).

CONTROL (subs.) : I. Restraint : q. v. : यन्त्रणा, नि-,. II. Command : यन्त्रणा, नि-, *on whom [you] would exercise c.* : यस्योपरि [तव] नियन्त्रणा स्यात्, K. Ph. : *your (duty) is to keep me under your c. and mine to obey it* : वशित्वं वो वश्यता च मम, Vi.

CONTROL (v.) : (1) यच्छति, नि-, सं-, (यम्, c. 1.), *c.'ing the passions* :

संयम्येन्द्रियाणि, K.; (2) यन्त्रयति, (यन्त्, c. 10.), *one whose mouth is not c.'d* : अयन्त्रितमुखः (खा, खं), D; (3) नि-गृह्णाति, विनि-, अभि-, (ग्रह्, c. 9.), *c.'ing rage with patience* : कोपं क्षमया निगृह्णन्, B.

CONTROLLER : (1) नियामकः, *you are king, our c.* : त्वं राजा नो नियामकः, A. r.; (2) नियन्तृ (m.); (3) निग्रहीतृ (m.); (4) नियन्त्रयितृ (m.).

CONTROVERSIAL : expr. by comp. *c. point* : विवादपदम्.

CONTROVERSIALIST : तर्किन् (f. नी); वादिन् (f. नी).

CONTROVERSY : (1) वादः, *to win a c.* : वादं जयति, Mah.; (2) विवादः, *in literary c.s* : विद्याविवादेषु, K.; (3) विचारः (= discussion), *in a c. about truths* : तत्त्वविचारमध्ये, Ki.

CONTROVERT : प्रतिक्षिपति (क्षिप् c. 6.), *c. the doctrine of transiency* : क्षणिकत्वपक्षं प्रतिक्षिपन्ति, D. s. : v. TO DISPUTE, ASSAIL.

CONTROVERTIBLE : (1) प्रतिक्षेपणीयः (या, यं); (2) खण्डनीयः (या, यं) (=refutable).

CONTUMACIOUS : प्रतीपः (पा, पं), *a c. servant* : प्रेष्यः प्रतीपः, H. : v. OBSTINATE, PERVERSE.

CONTUMACIOUSLY : प्रतीपम् : v. OBSTINATELY, PERVERSELY.

CONTUMACIOUSNESS, CONTUMACY : प्रतीपता : v. OBSTINACY, INSOLENCE.

CONTUMELIOUS : अवमानिन् (f. नी) : v. INSOLENT.

CONTUMELIOUSLY : सावमानम् : v. INSOLENTLY.

CONTUMELY : अवमानना : v. INSULT.

CONTUSE : I. To pound : q. v. : पिनष्टि (पिष्, c. 7.). II. To bruise : q. v.

CONTUSION : i. e. a bruise : घृष्टम्, Ni.

CONVALESCENCE : [रोगात्] समुत्थानम् : v. RECOVERY.

CONVALESCENT : [रोगात्] समुत्थितः (ता, तं) : v. TO RECOVER.

CONVENE (v.) : I. Trans. : समाह्वयति (ह्वे, c. 1.) : v. TO ASSEMBLE, SUMMON. II. Intrans. : v. TO MEET, ASSEMBLE.

CONVENIENCE : I. Fitness, suitability : q. v. II. Ease, comfort : q. v. Ph. : *according to one's c.* यथावसरम्.

CONVENIENT : I. Suitable : q. v : उचितः (ता, तं). II. Commodious : सङ्गतः (ता, तं).

CONVENIENTLY : (1) सुखेन (=with ease) ; (2) यथावसरम् (at a c. time).

CONVENT : विहारः : v. MONASTERY.

CONVENTICLE : समाजः, *who will not come to the c.* यः समाजे नागमिष्यति, V. p. : v. ASSEMBLY.

CONVENTION : I. An agreement : q. v. : समयः, *this c. was made by the sages* : एवं मुनिगणैः समयः कृतोऽभूत्, V. p. II. An assembly : q. v. : सभा.

CONVENTIONAL : (1) लौकिकः (की, कं) (=popular) ; (2) सर्वसम्मतः (ता, तं) (=approved by all).

CONVERGE : सन्निपतति (पत्, c. 1.) (?).

CONVERGENCE, CONVERGENCY : सन्निपातः (?).

CONVERGENT, CONVERGING (adj.) : सन्निपातिन् (f. नी) (?).

CONVERSABLE : आलापिन् (f. नी) : v. AFFABLE, COURTEOUS.

CONVERSABLENESS : आलापिता : v. SOCIABILITY.

CONVERSANT : (1) अभिज्ञः (ज्ञा, ज्ञं), *I am not c. with such affairs* : एवंविधानां वृत्तान्तानामनभिज्ञास्मि, K. ; (2) कोविदः (दा, दं) (=learned), *c. with all the Vedas* : वेदसमुदायकोविदः, D. : v. VERSED. Ph. : *c. about* -विषयकः (का, कं) in comp.

CONVERSATION : I. Conduct, behaviour : q. v. II. Intercourse, acquaintance : q. v. III. Talk : (1) आलापः, संलापः, *our c. was in one verse* : आवयोरासीदेकयार्यया संलापः, D. vi. ; (2) सम्भाषा, सम्भाषणम्, *to hold c. with women* : स्त्रीभिः सह सम्भाषणं करोति ; स्त्रीभिः सम्भाषां समाचरति, M. viii. 360.- 1. ; (3) सङ्कथा, *we had some c. about the news of the country* : सङ्कथा च देशवार्तानुविद्धा काचनावयोरभूत्, D. v. ; (4) संवादः (rare),

Mab. ; (5) कथोपकथनं or कथानुकथनम्, N. IV. Sexual intercourse : सङ्गमः.

Conversational ; expr. by comp., *c. power* : संलापशक्तिः.

Converse (subs.) : I. Conversation : q. v. II. The contrary : q. v. : (1) विपरीतम् ; (2) प्रातिलोम्यम् (rare).

Converse (v.) : I. To hold conversation : (1) सं-लपति, आ-, (लप्, c. 1.), *not c.ing even with Madalekha* : मदलेखामप्यनालपन्ती, K. ; (2) सं-भाषते (भाष्, c. 1.), *privately c.s. with witnesses* : मिथः साक्षिभिः सम्भाषते, M. VIII. 55. ; (3) सं-कथयति (कथ्, c. 10.) (rare) ; (4) संवदति (वद्, c. 1.) (rare), *while we are privately c.ing* : रहः संवादिनौ आवां, R. XV. 92. II. To have sexual intercourse : संगच्छति (गम्, c. 1.).

Conversely : तद्विपर्ययेण, S.

Conversion : I. Charge : q. v. : परिवर्त्तनम्. II. Religious : Ph. *c. to Christianity* : *स्वधर्मं परित्यज्य ख्रीष्टधर्मग्रहणम्. III. Interchange of words : व्यत्ययः.

Convert (subs.) : *स्वधर्मं परित्यज्य धर्मान्तरग्राहिन् (f. णी).

Convert (v. t.) : I. To change : q. v. II. Of religion : *स्वधर्मं ग्राहयति (c. of ग्रह्). III. To reform : q. v. IV. To appropriate : q. v.

Convert (v. t.) : *c.ed into mouse* : मूषिको बभूव : v. TO CHANGE.

Convex : *गण्डाकारः (रा, रं) ; मध्योच्चः (च्चा, च्चं).

Convexity : *गण्डाकारता ; मध्योच्चता.

Convey : I. To carry, transport : q. v. : (1) वहति (वह्, c. 1.) (= to carry) ; (2) हरति (हृ, c. 1.) (= to take), *c. my message* : सन्देशं मे हर, Me. I. 7. ; (3) प्रापयति (c. of आप्) (= to cause to reach), *c.ing my respects (to them)* : प्रापितमत्प्रणामः, R. XIV. 60. II. To transfer (property) : सम्-अर्पयति (c. of ऋ). III. To impart : q. v.

Conveyance : I. The act : (1) वहनम् ; (2) by verb. II. Instru-

ment of c. : (1) वाहनम् ; (2) यानम् : v. CARRIAGE. III. Transference : q. v. IV. Deed of c. : *समर्पणपत्रम्.

CONVEYANCER : *समर्पणपत्रकोविदः or -पण्डितः.

CONVEYANCING : *समर्पणपत्रव्यवहारः.

CONVEYER : वाहकः : v. CARRIER.

CONVICT (subs.) : (1) निर्णीतापराधः (धा, धं) (?) ; (2) आदिष्टदण्डः (ण्डा, ण्डं) (?).

CONVICT (v. t.) : I. To find guilty : अपराधं निर्णयति (नी, c. 1.), *the judge c.ed him of murder* : *धर्माधिकरणिकः तस्य वधापराधं निर्णिनाय ; *c.ed by his own conscience* : *स्वसंज्ञानेन निर्णीतापराधः. II. To prove : q. v.

CONVICTION : I. The act of finding guilty : अपराधनिर्णयः. II. Confutation : q. v. III. Belief : विश्वासः.

CONVINCE : (1) विश्वासयति (c. of श्वस्) (= to make to believe) ; (2) सर्वसन्देहान् निराकरोति (कृ, c. 8.) (= to dispel all doubts). *To be c.d* : i. e. to be certain : निश्चयम् अधिगच्छति (गम्, c. 1.), K.

CONVINCING : (1) विश्वासजननः (नी, नं) (=creating belief) ; (2) सर्वसन्देहभञ्जकः (का, कं) (=doubt-removing) ; (3) निश्चायकः (का, कं) (=making certain).

CONVINCINGLY : सर्वसन्देहान् निराकृत्य, and sim. comp.s. [सभा.

CONVOCATION : I. The act : समाह्वानम्. II. An assemblage : q. v. :

CONVOKE : समाह्वयति (ह्वे, c. 1.) : v. TO ASSEMBLE.

CONVOLUTION : v. FOLD, TURN.

CONVOLVULUS : क्षीरविदारी (a species).

CONVOY (v.) : v. TO ACCOMPANY, ESCORT.

CONVOY (subs.) : I. Protection, attendance : q. v. II. A protecting escort : रक्षकः (=guard). III. A ship for c. : रक्षकपोतः (?).

CONVULSE : संक्षोभयति (c. of क्षुभ्) : v. TO AGITATE.

CONVULSION : I. Agitation : q. v. : संक्षोभः. II. Involuntary contraction : (1) आक्षेपकः ; (2) अपतन्त्रकः.

CONVULSIVE : आक्षेपिन् (f. णी).

CONY : शशकः (?).

Coo (v. i.) : (1) कौति (कु, c. 2.), *flurried by c.ing birds* : कुरत्पत्रिकुलाकुलाः, B. ; (2) कूजति (कूज्, c. 1.), *of the c.ing dove* : कूजत्कपोतस्य, Bham.

COOK (v. t.) : (1) पचति,-ते (पच्, c. 1.), *to c. rice* : तण्डुलान् पचति, Bha. ; *c.ed in ghee* : घृतपक्वः (क्वा, क्वं), Bha. ; *c.ing vessel* : पाकपात्रम्, Bha. ; (2) साधयति (c. of सिध्) (rare), *the way of c.ing food* : अन्नानां साधनप्रकारः, Bha. ; *c.ed meat* : सिद्धमांसम्, Bha.

COOK (subs.) : (1) पाचकः ; (2) सूपकारः ; (3) बल्लवः ; (4) सूदः.

COOKERY : पाककला. *C. book* : पाकशास्त्रम्, Bha. ; *skilled in c.* : पाकपण्डितः, Bha.

COOK-ROOM : (1) पाकशाला ; (2) महानस (mn.).

COOL (adj.) : I. Lit. : शीतलः (ला, लं), *with c. fans of lotus-leaves* : शीतलैर्नलिनीदलतालवृन्तैः, Sa. ; *very c.* : सुशीतलः (ला, लं), Ri. : v. COLD. II. Calm, composed : q. v. : शान्तः (न्ता, न्तं). III. Indifferent : q. v.

COOL (subs.) : शीतलता.

COOL (v. t.) : I. Lit. : शीतलीकरोति, *c.ing the rice-scum* : अन्नमण्डं शीतलीकृत्य, D. VI. II. Fig., to allay, moderate : q. v. : शमयति (c. of शम्).

COOL (v. i.) : I. Lit. : शीतलीभवति. II. Fig. : शाम्यति (शम्, c. 4.) : v. TO SUBSIDE.

COOLER : शीतलसाधनम्. [v. COOLER.

COOLING (adj.) : (1) शीतलकरः (री, रं) ; (2) तापहरः (री, रं). *C. apparatus* :

COOLLY : I. Lit. : expr. by adj. II. Calmly : q. v. : शान्तम्. III. Indifferently, impudently : q. v.

Coolness : I. Lit. : (1) शीतलता ; (2) शिशिरता, K. II. Calmness : q. v. : प्रशान्तिः. III. Indifference : q. v. IV. Impudence : q. v.

Coop (subs.) : I. A barrel : q. v. II. A cage : q. v. : वीतंसः.

Coop up or in : नि-रुणद्धि, सं-, (रुध्, c. 7.) (with loc.) *c.d up in a cage* : पञ्जरे संरुध्य, K. : v. TO CONFINE.

Cooper : *दारुकर्मिन् (m.) ; भाण्डकारः.

Cooperage : I. Cooper's work : *दारुकर्मन् (n.). II. Price for it : *दारुकर्ममूल्यम्.

Co-operate : I. To work together : सम्भूय करोति (कृ, c. 8.). II. To help : q. v.

Co-operation : I. Joint operation : (1) सहकारिता, Ki. ; (2) सम्भूयकारिता, M. n. II. Assistance : q. v. : साहाय्यम्.

Coot : I. Lit. : जलचरपक्षिभेदः. II. A simpleton : q. v.

Co-parcener : सहाधिकारिन् (f. णी).

Co-partner : समवायिन् (f. नी) : v. PARTNER.

Co-partnership : समवायिता : v. PARTNERSHIP.

Cope (subs.) : I. A cap : शिरस्कम्. II. A cloak : प्रावारः. III. Coping : q. v. IV. Arch : q. v.

Cope (v. t.) : I. To accost : विगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). II. To requite, reward : q. v.

Cope with : Ph. *c.d with the adverse army* : प्रतिबलं प्रतिजग्राह, D. ; *elephant riders c.d with* (lit. went up to) *elephant riders* : यन्ता गजस्याभ्यपतद्गजस्थम्, R. ; *horse c.d with* (lit. met) *horse* : वाहमीयाय वाजी, Si : v. TO ENCOUNTER.

Copier : v. COPYIST.

Coping (subs.) : कपिशीर्षम्, Wilson.

Copious : (1) प्रचुरः (रा, रं) ; (2) पुष्कलः (ला, लं) ; (3) भूयिष्ठः (ष्ठा, ष्ठ) : v. ABUNDANT.

COPIOUSLY : (1) प्रचुरम् ; (2) भूयिष्ठम् ; (3) प्रभूतम् ; (4) भूरि.

COPIOUSNESS : (1) प्राचुर्यं ; (2) प्रभूतता : v. ABUNDACE.

COPPER (subs.) : I. The metal : ताम्रम्. II A c. coin : (1) ताम्रमुद्रा ; (2) पणः. III. A c. vessel : ताम्रपात्रं : v. CALDRON.

COPPER (adj.) : I. C. coloured : (1) ताम्रः (म्रा, म्रं), *"c.-nose"* : ताम्रनासिका ; (2) ताम्रवर्णः (र्णा, र्णं). II. Consisting of c. : (1) ताम्र- in comp. ; (2) ताम्रमयः (यी, यं).

COPPER (v. t.) : ताम्रपत्रैः आवृणोति (वृ, c. 5.) or पिदधाति (धा, c. 3.).

COPPER-BOTTOMED : ताम्रपत्रावृततलः (ला, लं) (?).

COPPER-FACED : of types : *ताम्रावृतः (ता, तं).

COPPER-PLATE : (1) ताम्रफलकम् ; (2) ताम्रपत्रं ; (3) ताम्रपट्टम्.

COPPER-SMITH : (1) ताम्रकारः ; (2) ताम्रिकः.

COPPERY : ताम्र- in comp. : v. COPPER (adj.).

COPPICE, COPSE : गुल्मः : v. SHRUBBERY, THICKET.

COPULA : क्रिया.

COPULATE : (1) मैथुनं करोति or आचरति (चर्, c. 1.), Mah. ; (2) सङ्गच्छति (गम्, c. 1.), *c.ing in the form of a deer* : मृगरूपेण सङ्गतः, Mah.

COPULATION : (1) मैथुनम् ; (2) सुरतम् ; (3) सङ्गमः ; (4) संसर्गः ; (5) व्यवायः ; B. p. ; (6) निधुवनम्, A.

COPULATIVE : समुच्चयार्थकमव्ययम्.

COPY (subs.) : I. A transcript : प्रतिलिपिः. II. A book printed Ph. *my c. of the Mahabharata* : *मदीयं महाभारतम् ; *two c.s of the Mudra Rakshasha* : *मुद्राराक्षसद्वयम्. III. An imitation : q. v. IV. An original : q. v.

COPY (v.) : I. To write, print, or engrave after an original : q. v. : *c. out this letter* : *अस्य पत्रस्य प्रतिलिपिं कुरु. II. To imitate : q. v.

COPY-BOOK : *प्रतिलिपिपत्रिका.

COPYHOLD : भूमिपतीनामिच्छाधीनः क्षेत्रादावधिकारः ; *अस्वायत्ताधिकारः.

Copyholder : *ग्रन्थायत्ताधिकारवत् (f. ती).

Copyist : *प्रतिलिपिकारः.

Copyright : *मुद्रणस्वत्वम्.

Coquet : विलसति (लस्, c. 1.).

Coquetry : (1) विलासः ; (2) हावः.

Coquette : विलासिनी.

Coral : (1) प्रवाल (mn.) ; (2) विद्रुमः.

Corban : बलिः.

Cord (subs.) : (1) रज्जुः ; (2) दामन् (n.).

Cord (v.) : i. e. to bind with a c. : v. CORD, TO BIND.

Cordial (adj.) : v. HEARTY, SINCERE, AFFECTIONATE.

Cordiality : सौहार्द्दं : v. FRIENDSHIP, AFFECTION.

Cordially : v. AFFECTIONATELY.

Coriander : (1) धन्याकं ; (2) धानेयं.

Cork (subs.) : *कर्क.

Cork (v. t.) : *कर्कयति (nomi.) or कर्केण पिदधाति (धा, c. 3.) : v. TO SHUT.
C.ed : *कर्कितः (ता, तं).

Cormorant : a bird : *समुद्रकाकः.

Corn (subs.) : I. Lit. : धान्यं, Bha. II. On the foot : (1) किणः ; (2) कदरः.

Corn (v.) : I. To sprinkle with salt : लवणयति (nomi.). II. To granulate : q. v.

Cornea : श्वेतभागः, C. s.

Cornel : वृक्षविशेषः.

Cornelian : उपलभेदः.

Corner : I. An angle : (1) कोणः ; (2) अस्रः ; (3) पारं (rare). II. Fig. : a retreat or lurking place : कोणः. Ph. : *c. of the eye* : अपाङ्गम् ; *c. of the mouth* : सृक्कन् (n.).

CORNER-STONE : I. Lit. : कोणप्रस्तर: (?). II. Fig. : स्तम्भ: (=pillar).

CORNET : I. A wind instrument : काहल:. II. A cavalry officer : वैजयन्तिक: (= standard-bearer : q. v.).

CORNICE : *चूड़ा.

CORNUCOPIA : *श्रीशृङ्गम्.

CORNY : I. Lit. : धान्यमय: (यी, यं). II. Horny : q. v.

COROLLA : गर्भदलम् (?).

COROLLARY : अनुमानम्, K. d.

CORONATION : अभिषेक:.

CORONER : *शवपरीक्षक:.

CORONET : an inferior crown : v. CROWN.

CORPORAL (subs.) : an officer in the army : *अधियोध:.

CORPORAL (adj.) : (1) कायिक: (की, कं) ; (2) शारीरिक: (की, कं).

CORPORATE : Ph. *c. body* v. CORPORATION ; *c. town* v. MUNICIPALITY ; *c. property* *समवायस्य सम्पत्ति:.

CORPORATION : समवाय: (?).

CORPOREAL : I. Having a body : (1) देहिन् (f. नी) ; (2) शरीरिन् (f. णी) ; (3) शरीरभाज् (mfn.) ; (4) वपुष्मत् (f. ती) ; (5) विग्रहवत् (f. ती) (rare). II. Material : q. v. Ph. *c. frame* : v. BODY.

CORPS : दलम् (?) : v. COMPANY (I).

CORPSE : (1) शव (mn.) ; (2) कुणप (mn.) (rare) : v. DEAD and BODY.

CORPULENCE : (1) पीनता ; (2) स्थूलता : v. FATNESS.

CORPULENT : (1) पीन: (ना, नं) ; (2) स्थूल: (ला, लं) : v. FAT, STOUT.

CORPUSCLE : परमाणु: : v. ATOM.

CORPUSCULAR : expr. by comp., *c. theory* : परमाणुवाद:.

CORRECT (adj.) : (1) शुद्ध: (द्धा, द्धं), वि-, परि- ; (2) अभ्रान्त: (न्ता, न्तं).

CORRECT (v.) : I. To amend : शोधयति, वि-, परि-, सं-, (c. of शुध्), *c.ing Sudras* : वृषलान् संशोधयित्वा, Mat. II. To remove : q. v.

Correction : शोधनं or शुद्धिः, वि-, परि-, सं-, *its* c. तस्य विशुद्धिः, Taranatha.

Corrective : (1) शोधकः (धिका, धकं) ; (2) शोधनः (नी, नं).

Correctly : (1) शुद्धम् ; (2) अभ्रान्तम् ; (3) अञ्जसा.

Correctness : शुद्धता, वि-.

Corrector : शोधकः, वि-, परि-, सं-.

Correlation : परस्परसम्बन्धः.

Correlative : परस्परसम्बद्धः (द्धा, द्धं) (?).

Correspond : I. To fit, : expr. by adj.s. : अनुरूपः (पा, पं) or सदृशः (शी, शं). II. To agree : q. v. : संवदति (वद्, c. 1.). III. By letter : पत्रेण संवादं करोति (?).

Correspondence : I. Fitness, congruity : q. v. : अनुरूपता. II. By letter : *पत्रसंवादः . III. Letters : पत्राणि (n. pl.).

Correspondent : I. Subs. : पत्रप्रेरकः or by circum., *he has many London c.s* : *लण्डनाद्बहवस्तं पत्राणि लिखन्ति or प्रेरयन्ति. II. Adj. : v. CORRESPONDING.

Corresponding (adj.) : I. Agreement : संवादिन् (f. नी). II. By letter : पत्रसंवादिन् (f. नी).

Corridor : v. GALLERY.

Corrigible : शोधनीयः (या, यं), वि-, परि-, सं-.

Corroborate : द्रढयति (nomi.) : v. TO CONFIRM.

Corroboration : i. e. the act of corroborating or that which c.s : expr. by verb. [द्रढयति.

Corroborative : expr. by verb, *this is c. of his guilt* एतत्तस्यापराधं

Corrode : क्षिणोति (क्षि, c. 5.) (?) ; खादति (खाद्, c. 1.) (?).

Corrosive : क्षयकरः (री, रं) (?).

Corrupt (v. i.) : i. e. to rot : पूतीभवति.

Corrupt (v. t.) : I. To putrefy : पूतीकरोति (कृ, c. 8.). II. To vitiate : दूषयति (c. of दुष्), *to c. a virgin* कन्यां दूषयति, M. ; (2)

नाशयति (c. of नश्) (=to destroy), *great addiction to sensual pleasures c.s men* नाशयति पुरुषमत्यासक्ती विषयेषु, K.; (3) पातयति (c. of पत्) (to cause to fall from), *for c.ing the character of noble ladies* कुलवधूनां शीलपातने, D.; (4) विकरोति (कृ, c. 8.), *whose minds are not c.ed in presence of c.ing agencies* विकारहेतौ सति विक्रियन्ते येषां न चेतांसि, Ku.

CORRUPT (adj.): I. Rotten: पूति (mfn.). II. Spoiled, depraved: नष्टः (ष्टा, ष्टं). III. Incorrect: भ्रान्तः (न्ता, न्तं). IV. Impure: अशुचि (mfn.).

CORRUPTER: (1) दूषकः; (2) नाशकः.

CORRUPTIBLE: I. Subject to decay: (1) नश्वरः, वि-, (रा, रं); (2) नाशिन् (f. नी), वि-; (3) ध्वंसिन् (f. नी), वि-. II. Capable of being vitiated: expr. by verb. Ph. *c. by money* धनदानेन भेद्यः (द्या, द्यं), K. b.

CORRUPTION: I. Putrescence: q. v. II. Pus: q. v. III. Vitiating: (1) दूषणम्; (2) नाशनम्; (3) पातनम्. IV. Depravity, impurity: q. v. Ph. "*c. of blood*" अधिकारलोपः (?).

CORRUPTLY: expr. by adj. or circum., *to decree and dismiss c.* *नष्टः or धनेन भिन्नः जयपराजयौ विदधाति.

CORRUPTNESS: I. The state: नष्टता. II. Depravity, impurity q. v.

CORSAIR: I. A pirate: q. v. II. A piratical vessel: दस्युपोतः.

CORSE: शवः: V. CORPSE.

CORSELET: (1) कवचः; (2) उरश्छदः; (3) उरस्त्राणम्; (4) चोलकः.

CORSET: (1) चोलः; (2) कूर्पासकः: V. BODICE.

CORTEGE: (1) परिजनाः (m. pl.); (2) परिवर्हः: V. RETINUE.

CORUSCATION: (1) छटा; (2) स्फुरितम्: V. FLASH.

CORVETTE: (1) रणपोतविशेषः; (2) वहित्रम् (?).

Cosmetic : (1) कान्तिदः (दा, दं) ; (2) कान्तिवर्द्धकः (का, कं).

Cosmogony : *जगदुद्भवतत्त्वम्, and sim. comp.s.

Cosmograply : (1) *विश्वविवरणम् ; (2) *जगद्वर्णनम्.

Cosmopolite : यः (या, यं) समभावेन सर्व्वदेशवासिनः पश्यति ; *वैश्वानरः.

Cost (subs.) : I. Price : q. v. : मूल्यम्. II. Expense : q. v. : व्ययः, *even at the c. of one's life* प्राणव्ययेनापि, H.

Cost (v. t.) : I. Of price : Ph. : *what did the book c. you* कियता मूल्येन त्वया पुस्तको गृहीतः, P. II. Of expense : Ph. *it c. him much to repair the town* बहुधनव्ययेन नवीकृता नगरी. Ph. *though it c. me ten night's watchings* दशरात्रिजागरणेनापि.

Costermonger : फलविक्रेता : v. fruiterer.

Costive : I. Of medicines : (1) ग्राहिन् (f. णी), सं-, Sr. ; (2) विष्टम्भिन् (f. नी), Sr. II. Of bowels, constipated : v. to constipate.

Costiveness : (1) आनाहः ; (2) विड्बद्धता : v. constipation.

Costliness : (1) बहुमूल्यता ; (2) महार्घता ; (3) महार्हता ; (4) दुर्मूल्यता.

Costly : (1) बहुमूल्यः (ल्या, ल्यं) ; (2) महार्घः (र्घा, र्घं) ; (3) महार्हः (र्हा, र्हं).

Costume : वेशः or वेषः, *riding costume* तुरङ्गाधिरोहणोचितो वेशः, K. : v. dress.

Cot : I. A cottage : q. v. : कुटीरः. II. A small bed : खट्वा or खट्विका.

Cotemporary : v. contemporary.

Cottage : (1) कुटीरः ; (2) उटजः ; (3) पर्णशाला ; (4) तृणकुटी.

Cottager : कुटीरवासिन् (m.) : v. peasant.

Cotton : I. The plant : कार्पासी. II. Its down-like substance : (1) कार्पासम् ; (2) तूलः (mn.) ; (3) पिचुलः. III. Cloth made of cotton : कार्पासम् ; कार्पासवस्त्रम्. Ph. *made of c.* : (1) कार्पासः (सी, सं) ; (2) फालः (ली, लं). *C.-mill* *कार्पासचक्रम्.

Couch (subs.) : (1) शय्या ; (2) प्रस्तरः : v. bed.

Couch (v. i.) : I. To lie down : q. v. : शेते (शी, c. 2.). II. To hide : q. v.

Couch (v. t.) : I. To lay down, place : q. v. II. To express : ग्रथ्नाति (ग्रन्थ्, c. 9.). III. To level a lance : v. to aim. IV. To c. a cataract : दृष्टिमण्डलजकफहरणाय शलाकाभागौ विध्यति (व्यध्, c. 4.), Sr.

Cough (subs.) : कासः or काशः. *dry c.* शुष्ककासः (after Sr.) ; *suffering from c.* कासिन् (f. नी), Sr.

Cough (v. i.) : कासते (कास्, c. 1.). *C. up* : उत्कासते.

Coutler : (1) फालः ; (2) कुशी ; (3) पोत्रम्.

Council : (1) सभा (best equiv.), *to hold a c.* सभां करोति or कारयति (if held through another's instrumentality), H. ; *to break up a c.* सभाभङ्गं करोति, H. ; *secret c.* गूढसभा ; *august c.* महासभा ; (2) संसद् (f.) ; (3) सदस् (n.) ; (4) समितिः, *addressed the c.* समितिं बभाषे, B. *C. chamber, C. room* : (1) by the above words, *arrived at the c.* आसदत्सदः, Si. ; (2) सभागृहं, and sim. comp.s. ; (3) इन्द्रकम्.

Council-board : I. Lit : सभापीठं (?). II. Fig., =council : q. v.

Councilor : Ph. *town-c.* पौरसभासद (?).

Counsel (subs.) : I. Consultation : q. v. : मन्त्रणा. II. Deliberation, prudence : q. v. : विचारः. III. Advice : q. v. : उपदेशः. IV. Scheme, policy : q. v. : उपायः. V. An advocate : q. v. : *धर्मोपदेष्टृ (f. ष्ट्री).

Counsel (v.) : उपदिशति : v. to advise, consult.

Counsellor : I. An adviser : q. v. II. A councillor : मन्त्रिन् (m.).

Count (subs.) : I. A title : पदवीविशेषः ; *कान्तः. II. Counting : q. v. III. Esteem : q. v. IV. In law, *पादः.

Count (v.) : I. Trans. : गणयति, वि-, परि-, प्र-, (गण्, c. 10.) (lit. and fig.), *c.ed lotus-leaves* कमलपत्राणि गणयामास, Ku. : v. to reckon. II. Intrans. : गण्यते (pass. of गण्).

COUNT ON OR UPON : गणयति, नि-, परि-, *c.ing on success* फलनिष्पत्तिं विगणय्य, Ki. II. 35. : V. TO RELY.

COUNT OUT : सङ्ख्याति (ख्या, c. 2.).

COUNTENANCE (subs.) : I. Face : q. v. : आननं, *"out of c."* गताननः (ना, नं) (?). II. Look, appearance : (1) आकारः ; (2) आकृतिः. III. Favour, encouragement : q. v. *To give c. to* : अनुकूलयति (nomi.). IV. Show, pretence : q. v.

COUNTENANCE (v. t.) : V. TO FAVOUR, ENCOURAGE, SUPPORT.

COUNTER (subs.) : I. A piece of metal etc. used in reckoning : गुटिका (properly a small ball), Da. II. A shop-c. : गणनाफलकम् (?).

COUNTER (adj.) : V. CONTRARY, OPPOSITE.

COUNTER TO : V. AGAINST.

COUNTERACT : (1) निवारयति (वृ, c. 10.) (= to prevent : q. v.) ; (2) मोघी-[करोति (= frustrate : q. v.).

COUNTERACTION : प्रतिक्रिया (?.) : V. HINDRANCE, RESISTANCE.

COUNTERBALANCE (subs.) : प्रतिमानम्, V. s.

COUNTERBALANCE (v. t.) : I. Lit. : Ph. *when the weight c.s the man* : प्रतिमानपुरुषौ समधृतौ, V. s. ; *being c.d* प्रतिमानसमीभूतः, Y. II. Fig. : शमयति (c. of शम्) (?).

COUNTERCHANGE : V. EXCHANGE.

COUNTERFEIT (adj.) : (1) कपट- in comp., *c. seal* कपटमुद्रा, Mu. V. ; (2) कूट- in comp., *c. order* कूटशासनम्, M. IX. 232. ; (3) कृत्रिमः (मा, मं) or कृतकः (का, कं) (= fabricated, forged), *c. letter* कृतको लेखः, Mu. VI. : V. FALSE, SPURIOUS.

COUNTERFEIT (subs.) : I. In bad sense : expr. by the adj. : *these c.s are well-fabricated* : *सुकृतान्येतानि कपटद्रव्याणि. II. Likeness, counterpart : q. v. III. A cheat, an impostor : q. v.

COUNTERFEITER : I. A forger : कूटकर्मकर्तृ (m.), V. s., *c. of letters* कूटलेखकारः, V. s. II. An impostor : q. v.

COUNTERMAND (v.) : प्रत्यादिशति (दिश्, c. 6.) : v. TO REVOKE, CONTRADICT.

COUNTERMAND (subs.) : प्रत्यादेशः : v. REVOCATION.

COUNTERMARCH (v.) : प्रत्यावर्तते (वृत्, c. 1.) : v. TO RETURN.

COUNTERMARK (subs.) : *प्रतिचिह्नम्.

COUNTERMINE (subs.) : प्रतिसुरङ्गम् (?).

COUNTERMINE (v. t.) : मोघीकरोति : v. FRUSTRATE.

COUNTERNATURAL : प्रकृतिविरुद्धः (द्धा, द्धं), and sim. comp.s : v. NATURAL.

COUNTERPANE : कुथः, K. ; v. COVERLET.

COUNTERPART : प्रतिरूपम् : v. DUPLICATE.

COUNTERPLOT (subs.) : प्रतीपमन्त्रणा (?), and sim. comp.s.

COUNTERPOISE (v.) : I. Lit. : प्रतिमानं भवति (with gen.) (?). II. Fig. : शमयति (c. of शम्) (?).

COUNTERPOISE (subs.) : प्रतिमानं (?).

COUNTERSCARP (f.) : परिखापर्यन्तः (?).

COUNTERSIGN (v. t.) : *प्रति-लिखति (लिख्, c. 6.).

COUNTERSIGNATURE : *प्रतिलेखः.

COUNTER-TENOR : तारस्वरः (?), Mr. III.

COUNTERVAIL (v.) : v. TO EQUAL, BALANCE, COMPENSATE.

COUNTESS : पट्टराज्ञीविशेषः ; *कान्ता.

COUNTING (subs.) : गणना. *C.-house* : गणनागृहम् (?).

COUNTLESS : असङ्ख्य (f. ख्या) : v. INNUMERABLE.

COUNTRY (subs.) : I. A tract of land : (1) देशः, *one's own c.* स्वदेशः ; *I will leave this c.* देशमिमं जिहासामि, D. II. ; (2) राष्ट्रम्, *among the c.s you have seen* : भवद्दृष्टेषु राष्ट्रेषु, D. VI. ; (3) विषयः ; (4) जनपदः. II. As opposed to town : ग्रामः (= village) (?).

COUNTRY (adj.) : I. As opposed to city : ग्राम्यः (म्या, म्यं), *c. mouse* ग्राम्यमूषिकः ; *c.-town* *ग्राम्यपत्तनम् or खर्वटं ; *c.-house* *ग्राम्यभवनम् ;

to lead a c. life : ग्रामेषु जीवनमतिवाहयति (?). II. Rude : q. v. : ग्राम्यः (म्या, म्यं). III. Of a c. : देशीयः (या, यं).

COUNTRY-FOLK : (1) ग्राम्यजनाः (m. pl.) ; (2) ग्राम्याः (m. pl.) : v. RUSTIC.

COUNTRYMAN : I. A rustic : q. v. II. An inhabitant of a country देशीयः (या, यं) or देशवासिन् (f. नी.), *one's own c.* स्वदेशीयः (या, यं).

COUNTY : प्रदेशः (?), *C. town* : पत्तनं (?).

COUP-DE-MAIN : Ph. *by c.* अतर्कितं द्रुततरमवस्कन्द्य (?).

COUP-D'E-TAT : *आकस्मिकनीतिकौशलं.

COUPLE (subs.) : I. A pair : q. v. : युग्मं. II. Of animals : (1) मिथुनं, *c.s of the ruddy goose* मिथुनानि रथाङ्गनाम्नां, Ki. ; (2) द्वन्द्वं, *in c.s* द्वन्द्वीभूय, A. r. ; (3) दम्पती (m. dual) (man and wife) ; (4) वधूवरं (a newly married c.), Ku. III. A bond or leash : q. v.

COUPLE (v. i.) : संयोजयति (युज्, c. 10.) : v. TO JOIN.

COUPLE (v. i.) : v. TO COPULATE.

COUPLET : पंक्तिद्वयं (?). *C. of two slokas* : युग्मकम्.

COURAGE : (1) शौर्यं (= valour) ; (2) निर्भीकता (= intrepidity) ; (3) साहसं (=boldness). *To lose c.* : सत्वात् परिभ्रश्यते, Mr. *To inspire with c.* : उत्साहयति (c. of सह्), Ku. xv. 51. *To take c.* : सम्-आश्वसिति (श्वस्, c. 2.), Ki.

COURAGEOUS : v. BRAVE, VALIANT, INTREPID, SPIRITED.

COURAGEOUSLY : v. BRAVELY, VALIANTLY, FEARLESSLY.

COURIER : (1) जङ्घाकरिकः or जङ्घालः ; (2) वार्तावहः (= any message-bearer) ; (3) लेखहारः (= letter-carrier).

COURSE (subs.) : I. Motion : q. v. : (1) गतिः, *the c. of his chariot was not interrupted* गतिर्विजघ्ने न हि तद्रथस्य, R. v. 27. ; (2) प्रवाहः (= flowing c. : as of rivers) : Ph. : *look, so the baloon bends its c.* प्रवर्तते पश्य तथा विमानं, R. ; *directed the c. of the car towards the capital* राजधानीं रथमदस्य लक्ष्यीचकार, N. II, Track, way : q. v. : मार्गः,

c. of an arrow मार्गणस्य मार्गः, Ki. III. Race-course : q. v. IV. Method of procedure : गतिः, *there being no other c.* गत्यन्तराभावात्, D. II.; *one who has no c. left* अगतिकः (का, कं), K. Ph. *take to a sacred c.* पूतं भजस्व पन्थानम्, Vi. : v. way. V. Of lectures etc : Ph. : *a c. of lectures* *क्रमिकपाठाः. VI. of dishes : भोजनप्रकारः (or strictly) *भोजनक्रमः. VII. The menstrual c. : ऋतुः. *A woman in her c.* : रजस्वला. Ph. : *as a matter of c.* प्रकृत्या, U. : v. NATURALLY ; *he would of c. give his assent* स नियतमनुज्ञास्यति, Da. : v. INDEED, CERTAINLY, UNDOUBTEDLY ; *in the c. of* expr. by मध्ये or by loc. absol. ; *in the c. of conversation* कथाप्रसङ्गेन, Ki. I. 24 or कथानुकथनेन, N. v. 13. ; *in the c. of time* गच्छति काले, K. or कालक्रमेण, Ku. ; *in due. c.* क्रमेण, K. [प्र-, (धाव्, c. 1.).

COURSE (v.) : I. To hunt, pursue : q. v. II. To run : q. v. : धावति,

COURSER : I. A hunter : q. v. II. A racer : q. v. : जवनवाजिन् (m.).

COURT (subs.) : I. An enclosed space : (1) प्रकोष्ठः, *a dwelling with eight c.s* अष्टप्रकोष्ठकं भवनम्, Mr. ; (2) चत्वर (=a front c.) : v. YARD. II. A palace : q. v. : राजकुलम्, *we will go and represent in the c.* राजकुलं गत्वा निवेदयावः, Mr. II. *C. dress* राजदर्शनोचितो वेशः, and sim. comp.s. III. The men about a king : राजसन्निधिलोकाः (m. pl.), P. IV. Their assembly : सभा, *to hold a c.* सभां करोति, Mah. V. Attention, civility : q. v. VI. A c. of justice : (1) विचारालयः ; (2) अधिकरणम् ; Mr. (3) व्यवहारमण्डपः, Mr. ; (4) धर्माधिकरणस्थानं, P. VII. A Jugde or Judges : (1) अधिकरणिकः, *this is to be asked by men, not by the c.* जनस्य प्रष्टव्योऽयमर्थः, न पुनरधिकरणिकस्य, Mr. ; (2) धर्माधिकारिन् (m.), *the c. said to him* धर्माधिकारिणाभ्यूचुः, P.

COURT (v. t.) : I. To pay c. to : आराधयति (c. of राध्), *for c.ing the people* आराधनाय लोकानां, U. II. To solicit, seek : q. v. III. To woo : q. v.

COURT-DAY : *व्यवहारदिनम्; अधिवेशनदिवसः.

COURT-MARTIAL : *युद्धाधिकरणम्; योधविचारसभा.

COURTEOUS : (1) दक्षिणः (णा, णं) (=complaisant); (2) विनीतः (ता, तं) (=polite); (3) प्रियंवदः (दा, दं) (=affable); (4) सुजनः (=civil).

COURTEOUSLY : (1) सविनयम्; (2) सप्रश्रयम्; (3) सौजन्येन.

COURTEOUSNESS : v. COURTESY (I).

COURTESAN : (1) गणिका; (2) वाराङ्गना, and sim. comp.s; (3) वारविलासिनी. *A chief c.* वारमुख्या, Mc. II. 10. : v. PROSTITUTE.

COURTESY : I. Courteousness : (1) दाक्षिण्यं, *by her politeness, c., and affability* : तस्या विनयेन दाक्षिण्येन मधुरालापितया, K.; (2) विनयः; (3) प्रश्रयः, *accepted with c.*: सप्रश्रयं प्रतिजग्राह, K.; (4) सौजन्यं, *c., agreeable as free from arrogance* अपगताभिमानमधुरा सुजनता, K. II. An act of c. : उपचारः, *by c.s to the invited ladies* : उपचारेण निमन्त्रितस्त्रीषु, C. III. A bow : प्रणामः, R. VI. 25.

COURTIER : I. A member of a princely court : (1) राजसन्निधिलोकः; (2) राजवल्लभः; and sim. comp.s. II. A flatterer : q. v.

COURTLY : I. Relating to a court : expr. by comp. II. Well-bred : q. v. III. Obsequious : q. v.

COURTSHIP : no equiv. : expr. by प्रणयः or आसक्तिः.

COURT-YARD : (1) अङ्गनम्; (2) प्राङ्गनम्; (3) चत्वरम्; (4) अजिरम्.

COUSIN : (1) पितृव्यपुत्रः (f. त्री) (=father's brother's child); (2) पितृस्वस्रीयः (f. या) (=f. sister's c.); (3) मातृस्वस्रीयः (f. या) (=mother's s. c.); (4) मातुलपुत्रः (f. त्री) (=m. brother's c.).

COVE : वङ्कः (?).

COVENANT (subs.) : संविद् (f.) : v. AGREEMENT.

COVENANT (v.) : संविदं करोति : v. TO AGREE, BARGAIN.

COVER (v. t.) : I. To overspread : (1) छादयति, आ-, समा-, प्र-, (छद्, c. 10.), *c. him with this wrapper* अनेन प्रावारकेण छादयैनं, Mr. I. (2) आ-

इणोति, समा-, (rarely प्रा-, सं-, नि-,) (इ-, c. 5.), *c.ed with darkness*: तिमिरावृत: (ता, तं), M. n.; *c.ed face* संवृतमुखम्, K.; (3) अपि-दधाति, पि-, (धा c. 3.) *c.ing his head with a wing* शिर: पिधाय पक्षेण, N.; (4) स्तृणाति or स्तृणोति (स्तृ or स्तॄ, c. 9. and 5.) (rare), *c.ed the ground with their heads* शिरोभिर्महीं तस्तार, R. IV. 63.; (5) आचिनोति, समा-, (चि, c. 5.) (rare), *c.ed with bunches of flowers* कुसुमस्तबकाचित: (ता, तं); (6) ऊर्णोति, प्र-, (ऊर्णु, c. 2.) (rare), B.; (7) स्थगयति (स्थग्, c. 10.) (rare). Ph.: *c.ed with wounds* क्षतविक्षत: (ता, तं). II. To conceal: q. v.: (1) आच्छादयति, प्र-, *by what means shall I c. this failing* केनोपायेन स्खलितमिदं प्रच्छादयति, K.; (2) आ-वृणोति, सं-, M. n.; (3) पिदधाति, Si. *C.ed way* छन्नपथ: or गूढमार्ग:. III. To protect: q. v.: रक्षति (रक्ष्, c. 1.), *to c. the rear* पृष्ठदेशं रक्षितुम्, M. n. IV. To brood: आवृणोति (?). V. To be sufficient for: v. SUFFICIENT. VI. To include: q. v. VII. To copulate with: q. v.

COVER (subs.): I. C.ing, lid: q. v. *C.* (of a book) वेष्टनम्, C. II. Fig., screen: (1) आवरणं; (2) आच्छादनं; (3) पिधानं. III. Shelter, protection: q. v.: expr. by verb, [*women are*] *under c. of their father during their childhood* पिता रक्षति कौमारे, M. Ph.: *under c. of the night* रात्रियोगेन. IV. Pretext: q. v. V. For game: no equiv.: वनं: v. WOOD.

COVERING (subs.): (1) आवरणम्; *c. of the body*: देहावरणानि, Ki.; (2) आच्छादनं, *give me also your under-garment and c.* परिधानाच्छादनवस्त्रमपि समर्पय, P.; (3) पिधानं (not used of clothes): v. CLOTHING, CLOAK.

COVERLET: (1) उत्तरच्छद:; (2) प्रच्छदपट:; (3) उपर्यास्तरणवस्त्रं, M. n.

COVERT (adj.): I. Secret: q. v.: प्रच्छन्न: (न्ना, न्नं). II. Protected, as a fence c.: रक्षित: (ता, तं).

COVERT (subs.): I. A shelter q. v. II. A thicket: q. v. III. Of wings of birds: perh. पक्षति:, N.

COVERTLY : छन्न, D. : V. SECRETLY.

COVET : (1) लुभ्यति,-ते (लुभ्, c. 4.) (with dat.) (in bad sense), *yet Rama c.ed the stag* : तथापि रामो लुलुभे मृगाय, H ; (2) स्पृहयति (स्पृह्, c. 10.) (= to long for, desire : q. v.) *I c. this (child)* स्पृहयाम्यस्मै, Sa. VII. ; (3) गृध्यति (गृध्, c. 1.) (rare), *he who would c. me* : यो मां गृध्येत, Mah.

COVETABLE : स्पृहणीयः (या, यं) : V. DESIRABLE.

COVETOUS : I. In bad sense : (1) लुब्ध (f. आ), *c. of riches* : धनलुब्ध (f. आ), H. ; *a c. man* : लुब्धकः, P. ; (2) लोभिन् (f. नी) ; (3) लोभवत् (f. ती) ; (4) गृध्नु (mfn.) (rare). Ph. : *your mind is c.* : तृष्णातरलं भवन्मनः, N. *Very c.* : (1) लोलुभः (भा, भं) ; (2) लोलुभः (पा, पं). II. In good sense,—desirous : q. v. : लिप्सुः (mfn.).

COVETOUSLY : (1) लोभात् ; (2) लोभेन ; (3) expr. by adj. [AVARICE.

COVETOUSNESS : लोभः, *c. creates thirst* : लोभो जनयते तृष्णां, H. : V. DESIRE,

COVEY : कुलम् : V. FLOCK.

COW (subs.) : गो (mf.), *c.'s milk* : गोदुग्धम् ; *killing a c.* : गोहत्या. *Milch c.* : धेनुः. *C.-dung* : (1) गोमय (mn.) ; (2) गोविष् (f.). *Dry c.* करीर (mn.)

COW (v.) : V. TO STUPIFY, TERRIFY. *C.ed down* : (1) जडीभूतः (ता, तं) ; (2) सन्त्रस्तः (स्ता, स्तं).

COW-HERD : (1) गोपः ; (2) वल्लवः ; (3) आभीरः ; (4) गोपालः. *A station of c.s* : (1) घोषः ; (2) आभीरपल्लिः. *C.ess* : (1) गोपी ; (2) वल्लवी.

COW-HIDE : I. Lit. : गोचर्मन् (n.). II. A whip : गोचर्मनिर्मिता कशा.

COW-HOUSE, COW-PEN : (1) व्रजः ; (2) गोष्ठम् ; (3) गोशाला ; (4) गोकुलम्.

COWARD : (1) कापुरुषः, H. ; (2) भीरुः, *whether he was a c. or a hero* : स भीरुः शूरो वा, Ve. III. : V. TIMID.

COWARDICE : (1) भीरुता, *from c.* भीरुतया, Mr. ; (2) कातर्यम् (= timidity), *simple policy is c.* कातर्यं केवला नीतिः, R. ; (3) कुविक्रमः (towards the weak), *your c. to a poor bird* कुविक्रमस्ते कृपणे पतत्त्रिणि, N. ; (4) अपौरुषम् (= unmanliness).

COWARDLY : I. Lit. : (1) भीरु (mfn.) v. TIMID ; (2) निर्वीर्यः (र्या, र्यं) ; (3) अपौरुषः (षा, षं) v. UNMANLY. II. Mean, base : q. v. : कृपण (f. णा).

COWER (v. i.) : भयावनतशरीरः (रा, रं) ; भयावनतः (ता, तं).

COWL : शिरस्कविशेषः : v. HEAD-DRESS.

COWSHIP : ओषधिभेदः ; *गोकन्दः.

COXCOMB : I. A fop : q. v. : दाम्भिकः (?). II. A plant : मयूरचूडा or मयूरकः.

COXCOMBRY : (1) नागरिकता (?) ; (2) दम्भः (?).

COY : अप्रगल्भः (ल्भा, ल्भं) : v. MODEST, RESERVED.

COYLY : (1) अविश्रब्धं (= without confidence) ; (2) सव्रीडं (= bashfully, modestly : q. v.).

COYNESS : (1) अविश्रब्धता (want of confidence), K. ; (2) व्रीडा (=bashfulness, modesty : q. v.).

COZEN : छलयति (छल्, c. 10.) : v. TO CHEAT.

COZENAGE : छलना : v. CHEATING.

COZILY : आरामेण or सारामम् (?) : v. COMFORTABLY.

COZY : आराम-, c. *seat* : आरामासनम् (?) : v. COMFORTABLE.

CRAB : (1) कर्कटः ; (2) कुलीरः. *C.* i. e. *c.-apple* : कपित्थः (?).

CRABBED : I. Harsh, cross : q. v. II. Difficult, perplexing : q. v.

CRABBEDLY : V. PEEVISHLY ; (WITH) DIFFICULTY.

CRABBEDNESS : V. PEEVISHNESS ; ROUGHNESS ; PERPLEXITY.

CRACK (v. i.) : I. To break into pieces : q. v. : त्रुटति (त्रुट्, c. 6.). II. To rattle : q. v. : विरौति (रु, c. 2.). III. To boast : q. v.

CRACK (v. t.) : I. To break, burst : q. v. : त्रोटयति (c. of त्रुट्). II. To snap : q. v. : स्फोटयति, आ-, (c. of स्फुट्). III. To puff : q. v. Ph. *to c. a joke* : परिहासं करोति.

CRACK (subs.) : I. CHINK : छिद्रम्, *c. in a wall* : भित्तिच्छिद्रम्, Mu. II.

II. A sound : q. v. : निरावः. III. A crazy person : v. C.-BRAINED. IV. A boaster : q. v. : विकत्थिन् (m.).

CRACK-BRAINED : हतज्ञानः (ना, नं) : v. MAD, FOOLISH.

CRACKER : a fire work : *स्फोटकः.

CRACKLE (v. i.) : चटचटायते (nomi.), *continuously c.ing sesamun, white mustard seeds, etc.* : निरन्तरचटचटायिताम् तिलसिद्धार्थकादीन्, D.

CRACKLING (subs.) : I. A rattle : q. v. : चटचटायितम्. II. The rind of roast pork : शूल्यशूकरमांसस्य त्वक्.

CRACKNEL : a kind of biscuit : *मुड़मुड़ी.

CRADLE (subs.) : I. Lit. : no equiv. : शिशूनां दोला : v. SWING,. Ph. : *from one's c.* : बाल्यशात् : v. CHILDHOOD ; *an infant in the c.* : क्रोड़स्थः or स्तनन्धयः शिशुः. II. Fig., abode : q. v. : आवासः.

CRADLE (v. t.) : लालयति (c. of लल्) : v. TO NURSE.

CRAFT : I. Art, occupation : q. v. : कला, *I learnt it as a c., but it is my livelihood now* : कलेति शिक्षिता जीविकेदानीं संवृत्ता, Mr. II. II. Cunning, artifice : q. v. : कौशलम्. III. A small vessel : (1) नौः ; (2) तरी.

CRAFTILY : चतुरम् : v. CUNNINGLY.

CRAFTINESS : (1) वैदग्ध्यम् ; (2) चातुर्यम् : v. CUNNING, ARTIFICE.

CRAFTSMAN : कारुः : v. ARTISAN, MECHANIC.

CRAFTY : (1) विदग्ध (f. ग्धा) ; (2) चतुरः (रा, रं) : v. CUNNING.

CRAG : I. Rock, cliff : q. v. : कूटः. II. Neck : q. v.

CRAGGED, CRAGGY : I. Rugged, rough : q. v. II. Rocky : q. v.

CRAM (v. t.) : I. To fill to excess : *c.med with houses* : गृहसंबाधः (धा, धं), V. p. ; *the forest was c.med with the attendants of Siva* : वनं गणैरविच्छेदनिवहं, K. ; *c.ming the belly with sweet-meats* : मोदकैः कुक्षिं पूरयित्वा, Mal. : v. TO FILL, STUFF. II. Of special instruction : *विशेषशिक्षां ददाति (दा, c. 3.) (?), *c.mer* *विशेषशिक्षादातृ (m.).

CRAM (v. i.) : *विशेषशिचां गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (?).

CRAMP (subs.) : I. A restriction : q. v. II. C.-iron : वक्रलोह: (?). III. Spasm : q. v.

CRAMP (v.) : I. To check : q. v. II. To fasten : q. v. III. To afflict with c. : सङ्कोचयति (कुच्, c. 1.) (?). *C.ed* : v. CROOKED.

CRANE : I. The bird : (1) सारस: (the Indian c.) ; (2) कर्करेटु: (the Numidian c.). II. A machine for hoisting : *उत्तोलनयन्त्रम्.

CRANK : I. An iron elbow : वक्रभाग: (?). II. Bend, turning : q. v.

CRANNIED : छिद्रपूर्ण: (र्णा, र्ण).

CRANNY : छिद्रं.

CRAPE : वस्त्रविशेष:.

CRAPULENCE : मदातङ्क: (?) ; अतिपानजनिता वमनेच्छा.

CRAPULENT, CRAPULOUS : मदविह्वल: (ला, लं) (=drunk : q. v.).

CRASH (subs.) : महाशब्द: : v. SOUND, NOISE.

CRASH (v. t.) : चूर्णयति (चूर्ण्, c. 10.) : v. TO BREAK, CRUSH.

CRASH (v. i.) : महाशब्देन भज्यते (pass. of भञ्) : v. TO CLATTER.

CRACIS : in grammer : *संयोग:.

CRASS : V. GROSS, THICK.

CRATE : V. BASKET.

CRATER : of a volcano : मुखम् (?).

CRAUNCH : दन्तै: निष्पीडयति (पीड्, c. 10.), B. : v. TO CRUSH, CHEW.

CRAVAT : V. NECKCLOTH.

CRAVE : I. To beg, implore : q. v. II. To long for : q. v.

CRAVEN : कापुरुष: : v. COWARD.

CRAVING (subs.) : लालसा : v. LONGING.

CRAW : v. CROP. (II).

CRAW-FISH, CRAY-FISH : चिङ्गट: (?) ; मत्स्यविशेष:.

Crawl (v.) : I. Of men : (1) रिङ्गति (रिङ्ग्, c. 1.), *they then used to c. about in the cowpen* : रिङ्गितौ तौ तदा व्रजे, V. p. ; (2) जानुभ्यां रंहति (रंह्, c. 1.), S. ; (3) जानुभ्यां कराभ्यां च भुवं संस्पृश्य संस्पृश्य सञ्चरति (चर्, c. 1.), V. p. com. II. Of animals : सर्पति, प्र-, (सृप्, c. 1.). *C. up to* : उपसर्पति.

Crawl,-ing (subs.) : (1) रिङ्गणम् (of boys etc.) ; (2) सर्पणम् (of reptiles).

Crawler : i. e. a crawling animal : सरीसृपः.

Crayon : वर्तिका (= pencil) ; कठिनी (= chalk).

Craze (v.) : I. To crush, grind : q. v. II. To confuse : q. v.

Crazed, Crazy : I. Decrepit, feeble : q. v. II. Mad : q. v. : क्षिप्तः (प्ता, प्तं).

Craziness : I. Feebleness : q, v. II. Madness : q. v. : क्षिप्तता.

Creak (v.) : कडकडायते (nomi.) (?) ; विरौति (रु, c. 2.).

Creak,-ing (subs.) : कडकडायितं (?) ; विरावः.

Cream : I. Lit. : सरः (?). II. Fig. : सारः : v. essence.

Cream-coloured : i. e. light yellow : आपीतः (ता, तं).

Crease (subs.) : (1) भङ्गिः ; (2) ऊर्मिः.

Crease (v.) : भङ्गिं करोति (?) : v. to fold, wrinkle.

Create : I. To call into being : सृजति (सृज्, c. 6.), *c.d water first* : अप एव ससर्जादौ, M. i. 8. ; *to c. pain* : व्यथां सृजति, N. iv. ii. : v. to cause. II. To conceive by the mind : (1) सृजति, *by whom this story is c.d* : येनेयं कथा सृष्टा, K. ; (2) निर्-मिमीते (मा, c. 3.), *poet's c.-ion* : कवेर्निर्मितिः, Kav. III. To make, appoint : q. v. : करोति *Tungabala was c.d a governor* : तुङ्गबलो भोगपतिः कृतः, H.

Creation : I. Lit. : (1) सृष्टिः ; (2) सर्गः, *the sole cause of the c., continuation and destruction of the world* : विश्वस्य सर्गस्थितिप्रलयानामेकं कारणं ; (3) सृजनं. II. Fig., as of a poet : (1) सृष्टिः ; (2) निर्माणं or निर्मितिः. III. A thing created : सृष्टिः, *as if the first c. of God*

as regards women : युवतिविषये सृष्टिराद्येव धातुः, Me. II. 21. IV. Appointment : q. v.

Creative : Ph. : *c. power* : सृजनशक्तिः ; निर्माणशक्तिः.

Creator : I. Lit. : स्रष्टृ (f. ष्ट्री) ; (2) सृज् in comp., *c. of the world* विश्वसृज् (mfn.), R. II. The Supreme Being : (1) विधातृ (m.) ; (2) विश्वसृज्, विश्वकृत्, and sim. comp.s. III. Maker, originator : q. v. : (1) कर्तृ (f. र्त्री) ; (2) विधातृ (f. त्री).

Creature : I. A created being : सृष्टपदार्थं. *Living c.* : प्राणिन् (m.) : v. animal. II. A term of contempt : जन्तुः. III. A term of endearment : जातः (ता, तं), D. IV. A tool, dependant : q. v. : आश्रितः (ता, तं). Ph. : *being my c.* मत्तो लब्धोदयः (या, यं), M. n.

Credence : विश्वासः : v. belief. *To give c. to* : विश्वासं करोति : v. to believe.

Credentials : *विश्वासोत्पादिका ; श्रद्धाजननपत्रं.

Credibility : (1) विश्वास्यता, *from the c. of the great sage* : विश्वास्यतया महर्षेः, Ki. III. 34. ; (2) विश्वसनीयता ; (3) विश्वासयोग्यता ; (4) श्रद्धेयता.

Credible : (1) विश्वास्यः (स्या, स्यं) ; (2) विश्वसनीयः (या, यं) ; (3) विश्वासयोग्यः (ग्या, ग्यं) ; (4) श्रद्धेयः (या, यं), *this is not c.* : अश्रद्धेयमेतत्, Sa. v.

Credit (subs.) : I. Belief : q. v. : विश्वासः. II. Esteem, reputation : q. v. : प्रतिष्ठा. Ph. : *it reflects c. on you* : एतत्ते दाक्ष्यं दर्शयति or त्वां प्रतिष्ठापयति (?). III. Authority : प्रामाण्यं. IV. In a commercial sense : *विश्वास, *to sell on c.* *विश्वासेन विक्रीणीते. Ph. : *c. side* (of an account) : *प्राप्तधनभागः.

Credit (v.) : I. To believe : q. v. II. To enter upon the c. side : *प्राप्तधनभागे लिखति.

Creditable : श्लाघ्यः (घ्या, घ्यं) : v. honourable. Ph. *c. to you* : तव गौरवकरः (री, रं).

Creditably : v. honourably, well.

Creditor : (1) उत्तमर्णः ; (2) ऋणदातृ (m.).

Credulity : (1) विश्वासशीलता ; (2) विस्रम्भप्रवणता ; (3) श्रद्धालुता.

Credulous : (1) विश्वासशीलः (ला, लं) ; (2) विस्रम्भप्रवणः (णा, णं) ; (3) श्रद्धालु (mfn.).

Credulously : expr. by adj. or by ins. of subs.

Creed : धर्मः.

Creek : (1) वङ्कः ; (2) खातं (?).

Creep : I. To crawl : q. v. II. To move slowly : मन्दं मन्दं सर्पति (सृप्, c. 1.). III. Of plants : (1) विसर्पति ; (2) चरति (चर्, c. 1.), *c.ing on the ground* भूचरा, Nil. IV. To fawn : q. v. Ph. : *to c. into the mind* मनसि आविशति.

Creeper : (1) लता (gen. term) ; (2) वीरुध् (f.) ; (3) वल्ली ; (4) प्रतती or -ति (f.).

Cremation : (1) दाहः ; (2) दहनम् ; (3) (fully) प्रदाहः.

Crepuscule, Crepuscular : v. twilight.

Crescent (adj.) : (1) वर्धिष्णु (mfn.) ; (2) वर्धमानः (ना, नं).

Crescent (subs.) I. Of the moon : (1) अर्धचन्द्रः (=half-moon); (2) वर्धमाना चान्द्रमसी लेखा, Ku. or sim. शशाङ्कलेखा, and sim. comp.s. II. The Turkish flag : *अर्धचन्द्रकेतनम्. III. The Turkish power : *अर्धचन्द्रकेतनासुरत्राणः (m. pl.). IV. Any thing c.-shaped : अर्धचन्द्रः.

Crescentic, Crescent-shaped : अर्धचन्द्राकारः (रा, रं), and sim. comp.s.

Cress : शाकभेदः.

Cresset : शाखाप्रदीपः.

Crest : I. Of animals : (1) चूडा ; (2) शिखा. II. Of a helmet : (1) शिखा ; (2) चूडा ; (3) शेखरः. III. Of a mountain : (1) चूडा ; (2) शिखरः : v. summit.

Crested : (1) शिखिन् (f. नी) ; (2) शिखाधरः (रा, रं) ; (3) चूडावत् (f. ती).

CREST-FALLEN : (1) भग्नचूड: (डा, डं) ; (2) हतौजस् (mfn.).

CRETIN : गडुकण्ठ: (ण्ठी, ण्ठं).

CREVICE : छिद्र, c. of a crok ग्रावच्छिद्रं, D. II.

CREW : I. A throng: q. v. : गण:. II. A ship's c. : (1) नाविका: (m. pl.) ; (2) पोतवाहा: (m. pl.).

CRIB : I. A manger : q. v. : द्रोणी. II. A stall for cattle : गोष्ठं : v. COW-HOUSE. III. A child's bed : शिशुशय्या : v. BED. IV. A hut : q. v. : कुटीर:.

CRIBBLE : चालनी : v. SIEVE.

CRICK : a kind of sprain : v. SPRAIN, STRAIN.

CRICKET : I. The insect : (1) झिल्ली, chirping of the c. झिल्लीझङ्कार:, A. r. ; (2) भृङ्गारी ; (3) चीरी. II. The game : *कन्दुकनोदनक्रीडा. N. B. कन्दुकक्रीडा is a quite dif. game.

CRIER : (1) घोषक: ; (2) उद्घोषक: ; (3) घोषणाकार:,-क:.

CRIME : (1) पापं (often = sin.), to commit a c. deliberately : कामत: पापं करोति, M. ; c.s cannot be checked without punishment : दण्डादृते पापविनिग्रह: कर्तुं न शक्य:, M. ; (2) अपराध: : v. OFFENCE ; (3) दोष: v. FAULT ; (4) साहसं (=daring c.), M.

CRIMINAL : I. Of men : (1) अपराधिन् (f. नी) ; (2) पातकिन् (f. नी) : v. GUILTY. II. Of acts : (1) सापराध: (धा, धं) ; (2) सपाप: (पा, पं) ; (3) by comp., c. act पापक्रिया, K. b. Ph. : c. law *अपराधविधि: ; "c. conversation" परस्य पत्न्या रह: सम्भाषा, M.

CRIMINALITY : सापराधता : v. GUILTINESS, WICKEDNESS.

CRIMINALLY : I. Wickedly : सापराधं. II. According to criminal law : *अपराधविध्यनुसारेण. Ph. : to proceed c. दण्डनायकं निवेदयति (c. of विद्) (?).

CRIMINATE : I. To accuse : q. v. : अभियुनक्ति (युज्, c. 7.). II. To implicate : q. v.

CRIMINATION : अभियोगः : V. ACCUSATION.

CRIMINATORY : (1) अपवादगर्भः (र्भा, र्भं) ; (2) अभियोगलिप्तः (प्ता, प्तं).

CRIMP (adj.) : I. Brittle : q. v. II. Inconsistent : q. v.

CRIMP (v.) : I. To decoy : q. v. II. To curl : q. v.

CRIMP (subs.) : प्रतारकः (?).

CRIMPLE : V. TO CONTRACT ; TO CURL.

CRIMSON : शोणः (णा, णं) : V. RED.

CRING : Ph. : *who is always c.ing* : योऽङ्गिनिप्रमुपरचिताञ्जलिः शौति, K. ; *c. before Lakshmana* सौमित्रेश्वरणौ भज, Vi. *C.ing* आपादपद्मप्रणतः (ता, तं), R. : V. TO BEND, BOW.

CRINGINGLY : पादयोः पतित्वा ; अञ्जलिं बद्ध्वा ; etc.

CRINOLINE : i. e. a lady's skirt expanded : *सरी.

CRIPPLE (subs. or adj.) : पङ्गु (mfn.) (= lame : q. v.) ; (2) विकलः (ला, लं) (= wanting any limb), *carrying the c. on his shoulders* तं विकलं स्कन्धेनोदुह्य, D. VI. ; (3) विकलाङ्ग (f. ङ्गी) (= विकल).

CRIPPLE (v. t.) : I. Lit. : विकलीकरोति, *who has c.d my husband* : येन मे पतिर्विकलीकृतः, D. : V. TO LAME, DISABLE. II. To impair, weaken : q. v.

CRIPPLING : i. e. a spar for support : उपलम्भः (?).

CRISIS : सङ्कटं, *c. of an affair* : कार्यसङ्कटकम्, K. Ph. ; *at this c.* : तस्मिन् क्षणे or अवान्तरे, K.

CRISP, CRISPY (adj.) : भङ्गुरः (रा, रं) : V. CURLY, BRITTLE.

CRISP (v.) : TO CURL ; TO INTERWEAVE. "*C.ed* (brook)" तरङ्गितः (ता, तं).

CRISPNESS : भङ्गुरता.

CRISS-CROSS-ROW : (1) मातृका ; (2) सिद्धिफला : V. ALPHABET.

CRITERION : लक्षणम् : V. SIGN, MARK.

CRITIC : I. One who criticises : गुणदोषविचारकः (?). II. One

skilled in criticism: गुणदोषकोविदः ; गुणदोषविचारपण्डितः ; etc. III. A carper : दोषैकदृश् (mfn.).

Critical : I. Relating to criticism : expr. by comp., *c. dissertation* गुणदोषविचारप्रबन्धः. II. Possessing skill to criticize : गुणदोषविचारकुशलः (ला, लं), and sim. comp.s (?). *C. power* : गुणदोषविचारशक्तिः (?). III. Captious, fastidious : q. v. IV. Belonging to a crisis : Ph. : *c. position* सङ्कटं, *whose intellect does not fail in c. circumstances* कार्यसङ्कटेष्वविषण्णधीः, K. Ph. *c. philosophy* *कष्टदर्शनम्.

Critically : I. In a critical manner : गुणदोषान् विचार्य ; सूक्ष्मं (= minutely, carefully). II. At a crisis : सङ्कटे.

Criticise, Criticize : I. To examine as a critic : गुणदोषान् विचारयति (चर्, c. 10). II. To pass criticism on : समालोचयति (लोच्, c. 10.) (?). III. To censure : q. v.

Criticism : I. The art : गुणदोषविचारः (?). II. Review : *समालोचनम् ; गुणागुणवादः. III. Censure : q. v.

Critique : गुणदोषविचारप्रबन्धः (?), and sim. comp.s.

Croak (v.) : I. As frogs or crows : (1) रटति (रट्, c. 1.), *the crow is much c.ing gratingly* काकः कटूच्चैः खलु रारटीति, Ch. ; (2) मकमकायते (nomi.) (of frogs), J. ; (3) शब्दं करोति (=to make any sound), *when I will c.* : यदाहं शब्दं करोमि, H. : v. to cry. II. To grumble : मकमकायते (?).

Croak,-ing (subs.) : I. Lit. : भेकनादः (of frogs) ; (2) काकशब्दः (of crows) : v. cry. II. Fig. : मकमकायितं (?) : v. complaint.

Croaker : i. e. grumbler : q. v.

Crock : I. A pot : q. v. : "*c. of gold*" : हिरण्मयपात्रं. II. Soot : q. v.

Crockery : मृण्मयपात्राणि (n. pl.) : v. earthen-ware.

Crocodile : (1) कुम्भीरः ; (2) नक्रः. Ph. : '*c. tears*' कृत्रिमाश्रूणि (n. pl.).

Crocus : कुङ्कुमलता (a species of c.).

Croft : वृतिः : v. enclosure.

Crone : (1) वृद्धा ; (2) जरती..

Crony : सुहृद् : v. friend.

Crook (subs.) : I. A bend or turn : q. v. II. A shepherd's staff: दण्डः. Ph. : *by hook or c.* : येन केन प्रकारेण.

Crook (v.) : वक्रीकरोति (कृ, c. 8.) : v. to bend.

Crook-back : (1) कुब्ज (f. ब्जा) : (2) न्युब्ज (f. ब्जा) ; (3) गड्डुरः (रा, रं) ; (4) वक्र (f. क्रा), V. p.

Crooked (adj.) : I. Not straight : (1) वक्र (f. क्रा) ; (2) कुटिलः (ला, लं) ; (3) वङ्क्रिमः (मा, मं) ; (4) अरालः (ला, लं) ; (5) जिह्म, वि-, (f. ह्मा) ; (6) वृजिनः (ना, नं). II. In moral sense : (1) वक्र (f. क्रा) (rare), *c. nature* वक्रभावः, N. ; (2) कुटिलः (ला, लं), *c. minded* कुटिलमति (mfn.), Mu. ; (3) जिह्म (f. ह्मा), *yet that c.* (man) : तथापि जिह्मः सः, Ki. ; (4) अनृजु (mfn.).

Crookedly : (1) वक्रं ; (2) कुटिलं ; (3) जिह्मं : v. awry.

Crookedness : (1) वक्रता ; (2) वक्रिमन् (m.) ; (3) कौटिल्यम् ; (4) विजिह्मता ; (5) कुटिलता ; (6) जैह्म्यम् ; (7) अनृजुता.

Crop (subs.) : I. The produce of fields : (1) सस्यम्, *yielding all c.s* सर्वसस्यप्रदः (दा, दं), Nil. ; *devastation of c.s* सस्यघातः, D. ; (2) not expr. when any particular c. is meant, *rice c.* : धान्यम्. II. Of birds : कण्ठम् (=throat).

Crop (v.) : I. To cut short : कल्पति (क्लृप्, c. 1.). II. To reap : q. v. : लुनाति (लू, c. 9.). III. To nibble : q. v.

Crop out : आविर्भवति (भू, c. 1.) : v to appear.

Crop-eared : छिन्नकर्णाय (f. या), and sim. comp.s.

Crosier : *कुब्जदण्डः, or sim. दण्डः (when no ambiguity).

Cross (adj.) : I. Transverse : (1) व्यत्ययः (या, यं) ; (2) तिरश्चीनः (ना,

ं) (= sideways). II. Adverse, contrary : q. v. : प्रतीप: (पा, प). Ph. : *oh ! how c. is fate* : अहो वामता भागधेयानां, Vi. III. Ill-tempered, peevish : q. v. : प्रतीप: (पा:, पं), *don't get c. with your husband* : भर्तुः प्रतीपं मास्म गमः, Sa. *A c. charge* : प्रत्यभियोगः, Y.

Cross (v. t.) : I. To pass over : (1) तरति (तॄ, c. 1.), *c.ed the Ganges* : गङ्गां ततार, R. xvi. 52. ; *I want to c. the ocean on a raft* : उडुपेन सागरं तितीर्षुरस्मि, R. ; (2) लङ्घते or लङ्घयति, वि-, उत्-, (लङ्घ्, c. 1. and 10.), *c.ed the Vindhya* : विन्ध्यं व्यलङ्घयत्, R. xvi. 32. II. Of the mind, to occur to : q. v. III. To thwart, obstruct : q. v. IV. To mix breeds : perh. संमिश्रयति (मिश्र्, c. 10.). V. To conceal : q. v. VI. To put across, expr. by circumlo., *to c. arms* : एकस्मिन् भुजे भुजान्तरं विन्यस्यति or विदधाति. VI. To draw line across : रेखया अङ्कयति (अङ्क्, c. 10.).

Cross (v. i.) : *to c. over to Ceylon* समुद्रमुल्लङ्घ्य सिंहलं गच्छति : v. to cross (1) and go.

Cross (subs.) : I. An instrument : शूलं (=stake : q. v.) ; *क्रुशम्. II. The symbol : *क्रुशम् ; व्यत्यस्तरेखाद्वयम्. III. The gospel : q. v. IV. Money : नाणकम्. V. Affliction, trouble : q. v.

Cross-bill : पक्षिविशेषः ; *व्यत्यस्तपुटः.

Cross-bow : *वक्रचापः. *C.-man* : *वक्रचापभृत् (mfn.) or -धरः (री, रं).

Cross-breed : खच्चरः (री, रं) (in modern dialects).

Cross-examination : *प्रतीपपरीक्षा ; कूटपरीक्षा (in modern Bengali.).

Cross-examine : *प्रतीपं परीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) ; कूटपरीक्षां करोति (?).

Cross-grained : प्रतीपः (पा, पं) : v. morose, perverse.

Crossing : I. Lit. : तरः,-णं : v. passage. *Fare for c.* : (1) तारिकम्, M. ; (2) तार्यं, M. II. Where roads cross ; (1) चतुष्पथम् (of four roads) ; (2) शृङ्गाटकम् (=1.) ; (3) त्रिपथम् (of three roads) ; (4) तरः (very rare).

CROSS-LEGGED : व्यत्यस्तपादः (दा, दं), and sim. comp.s. *Sitting c.* (i. e. placing the feet on the thighs) वीरासनस्थः (स्था, स्थं).

CROSS-QUESTION : V. TO CROSSEXAMINE.

CROSS-ROAD : i. e. an obscure road (1) उत्पथः ; (2) उन्मार्गः,

CROSS-ROW : i. e. the alphabet : q. v. : मातृका, M. n.

CROSS-WISE : (1) व्यत्यस्तम् (?) ; (2) तिरश्चीनम् : V. SIDE WAYS, ATHWART.

CROSSLY : I. Peevishly : q. v. II. Adversely : प्रतीपम्.

CROTCHET : I. A whim, fancy : q. v. II. In music : *ग्रथिः.

CROTCHETTY : i. e. full of whims : V. WHIM, WHIMSICAL.

CROUCH : I. To stoop low : q. v. : नमयति (c. of नम्). II. To cringe : q. v. : पादयोः पतति (पत्, c. 1.).

CROUP : I. Of a horse, etc. : जघनभागः, K. II. A disease : कासरोगविशेषः.

CROW : (subs.) : I. The bird : (1) काकः ; (2) वायसः. *Carrion c.* दग्धकाकः (?). II. A bar : लौहदण्डः. III. Of the cock : रुतः : V. CRY. Ph. : *at cock-c.* प्रत्यूषे V. MORNING.

CROW (v.) : I. Of the cock : रौति, वि-, (रु, c. 2.) : V. TO CRY. II. To boast : q. v. : विकत्थते (कत्थ्, c. 1.).

CROWFOOT : a plant : *काकपादः.

CROWD (subs.) : I. Of people : (1) जनसमूहः, Mr. ; (2) जनसंमर्दः (=men pressed together without order), *a great c.* : महान् जनसंमर्दः, Mr. x. ; (3) सङ्कुलम् (= जनसंमर्दः), D. IV. ; (4) जनौघः, and sim. comp.s. II. Populace : q. v. III. Any c. : V. THRONG, MULTITUDE.

CROWD (v. t.) : I. Lit. : Ph. : *the place was very c.ed* : तत्र महान् जनसंमर्द आसीत् ; *c.ed with cars and horses* : रथाश्वसङ्कुलः (ला, लं), Ki. I. 16., *a c.ed house* जनाकीर्णं गृहम्. (i. e. full of men), Sa. : *the theatre is c.ed today* अद्य प्रेक्षकपूर्णा रङ्गशाला (?). II. To urge : q. v.

CROWD (v. i.): expr. as above: v. TO FLOCK.

CROWDER: v. FIDDLER.

CROWN (subs.): I. The ornament: (1) किरीट (mn.); (2) मुकुटम्; (3) मौलि:. II. Fig., royal power: *got the c. of Italy* इतालिराज्यमवाप; *placed the c. on his son* तदात्मसम्भवं राज्ये समादधुः, R. XVII. 8. III. Fig., sovereign: q. v.: Ph. *servant of the c.* राजसेवकः. IV. Any garland: q. v.: माला. V. Of the head: चूडा. VI. Summit: q. v.: चूडा. VII. A coin: इंलण्डीयरूप्यमुद्राविशेषः.

CROWN (v. t.): I. To invest with royal power: (1) (राज्ये) अभिषिञ्चति (षिच्, c. 6.) (according to the Hindu style), R.; (2) राज्ये समादधाति (धा, c. 3.), R.; (3) मौलिं धारयति (c. of धृ) (?). II. To adorn: q. v.: भूषयति (भूष्, c. 10.). III. To consummate: q. v.: Ph. *c.ing success* सिद्धेः परा कोटिः (?).

CROWN-JEWELS: राजरत्नानि (n. pl.) (?).

CROWN-PRINCE: युवराजः.

CRUCIAL: perh. मर्मभेदिन् (f. नी): v. SEVERE, STRICT.

CRUCIBLE: (1) मूषः (षी, षं); (2) आवर्तनी.

CRUCIFIX: *क्रुशारोपितस्य क्रुष्टस्य प्रतिमा.

CRUCIFIXION: *क्रुशारोपणम्.

CRUCIFORM: *क्रुशाकारः (रा, रं).

CRUCIFY: I. Lit.: *क्रुशम् आरोपयति (c. of रुह्). II. Fig.: *to c. the flesh* इन्द्रियाणि जयति.

CRUDE: अपक्व (f. क्वा) (lit. and fig.): v. UNRIPE, IMMATURE.

CRUDELY: v. IMPERFECTLY.

CRUDENESS, CRUDITY: अपक्वता: v. UNRIPENESS, IMMATURITY.

CRUEL: (1) निष्ठुरः (रा, रं); (2) क्रूरः (रा, रं); (3) नृशंसः (सा, सं); (4) निष्करुणः (णा, णं) (= unmerciful: q. v.); (5) कठिनः (ना, नं) (= hard-hearted: q. v.

CRUELLY : (1) निठुरम् ; (2) क्रूरम् ; (3) निष्करुणम् V. UNMERCIFULLY.

CRUELTY : (1) नैठुर्यं or निठुरता ; (2) क्रौर्यं or क्रूरता ; (3) नृशंसता.

CRUET : *कूपकः. *C.-stand* : *कूपकाधारः.

CRUISE (subs.) : I. A jug : q. v. II. Of a ship : v. VOYAGE.

CRUISE (v. i.) : [समुद्रेण or पोतेन] परिभ्रमति (भ्रम्, c. 1.) (?).

CRUISER : *परिभ्रमणपोतः.

CRUMB : I. A morsel : q. v. II. The soft part of bread : मध्यभागः or कोमलभागः (?). Ph. : *to a c.* निरवशेषम्.

CRUMBLE (v. t.) : चूर्णयति (चूर्ण्, c. 10.) : V. TO BRUISE. *To be c.d into dust* : धूलीभवति.

CRUMBLE (v. i.) : I. Lit. : चूर्णीभवति. II. Fig. : विनश्यति (नश्, c. 4.) : V. TO PERISH.

CRUMP : I. Crooked . q. v. : कुब्ज (f. ब्जा). II. Hard : q. v.

CRUMPLE : V. TO RUMPLE, WRINKLE.

CRUPPER : पुच्छबन्धः, Williams.

CRUSADE : *क्रुसेदम् ; क्रूष्टीयानां पुण्यभूमिलाभाय महम्मदीयान् प्रत्यभियोगः.

CRUSH (v. t.) : (1) मृद्नाति or मर्दयति-ते, आ-, परि-, वि-, सं-, (मृद्, c. 9. or 10.) *c.ed the forces of his enemies* : परेषां बलान्यमृद्नात्, R. ; (2) दलति or दलयति (दल्, c. 1. and 10.), *c.ing forts* दलयन्दुर्गाणि, K. ; (3) मथ्नाति, प्र-, (मन्थ्, c. 9.), *shall I not c. the hundred Kauravas* : मथ्नामि कौरवशतं न, Ve. : V. TO GRIND, OVERWHELM, PUT DOWN.

CRUSH, CRUSHING (subs.) : I. The act : (1) मर्दनम्, वि- ; (2) दलनम्. II. Of a crowd : जनसम्मर्दः, Mr.

CRUSHING (adj.) : प्रमाथिन् (f. नी), *of c. calamities* : प्रमाथिनीनां विपदां, [Ki. III. 34.

CRUST (v.) : I. Trans. : V. TO ENCRUST. II. Intrans. : उपरि संहन्ति (हन्, c. 2.) (?).

CRUST (subs.) : कठिनभागः.

CRUSTACEAN, CRUSTACEOUS : *वर्मधरः (री, रं).

CRUSTILY : V. PEEVISHLY, ANGRILY.

CRUSTINESS : I. Hardness : q. v. II. Peevishness : q. v.

CRUSTY : I. Hard : q. v. : कठिनः (ना, नं). II. Peevish, surly : q. v.

CRUTCH : यष्टिः, *leaning on a c.* : यष्ट्यावलम्बितः, Ki. : v. STICK.

CRY (subs.) : I. Of lower animal : रवः or विरावः, *very loud cries were also uttered by the elephants* : मुक्तो विरावः सुमहान् कुञ्जरैरपि, Mah. : v. NOISE, SOUND. II. Clamor : उत्क्रोशः or आक्रोशः, *by the c.s of the disputants* : विवदमानानां प्रजानामाक्रोशैः, D. : v. NOISE. III. Of distress : (1) आर्तनादः, आर्तरवः, and sim. comp.s. *by the piteous cries of the attendants* : परिजनानां करुणस्वनेन, M. n. ; (2) क्रन्दनं or आक्रन्दितं or आक्रन्दः (=loud c. of grief) ; (3) रुदितम् : v. WEEPING. IV. Of crier : perh. आक्रोशः : v. PROCLAMATION.

CRY (v. t.) : I. To utter : q. v. II. To proclaim : q. v.

CRY (v. i.) : I. To c. out : q. v. II. To weep : (1) क्रन्दति or क्रन्दयति, आ-, (क्रन्द्, c. 1. and 10.), *cried aloud* : मुक्तकण्ठं चक्रन्द, R. XIV. 68. ; (2) रोदिति, प्र-, (रुद्, c. 2.), *cried aloud* : उच्चैररोदीत्, K. ; (3) क्रोशति, वि-, आ,- (क्रुश्, c. 1.) (rare), B. III. 22. III. To utter sounds : (1) रौति, वि-, (रु, c. 2.), *this vulture is c.ing not once* : नैकशः शकुनिरयं विरौति, Mr. ; (2) वाशति or वाश्यते (वाश्, c. 1. and 4.), *this crow c.ing gratingly* : रूक्षस्वरं वाशति वायसोऽयम्, Mr. : v. NOISE, TO MAKE.

CRY-DOWN : अव-क्रोशति, उप-, अप-, : v. TO DETRACT, CENSURE.

CRY-OUT : (1) क्रोशति, आ-, वि-, उत्-, *c.* आक्रोश, विक्रोश, अपाधिपक्ष्मम्, Mr. ; (2) शब्दायते (= to call out). *To c. for protection* : शरणं क्रन्दति, V. I.

CRY-UP : V. TO EXTOL.

CRYING (adj.) : V. NOTORIOUS, HEINOUS.

CRYSTAL : I. Subs. : स्फटिकः. II. Adj. : (1) स्फटिक-, *c. palace* : स्फटिकहर्म्यम्, Ku. VI. 42. ; (2) स्फटिकाभः (भा, भं) (=like c.) v. TRANSPARENT.

Crystalline : v. crystal (II).

Crystallization : *स्फाटिकीभावः.

Crystallize : I. Trans. : *स्फाटिकीकरोति. II. Intrans. : *स्फाटिकीभवति (भू, c. 1.).

Cub (subs.) : शावः,-कः : v. young (subs.).

Cub (v.) : सूते (सू, c. 2.) : v. to bring forth.

Cube (subs.) : I. In arith. : घनः, *c. root* : घनमूलम्, Li. II. In geo. : समकोणसमचतुर्भुजघनक्षेत्रम्, K. d.

Cubic, Cubical : expr. by comp., *c. hand* : घनहस्तः, Li. ; *c. equation* *घनसमीकरणम्.

Cubit : (1) हस्तः, *five c.s in length* पञ्चहस्तदीर्घ (f. र्घा) ; (2) किष्कुः, D.

Cuckold : expr. by circum., *he is a c.* : तस्य भार्या पुंश्चली or बन्धकी.

Cuckoo : (1) कोकिलः ; (2) पिकः (3) परभृतः.

Cucumber : I. The plant : त्रपुषी. II. The fruit : त्रपुषम्.

Cud : I. Lit. : पशुविशेषैः पुनश्चर्वणाय मुखनीतं भुक्तम्. Ph. : *to chew the c.* : रोमन्थमभ्यस्यति, Sa. II. ; *chewing the c.* : रोमन्थः. II. Where it is chewed : perh. रोमन्थभागः.

Cudgel (subs.) : (1) लगुडः ; (2) यष्टिः ; (3) दण्डः.

Cudgel (v.) : लगुडेन or यष्ट्या प्रहरति (हृ, c. 1.) or ताडयति (तड्, c. 10.) or आहन्ति (हन्, c. 2.).

Cudgelling (subs.) : (1) यष्ट्याघातः ; (2) लगुडप्रहारः, *giving* (*them*) *a very good c.* लगुडप्रहारैर्जर्जरीकृत्य, P. I. 22.

Cue : I. The end of a thing : अन्तः : v. end. II. A hint : q. v. : संज्ञा, *to give a c.* संज्ञां ददाति, Mr. III. Humour, disposition : q. v. IV. For billiards : *दीर्घदण्डः or दण्डः.

Cuff (v. t.) : करतलेन or तलेन or चपेटेन ताडयति (तड्, c. 10.), आहन्ति (हन्, c. 2.), or प्रहरति (हृ, c. 1.), *c.ed him on the breast* : तलेनोरस्यताडयत् V. p.

CUFF (subs.) : I. A blow, slap : q. v. : तलप्रहारः. Ph. : *To be at fisti-c.s* : मुष्टीमुष्टि युध्यते. II. Of a sleeve : *कफम्.

CUIRASS : (1) कवच (mn.) ; (2) वर्मन् (n.) ; (3) वारवाणः ; (4) कङ्कटः, -कः ; (5), तनुत्रम् ; (6) उरश्छदः ; (7) दंशनं (rare).

CUIRASSIER : (1) कवचिन् (f. नी) ; (2) वर्मितः (ता, तं) ; (3) व्यूढकङ्कटः (टा, टं), and sim. comp.s.

CULINARY : पाक- in comp., *c. utensil* : पाकपात्रम् ; *the c. art* पाककला.

CULL : आहरति (हृ, c. 1.) : V. TO PLUCK, GATHER.

CULM : स्तम्बः : V. STALK.

CULMINATE : I. Lit. : *the sun has c.d* : मध्यमलङ्करोति भानुः, K. II. Fig. : परां कोटिम् अधिगच्छति (गम्, c. 1.) K.

CULMINATING (adj.) : Ph. *c. point* : परा कोटिः ; परा काष्ठा.

CULPABILITY : (1) सदोषता ; (2) सापराधता ; (3) निन्दार्हता (= blameableness).

CULPABLE : (1) सदोषः (षा, षं) ; (2) सापराधः (धा, धं) ; (3) निन्दार्ह (f. र्हा) (= blameable : q. v.). *C. homicide* ज्ञानकृता नृहत्या (?).

CULPRIT : I. An accursed person : अभियुक्तः (क्ता, क्तं). II. A criminal : q. v.

CULTIVATE : I. To till : (1) क्षेत्रं करोति, *to have land c.d* : क्षेत्रं कारयति, Y. ; (2) कर्षति (कृष्, c. 1.) (= to plough). II. To devote to, foster : (1) शीलयति, अनु-, (शील्, c. 10.), *sages c. good conduct* : शीलयन्ति मुनयः सुशीलतां, Ki. ; (2) उप-चिनोति, प्र-, (चि, c. 5.), *c. friendship* : प्रचिनु मैत्रीं, Vi. III. ; (3) सेवते, नि-, (सेव्, c. 1.) V. TO DEVOTE. III. To civilize : q. v.

CULTIVATION : I. Tillage : (1) कर्षणम् ; (2) कृषिः (rare). II. Fostering care : अनुशीलनम्. III. Culture : q. v.

CULTIVATOR : क्षेत्रिकः : V. HUSBANDMAN.

CULTURE : I. : V. CULTIVATION. II. Refinement : q. v. : शिक्षा.

CULVERT : *खातनाली.

CUMBER : V. TO ENCUMBER, EMBARASS.

CUMBERSOME, CUMBROUS : I. Burdensome : q. v. : (1) भारिन् (f. णी) ; (2) दुर्भर· (रा, रं). II. Vexatious : q. v.

CUMBRANCE : V. ENCUMBRANCE.

CUMBROUSNESS : भारिता : v. CUMBROUS.

CUMMIN : (1) जीरः ; (2) जीरकः.

CUMULATIVE : (1) उपचयिन् (f. नी) (?) ; (2) निचयिन् (f. नी) (?).

CUNEIFORM : कीलाकारः (रा, रं). "*C. scholar*" *कीलवर्णविद् (mfn.).

CUNNING (adj.) : I. Skilful : q. v. II. Artful : (1) चतुरः (रा, रं) (best equiv.) ; (2) विदग्ध (f. ग्धा) ; (3) छलनापरः (रा, रं) (=wily).

CUNNING (subs.) : I. Skill, dexterity : q. v. II. Art, deceit : (1) चातुर्यम् ; (2) चातुरी ; (3) वैदग्ध्यम् ; (4) छलम् (= stratagem).

CUNNINGLY : (1) चातुर्येण ; (2) छलेन.

CUP (subs.) : I. Lit. : (1) पानपात्रम् ; (2) पानभाजनम् ; (3) चषक (mn.). II. Drinking : q. v. : "*fond of the c.*" पानप्रियः (या, यं). III. Lot, portion : q. v. Ph. : "*to taste of the sorrow's c.*" दुःखं रसयति. IV. A flower-c. : पुष्पकोषः. *A c. made of leaves* : पत्रपुटः, R.

CUP (v.) : रक्तं स्रावयति (c. of स्रु) or मोचयति (मोच्, c. 10.).

CUP-BEARER : पानपात्रवाहिन् (m.) (?) ; चषकग्राहकः (?).

CUP-BOARD : पात्रकोषः (?).

CUPID : (1) कामः ; (2) कन्दर्पः ; (3) मदनः ; (4) मन्मथः.

CUPIDITY : I. COVETOUSNESS : q. v. : लोभः. II. Lust : q. v.

CUPOLA : तोरणशीर्ष or तोरणशृङ्गम् (?).

CUPPING-GLASS : शरारीमुखम् (a kind of c.), Sr.

CUR : श्वानकः : V. DOG.

CURABLE : (1) चिकित्स्य (f. त्स्या) ; (2) साध्य (f. ध्या), *easily c.* : सुखसाध्य (f. ध्या), Sr. ; (3) प्रतीकार्य (f. र्या).

CURACY : *आचार्यकपदम्.

CURATE : *आचार्यकः.

CURATIVE : (1) रोगघ्न (f. घ्नी) ; (2) रोगहर (री, रं).

CURATOR : अध्यक्षः (?).

CURB (subs.) : I. For a horse : अश्वमुखशृङ्खला (?) : v. BIT. II. Fig. : v. CHECK, RESTRAINT.

CURB (v.) : नियमयति (यम्, c. 10.), *whose mouth is not c.ed* : अनियमितमुखः, D. : v. TO RESTRAIN.

CURB-STONE : निरोधोपलः, and sim. comp.s (?).

CURD : दधि (n.), *skim of c.s* दध्नः सरः, Sr.

CURDLE (v.) : I. Trans. : घनीकरोति (कृ, c. 8.). II. Intrans. : घनीभवति (भू, c. 1.).

CURE (subs.) : I. Curacy : q. v. II. Of diseases : (1) शान्तिः ; (2) उपशमः ; (3) सिद्धिः ; (4) प्रतीकारः : v. TREATMENT (II).

CURE (v. t.) : I. Of diseases : (1) चिकित्सति (कित्, c. 1.) (gen. = to treat), *not a sick-man returned without his disease c.d* : नाचिकित्सितगदेन रोगिणा प्रत्यगामि, Si. XIV. 49. ; (2) शमयति, प्र-, उप-, (c. of शम्), *for c.ing diseases* : रोगोपशमनार्थम्, Sr. ; (3) साधयति (c. of सिध्), [*such*] *ulcers get c.d with difficulty* : व्रणाः कृच्छ्रेण सिध्यन्ति, Sr. ; (4) प्रतिकरोति, Sr. II. Of persons : (1) by the above verbs with the gen. of the person c.d, *I will c. the child* : *बालस्य रोगं साधयामि ; (2) सुस्थं (f. स्थां), नीरोगं (f. गां) करोति with abl. of the disease. III. To preserve : लवणयति (nomi.) (?).

CURFEW-BELL : प्रदोषघण्टा, and sim. comp.s (?).

CURIOSITY : I. Inquisitiveness : (1) कुतूहलं or कौतूहलम्, *satisfy your c.* : पूरयतु कुतूहलम्, U. IV. ; *excited his excessive c.* अतुलं विदधे कुतूहलम्, N. II. 7. ; *from c.* : कुतूहलवशात्, K. ; (2) कौतुकम्, *since seeing you I have very great c. about it* : अतिमहत् खलु

भवद्दर्शनात् प्रभृति मे कौतुकमस्मिन्विषये, K. (note the loc.) ; (3) दिदृक्षा (c. to see), *my heart filled with c.* : दिदृक्षाक्रान्तहृदयः, D. ; (4) शुश्रूषा or श्रोतुमिच्छा (c. to hear), Ki. II. An object of c. : कुतूहलं or कौतूहलं or कौतुकं (rare), *by telling about many c.s seen by travel* : पर्यटनदृष्टानेककौतूहलप्रकथनेन, P. III. 2. ; (2) अपूर्ववस्तु (n.) or अपूर्वद्रव्यम्.

Curious : I. Inquisitive : (1) कुतूहलिन् (f. नी), *c. to see* : दर्शनकुतूहलिन् (f. नी), K. ; (2) कुतूहलाक्रान्तमनस् (mfn.) ; (3) कौतुकाविष्टचेतस् (mfn.) ; (4) दिदृक्षु (mfn.) (=c. to see) ; (5) शुश्रूषु (mfn.) (=c. to hear) (rare) ; (6) जिज्ञासु (mfn.) (=c. to know). II. Singular, wonderful : (1) कुतूहलः (ला, लं) (rare) ; (2) अपूर्वः (र्वा, र्वं). III. Nice, scrupulous : q. v. IV. Careful, studious : q. v.

Curiously : I. Inquisitively : सकौतुकम्. II. Carefully : q. v. III. Wonderfully : q. v.

Curl (subs.) : I. Of hair : (1) अलकः ; (2) चूर्णकुन्तलः. II. Any undulation : भङ्गिः.

Curl (v. t.) : I. To crisp : भङ्गुरीकरोति (?) : v. curly. II. To coil : q. v. : मण्डलीकरोति, *c.ing up the trunk* मण्डलितहस्तकाण्डः, D. III. To ripple : q. v.

Curl (v. i.) : expr. by adj. : v. curled.

Curled, Curly : (1) कुटिलः (ला, लं), Mah. ; (2) भङ्गुरः (रा, रं), D. vi. ; (3) अरालः (ला, लं), *c.-haired* अरालकेशः (शी, शं), N. xiii. 40. ; (4) कुञ्चितः (ता, तं), *c.-haired* कुञ्चितकेशः (शी, शं), H. s.

Curlew : a bird : क्रौञ्चः (?).

Curliness : (1) कुटिलता ; (2) भङ्गुरता ; (3) अरालता.

Curling-iron : *अलकलोहम्.

Curmudgeon : v. miser.

Currant : I. The tree : *करवटः. II. Its fruit : *करवटं or करवटफलम्. III. A kind of dried grape : perh. शुष्कद्राक्षा.

CURRENCY : I. Circulation : q. v. Ph. : *to gain c.* (i. e. to be current) प्रचलितः (ता, तं) भवति. II. Estimation : q. v. III. The current coin : प्रचलितमुद्रा (?), *we have a paper c. here* *अत्र कागज-मुद्रा प्रचलिता.

CURRENT (adj.) : (1) प्रचलितः (ता, तं) ; (2) प्रचलः (ला, लं). Ph. : *c. year* वर्तमानवत्सरः ; *c. report* जनप्रवादः.

CURRENT (subs.) : I. Lit. : (1) स्रोतस् (n.) (of water), *against the c.* प्रतिस्रोतस् ; (2) प्रवाहः, *c. of electricity* *विद्युत्प्रवाहः ; (3) रयः or वेगः (= speed) (when the sense is clear), *the c. of river is its cause* नदीवेगस्तत्र कारणम्, Sa. II. Fig. : *c. of time* कालगतिः (?) ; *the c. of opinion is in your favor* : *तवानुकूलं साधारणानां मतम्.

CURRENTLY : V. GENERALLY, COMMONLY.

CURRICLE : रथः (?) : V. CHARIOT.

CURRIER : *चर्मशोधकः.

CURRISH : I. Churlish, quarrelsome : q. v. II. Brutal : q. v.

CURRY (subs.) : व्यञ्जनम् (applied to all c.s), N. XVI.

CURRY (v. t.) : I. To dress leather : शोधयति (c. of शुध्) (?.) II. To beat, drub : q. v. Ph. : *to c. a horse* : अश्वदेहं मार्ष्टि (मृज्, c. 2.) ; *to c. favour with the people* लोकानाराधयति, U. I.

CURRY-COMB : *अश्वदेहमार्जनी.

CURSE (v.) शपति,-ते, अभि-, (शप्, c. 1.), *c.d him "become a mortal"* तमशपत् एहि मर्त्यत्वमिति, D. III. ; *Krishna gave no reply when the Chedi king was c.ing* प्रतिवाचमदत्त केशवः शपमानाय न चेदिभूभुजे, Si. XVI. 25. Ph. *I will c. and reduce your father to ashes* शापं दत्वा पितरं ते भस्मसात् करिष्यामि, P. I. 5. [*c. of the nation* कुलाङ्गार.

CURSE (subs.) : I. Lit. : शापः ; अभिशापः. II. Bane, pest : q. v. :

CURSED (adj.) : expr. by हत or -हतक affixed or दग्ध prefixed, *c. son of Mádrí* माद्रीसुतहतकः, Ve. : V. ACCURSED.

CURSORILY : क्षिप्रम् : V. HASTILY, SLIGHTLY, SUMMARILY.

CURSORY : क्षिप्रः (प्रा, प्रं) : V. SUPERFICIAL, SLIGHT, HASTY.

CURST (adj.) : कर्कशः (शा, शं) : V. PEEVISH, MALIGNANT.

CURT (adj.) : संक्षिप्तः (प्ता, प्तं) : V. BRIEF, CONCISE.

CURTNESS : संक्षेपः (पा, पं) : V. CONCISENESS.

CURTAIL (v.) : V. TO DIMINISH, SHORTEN.

CURTAIN : (1) तिरस्करिणी ; (2) यवनिका ; (3) मशहरी (mosquito-c.). Ph. : *the c. falls* यवनिका पतति (?) ; *the c. rises* यवनिका उत्पतति (?) ; *behind the c.* (a) in theatrical language नेपथ्ये (loc.), (b) in gen. sense परोक्षे.

CURTAINED : अवगुण्ठितः (ता, तं) : V. TO VEIL.

CURTAIN-LECTURE : *शय्यानुशासनम्.

CURTLY : संक्षेपेण : V. BRIEFLY, CONCISELY.

CURULE : Ph. : *c. chair* सिंहासनम् (?).

CURVATURE : वक्रिमन् (m.) (?).

CURVE (v.) : वक्रीकरोति : V. TO BEND.

CURVE (subs.) : I. A bending : q. v. II. A c. line : *वक्ररेखा.

CURVED : (1) वक्रः (क्रा, क्रं) ; (2) जिह्मितः (ता, तं) : V. CROOKED.

CURVET (v.) : V. TO LEAP, BOUND, FRISK.

CURVET (subs.) : I. Of horses : वल्गितम्. II. A prank, frolic : q. v.

CURVILINEAR : *वक्ररेखामयः (यी, यं).

CUSHION : (1) उपधानम् ; (2) उपबर्हः.

CUSHIONY : V. SOFT, PLIABLE.

CUSP : चूडा : V. also POINT.

CUSTARD : *दुग्धाण्डमिष्टम्.

CUSTARD-APPLE : I. The tree : आतृप्यः. II. The fruit : आतृप्यम्, or- फलम्.

CUSTODIAN : रक्षकः : V. KEEPER, SUPERINTENDENT.

CUSTODY : I. Charge, guarding : q. v. : रक्षा. II. Confinement : q. v. : निरोधः.

CUSTOM : I. Usage : आचारः, *immemorial c.* : शाश्वत आचारः, M. ; *deviating from c.* आचाराद्विच्युतः, M. II. Business : q. v. Ph. : *he has a great deal of c.* तस्यानेका ग्राहकाः. III. A c. duty : शुल्क (mn.).

CUSTOM-HOUSE : शुल्कशाला. *C.-officer* : शुल्काधिकृतः ; शुल्कोपजीवी, Mah.

CUSTOMARY : (1) आचार in comp., *c. taking of smoke* आचारधूमग्रहणम्, K. Ph. : *it is c.* : एष आचारः ; (2) नित्यः (त्या, त्यं) (what should be observed daily), B.

CUSTOMER : ग्राहकः, *a known c.* : परिचितग्राहकः, P. I. 1. : v. BUYER.

CUT (subs.) : I. A wound : (1) छिन्नं, Sr. ; (2) क्षतं (=hurt, wound : q. v.) II. A blow : (1) प्रहारः ; (2) आघातः. III. portion cut off : छेदः. IV. A slight : Ph. *this was an unkind cut* *एष परिहारो निर्दय आसीत्. V. A groove : q. v. : खातम्. VI. An engraving : q. v. VII. Shape : आकारः. VIII. Of cards : *विभागः. Ph. *whose c. is it.* *कस्य विभागावसरः. IX. A horse : अश्वः. Ph. : *a short c.* सरलमार्गः.

CUT (v. t.) : I. Lit. : (1) छिनत्ति (छिद्, c. 5.) (best equiv.), *to c. the Sami tree* : शमीलतां छेत्तुम्, Sa. ; *to c. nails* : नखानि छिनत्ति, M. IV. 69. ; *c.'ing the heart* मर्मच्छिद् (mfn.), Ki. XI. 49. ; (2) लुनाति (लू, c. 9.), *with hair c.* लूनकेशः, K. b. ; *c.ting of corn* व्रीहिलवनम्, S. c. ; (3) कृन्तति (कृत्, c. 6.) नि-, *to cut one's own throat* : स्वस्य कण्ठं निकृन्तति, Mah. ; (4) वृश्चति (व्रश्च्, c. 1.) (rare), *c. one another* : परस्परं वव्रश्चुः, B. ; (5) द्यति (दो, c. 4.) (rare). Ph. : *the dart was c. into three pieces* त्रिधा कृता शक्तिः, Ve. IV. II. To carve : q. v. III. To intersect : q. v. IV. To castrate : q. v. Ph. : (1) *to c. cards* : *तासं कृन्तति ; (2) *to c. a figure* प्रतिष्ठां प्राप्नोति ; (3) *to c. a person* परिहरति ; (4) *to c. capers* उपहासं करोति ; (5) *to c. the teeth* : v. TO PUT FORTH ; (6) *c.-glass* : *संस्कृतकाचः.

CUT (v. i.) : I. Lit. : v. ABOVE. II. To interfere (as a horse) : q. v.

CUT-DOWN : I. To fell : छित्त्वा or लूत्वा or कर्तित्वा पातयति (c. of पत्) ; अवकृन्तति ; अवद्यति, Ki. II. To abash : q. v. : ह्रेपयति (c. of ह्री). III. To reduce, diminish : q. v.

CUT IN or INTO : i. e. to interrupt : q. v. : विच्छिनत्ति.

CUT OFF : I. Lit. : (1) छिनत्ति, (*their*) *heads were c. off* : मूर्द्धानो विच्छिद्यन्ते, Vi. VI. ; (2) कृन्तति, नि-, *c. off his arms* : भुजौ चकर्तनुतस्य, B. VI. 45. ; (3) लुनाति, *c.ting off the head of this boy* : एतस्य शिशोः शिरो लूत्वा, Vi. III. II. To destroy : q. v. : *to be c. off by disease* : रोगेण क्षयं गच्छति, एति. III. To interrupt : नि-रुणद्धि (रुध्, c. 5.), *c. off supplies* : वीवधं निरुणद्धि, Si. II. 64.

CUT OUT : I. Lit. : उत्कृन्तति. II. To contrive, adapt : q. v. III. To supersede : q. v. : उच्छिनत्ति. IV. To carry off : q. v.

CUT SHORT : I. To abridge : संक्षिपति (क्षिप्, c. 6.). Ph. : *to c. the matter short* : किं बहुना. II. To interrupt : Ph. : *c.'ing him short* : अस्य वचनम् आक्षिप्य (क्षिप्, c. 6.), K.

CUT TO or IN PIECES : (1) खण्डखण्डं करोति ; (2) खण्डशः or लवशः or शकलशः, etc. छिनत्ति, कृन्तति, etc. ; (3) शकलयति, वि-, (nomi.), Vi.

CUT UNDER : v. TO UNDERSELL.

CUT UP : I. To cut to pieces : q. v. : निकृन्तति, *which c.s up enemies' army* : परसेनानिकर्तनम्, Mah. II. Fig. : to wound, assail : (1) गुणभिदोषैः मर्मसु नितुदति (तुद्, c. 6.), Ki. XVII. 43. ; (2) खण्डयति (खण्ड्, c. 10.), B.

CUTANEOUS : expr. by comp., *c. disease* त्वग्रोग: ; *c. eruption* दद्रुः.

CUTICLE : अवभासिनी, Wilson : v. SKIN.

CUTLASS : कर्तरिका : v. SWORD.

CUTLER : *छुरिकाकारः.

CUTLERY: I. The business of a cutler: *छुरिकाकारव्यवसाय:. II. Cutting instruments: *छुरिकादीनि (n. pl.).

CUTLET: *भ्रष्टफालिका, *veal c.*: *भ्रष्टा वत्समांसफालिका.

CUTPURSE: ग्रन्थिभेद:,-क:, M. IX. 277.: v. THIEF.

CUTTER: I. One who cuts: (1) छेदक:; (2) छेत्तृ (m.); (3) छिद् in comp., *wood-c.* वनच्छिद्; (4) लवनकर्तृ (m.), *rice-c.*: धान्यलवनकर्ता, K. b. II. A cutting instrument: कर्तरिका. III. A front teeth: v. INCISOR. IV. A small ship: perh. मद्गु:.

CUT-THROAT: I. Subs.: कण्ठच्छेदक:: v. MURDERER. II. Adj.: v. MURDEROUS.

CUTTING (adj.): I. Lit.: (1) छित्वर: (री, रं); (2) व्रश्चन: (ना, नं). II. Of wind or cold: perh. उद्वेगकारिन् (f. णी). III. Biting, severe: q. v.: मर्मच्छिद् (mfn.).

CUTTING (subs.): I. The act: (1) छेद:,-नं (best equiv.); (2) कर्तनं or कृन्तनं, नि-; (3) लवनम्; (4) व्रश्चनम्; (5) छिदा. II. A part cut off: छेद:: v. PART. III. A trench: q. v.: खातम्.

CUTTLE-FISH: a mollusk: *दशभुजा.

CUT-WATER: पोताग्रम्; *तरङ्गभेदिन् (n.).

CYCLE: चक्रम्, *c. of time* कालचक्रम्, Sr.: v. CIRCLE.

CYCLONE: चक्रवात्या (?): v. HURRICANE.

CYCLOPÆDIA: *विद्याकोष:, *c. of medicine*: *वैद्यकविद्याकोष:.

CYGNET: हंसशावक:; बालहंस:.

CYLINDER: *स्तूप:; यष्टिघनचेतम्, K. d.

CYLINDRICAL: *स्तूपाकार: (रा, रं).

CYMBAL: (1) तालम्; (2) झल्लकम्; (3) घनम्; (4) झिल्लि:.

CYNIC (subs.): मनुष्यद्वेषिन् (m.) (?).

CYNIC,-AL (adj.): v. SURLY, AUSTERE, CAPTIOUS.

CYNICISM: मनुष्यद्वेषिता (?); विषयपराङ्मुखता (in good sense).

Cynosure : I. Lit. : ध्रुवः. II. Fig. : चन्द्रः, *the c. of the solar race* : दिनकरकुलचन्द्र, U. vi.

Cypher : v. CIPHER.

Cypress : नित्यपर्णो महावृक्षविशेषः.

Czar : अधिराजः ; रूशीयानामधिराजः.

D.

Dab (v.) : लघु ताडयति ((तड्, c. 10.) or आहन्ति (हन्, c. 2.).

Dab (subs.) : I. A blow : लघुप्रहारः ; लघुघातः. II. A lump : q. v. : पिण्डः. III. An expert : q. v. IV. A fish : चन्द्रकः (?).

Dabble (v. t.) : सिञ्चति : v. TO SPRINKLE, SPATTER.

Dabble (v. i.) : I. Lit. : क्रीडति (क्रीड्, c. 1.). II. Of learning : वार्त्तामात्रमधिगच्छति (गम्, c. 1.) (with gen.).

Dabbler : पल्लवग्राहिपण्डितः ; शास्त्रगण्डः.

Dace : रोहितजातीयमत्स्यभेदः.

Dactyl : भ ; चरणविशेषः.

Dactylology : *अङ्गुलिभाषा.

Dad, Daddy : तातः.

Daedal,-ian (adj.) : विचित्रः (त्रा, त्रं) : v. INGENIOUS.

Daffodil : पीतपुष्पप्रभेदः ; लताभेदश्च.

Dagger : (1) कृपाणी ; (2) कर्त्तरी ; (3) छुरिका. [(णी, णं).

Daily (adj.) : (1) आह्निकः (की, कं) (2) दैनिकः (की. कं) ; (3) दैनन्दिनः

Daily (adv.) : (1) प्रत्यहम् ; (2) प्रतिदिनम् ; (3) प्रतिदिवसम् ; (4) प्रति-

वासरम्; (5) दिने दिने; (6) अहन्यहनि; (7) अहरहः; (8) अनुदिनम्; (9) अन्वहम्. *D. and nightly* =day and night: V. DAY.

DAINTILY: V. NICELY; SCRUPULOUSLY; DELICIOUSLY.

DAINTINESS: I. Nicety: q. v.: लालित्यम्. II. FASTIDIOUSNESS: q. v.

DAINTY (adj.): I. Delicious: q. v.: स्वादु (mfn.). II. Nice: q. v.: ललितः (ता, तं). III. Fastidious: q. v.

DAINTY (subs.): विशिष्टभोजनं, and sim. comp.s.

DAIRY, DAIRY-HOUSE: (1) व्रजः, Ki. IV. 16.; (2) दुग्धशाला (?).

DAIRY-MAID: (1) गोपी; (2) वल्लवी; (3) आभीरी.

DAISY: गुल्मपुष्पभेदः.

DALE: उपत्यका: V. VALE, VALLEY.

DALLIANCE: I. Sportiveness: q. v.: विलासः. II. Delay: q. v.

DALLY: I. To linger: कालं क्षिपति (क्षिप्, c. 6.), Vi. or जहाति (हा, c. 3.). II. To sport: विलसति (लस्, c. 1.).

DAM (subs.): I. A mound: (1) सेतुः, *to set up a d.*: सेतुं प्रवर्तयति, Y.; (2) आलिः. II. A mother: q. v.: मातृ (f.).

DAM, DAM UP (v.): सेतुना बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) or निरुणद्धि (रुध्, c. 7.).

DAMAGE (subs.): I. Injury, loss: q. v.: हानिः. II. In law: (1) उदयः, *the thing shall be awarded with d.s* सोदयं पण्यं दाप्यः, V. 8.; (2) क्षयः (=wear and tear, deterioration), N. 8.

DAMAGE (v. t.): *who d.s things*: यो द्रव्येषु क्षतं कुर्यात्, Kat.: V. TO INJURE, IMPAIR.

DAMASK (v.): V. TO EMBELLISH, VARIEGATE.

DAMASK (subs.): चित्रदुकूलम् (?).

DAME: पुरन्ध्री: V. LADY, MISTRESS.

DAME (v. t.): I. To condemn: q. v. II. To consign to perdition: Ph.: *you will be d.ed*: [तव] नरको भवेत्, A. r.

DAMNATION : (1) विनिपातः, Sa. ; (2) नरकवासः, and sim. comp.s.

DAMNED : i. e. accursed, abominable : q. v.

DAMP (subs.) : I. Moisture : q. v. : क्लेदः. II. Fog : कुज्झटिका. III. Dejection : q. v. : विषादः, B.

DAMP (adj.) : I. Moist : q. v. : क्लिन्नः (न्ना, न्नं). II. Dejected : q. v. म्लानः (ना, नं), परि-, Ku.

DAMP (v. t.) : I. To moisten : q. v. II. To depress, discourage : q. v.

DAMPISH : (1) आक्लिन्नः (न्ना, न्नं) ; (2) ईषदार्द्रः (र्द्रा, र्द्रं).

DAMPNESS : क्लिन्नता : V. MOISTURE, FOGGINESS.

DAMSEL : कन्या : V. GIRL, MAIDEN.

DAMSON : फलप्रभेदः.

DANCE (v. i.) : नृत्यति (नृत्, c. 4.), *as if d.ing with the waves* : नृत्यमानमिवोर्मिभिः, Mah. Ph. : *my arm is d.ing* : स्फुरति or स्पन्दते मे बाहुः, Sa. ; *to d. on the rope* i. e. to be hanged : q. v.

DANCE (v. t.) : नर्तयति (c. of नृत्). Ph. : *to d. attendance on* : (1) उपतिष्ठते (स्था, c. 1.) ; (2) आराधयति (c. of राध्).

DANCE (subs.) : (1) नृत्यं (best equiv.), *round d.* : मण्डलनृत्यम् ; (2) लास्यं (spe. of females) ; (3) ताण्डवं (d. of Siva) ; (4) रासः (of Krishna and his *gopis*).

DANCER : नर्तकः.

DANCING (subs.) : V. DANCE. *D.-girl* : नर्तकी. *D.-master* : (1) नाट्याचार्यः (of d. and singing) ; (2) नर्तयितृ (m.), Mal. *D.-school* : नृत्यशाला.

DANDELION : सिंहतुण्डः (?) ; औषधिभेदः.

DANDIPRAT : I. A dwarf, a child : माणवकः. II. A coin : *वराटकः.

DANDLE : V. TO FONDLE, CARESS.

DANDRIFF, DANDRUFF : दारुणं or दारुणकम्, Bha.

DANDY : दाम्भिकः (?) : v. FOP.

DANGER (subs.) : (1) भयं (=fear : q. v.), *the d. from the demon is passed* : गतं सुरारिसम्भवं भयम्, V. ; (2) संशयः (= doubt : q. v.), *we are all put in d. our of lives* : सर्वे वयं जीवितसंशयमारोपिताः, Ve. VII. (3) विपद्,-त्तिः (= calamity : q. v.), *you do not see my d.* : न हि पश्यसि मे विपत्तिं, Mr. IX. ; (4) कण्टकम्, शल्यम्, etc. (= any thing causing mischief or annoyance), *clearing d.s of roads* स्थलपथशल्यशोधनम्, D. VIII.

DANGEROUS : I. Beset with danger : (1) प्रत्यवायभूयिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं) ; (2) संकटः (टा, टं) ; (3) सम्बाधः (धा, धं), *in a place not d. and pleasant* असम्बाधशिवे देशे, Ki. II. Causing danger : भयावहः (हा, हं) : v. DREADFUL, DANGER. Ph. : *d. illness* सांघातिकरोगः.

DANGEROUSLY : expr. by circum., *d. ill* सांघातिकरोगाक्रान्तः (न्ता, न्तं).

DANGLE (v.) : दोलति, वि-, (दुल, c. 1.) : v. TO HANG. *D. about or after* अनुसरति (सृ, c. 1.).

DANGLER : कालक्षेपिन् (m.) or कालक्षेपकः (?).

DANGLING (adj.) : (1) दोलः (ला, लं) वि-, व्या-, ; (2) चञ्चत् (f. न्ती).

DAPPER : v. LIVELY, SMART.

DAPPLE : I. Adj. : विचित्रविन्दुयुक्तः (क्ता, क्तं), A. r. : v. SPOTTED, VARIEGATED. II. Subs. : विन्दुः : v. spot. III. Verb. : चित्रयति (चित्र, c. 10.) : v. TO VARIEGATE.

DARE (v. t.) : I. To venture : q. v. II. To challenge : q. v.

DARE (v. i.) : Ph. : *who d.s assail me* : को मां धर्षयितुं शक्तः, A. r. ; *did not d. to enter* : प्रवेष्टुं न विषेहिरे, Ku.

DARING (subs.) : साहसं (= boldness and also bold act).

DARING (adj.) : (1) साहसिन् (f. नी) ; (2) निर्विशङ्कः (ङ्का, ङ्कं) : v. INTREPID.

DARINGLY : साहसेन : v. BOLDLY, FEARLESSLY.

DARINGNESS : साहसिकता : v. BOLDNESS, COURAGE.

Dark (subs.) : I. Darkness : q. v. II. Secrecy : q. v. Ph : *in d* : गूढम् : v. SECRETLY. III. Ignorance : q. v. : *in the d.* : अनभिज्ञः (ज्ञा, ज्ञं).

Dark (adj.) : I. Lit. : (1) by comp., *a d. place* अन्धकारभूमिः, Kar. ; *in a very d. night* घोरान्धकारे रात्रौ, Vet. ; (2) तिमिरावृतः (ता, तं), तमसाभिभूतः (ता, तं), तिमिरनिरुद्धः (द्धा, द्धं) ; (3) तामसः (सी, सं) ; (4) निरालोकः (का, कं), and sim. comp.s. (=destitute of light). II. Black : q v. : कालः (ली, लं). III. Obscure : q. v. : तमसावृतः (ता, तं), and sim. comp.s. IV. Vile, wicked : q v. V. Gloomy : q. v. VI. Blind : q. v.

Darken (v. t.) : I. Lit. : (1) अन्धकारीकरोति, V. p. ; (2) अन्धकारतां नयति, K. ; *d.ed by the shadows of* : छायान्धकारितः (ता, तं), Vi. VII. II. Fig., to obscure, sully : q v.

Darken (v i.) ; i. e. to become dark : v. DARK AND TO BECOME.

Darkly : v. DIMLY, OBSCURELY, BLINDLY.

Darkness : I. Physical or moral : (1) अन्धकार (mn.), *d. came on the plain* अन्धकारमुदवाप समानि, Ki. IX. II. ; (2) तमस् (n.), *d.-dispelling* तमोपहः (हा, हं), D. ; (3) तिमिरम्, *enveloped in d.* तिमिरावगुण्ठितः (ता, तं), Ku. ; (4) तमसं (sim. comp.s), *thick d.* घनसन्तमसं, Si. ; *blinding d.* अन्धतामसं, Vi. ; (5) तमिस्रा (=extensive d.) ; (6) ध्वान्तम्. Ph. : *to enter the land of d.* दीर्घतरं तमः प्रविशति, Ki. XIII. 30. II. Secrecy : q. v.

Darksome : तामसः (सी, सं) : v. DARK, OBSCURE.

Darling : (1) प्रियः (या, यं) ; (2) प्रियतमः (मा, मं) : v. DEAR.

Darn (subs.) : सूचिसंहितम् (?).

Darn (v.) : सूच्या सं-दधाति or धत्ते (धा, c. 3.) (?).

Darnel : तृणविशेषः.

Dart (subs.) : (1) अस्त्रं (=any missile) ; (2) प्रासः (any d, speci-

ally a lance). *Species of d.* : शल्यम् ; शक्ति: ; परिघ: ; मुसल: ; पट्टिश: ; कर्पण: ; etc.

Dart (v. t.) : मुञ्चति (मुच्, c. 6.), *d.ed an iron spear at the demon* : शक्तिं मुमोच दितिजं प्रति, Mat. ; *her companions d.ed glances at me* : मामवलोक्य तस्याः सखीजनेन कटाक्षा मुक्ताः, Ma. I : v. TO HURL ; TO EMIT.

Dart (v. i.) : Ph. : *an arrow d.ed from the Pinaka (bow of Siva)* निपपात जवादिषुः पिनाकात्, Ki. XIII. 20. : v. TO START, RUN.

Dash (subs.) : I. Collision : (1) सङ्घट्टः ; (2) समाघातः. II. A check : q. v. III. An admixture : Ph. : *wine with a d. of water* जलमिश्रं मद्यम् *(?)* ; *with a d. of white* ईषच्छुक्लाभः (भा, भं). IV. An onset, a blow : q. v. V. Capacity for bold movements : प्रागल्भ्यम्. VI. A line : रेखा.

Dash (v. t.) : I To throw with violence : q v. : प्रसभं क्षिपति. II. To shatter : q. v. : चूर्णीकरोति *To be d.ed* : चूर्णीभवति. III. To abash : q. v. IV. To overspread partially : स्पर्शयति (c. of स्पृश्) (?) : v. TO MIX. Comp.s. : (a) *d. off* : i. e. to execute rapidly : शीघ्रं करोति ; (b.) *d. out* : i. e. to obliterate : q. v. : व्या-मार्ष्टि or मार्जयति (मृज्, c. 2. and 10.).

Dash (v. i) : धावति (धाव्, c. 1.) : v. TO RUSH.

Dastard : (1) कापुरुषः ; (2) भीरुः : v. COWARD. [BASE.

Dastard, Dastardly (adj.) : Ph. *d. conduct* : कापुरुषत्वं : v. TIMID,

Dastardy : कापुरुषत्वम् : v. COWARDLINESS.

Data : स्वीकृतानि (n. pl.) (?).

Date (subs.) : I. A fruit : खर्जूरं,-री. II. Epoch : (1) कालः, *the d. of Harsha Deva's accession* : हर्षदेवराज्यारम्भकालः, Mahesha ; (2) समयः. III. Of letters, etc. : Ph. : *it bears no d.* : *लिखनदिवसश्च न वर्ण्यते.

DATE (v t.) : *लिखनदिनम् आरोपयति (c. of रुह्) or चित्रयति (चित्र्, c. 10).

DATE (v. i.) : I. To begin : q. v. II. To have a d. : *d.d London the 1st June* : *लण्डने जुनस्य प्रथमदिवसे लिखितः (ता, तं).

DATE-TREE : खर्जूरः.

DATIVE CASE : (1) सम्प्रदानम् ; (2) सम्प्रदानकारकम्.

DATURA : धुस्तू(स्तु)रः ; धुस्तूरा.

DAUB (v.) : लिम्पति (लिप्, c. 6.) : V. TO BESMEAR.

DAUB (subs.) : लेपः : V. SMEAR.

DAUBER : I. Lit. : लेपकः, वि-, प्र-,. II. A flatterer : q. v.

DAUGHTER : (1) दुहितृ (f.) ; (2) तनया ; (3) सुता ; (4) पुत्री ; (5) नन्दिनी ; (6) in the ease of proper names, also by patronymic, *d. of Janaka* : जानकी.

DAUGHTER-IN-LAW : (1) स्नुषा ; (2) पुत्रवधूः ; (3) वधूः.

DAUNT : त्रासयति (c. of त्रस्) : V. TO TERRIFY.

DAUNTLESS : निर्भयः (या, यं) : V. FEARLESS.

DAUNTLESSNESS : निर्भीकता : V. FEARLESSNESS, DARING.

DAUPHIN : फरासीयराज्ञो ज्येष्ठपुत्रः ; युवराजः.

DAUPHINE, DAUPHINESS : i. e. wife of the dauphin : फरासीययुवराजस्त्री.

DAW : काकजातीयपक्षिभेदः.

DAWDLE : कालं क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) : V. TO TRIFLE, LOITER.

DAWDLER : V. LOITERER, IDLER.

DAWN (subs) : (1) अरुणोदयः ; (2) उषस् (n.) ; (3) प्रत्यु(त्यू)षः ; (4) प्रभातम् ; (5) विभातम् ; (6) दिनमुखम् ; (7) दिनादिः ; (8) निशान्तः ; (9) निशावसानः : V. MORNING.

DAWN (v. n.) : Ph. : *before the day d.ed* अप्रभातायां रजन्याम्, Mu. I. ; *when it was d.ing* प्रत्युन्मिषत्यरुणार्चिषि, D. II. Fig. : as of genius : (1) उन्मिषति (मिष्, c. 6.) ; (2) उद्भिनत्ति (भिद्, c. 7.).

DAY : (1) दिनम् ; (2) दिवसः (mn.) ; (3) वासरम् ; (4) अहन् (n.). *A d.*

of the week वार:. *A lunar d.* तिथि:. *D. by d.* दिने दिने : V. DAILY (adv.). *D. and night* (adv.) : (1) अहर्निशम् ; (2) दिवानिशम् ; (3) दिवारात्रम् ; (4) रात्रिन्दिवम्. *A whole d.* i. e. a d. and night अहोरात्र:. *The d. before* पूर्वेद्यु:. *The next d.* परेद्यु:. *Another d.* अन्येद्यु:. *Both d.s* उभयेद्यु:. *By d.* दिवा. *Late in the d.* वैकाले. *Even to this d.* अद्यापि. *Every other d.* द्वितीये द्वितीये दिवसे. *A d.'s hire* : दैनिकी. *In his d.* तत्काले : V. TIME. *The last d. of a Hindu month* संक्रान्ति:. *Gained the d.* विजयं लेभे (लभ्, c. 1.) V. VICTORY.

DAY-BOOK : दैनिकपुस्तकम्.

DAY-BREAK : (1) दिनमुखम्, Ki. ; (2) निशान्त: ; (3) प्रत्युष: : V. DAWN.

DAY-DREAM : दिवास्वप्न: (?) : V. DREAM.

DAY-LABOUR, DAY-WORK : दिनकर्मन् (n.), and sim. comp.s.

DAY-LABOURER : दिनकर्मकर:, and sim. comp.s.

DAY-LIGHT : दिवालोक:, and sim. comp.s, *yet it was like d. day and night* तथापि दिवसाकारं प्रकाशं तदहर्निशम्, Mat. Ph. : *in the d.* तपति तपने ; *before d.* अनुदिते भास्करे.

DAY-SIGHT : रात्र्यन्धता, *affected with d.* रात्र्यन्ध: (न्धा, न्धं).

DAY-STAR : I. The morning-star : q. v. II. The sun : दिनमणि:, Go.

DAY-TIME : दिवाभाग:, *in the d.* दिवा : V. DAY.

DAZZLE (v. t.) : I. Lit. : *to d. the eye* : चक्षुषस्तेजांसि प्रतिहन्ति (हन्, c. 2.), K. ; *d.d by it* : तेन प्रतिहतेक्षणा:, B. p. II. Fig. : मोहयति (c. of मुह्) : V. TO CHARM, BLIND.

DAZZLING (adj.) : I. Lit. : (1) लोचनानि प्रतिघ्नत् (f. ती), Ki. or प्रतिघ्नत् (f. ती), M. n., etc. ; (2) (better) दुष्प्रेक्ष: (क्षा, क्षं), दुर्दर्श: (र्शा, र्शं), etc. : BRILLIANT. II. Fig. : V. WONDERFUL.

DEACON : *याजक:. *D.ess* : *याजिका.

DEACONHOOD, DEACONRY, DECONSHIP : *याजकत्वम् ; याजकपदम्.

DEAD (subs.) : *in the d. of night* : निगाढायां शर्वर्याम्, C.

Dead (adj.): I. Lit.: (1) मृतः (ता, तं) (the best equiv.), *naturally d.*: स्वयं मृतः, H.; *half d.*: मृतकल्प (f. ल्पा), D. IV.; *d. body*: मृतकम्, D. VI.; (2) परासु (mfn.), *fell d.* परासुरपतत्, Ku. XVII. 53.; (3) गतासु (mfn.), and sim. comp.s (=whose life is past), *just d.*: तत्क्षणविगतजीवितः (ता, तं), K.; (4) उपरतः (ता, तं) (a milder term = deceased), Da.; (rarely) (5) प्रेतः (ता, तं); (6) संस्थितः (ता, तं); (7) प्रमीतः (ता, तं); (8) परेतः (ता, तं). II. Of civil death: perh. मृतकल्पः (ल्पा, ल्पं); निरंशकः (का, कं) (=entitled to no share of ancestral property), Y. III. Fig.: *d. language*: अप्रचलितभाषा (?); *d. sleep* घोरनिद्रा; *d. darkness*: घोरान्धकारः; *d. drunk* मदमूढः (ढा, ढं); *d. letter* (i. e. obsolete) लुप्तः (प्ता, प्तं); *d. letter* (i. e. unclaimed letter) *अगृहीतपत्रम्; *d. lock*: v. STOPPAGE. IV. Without motion as a d. weight: निश्चलः (ला, लं). V. Unproductive: निष्फलः (ला, लं). VI. Dull, monotonous: q. v. VII. Fixed: q. v. VIII. Vapid: q. v.

Dead, be: म्रियते: v. TO DIE.

Deaden (v. t.): I. To blunt, impair: q. v.: कुण्ठीकरोति. II. To retard: q. v. III. To make vapid: नीरसीकरोति.

Deaden (v. i.): कुण्ठीभवति: v. TO BLUNT, DECAY. [v. DEADLY.

Deadliness: (1) प्राणहरत्वम्; (2) प्राणनाशकत्वम्; (3) better by adj.:

Deadly (adj.): I. Destructive: (1) प्राणहरः (री, रं), *d. poison*: प्राणहरं विषम्, Ni.; (2) प्राणान्तिकः (की, कं); (3) प्राणनाशकः (शिका, शकं); (4) जीवितापहः (हा, हं); and sim. comp.s. II. Fig.: implacable: q. v.: *d. enmity* आमरणान्तिकं वैरं, Mr. I.

Deadly (adv.): I. Mortally: q. v.: II. Like death: expr. by comp., *d. pale* शवश्यावः (वा, वं). III. Exceedingly: q. v.

Deadness: I. Numbness: q. v.: स्तब्धता. II. Languor: q. v.: ग्लानिः. III. Inactivity: q. v.: शैथिल्यम्. IV. Vapidness: q. v.

Dead-wind : प्रतीपवायुः ; प्रतीपगा मरुतः, R ; and sim. comp.s.

Deaf : I. Lit. : (1) बधिरः (रा, रं) ; (2) एडः (डा, डं) (rare), *d.-mute* एडमूकः (का, कं) ; (3) कल्लः (ल्ला, ल्लं) (rare) ; (4) विकलश्रोत्रः (त्रा, त्रं), and sim. comp.s. II. Fig. : unwilling to hear : कर्णं न ददाति or न कर्णे करोति, K.

Deafen : (1) बधिरयति (nomi.) ; (2) बधिरीकरोति, Si. xiii. 3.

Deafening (adj.) : (1) कर्णविदारिन् (f. णी) ; (2) श्रोत्रभिद् (mfn.), Ki. xiii. 21. ; and sim. comp.s.

Deafness : (1) बधिरता ; (2) बाधिर्यं, Viv.

Deal (subs.) : I. A quantity : expr. by बहु (mfn.), *a great d. of time* बहुसमयः : v. MUCH. *A good d.* : अत्यन्तं : v. EXCEEDINGLY. II. In cards : *वण्टनं. III. D. wood : देवदारु (n.) (?).

Deal (v. t.) : I. To d. out : वण्टयति (वण्ट्, c. 10.) : v. TO DISTRIBUTE. II. Of cards : *वण्टयति. III. Of blows, etc. : ददाति (दा, c. 3.).

Deal (v. i.) : I. To traffic : q. v. : क्रयविक्रयं करोति. II. To act, behave : q. v. *D. with* : (a) to treat, handle : q. v. ; (b) to contend : q. v.

Dealer : I. A trader, merchant : q. v. : विक्रेतृ (m.), *horse d.* : अश्वविक्रेता. II. Of cards : *वण्टकः.

Dealing : I. Traffic, trade : q. v. : क्रयविक्रयः. II. Intercourse, connexion : q. v. : संसर्गः. III. Treatment : q. v.

Dean : I. Under a bishop : *आचार्यः, *d. and chapter* *धर्मसमाजः. II. The president of a faculty : सभापतिः.

Deanery : i. e. a dean's house : * आचार्यावासः, and sim. comp.s.

Dear (adj.) : I. High-priced : (1) दुर्मूल्य (f. ल्या) ; (2) बहुमूल्यः (ल्या, ल्यं), *sell cheap things at a d. price* अल्पमूल्यं बहुमूल्येन विक्रीयते, Viv.

(3) गुरुमूल्य: (ल्या, ल्यं), Viv. : v. COSTLY. II. Highly valued : (1) प्रिय: (या, यं) (=beloved : q. v.), *d.er than myself* : मम: प्रियतर:, K. ; (2) अभिमत: (ता, तं), *with his d. friend spring* : माधवेनाभिमतेन सख्या, Ku ; (3) हृदयङ्गम: (मा, मं) (=reaching the heart), *d. friend* : हृदयङ्गम: सखा, Ku. IV. 24. Ph. : *d. as one's life* प्राणसम: (मा, मं), K. ; *to an old man, a young wife is d.er than his life* : वृद्धस्य तरुणी भार्या प्राणेभ्योऽपि गरीयसी, H. I.

DEAR, DEARLY (adv.) : I. At a high rate : (1) बहुमूल्येन ; (2) महार्घेण. II. Greatly : q. v. : अत्यन्त : "*d. loved*" अतिप्रिय: (या, यं). III. Affectionately : q. v.

DEARNESS : I. High price : (1) दुर्मूल्यता ; (2) महार्घता ; (3) दुर्लभता (=scarcity). II. Tenderness : प्रियत्वं,-ता.

DEATH : (1) मृत्यु:, *unnatural d.* अपमृत्यु:, P. ; *premature d.* अकालमृत्यु:, U. ; *violent d.* अपघातमृत्यु: ; *under the grasp of d.* मृत्युहस्तवर्तिन् (f. नी), D. ; *who have met d. for you* तदर्थे मृत्युमीयुषां, Mah. ; (2) मरणं, *did not meet d.* मरणं नाभ्यपद्यत Mah, ; *the swing of brith and d.* जननमरणदोला, J. ; (3) प्राणवियोग:, and sim. comp.s (=extinction of life) ; (4) प्राणपरित्याग:, and sim. comp.s (=quitting life : only of voluntary d.) ; (5) वध: (=killing : q. v.), *to seek d.* वधं मृगयते, Ka. Ph. : *pelted to d.* लोष्टघातं हत:, Mu. II. ; *longing for d.* मृत्युकाम: (मा, मं), V. p. ; *sentence of d.* प्राणदण्ड:, *will pass sentence of d. on this man with forfeiture of all property* अस्य सर्वस्वप्राणहरणं दण्डमाज्ञापयिष्यति, Mu. I. ; *angel of d.* यमदूत:, V. p. ; *after d.* प्रेत्य (rare), D.

DEATH, PUT TO : (1) हन्ति (हन्, c. 2.), *put him to d. at once* हन्यतामविलम्बितं, V. p. ; (2) व्यापादयति (c. of पद्), *no, he has not been put to d., but thrown into prison* न खलु व्यापादित: किन्तु बन्धनागारे निक्षिप्त:, Mu. II. ; (3) by वध:, *the king ordered him to be put to d.*

राज्ञा [तस्य] बधः चादिष्टः, P. ; *one who should not be put to d.* अवध्यः (ध्या, ध्यं) : v. TO KILL.

DEATH-BED : मृत्युशय्या. *On one's d.* : मृत्युकाले or मरणसमये, Vet.

DEATHLESS : अमरः (रा, रं) : v. UNMORTAL.

DEATH-LIKE : v. CADAVEROUS.

DEATH'S-HEAD : a moth : *कापालिकः ; कपालचिह्नितपक्षः पतङ्गभेदः.

DEATH-WARRANT : *बधादेशलेखः, and sim. comp.s.

DEATH-WATCH : गोमयीत्याप्रभेदः.

DEBAR (v) : प्रतिषेधति (सिध्, c. 1.) : v. TO PREVENT, EXCLUDE.

DEBARK : अवतरति (तॄ, c. 1.) : v. TO DISEMBARK.

DEBASE : (1) अपकर्षति (c. of कृष्) : (2) अवनमयति (c. of नम्) ; (3) by adj. : v. BASE.

DEBASEMENT : (1) अपकर्षः ; (2) अवमानना (=disgrace : q. v.).

DEBATABLE : (1) विवदनीयः (या, यं) ; (2) सन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) (= doubtful).

DEBATE (subs.) : (1) विवादः, *and there were d.s amongst themselves* अन्योन्यस्य विवादाश्च प्रादुरभूवन्, C. ; (2) वादः : v. CONTROVERSY.

DEBATE (v.) : (1) विवदते (विद्, c. 1.) : v. TO DISPUTE ; (2) विचारयति (c. of चर्) : v. TO DISCUSS.

DEBATER : (1) वादिन् (m.) ; (2) वक्तृ (m.) (strickly=speaker), Ki. ; (3) तर्किन् (m.) (= argumentator).

DEBAUCH (v.) : नाशयति (c. of नश्), *great attachment to sensual pleasures d.es a man* : नाशयति पुरुषमत्यासक्ति विषयेषु, K. ; *to d. a girl* : बालां नाशयति, D. II. : v. TO CORRUPT.

DEBAUDH (subs.) : I. Debanchery : q. v. II. Revel : q. v.

DEBAUCHEE : (1) लम्पटः : v. LEWD ; (2) कामवृत्तः v. LIBERTINE.

DEBAUCHER : (1) नाशकः ; (2) दूषकः ; (3) दूषयितृ (m.).

DEBAUCHERY : I. Corruption : q. v. : नाशः. II. Lewdness, libertinism ; q. v. : लाम्पट्यम्. III. Intemperence : q. v.

DEBENTURE : *देयलेख: ; देयस्वीकारपत्रम्.

DEBILITATE : क्षिणोति (क्षि, c. 5.) : v. TO WEAKEN.

DEBILITY : दुर्बलता : v. FEEBLENESS.

DEBIT (v.) : *देयधनभागे लिखति (लिख्, c. 6.).

DEBIT (subs.) : Ph. : *d. side* : *देयधनभाग:.

DEBONAIR : विनीत: (ता, तं) : v. GENTLE, AFFABLE.

DEBT : ऋणं (lit. and fig.), *to discharge a d.* ऋणं शोधयति, K. b. ; *to contract a d.* : ऋणं करोति, D. s. ; *involved in d.* : ऋणग्रस्त: (स्ता, स्तं), At. ; *recovery of a d.* ऋणादानं, M. ; *as I may get out of this (d.)* वधान्मुच्ये यथा, R. 1. 72. ; *one who is unable to pay d.* ऋणं दातुमशक्तो य:, M.

DEBTOR : (1) ऋणिन् (m.) or ऋणिक: (lit. and fig.) ; (2) अधमर्ण: (lit.) ; (3) ऋणग्रहीतृ (m.), K. b. ; (4) खादक: (rare).

DEBUT : I. A beginning : आरम्भ:. II. A first appearence : q. v.

DECADE : i. e. ten of any thing : *d. (of years)* दशवर्षं : v. TEN.

DECADENCE, DECADENCY : अवसाद: : v. DECAY, DECLINE.

DECAGON : दशकोण: (णा, णं) ; दशभुज: (जा, जं).

DECALOGUE : *निर्देशदशकम्.

DECAMP : I. To break up a camp : कटकं भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.) or स्थानान्तरं नयति (नी, c. 1.). II. To go away, flee : q. v. : अपसर्पति (सृप्, c. 1.), *d.ed from the battle* रणादपससर्प, Mat.

DECAMPMENT : I. Lit. : कटकभञ्जनं (?). II. Flight : q. v. : अपसर्पणं.

DECANT : स्रावयति (c. of स्रु) (?) : v. TO POUR ; GENTLY.

DECANTER : a glass vessel : *झरी.

DECAPITATE : शिर: छिनत्ति (छिद्, c. 7.) (with gen.) : v. TO BEHEAD.

DECAPITATION : शिरश्छेद: : v. BEHEADING.

DECAY (v. i.) : (1) क्षीयते, परि-, (pass. of क्षि), or क्षयं गच्छति, याति, etc. ; *of un-d.ed loyalty* अक्षीणभक्ति:, Mu. ; *when the night d.ed* : क्षीणायां

क्षपायां, K.; (2) शीर्यते, वि-, (pass. of शॄ (=go to ruin), *doors of income d.ed* : आयद्वाराणि व्यशीर्यन्त, D.; *d.ed leaf* शीर्णपर्णः, Me.; (3) जीर्यति or जरति (जॄ, c. 4. and 1.) (from age), *the teeth of a d.ing man d.* : दन्ता जीर्यन्ति जीर्यतः, P. v. 10.; *d.ed bark* जीर्णवल्कलम्, K.

DECAY (subs.): (1) क्षयः, परि-, *d. of fame* : यशःक्षयः, Ki.; (2) विशीर्णता (going to ruin : as of a building); (3) जीर्णता (from age); (4) अवसादः (=failing).

DECAYING (adj.): (1) क्षयिन् (f. णी); (2) क्षयिष्णु (mfn.); (3) क्षीयमाण (f. णा), परि-; (4) विशीर्यमाण (f. णा); (5) जीर्यत् (f. न्ती).

DECEASE: I. Subs.: उपरमः : v. DEMISE. II. Verb.: v. TO DIE.

DECEASED: उपरतः (ता, तं): v. DEAD.

DECEIT: I. Deception: q. v.: प्रतारणा. II. Artifice, strategem: (1) छलं, *d. is not admitted here* छलमत्र न गृह्यते, Mr.; (2) कपट (mfn.), *able to follow out d.* कपटानुसारकुशलः, Mr.; (3) छद्मन् (n.) (strictly =disguise), *by d.* : छद्मना, Vir.

DECEITFUL: I. Lit.: (1) प्रतारणापरायण (f. णा); (2) वञ्चनाशील: (ला, लं); (3) छलनापरः (रा, रं); (4) कपटप्रवण (f. णा). II. Fig.: false: q. v.

DECEITFULLY: (1) छलेन; (2) सकपटं; (3) छद्मना; (4) सव्याजम्.

DECEITFULNESS: (1) प्रतारणापरायणता; (2) वञ्चनाशीलता.

DECEITLESS: (1) निष्कपटः (टा, टं); (2) निर्व्याजः (जा, जं).

DECEIVE: (1) प्रतारयति (c. of तॄ), *was d.d and drawn away to the bush* प्रतार्य तेनापकृष्टे लतासु, N.; (2) वञ्चयते (वञ्च्, c. 10.), *d.ing me* : मां वञ्चयित्वा, P.; (3) छलयति (छल्, c. 10), *to the d.r of Bali* : बलिं छलयते, Gi.; (4) विप्रलभते (लभ्, c. 1.), .; (5) अभिसन्धत्ते (धा, c. 3.), Sa.

DECEIVER: (1) प्रतारकः; (2) वञ्चकः, प्र-,; (3) विप्रलम्भकः.

DECEMBER: उत्तरायणहायनपूर्वपौषसंवादीयुरूपीयवत्सरस्य द्वादशो मासः.

Decemvir : *दशानाम् एकः. *D. i.* : *दश ; प्राचीनरोमकस्य दशशासकाः.

Decemviral : *दशानां, *d. government* : दशानां शासनम्.

Decemvirate : *दशाधिपत्यम्.

Decency : (1) शालीनता (= modesty) ; (2) विनयः v. DECORUM.

Decennial : (1) दशवार्षिकः (की, कं) ; (2) दशाब्दिकः (की, कं).

Decent : I. Decorous : (1) विनीतः (ता, तं) ; (2) विनयोपेतः (ता, तं). II. Not obscene : साधुसम्मतः (ता, तं). III. Sufficient : q. v.

Decently : (1) शालीनतया (= modestly) ; (2) समुचितं (= suitably).

Deception : (1) प्रतारणा,-णं, *well up in d.* प्रतारणकुशलः (ला, लं), K. ; (2) वञ्चना, प्र-, *even d. is a gain* वञ्चनापि लाभाय, M. n. ; (3) छलना, *addicted to d.* छलनापरः, Si. ; (4) विप्रलम्भः, *means of d.* विप्रलम्भोपायः, D. ; (5) अभिसन्धानं, Sa. v.

Deceptive : भ्रान्तिजनकः (का, कं), and sim. comp.s : v. FALSE.

Deceptiveness : भ्रान्तिजनकत्वं : v. FALSITY.

Decide (v. t.) : (1) निर्णयति (नी, c. 1.), *we are to d., the rest rests with the king* निर्णये वयं प्रमाणं, शेषे तु राजा, Mr. IX. ; (2) निश्चिनोति, (चि, c. 5.), *he d.d that the r had been altered into s by the merchant* रेफे सकारं वणिजा कारितं निश्चिकाय सः, Raj. ; (3) स्थिरीकरोति (= to fix), *to d. the meaning of the plaint* भाषार्थस्थिरीकरणाय, K. b. Ph. : *d.ing for and against according to pleasure* स्वेच्छया जयपराजयौ विदधानाः (m. pl.), D. VIII.

Decided (adj.) (1) निश्चितः (ता, तं) ; (2) स्थिरः (रा, रं) (=firm) ; (3) असन्दिग्धः (ग्धा, ग्धं) (= undoubted : q. v.).

Decidedly : (1) निश्चितम् ; (2) असंशयम् : v. UNDOUBTEDLY, CERTAINLY.

Decider : निर्णेतृ (m.) : v. JUDGE.

Deciduous : पतनशीलः (ला, लं) (?).

Decimal : *दशकः (का, कं), *d. fraction* *दशकभिन्नम्.

Decimate : I. Lit. : दशांशं गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) II. To punish every

tenth man of: दशमभागस्य प्राणदण्डं करोति (with gen.). III. To devastate: q. v.

DECIMATION: दशमभागस्य वध: or प्राणदण्ड:.

DECIPHER: निर्वाचयति (c. of वच्).

DECIPHERER: निर्वाचक:. *Decipheress*: निर्वाचिका.

DECISION: I. Adjudication: निर्णय:, *d. of a case*: व्यवहारनिर्णय:, K. b. II. Firmness: q. v.: स्थैर्यं. *A man of d.*: स्थिरधी:, R.

DECISIVE: निश्चायक (का, कं) (?); संशयच्छिद् (mfn.) (?).

DECISIVELY: V. DECIDEDLY.

DECK (subs.): *छद:; नौपृष्ठम्. *Four d.ed*: *चतुश्छद (दा, दं).

DECK (v.): I. To adorn: q. v.: भूषयति (भूष्, c. 10.). II. To furnish with a deck: *छदेन योजयति (युज्, c. 10.).

DECLAIM (v.): (1) भाषते (भाष्, c. 1.): V. TO SPEAK; (2) गिरामूर्मी: निर्मिमीते (मा, c. 3.) (poet.), N.

DECLAIMER, DECLAIMANT: वक्तृ (m.): V. SPEAKER.

DECLAMATION: I. Speech: q. v.: गिर्, (f.) (often in the pl.). II. Rhetorical display: वागाडम्बर:.

DECLAMATORY: I. Lit.: वाङ्मय: (यी, यं). II. Fig: V. BOMBASTIC.

DECLARATION: I. Assertion, statement: q. v.: उक्ति:. II. Announcement, proclamation: q. v.: ख्यापनम्. Ph.: *the D. of Independence*: *स्वाधीनताख्यापनं,-पत्रं. IV. In law: भाषा, K. b.; भाषापदम्, Mi.

DECLARATIVE, DECLARATORY: V. EXPRESSIVE, EXPLANATORY.

DECLARE (v. t.): I. To clear: q. v. II. To assert: q. v.: ब्रवीति or ब्रूते (ब्रू, c. 2.). III. To make known, manifest: q. v.: ब्रवीति or ब्रूते, *for good men d. their use by results*: ब्रुवते हि फलेन साधवो निजोपयोगितां, N. IV. To proclaim: q. v.: घोषयति (c. of घुष्).

Declare (v. i.) : ब्रवीति : v. to say. *To d. for* : अवलम्बते. *To d. against* : प्रतिपक्षं अवलम्बते (लम्ब्, c. 1.).

Declension : I. Decline : q. v. II. In gram. : शब्दरूपाख्यानम्.

Declinable : नैकरूप: (पा, पं) (i. e. having more than one form).

Declination : I. Obliquity : q. v. II. In star. : अपम:.

Decrial (v. i.) : I. To bend over : लम्बते, अव-, (लम्ब्, c. 1.). II. To decay, dimimish : q. v. : ह्रासमुपैति (इ, c. 2.). III. Of day, etc. : (1) परिणमति (नम्, c. 1.), *by this time the day d.d* अनेन समयेन परिणतो दिवस:, K. ; (2) गलति (गल्, c. 1.), *the third watch d.ing* गलति तृतीये यामे, C. ; (3) क्षीयते, *when the night d.d* क्षीणायां क्षपायां, K. IV. To deviate : q. v. V. To refuse : q. v. : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.).

Decline (v. t.) : I. To refuse, reject : q. v. : प्रत्याख्याति. II. To imflect : Ph. : *d.* पति *पते रूपाण्याख्याति (ख्या, c. 2.). III. To bend : q v.

Decline (subs.) : (1) ह्रास: (= decrease), *by the rise and d. of prices* : अर्घस्य वृद्धिह्रासेन, Vy. ; (2) क्षय: (=decay), *d. of fame* : यश:क्षय:, Ki. ; (3) परिणाम:, or परिणति:, (lit. ; bending : of life or time), *d. of life* : वय:परिणाम:, K. ; *d. of night* : रात्रे: परिणति:, Si.

Declining (subs.) : प्रत्याख्यानम् : v. refusal.

Declivity : (1) अवसर्पिणी भूमि: ; (2) नतभू: : v. slope.

Decoction : क्वाथ: (both of decocting and of the extract).

Decollate : v. to behead. "*D.d. head*" छिन्नशिरस् (n.).

Decompose (v. i.) : I. To dissolve : विलीयते (ली, c. 4.). II. To decay : पूयते (पूय्, c. 1.) (?) : v. decomposition (iii).

Decompose (v. t.) : I. To analyze : q. v. II. To dissolve : q. v.

Decomposition : I. Analysis : *विश्लेष:. II. Dissolution : (1)

विलय: ; (2) परिचय:. III. Corruption : पूति:, *that there might be no d.* : माभूत् पूतिरिति, B. com.

DECORATE : (1) प्रसाधयति (c. of सिध्); (2) आकल्पयति (कल्प्, c. 10.) : V. TO ADORN.

DECORATION : (1) प्रसाधनम्, Ka. VII. 30. ; (2) प्रतिकर्मन् or परिकर्मन् (n.), Ku. VII. 6. ; (3) आकल्प: : V. ORNAMENT ; ADORNMENT.

DECORATOR : (1) प्रसाधक (f. धिका) ; (2) अलङ्कर्तृ (f. र्त्री).

DECOROUS : विनीत: (ता, तं), *in a d. dress* विनीतवेषेण, Sa. : V. BECOMING.

DECOROUSLY : (1) सविनयम् ; (2) विनयेन ; (3) यथोचितम् (= suitably).

DECORUM : (1) विनय:, *seeing his ripeness in d.* वीक्ष्य तस्य विनये परिपाकं, N. ; (2) मर्यादा, *transgressor of d.* मर्यादालङ्घिन् f. (नी), M. n. ; (3) स्थिति:, *breaker of d.* स्थितिभिद् (mfn.), R.

DECOY (v. t.) : आकर्षति (c. of कृष्) : V. TO ENTRAP, ALLURE.

DECOY (subs.) : i. e. a d.-bird : आकर्षक: (?).

DECREASE (subs.) : (1) ह्रास:, *from gradual d.* : अल्पाल्पह्रासात्, V. p. ; (2) क्षय: (gen. = decay), *d. and increase* क्षयवृद्धी, Su. ; (3) अपचय: (rare.).

DECREASE (v. t.) : V. TO DIMINISH.

DECREASE (v. i.) : (1) ह्रासम् उपैति, अधिगच्छति, etc., *spirit d.s* : सत्वं ह्रासमुपैति, Mr. ; (2) क्षीयते, परि-, (pass. of क्षि), *the nights d. when the sun is on the north of the eqator* : क्षीयन्ते ह्युत्तरायणे रात्रय:, M. n. ; (3) हीयते, परि-, प्र-, (pass. of हा), *every day you are d.ing in your body* : अनुदिवसं खलु परिहीयसेऽङ्गेषु, Sa. ; (4) अपक्षीयते (pass. of क्षि) (rare).

DECREE (subs.) : (1) आज्ञा ; (2) आदेश: : V. ORDER.

DECREE (v.) : I. To order : q. v. : (1) आदिशति (दिश्, c. 6.) ; (2) दापयति (c. of दा) (= cause of give), *should d. the debt to the creditor* : धनिने धनं दापयेत्, Y. II. To decide : q. v.

DECREMENT : ह्रास: V. DECREASE.

Decrepit : (1) जरातुरः (रा, रं) ; (2) जराजीर्णेन्द्रियः (या, यं) ; (3) जरत् (f. ती), *d. son of Ganga* जरद्गाङ्गेयः, Ve. : v. INFIRM.

Decrepitude : जरा, *d. and deformity* जरा वैरूप्यमेव च, V. p.

Decretal (adj.) : expr. by comp., *d. epistle* : आदेशपत्रम्.

Decretal (subs.) : a collection of decrees : आदेशसंग्रहः.

Decrial : अपक्रोशः : v. CALUMNY, ABUSE.

Decry : परिवदति (वद्, c. 1.) : v. TO DISPARAGE, CENSURE.

Decurion : दशाध्यक्षः, and sim. comp.s.

Decussation : तिर्यक्पातः (?).

Dedicate : I. To consecrate : q. v. : उत्सृजति (सृज्, c. 1.). II. To devote : q. v. III. To d. books, etc. : समर्पयति (c. of ऋ) (?) ; उत्सृजति (?).

Dedication : I. Consecration, appropriation : उत्सर्गः. II. Of a book : मुखबन्धः (?).

Dedicatory : Ph. *d. epistle* मुखबन्धः (?).

Deduce : I. To derive or draw : q. v. II. To infer : q. v. : (1) निर्णयति (नी, c. 1.) ; (2) लभते (लभ्, c. 1.) (=to get).

Deducible : (1) अनुमेयः (या, यं) ; (2) लभ्यः (भ्या, भ्यं).

Deduct : वियोजयति (युज्, c. 10.). Ph. : *capital d.ed from amount is interest* : मूलं मिश्राद्युतं कलान्तरं, Li. : v. TO SUBTRACT.

Deduction : I. Conclusion, inference : q. v. : निगमनम्. II. Subtraction : (1) वियोजनम् ; (2) व्यवकलनम्. *To make d.s* : वियोजयति, Li.

Deductive : नैगमिकः (की, कं) (?).

Deed : I. An act : q. v. : (1) कर्मन् (n.) ; (2) अवदानम् (=a noble d.), Sa. II. A legal instrument : पत्रं, *d. of sale* : विक्रयपत्रम्, Raj.

Deem : मन्यते (मन्, c. 4.) : v. TO THINK.

Deep (adj.) : I. Lit. : (1) गभीरः or गम्भीरः (रा, रं) ; अगाधः (धा धं)

(= very d., bottomless). : Ph. *thigh-d.* ऊरुदघ्नः (घ्ना, घ्नं), K.; *in thump-d. water* अङ्गुष्ठोदकमात्रेण, J. II. Of sounds : (1) गभीरः or गम्भीरः (रा, रं); (2) मन्द्र (f. न्द्रा) : v. GRAVE. III. Of colors : (1) घन in comp. *d. red.* घनारुण (f. णा) ; (2) नितान्त in comp. : v. EXCEEDINGLY. IV. In various senses : *d. sense* गभीरार्थः, Ki.; *in a very d. king* अतिगम्भीरे भूपे, C.; *very d. wounds* दूरावगाढा व्रणाः, Sr.; *in a d. mind* अवगाढे हृदि, N.; *d. sleep* गाढनिद्रा or घोरनिद्रा, K.; *d. sigh* दीर्घनिश्वास.; *very d. anger* गम्भीरतरः कोपः, Pri.; *with d. passion* विगाढभावेन, B. p.; *soldiers nine files d.* नवपंक्तयो योधाः (?) ; *d.-rooted* स्थिरबद्धमूलः (ला, लं), B.; *d. darkness* घोरान्धकारः, Vet.; *d. distress* घोरदुःखम्. V. Cunning, artful : q. v.

DEEP (subs.) : expre. by the adj., *in the d. of night* गाढायां रजन्यां, K.; *moving about in the d.* अगाधसलिले चरन्, Ka.

DEEPEN (v. i.) : गभीरीभवति : v. also TO THICKEN ; INCREASE.

DEEPEN (v. t.) : I. Lit. : (1) गभीरीकरोति ; (2) by the adj. : v. DEEP ; TO MAKE. II. To increase : q. v. : वर्द्धयति.

DEEPLY : (1) गाढम्, (*her*) *glances are d. impressed on my heart* गाढं निखात इव मे हृदये कटाक्षः, Ma. I.; (2) प्रगाढं (= very d.) ; (3) अत्यन्तं (= excessively : q. v.). Ph. : *Sighing d.* दीर्घं निश्वस्य, K.; *wounded d. in (her) heart* हृदि व्यायतपातमक्षिणोत्, Ku. v. 54.

DEEPNESS : v. DEPTH.

DEER : (1) मृगः ; (2) हरिणः ; (3) कुरङ्गः,-मः.

DEFACE : I. To disfigure : q. v. : विरूपीकरोति. II. To spoil : q. v.

DEFACEMENT : I. Disfigurement : विरूपीकरणम्. II. Obliteration : q. v.

DEFALCATION : I. A deficit. : q. v. II. Embezzlement : q. v.

DEFAMATION : परिवादः : v. CALUMNY.

DEFAMATORY : परिवादगर्भः (र्भा, र्भं) : v. SLANDEROUS.

Defame : (1) परिवदति (वद्, c. 1.), *is d.ing in (my) presence my friend the king of Anga* : परिवदति समक्षं मित्रमङ्गाधिराजम्, Ve. ; (2) अपभाषते (भाष्, c. 1.), *who d.s great men* : यो महतोऽपभाषते, Ku. ; (3) आक्षिपति (क्षिप्, c. 1.) (= to asperse).

Defamer : परिवादिन् (f. नी) : v. SLANDERER.

Default (v.) : I. To offend : q. v. II. To be absent : अनुपस्थितः (ता, तं).

Default (subs.) : I. Negligence : शैथिल्यम्.. II. Fault : q. v. : दोषः. III. Absence : *in d. of the plaintiff* : अनुपस्थिते वादिनि ; *in d. of fine* अदत्ते दण्डे ; *in d. of fishes* मत्स्याभावे.

Defaulter : I. In law : अनुपस्थितः (ता, तं). II. A delinquent : q. v.

Defeat (v. t.) : I. To overthrow : पराजयते (जि, c. 1.), *the Yavanas were d.ed* : पराजयिषत यवनाः, D. VI. : v. TO CONQUER, BEAT. II. To frustrate, baffle : q. v. : हन्ति, नि-, व्या-, (हन्, c. 2.), *would d. my object* : निहन्यान्मे मनोरथम्, D. II.

Defeat (subs.) : I. Discomfiture : (1) पराजयः, *who has admitted d. from me* यया मत्तः पराजयोऽभ्युपेतः, D. II. ; (2) पराभवः, *d. of Parashurâma* : परशुरामस्य पराभवः, Vi. ; *to get a d.* पराभवं प्राप्नोति, Ki. ; (3) भङ्गः (= rout). II. Frustration : q. v. : विघातः.

Defecate : I. Trans. : v. TO CLARIFY, REFINE. II. Intrans. : मलोत्सर्गं करोति.

Defecate (adj.), **Defecation** : v. REFINED, PURIFICATION.

Defect : I. Want : q. v. II. Fault, blemish : q. v. : दोषः.

Defection : Ph. : *d. from one's own religion* स्वधर्मत्यागः ; "*d. to Popery*" *रोमकधर्मपरिग्रहः ; "*d. of a realm*" *राष्ट्रविघटनम् : v. REVOLT, APOSTACY.

Defective : असम्पूर्णः (र्णा, र्णं) : v. IMPERFECT, MAIMED, FAULTY.

Defectively : (1) असम्पूर्णम् ; (2) सदोषम् (= faulty).

Defectiveness : (1) असम्पूर्णता ; (2) सदोषता (=faultiness) ; (3) वैकल्यम् (of limbs).

Defence : I. Protection : q. v. : (1) रक्षा ; (2) गुप्तिः, *for the d. of cities* : नगरगुप्त्यर्थम्, Mah. ; (3) better by circum. : v. TO DEFEND. II. Art of d. : prob. रक्षा. III. That which defends : गुप्तिः, *and the d.s are quite impassable* : अलङ्घ्यतमा च गुप्तिः, D. : v. also DEFENDER. IV. In law : उत्तरम्, *witnesses for the d.* : उत्तरवादिनः साक्षिणः, Y. V. Apology : उत्तरम्.

Defenceless : (1) अगुप्तः (प्ता, प्तं) ; (2) अनायुधः (धा, धं) (=unarmed).

Defend : I. To protect : q. v. : रक्षति (रक्ष्, c. 1.), *d. him from Bhima* : रक्षैनं भीमात्, Ve. III. *N. B.* exact sense expr. by circum., *Karna can not d. the Kaurava army from Bhima and Arjuna* कौरवबलमालोडयन्तौ भीमार्जुनौ राधेयेन न शक्येते निवारयितुम्, Ve. II. In law, to contest : उत्तरं ददाति (दा, c. 3.). III. To repel : q. v.

Defendant : (1) प्रत्यर्थिन् (f. नी), Mr. IX. ; (2) प्रतिवादिन् (f. नी), Si. XX. 18.

Defender : (1) रक्षकः ; (2) गोप्तृ (m.), *d. of the faith* : धर्मस्य गोप्ता, Vi. V. : v. PROTECTOR, GUARDIAN.

Defensive : Ph. : *on the d.* : आत्मरक्षार्थम् ; *d. and offensive weapons* आक्रमणनिवारण-, परप्रहरणायुधाः. [II. To refer : q. v.

Defer (v. t.) : I. To put off, delay : q. v. : व्याक्षिपति (क्षिप्, c. 9.)

Defer (v. i.) : I. To yield, submit : q. v. : अनुपालयति (पाल्, c. 10.) II. To delay, put off : q. v.

Deference : (1) बहुमानः (=regard), *out of d. to a good thing* : सद्वस्तुबहुमानात्, V. ; (2) अनुरोधः (=complaisance), *is this d. to the sayings of superiors* किमयं गुरुजनवचनानुरोधः, K. *To treat with d.* : (1) बहु मन्यते (मन्, c. 4.), Sa. ; (2) अनुरुध्यते, K.

Deferential: v. RESPECTFUL; OBLIGING.

Deferentially: (1) सबहुमानम्; (2) सप्रश्रयं (=courteously).

Defiance: (1) अवज्ञा (=contempt: q. v.); (2) आह्वानं (=challenge: q. v.). Ph. *he, in d. of us*: अस्मानयमतिक्रम्य, Mah.

Defiant: उद्धत: (ता, तं): v. HAUGHTY, INSOLENT, FEARLESS.

Defiantly: उद्धतम्, *(you) act d. even towards Krishna*: हरावप्युद्धतं चेष्टसे, Ve.: v. HAUGHTILY, INSOLENTLY.

Deficiciency: (1) अभाव: (=want: q. v.); (2) न्यूनता (=state of being less); (3) वैकल्यं (=incompleteness), *d. of strength*: शक्तिवैकल्यम्, Ki.

Deficient: (1) हीन: (ना, नं) (=wanting: q. v.), *d. in limbs* हीनाङ्ग (f. ङ्गी), Pa.; (2) न्यून: or ऊन: (ना, नं) (=less) or अल्प: (ल्पा, ल्पं) (=little): *not of d. fortune*: अन्यूनर्द्धि (mfn.), R.; *d. in wisdom* अल्पप्रज्ञ: (ज्ञा, ज्ञं), V. p.; (3) विकल: (ला, लं) (=incomplete), *even when the clouds are d.* विकलेऽपि हि पर्जन्ये, H.

Deficit: *there will be a d. in revenue*: राजस्वं न्यूनं भवति: v WANTING.

Defier: अवमन्तृ (m.) (=despiser); अतिक्रमकारिन् (m.) (= transgressor).

Defile: (v. t.): दूषयति (c. of दुष्), *to d. a virgin*: कन्यां दूषयति, M. VIII. 364.: v. TO CORRUPT, POLUTE.

Defile (v. i.): दण्डव्यूहेन यात्रां करोति or याति (या, c. 2.), M. VII. 187.

Defile (subs.): सम्बाध: (?): v. PASS.

Defilement: दूषणम्: v. POLLUTION.

Defiler: दूषक:, *d. of virgin's apartments*: कन्यापुरदूषक:, D.

Definable: (1) निर्वचनीय: (या, यं); (2) व्याख्येय: (या, यं) (what can be explained); (3) निरूपणीय: (या, यं) (what can be determined).

Define: I. To end: q. v. II. To determine: q. v.: निरूपयति (रूप्, c. 10.). III. To explain; q. v.: (1) व्याख्याति (ख्या, c. 2.),

perception is d.d : व्याख्यातं प्रत्यक्षम्, N. d. ; (2) स्वरूपं or लक्षणं कथयति (= to say : q. v.) or निरूपयति (= to determine).

DEFINITE : (1) निश्चित: (ता, तं) : v. CERTAIN ; (2) स्थिर: (रा, रं) : v. FIXED. Ph. : *the d. article* : *विशेष्यनिर्धारकमव्ययम्.

DEFINITELY : (1) निश्चितं v. CERTAINLY ; (a) स्पष्टं v. CLEARLY.

DEFINITENESS, DEFINITUDE : (1) निश्चय: ; (2) निर्णय:.

DEFINITION : (1) लक्षणवचनम्, N. d. ; (2) निर्वचनम् (= etymological d.), Sr. ; (3) व्याख्या (= explanation).

DEFINITIVE : I. Definite : q. v. II. Determining : निश्चायक: (का, कं).

DEFINITIVELY : v. DEFINITELY, POSITIVELY.

DEFLECT : I. Trans. : विचालयति (c. of चल्) (?). II. Intrans. : v. TO DEVIATE.

DEFLECTION : v. DEVIATION.

DEFLORATION : दूषणम्, *d. of a girl* : कन्यादूषणम्, D. : v. SEDUCTION.

DEFLOUR (v. t.) : I. Lit. : पुष्पहीन: (ना, नं) करोति. II. To deprive : हरति (हृ, c. 1.). III. To defile : q. v. : नाशयति (c. of नश्), *will seduce and d. this girl* एनां बालां विलोभ्य नाशयिष्यति, D. II.

DEFLOURER : दूषक:, D.

DEFORM (v. t.) : विरूपयति (रूप्, c. 10.) : v. TO DISFIGURE.

DEFORMED (part. adj.) : (1) विरूप: (पा, पं), *d. and eightfold crooked* : विरूपं वक्रमष्टधा, V. p. ; (2) अनभिरूप: (पा, पं), D. ; (3) विकृत (ता, तं), *of d. figure* : विकृताकृति (mfn.), Vi. ; (4) विकल: (ला, लं) (wanting a limb or limbs).

DEFORMITY : वैरूप्यम्, *on account of my d.* : वैरूप्यान्मम, D. II.

DEFRAUD : वञ्चयते (वञ्च् c. 10) : v. TO CHEAT, DECEIVE.

DEFRAUDER : (1) वञ्चक:, प्र,- ; (2) प्रतारक:.

DEFRAY : ददाति (दा, c. 3.) (= to pay : q. v.) : v. also TO SUPPLY, ASSIST.

Defrayment : दानम् (=payment : q. v.).

Deft : वामः (मा, मं) : v. NEAT, DEXTEROUS. *D.ly* : वामम्, R.

Defunct : संस्थितः (ता, तं) : v. DEAD, DECEASED.

Defy : (1) आह्वयते : v. TO CHALLENGE ; (2) तृणीकरोति (= to care a straw for), *and d.ing those who have assembled* : तृणीकृत्य च सङ्गतान्, Mah. ; (3) अतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) (= to trangress), *d.ing the duties of her caste* अतिक्रम्य स्वकुलधर्मम्, D.

Degeneracy, Degenerateness : (1) क्षयः (= decay : q. v.) ; (2) हानिः (=loss : q. v.) ; (3) भ्रंशः (= fall : q. v.).

Degenerate (adj.) : Ph.: *d. in time* : कालविभ्रष्टः (ष्टा, ष्टं), Kal. ; *d. Kshetriyas* क्षत्रियापसदाः, Ve. ; *d. Brahmin* ब्रह्मबन्धुः, Ana.

Degenerate (v.) : (1) क्षीयते (pass. of क्षि) : v. TO DECAY ; (2) हीयते (pass. of हा) : v. INFERIOR, BE- ; (3) च्यवते (च्यु, c. 1.) : v. TO FALL.

Deglutition : (1) गिलनम् ; (2) ग्रसनम् ; (3) गीर्णिः.

Degradation : I. Lit. : *निम्नपदारोपणम्, or -लम्भनम्. II. Fig. : (1) क्षयः (=decay) ; (2) अवमानना (= disgrace).

Degrade : I. Lit. : *निम्नपदे क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) or निम्नपदं लम्भयति (c. of लभ्). II. Fig. : लघूकरोति or लघयति (nomi.), *shame on me d.d by life* मां धिग्जीवितलघूकृताम्, B. *To become d.d* : (1) लघूभवति ; (2) हीयते (pass. of हा), H.

Degree : I. Academical : उपाधिः. II. Position, rank : q. v. : पदं. III. Grade : q. v. Ph. : *by d.s* : क्रमशः : v. GRADUALLY ; '*in the highest d.*' '*to a d.*' निरतिशयम् v. EXCEEDINGLY ; *in some d.* v. SOMEWHAT ; *in the same d. as* : v. EQUALLY. IV. Of latitude or longitude : *कला. V. In genealogy : पुरुषः, *a relation in the third d.* *त्रिपुरुषान्तरो बन्धुः.

Deification : (1) देवीकरणं (rare) ; (2) देवत्वारोपणं (with loc.).

Deified, to be : (1) देवत्वम् एति ; (2) देवीभवति ; (3) त्रिदशीभवति, R.

Deify : (1) देवत्वम् आरोपयति (c. of रुह्) (with loc.) ; (2) देवीकरोति.

Deign : अर्हति (अर्ह्, c. 1.), *d. to excuse this* : इदं विषोढुमर्हति, Sa. III. v. TO CONDESCEND, PLEASE.

Deism : ईश्वरवादः (?) ; ईश्वरवादित्वम् (?).

Deist : ईश्वरवादिन् (f. नी) (?).

Deistical : Ph. : *d. writer* : *ईश्वरवादी लेखकः ; *d. work* : *ईश्वरवादविषयकं ग्रन्थम्.

Deity : I. Divinity : q. v. II. A god or goddess : q. v. : देवता. III. The supreme Being : (1) ईश्वरः ; (2) देवदेवः.

Deject (v. t.) : I. Lit. : to cast down : अवक्षिपति (क्षिप्, c. 6.). II. Fig. : to dispirit : विषण्णीकरोति or विषादं जनयति (c. of जन्) : v. DEJECTED.

Dejected : विषण्ण : (ण्णा, ण्णं). *To be d.* : विषीदति (सद्, c. 1.), *do not be d.* मा विषीद, Ch. ; *d.ly said this* विषीदन्निदमब्रवीत्, G.

Dejectedly : (1) सविषादम् ; (2) विषण्णः (ण्णा, ण्णं) ; (3) विषीदत् (f. न्ती).

Dejectedness, Dejection : (1) विषादः or विषण्णता, *the demolisher seeing (his) forces in d.* विषादलक्ष्यबलः प्रमाथी, Ki. ; (2) वैमनस्यम्, Sa. ; (3) परितापः (= anguish), N. XIII. 54 ; (4) निर्वेदः (= despondency).

Delate : I. To carry : q. v. II. To spread : q. v. III. To cause q. v. IV. To manage : q. v.

Delay (v. t.) : I. To retard : विलम्बयति (c. of लम्ब्), *with wishes, whose fruits were d.ed* विलम्बितफलैर्मनोरथैः, R. II. To put off, prolong : q. v. : विलम्बं न करोति.

Delay (v. t.) : (1) विलम्बते (लम्ब्, c. 1.) ; (2) चिरयति or चिरायते (nomi.), *why my men are d.ing* : किमिति चिरायते मे जनः, P.

Delay (subs.) : (1) विलम्बः, *whether there will be d. in their way* भवता मा गच्छतां विलम्ब उत्पत्स्यते न वा, K. ; *without d.* अविलम्बं or अविलम्बेन or अविलम्बितम्, Sa. ; (2) व्याक्षेपः (putting off), R.

Delayer: (1) विलम्बकारिन् (f. णी) (of another); (2) विलम्बिन् (f. नी) (= lingerer : q. v.).

Delectable : रम्यः (म्या, म्यं) : v. DELIGHTFUL.

Delectation : v. DELIGHT, GRATIFICATION, AMUSEMENT.

Delegate (v. t.) : I. To depute : q. v. II. To assign, commit : q. v.

Delegate (subs.) : प्रतिनिधिः : v. REPRESENTATIVE ; COMMISSIONER.

Delegation : I. Deputing : नियोगः. II. Assigning. : अर्पणम्. III. A body of delegates : प्रतिनिधिवर्गः. IV. In law : प्रतिभूः.

Delete (v.) : (1) अप-माष्टि॑ or मार्जयति, निर्-, व्या-, (मृज्, c. 2. and 10.); (2) लुम्पति, वि-, अव-, (लुप्, c. 6.).

Deleterious : (1) प्राणहरः (री, रं) ; (2) प्राणनाशिन् (f. नी) ; (3) जीवितापहः (हा, हं).

Delf : I. Mine : q. v. II. Earthenware : मृद्भाण्डं (?).

Deliberate (v.) : वि-मृशति, परा-, (मृश्, c. 6.) : v. TO CONSIDER; (2) मन्त्रयति, सं-, (मन्त्र्, c. 10.) : v. TO CONSULT.

Deliberate (adj.) : I. Circumspect : q. v. : धीरः (रा, रं). *D.-ly resolved* : (1) निश्चितः (ता, तं) : v. CERTAIN ; (2) स्थिरः (रा, रं) : v. CONSTANT. Ph. : *of d. intention* बुद्धिपूर्वः (र्वा, र्वं), Ku. ; *to commit d. crimes* कामतः पापानि करोति, Pa. III. Slow : q. v.

Deliberately : I. Circumspectly : (1) समीक्ष्य ; (2) विमृश्य. II. Intentionally : कामतः. Ph. : *d. cruel* प्रतिपत्तिनिष्ठुरः, R. III. Slowly : q. v.

Deliberateness : I. Of men : (1) धीरता ; (2) समीक्ष्यकारिता. II. Of acts : expr. by circum. : v. DELIBERATE (II).

Deliberation : (1) मन्त्रणा or मन्त्रः,-न्त्रं, *but wisdom and not valour is required in d.* प्रज्ञा तु मन्त्रेऽधिकृता न शौर्यम्, B. ; (2) विमर्शः : v. CONSIDERATION.

Deliberative : Ph. : "*the d. body*" मन्त्रिमण्डलम्.

Delicacy : I. Of flavour, odour, etc. : (1) माधुर्यम्. II. Fineness: सौकुमार्यम्, *from its great d.* : अतिसौकुमार्यात्, M. n. III. Elegance: लालित्यम्. IV. Of manners : अत्यादरः. V. Of character: मार्दवम्. VI. Luxury ; self-indulgence : q. v. VII. A dainty: विशिष्टभोजनम्.

Delicate : I. Delightful : q. v. : ललितः (ता, तं). II. Pleasing to the senses : मधुरः (रा, रं), *d. meat* मधुरं मांसम्, Bha. III. Fine, soft, feeble : (1) सुकुमारः (रा, रं) ; (2) कोमलः (ला, लं), *with d. limbs* कोमलैरङ्गैः, S. IV. Refined, polite : q. v. V. Luxurious : q. v. VI. Of subjects, difficult : विषमः (मा, मं). VII. Nice, critical : q. v.

Delicately : v. softly, nicely, delightfully.

Delicateness : v. delicacy.

Delicious : (1) स्वादु (mfn.) (to the taste), *fruits d. as the nectar* अमृतरसस्वादूनि फलानि, K. ; (2) ललितः (ता, तं) (= tender, fine), *very d. flesh* सुललितं मांसं, H. ; (3) मधुरः (रा, रं) v. sweet, pleasant.

Deliciously : v. delightfully.

Deliciousness : (1) सुस्वादुता ; (2) लालित्यं.

Delight (subs.) : I. Pleasure : q. v. : (1) आह्लादः ; (2) प्रमोदः. II. That which gives d. : (1) आह्लादनम् ; (2) आनन्दनम्.

Delight (v. i.), **Delighted, to be-** : (1) हृष्यति, सं-, प्र-, (हृष्, c. 4.), *with a d.ed face* : प्रहृष्टवदनः (ना, नं), K. ; (2) तुष्यति, परि-, सं-, (तुष्, c. 4.), *was d.ed to see the beauty of the rice crop* : कलमस्य रामणीयकं पश्यन् तुतोष, Ki. ; (3) मोदते, प्र-, (मुद्, c. 4.), *Kamandaki (always) d.s in Malati* मालति मालतीति मोदते कामन्दकी, Ma. ; (4) ह्लादते, सं,- प्र-, आ-, (ह्लाद्, c. 1.) (rare).

Delight (v. t.) : (1) आ-ह्लादयति, प्र-, सं-, (c. of ह्लाद्), *d.s the tongue*:

रसनामाह्लादयति, K. ; (2) रमयति, अभि-, (c. of रम्), *whom does not a woman d.* : कं न नारी रमयति, Ka. : v. TO PLEASE.

DELIGHTFUL : (1) रम्य: (म्या, म्यं) or रमणीय: (या, यं), *whichever country may be d.* : रम्यो यो देश:, Mah. ; (2) आ-ह्लादन:, प्र-, (नी, नं), *d. to the eye* : आह्लादनं दृष्टे:, K. ; (3) संह्लादिन् (f. नी), *even the name of woman is d.* : नामापि स्त्रीति संह्लादि, K. ; (4) प्रमोदिन् (f. नी) : v. CHARMING, PLEASING, SWEET.

DELIGHTFULLY : expr. by circum., *d. cool* सुशीतल: (ला, लं).

DELIGHTFULNESS : (1) रम्यता ; (2) रमणीयता : v. PLEASANTNESS, SWEETNESS.

DELINEATE : I. To sketch, draw : q. v. : लिखति (लिख्, c. 6.). II. To describe : q. v. : वर्णयति (वर्ण्, c. 10.).

DELINEATION : I. A drawing : q. v. II. Description : q. v. : वर्णना.

DELINQUENCY : (1) दोष. : v. FAULT, OFFENCE ; (2) व्यतिक्रम: : v. TRANSGRESSION.

DELINQUENT : अपराधिन् (f. नी) : v. OFFENDER, GUILTY.

DELIRIOUS : भ्रान्त. (न्ता, न्तं) or भ्रान्तचित्त: (त्ता, त्तं).

DELIRIUM : भ्रम: or मनस: सम्भ्रम:, Bha.

DELIVER : I. To release, rescue : q. v. : मोचयति (c. of मुच्) or मोक्षयति, (मोक्ष्, c. 10.), *to d. my friend* : सुहृद: परिमोक्षणाय, Mr. IV. II. To make over : अर्पयति, सम्-, (c. of ऋ), *d.ed two letters* : लेखद्वितयमर्पयाम्बभूव, K. ; *d.ing Patralekha to Meghanada* : पत्रलेखां मेघनादाय समर्प्य, K. : v. TO GIVE. Ph. : *d. (this) back to him* : [इदं] तस्मै प्रतिनिर्यातय, Mr. IV. : v. TO GIVE BACK. III. To utter, pronounce : q. v. : (1) उदीरयति ((ईर्, c. 10.) ; (2) कथयति (कथ्, c. 10.) (= to tell), *d. Kadamvari's message* : कथय कादम्बर्या: सन्देशम्, K. ; (3) आवेदयति, नि-, (c. of विद्) (= to d. respectfully), *d.ed the return*

message : प्रतिसन्देशमावेदयत्, D. I. IV. To discharge (of missiles) : q. v. : मुञ्चति (मुच्, c. 6.). V. In childbirth : गर्भं मोचयति, P. *A woman who has recently d.ed* : नवप्रसूता : v. TO BRING FORTH.

DELIVERANCE : (1) मोचनम् ; (2) उद्धारः ; (3) मोक्षः,-क्षं ; (4) परिमोचणम् ; (5) निस्तारः ; (6) मुक्तिः : v. RELEASE, RESCUE.

DELIVERER : I. Rescuer : (1) मोचकः ; (2) मोक्षकः, परि- ; (3) निस्तारकः ; (4) उद्धर्तृ (m.). II. Announcer : (1) विज्ञापकः ; (2) आवेदकः.

DELIVERY : I. Deliverance : q. v. II. Making over : (1) अर्पणम् ; (2) समर्पणम् ; (3) निर्यातनम् (of trusts, etc.). III. Childbirth : q. v. : गर्भमोचनम्. *House of d.* : सूतिकागृहं. IV. Utterance : q. v. : (1) व्याहारः ; (2) विज्ञप्तिः (of message).

DELL : दरी : v. DALE.

DELTA : त्रिमुखाकारभूमिः ; *त्रिमुखम्.

DELUDE : I. To deceive : q. v. : सम्मोहयति (c. of मुह्). II. To frustrate : q. v. *D.ing* : v. DELUSIVE.

DELUDER : v. DECEIVER.

DELUGE (subs.) : I. Universal d. : प्रलयाप्लावः, Si. ; आभूतसंप्लव., Mat. II. Inundation, flood : q. v. : (1) आप्लावः ; (2) संप्लवः. III. Fig. : perh. संप्लवः, "*fiery d.*" : अग्निसंप्लवः (?).

DELUGE (v. t.) : प्लावयति, आ-, वि-, अभि-, (c. of प्लु) (lit. and fig.), *d.ed Dwáraká* : द्वारकां प्लावयामास, V. p. : v. TO DROWN.

DELUSION : I. Illusion : q. v. : मोहः. II. Deception : q. v. : वञ्चना.

DELUSIVE : मिथ्या (=false : q. v.).

DELVE (v.) : I. To dig : q. v. II. To fathom : q. v.

DEMAGOGUE : *प्राकृतनायकः ; इतरलोकशासकः.

DEMAND (v.) : I. To ask : q. v. : (1) याचते (याच्, c. 1.) ; (2) *by* circum., *d.ed the balance from the merchant* : श्रेष्ठिनमुवाच दीयतां मे शुद्धिति, P. I. 21. II. To call for : Ph. : *it d.s careful enquiry* :

निपुणमिदमनुसन्धेयम् ; *the case d.s your special attention* : अस्मिन्विषये त्वया विशेषेणावधानं देयं or विशेषेणावहितेन भवितव्यम्. III. To summon : q. v.

Demand (subs.) : I. Lit. : (1) अनुयोगः ; (2) प्रार्थना (=asking). Ph. : *a debt should be paid on d.* ऋणं याचमानाय दातव्यम्, Vri. II. Query : अनुयोगः. III. Want : *ईप्सा, *horses are in great d. now* *इदानीमश्वेप्सा प्रबला. IV. That which may be be d.ed. : प्राप्यं (?), *arrear d.* अवशिष्टप्राप्यं.

Demarkation : Ph. : *a line of d.* प्रतिभागसीमा : v. BOUNDARY.

Demean (v.) : I. To behave : q. v. II. debase : q. v.

Demeanour : चेष्टा : v. BEHAVIOUR, MIEN.

Demented, Dementate (adj.) : उन्मत्तः (त्ता, त्तं) : v. MAD.

Demerit : दोषः : FAULT.

Demesne : भूमीश्वराणां स्वहस्तस्था भूमिः.

Demigod : (1) उपदेवः ; (2) देवयोनिः.

Demigoddess : (1) उपदेवी ; (2) देवयोनि (f.).

Demise (v.) : I. To bequeath : q. v. : समर्पयति (c. of ऋ). II. To lease : q. v.

Demise (subs.) : I. Death : उपरमः, *on the d. of the owner* : स्वाम्युपरमे, Da. *On the d. of the king* ऊर्ध्वं or दिवं गते (=gone to heaven) राज्ञि, Kaj. II. Transferrence : q. v. : समर्पणं (?) ; हस्तान्तरीकरणम् (?).

Democracy : प्रजातन्त्रम् (?) ; प्रजाशासनम् (?).

Democrat : *प्रजातन्त्रिन् (f. णी) ; प्रजातन्त्रवादिन् (f. नी).

Democratic,-al : *प्रजातन्त्रीयः (या, यं). Ph. : *d. people* *प्रजातन्त्रवादिनः.

Democratically : *प्रजातन्त्रानुसारेण, and sim. comp.s.

Demolish : ध्वंसयति, वि-, प्र-, (c. of ध्वंस्) : v. TO DESTROY.

Demolisher : विध्वंसकः : v. DESTROYER.

DEMOLITION : ध्वंसः, वि-, प्र-, : V. DESTRUCTION.

DEMON : (1) दैत्यः or दानवः (=Titan); (2) राचसः (=goblin ?); (3) पिशाचः (=fiend); (4) भूतः (=ghost).

DEMONIAC (subs.) : (1) आविष्टः (ष्टा, ष्टं), K.; (2) भूताधिष्ठितः (ता, तं), K.

DEMONIAC,-AL (adj.) : (1) पैशाचः (ची, चं); (2) राचसः (सी, सं).

DEMONSTRABLE : (1) साध्य. (ध्या, ध्यं); (2) प्रतिपादनीयः (या, यं); (3) उपपाद्यः (द्या, द्यं).

DEMONSTRABLY : expr. by adj., *this is d. false* : *असत्यालीकता साध्या.

DEMONSTRATE : I. To exhibit : प्रदर्शयति (c. of दृश्), S. II. To establish, prove : q. v. : साधयति (c. of साध्).

DEMONSTRATION : I. Proof : q. v. : साधनम्. II. Exhibition : प्रदर्शनम्.

DEMONSTRATIVE : I. Lit. : (1) साधक (f. धिका); (2) प्रदर्शक (f. र्शिका). II. Frank : q. v.

DEMONSTRATIVELY : V. CLEARLY, CERTAINLY, OPENLY.

DEMORALIZATION : I. Corruption : धर्मभ्रष्टता. II. Of discipline : शासनातिक्रमः (?).

DEMORALIZE : विकरोति (कृ, c. 8.) : V. TO CORRUPT.

DEMULCENT : दाहघ्नः (घ्नी, घ्नं) or दाहनुद (mfn.), Bha. : v. SOOTHING.

DEMUR (v.) : I. To delay, pause : q. v. II. In law : *प्रतीपवादं करोति.

DEMUR (subs.) : (1) विलम्ब. : V. DELAY; (2) विरामः : V. PAUSE.

DEMURE : शान्तः (न्ता, न्तं) : V. GRAVE, MODEST.

DEMURELY : (1) शान्तम्; (2) प्रशान्तम् : V. GRAVELY, MODESTLY.

DEMURENESS : प्रशान्तिः, K. : GRAVITY, MODESTY.

DEMURRAGE : I. Detention of a vessel beyond the prescribed time : विलंबः (?). II. Payment for it : *विलंबदेयः.

DEMURRER : in law : *प्रतीपवादः.

Den: I. Lit.: (1) विवरं; (2) बिलम्, *bear's d.*: ऋक्षबिलम्, V. p.: v. cave. II. Fig.: haunt: q. v.

Denary (adj.): (1) दशक: (का, कं); (2) दशिन् (f. नी).

Deniable: (1) प्रत्याख्येय: (या, यं); (2) अस्वीकार्य: (र्या, र्यं): v. to deny.

Denial: (1) अस्वीकार:; (2) अपह्नव:; (3) अपह्नुति:; (4) अपलाप:; (5) प्रत्याख्यानम्.

Denier: I. Lit.: (1) अस्वीकर्तृ (f. र्त्री); (2) अपह्नोतृ (f. त्री); (3) अपलापिन् (f. नी). II. A small coin: वराटिका.

Denizen: I. A naturalized citizen: *कृतपौर:. II. A dweller q. v.: निवासिन् (m.). Ph.: *d. of heaven* दिवौकस् (m.).

Denominate: अभिदधाति (धा, c. 3.): v. to name, designate.

Denomination: I. Name, epithet: q. v.: अभिधेयम्. II. Sect: q. v.: गण:.

Denominator: I. Lit.: नामकृत्. II. In arith.: छेद:, *having the same d.*: समच्छेद: (दा, दं), Li.; *reduction to a common d.* सवर्णनम्, Li.

Denotation: निर्देश: (=pointing out); अर्थ: (= meaning).

Denote: I. To mark, point: q. v.: निर्दिशति (दिश्, c. 6.). II. To mean, signify: q. v.: expr. by अर्थ, *here the word* अथ *d.s. succession* अत्राथशब्द आनन्तर्यार्थ:, S.

Denouement: I. Of a drama: (1) निष्ठा; (3) निर्वहणम्.

Denounce: I. To announce: q. v. II. To stigmatize, accuse: (1) अभिशंसति (शंस्, c. 1.); (2) अधिक्षिपति (क्षिप्, c. 6.).

Denouncement: I. Announcement: q. v. II. Accusation: अभिशंसनम्.

Denouncer: (1) अभिशंसक:; (2) अधिक्षेपक:.

Dense: (1) घन: (ना, नं), *d. dews* घननीहार:, Ki.; (2) निबिड: (डा, डं), *d. union* निबिडसंयोग:, J.; (3) सान्द्र: (न्द्रा, न्द्रं), *to make d.*: सान्द्रीकरोति,

R. ; (4) अविरलः (ला, लं) (= close) ; (5) निरन्तरः (रा, रं) or निरन्तरालः (ला, लं) (=without any intervening space).

Densely : (1) घनम् ; (2) निविडम् ; (3) सान्द्रम् ; (4) अविरलम्.

Density : (1) घनत्वम् ; (2) निविडता ; (3) सान्द्रता, etc.

Dental : I. Adj. : दन्त्यः (न्त्या, न्त्यं). II. Subs. : दन्त्यम्, दन्त्यवर्णः.

Dentate : (1) दन्तिन् (f. नी) ; (2) दन्तुरः (रा, रं).

Denticulated : सूक्ष्मदन्तिन् (f. नी) (?).

Dentifrice : (1) दन्तशोधनचूर्णं (= tooth powder) ; (2) दन्तपावनम्, Sr.

Dentist : *दन्तवैद्यः ; दान्तिकः.

Dentistry : *दन्तचिकित्सा ; दान्तिकविद्या.

Dentition : (1) दन्तोद्भेदः ; (2) दन्तनिर्गमः.

Denudate, Denude : नग्नीकरोति : v. to strip, uncover.

Denudation : (1) नग्नीकरणम् ; (2) शून्यीकरणं (= emptying).

Denunciation : (1) अभिशंसनम् ; (2) अधिक्षेप. ; अभिशापः.

Deny (v. t.) : I. To gainsay, disown : (1) न स्वीकरोति, etc. (= not ackowledge : q. v.), *if any one were to d. the authority of inference* : यदि कश्चित् प्रामाण्यमनुमानस्य नाङ्गीकुर्यात्, D. s. ; (2) अप-ह्नुते, नि-, (ह्नु, c. 2.), *and who (first) specifies and (then) d.s* : निर्दिश्यापह्नुते च यः, M. ; (3) प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.), *it can not be d.ed that by devotion one can get divinity* : योग ऐश्वर्यप्राप्तिफलको न शक्यते प्रत्याख्यातुम्, S. II. To refuse, withhold : q. v. Ph. *to d. one's self* : आत्मानं संयच्छति (यम्, c. 1.) : v. self-denial.

Deodand : *देवदेयम्.

Depart (v.) : I. Lit. : (1) प्रतिष्ठते, सम्-, (स्था, c. 1.) (on a journey), *d.ed for Hariprastha* : हरिप्रस्थं प्रतस्थे, Si. iii. 1. ; (2) अपक्रामति (क्रम्, c. 1.) (= to go away : q. v.), *d.ed from the city* नगरादपक्रान्तः, Mu. i. Ph. *my parents have d.ed me for the hermitage* : मां परित्यज्य तपोवनं यातौ पितरौ, Na. i. : v. to leave ; *one whose life is d.ed*

विगतजीवित: (ता, तं), K. ; *to d. this life* (=to die : q. v.) : परलोकं गच्छति. II. Ph. : *did not d. a line from the beaten track* : सुखावर्त्मनो रेखामात्रमपि न व्यतीयुः, R. ; *d.ed from virtue* : धर्मभ्रष्टः (ष्टा, ष्टं). III. To pass away, vanish, set : q. v.

Departed (adj.) : i. e. dead : q. v. : (1) दिवं गतः (ता, तं) (i. e. gone to heaven ; of great men), Raj. ; (2) परलोकगतः (ता, तं), Mu.

Department : विभागः (in all senses).

Departure : I Lit. : (1) प्रस्थानम् ; (2) प्रयाणम्. II. Death : q. v. परलोकगमनम्. III. Deviation : q. v. : व्यतिक्रमः. IV. Desertions : q. v. : त्यागः.

Depend : I. To have : q. v. : II. To be dependant on : (1) अधीनः (ना, नं) (in comp. or with loc.), *for what have stoics to d. on us* : अस्मास्वधीनं किमु निःस्पृहाणाम्, Ki. iii. 9. ; *pleasure d.s on you* : त्वदधीनं सुखम्, Ku. ; (2) आयत्तः (त्ता, त्तं) (in comp. or with loc.), *as the fruits of agriculture d. on you* : त्वय्यायत्तं कृषिफलमिति, Me. i. 16. ; *whose life d.s entirely on water* जलैकायत्तजीवितः (ता, तं), M. n. ; (3) निघ्नः (घ्ना, घ्नं) (with loc.) (rare) ; (4) -तन्त्र in comp. (rare), *as it d.s on (the will of) man* : पुरुषतन्त्रत्वात्, S. i. 4. III. To rely on : q. v. : विश्वसिति (श्वस्, c. 2.) (with loc.). Ph. : *d. upon it* : ध्रुवमेतदवेहि Ki.

Dependence : I. Suspension : q. v. II. Connexion : q. v. : सम्बन्धः. III. Reliance : q. v. : विश्वासः. IV. A state of subjection : (1) अधीनता ; (2) आयत्तता ; (3) निघ्नता (rare). V. That on which one depends : (1) आश्रयः ; (2) अवलंबनम्.

Dependency : I. Dependence : q. v. II. A dependant state : अधीनराष्ट्रम्, *England's d.s* : *इंग्लण्डाधीनराष्ट्राणि.

Dependent or **Dependant** (adj.) : I. Hanging down : प्रलंबः (बा, बं). II. Subject to : (1) अधीनः (ना, नं) ; (2) आयत्तः (त्ता,

णं) : v. TO DEPEND (II). *D. on another* : (1) पराधीनः (ना, नं) ; (2) परायत्तः (त्ता, त्तं) ; (3) परवशः (शा, शं) ; (4) परतन्त्रः (न्त्रा, न्त्रं) ; (5) परवत् (f. ती), N.

DEPENDENT (subs.) : (1) अनुजीविन् (f. नी), *d.s of Sujodhana* : सुयोधनानुजीविनः, Ve. ; (2) आश्रितः (ता, तं), *my d.s* : ममाश्रितान्, H. : v. also SERVANT, ATTENDANT.

DEPICT : I. To paint. : q. v.: चित्रयति (चित्र्, c. 10.). II. To describe : q. v. : वर्णयति (वर्ण्, c. 10.).

DEPILATE : अपलोमः (मा, मं) करोति, *skinned and d.d* अपलोमत्वच् (mfn.). D.

DEPILATION : (1) लोमापनयनं, etc. ; (2) केशलुञ्चनं (of the hair on the head), D.

DEPILATORY : लोमापहः (हा, हं) : केशहरः (री, रं) (?).

DEPLETE : I. To empty : q. v. II. To exhaust : q. v.

DEPLORABLE : शोचनीयः (या, यं) : v. LAMENTABLE.

DEPLORABLENESS : शोचनीयता : v. MISERY.

DEPLORABLY : v. MISERABLY ; EXCEEDINGLY.

DEPLORE : शोचति, अनु-, (शुच्, c. 1.) : v. TO LAMENT, BEWAIL.

DEPLOY : विस्तारयति (c. of स्तृ) : v. TO EXTEND, DISPLAY.

DEPONENT : I. A witness : q. v. : साक्षिन् (f. क्षी). II. A verb expr. by आत्मनेपदम् (?).

DEPOPULATE : (1) निर्जनीकरोति ; (2) निर्मानुषीकरोति ; (3) शून्यीकरोति (= empty), *d. the town* : नगरं शून्यं कुरु, Vet. : v. TO DESOLATE, RAVAGE.

DEPOPULATION : (1) निर्जनीकरणम् ; (2) निर्मानुषीकरणं : v. DESOLATION.

DEPOPULATOR : expr. by verb.

DEPORT : I. To transport, banish : q. v. : निर्वासयति (c. of वस्). II. To behave. : q. v. : व्यवहरति (हृ, c. 1.).

DEPORTATION : निर्वासनम् : v. BANISHMENT, TRANSPORTATION.

Deportment : व्यवहार: : v. behaviour.

Depose (v.) : I. To dethrone : राज्यात् or राष्ट्रात् अवरोपयति (c. of रुह्) or पातयति (c. of पत्), *Khandikya was d.d by Keshidhwaja* : केशिध्वजेन खाण्डिक्य: स्वराष्ट्रादवरोपित:, V. p. II. To dismiss : q. v. III. To bear testimony : (1) साक्ष्यं ददाति (=give evidence) ; (2) वदति, वक्ति, etc. (= to say : when the meaning is clear) *d. falsely* : अनृतं वदति, V. s.

Deposit (v.) : निक्षिपति (क्षिप्, c. 1.) : v. to lay down ; entrust.

Deposit (subs.) : I. Pledge : q. v. : निक्षेप:. II. Sediment : q. v.

Depositary : (1) निक्षेपग्राहक: ; (2) न्यासग्रहीतृ (m.) : v. trustee, pledgee.

Deposition : I. The act of dethroning : राज्यात्पातनं or अवरोपणम्. II. The state of being dethroned : राज्यभ्रंश: ; राज्यच्युति:. III. Dismissal : q. v. IV. Testimony : (1) उक्ति: (= saying) ; (2) साक्ष्यं (=evidence). V. Depositing : (1) निक्षेप:,-पं ; (2) न्यास: or न्यसनम्. VI. Presentation : q. v.

Depositor : (1) निक्षेप्तृ (f. प्त्री) ; (2) न्यासकर्तृ (f. र्त्री).

Depository : (1) आश्रय: ; (2) आधार: (=receptacle) ; (3) निधि: (only in fig. sense).

Depot : I. A warehouse : q. v. II. A military d. : सैन्यनिवेश: (?).

Depravation : दूषणं : v. corruption, perversion.

Deprave : I. To corrupt : q. v. : दूषयति. II To defame : q. v.

Depraved : of men : (1) पामर: (री, रं) ; (2) खण्डितवृत्त: (त्ता, त्तं) ; (3) दुराचार: (रा, रं) ; (4) दुरात्मन् (mfn.).

Depravity : (1) दुराचारता ; (2) दौर्जन्यम् ; (3) दौरात्म्यम्.

Deprecate : I. Lit. : शान्तये or शान्तिमधिकृत्य ईश्वरम् उपच्छन्दयति (छन्द्, c. 10.). II. To regret : q. v. : अनुशोचति (शुच्, c. 1.). III. To censure : q. v.

DEPRECATION : I. Prayer : स्तव:. II. Begging pardon : क्षमाप्रार्थना. III. Curse : शाप:.

DEPRECATORY : शान्तिमधिकृत्य, R. ; *to perform d. rites* : शान्तिं करोति, Vi.

DEPRECIATE : (1) अपवदति (वद्, c. 1.) ; (2) अवक्षिपति (क्षिप्, c. 6.).

DEPRECIATION : (1) अपवाद: ; (2) अवक्षेप: : v. DISPARAGEMENT, DETRACTION. *D.* (i. e. fall in price) : अर्घस्य ह्रास:, Vy.

DEPREDATE) (1) उप-द्रवति, अभि-, (द्रु, c. 1.), *d.d Pragjyotisha* (Gauhati) प्राग्ज्योतिषमुपाद्रवत्, Mah. ; (2) उपप्लवते (प्लु, c. 1.), *the gods d.d by Ravana* : पौलस्त्योपद्रुता देवा:, R. : v. also TO PLUNDER.

DEPREDATION : (1) उपद्रव: ; (2) उपप्लव:, *for committing d.s on people* लोकानामुपप्लवाय, Ku. : v. also PLUNDER.

DEPREDATOR (1) उपद्रवकारिन् (m.) ; (2) उपप्लवकारिन् (m.) ; (3) विप्रकर्तृ (m.).

DEPRESS (v.) : I. Lit. : to press down. : पातयति (c. of पत्). II. To humble : लघूकरोति. III. To deject, discourage : (1) विषादं or वैमनस्यं जनयति ; (2) खेदयति (c. of खिद्).

DEPRESSION : I. Lit. : पातनम्. II. A cavity : बिलम्, *the face is covered with d.s* बिलभिर्मुखमाक्रान्तम्, J. III. Humiliation : q. v. IV. Of spirits : सत्त्वभ्रंश:, Vi. : v. DEFECTION, DESPONDENCY.

DEPRIVATION : (1) हरणम् ; (2) वियोग: : v. TO DEPRIVE.

DEPRIVE (v.) : (1) हरति, अप-, (हृ, c. 1.) (=to take away : q. v.), *say what has not been taken away by death by d.ing me of you* : मृत्युना हरता त्वां वद किं न मे हृतम्, R. ; (2) वि-योजयति or युङ्क्ते (युज्, c. 10. and 7.) (=to disunite, separate), *d.d of his life* : प्राणैर्वियोजित: (ता, तं), D. ; (3) विनाकरोति (=2), *d.d of Cupid* : मदनेन विनाकृता, Ku. ; (4) हापयति (c. of हा) (=cause to leave), *or will be soon d.d of his life* : प्राणैर्वा हाप्यतेऽचिरात्, A. r. : v. also DEVOID OF.

DEPTH : I. Lit. : (1) गभीरता ; (2) गाम्भीर्यम्, *(we) get the d. of water*

लभ्यं जलगाम्भीर्यम्, Li. II. Fig.: (1) गभीरता; (2) गाम्भीर्यम्: v. DEEP. III. A deep: q. v.: Ph. *in the d. of night* निगाढायां शर्वर्याम्, C.

DEPUTATION: I. The act: (1) प्रेरणं (=sending); (2) नियोग: (=employing). II. The person or persons deputed: (1) प्रतिनिधि:, *I am sent as his d.*: तत्प्रतिनिधि: प्रेषितोऽस्मि, B. r.; (2) दूत: (=ambassador), (*the king*) *Bhoja sent a d. to Raghu*: भोजेन दूतो रघवे विसृष्ट:, R.

DEPUTE: (1) प्रेरयति (ईर्, c. 1.): v. TO SEND; (2) नियुंक्ते (युज्, c. 7.) v. TO EMPLOY.

DEPUTY: (1) प्रतिनिधि:; (2) प्रतिहस्त:,-क:. *D.-collector*: *प्रतिनिधिकरनायक:.

DERANGE: क्षोभयति, वि-, (c. of क्षुभ्): v. TO DISTURB, CONFUSE. *D.d* (*in mind*) उन्मत्त: (त्ता, त्तं) v. INSANE.

DERANGEMENT: I. Confusion: q. v.: विक्षोभ:. II. Insanity: q. v.

DERELICTION: त्याग:: v. ABANDONMENT, NEGLECT.

DERIDE: अव-हसति, उप-, अप-, (हस्, c. 1.): v. TO LAUGH AT, RIDICULE.

DERIDER: (1) उपहासक:; (2) अवहासक:; (3) अपहासक:.

DERIDING, DERIDINGLY: v. DERISIVE, DERISIVELY.

DERISION: (1) उपहास:; (2) अवहास:: v. RIDICULE, MOCKERY.

DERISIVE: (1) सोपहास: (सा, सं); (2) सावहास: (सा, सं); (3) अपहासगर्भ: (र्भा, र्भं).

DERISIVELY: (1) सोपहासम्; (2) सावहासम्; (3) सापहासं. Ph.: *d. and contemptuously*: अवहस्यावमन्य च, Mah.

DERIVATION: I. Lit.: of words, etc.: व्युत्पत्ति:. II. That which is derived: शाखा, "*artificial d.*": कृत्रिमशाखा.

DERIVATIVE (subs.): व्युत्पन्नशब्द: (?).

DERIVE: I. To draw from: Ph.: *the race d.d from the sun*: सूर्यप्रभवो वंश:, R.; *one who is d.d from Virasena*: वीरसेनोद्भव:, N.:

v. ORIGIN, ARISING FROM. II. Of words : व्युत्पत्तिं वदति (वद्, c. 1.) : v. TO SAY. *To be d.d* : व्युत्पद्यते (पद्, c. 4.), *as being d.d in the passive sense* : कर्मव्युत्पन्नतया, Da. com.

DEROGATE : I. To detract, disparage : q. v. II. To restrict : q. v.

DEROGATION : अवमानना : v. DETRACTION, INSULT.

DEROGATORY : expr. by subs., *this is d. to God* : *इदमीश्वरस्यावमानना v. DETRACTION, INSULT.

DERVISE : *मद्दम्मदीययतिः or संन्यासिन् (m.).

DESCANT (v.) : I. To sing : q. v. II. To comment : विस्तरेण वदति (वद्, c. 1.), वक्ति (वच्, c. 2.), etc.

DESCANT (subs.) : I. A song : q. v. : गीतम्. II. A discourse : (1) वाग्जालम्, Si. II. 27. ; (2) वागाडम्बरः, M. D.

DESCEND : I. Lit. : (1) अवतरति (तॄ, c. 1.) (= to d. wilfully), *d.ed from the sky* : ज्योतिष्पथादवततार, R. XII. 68. ; (2) अवरोहति (रुह्, c. 1.) (= अवतरति), *as if d.ing from the summits of mountains* : शैलानामवरोहतीव शिखरात्, Sa. VII. 8. ; (3) अवपतति (पत्, c. 1.) (= to d. irrespective of one's own will), *caught the d.ing (ball) in the air* : अवपतन्तमाकाश एवाग्रहीत्, D. VI. II. Fig. : अवतरति, *then why d.ing into the consideration of*...तत्र कुतो...चिन्तावतारः, S. III. To make an attack : v. DESCENT (II). IV. To come down : आगच्छति (गम्, c. 1.).

DESCENDANT : सन्ततिः : v. OFFSPRING D.s : पुत्रपौत्राः (pl.).

DESCENDED : i. e. derived : (1) by a deriv., *d. from Yadu* : यादवः ; *d. from Puru* : पौरवः ; (2) जातः (ता, तं) (=born : q. v.), (3) उद्भूतः (ता, तं) (rare).

DESCENDING (adj.) : Ph. : *d. scale* *अवरोहपद्धतिः ; *d. node* पातः.

DESCENT : I. Lit. : (1) अवतरणं or अवतारः, *as if to tell the news of Minerva's d.* सरस्वत्यवतरणवार्तामिव कथयितुम्, C. ; (2) अवरोहः,-णं ; (3) अवपातः (=falling) ; (4) अधोगतिः (= going downwards). II. At-

tack : q. v. : *we made a d. on Vindhyaketu* : विन्ध्यकेतोरुपरि निपतिताः स्मः, Pri. III. Lineage, birth : q. v. : *princes of noble d.* कुलजाः कुमाराः, N. IV. Issue : सन्तति. V. A declivity, slope : अवसर्पिणी [भूमिः], Mat.

Describe (v. t.) : I. To draw : लिखति (लिख्, c. 6.), *to d. a circle* : मण्डलं लिखति, Su. II. To give a description of : (1) वर्णयति, उप-, अनु-, सं-, (वर्ण्, c. 10.), *she has d.d her dream* : स्वप्नदर्शनमनया वर्णितम्, Ve. II. ; *d.s Himālaya in sixteen verses* : षोडशभिः श्लोकैर्हिमाद्रिं वर्णयति, M. n. ; (2) व्या-ख्याति (ख्या, c. 2.) (to d. and explain), At. ; (3) आ-ख्याति : v. TO NARRATE, SAY.

Describer : वर्णयितृ (f. त्री), उप-, अनु-, सं-.

Description : वर्णना,-नं, उप-, सं-, *d. of Shankaravarman* : शङ्करवर्मणो वर्णनम्, B. r. : v. also NARRATION.

Descry : पश्यति (दृश्, c. 1.) : v. TO SEE, DISCOVER.

Desecrate : (1) अपवित्रीकरोति ; (2) दूषयति.

Desecration : (1) अपवित्रीकरणम् ; (2) दूषणम्.

Desert (adj.) : (1) विजनः (ना, नं) : v. SOLITARY ; (2) खिलः (ला, लं) v. WASTE.

Desert (subs.) : I. A waste place : (1) मरुभूमिः ; (2) धन्वन् (m.) (rare). Ph. : *a sandy d.* वालुकार्णवः, Mah. III. Merit : q. v. : गुणः, *d. and not acquaintance* गुणा न संस्तवः, Ki.

Desert (v.) : (1) त्यजति, परि-, सं-, (त्यज्, c. 1.), *servants d. a master when his fortune is gone* : भृत्यास्त्यजन्ति प्रचलितमिव स्वामिनम्, Mu. ; (2) जहाति, वि-, अप-, (हा, c. 3.) *d.ing a dear wife* : अपहाय प्रियां भार्यां, Mah. ; (3) उत्सृजति (सृज्, c. 6.), *d.ing a sleeping (woman) in the forest* उत्सृज्य विपिने सुप्ताम्, Mah.

Deserter : I. Lit. : त्यागिन् (m.). II. A soldier or seaman : *नियोगत्यागिन् (m.).

DESERTION : I. Lit. : (1) त्यागः, परि- ; (2) उत्सर्गः. II. Military : *नियोगत्यागः ; नियोगादपसरणम्.

DESERVE (v.) : अर्हति (अर्ह्, c. 1.), *d.s death* वधमर्हति, M. ; *d.s snake-bite* : अर्हति सर्पदंशनम्, Mal. : V. DESERVING, DESERVING OF.

DESERVEDLY : (1) योग्यतया ; (2) अर्हतया.

DESERVING (adj.) : (1) योग्यः (ग्या, ग्यं), *to the most d.* : योग्यतमाय, Ki. IV. 26 ; (2) उपयुक्तः (क्ता, क्तं) ; (3) अर्हः (र्हा, र्हं).

DESERVING OF : (1) often by a part. in य, *d. of compassion* अनुकम्प्यः (म्प्या, म्प्यं), R. ; *d. of death* : वध्यः (ध्या, ध्यं), R. ; (2) by words given above : *d. of death* वधार्हः (र्हा, र्हं), M.

DESERVINGLY : (1) योग्यतया ; (2) अर्हतया.

DESHABILLE : *in d.* : एकवस्त्र (f. स्त्रा), Mah. : V. UNDRESS.

DESICCATE : I. To dry : q. v. : शोषयति (c. of शुष्). II. To become dry : शुष्यति (शुष्, c. 4.).

DESICCATION : शोषणम् : V. DRYING.

DESIDERATE : V. TO WANT, NEED.

DESIDERATIVE : (1) इच्छार्थकः (का, कं) ; (2) सनन्तः (न्ता, न्तं) (of Sanskrit d.s).

DESIDERATUM : अभावः (=want).

DESIGN (v. t.) : I. To draw, delineate : q. v. II. To indicate : q. v. III. To project : q. v. : कल्पयति, परि-, सं-, (क्लृप्, c. 10). IV. To intend, purpose : q. v. : कल्पयति, परि-, सं-.

DESIGN (subs.) : I. A sketch : q. v. : सूत्रपातः. II. Device, plot : q. v. : मन्त्रणा. III. Intention, purpose : q. v. : आशयः, *my d.* : मदाशयः, Mu. IV. Of medals etc. : गठनम् (?).

DESIGNATE : I. To name : q. v. : आख्याति (ख्या, c. 2.). II. To nominate, elect : q. v.

DESIGNATION : I. Name : q. v. : आख्या, *got the d. of Aparná* अपर्णाख्या

मवाप, S. p. II. Appoinment, selection : q. v. : नियोग:. III. Signification : q. v. : अर्थ:.

Designedly : (1) कामत: (=intentionally) ; (2) ज्ञानत: (= knowingly).

Designer : I. In good sense : *रूपोद्भावक: ; गठनकल्पक:. II. A schemer, plotter : q. v.

Designing : (1) चतुर: (रा, रं) (= artful) ; (2) उपजापिन् (f. नी) (= intriguing).

Desirable : (1) अभिलषणीय: (या, यं) ; (2) वाञ्छनीय: (या, यं) ; आकाङ्क्षणीय: (या, यं) ; (4) एषणीय: (या, यं) (rare).

Desirability, Desirableness : (1) वाञ्छनीयता ; (2) better by adj. : v. DESIRABLE.

Desire (subs.) (1) इच्छा, *although I have not satisfied your d.* अभि-च्छापूरकोऽपि, Sa. III. ; (2) अभिलाष:, *d. for Tilottama* तिलोत्तमाया-मभिलाष:, D. II. ; (2) वाञ्छा, *d. rises from it* : ततो वाञ्छा, प्रवर्तते, H. ; (4) मनोरथ: (= wish : q. v.) ; (5) कामना (=wish) ; (6) स्पृहा (= longing : q. v.) ; (7) काम: (often=lust) (8) by desi. noun, *d. to see* : दिदृक्षा ; (9) इष्टं (= object of d.), *be united with your d.* इष्टेन युज्यस्व, Sa.

Desire (v. t.) : I To wish, long for : q. v. : (1) इच्छति (इष्, c. 6.); (2) by desi. verb, *d. to go* : जिगमिषति, K. II. To ask : q. v. : याचते (याच्, c. 1.).

Desirous : (1) इच्छु (mfn.) ; (2) इच्छुक: (का, कं) ; (3) अभिलाषिन् (f. णी) ; (4) अभिलाषुक: (का, कं) ; (5) वाञ्छिन् (f. नी) ; (6) by desi. adj., *I am d. of hearing you* : तव गिर: शुश्रूषुरहम्, Si. ; *d. of seeing Indra* : इन्द्रदिदृक्षु:, N. ; *d. of again saying something* किमपि पुनर्विवक्षु:, Ku. : v. EAGER ; TO WISH.

Desist : विरमति (रम्. c. 1.), *d. from this work* : विरम कर्मणोऽस्मात्, D. : v. TO CEASE.

DESK : *देश्कं : V. BENCH.

DESOLATE (adj.) : I Uninhabited : (1) निर्मानुष: (षा, षं), and sim. comp.s, *a d. forest* निर्मानुषमरण्यम्, K. ; (2) खिल: (ला, लं), (= empty), *the road being d.* खिलीभूते पथि, Ku. II. 45. II. Decayed : जीर्ण: (र्णा, र्णं), *a d. garden* जीर्णोद्यानम्, Mu. III. Lonely : असहाय: (या, यं), K.

DESOLATE (v.) : उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.) : V. TO DEVASTATE, RAVAGE.

DESOLATENESS : I. Uninhabitedness : निर्मानुषत्वम्, and sim. comp.s. II. Decayed state : जीर्णता. III. Loneliness : असहायता,-त्वम्.

DESOLATION : उच्छेद: : V. DEVASTATION, RUIN.

DESPAIR (subs.) : नैराश्यं or निराशता. *In d.* (as adj.) : निराश: (शा, शं).

DESPAIR (v. i.) : (1) निराश: (शा, शं) भवति, *d.ed as to his life* : निराशो जीवितेऽभवत्, Raj. ; (2) नैराश्यं व्रजति, निराशतां गच्छति, etc., *d.ing of flying* : उड्डयने निराशतां गत:, N. I. 125. ; (3) आशां जहाति, etc., (= to abandon hope : q. v.).

DESPAIRINGLY : (1) निराश: (शा, शं) ; (2) नैराश्यात्.

DESPATCH (v. t.) : I. To send, depute : q. v. : प्रेरयति (ईर्, c. 10.). II. To kill : q. v. : [शमनसदनं] प्रेरयति, *(the son of Siva) having thus d.ed the demon-king* : इति [हरतनयेन] प्रेरिते दानवेन्द्रे, Ku. XVII. 56. III. To perform, execute : q. v. : समा-दधाति or त्वरितं समादधाति or धत्ते (धा, c. 3.).

DESPATCH (subs.) : I. The act of sending : (1) प्रेरणम् ; (2) प्रेषणम्. II. Dismissal : विसर्जनम्. III. Hasty execution : q. v. : *with d.* त्वरितं or क्षिप्रम्. IV. A message : (1) पत्रं (= letter) ; (2) सन्देश:. *D.-box* : सन्देशपेटिका (?).

DESPERADO : (1) साहसिक: (= daring) ; (2) उन्मत्त: (= mad).

DESPERATE : I. Hopeless : q. v. : निराश: (शा, शं). II. Beyond hope : आशातीत:. Ph. : *the case is d.* अतिभूमिरयं गत: (lit. gone to

the extreme), K.; *a d. disease* वैद्ययत्नपरिभावी गदः, R.: v. INCURABLE. III. Excessive: q. v. IV. Daring: q. v.

DESPERATELY: I. Furiously: q. v.: उन्मत्तः (त्ता, त्तं) इव. II. Excessively: q. v.: निरतिशयम्.

DESPERATION: नैराश्यं: v. DESPAIR.

DESPICABLE: जघन्यः (न्या, न्यं): v. MEAN, WORTHLESS.

DESPISE: (1) अवजानाति (ज्ञा, c. 1.), *d.ed in mind*: मनसावज्ञातवान्, D.; (2) अवमन्यते (मन्, c. 4.), *I will not d. high Brahmins*: नावमंस्ये ब्राह्मणर्षभान्, Mah.; (3) जुगुप्सते (= to hate: q. v.); (4) तुच्छयति (nomi.); (5) तृणीकरोति; (6) न गणयति (गण्, c. 10.): v. TO CARE.

DESPISINGLY: (1) अवज्ञया; (2) सावमानम्; (3) अनादरेण.

DESPITE (subs.): I. Hatred, malice: q. v.: जुगुप्सा. II. Defiance, contempt: अवज्ञा.

DESPITE (prep.): (1) अवमत्य; (2) अवगणय्य; etc.: v. TO DESPISE.

DESPITEFUL, DESPITEFULLY: v. MALICIOUS, MALICIOUSLY.

DESPOIL: हरति (हृ, c. 1.): v. TO DEPRIVE, DIVERT, ROB.

DESPOLIATION: हरणम्: v. DEPRIVATION, DIVESTMENT.

DESPOND (v.): निर्वेदं गच्छति (गम्, c. 1.), आपद्यते (पद्, c. 4.), etc.

DESPONDENCY: (1) निर्वेदः; (2) विषादः (= dejection).

DESPONDENT: (1) निर्विण्णः (ण्णा, ण्णं); (2) विषण्णः (ण्णा, ण्णं).

DESPONDINGLY: (1) सनिर्वेदम्; (2) विषण्णम्; (3) नैराश्यात्, etc.

DESPOT: I. A lord: q. v. II. A tyrant: q. v.: धूमकेतुः (?).

DESPOTIC,-AL: स्वेच्छाचारिन् (f. णी): v. also TYRANNICAL.

DESPOTICALLY: स्वेच्छाचारेण: v. also TYRANNICALLY.

DESPOTISM: स्वेच्छाचारित्वम्: v. also TYRANNY.

DESPUMATE: फेनायते (nomi.).

DESPUMATION: निष्फेनीकरणम्, (?): v. CLARIFICATION.

DESSERT: फलमिष्टादीनि (n. pl.) (?).

Destination : I. Intention, purpose : q. v. : अभिप्रायः. II. End of a journey : ईप्सितं स्थानम्.

Destine : (1) स्थिरीकरोति (= to fix : q. v.) ; (2) better by circum., *I am "d.d to eternal woe"* *चिरितदुःखं कपाले मे लिखितम्.

Destiny : भवितव्यता, *following d.* भवितव्यतानुविधायिन् (f. नी), V. : v. FATE.

Destitute : दीनः (ना, नं) : v. NEEDY, INDIGENT.

Destitue of : हीनः (ना, नं) : v. DEVOID OF.

Destitution : I. Indigence, poverty : q. v. : दैन्यम्. II. The state of being destitute of : हीनता, वि-,प रि- in tat. comp.

Destroy : (1) नाशयति, वि-, प्र-, (c. of नश्), *why has he d.ed the whole park* : वनं किमर्थं सकलं विनाशितम्, A. r. ; *d. (our) ignorance* : अज्ञानं विनाशय, B. p. ; (2) ध्वंसयति, वि,- प्र-, (c. of ध्वंस् ((= demolish), *Hanuman who has d.ed the whole city* विध्वंसिताशेषपुरो हनूमान्, B. XII. 23. ; (3) क्षयं नयति (नी, c. 1.) (= to annihilate), *d.ed Rakshasha's* अनैषीद्राक्षसान् क्षयम्, B. XV. 10 ; (4) हन्ति (हन्, c. 2.) (prop. = to kill), *if this garland d.s life* : स्रगियं यदि जीवितापहा, R.

Destroyed, be or get : (1) नश्यति, वि-, (नश्, c. 4.) ; (2) नाशं or विनाशमेति (इ, c. 2.), अवाप्नोति (आप्, c 5.) etc., *every thing else gets d.* नाशं सर्वमन्यद्धि गच्छति, M. ; (3) ध्वंसं or प्रध्वंसं or विध्वसम् एति etc., Ki. ; (4) ध्वंसते, वि-, प्र-, (ध्वंस्, c. 1.).

Destroyer : (1) नाशकः, वि-, *d. of Taraka* : तारकस्य विनाशकः, Mat. ; (2) नाशयितृ, वि-, (m.) Ch. ; (3) नाशः,-नः in bah. comp., *d. of sins* : पापनाशः, J. ; (4) हन्ता (=slayer : q. v.).

Destroying (adj.) : नाशिन्, वि-, प्र-, (f. नी) in comp., *sin-d.* पापप्रणाशिन् (f. नी), Mat.

Destructibility : नश्वरता, वि-, : v. FRAILTY.

Destructible : (1) नश्वरः (री, रं), वि-, *in d. wealth* नश्वरवित्ते, J. ; (2)

ध्वंसिन् (f. नी), वि-, *body is d. in a moment* : शरीरं क्षणविध्वंसि, H. : v. FRAIL.

DESTRUCTION : (1) नाश, वि-, *for one's own d.* : स्वनाशाय, A. r. ; (2) ध्वंस:, वि-, प्र-, (strictly=demolition), *from the d. of the seed of ignorance* : अविद्याबीजविध्वंसात्, Ana. ; (3) क्षय: (gradual complete d.), *I have avenged the d. of my race* साधितं मया कुलक्षयजं वैरम्, P. Ph. : *to come to* or *meet d.* : v. DESTROYED, GET.

DESTRUCTIVE : (1) नाशिन्, वि-, प्र-, (f. नी) in comp. ; (2) अपह: (हा, हं) or घ्न: (घ्नी, घ्नं) in comp. ; (3) प्राणहर: (री, रं) (d. of life), Bha. ; (4) क्षयावह: (हा, हं), *d. of monkeys* वानराणां क्षयावह:, P. v. 10.

DESTRUCTIVELY : नाशं or क्षयं परिकल्प्य (with gen.).

DESTRUCTIVENESS : (1) नाशकत्वम् ; (2) क्षयावहता ; (3) better by adj.

DESUETUDE : अव्यवहार: : v. DISUSE.

DESULTORY : (1) अधीर: (रा, रं) (=hasty) ; (2) उच्छृङ्खल: (ला, लं) (= without order) ; (3) भ्रान्त: (न्ता, न्तं) (=roving).

DETACH : I. To separate, disunite : q. v. : विश्लेषयति (c. of श्लिष्). II. To send : q. v. : प्रेषयति (c. of इष्).

DETACHMENT : I. Separation : q. v. : विश्लेष:. II. A body of troops : दलम्.

DETAIL (v. t.) : विस्तरेण or विस्तरत: or कार्त्स्न्येन कथयति (कथ्, c. 10.) (=to tell : q. v.) or वर्णयति (=to describe), *d. to us the birth of Kartika* : अस्माकं गुहजन्म कार्त्स्न्येन ब्रूहि, Mat. ; *I want to hear a d.ed account of it* विस्तरेण श्रोतुमिच्छामि, Mu. IV.

DETAIL (subs.) : विस्तर: or विस्तार:, *d.s of the army of the gods also* : सुराणामपि सैन्यानां विस्तर:, Mat. *In d.* विस्तरेण or विस्तरत: or सविस्तरं.

DETAIN (v.) : I. To with-hold : q. v. II. To restrain from proceeding : Ph. *we were d.d by the rain* *वृष्ट्या मो विलम्बो जनित: :

v. DELAY. III. To hold in custody : रक्षति (रक्ष्, c. 1.) : v. TO KEEP.

DETAINER : a writ : *रक्षापत्रम्.

DETECT : (1) प्रकाशयति (c. of काश्) ; (2) बहिष्करोति (कृ, c. 8).

DETECTION : (1) प्रकाशः,-नं ; (2) बहिष्कारः.

DETECTIVE : Ph. : *d. officer* : (1) चरः or चारः (=spy), Ve. vi. ; सुनिपुणसञ्चारालापादिभिस्तस्करादिप्रकाशकः.

DETENTION : I. Confinement, restraint : q. v. : निरोधः. II. Delay : q. v. : विलम्बः. III. With-holding : v. TO WITH-HOLD.

DETER : निवर्तयति (c. of वृत्) : v. TO PREVENT, HINDER.

DETERGE : शोधयति, वि-, (c. of शुध्) : v. TO CLEANSE.

DETERGENT : I. Adj. : शोधनः (नी, नं). II. Subs. : शोधनम्, Sr.

DETERIORATE : I. Intrans. : (1) क्षीयते (pass. of क्षि) ; (2) क्षयं गच्छति (गम्, c. 1.). II. Trans. : (1) क्षीणीकरोति; (2) क्षयं नयति (नी, c. 1.).

DETERIORATION : क्षयः : v. DEGENERACY.

DETERMENT : निवर्तनम् : v. PREVENTION.

DETERMINATE : स्थिरः (रा, रं) : v. FIXED, DEFINITE.

DETERMINATION : I. The act of determining : निर्णयः, वि-, *d. of boundaries* : सीमाविनिर्णयः, M. II. Resolution : q. v. : निश्चयः, *is this your d.* : एष ते निश्चयः, Mu. III. Purpose : q. v. : प्रतिपत्तिः, *what is your d.* : का ते प्रतिपत्तिः, D. IV. Direction or tendency : गतिः. V. Termination : q. v.

DETERMINE : I. To limit : q. v. II. To settle, decide : q. v. : निरूपयति (रूप्, c. 10.) ; (2) निर्णयति (नी, c. 1.). III. To resolve : q. v. : निश्चयं करोति.

DETERMINEDLY : (1) निश्चितम् ; (2) स्थिरं : v. FIRMLY.

DETERSIVE : शोधनः (नी, नं) : v. DETERGENT.

DETEST : जुगुप्सते (जुगुप्स्, c. 1.) : v. TO HATE.

DETESTABLE : (1) गर्हितः (ता, तं), *the very d. Chárvaka (philosophy)* : चार्वाकमतिगर्हितम्, P. p. ; (2) घृणितः (ता, तं) ; (3) जुगुप्सितः (ता, तं).

DETESTABLY : I. Lit. : जुगुप्सया. II. Excessively : q. v. : अत्यन्तम्.

DETESTATION : जुगुप्सा : v. HATRED.

DETESTER : expr. by verb or subs. : v. also HATER.

DETHRONE : सिंहासनात् पातयति (c. of पत्), Mu. I. : v. TO DEPOSE.

DETHRONEMENT : छत्रभङ्गः : v. DEPOSITION (I) and (II).

DETONATE : I. Intrans. : स्तनति (स्तन्, c. 1.) (?). II. Trans. : स्तनयति (c. of स्तन्) (?).

DETONATION : स्तननम् (?) : v. EXPLOSION.

DETOUR : भ्रमिः (?).

DETORT : विकरोति (कृ, c. 8.) : v. TO PERVERT.

DETRACT : I. To take away : q. v. II. To defame, censure : q. v. : (1) अपवदति (वद्, c. 1.), *by d.ing merit* : गुणापवादेन, Ki. ; (2) असूयति (with dat.) (= to d. men), *d.s Vishnu* : हरयेऽसूयति, S. k. ; (3) अधि-क्षिपति, आ-, (= to asperse), *while the king (Sisupála) was d.ing Krishna* : नृपतावधिक्षिपति शौरिम्, Si.

DETRACTION : (1) अपवादः ; (2) असूया ; (3) अधिक्षेपः or आक्षेपः : v. TO DETRACT ; CALUMNY.

DETRACTOR : (1) अपवादिन् (m.) ; (2) असूयकः ; (3) अधि-क्षेपकः, आ-.

DETRIMENT : हानिः : v. LOSS, HARM.

DETRIMENTAL : हानिकरः (री, रं) or better by subs. : v. INJURIOUS.

DETRITION : क्षयः : v. TO WEAR OFF ; RUB.

DETRUNCATE : v. TO CUT OFF, LOP.

DETRUNCATION : (1) अवच्छेदः ; (2) कर्त्तनम्, अव-.

DEUCE : I. In dice : कटः, Mr. II. A devil : q. v.

DEUTERONOMY : *द्वितीयविधिः.

DEVASTATE : (1) उच्छिनत्ति, सम्-, (छिद्, c. 7.) ; (2) उत्सादयति (c. of सद्) ; (3) अव-मृद्नाति, अभि-, आ-, (मृद्, c. 9.).

DEVASTATION : (1) उच्छेदः, सम्- ; (2) उत्सादनम् ; (3) आमर्दः.

DEVELOP : I. To disclose, expound : q. v. : विवृणोति (वृ, c. 5.). II. To rear, mature : q. v. III. To grow, increase : q. v. *D.ed* : of buds : सन्नद्धः (द्धा, द्धं),, Sa.

DEVELOPMENT : I. Disclose, exposition : विवृतिः. II. Growth, increase : q. v. III. Issue, ripeness. : q. v.

DEVIATE (v.) : अति-एति, व्यति-, (इ, c. 2.) (= transgress, pass by : q. v.), *did not d. a line from the path* : वर्त्मनः परं रेखामात्रमपि न व्यतीयुः, R. 1. 17. ; (2) चलति, वि-, (चल्, c. 1.) (=to swerve : q. v.), *(his) mind does not d. from virtue* : न धर्माच्चलते वृत्तिः, Mah. ; (3) च्यवते (च्यु, c. 1.) ; (=to fall : q. v.), *in the assembly d.d from the (right) course* : पथश्च्युतायां समितौ, Ki. : v. also TO WANDER, STRAY, ERR.

DEVIATION : (1) अतिक्रमः (=transgression) ; (2) विचलनं (= swerving) ; (3) च्युतिः (= falling) ; (4) उन्मार्गगमनं (=going by a wrong path) ; (5) भ्रमः (=error).

DEVICE : I. A contrivance : (1) उपायः ; (2) छलम् v. STRATEGEM. II. Invention : q. v. : निर्माणम्. III. An emblem : चिह्नम् (?).

DEVIL : भूतः : v. DEMON. Ph. : *printer's d.* : *बालमुद्रकः ; *to play the d. with* : उत्पीडयति (पीड्, c. 10.) v. TO MOLEST.

DEVILISH : (1) पैशाचः (ची, चं) ; (2) राक्षसः (सी, सं).

DEVILRY : पैशाचत्वम् ; पैशाचाचारः ; and sim. comp.s.

DEVIOUS : I. Lit. : वक्रः (क्रा, क्रं), *although this route is d. to you* : वक्रः पन्था यदपि भवतः, Me. : v. CROOKED. II. Erring, wandering : q. v. : उद्भ्रान्तः (न्ता, न्तं).

DEVISE (v.) : I. To contrive : q. v. : कल्पयति (क्लृप्, c. 10.). II. To

bequeath : q. v. : *इच्छापत्रेण ददाति (दा, c. 3.) or sim. ददाति when the meaning is clear.

Devise (subs.) : *इच्छापत्रेण स्थावरसम्पत्तिदानम्.

Devisee : *इच्छापत्रेण यस्मै स्थावरसम्पत्तिर्दीयते ; दानाधिकारिन् (f. णी).

Deviser : कल्पयितृ (f. त्री) : v. INVENTOR.

Devisor : *इच्छापत्रेण स्थावरसम्पत्तिदातृ (f. त्री).

Devoid of : (1) हीनः (ना, नं), वि-, परि-, *d. of spirits* : तेजोविहीनः (ना, नं), Ki. ; (2) रहितः (ता, तं), वि-, *d. of wealth* : धनैर्विरहितः (ता, तं), Mr. ; (3) शून्यः (न्या, न्यं), *d. of the power of combustion* : दाहशक्तिशून्यः (न्या, न्यं), S. p. b. ; (4) वर्जितः (ता, तं) वि-, परि-, *d. of covetousness and anger* : लोभक्रोधविवर्जितः (ता, तं), Mah. ; (5) वीत-, विगत-, etc. in comp. (=gone : of what was once possessed), *d. of care* : वीतचिन्तः (न्ता, न्तं), Sa. ; (6) often by a neg. comp., *d. of hands and feet* : अपाणिपादः (दा, दं), S. ; *d. of flies* : निर्मक्षिकः (का, कं), V. ; *d. of clouds* : व्यभ्रः (भ्रा, भ्रं), V, p. *N. B.* (1) to (4) are used as second member of a comp. or with ins.

Devolve (v. t.) : I. To roll on : पातयति (c. of पत्). II. To commit, entrust : q. v. : निक्षिपति (क्षिप् c. 6.) (with to loc.).

Devolve (v. i.) : expr. by circum., *on the demise of a king the crown d.s on his eldest son* उपरते राज्ञि ज्येष्ठपुत्रो राज्यभाक् : v. also TO COME.

Devote : I. To consecrate : उत्सृजति (सृज्, c. 6.), *d.d animals* उत्सृष्टपशवः, Y. II. To doom : q. v. III. To give up : (1) योजयति, आ-, अभि-, (युज्, c. 10.) (= to apply), *(you) have d.d yourself to great penances* अयोजितस्तपसि महत्यात्मा, K. ; (2) आ-वेशयति, नि-, अभिनि-, (c. of विश्) (= to put), *of (those) who have d.d themselves to you* त्वय्यावेशितचित्तानाम्, R. ; (3) expr. by आ-सक्तः (क्ता, क्तं), प्र-, व्या-, *the fools are d.d to them* आसक्तास्तास्वमी मूढाः, Ki. ; *d.ed to gam-*

bling चलपसक्तः (क्ता, क्तं), Mr.; or (4) रक्तः (क्ता, क्तं), अनु-, (fondly), *young men are d.d to young women* : तरुणस्तारुण्यरक्तः, J.

DEVOLEDLY : एकाग्रचित्तेन · V. EARNESTLY, ZEALOUSLY.

DEVOTEDNESS : V. DEVOTION.

DEVOTEE : (1) तापसः (f. सी); (2) योगिन् (f. नी); (3) धर्मनिरत. (ता, तं).

DEVOTION : I. Consecration : उत्सर्गः. II. Addiction : (1) आसक्तिः, प्र-, ; (2) निरतिः, Ki. III. Religious or respectful : भक्तिः, *d. to your preceptor* : गुरौ भक्तिः, R. IV. A gift : दानम्.

DEVOTIONAL : I. Devout : (1) धर्मपरायण (f. णा); (2) धर्मनिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं). II. Relating to devotion : expr. by धर्म- in comp.

DEVOUR : भक्षयति (भक्ष्, c. 10.), *will d. us all* : भक्षयिष्यति नः सर्वान्, A. r. ; *the world-d.ing time* : कालो जगद्भक्षकः, J. : V. TO EAT, SWALLOW.

DEVOURER : (1) भक्षकः ; (2) खादकः ; (3) भक्षयितृ (m.).

DEVOUT : I. Pious : (1) धार्मिकः (का, कं); (2) धर्मपरायणः (णा, णं). Ph. : *he is a d. Christian* : *आत्यन्तिकी तस्य ख्रीष्टधर्मे श्रद्धा. II. Sincere : q. v.

DEVOUTLY : (1) भक्त्या ; (2) भक्तिपुरःसरम् ; (3) भक्तिपूर्वकम्.

DEVOUTNESS : (1) धार्मिकता ; (2) धर्मपरायणता ; (3) धर्मनिष्ठता ; (4) धर्मपरता.

DEW (subs.) : (1) नीहारः, *covered with d.s* नीहारपरीतः (ता, तं), B. ; (2) अवश्यायः (rare), *no d. fell on the ground* : नावश्यायः पपातोर्व्याम्, Mah. ; (3) तुषारः (prop. snow : q. v.).

DEWIFY : नीहारीकरोति, Vi. v.

DEW-LAP : (1) गलकम्बलः ; (2) सास्ना, Si. v. 62.

DEWY : नीहाराच्छन्नः (न्ना, न्नं), and sim. comp.s : Ph. : *d. morning* : नीहारमयो दिनपूर्वभागः, R. VII. 60.

DEXTERITY : (1) कृतहस्तता ; (2) हस्तवत्ता ; (3) लघुहस्तता ; (4) दक्षता : V. CLEVERNESS, SKILL.

DEXTEROUS : (1) हस्तवत् (f. ती), R. VII. 45. ; (2) कृतहस्तः (स्ता, स्तं),

M. n.; (3) लघुहस्तः (स्ता, स्तं); (4) दक्षः (क्षा, क्षं): v. SKILFUL, CLEVER. [FULLY.

DEXTEROUSLY: (1) हस्तवत्तया; (2) लघुहस्ततया; (3) कृतहस्ततया: v. SKIL-

DIABETES: a disease: बहुमूत्ररोगः; प्रमेहभेदः.

DIABOLICAL: पैशाचः (ची, चं): v. ATROCIOUS, IMPIOUS.

DIADEM: (1) किरीटः; (2) मुकुटम्; (3) मौलिः; (4) चूडामणिः.

DIADEMED: किरीटिन् (f. नी).

DIAGNOSIS: रोगनिर्णयः or -निरूपणम्.

DIAGONAL: (1) श्रुतिः, Li.; (2) कर्णः, Li.

DIAGONALLY: *to join d.* कर्णैर्योजयति.

DIAL: (1) शङ्कुयन्त्रम्, S. s.; (2) चक्रयन्त्रं (?), S. s., *d. of a timepiece*: चक्रम् (?).

DIALECT: (1) प्राकृतभाषा; (2) भाषा (= language, speech: q. v.).

DIALECTIC, DIALECTICS (subs.): (1) तर्कशास्त्रम्; (2) हेतुविद्या, D.

DIALECTIC,-AL (adj.): I. Relating to dialects: expr. by comp., *d. difference*: भाषाभेदः. II. Logical: q. v.: तार्किकः (की, कं).

DIALECTICIAN: (1) तार्किकः; (2) हेतुविद्याविशारदः.

DIALLING: छायायन्त्रसाधनम् (?).

DIALLIST: छायायन्त्रकारः (?); शङ्कुयन्त्रनिर्मातृ (m.) (?).

DIALOGUE: I. Conversation: q. v.: कथोपकथनम्. II. Conversational composition: (1) प्रश्नोत्तरमय्युक्तिः, Raj.; (2) प्रश्नोत्तरमयः प्रबन्धः.

DIAMETER: (1) व्यासः, Li.; (2) विष्कम्भः, Li.

DIAMETRICAL: expr. by tat. comp.

DIAMETRICALLY: Ph.: *d. opposed.*: एकान्तविरुद्धः (द्धा, द्धं).

DIAMOND: (1) हीरं or हीरकम्; (2) वज्र (mn.) (rare).

DIAPASON: I. The octave: q. v. II. Concord, harmony: q. v.

DIAPHRAGM: उदरवक्षोवियोजिका पेशी; उदरवक्षःपेशी.

DIARRHŒA: (1) अति(ती)सारः; (2) प्रवाहिका; (3) प्रस्कन्दिका.

DIARY : दिनपत्रिका ; दैनिकपुस्तकम्.

DIATONIC : *दीर्घतानीय: (या, यं).

DIATRIBE : अधिक्षेप:, -वाद: (?) : v. REPROACH.

DIBBER, DIBBLE : *विदारिका ; भूमिविदारणलघुयन्त्रविशेष:.

DICE (subs.) : I. Plural of die : q. v. II. Dicing : q. v.

DICE (v.) : अक्षै: क्रीडति (क्रीड्, c. 1.) : v. TO GAMBLE.

DICE-BOARD : (1) अष्टापदम् ; (2) शारिफलम्.

DICE-BOX : पाशकपीठम्, Mr., and sim. comp.s.

DICER : (1) अक्षधूर्त: ; (2) अक्षदेविन् (m.) : v. GAMBLER.

DICING : (1) अक्षक्रीडा ; (2) अक्षवती : v. GAMBLING.

DICTATE (v.) : I. To order, prescribe : q. v. : आदिशति (दिश्, c. 6.).
II. In dictation : व्याहरति (हृ, c. 1.) : v. TO SPEAK.

DICTATE (subs.) : निदेश: : v. COMMAND, DIRECTION.

DICTATION : *व्याहार:, *to write from d.* *व्याहारात्लिखति.

DICTATOR : आज्ञापक: (?) ; निर्देष्टृ (m.) (?) : v. COMMANDER.

DICTATORIAL : v. IMPERIOUS, OVERBEARING.

DICTATORSHIP : *आज्ञापकपदम् ; निर्देष्टृपदम्.

DICTION : उक्ति: : v. STYLE, LANGUAGE.

DICTIONARY : कोष: ; अभिधानम् ; वर्णक्रमेण शब्दकोष:.

DIDACTIC,-AL : (1) शिक्षाविधायिन् (f. नी) (?) ; (2) उपदेशमय: (यी, यं) (?).

DIDAPPER : a diving bird : प्लवजातीयपक्षिभेद:.

DIE (subs.) : I. For playing : (1) अक्ष:, *one who plays with false dice* : कूटाक्षदेविन्, Vri. ; (2) पाशक:. II. For stamping : perh. मुद्रा. III. Chance : q. v.

DIE (v. i.) : I. Lit. : (1) म्रियते (मृ, c. 6.), *vomited blood and d.d* : शोणितमुद्वमन्ममार, V. p. ; *like medicine by a dying man* : म्रियमाणस्यैवौषधम्, A. r. ; (2) expr. by the adj. : *he d.d* : सोऽभूत् परासु:, R. IX. 78. : v. DEAD ; (3) प्राणान् or असून् or जीवितं त्यजति, उत्सृजति,

etc. (= to quit life : of voluntary death), *you should not d.* : न परित्याज्यास्त्वया प्राणाः, K.; (4) मृत्युम् अवाप्नोति, (आप्, c. 5.), K. मरणम् अभिपद्यते (पद्, c. 4.), etc. (= to meet death), Mah.; (5) पञ्चत्वं गच्छति (गम्, c. 1.), *some horses d.d* : केचिदश्वाः पञ्चत्वं गताः, P. II. To be extinct : v. EXTINCT.

DIE AWAY or OUT : (1) उपरमति (रम्, c. 1.), *when the noise d.d away* : तस्मिन्नुपरते शब्दे, Mah. : v. TO CEASE; (2) क्षयं गच्छति (गम्, c. 1.), *when the night d.s away* : क्षयं गतायां यामवत्याम्, Ki. : v. TO VANISH.

DIET (subs.) : आहारः. Ph. : *d. good for the feverish* ज्वरिताय हितान्यन्नानि, Bha.

DIET (v.) : I. Trans. : लघु भोजयति (c. of भुज्), Bha. : v. TO FEED. [II. Intrans. : हितम् अश्नाति (अश्, c. 9.), Sr.

DIETETICS : आहारविधिः, Sr.

DIFFER (v. i.) : I. To be unlike : (1) भिद्यते (pass. of भिद्) (rare), *the prince did not d. from his cause* : न कारणात् स्वाद्बिभिदे कुमारः, R. v. 57.; *you two d. in this* : युवयोरिदमेव भिद्यते, Si. XVI. 70.; (2) विशिष्यते (pass. of शिष्), M. n.; (3) better by the subs., *in what do they d.* : कस्तयोर्भेदः. II. To disagree : विप्रतिपद्यते (पद्, c. 4.) Ph. : *I d. from you* : मम मतं भिन्नं or तन्मते न वर्ते.

DIFFERENCE : I. Lit. : (1) भेदः, प्र-, वि-, *and (yet) did not find any d. among the five* : भेदं विवेद न च पञ्चसु कश्चिदेषा, N. XIII. 41.; *from the d. of the results and subjects of enquiry* : फलजिज्ञास्यभेदात्, S.; (2) विशेषः (= distinction : q. v.); (3) तारतम्यं (= d. in quality), *O, what a d. in men* : अहो तारतम्यं नराणाम्, Mr. x.; (4) अन्तरं (= distance : to contrast two objects), *the d. between you and me is like the d. between the ocean and the pond* : अत्रभवतः किल मम च समुद्रपल्वलयोरिवान्तरम्, Mal. Ph. : *it makes no d.* : अत्र नास्ति विशेषः. II. Discordance : q. v.; विप्रतिपत्तिः, S. III. Dissension : विवादः. IV. In arith. : अन्तरम्, *sum and d.* : योगान्तरे, Vij.

DIFFERENT : (1) भिन्न: (न्ना, न्नं), वि-, प्र-, *men have d. tastes* : भिन्नरुचिर्हि लोक:, R. ; *not d. from me* : मत्तोऽविभिन्न:, V. p. ; (2) by subs., *made many d. statements* : वाक्यभेदान् बहूनकथयत्, Mu. II. ; (3) by अन्तरं affixed, *d. tastes* : रसान्तराणि, R. X. 17. V. OTHER : V. UNLIKE, VARIOUS.

DIFFERENTIAL : V. SPECIAL. *D. coefficient* : *सूक्ष्ममानम्.

DIFFERENTIATE : *सूक्ष्ममानं निरूपयति (रूप्, c. 10.).

DIFFERENTLY : V. VARIOUSLY, OTHERWISE.

DIFFICULT : (1) often by a comp. with दुर्, *d. to understand* ; दुर्बोध: (धा, धं) ; *d. to climb* : दुरारोह: (हा, हं) ; *d. to pass* : दुर्गम: (मा, मं) ; (2) दु:ख-, कष्ट-, or कृच्छ्र-, in comp. (of physical d.ies), *very d. to procure food here* कष्टतरलभ्याहारमिदं स्थानम्, H. ; (3) विषम: (मा, मं), *although d., political science is dived into* विषमोऽपिविगाह्यते नय:, Ki. ; (4) कठिन: (ना, नं) (=hard) ; (5) दुरूह: (हा, हं) (=obscure).

DIFFICULTY : I. Arduousness : (1) काठिन्यम् ; (2) वैषम्यम्. *Without any d.* अनायासेन or सुखेन : V. EASILY. *With d.* : कथमपि (=somehow), *fixing his speech (i. e. controlling his emotions) with great d.* कथं कथमपि वचनं संस्थाप्य, V. II. ; (2) कथञ्चन or कथञ्चित् (=कथमपि), *controlled their minds with d.* : कथञ्चिदीशा मनसां बभूवु:, Ku. III. 34. ; (3) दु:खेन, *was able to feed with d.* दु:खेन भोजयितुं शशाक, Si. V. 51. ; (4) कृच्छ्रेण, Ki. III. 4?. ; (5) कष्टेन, *with great d.* : महाकष्टेन, M. n. II. Something difficult : (1) कृच्छ्रम्, *in d.s* : कृच्छ्रेषु, Ki. XI. 75. ; (2) सङ्कटं (=straits), *his understanding not failing in d.s* कार्यसङ्कटेष्वविषण्णधी:, K. ; (3) विघ्न: (=obstacle : q. v.) ; (4) expr. by adj., *d.s of grammar* : व्याकरणस्य विषमाणि ; *may every body overcome his d.s* सर्वस्तरतु दुर्गाणि, V. III. Embarrassment, perplexity : q. v. IV. An objection : q. v.

Diffidence : I. Distrust : q. v. : अविश्वासः. II. Modesty : q. v. : अप्रगल्भता.

Diffident : I. Distrutsful : q. v. : अविश्वासिन् (f. नी). II. Modest : q. v. : (1) अप्रगल्भः (ल्भा, ल्भं) ; (2) विलज्जः (ज्जा, ज्जं) ; (3) अधृष्टः (ष्टा, ष्टं).

Diffidently : (1) अप्रगल्भम् ; (2) सवैलक्ष्यम् : v. BASHFULLY.

Diffuse (v. i.) : (1) वि-सरति (सृ, c. 1.), *the rays of sun clearly d.d* : स्फुटं विसस्रे सवितुर्मयूखैः, Ki. ; (2) वि-सर्पति (सृप्, c. 1.), *I smelt the d.ing scent of flower* विसर्पन्तं कुसुमगन्धमभ्यजिघ्रम्, K. : v. TO SPREAD.

Diffuse (v. t.) : (1) विसारयति (c. of सृ) ; (2) विसर्पयति (c. of सृप्) : v. TO SPREAD.

Diffuse (adj.) : (1) विस्तृतः (ता, तं) ; (2) विततः (ता, तं) ; (3) सुविस्तरः (रा, रं), *very d. discourse* सुविस्तरतरा वाचः, Si. II. 24.

Diffusely : (1) विस्तरशः ; (2) विस्तरेण ; (3) सविस्तरम्, K.

Diffuseness : विस्तारः. *N. B.* better expr. by the adj.

Diffusion : (1) विसर्पणम् ; (2) विसरः : v. DISSEMINATION, EXTENSION

Diffusive : (1) विसृमरः (रा, रं) ; (2) विसर्पणशीलः (ला, लं).

Dig (v.) : खनति-,ते (खन्, c. 1.), *d.ging the place* : स्थानं खनित्वा, P. v. 3. ; *to d. a well* : कूपं खनति, Sr. ; *to d. gold from the ground* : भूमिं खनित्वा स्वर्णं गृह्णाति or भूमेः स्वर्णं उत्खनति. Comp. : *d. down* : अवखनति ; *d. in* : निखनति ; *d. out* or *up* : उत्खनति. Ph. : *to d. a subterranean passage* : सुरङ्गं करोति, D. ; *to d. the ground* : भूमिं अवदारयति, R.

Digest (subs.) : संहिता, *d. of Manu* : मनुसंहिता.

Digest (v. i.) : I. Of food : (1) जीर्यति (जॄ, c. 4.), *what is eaten does not d. well* : भुक्तं सम्यक् न जीर्यति, Sr. ; (2) पच्यते, वि-, परि-, (pass. of पच्), Sr. ; (3) पाकं or परिपाकं गच्छति, व्रजति, etc., Sr. II. To suppurate : q. v.

Digest (v. t.) : I. To arrange : q. v. II. Of food : जीर्णं (f. र्णां)

करोति or जरयति (c. of जृ) (rare) ; *I will eat and d.* (*Brikodara*) : वृकोदरं संभक्ष्य जरयिष्यामि, Mah. III. Fig. : to think over : अनुध्यायति, नि-, (ध्यै, c. 1.), S. IV. To brook : सहते (सह्, c. 1.).

DIGESTIBLE : (1) शीघ्रपाकः (का, कं) ; (2) यः (या, यत्) (सुखेन) जीर्यति or पाकं गच्छति.

DIGESTION : I. Arrangement : q. v. II. Of food : (1) पाकः, परि- ; (2) जीर्णता. III. Digestive power : अग्निः, *and those persons who have good d.* ये च दीप्ताग्नयो नराः, Sr. ; *of weak d.* : मन्दाग्नि (mfn.), Sr.

DIGESTIVE : i. e. causing to digest : पाचनः (नी, नं), Sr. Ph. *d. organ* : *पाकेन्द्रियम् ; पक्वाशयः. *D. power* : v. DIGESTION (III).

DIGGER : (1) खनकः ; (2) खनित्र (m.) ; (3) खातकः.

DIGGING : खननम्. Ph. : *gold d.s* : स्वर्णभूमयः (pl.), P. (or fully) खननयोग्याः स्वर्णभूमयः.

DIGHT : V. TO ADORN.

DIGIT : I. A measure : अङ्गुलम्, *measuring three d.s* : त्र्यङ्गुलः (ला, लं), Pa. II. Any number under ten : *आदिसंख्या, Ph. : *an eclipse of six d.s* (d= $\frac{1}{12}$) षड्ग्रासः, Su.

DIGNIFIED : (1) अनुभाववत् (f. ती) ; (2) महानुभावः (वा, वं) : v. MAJESTY.

DIGNIFY : सं-भावयति, अनु-, (c. of भू) : v. TO HONOUR, PROMOTE, ADORN.

DIGNITARY : उच्चपदाधिष्ठित (ता, तं) ; लब्धप्रतिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं).

DIGNITY : I. Honorableness : (1) महिमन् (m.), *royal d.* : राजमहिमा, Mal. ; (2) अनुभावः, *high d.* : महानुभावः, Ki. II. Of style : ओजस् (n.), Ki. III. High position : (1) उच्चपदम् ; (2) प्रतिष्ठा : v. HONOUR.

DIGRESS : Ph. : *I have d.ed much from what I began to say* यत् कथयितुं प्रवृत्तोऽस्मि तत्परित्यज्यातिदूरमतिक्रान्तोऽस्मि, K.

DIGRESSION : expr. by circum. : V. TO DIGRESS

Digressively : expr. by circum., *to talk d.* प्रस्तुतं परित्यज्य दूरमतिक्रामति (क्रम्, c. 1.) or विषयान्तरं विस्तरेण विहरोति (हृ, c. 5.).

Dike : I. A channel : q. v. : प्रणाली. II. A mound : q. v. : वप्रम्.

Dilapidated : (1) विशीर्णः (र्णा, र्णं), *with hundreds of d. edifices and turrets* विशीर्णतल्पाट्टशतः (ता, तं), R. ; (2) जीर्णः (र्णा, र्णं) (= decayed).

Dilapidation : (1) विशीर्णता ; (2) जीर्णता.

Dilatation : विस्तारः : v. expansion, extension.

Dilate : I. To expand : q. v. : विस्तारयति (c. of स्तृ). II. To enlarge : q. v. : विस्तरेण विहरोति (हृ, c. 5.).

Dilatorily : (1) विलम्बेन ; (2) कालक्षेपेण.

Dilatoriness : (1) दीर्घसूत्रता, H. ; (2) चिरक्रियत्वम्, Nil. : v. slowness, tardiness.

Dilatory : I. Of men : दीर्घसूत्र (f. त्रा) ; (2) चिरक्रियः (या, यं). II. Of acts : v. slow, tardy.

Dilemma : I. Log : *उभयसिद्धान्तः, *the horns of a d.* *उभयसिद्धान्तपक्षौ (n. dual). II. A difficulty : q. v. : विकल्पः, Sah.

Dilettant,-e : *प्रियदर्शकः ; आत्मविनोदनार्थं कलासेवी.

Diligence : (1) उद्योगः ; (2) अध्यवसायः ; (3) अभियोगः ; (4) उद्यमः ; (5) अभिनिवेशः (application) ; (6) प्रयत्नः (= effort).

Diligent : (1) उद्योगिन् (f. नी) ; (2) अध्यवसायिन् (f. नी) ; (3) उद्यमिन् ; (4) अभियोगवत् (f. ती), Ki. : v. active.

Diligently : (1) सोद्योगम् ; (2) उद्यमेन ; (3) सोत्साहं (= zealously).

Dill : a plant : (1) शालेयः (?) ; (2) शतपुष्पा (?).

Diluent : तनूकरणशीलः (ला, लं) (?). Ph. : "*there is no real d. but water*" : यथार्थतो जलादन्यः पदार्थो नास्ति यः पदार्थान्तरान् तनूकरोति (thins) or विलयति (dissolves) or क्षीणीकरोति (weakens).

Dilute : I. To thin, weaken, or dissolve : q. v. II. To mix with water : जलेन मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) or संसृजति (सृज्, c. 6.), M.

Dilution : I. Attenuation, dissolution : q. v. II. With water: जलेन मिश्रणम्. III. A mixture : तन्नूकृत: (ता, तं) (?).

Diluvial : मद्योत्सृष्ट: (ष्टा, ष्टं), Vri. ; strictly भात्यायज: (जा, जं).

Dim (adj.) : I. Obscure : (1) मलिनप्रभ: (भा, भं) ; (2) मन्दकान्त: (न्ता, न्तं) ; (3) मन्दद्युति (mfn.). II. Of sight : Ph. : *his eyes are d.* : न स सुतरां पश्यति or अस्पष्टं पश्यति. III. Dull : खल: (खा, खं).

Dim (v.) : तिमिरयति (nomi.).

Dimension : परिमाणं or प्रमाणम् : v. size, measure.

Diminish (v. i.) : ह्रासमुपैति : v. to decrease.

Diminish (v. t.) : (1) ह्रासयति (c. of ह्रस), *should d. one mouthful* एकैकं ह्रासयेत् पिण्डम्, Pa. ; (2) अपचिनोति (चि, c. 5.) ; (3) अल्पीकरोति, न्यूनीकरोति, etc. (= to make less) ; (4) लघयति (= to lighten).

Diminution : I. Decrease : q. v. : ह्रास:. II. Degradation, abasement : q. v.

Dimunutive : I. Adj. : अल्पकाय: (या, यं), Mah. II. In gram. : ह्रस्वार्थकप्रत्यय.

Dimissory : Ph. : *letter d.* अनुरोधपत्रम् (?).

Dimly : (1) अस्पष्टं (= not clearly) ; (2) न सुतरां (= not well), P.

Dimness : (1) अस्पष्टता (= obscurity : q. v.) ; (2) मान्द्यं (= dulness : q. v.).

Dimple : भङ्ग: (?).

Dimpled : भङ्गिन् (f. नी).

Din (subs.) : कलकल: : v. noise, crash.

Din (v.) : *to d. the ears* श्रवणपुटं जर्जरीकरोति, K. : v. to deafen.

Dine (v.) : I. Trans. : भोजयति (c. of भुज्) : v. to feed. II. Intrans. : भोजनं करोति : v. to eat ; dinner.

Dinginess : कालिमन् (m.) : v. darkness, blackness.

Dingle : दरी : v. dale, valley.

Dingy : कालः (ला, लं) (?) : v. DARK, BLACK.

Dining-room : भोजनशाला, Ch., and sim. comp.s.

Dinner : भोजनम्, *who invites and does not give d.* निमन्त्रयित्वा भोजनादायी, V. s. ; *d. plate* भोजनभाजनम्, N. ; *it is time to bathe and take d.* समयः खलु स्नानभोजने सेवितुम्, V. : v. FOOD.

Dinnerless : (1) भोजनविरहितः (ता, तं) ; (2) अनशनेन or निराहारेण (= without food).

Dint (subs.) : I. Blow : q. v. : प्रहारः. II. Mark of blow : प्रहारचिह्नं, and sim. comp.s. Ph. : *by d. of* : -बलेन (in comp.) : v. MEANS.

Dint (v. t.) : चिह्नयति (चिह्न्, c. 10.) : v. TO MARK.

Diocesan (subs.) : प्रधानाचार्यः : v. BISHOP.

Diocesan (adj.) : i. e. pertaining to a diocese : expr. by comp. or by gen.

Diocese : अधिकारः or प्रदेशः ; (when the extact sense is not clear) प्रधानाचार्यस्याधिकारः.

Dioptrics : *तैजसी विषमगतिविज्ञानम्.

Dip (v. t.) : I. To plunge or immerse : q. v. : मज्जयति (c. of मज्ज्) *the youths were d.'d in the fair dame with all their soul* : सर्वात्मनैव सुतनौ युवभिर्ममज्जे, N. II. To wet : q. v. : क्लेदयति (c. of क्लिद्). III. To dip out : i. e. to take out : q. v.

Dip (v. i.) : I. To immerse (lit. and fig.) : मज्जति (मज्ज्, c. 1.). II. To d. into (books, etc.) : चुम्बति (चुम्ब्, c. 1.).

Dip (subs.) : I. Immersion : मज्जनम्. II. Inclination, slope : q. v.

Diphthong : युक्तस्वरः (?) ; द्विस्वरः (?).

Diploma : *उपाधिपत्रम्.

Diplomacy : I. In gen. sense : सामन् (n.), *these are the five forms of d. noted by those skilled in its practice* : इति सामप्रयोगज्ञैः साम

पञ्चविधं अमृतम्, Ka.; *the milk ocean was churned by d.* क्षीराब्धिर्मथित: साधा, Ka. II. Envoys : दूतवर्ग:.

Diplomatic : Ph. : *d. skill* : सामप्रयोगप्रावीण्यम्.

Diplomatist : सामप्रयोगज्ञ:, Ka, and sim. comp.s.

Dire : दारुण: (णा, णं) : v. DREADFUL.

Direct (adj.) : I. Straight : q. v. : ऋजु (mfn.). II. Sincere : q. v. III. Plain, express : q. v.

Direct (v. t.) : I. To aim, point : लक्षीकरोति. Ph. : *d.ing the mind* : मन: समाधाय, Ki. II. To manage, govern : q. v. : शास्ति (शास्, c. 2.). III. To guide : दिशति, निर्-, आ-, उप-, प्र-, (दिश्, c. 6.), *who would d. the way to Suvarnapura* : य: सुवर्णपुरपन्थानमुपदेक्ष्यति, K. IV. To order : q. v. : नियुंक्ते, वि-, (युज्, c. 7.), *d. me what I shall give* : प्रयच्छामि कमर्थं विनियुङ्क्ष्व मां, Mah. V. To superscribe : q. v.

Direction : I. Management, guidence, command : q. v. II. Order, prescription : q. v. : नियोग:, *by the d. of (her) superior* : गुरोर्नियोगात्, Ku. III. Line of motion : दिश् (f.), *in whichever d. the eye is thrown* यस्यां यस्यां दिशि निक्षिप्यते चक्षु:, K.; *in whatever d. the will of Providence runs* यया दिशा धावति वेधस: स्पृहा, N.; *in every d.* : प्रतिदिशम्, Ki.; *cast his eyes in that d.* तामेव दिशं चक्षु: प्राहिणोत्, K.; IV. The name and residence of a person : नामधामनी (n. du.). V. A board of directors : नायकवर्ग: (?).

Directly : I. Instantly : q. v. : सपदि. II. Immediately after : "*d. he stopped*" विरतमात्रे तस्मिन् or तद्विरामानन्तरमेव. III. Expressly : q. v. : स्पष्टम्. IV. In a direct line : ऋजु, or सरलम्. V. As opposed to inversely : अनुलोमेन.

Directness : आर्जवम् : v. FRANKNESS.

Director : नायक: : v. MANAGER, CHIEF.

Directory : *नामधामप्रदर्शिनी.

DIREFUL : दारुण: (णा, णं), नि- : V. DREADFUL.

DIRENESS : दारुणत्वम् : V. TERRIBLENESS, HORROR.

DIRGE : करुणगीतं (?). *In d.s.* : करुणार्थग्रथितम् (?), R.

DIRGELIKE : i. e. doleful : q. v. : करुण (f. णा).

DIRK : कृपाणी : V. DAGGER.

DIRT : मल (mn.) (lit. and fig.), *in a mind free from d.* अपगतमले मनसि, K.

DIRTILY : (1) मलिनम् ; (2) मलीमसम्.

DIRTINESS : (1) मालिन्यम् ; (2) मलिनता ; (3) समलता.

DIRTY (adj.) : (1) मलिन: (ना, नं), *an old d. rag torn into hundred pieces* जीर्णशतखण्डमलिनकन्था, J. ; *d. by birth and in acts* जन्मकर्मतो मलिन:, (ना, नं), K. ; (2) मलीमस: (सा, सं), *a d. track* : मलीमसा पद्धति:, R. ; (3) समल: (ला, लं).

DIRTY (v.) : मलिनयति (nomi.) : V. TO SOIL, BEFOUL.

DISABILITY : I Inability : q. v. II. Legal d. : अनंशता (?).

DISABLE (v.) : अवसादयति (c. of सद्), *of d.d sight* अवसन्नदृश् (mfn.), R. : V. TO WEAKEN, UNFIT. Ph. *an outcaste is d.d from inheritance, (funeral) cake and water* : अपपातितस्य रिक्थपिण्डोदकानि निवर्तन्ते, Sha.

DISABUSE : भ्रमं छिनत्ति (छिद्, c. 7.), दूरीकरोति, etc. *To d. of artifice* : छलं निरस्यति (अस्, c. 4.), etc. : V. TO DISPEL.

DISACCUSTOM : V. UNACCUSTOMED and TO MAKE.

DISADVANTAGE (subs.) : (1) अहितं : V. ADVANTAGE ; (2) हानि: (= loss : q. v.) ; (3) पीडा (=inconvenience, trouble), *and little d. to the farmer* : क्षेत्रस्वामिनश्चाल्पा पीडा, Viv. ; (4) बाधा (=पीडा), *if of much use and little d.* : महागुणोऽल्पबाधश्चेत्, N. s.

DISADVANTAGEOUS : (1) अहितकर: (री, रं) ; (2) अनर्थकर: (री, रं) : V. UNFAVOURABLE ; TO INJURE.

DISADVANTAGEOUSLY : V. UNPROFITABLY, UNFAVORABLY.

DISAFFECT : अपरागं or विरागं जनयति (जन्, c. 10.) (with gen.).

DISAFFECTED : (1) विरक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) अपरक्तः (क्ता, क्तं) ; (3) द्रोहबुद्धि (mfn.).

DISAFFECTION : (1) विरक्तिः ; (2) विरागः ; (3) अपरागः, Ki.

DISAGREE : I. Not to agree, differ : q. v. : विसंवदति (वद्, c. 1.). II. In opinion : (1) विप्रतिपद्यते (पद्, c. 4.) ; (2) विवदते (वद्, c. 1.) (=to dispute). III. To be unsuited : न रोचयति (c. of रुच्) (with acc.) (?).

DISAGREEABLE : I. Unpleasant, offensive : q. v. : अनभिमतः (ता, तं). II. Unamiable, peevish : q. v. : प्रतीपः (पा, पं.) III. Contrary, unsuitable : q. v.

DISAGREEABLENESS : (1) अनभिमतता ; (2) प्रतीपता.

DISAGREEABLY : (1) अनभिमतं v. UNPLEASANTLY ; (2) प्रतीपं v. PEEVISHLY.

DISAGREEING (adj.) : (1) विसंवादिन् (f. नी) ; (2) विरुद्धः (द्धा, द्धं).

DISAGREEMENT : I. Difference : q. v. : विसंवादः. II. In opinion : विप्रतिपत्तिः. III. Dispute : विवादः ; भेदः. IV. Unsuitableness : q. v.

DISALLIED : विश्लेषितः (ता, तं) : v. TO SEPARATE.

DISALLOW : न अनुमन्यते (मन्, c. 4.) : v. TO ALLOW, PERMIT, and NOTE.

DISANNUL : (1) विलुम्पति (लुप्, c. 6.) ; (2) खण्डयति (खण्ड्, c. 10.).

DISAPPEAR : (1) अन्तर्धीयते or तिरोधीयते (pass. of धा) (as phantoms), *the Father of the world d.ed.* विश्वयोनिस्तिरोदधे, Ku. ; (2) तिरोभवति (भू, c. 1.) (=1.), Ki. ; (3) नश्यति, वि-, (नश्, c. 4.) (=to vanish), *d.s although made motionless with ties* : सन्दाननिष्पन्दीकृतापि नश्यति, K. ; (4) अदृश्यः (श्या, श्यं) भवति (=to become invisible).

DISAPPEARANCE : *on the d. of the disease* : विनष्टे च तद्रामये : v. TO DISAPPEAR, also DEPARTURE.

DISAPPOINT : Ph. : *I am d.ed in you* : त्वय्यहं भग्नाश: ; *d.ed in love* : स्खलितप्रणय: (या, यं) ; *do not d. him* : मास्याशां विफलां कुरु ; *better to be d.ed in an application to a great man* : याच्ञा मोघा वरमधिगुणे, Me. ; *d.ed by Siva* : शम्भुना विफलीकृतयत्न:, Ki.

DISAPPOINTMENT : (1) आशाभङ्ग: (of hope) ; (2) याच्ञावैफल्यम्, M. n., and sim. comp.s (in an application), *the pain of d.* प्रणयभङ्गवेदना, Ki. ; (3) विप्रलम्भ: (=deception : q. v.) ; (4) विषाद: (= dejection).

DISAPPROBATION : (1) विमति: ; (2) निन्दावाद: (expression of d.) (?).

DISAPPROVAL : (1) अननुमोदनम् ; (2) निन्दा V. CENSURE.

DISAPPROVE : (1) न अनुमोदते (मुद्, c. 1.) ; (2) निन्दति (निन्द्, c. 1.) V. TO CENSURE.

DISARM : I. Lit. : (1) निरस्त्रीकरोति ; (2) अस्त्राणि or आयुधानि हरति (हृ, c. 1.). II. Fig. : शमयति (c. of शम्).

DISARRANGE : (1) आकुलीकरोति ; (2) संक्षोभयति (c. of क्षुभ्).

DISARRANGEMENT : संक्षोभ: : V. CONFUSION, DISORDER.

DISARRAY : I. An army : व्यूहं भनक्ति (भञ्ज्, c. 7.). II. To disrobe : q. v. : विवस्त्रयति.

DISASTER : विपद् (f.) or विपत्ति: : V. CALAMITY.

DISASTROUS : (1) आत्ययिक: (की, कं) ; (2) दुरन्त: (न्ता, न्तं) ; (3) दारुण: (णा, णं) (= terrible).

DISAVOW : न स्वीकरोति : V. TO DENY.

DISAVOWAL : अस्वीकार: : V. DENIAL.

DISBAND : I. To dismiss : विसर्जयति (सृज्, c. 10.). II. To divorce : त्यजति (त्यज्, c. 1.).

DISBAR : *अभिभाषकमण्डलाद् बहिष्करोति (कृ, c. 8.).

DISBARK : अवतारयति (c. of तॄ) : V. TO DISEMBARK.

DISBELIEF : (1) अविश्वास: ; (2) अप्रत्यय: ; (3) अश्रद्धा.

DISBELIEVE : न प्रत्येति (इ, c. 2.) : V. NOT ; TO BELIEVE.

DISBELIEVING (adj.) : (1) अविश्वासिन् (f. नी) ; (2) अश्रद्धालु (mfn.).

DISBURDEN : भारम् अवतारयति (c. of तॄ) : v. TO UNBURDEN.

DISBURSE : व्ययते (व्यय्, c. 1.) : v. TO EXPEND.

DISBURSEMENT : व्ययः : v. EXPENDITURE, PAYMENT .

DISC : v. DISK.

DISCARD : अपास्यति (अस्, c. 4.) : v. TO REJECT, RENOUNCE.

DISCERN : I. Mentally : विविनक्ति (विच्, c. 7.), *does not d. what is his good* : स्वहितं न विविनक्ति, Si. II. With the eyes : (1) निभालयति (भल्, c. 10.), *d.ing this ring* : इदमङ्गुलीयकं निभालयन्ती, Mal. ; (2) निर्वर्णयति (वर्ण्, c. 10.), *d.ing my limbs* : मदङ्गानि निर्वर्ण्य, D.

DISCERNIBLE : (1) निर्वर्ण्य (f. र्ण्या) ; (2) विभाव्य (f. व्या) ; (3) by verb v. TO DISCERN.

DISCERNING (adj) : सूक्ष्मदर्शिन् (f. नी) : v. SHARP.

DISCERNMENT : I. Judgement, sagacity : q. v. : विवेकः, *(you) have spoken without d.* विवेकशून्यमभिहितम्, Mal. II. The act : विवेकः (rare), *no d. could be made of any thing* न कस्यचिद्विवेक उपलेभे, Ki. IX. 12.

DISCHARGE (v.) : I. Of burdens : (1) अवतारयति (c. of तॄ) ; (2) अवरोपयति (c. of रुह्). II. Of rivers : to enter the sea : (1) विशति, प्र-, (विश्, c. 6.) ; (2) याति (या, c. 2.) (=to go). III. To utter, give vent to, emit : q. v. : उद्गिरति (गॄ, c. 6.), Ki. *To d. rage* : क्रुधं विसृजति, Si. IV. To let fly : (1) मुञ्चति or मोचयति, निर्-, वि-, प्र-, (मुच्, c. 6. and 10.), *d.ed a shower of arrows* : शरवर्षं मुमोच, Ram. ; (2) सृजति, वि-, (सृज्, c. 6.), *to d. fire* : अग्निं विसृजति, Sa. ; (3) अस्यति (अस्, c. 4.). V. To dismiss : q. v. : (कर्मणः or अधिकारात्) अपकर्षति (कृष्, c. 1.). VI. To pay : (1) शोधयति, वि-, *to d. a debt* : ऋणं शोधयति, Vri. ; (2) निर्यातयति (c. of यत्), *for d.ing a debt* : ऋणनिर्यातनाय, Viv. ; (3) तरति, आ-, उत्-, (तॄ, c. 1.), N. 8. VII. To perform : q. v. : निर्वाहयति (c. of वह्).

Ph.: *you also d. your duty* त्वमपि स्वनियोगमशून्यं कुरु, Sa. II. VIII. Of prisoners: मुञ्चति. IX. Of pus: पूयते (पूय्, c. 1.).

Discharge (subs.): I. Of a burden: (1) अवतारणम्; (2) अवरोपणम्. II. A letting fly: (1) मोक्षः, *d. of arrows*: बाणमोक्षः, Sa.; (2) विसर्जनम्; (3) असनं (rare). III. Dismissal: (1) पदभ्रंशः; (2) अधिकारच्युतिः; (3) कर्मापकर्षः. IV. Payment: (1) शोधनम्, वि-; (2) निर्यातनम्. V. Performance: q. v.: निर्वाहः. VI. Aquittal: मुक्तिः. VII. Emission: q. v.: स्रावः.

Discharger: of electric jars: *निःसारणदण्डम्. *Arrow-d.* (i. e. bow): इष्वासनम्.

Disciple: (1) शिष्य (f. ष्या), *dialogue between a preceptor and his d.* गुरुशिष्यसंवादः, Mah.; (2) अन्तेवासिन् (f. नी) (rare), *of her d.*: तदन्तेवासिन्याः, Ma.

Discipleship: (1) शिष्यत्वम्; (2) अन्तेवासित्वं (rare).

Disciplinarian: (1) शासनकर्तृ (m.) (?); (2) शासितृ (m.) (?).

Discipline (subs.): शासनं (in all the senses).

Discipline (v.): I. To educate: q. v. II. To bring under control: दमयति (c. of दम्). *D.d*: दान्तः (न्ता, न्तं). III. To chastise: शास्ति (शास्, c. 2.).

Disclaim: प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.): V. TO DENY.

Disclaimer: प्रत्याख्यानम्: V. DENIAL.

Disclose: I. To uncover, open: q. v.: विवृणोति (वृ, c. 5.). II. To reveal, expose: q. v.: विवृणोति, *to d. a secret*: रहस्यं विवृणोति, D. VIII.

Disclosure: I. Exposer: q. v.: विवृतिः. II. That which is disclosed: *these d.s*: एता विवृतिः.

Discoloration: I. The act: (1) वर्णान्तरजननम्; (2) विवर्णीकरणम्: V. TO DISCOLOR. II. Stain: q. v.

DISCOLOUR : I. To alter the color : वर्णान्तरं जनयति (जन्, c. 10.) (with gen.). II. To sully : विवर्णीकरोति.

DISCOMFIT : पराजयते (जि, c. 1.) : v. DEFEAT.

DISCOMFITURE : पराजयः : v. DEFEAT.

DISCOMFORT (subs.) : क्लेशः : v. DISTRESS, PAIN,

DISCOMFORT (v.) : पीड़यति (पीड्, c. 10.) : v. TO PAIN.

DISCOMPOSE : I. To break up : भनक्ति (भञ्ज्, c. 9.). II. To agitate, disturb : q. v. : आकुलीकरोति.

DISCOMPOSURE : (1) व्याकुलता ; (2) अधीरता : v. AGITATION.

DISCONCERT : I. To frustrate, defeat : q. v. : खण्डयति (खण्ड्, c. 10.). II. To confuse : क्षोभयति (c. of क्षुभ्).

DISCONNECT : वियोजयति (युज्, c. 10.) : v. TO SEPARATE.

DISCONNECTION : भेदः : v. SEPARATION.

DISCONSOLATE : (1) विषण्णः (ण्णा, ण्णं) : v. DEJECTED ; (2) शोकसन्तप्तमानसः (सा, सं) : v. SAD.

DISCONSOLATELY : (1) सविषादम् ; (2) सखेदम् : v. SADLY.

DISCONSOLATENESS : (1) विषण्णता ; (2) निर्वेदः ; (3) वैमनस्यम्.

DISCONTENT, DISCONTENTMENT : (1) असन्तोषः ; (2) असन्तुष्टिः ; (3) असन्तुष्टता ; (4) अनिर्वृतिः.

DISCONTENT (v.) : v. TO DISSATISFY.

DISCONTENT, DISCONTENTED (adj.) : (1) असन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) अनिर्वृतः (ता, तं) : v. CONTENT.

DISCONTENTEDLY : expr. by adj., *writes d.* : असन्तुष्टो लिखति.

DISCONTINUANCE, DISCONTINUATION : I. Cessation : q. v. : विरामः. II. Disruption : विच्छेदः.

DISCONTINUE (v. i.) : विरमति (रम्, c. 1.) : v. TO CEASE.

DISCONTINUE (v. t.) : I. To stop, leave off : q. v. : समापयति (c. of आप्). II. To disunite : वियोजयति (युज्, c. 10.).

Discord: I. In music: (1) विस्वरः ; (2) अपस्वरः. II. Dispute: q. v.: विवादः. III. In gen. sense: v. D.-ANCE.

Discordance: (1) वैषम्यम् ; (2) अनैक्यम् ; (3) विरोधः.

Discordant: I. Incongruous: (1) विषमः (मा, मं) ; (2) विरुद्धः (द्धा, द्धं). II. Dissonant: (1) प्रतिकूलः (ला, लं) (=disagreeable), *even the cuckoo [would appear to] have a d. voice*: अन्यपुष्टा प्रतिकूलशब्दा, Ku. ; (2) कर्णकठोरः (रा, रं) (=jarring), M. n.

Discount (v.): I. To deduct a percentage: Ph. *to d. five per cent*: *पञ्चकं शतं त्यजति (त्यज्, c. 1.). II. *To pay* a bill, deducting the percentage: Ph. *d. this bill*: *त्यागं गृहीत्वा हुण्डिमूल्यं देहि.

Discount (subs.): *त्यागः.

Discounter: कुसीद. (= usurer: q. v.).

Discountenance: I. To abash: q. v.: लज्जयति (लज्ज्, c. 10.). II. To disapprove, oppose: q. v.: न अनुमोदते (मुद्, c. 1.).

Discourage: I. To deject: q. v.: उत्साहभङ्गं करोति, *d.d*: भग्नोत्साहः (हा, हं). *To be d.d*: (1) सत्वात् परिभ्रश्यते (pass. of भ्रंश्) ; (2) तेजसः प्र-भ्रश्यते, Mr. II. To deter: q. v.: निषेधति (सिध्, c. 1.).

Discouragement: I. Dejection: q. v.: (1) उत्साहभङ्गः ; (2) सत्वभ्रंशः, Vi. II. Hindrance, obstacle: q. v.: विघ्नः.

Discouraging (adj.): (1) by comp. ; (2) उत्साहक्षयिन् (f. णी) ; (3) प्रतिकूलः (ला, लं) (=unfavourable).

Discouragingly: expr. by adj., *speaking d.*: प्रतिकूलवादिन्, Ku.

Discourse (subs.): I. Speech, conversation: q. v.: (1) वचस् (n.) ; (2) भारती. II. Transaction: q. v.: व्यवहारः.

Discourse (v.): वक्ति (वच्, c. 1.): v. TO SPEAK, CONVERSE.

Discourteous: (1) अविनीतः (ता, तं) ; (2) अदक्षिण (f. णा): v. COURTEOUS.

Discourteously: (1) अविनीतम् ; (2) अदक्षिणम्. [COURTESY.

Discourteousness, Discourtesy: (1) अविनयः ; (2) अदाक्षिण्यम् : v.

DISCOVER : I. To reveal, shew : q. v. : प्रकाशयति (nomi.). II. To find out : prob. प्रकाशयति ; आविष्करोति (used in Bengali), *d.ed America* : *आमेरिकाराविष्कार.

DISCOVERER : (1) प्रकाशकः ; (2) आविष्कर्तृ (m.) (?).

DISCOVERY : I. Revelation : q. v. : प्रकाशनम्. II. Finding out : प्रकाशनम् (?) ; (2) आविष्कारः (?).

DISCREDIT (subs.) : I. Disbelief : अविश्वासः. II. Disgrace, infamy : q. v. : (1) अयशस् (n.) ; (2) कलङ्कः.

DISCREDIT (v.) : I. To disbelieve : न प्रत्येति (इ, c. 2.). II. To disgrace : q. v. : कलङ्कयति (nomi.).

DISCREDITABLE : (1) अयशस्करः (री, रं) ; (2) कीर्तिनाशिन् (f. नी) ; (3) कलङ्कावहः (हा, हं) ; (4) गर्हितः (ता, तं).

DISCREET : (1) समीक्ष्य- or विमृश्यकारिन् (f. णी)) (= circumspect) ; (2) परिणामदर्शिन् (f. नी) (=seeing the end) ; (3) विज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) (=wise : q. v.).

DISCREETLY : समीक्ष्य ; V. PRUDENTLY, WISELY.

DISCREETNESS : V. DESCRETION.

DISCREPANCY : (1) भेदः V. DIFFERENCE ; (2) विरोधः V. CONTRADICTION.

DISCREPENT : भिन्नः (न्ना, न्नं) : V. DIFFERENT.

DISCRETION : I. Discreetness : (1) समीक्ष्यकारिता ; (2) विवेकः ; (3) विज्ञता V. WISDOM. II. Entire control : Ph. *you have no d. in the matter* : न त इच्छाधीनमेतत् ; *act according to your d.* : *यत् क्षेमं मन्यसे तदेव कुरु ; *you have entire d. to do what becomes you in this case* : यद्त्रात्मनः समुचितं तत्र प्रभवति (भू, c. 1.) भवती, K. ; *at d.* (i. e. without condition) विना समयेन.

DISCRETIONARY : expr. by adv. : विवेकानुसारेण.

DISCRIMINATE : विविनक्ति (विच्, c. 7.) : V. TO DISTINGUISH.

Discriminating, Discriminative (adj.) : I. Distinguishing : भेदक (f. दिका). II. Capable of discrimination : (1) विशेषज्ञ: (ज्ञा, ज्ञं) ; (2) गुणदोषविद् (mfn.). Ph. *d. faculty* : विवेकशक्ति:.

Discrimination : विवेक: : v. DISCERNMENT, DISCRETION.

Discrown (v.) : मुकुटं हरति (हृ, c. 1.) : v. CROWN.

Discursive : I. Rambling : नानाविषयक: (का, कं), and sim. comp.s. II. Rational : तार्किक: (की, कं).

Discus : I. A quoit : चक्रम्. II. A disk : q. v.

Discuss (v.) : I. To disperse : q. v. II. To debate : विचारयति (c. of चर्) (= to consider thoroughly), *(we will) d. whether different or not* : भिद्यन्ते न वेति विचार्यते, S.

Discussion : विचार:, *d. of the sense of passages* : वाक्यार्थविचारणा, S. : Ph. *now we will follow the subject under d.* : सम्प्रति प्रकृतमेवानुसर्तामहे, S.

Discussive, Discutient : रसघ्न: (घ्नी, घ्नं) (?).

Disdain (v.) : अवजानाति (ज्ञा, c. 9.) : v. TO DESPISE. Ph. *who d.ed people as straws* : तृणमिव परिभूतो यस्य गर्वेण लोक:, Ve.

Disdain (subs.) : (1) अवज्ञा v. CONTEMPT ; (2) घृणा v. SCORN.

Disdainful : expr. by adv., *his disdainful speech* : स यदवज्ञयोवाच : v. HAUGHTY, ARROGANT.

Disdainfully : (1) अवज्ञया ; (2) अनादरेण ; (3) सावलेपम्.

Disdainfulness : अवलेप: (=haughtiness : q. v.).

Disease (subs.) : (1) रोग: (best equiv.), *cured of mental d.* : चिकित्सितमनोरोग: (गा, गं), Vi. vii. ; (2) व्याधि:, *oppressed with d.s* व्याधिभि: परिपीड़ितान्, Bha. ; (3) गद:, *did not get over the d.* गदं नात्यगात्, R. ; (4) आमय:, *infectious d.* : आमय: स्पर्शसञ्चारी, Raj.

Diseased : (1) रोगग्रस्त (f. स्ता), *a d. branch* रोगग्रस्ता शाखा, S. c. ; (2) रोगोपसृष्ट (f. ष्टा), *d. body* रोगोपसृष्टतनु:, R. viii. 94. ; (3) व्याधित:

(ता, तं) : v. SICK, ILL. Ph. : *he is d. both in body and mind* : *तस्य शरीरमनसी रोगाक्रान्ते.

DISEDGE : (1) कुण्ठयति (nomi.) ; (2) कुण्ठीकरोति.

DISEMBARK (v. i.): (1) अवतरति, अवा-, (तृ, c. 1.), *we d.ed on a rock* : शैलावलयमवातराम, D. ; (2) अवरोहति (रुह्, c. 1.).

DISEMBARK (v. t.) : (1) अवतारयति ; (c. of तृ) ; (2) अवरोह(प)यति (c. of रुह्).

DISEMBARKATION : (1) अवतरणम् ; (2) अवरोहणं (rare).

DISEMBARASS : मोचयति (मुच्, c. 10.) : v. TO FREE, EXTRICATE.

DISEMBARASSMENT : मोक्षः : v. RELEASE.

DISEMBITTER : तिक्ततां नाशयति (c. of नश्) or हरति (हृ, c. 1.).

DISEMBODIED : I. Disbanded : q. v. II. Freed from the body : वीतशरीरः (रा, रं) : v. FREE FROM.

DISEMBOGUE : of rivers : v. TO DISCHARGE.

DISEMBOWEL : अन्त्राणि अपनयति (नी, c. 1.) : v. TO EVISCERATE.

DISEMBROIL : v. TO DISENTANGLE, EXTRICATE.

DISENCHANT : Ph. *d. this place* : *अस्यां मायां नाशय or निर्धूनय, etc. ; *I will d. you* : * तव मोहं दूरीकरोमि.

DISENCUMBER : I. Lit. : भारं हरति (हृ, c. 1.) or अपनयति (नी, c. 1.). II. Fig. : to free : मोचयति (मुच्, c. 10.).

DISENGAGE : I. To detach : विश्लेषयति (c. of श्लिष्). II. To release, free : मोचयति (मुच्, c. 10.).

DISENGAGED : i. e. at leisure : न व्यापृतः (ता, तं) ; कार्यविरतः (ता, तं).

DISENGAGEMENT : I. Release : q. v. : मुक्तिः. II. Separation : q. v. : विश्लेषणम्. III. Leisure : q. v. : विश्रामः.

DISENNOBLE : अवनमयति (c. of नम्) : v. TO DEGRADE.

DISENTANGLE : I. Lit. : विझ(ज)टति (झट् or जट्, c. 1.) (??). II. To extricate, free : q. v. : मोचयति.

DISENTITLE : अधिकारं नाशयति (c. of नश्) or लुम्पति (लुप्, c. 6.) (with gen.).

DISENTRANCE : *the king was d.* : नृपतेस्तमो नुनुदे, R. : v. TRANCE ; TO REMOVE.

DISESTEEM (v.) : अवजानाति (ज्ञा, c. 9.) : v. TO SLIGHT, DISREGARD.

DISESTEEM (subs.) : अवज्ञा : v. CONTEMPT.

DISFAVOUR (subs.) : निग्रहः or अवग्रहः (rare), *the disposer of favours and d.s* : अनुग्रहावग्रहयोर्विधाता, Si. : v. FAVOUR and NOT. Ph. : *finding himself suddenly in royal d.* : अकस्मादेव प्रसादपराङ्मुखमवनिपतिमवलोक्य, P. I. 3.

DISFIGURATION : v. DISFIGUREMENT.

DISFIGURE (v.) : (1) विरूपीकरोति or विरूपयति (nomi.), *to d. a face* : मुखं विरूपयति, D. ; (2) विकरोति (rare), *seeing himself d.d* : आत्मानं विकृतं दृष्ट्वा, Mah. ; (3) विकलीकरोति (by depriving limbs), *by whom my husband has been d.d* : येन मे पतिर्विकलीकृतः, D, ; (4) व्यङ्गयति (nomi.) (=3), *who can d. me* : को मां व्यङ्गयितुं समर्थः, P.

DISFIGUREMENT : I. The state : वैरूप्यम्. II. The act : expr. by verb. Ph. : *d. of limbs* : वैरूप्यमङ्गेषु, Ram.

DISFRANCHISE : *पौरत्वं लुम्पति (लुप् c. 6.) or हरति (हृ, c. 1.), *d.d* : *हृतपौरत्वः त्वा, त्वं).

DISFRANCHISEMENT : *पौरत्वहरणं or -लोपः.

DISGORGE : (1) उद्गिरति (गॄ, c. 6.) ; (2) उद्वमति (वम्, c. 1.).

DISGRACE (subs.) : I. Disfavour : q. v. II. Dishonour, ignominy : (1) अपमानम्, *whose notions of honour and d. have been erased by decrepitude* : जरावलुप्तमानापमानचित्तः, D. ; (2) अव-मानना, वि-, (the act), Ku. ; (3) अभिभवः or पराभवः (rarely अभिभूतिः or पराभूतिः) (= humiliation), *from fear of d.* : अभिभूतिभयात्, Ki. ; (3) निकृतिः or न्यक्कारः (= insult), *the d. of being removed from the first seat* : अग्रासनापन-

... Ma. III. That which brings disgrace : Ph. *there is* ... *d.* : ... Va. ; *the d. to the* ... Vi.

D... (v.) : I. To dishonour : (1) अप-मानयति, अव-, वि-, (c. of मन् ; ... , Vi. II. To revile : q. v. ... (c. 1.).

D... : (1) ... ; (2) अयशस्कर: (री, रं) (=infamous) ... (=shameful).

D... : (1) ... : (2) expr. by adj.

D... : (1) ... , etc. ; (2) better by adj.

D... : (1) ... : (2) प्रसादपराङ्मुख: (खा, खं) ; etc.

D... (subs.) : छद्मन् (n.), *Takshaka coming in d.* : छद्मनोपेत्य तक्षक:, Mbh. : ... *under the d. of sweat* : स्वेदच्छद्मावृत..., ...

D... (v.) : I. Lit. : Ph. *d.d as foresters* : आटविकच्छद्मना, D. ; ... *d.d as Kāpālikas (beggars)* आत्तं कापालिकवेषच्छद्मी, D. VIII. II. To conceal : q. v.

DISGUISEDLY : (1) छद्मना ; (2) छद्मवेशेन.

DISGUST (subs.) : (1) जुगुप्सा ; (2) घृणा, *(my) d. being excited* : समुत्पन्नघृण:, K.

DISGUST (v.) : expr. by adj. घृणां जनयति (c. of जन्), उत्पादयति (c. of पद्), etc. *D.ed i. e. offended* : विरक्त: (क्ता, क्तं).

DISGUSTFUL, DISGUSTING (adj.) : (1) बीभत्स (f. त्सा), *with d. dresses* बीभत्सविन्यासै:, K. ; (2) उद्वेगकर: (री, रं) (=alarming), *d. even to the residents of the hell* : नरकवासिनामप्युद्वेगकरम्, K.

DISH (subs.) : I. A vessel : q. v. : (1) शराव: ; (2) पात्रम्. II. A made-d., : *how many d.s have you got* : *कियद्विधानि ते भोज्यानि.

DISH (v.) : पात्रे or शरावे निवेशयति (c. of विश्).

DISHABILLE : v. DESHABILLE, UNDRESS.

DISHABIT (v.) : निर्वासयति (c. of वस्).

DISH-CLOTH, DISH-CLOUT : *सम्मार्जनपटः.

DISH-COVER : पिधानं (?) : v. LID.

DISHEARTEN : v. D.ED and TO MAKE ; TO DEJECT.

DISHEARTENED : (1) भग्नमनस् (mfn.) ; (2) भग्नमानसः (सा, सं), and sim. comp.s.

DISHEVELLED : Ph. *with d. hair* : प्रकीर्णकेशः (शी, शं), Mah. ; विकीर्णमूर्धजः (जा, जं), Ku. ; असंयतालकाः (का, कं), K. ; and sim. comp.s.

DISHONEST : अशुचि (mfn.) : v. HONEST and NOT.

DISHONESTLY : (1) अन्यायेन ; (2) वञ्चयित्वा (=deceiving), *theft is taking other's property d.* वञ्चयित्वा परधनापहरणं स्तेयम्, Mit.

DISHONESTY : (1) अशुचिता or अशौचं v. HONESTY ; (2) जिह्मता (= crookedness) ; (3) छलं (= fraud.).

DISHONOUR (subs.) : अव(प)मानं : v. DISGRACE, IGNOMINY.

DISHONOUR (v. t.) : I. To disgrace : q. v. : अपमानयति (c. of मन्). II. To defile : q. v. : *in d.ing respectable women* : कुलवधूनां शीलपातने, D. III. Not to accept : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.).

DISHONOURABLE : I. Of acts : अपयश- or अयशस्करः (री, रं) : v. DISGRACEFUL. II. Of men : मानहीनः (ना, नं), P. I. 3.

DISHONOURABLY : मानं प्रमृज्य : v. DISGRACEFULLY.

DISHONOURER : I. In gen. sense : अपमानकर्तृ (m.). II. A debaucher : q. v.

DISINCLINATION : (1) अनिच्छा ; (2) विरक्तिः v. AVERSION.

DISINCLINE : निवर्तयति (c. of वृत्) : v. TO ALIENATE.

DISINCLINED : अनिच्छु (mfn.) : v. UNWILLING, AVERSE.

DISINFECT : (1) शोधयति (c. of शुध्) (= to purify) ; (2) अपनुदति (नुद, c. 6.) (= to dispel).

DISINFECTION : (1) शोधनं v. PURIFICATION ; (2) निःसारणं v. REMOVAL.

DISINGENUOUS : अनृजु (mfn.) : v. INSINCERE.

DISENGENUOUSLY : अनृजुतया : v. INSINCERELY, CROOKEDLY.

DISENGENUOUSNESS : अनृजुता : v. INSINCERITY, CROOKEDNESS.

DISINHERIT : (1) भागानीशं (f. शां) करोति (?) ; (2) भागाधिकारं लुम्पति (लुप्, c. 6.) (?).

DISINTEGRATION : (1) संहतिभेदः ; (2) विश्लेषः (= disunion).

DISINTER : उत्खनति (खन्, c. 6.) (= to dig up).

DISINTERESTED : (1) निःसङ्ग (f. ङ्गा), H. ; (2) अपक्षपातिन् (f. नी) (= impartial) ; (2) निरीहः (हा, हं) (= indifferent).

DISINTERESTEDLY : (1) expr. by adj. ; (2) निष्पक्षपातम्.

DISINTERESTEDNESS : (1) निःसङ्गता ; (2) अपक्षपातिता.

DISJOIN : वियोजयति (c. of युज्) : v. TO SEPARATE.

DISJOINT : I. To dislocate : q. v. II. To break into pieces : q. v. *D.ed* : i. e. unconnected : असम्बन्धः (न्धा, न्धं).

DISJOINTLY : v. SEPARATELY.

DISJUNCTION : विश्लेषः : v. DISUNION, SEPARATION.

DISJUNCTIVE : Ph. *d. conjunction* : *विकल्पसूचकमव्ययम् ; *d. proposition* : विकल्पः, Sr.

DISJUNCTIVELY : v. DISJUNCTIVE ; SEPARATELY.

DISK : (1) बिम्ब (mn.) (the best equiv.) ; (2) परिधिः ; (3) परिवेशः.

DISLIKE (subs.) : विरागः : v. AVERSION, HATRED.

DISLIKE (v.) : द्वेष्टि, वि-, (द्विष्, c. 2.) (=to hate), *d.s what is pleasing* : रम्यं द्वेष्टि, Sa. : v. TO LIKE and NOT. Ph. *and will d. and leave her* विरक्तश्चैनां त्यक्ष्यति, D.

DISLOCATE : I. To disjoint : सन्धिः चालयति (c. of चल्) ; विसन्धीकरोति. *D.d* : (1) सन्धिमुक्तः (क्ता, क्तं), Sr. ; (2) सन्धिविश्लिष्टः (ष्टा, ष्टं), Bha. II. To displace : q. v.

DISLOCATION : I. The act : विसन्धीकरणम्. II. The state : (1) सन्धिमुक्तिः ; (2) सन्धिविश्लेषः.

DISLODGE : निर्वासयति (c. of वस्) : v. TO DRIVE OUT.

DISLOYAL : भक्तिहीनः (ना, नं), Mu. : v. UNFAITHFUL, TREACHEROUS. Ph. : *d. to a king* राजविरुद्धः (द्धा, द्धं), Mu.

DISLOYALLY : अभक्त्या : v. TREACHEROUSLY.

DISLOYALTY : भक्तिहीनता : v. UNFAITHFULNESS, TREACHERY.

DISMAL : (1) अप्रसन्नः (न्ना, न्नं) (= cheerless) ; (2) दारुण (f. णा) (= dreadful) ; (3) सशोकः (का, कं) (= sorrowful).

DISMALLY : (1) दारुणं (= horribly) ; (2) सशोकं (= sorrowfully).

DISMALNESS : (1) दारुणता ; (2) अप्रसादः : v. HORROR, GLOOM.

DISMANTLE : I. Lit. : to disrobe : q. v. II. Fig. : prob. नग्नीकरोति.

DISMAST (v.) : कूपकं or गुणवृक्षं हरति, अप-, (हृ, c. 1.) (with gen.). *D.ed* : हृत- or वीतकूपकः (का, कं), etc.

DISMAY (subs.) : I. Terror : q. v. : साध्वसः. II. Ruin : q. v.

DISMAY (v.) : सन्त्रासयति (c. of त्रस्) : v. TO TERRIFY. *D.ed* : सत्रसः (सा, सं) ; साध्वसपरीतः (ता, तं), etc.

DISMEMBER : विघटयति (घट्, c. 10.) : v. TO SEVER ; also TO MUTILATE.

DISMEMBERMENT : विघटनम् : v. SEPARATION ; MUTILATION.

DISMISS : I. To let go : विसर्जयति (सृज्, c. 10.), *d.ing the princes* विसर्जितराजलोकः, K. II. From an office : expr. by (1) भ्रंशयति, परि-, प्र-, (c. of भ्रंश्), (2) च्यावयति, परि-, प्र-, (c. of च्यु), (3) अवरोपयति (c. of रुह्), (4) अपकर्षति (कृष्, c. 1.), (5) आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), etc. : *favour is replacing of Bhadrabhata and Purusha Datta who have been already d.ed* अनुग्रहस्तावदाक्षिप्ताधिकारयोर्भद्रभटपुरुषदत्तयोः पुनरधिकारारोपणमेव, Mu. ; *whether you do not d. from their employments without first finding some fault* : कच्चित्......नापकर्षसि कर्मभ्यः पूर्वमप्राप्य किल्बिषम्,

Mah. ; *d.ing from their places* : स्वाधिकाराभ्यामवरोप्य, Mu. ; *without being d.ed* अभ्रष्टपदः, D. III. To reject : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.). *To decree and d.* : जयपराजयौ विदधाति, D.

Dismissal, Dismission : I. Leave to depart : विसर्जनम्. II. From employment : अधिकारच्युतिः, Nil., and sim. comp.s, etc. : v. to dismiss (ii).

Dismount (v. i.) : (1) अवरोहति ; (2) अवतरति : v. to get down :

Dismount (v. t.) : पातयति (c. of पत्), *d.s and kicks* : पातयति पादेन ताड़यति, Mr. vi.

Disobedience : (1) आज्ञाभङ्गः, *do not brook d.* : नाज्ञाभङ्गं सहन्ते, Mu. ; (2) आदेशलङ्घनम् ; (3) शासनव्यतिक्रमः ; etc.

Disobedient : (1) आज्ञाभङ्गकरः (री, रं) ; (2) निदेशलङ्घिन् (f. नी) ; (3) प्रतीपः (पा, पं) (=refractory), H.

Disobey : आज्ञां न प्रतिपालयति (पाल्, c. 10.), or भनक्ति (भञ्ज्, c. 10.) (= break), or लङ्घयति (=transgress : q. v.).

Disoblige : v. to oblige and not ; to offend.

Disobliging : प्रतीपः (पा, पं) : v. uncivil, disagreeable.

Disobligingly : (1) प्रतीपम् ; (2) अदाक्षिण्येन ; (3) सविनयापराधम्.

Disobligingness : (1) प्रतीपता ; (2) अदाक्षिण्यम् ; (3) विनयापराधः.

Disorder (subs.) : I. Confusion : *threw the encampment in d.* : सेनानिवेशं तुमुलं चकार, R. v. 49. ; *the entire Zenana was thrown in d.* : सकलमेवान्तःपुरमाकुलीबभूव, D. II. Tumult : q. v. : तुमुलम्. III. Disease : q. v. : पीड़ा.

Disorder (v.) : I. To confuse, discompose : आकुलीकरोति. II. To derange : दोषान् जनयति (c. of जन्) (?).

Disorderly : I. In confusion : v. disorder (i). II. Not in proper order (i) : विशृङ्खलः (ला, लं) ; (2) विपर्यस्तः (स्ता, स्तं). III. Turbulent, unruly : q. v.

Disorganization : I. The act : उच्छेदः : v. destruction. II. The state : उच्छृङ्खलता.

Disorganize : I. To destroy, break up : उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.). II. To disorder : q. v.

Disown : प्रत्याख्याति, (ख्या, c. 2.) : v. to deny.

Disparage : अधिक्षिपति, आ-, (क्षिप्, c. 6.) : v. to detract, censure.

Disparagement : I. Detraction, disgrace : q. v. : अधिक्षेपः. II. Insult : q. v. : अपमानम्.

Disparager : अधिक्षेपकः : v. detractor.

Disparaging (adj.) : expr. by comp., *d. remarks* : आक्षेपवचः, Ki.

Disparagingly : expr. by circum. : v. detractingly.

Disparity : (1) वैषम्यं v. inequality ; (2) भेदः v. difference.

Dispassioned, Dispassionate : (1) वीतरागः (गा, गं) ; (2) वीतस्पृहः (हा, हं) ; (3) शान्तः (न्ता, न्तं) v. calm.

Dispassionately : प्रशान्तं : v. calmly, impartially.

Dispatch : v. despatch.

Dispel : (1) नुदति, अप-, अपा-, व्यपा-, (नुद्, c. 6.), *d.ed his doubt* : तस्य वितर्कं नुनोद, Ki. iv. 5. ; (2) निर्-अस्यति, अप-, उत्-, (अस्, c. 4.) (=to throw off), *darkness has been d.ed* : तमो निरस्तम्, R. v. 71. ; (3) निर्-धुनोति, अव-, (धू, c. 5) (= to shake off), *d.ing your ignorance arising from inadvertence* : निर्धूय तमः प्रमादजम्, Ki. ii. 22. : v. to remove ; drive away.

Dispensary : औषधशाला (?) ; औषधालयः (?) ; etc.

Dispensation : I. Distribution : q. v. II. Divine d. : नियमः : v. order. III. Legal : आदेशः : v. also exemption.

Dispensator, Dispenser : v. distributor.

Dispensatory : Ph. *d. power* : *मुक्तिदा क्षमता.

Dispense (v.) : I. To distribute : q. v. II. To d. with : Ph. *I*

can not d. with a cap: *शिरस्त्रं विना स्थातुं न शक्नोमि ; *he can d. with your presence*: *तवानुपस्थितिमनुमन्तुं शक्तः.

DISPERSE (v. t.): किरति, वि-, (कॄ, c. 6.), *d.d up, sidewise, and down* ऊर्द्धतिर्यगधश्च कीर्णैः, Ki. : v. TO SCATTER, DIFFUSE, DISPEL.

DISPERSE (v. i.): (1) वि-सरति, प्र-, विप्र-, (सृ, c. 1.) v. TO SPREAD ; (2) नश्यति (नश्, c. 4.) (=to vanish). Ph. : *d.d to their several homes*: स्वं स्वं गृहं जग्मुः.

DISPERSEDLY: (1) सर्वतः (= on all sides) ; (2) इतस्ततः (=here and there).

DISPERSION: (1) विकिरणं (=spreading) ; (2) विसर्पणं (= diffusion) ; (3) better by verb, "*the Jews in their d.*" बहुधागता इहूदयः (after Ki.).

DISPIRIT: सत्वं or तेजो भ्रंशयति (c. of भ्रंश्) : v. TO DISCOURAGE, DISHEARTENED.

DISPLACE: I. To put out of place : विपर्यस्यति (अस्, c. 4.). II. To remove : q. v. III. To discharge : पदात् आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), भ्रंशयति (c. of भ्रंश्), etc., *who d.d. Nahusha from the post of Indra*: पदाद्यश्च्यावितः प्रभ्रंशयां यो नहुषं चकार, R.

DISPLACEMENT: I. Lit. : विपर्यासः. II. Removal, discharge : q. v.

DISPLAY (v. t.): (1) दर्शयति, प्र-, (c. of दृश्) v. TO EXHIBIT ; (2) प्रथयति (c. of प्रथ्) v. KNOWN, TO MAKE. *To d. itself*: v. TO REVEAL.

DISPLAY (subs.): विकाशः : v. SHOW. Ph. : *d.s of poetic genius*: कवित्वशक्तिविलासाः, N.

DISPLEASE: (1) असन्तोषं जनयति (c. of जन्) ; (2) better by adj. असन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं) : v. also TO ENRAGE.

DISPLEASING (adj.): असन्तोषकरः (री, रं) : v. UNPLEASANT.

DISPLEASURE: असन्तोषः : v. ANGER, DISLIKE.

Disport : I. Subs. : v. PLAY. II. Verb : v. TO AMUSE, PLAY.

Disposable : (1) प्रदेयः (या, यं) (what can be given) ; (2) विनियोज्य (f. ज्या) or योजनीय (f. ज्या) (what can be employed).

Disposal : I. Arrangement : q. v. : (1) विन्यासः ; (2) विरचना. II. Regulation, management : q. v. : निर्वाहः. III. Bestowal : q. v. IV. Power, control, pleasure : q. v. : Ph. *since I saw you, I am at your d.* : दर्शनात् प्रभृति परवानयं जनः, K. ; *this is at your d.* : अत्र प्रभवति (भू, c. 1.) भवती.

Dispose : I. To arrange : q. v. : विन्यस्यति (अस्, c. 4). II. To employ, apply : q. v. : विनियोजयति (युज्, c. 10.). III. To incline, impel : प्रचोदयति (चुद्, c. 10.). *D.d* : i. e. bent : -प्रवण (f. णा) or -शील: (ला, लं) in comp. Ph. : *I am not d.d to follow you* तवानुवृत्तिं न च कर्तुमुत्सहे (सह्, c. 1.), Ku.

Dispose of : I. To direct, employ : q. v. : निर्दिशति (दिश्, c. 6.). II. To get rid of : (1) ददाति (दा, c. 3.) v. TO GIVE ; (2) विक्रीणीते (क्री, c. 9.) v. TO SELL. III. To finish : q. v. : समापयति (c. of आप्).

Disposer : (1) विधातृ (m.) ; (2) नियन्तृ (m.).

Disposition : I. Disposal, arrangement : q. v. II. Character : q. v. : स्वभावः. III. Tendency, inclination : q. v. : प्रवणता.

Dispossess : निष्कासयति (c. of कस्), "*d. the swain*" : *भूमेर्ग्रामिकं निष्कासय : v. TO DRIVE AWAY, DEPRIVE.

Dispossession : निष्कासनं (?).

Disproof : निराकरणम् : v. REFUTATION.

Disproportion : I. Lit. : (1) expr. by circum. ; (2) वैषम्यम्. II. Unsuitableness : अयोग्यता.

Disproportionate, Disproportioned : न तुलाधृतः (ता, तं), Vi. : v. UNEQUAL, INADEQUATE.

(ता, तं) : V. SICK, ILL. Ph. : *he is d. both in body and mind* : *तस्य शरीरमनसी रोगाक्रान्ते.

DISEDGE : (1) कुण्ठयति (nomi.) ; (2) कुण्ठीकरोति.

DISEMBARK (v. i.): (1) अवतरति, अवा-, (तृ, c. 1.), *we d.ed on a rock* : शैलावलम्बमवातराम, D. ; (2) अवरोहति (रुह्, c. 1.).

DISEMBARK (v. t.) : (1) अवतारयति ; (c. of तृ) ; (2) अवरोह(प)यति (c. of रुह्).

DISEMBARKATION : (1) अवतरणम् ; (2) अवरोहणं (rare).

DISEMBARASS : मोचयति (मुच्, c. 10.) : V. TO FREE, EXTRICATE.

DISEMBARASSMENT : मोक्षः : V. RELEASE.

DISEMBITTER : तिक्ततां नाशयति (c. of नश्) or हरति (हृ, c. 1.).

DISEMBODIED : I. Disbanded : q. v. II. Freed from the body : वीतशरीरः (रा, रं) : V. FREE FROM.

DISEMBOGUE : of rivers : V. TO DISCHARGE.

DISEMBOWEL : अन्त्राणि अपनयति (नी, c. 1.) : V. TO EVISCERATE.

DISEMBROIL : V. TO DISENTANGLE, EXTRICATE.

DISENCHANT : Ph. *d. this place* : *अवस्थां मायां नाशय or निर्धूनय, etc. ; *I will d. you* : * तव मोहं दूरीकरोमि.

DISENCUMBER : I. Lit. : भारं हरति (हृ, c. 1.) or अपनयति (नी, c. 1.). II. Fig. : to free : मोचयति (मुच्, c. 10.).

DISENGAGE : I. To detach : विश्लेषयति (c. of श्लिष्). II. To release, free : मोचयति (मुच्, c. 10.).

DISENGAGED : i. e. at leisure : न व्यापृतः (ता, तं) ; कार्यविरतः (ता, तं).

DISENGAGEMENT : I. Release : q. v. : मुक्तिः. II. Separation : q. v. : विश्लेषणम्. III. Leisure : q. v. : विश्रामः.

DISENNOBLE : अवनमयति (c. of नम्) : V. TO DEGRADE.

DISENTANGLE : I. Lit. : विझ(ज)टति (झट् or जट्, c. 1.) (??). II. To extricate, free ; q. v. : मोचयति.

DISENTITLE : अधिकारं नाशयति (c. of नश्) or लुम्पति (लुप्, c. 6.) (with gen.).

DISENTRANCE : *the king was d.* : नृपतिस्तमो नुनुदे, R. : v. TRANCE ; TO REMOVE.

DISESTEEM (v.) : अवजानाति (ज्ञा, c. 9.) : v. TO SLIGHT, DISREGARD.

DISESTEEM (subs.) : अवज्ञा : v. CONTEMPT.

DISFAVOUR (subs.) : निग्रहः or अवग्रहः (rare), *the disposer of favours and d.s* : अनुग्रहावग्रहयोर्विधाता, Si. : v. FAVOUR and NOT. Ph. : *finding himself suddenly in royal d.* : अकस्मादेव प्रसादपराङ्मुखमवनिपतिमवलोक्य, P. I. 3.

DISFIGURATION : V. DISFIGUREMENT.

DISFIGURE (v.) : (1) विरूपीकरोति or विरूपयति (nomi.), *to d. a face* : मुखं विरूपयति, D. ; (2) विकरोति (rare), *seeing himself d.d* : आत्मानं विकृतं दृष्ट्वा, Mah. ; (3) विकलीकरोति (by depriving limbs), *by whom my husband has been d.d* : येन मे पतिर्विकलीकृतः, D, ; (4) व्यङ्गयति (nomi.) (=3), *who can d. me* : को मां व्यङ्गयितुं समर्थः, P.

DISFIGUREMENT : I. The state : वैरूप्यम्. II. The act : expr. by verb. Ph. : *d. of limbs* : वैरूप्यमङ्गेषु, Ram.

DISFRANCHISE : *पौरत्वं लुम्पति (लुप् c. 6.) or हरति (हृ, c. 1.), *d.d* : *हृतपौरत्वः त्वा, त्वं).

DISFRANCHISEMENT : *पौरत्वहरणं or -लोपः.

DISGORGE : (1) उद्गिरति (गॄ, c. 6.) ; (2) उद्वमति (वम्, c. 1.).

DISGRACE (subs.) : I. Disfavour : q. v. II. Dishonour, ignominy : (1) अपमानम्, *whose notions of honour and d. have been erased by decrepitude* : जरावलुप्तमानापमानचित्तः, D. ; (2) अव-मानना, वि-, (the act), Ku. ; (3) अभिभवः or पराभवः (rarely अभिभूतिः or पराभूतिः) (=humiliation), *from fear of d.* : अभिभूतिभयात्, Ki. ; (3) निकृतिः or न्यक्कारः (=insult), *the d. of being removed from the first seat* : अग्रासनापन-

यजा निकृतिः, Mu. III. That which brings disgrace : Ph. *there is no body without some d.* : नाप्त्यकलङ्कः कोऽपि, Va. ; *the d. to the Paulastya race* : पौलस्त्यकुलपांसन, Vi.

DISGRACE (v.) : I. To dishonor : (1) अप-मानयति, अव-, वि-, (c. of मन्) ; (2) परि-भवति, परा-, अभि-, (भू, c. 1.), Vi. II. To revile : q. v. : गर्हयति, वि-, (गर्ह्, c. 1.).

DISGRACEFUL : (1) गर्हितः, वि-, (ता, तं) ; (2) अयशस्करः (री, रं) (= infamous) ; (3) ह्रेपण (f. णी) (=shameful).

DISGRACEFULLY : (1) मानमुन्मथ्य ; (2) expr. by adj.

DISGRACEFULNESS : (1) गर्हितता, etc. ; (2) better by adj.

DISGRACIOUS : (1) प्रसादहीनः (ना, नं) ; (2) प्रसादपराङ्मुखः (खा, खं) ; etc.

DISGUISE (subs.) : छद्मन् (n.), *Takshaka coming in d.* : छद्मनोपेत्य तक्षकः, Mah. ; *flow of ambrocia under the d. of sweat* : स्वेदच्छद्मामृतद्रवः, Ra. II.

DISGUISE (v. t.) : I. Lit. : Ph. *d.d as foresters* : आटविकच्छद्मना, D. ; *we two d.d as Kápáliká s (beggars)* आवां कापालिकवेषच्छन्नौ, D. VIII. II. To conceal : q. v.

DISGUISEDLY : (1) छद्मना ; (2) छद्मवेशेन.

DISGUST (subs.) : (1) जुगुप्सा ; (2) घृणा, *(my) d. being excited* : समुत्पन्नघृणः, K.

DISGUST (v.) : expr. by adj. घृणां जनयति (c. of जन्), उत्पादयति (c. of पद्), etc. *D.ed i. e. offended* : विरक्तः (क्ता, क्तं).

DISGUSTFUL, DISGUSTING (adj.) : (1) बीभत्स (f. त्सा), *with d. dresses* बीभत्सनिवासैः, K. ; (2) उद्वेगकरः (री, रं) (= alarming), *d. even to the residents of the hell* : नरकवासिनामप्युद्वेगकरम्, K.

DISH (subs.) : I. A vessel : q. v. : (1) शरावः ; (2) पात्रम्. II. A made-d., : *how many d.s have you got* : *कियद्विधानि ते भोज्यानि.

DISH (v.) : पात्रे or शरावे निवेशयति (c. of विश्).

DISHABILLE : V. DESHABILLE, UNDRESS.

DISHABIT (v.) : निर्वासयति (c. of वस्).

DISH-CLOTH, DISH-CLOUT : *सम्मार्जनपटः.

DISH-COVER : पिधानं (?) : V. LID.

DISHEARTEN : V. D.ED and TO MAKE ; TO DEJECT.

DISHEARTENED : (1) भग्नमनस् (mfn.) ; (2) भग्नमानसः (सा, सं), and sim. comp.s.

DISHEVELLED : Ph. *with d. hair* : प्रकीर्णकेशः (शी, शं), Mah. ; विकीर्णमूर्द्धजः (जा, जं), Ku. ; असंयतालकः (का, कं), K. ; and sim. comp.s.

DISHONEST : अशुचि (mfn.) : V. HONEST and NOT.

DISHONESTLY : (1) अन्यायेन ; (2) वञ्चयित्वा (=deceiving). *theft is taking other's property d.* वञ्चयित्वा परधनापहरणं स्तेयम्, Mit.

DISHONESTY : (1) अशुचिता or अशौचं V. HONESTY ; (2) जिह्मता (= crookedness) ; (3) छलं (= fraud.).

DISHONOUR (subs.) : अव(प)मानं : V. DISGRACE, IGNOMINY.

DISHONOUR (v. t.) : I. To disgrace : q. v. : अपमानयति (c. of मन्). II. To defile : q. v. : *in d.ing respectable women* : कुलवधूनां शीलपातने, D. III. Not to accept : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.).

DISHONOURABLE : I. Of acts : अपयश- or अयशस्करः (री, रं) : V. DISGRACEFUL. II. Of men : मानहीनः (ना, नं), P. I. 3.

DISHONOURABLY : मानं प्रमृज्य : V. DISGRACEFULLY.

DISHONOURER : I. In gen. sense : अपमानकर्तृ (m.). II. A debaucher : q. v.

DISINCLINATION : (1) अनिच्छा ; (2) विरक्तिः V. AVERSION.

DISINCLINE : निवर्तयति (c. of वृत्) : V. TO ALIENATE.

DISINCLINED : अनिच्छु (mfn.) : V. UNWILLING, AVERSE.

DISINFECT : (1) शोधयति (c. of शुध्) (= to purify) ; (2) अपनुदति (नुद, c. 6.) (= to dispel).

DISINFECTION : (1) शोधनं v. PURIFICATION ; (2) निःसारणं v. REMOVAL.

DISINGENUOUS : अनृजु (mfn.) : v. INSINCERE.

DISENGENUOUSLY : अनृजुतया : v. INSINCERELY, CROOKEDLY.

DISENGENUOUSNESS : अनृजुता : v. INSINCERITY, CROOKEDNESS.

DISINHERIT : (1) भागानीशं (f. शां) करोति (?) ; (2) भागाधिकारं लुम्पति (लुप्, c. 6.) (?).

DISINTEGRATION : (1) संहतिभेदः ; (2) विश्लेषः (= disunion).

DISINTER : उत्खनति (खन्, c. 6.) (= to dig up).

DISINTERESTED : (1) निःसङ्ग (f. ङ्गा), H. ; (2) अपक्षपातिन् (f. नी) (= impartial) ; (2) निरीहः (हा, हं) (= indifferent).

DISINTERESTEDLY : (1) expr. by adj. ; (2) निष्पक्षपातम्.

DISINTERESTEDNESS : (1) निःसङ्गता ; (2) अपक्षपातिता.

DISJOIN : वियोजयति (c. of युज्) : v. TO SEPARATE.

DISJOINT : I. To dislocate : q. v. II. To break into pieces : q. v. *D.ed* : i. e. unconnected : असम्बन्धः (न्धा, न्धं).

DISJOINTLY : v. SEPARATELY.

DISJUNCTION : विश्लेषः : v. DISUNION, SEPARATION.

DISJUNCTIVE : Ph. *d. conjunction* : *विकल्पसूचकमव्ययम् ; *d. proposition* : विकल्पः, Sr.

DISJUNCTIVELY : v. DISJUNCTIVE ; SEPARATELY.

DISK : (1) बिम्ब (mn.) (the best equiv.) ; (2) परिधिः ; (3) परिवेशः.

DISLIKE (subs.) : विरागः : v. AVERSION, HATRED.

DISLIKE (v.) : द्वेष्टि, वि-, (द्विष्, c. 2.) (=to hate), *d.s what is pleasing* : रम्यं द्वेष्टि, Sa. : v. TO LIKE and NOT. Ph. *and will d. and leave her* विरक्तश्चैनां त्यक्ष्यति, D.

DISLOCATE : I. To disjoint : सन्धिः चालयति (c. of चल्) ; विसन्धीकरोति. *D.d* : (1) सन्धिमुक्तः (क्ता, क्तं), Sr. ; (2) सन्धिविश्लिष्टः (ष्टा, ष्टं), Bha. II. To displace : q. v.

DISLOCATION : I. The act : विसन्धीकरणम्. II. The state : (1) सन्धि-मुक्तिः ; (2) सन्धिविश्लेषः.

DISLODGE : निर्वासयति (c. of वस्) : v. TO DRIVE OUT.

DISLOYAL : भक्तिहीनः (ना, नं), Mu. : v. UNFAITHFUL, TREACHEROUS. Ph. : *d. to a king* राजविरुद्धः (द्धा, द्धं), Mu.

DISLOYALLY : अभक्त्या : v. TREACHEROUSLY.

DISLOYALTY : भक्तिहीनता : v. UNFAITHFULNESS, TREACHERY.

DISMAL : (1) अप्रसन्नः (न्ना, न्नं) (= cheerless) ; (2) दारुण (f. णा) (= dreadful) ; (3) सशोकः (का, कं) (= sorrowful).

DISMALLY : (1) दारुणं (= horribly) ; (2) सशोकं (= sorrowfully).

DISMALNESS : (1) दारुणता ; (2) अप्रसादः : v. HORROR, GLOOM.

DISMANTLE : I. Lit. : to disrobe : q. v. II. Fig. : prob. नग्नी-करोति.

DISMAST (v.) : कूपकं or गुणवृक्षं हरति, अप-, (हृ, c. 1.) (with gen.). *D.ed* : हृत- or वीतकूपकः (का, कं), etc.

DISMAY (subs.) : I. Terror : q. v. : साध्वसः. II. Ruin : q. v.

DISMAY (v.) : सन्त्रासयति (c. of त्रस्) : v. TO TERRIFY. *D.ed* : सत्रासः (सा, सं) ; साध्वसपरीतः (ता, तं), etc.

DISMEMBER : विघटयति (घट्, c. 10.) : v. TO SEVER ; also TO MUTILATE.

DISMEMBERMENT : विघटनम् : v. SEPARATION ; MUTILATION.

DISMISS : I. To let go : विसर्जयति (सृज्, c. 10.), *d.ing the princes* विसर्जितराजलोकः, K. II. From an office : expr. by (1) भ्रंशयति, परि-, प्र-, (c. of भ्रंश्), (2) च्यावयति, परि-, प्र-, (c. of च्यु), (3) अवरोपयति (c. of रुह्), (4) अपकर्षति (कृष्, c. 1.), (5) आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), etc. : *favour is replacing of Bhadrabhata and Purusha Datta who have been already d.ed* अनुग्रहस्तावदाक्षिप्ताधिकारयोर्भद्रभटपुरुषदत्तयोः पुनरधिकारा-रोपणमेव, Mu. ; *whether you do not d. from their employments without first finding some fault* : कच्चित्......नापकर्षसि कर्मभ्यः पूर्वमप्राप्य किल्बिषम्,

Mah. ; *d.ing from their places* : स्वाधिकाराभ्यामवरोप्य, Mu. ; *without being d.ed* अभ्रष्टपदः, D. III. To reject : प्रत्याख्याति (ख्या, c. 2.). *To decree and d.* : जयपराजयौ विदधाति, D.

Dismissal, Dismission : I. Leave to depart : विसर्जनम्. II. From employment : अधिकारच्युतिः, Nil., and sim. comp.s, etc. : v. to dismiss (ii).

Dismount (v. i.) : (1) अवरोहति ; (2) अवतरति : v. to get down :

Dismount (v. t.) : पातयति (c. of पत्), *d.s and kicks* : पातयति पादेन ताडयति, Mr. vi.

Disobedience : (1) आज्ञाभङ्गः, *do not brook d.* : नाज्ञाभङ्गं सहन्ते, Mu. ; (2) आदेशलङ्घनम् ; (3) शासनव्यतिक्रमः ; etc.

Disobedient : (1) आज्ञाभङ्गकरः (री, रं) ; (2) निदेशलङ्घिन् (f. नी) ; (3) प्रतीपः (पा, पं) (=refractory), H.

Disobey : आज्ञां न प्रतिपालयति (पाल्, c. 10.), or भनक्ति (भञ्ज्, c. 10.) (= break), or लङ्घयति (=transgress : q. v.).

Disoblige : v. to oblige and not ; to offend.

Disobliging : प्रतीपः (पा, पं) : v. uncivil, disagreeable.

Disobligingly : (1) प्रतीपम् ; (2) अदाक्षिण्येन ; (3) सविनयापराधम्.

Disobligingness : (1) प्रतीपता ; (2) अदाक्षिण्यम् ; (3) विनयापराधः.

Disorder (subs.) : I. Confusion : *threw the encampment in d.* : सेनानिवेशं तुमुलं चकार, R. v. 49. ; *the entire Zenana was threwn in d.* : सकलमेवान्तःपुरमाकुलीबभूव, D. II. Tumult : q. v. : तुमुलम्. III. Disease : q. v. : पीडा.

Disorder (v.) : I. To confuse, discompose : आकुलीकरोति. II. To derange : दोषान् जनयति (c. of जन्) (?).

Disorderly : I. In confusion : v. disorder (i). II. Not in proper order (i) : विशृङ्खलः (ला, लं) ; (2) विपर्यस्तः (स्ता, स्तं). III. Turbulent, unruly : q. v.

Disorganization : I. The act : उच्छेदः : v. destruction. II. The state : उच्छृङ्खलता.

Disorganize : I. To destroy, break up : उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.). II. To disorder : q. v.

Disown : प्रत्याख्याति, (ख्या, c. 2.) : v. to deny.

Disparage : अधिक्षिपति, आ-, (क्षिप्, c. 6.) : v. to detract, censure.

Disparagement : I. Detraction, disgrace : q. v. : अधिक्षेपः. II. Insult : q. v. : अपमानम्.

Disparager : अधिक्षेपकः : v. detractor.

Disparaging (adj.) : expr. by comp., *d. remarks* : आक्षेपवचः, Ki.

Disparagingly : expr. by circum. : v. detractingly.

Disparity : (1) वैषम्यं v. inequality ; (2) भेदः v. difference.

Dispassioned, Dispassionate : (1) वीतरागः (गा, गं) ; (2) वीतस्पृहः (हा, हं) ; (3) शान्तः (न्ता, न्तं) v. calm.

Dispassionately : प्रशान्तं : v. calmly, impartially.

Dispatch : v. despatch.

Dispel : (1) नुदति, अप-, अपा-, व्यपा-, (नुद्, c. 6.), *d.ed his doubt* : तस्य वितर्कं नुनोद, Ki. iv. 5. ; (2) निर्-अस्यति, अप-, उत्-, (अस्, c. 4.) (=to throw off), *darkness has been d.ed* : तमो निरस्तम्, R. v. 71. ; (3) निर्-धूनोति, अव-, (धू, c. 5) (= to shake off), *d.ing your ignorance arising from inadvertence* : निर्धूय तमः प्रमादजम्, Ki. ii. 22. : v. to remove ; drive away.

Dispensary : औषधशाला (?) ; औषधालयः (?) ; etc.

Dispensation : I. Distribution : q. v. II. Divine d. : नियमः : v. order. III. Legal : आदेशः : v. also exemption.

Dispensator, Dispenser : v. distributor.

Dispensatory : Ph. *d. power* : *युक्तिदा क्षमता.

Dispense (v.) : I. To distribute ; q. v. II. To d. with : Ph. *I*

can not d. with a cap: *शिरस्त्रं विना स्थातुं न शक्नोमि ; *he can d. with your presence* : *तवानुपस्थितिमनुमन्तुं शक्तः.

Disperse (v. t.) : किरति, वि-, (कॄ, c. 6.), *d.d up, sidewise, and down* ऊर्ध्वन्तिरश्चीनमधश्च कीर्णैः, Ki. : v. TO SCATTER, DIFFUSE, DISPEL.

Disperse (v. i.) : (1) वि-सरति, प्र-, विप्र-, (सृ, c. 1.) v. TO SPREAD ; (2) नश्यति (नश्, c. 4.) (= to vanish). Ph. : *d.d to their several homes* : स्वं स्वं गृहं जग्मुः.

Dispersedly : (1) सर्वतः (= on all sides) ; (2) इतस्ततः (= here and there).

Dispersion : (1) विकिरणं (= spreading) ; (2) विसर्पणं (= diffusion) ; (3) better by verb, "*the Jews in their d.*" बहुधागता इहूदयः (after Ki.).

Dispirit : सत्वं or तेजो भ्रंशयति (c. of भ्रंश्) : v. TO DISCOURAGE, DISHEARTENED.

Displace : I. To put out of place : विपर्यस्यति (अस्, c. 4.). II. To remove : q. v. III. To discharge : पदात् आक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), भ्रंशयति (c. of भ्रंश्), etc., *who d.d. Nahusha from the post of Indra* : पदान्मघोनः प्रभ्रंशयां यो नहुषं चकार, R.

Displacement : I. Lit. : विपर्यासः. II. Removal, discharge : q. v.

Display (v. t.) : (1) दर्शयति, प्र-, (c. of दृश्) v. TO EXHIBIT ; (2) प्रथयति (c. of प्रथ्) v. KNOWN, TO MAKE. *To d. itself* : v. TO REVEAL.

Display (subs.) : विकाशः : v. SHOW. Ph. : *d.s of poetic genius* : कवित्वशक्तिविलासाः, N.

Displease : (1) असन्तोषं जनयति (c. of जन्) ; (2) better by adj. असन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं) : v. also TO ENRAGE.

Displeasing (adj.) : असन्तोषकरः (री, रं) : v. UNPLEASANT.

Displeasure : असन्तोषः : v. ANGER, DISLIKE.

Disport : I. Subs. : v. play. II. Verb : v. to amuse, play.

Disposable : (1) प्रदेयः (या, यं) (what can be given) ; (2) विनियोज्य (f. ज्या) or योक्तव्य (f. व्या) (what can be employed).

Disposal : I. Arrangement : q. v. : (1) विन्यासः ; (2) विरचना. II. Regulation, management : q. v. : निर्वाहः. III. Bestowal : q. v. IV. Power, control, pleasure : q. v. : Ph. *since I saw you, I am at your d.* : दर्शनात् प्रभृति परवानयं जनः, K. ; *this is at your d.* : अत्र प्रभवति (भू, c. 1.) भवती.

Dispose : I. To arrange : q. v. : विन्यस्यति (अस्, c. 4). II. To employ, apply : q. v. : विनियोजयति (युज्, c. 10.). III. To incline, impel : प्रचोदयति (चुद्, c. 10.). *D.d* : i. e. bent : -प्रवण (f. णा) or -शील: (ला, लं) in comp. Ph. : *I am not d.d to follow you* तवानुवृत्तिं न च कर्तुमुत्सहे (सह्, c. 1.), Ku.

Dispose of : I. To direct, employ : q. v. : निर्दिशति (दिश्, c. 6.). II. To get rid of : (1) ददाति (दा, c. 3.) v. to give ; (2) विक्रीणीते (क्री, c. 9.) v. to sell. III. To finish : q. v. : समापयति (c. of आप्).

Disposer : (1) विधातृ (m.) ; (2) नियन्तृ (m.).

Disposition : I. Disposal, arrangement : q. v. II. Character : q. v. : स्वभावः. III. Tendency, inclination : q. v. : प्रवणता.

Dispossess : निष्कासयति (c. of कस्), "*d. the swain*" : *भूमेर्ग्रामिकं निष्कासय : v. to drive away, deprive.

Dispossession : निष्कासनं (?).

Disproof : निराकरणम् : v. refutation.

Disproportion : I. Lit. : (1) expr. by circum. ; (2) वैषम्यम्. II. Unsuitableness : अयोग्यता.

Disproportionate, Disproportioned : न तुलाधृत (ता, तं), Vi. ; v. unequal, inadequate.

DISPROPORTIONATELY : (1) विषमं : v. UNEQUALLY ; (2) असङ्गतं : v. UNSUITABLY ; (3) better by circum.

DISPROVE : निराकरोति (कृ, c. 8.) : v. TO REFUTE.

DISPUTABLE : (1) विवदनीयः (या, यं) ; (2) विवदितव्य (f. व्या).

DISPUTANT : (1) विवदमानः (ना, नं) ; (2) ; विवादिन् (f. नी).

DISPUTATION : विवादः : v. DISPUTE.

DISPUTATIOUS : (1) विवादप्रियः (या, यं) ; (2) विवादशीलः (ला, लं).

DISPUTATIOUSLY : v. OBSTINATELY.

DISPUTE (subs.) : (1) विवादः, *I do not like even their d.* एतेषां विवाद एव न मे रोचते, Mal. I. ; *if a d. arises about boundaries* : सीमां प्रति समुत्पन्ने विवादे, M. ; (2) कलहः (= altercation) ; (3) विचारः (= discussion) ; (4) वादः (=controversy).

DISPUTE (v.) : I. To debate, altercate : (1) विवदते (वद्, c. 1.), *by the cries of people d.ing amongst themselves* अन्योन्यं विवदमानानां प्रजानामाक्रोशैः, D. VIII. ; (2) कलहायते (nomi.) (= to quarrel), *d.ing with a sage named Mandu* : मन्दनाम्ना मुनिना सह कलहायमानः, C. Ph. *a d.d point* विवादपदम्, M. II. To deny : q. v. : विवदते, *it is not to be d.d here* नैवात्र विवदितव्यम्, S.

DISPUTELESS : निर्विवादः (दा, दं) : v. UNDISPUTED.

DISPUTER : I. A denier : q v. : विवदितृ (m.). II. One fond of disputes : विवादप्रियः, and sim. comp.s.

DISQUALIFICATION : I. Disability : प्रत्यूहः (= obstacle). II. Defect : निर्गुणः.

DISQUALIFY : expr. by अक्षमः (मा, मं) (= incapable) or अयोग्यः (ग्या, ग्यं) (=unworthy).

DISQUIET (subs.) : व्याकुलता : v. AXIETY, UNEASINESS.

DISQUIET (v.) : आकुलयति (nomi.) : v. TO DISTURB, AGITATE. *D.ed* : v. RESTLESS, UNEASY.

DISQUIETNESS, DISQUIETUDE : V. DISQUIET.

DISQUISITION : विचारः : V. DISCUSSION.

DISREGARD (subs.) : (1) अनादरः ; (2) उपेक्षा : V. NEGLECT, CONTEMPT.

DISREGARD (v.) : (1) उपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.), *a rising enemy should not be d.ed* : उत्तिष्ठमानः परो नोपेक्ष्यः, Si. ; (2) अवधीरयति (धीर्, c. 10.), *this is the fruit of d.ing the advice of a friend* अवधीरितसुहृद्वाक्यस्य फलमेतत् ; (3) न आद्रियते (दृ, c. 6.) V. TO CARE and NOT ; DESPISE.

DISREGARDFUL : V. REGARDLESS, NEGLIGENT.

DISRELISH (subs.) : (1) अरुचिः ; (2) अनभिरुचिः. Ph. *arises d. for food* : नान्ने रुचिर्भवति, Sr.

DISRELISH (v.) : न अभिनन्दति (नन्द्, c. 1.), K. : V. TO RELISH ; NOT.

DISREPUTABLE : अपयशस्करः (री, रं) : V. INFAMOUS, SCANDALOUS. *A d. person* : अभिशस्तः, Y.

DISREPUTE : अवज्ञा : V. DISGRACE, INFAMY.

DISRESPECT (subs.) : असम्मानम् : V. DISREGARD.

DISRESPECT (v.) : (1) न सम्मानयति (c. of मन्) ; (2) उपेक्षते (ईक्ष्, c. 1.).

DISRESPECTFUL : सम्मानरहितः (ता, तं) : V. INSOLENT, UNCIVIL.

DISRESPECTFULLY : (1) वीतसम्मानं, etc. ; (2) उपेक्षया (=disregardfully) ; (3) अनादरेण (=disdainfully).

DISROBE : (1) विवस्त्रयति (nomi.) ; (2) विवस्त्रीकरोति ; (3) by circum., *every body has been d.d except one—Bhishma* एकं शान्तनवं हित्वा सर्वे विवसनाः कृताः, Dh. [V. RUPTURE.

DISRUPTION : I. Lit. : स्फुटनम् : V. TO BURST. II. Fig. : भेदः :

DISSATISFACTION : (1) असन्तोषः ; (2) विरक्तिः. [विरक्तः (क्ता, क्तं).

DISSATISFY : expr. by past part. *D.ed* : (1) असन्तुष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2)

DISSECT : I. Medically : व्यवच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.). II. To examine minutely : खण्डशः समालोचयति (लोच्, c. 10.) (?).

DISSECTION : I. Lit : व्यवच्छेदः. II. Fig. : खण्डशः समालोचना (?).

DISSECTOR : व्यवच्छेदकारिन् (m.) (?) ; व्यवच्छेदकः (?).

DISSEMBLE : निह्नुते, अप-, (ह्नु, c. 2.), Mu. : v. TO CONCEAL.

DISSEMBLER : (1) नि-ह्नोतृ, अप-, (m.) ; (2) छाद्मिकः (=hypocrite).

DISSEMBLINGLY नि-ह्नुत्य, अप- : v. FALSELY.

DISSEMINATE : I. To disperse : प्र-किरति (कॄ, c. 6.), *seeds d.d on the ground* : बीजानि प्रकीर्णानि महीतले, Vri. II. To spread : प्रसर्पति (सृप्, c. 1.), *the rumour d.d in every direction* : प्रतिदिशं लोकवादः प्रासर्पत्, D.

DISSEMINATION : (1) प्रकिरणम् ; (2) प्रसर्पणम् : v. above.

DISSEMINATOR : expr. by verb.

DISSENSION : I. Disagreement : भेदः. II. Quarrel : q. v. : कलहः..

DISSENT (subs.) : (1) वैमत्यम् ; (2) असम्मतिः.

DISSENT (v.) : वैमत्यं or असम्मतिं प्रकाशयति (c. of काश्). Ph. : *without a d.ing voice* : विना कस्यापि वैमत्येन or सर्वेषामेवैकमत्येन.

DISSENTER *विमतिन् (f. नी).

DISSENTIENT : Ph. *without a d. voice* : *विना कस्यापि विमतेन.

DISSERTATION : (1) प्रबन्धः ; (2) निबन्धः.

DISSERVE : अपकरोति (कृ, c. 8.) : v. TO INJURE, DISOBLIGE.

DISSERVICE : अपकारः : v. INJURY, DISADVANTAGE.

DISSEVER : v. TO SEVER.

DISSIMILAR : I. Unlike : q. v. : असदृशः (शी, शं). II. Different : q. v. : भिन्नः (न्ना, न्नं).

DISSIMILARITY : (1) असादृश्यं (=unlikeness) : q. v. ; (2) विभिन्नता (=difference : q. v.).

DISSIMULATION : छद्म : v. HYPOCRICY, DECEIT.

DISSIPATE : I. To disperse : q v. : विकिरति (कॄ, c. 6.). II. To squander, consume : अवक्षिपति (क्षिप्, c. 6.). [नष्टचरित्रः (त्रा, त्रं).

DISSIPATED (adj.) : i. e. dissolute : (1) खण्डितव्रत (ता, तं) ; (2)

DISSIPATION : I. Dispersion : विक्षेपः. II. Gay, vicious life : अनुकामीनता (?), B. ; लाम्पट्यं (= debauchery).

DISSOCIATE : विश्लेषयति (c. of श्लिष्) : v. TO SEPARATE.

DISSOCIATION : विश्लेषः : v. SEPARATION.

DISSOLUBLE : द्राव्यः (व्या, व्यं) : v. SOLUBLE.

DISSOLUTE : (1) उच्छृङ्खलः (ला, लं) ; (2) उद्दामः (मा, मं), *d. youths* : उद्दामानि यौवनानि, Me. : v. LEWD.

DISSOLUTENESS : (1) उच्छृङ्खलता ; (2) लाम्पट्यं (= lewdness).

DISSOLUTION : I. The act : (1) विद्रावणम् ; (2) विलयनम् ; (3) विगलनं. II. The state : (1) लयः, वि-, प्र-, ; (2) गलनम्, वि-, ; (3) द्रुतिः, वि-.

DISSOLVE (v. i.) : (1) द्रवति, वि-, (द्रु, c. 1.), *d. quick* : द्रव द्रुतम्, N. ; (2) गलति, वि-, (गल्, c. 1.), *difference and identity have d.d* : भेदाभेदौ गलितौ, J. ; (3) लीयते, वि-, प्र-, (ली, c. 4.), *the star of the living world d.s* : जीवलोकतिलकः प्रलीयते, Ma.

DISOLVE (v. t.) : द्रावयति, वि-, (c. of द्रु) : v. TO MELT. *To d. a parliament* : महासभां द्रावयति (?) ; v. also TO BREAK UP.

DISSONANCE, DISSONANCY : v. DISCORD.

DISSONANT : I. Discordant : विस्वरः (रा, रं). II. Discrepant : q. v.

DISSUADE (v.) : वारयति, नि-, (वृ, c. 10.), *I generously d. you* : कारुण्यात्त्वां वारयामि, Mah. : v. TO PREVENT ; TO ADVISE.

DISSUADER : (1) निवारकः ; (2) निवर्तयितृ (m.).

DISSUASION : (1) निवारणम् ; (2) निवर्तनम्.

DISSUASIVELY : (1) निवार्य ; (2) निवर्त्य.

DISSYLLABIC : द्व्यक्षरः (रा, रं).

DISSYLLABLE : (1) द्व्यक्षरम् ; (2) द्व्यक्षरः शब्दः.

DISTAFF : (1) तर्कुः ; (2) तर्कुटी.

DISTANCE (subs.) : I. Space : (1) भूमिः (=space : q. v.), [*I*] *have come such a d.* : एतावतीं भूमिमायातः, K. ; (2) अध्वन् (=way :

q. v.) *by what d. I am separated from my forces* : कियताध्वना विच्छिन्नमितो बलं मे, K. II. Remoteness : (1) दूरम्, *from a d.* : दूरात्, P. ; *(my) darling (is) at a d.* : दूरे दयिता, Mu. ; *what is d. to the active* : किं दूरं व्यवसायिनां, H. ; (2) अन्तरं (= interval), *trees at a d. of three leagues* : त्रिगव्यूत्यन्तरद्रुमाः, B. p. ; (3) विप्रकर्षः, *d. of time* : कालविप्रकर्षः, Vi. III. In association : अविस्रब्धता, K. : v. also RESPECT.

DISTANCE (v.) : (1) दूरीकरोति, वि-, *garden plants have been d.d by wild plants* : दूरीकृता उद्यानलता वनलताभिः, Sa. ; (2) दवयति (nomi.) (rare), *d.ing the places reached* दवयत्प्राप्तमूर्वीविभागम्, B.

DISTANT : I. Of objects : दूरस्थ (f. स्था). Ph. : *the temple is not d. far* : नातिदूरे सिद्धायतनम्. II. Of relations, etc. : (1) दूरः (रा, रं) ; (2) विप्रकृष्टः (ष्टा, ष्टं) (rare). III. Not cordial : अविस्रब्धः (ब्धा, ब्धं). IV. Discrepant, repugnant : विभिन्नः (न्ना, न्नं).

DISTANTLY : I. Remotely : दूर- in comp. II. Not cordially : अविस्रब्धम्.

DISTASTE : अरुचिः : v. DISRELISH, DISLIKE.

DISTASTEFUL : I. Of the palate : (1) अरुचि (mfn.) ; (2) अरुच्यः (च्या, च्यं). Ph. : *is d. to the satiated* : तृप्ताय न स्वदते, N. II. Offensive, unpleasant : q. v. : (1) अरुचिरः (रा, रं) ; (2) अरुच्यः (च्या, च्यं).

DISTASTEFULNESS : (1) अरुचिता ; (2) अरुचिरता ; etc.

DISTEMPER : I. Disease : q. v. : पीडा. II. Tumult : q. v. III. Uneasiness : व्याकुलता.

DISTEMPERED : I. Diseased : पीडितः (ता, तं). II. Disturbed : व्याकुलः (ला, लं).

DISTEND : आ-धमति (ध्मा, c. 1.) : v. TO INFLATE, SWELL.

DISTENS(T)ION : आध्मानम् : v. INFLATION, EXTENT.

DISTICH : (1) श्लोकः (= verse) ; (2) युग्मकं (= a couple of verses).

Distill (v. i.) : I. To drop : q. v. II. To flow : q. v. III. To use a still : *मद्यनिष्कर्षं करोति.

Distill (v. t.) : I. To let fall : पातयति (c. of पत्). II. To extract : निष्कर्षति (कृष्, c. 1.) (?).

Distillation : *मद्यनिष्कर्षः : v. to distill.

Distiller : *मद्यनिष्कर्षकः.

Distillery : *मद्यनिष्कर्षशाला.

Distinct : I. Different, separate : q. v. : (1) विभिन्नः (न्ना, न्नं) ; (2) विविक्तः (क्ता, क्तं) (in philo.), S. II. Clear : स्पष्टः (ष्टा, ष्टं) : v. clear (III).

Distinction : I. Difference : q. v. : विशेषः, *what d. have I between you and him* : कः खलु मे त्वयि तस्मिंश्च विशेषः, K. ; *to find d.* : विशेषम् अवाप्नोति, N. ; *ignorance of d.s* अविशेषज्ञता, K. ; *without d.* निर्विशेषेण v. promiscuously. II. Discrimination : विवेकः. III. Division : q. v. : विभागः. IV. Eminence : (1) प्रतिष्ठा ; (2) गौरवम् ; (3) ख्यातिः (=renown).

Distinctive : (1) विशेषक (f. षिका) ; (2) भेदक (f. दिका) ; (3) विशेष (षा, षं) (= peculiar).

Distinctively : सविशेषं or विशेषेण.

Distinctly : I. Separately : q. v. II. Clearly : q. v. : सविशेषं or विशेषेण, *d. appears to me* सविशेषं मे प्रतिभाति, Ku. v. 35. III. In distinct words : भिन्नार्थम्, Sa.

Distinctness : I. Difference : (1) भिन्नता ; (2) पार्थक्यम्. II. Clearness : q. v. : स्पष्टता.

Distinguish : I. In gen. : (1) विविनक्ति (विच्, c. 7.) (mentally), *who can sufficiently d. what is good and what is not good* : यः शुभमिदं न शुभमिदमिति विवेक्तुमलम्, K. ; (2) विशिनष्टि (शिष्, c. 7.) (= to particularize), *d.es the sage in seven* (*verses*) : सप्तभिर्मुनिं विशिनष्टि, M. n. ; (3)

परिच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.) (= to mark out), *the reverend lady should d. us as to our merits* : भगवती नौ गुणदोषतः परिच्छेत्तुमर्हति, Mah. ; (4) पृथक्करोति (= to separate : q. v.) ; (5) विभजति (भज्, c. 1.) (= to divide : q. v.). II. To d. oneself : प्रतिष्ठां or उत्कर्षं or ख्यातिं लभते (लभ् c. 1.), *who d.ed himself in winning the affection of his people* प्रजारञ्जनलब्धवर्णः, R.

DISTINGUISHING (part. adj.) : भेदक (f. दिका), *d. property* भेदको गुण, Si. III. 42. V. DISTINCTIVE.

DISTINGUISHED : i. e, famous : q. v. : (1) लब्धप्रतिष्ठः (ष्ठा, ष्ठं) ; (2) विश्रुतः (ता, तं) ; (3) विख्यातः (ता, तं).

DISTORT : I. To disfigure : q. v. : विरूपयति (रूप्, c. 10.). II. To twist : q. v. : व्याकुञ्चयति. III. To pervert : q. v.

DISTORTION : I. Crookedness, deformity : q. v. II. Perversion : q. v.

DISTRACT : I. To draw away : q. v. : अपकर्षति (कृष्, c. 1.). II. To confuse : आकुलीकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) मोहयति, वि- (c. of मुह्). III. To make mad : *d.ed mind* प्रविचित्तं चेतः, Ma. V. MAD.

DISTRACTEDLY : (1) चित्तवत् ; (2) चित्तचेतस् (mfn.) : V. MADLY.

DISTRACTEDNESS : चित्तता : V. MADNESS.

DISTRACTION : I. Drawing away : अपकर्षः,-णं. II. Diversion : q. v. III. Agitation, perplexity : q. v. : क्षोभः. IV. Disorder : q. v. V. Madness : q. v. : चित्तता.

DISTRAIN : *सम्पीड्य गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

DISTAINT : *सम्पीडनग्रहणम्.

DISTRAUGHT : V. DISTRACT.

DISTRESS (subs.) : I. Misery, affliction : (1) दुःखम्, *seeing no end of (my) d.* दुःखस्यान्तमपश्यन्ती, Mat. ; (2) कष्टम् ; (3) शोकः (= sorrow) ;

(4) क्लेश: (= pain). II. Calamity : q. v. : आपद् (f.). III. A state of danger : कृच्छ्रम्. IV. Distraining : *सम्पीडनग्रहणं.

Distress (v.) : I. To afflict : (1) व्यथयति (c. of व्यथ्) ; (2) पीडयति (पीड्, c. 10.) ; (3) दुःखाकरोति. *D.ed* : (1) दुःखित: (ता, तं) ; (2) व्यथित: (ता, तं). II. To distrain : q. v.

Distressful : v. distressing.

Distressing (adj.) : (1) कष्टकर: (री, रं) ; (2) व्यथक: (का, कं) ; (3) दुःखबहुल: (ला, लं) ; (4) by subs., *what can be more d.* : ततो दुःखतरं नु किं, G. ; *what else will be more d. to narrate* किं वापरमत: कष्टतरमाख्येयमन्यद्भविष्यति, K.

Distressingly : v. piteously.

Distribute : (1) वि-भजति (भज्, c. 1.) (= to divide : q. v.) ; (2) वितरति (तृ, c. 1.) (= to give : q. v.) ; (3) विन्यस्यति (अस्, c. 4.) (= to arrange as of d.ing types) ; (4) परिकल्पयति (क्लृप्, c. 1.) (= to assign).

Distribution : (1) विभाग: (= division) ; (2) विसर्ग: (= giving), *taking is for d.* : आदानं हि विसर्गाय, R. ; (3) विन्यास: (= arrangement).

Distributive : Ph. *D. justice* *विभागकारिधर्म: ; *d. adjective* *विभागव्यञ्जकं विशेषणम्.

Distributively : (1) विभागश: ; (2) संविभागेन.

Distributer : (1) विभागकर्तृ (m.) ; (2) दातृ (= giver : q. v.).

District : (1) प्रदेश: (?) ; (2) मण्डलं (?) : v. country, region.

Distrust (subs.) : (1) अविश्वास: ; (2) अप्रत्यय: : v. suspicion, doubt.

Distrust (v.) : (1) न विश्वसिति, etc. v. to believe ; (2) शङ्कते (शङ्क्, c. 1.) : v. to suspect. [expr. by verb.

Distrustful : I. Suspicious : q. v. : अविश्वासिन् (f. नी). II. D. of :

Distrustfully : (1) अविश्वासेन ; (2) साशङ्कं (= apprehensively), *and d. followed by Rati* रत्या च साशङ्कमनुप्रयात:, Ku.

DISTURB : I. To derange : (1) विप्रकरोति (कृ, c. 8.) ; (2) आकुलीकरोति (= to confuse). II. To agitate : q. v. : आकुलीकरोति. III. To interrupt : q. v. : प्रतिबध्नाति (बन्ध्, c. 7.).

DISTURBANCE : I. Commotion, disorder : q. v. : संक्षोभः. II. Agitation : q. v. : संक्षोभः. III. In law, perh. भङ्गः. IV. The act : expr. by verb.

DISTURBER : (1) संक्षोभकः (= agitator) ; (2) विप्रकर्तृ (m.) (= deranger) ; (3) भञ्जकः (= interrupter).

DISUNION : I. Separation : q. v. : वियोगः. II. Disagreement : q. v. : भेदः.

DISUNITE : वियोजयति (युज्, c. 10.) : v. TO SEPARATE.

DISUSE (subs.) : (1) अव्यवहारः v. USE ; (2) विरामः v. CESSATION. *To fall into d.* विलुप्यति (लुप्, c. 6.), V. p.

DISUSE (v.) : v. TO USE and NOT.

DISUSED : Ph. *d. to toil* अज्ञातपरिश्रमः (मा, मं) ; *d. from pain* विरतवेदनः (ना, नं).

DITCH (subs.) : (1) परिखा (= moat), *the d.es were filled up with spikes* परिखाः कीलैः सुनिचिताः कृताः, Mah. ; (2) खातं (= trench), *near the d.* उपखातम्, D.

DITCH (v. t.) : I. To surround with a moat : परिखया वेष्टयति (c. of वेष्ट्). II. To dig a d. : खातं करोति (with loc.).

DITCHER : (1) परिखाखनकः ; (2) खातकारः.

DITTANY : शाकभेदः.

DITTO : I. Adj. or subs. : तथा. II. Verb. : तथास्तु वदति (वद्, c. 1.) (?).

DITTY : गीतम् : v. SONG.

DIURETIC : मूत्रलः (ला, लं), Sr.

DIURNAL : आह्निकः (की, कं) : v. DAILY.

Divan : I. A council : q. v. : सभा. II. A c.-chamber : इन्द्रकम्. II. A sofa : *दिव्यासनम्.

Dive : I. To plunge : वि-गाहते, व्यव-, (गाह्, c. 1.), *they d.d into the Sarayu [for it], (but) were unsuccessful* : अन्विष्यमाणाः सरयूं विगाह्य, R. II. Fig. : v. BOTTOM ; ABSORB.

Diver : I. One who dives : विगाहकः. *A river-d.* : नदीष्णः, R. II. A bird : (1) जलकाकः ; (2) मद्गुः ; (3) प्लवः (applied also to other aquatic birds).

Diverge : I. As opposed to converge : विसर्पति (सृप्, c. 1.) (?). II. To deviate : q. v. III. To differ : q. v.

Divergence : v. DEVIATION, DIFFERENCE.

Divergent : विसर्पिन् (f. णी) (?).

Divers : (1) अनेकः (का, कं) ; (2) नाना-, *d. colored* : नानावर्णः (र्णा, र्णं) or नानारागविरागः (गा, गं), Mah. : v. SEVERAL.

Diverse : I. Different : q. v. : भिन्नः (न्ना, न्नं). II. Various : q. v. : (1) नानाविधः (धा, धं) ; (2) पृथग्विधः (धा, धं), Ki.

Diversification : भेदः (= difference : q. v.).

Diversify : I. To variegate : q. v. II. To distinguish : q. v. : विभिनत्ति (भिद्, c. 7.).

Diversion : I. The act of turning aside : अपवाहनम्. II. Amusement, sport : q. v. : विनोदः,-दं, *your friend without any d.* निर्विनोदा सखी ते, Me. ; *wishing for d. by a war* : रणेन विनोदमिच्छन्, Si. III. Mil. t. t. : expr. by verb : v. TO DIVERT (III).

Diversity . I. Dissimilitude : भिन्नता. II. Variety : नानाविधत्वम् ; better by adj. III. Distinctness : पृथक्त्वम्.

Divert : I. To turn aside : अपवाहयति (c. of वह्). II. To amuse : q. v. : विनोदयति (c. of नुद्). III. Mil. t. t. : expr. by circum. :

d.ing the enemy by appearing in front पुरस्तु दर्शनं दत्त्वा तन्नच्याक्रतनिखवात्, Ka. XVIII. 57.

Diverting (adj.) : विनोदिन् (f. नी) ; विनोदकर: (री, रं).

Divertingly : expr. by part. विनोदयत् (f. न्ती).

Divest (v.) : I. To strip : हरति (हृ, c. 1.), *and soon d.ed him of his armour* जहार चाश्वादचिरेण वर्म, Ki. *To d. of clothes* : विवस्त्रयति (nomi.) or विवस्त्रीकरोति. II. To deprive : q. v. : हरति.

Divide (v. t.) : I. To apportion : (1) भजति, (commonly) वि-, प्रवि-, सं-, (भज्, c. 1.), *after the demise of the father, the sons should d. his property* : पितुर्यूर्ध्वं गते पुत्रा विभजेयुर्धनं पितुः, N. s. ; *d.d among the two wives* : पत्न्योर्विभेजे, R. x. 54. ; (2) वण्टयति (वण्ट्, c. 10.), *the rest should be d.d* : शेषं वण्टनीयम्, Viv. II. In arith. : (1) भजति, वि-, *d.ing, (we) get the quotient* भजनाल्लब्धो गुण्यः, Li. ; (2) हरति (हृ, c. 1.), *d.d by the remainder* : शेषैर्हृतः (ता, तं), Li. III. To sever, separate, cut into pieces : q. v. : विभजति, *as the Meru was not d.d and made over to the beggars* विभज्य मेरुर्न यदर्थिसात्कृतः, N. *To d. into two* : द्विधाकरोति ; *into three parts* : त्रिधाकरोति, Ve. IV In opinion or interest : Ph. [*they are*] *neither combined nor d.d* न संहता न भिन्नवृत्तयः, Ki. I. 19.

Divide (v. i.) : (1) विभक्तः (क्ता, क्तं) भवति ; (2) विभज्यते (pass.) (rare).

Dividend : I. In arith. : भाज्यः, Li. II. A share made by division : अंशः (= share) ; लाभः (=profit).

Divider : भाजकः, वि-.

Divination : v. PROPHECY ; AUGURY ; DIVINE (v.) (III).

Divine (adj.) : (1) दिव्यः (व्या, व्यं) (best equiv.), *d. hide* दिव्यमजिनम्, S. p. ; *d. bed* शयनं दिव्यम्, Mah. ; (2) दैवः (वी, वं), *d. language* दैवी वाक्, U. ; (3) by comp. *d. intellect* दैवधीः, B. ; (4) अमानुषः (षी, षं) (= not human) ; (5) अपार्थिवः (वी, वं) (= not earthly), R.

Divine (subs.): वेदविद् (mfn.) : v. THEOLOGIAN.

Divine (v.) : I. To foresee : q. v. : पश्यति (दृश्, c. 1.) (=to see) or जानाति (ज्ञा, c. 9.) (=to know) (the context determining the exact sense). II. To guess : ऊहते (ऊह्, c. 1.). III. To practise divination : अनागतं or भविष्यन्तं वक्ति (वच्, c. 1.) or वदति (वद्, c. 1.): v. also AUGURY.

Divinely : I. Lit. : दैववत् : v. EXTREMELY. II. Providentially : ईश्वरेच्छया ; नियत्या.

Divineness : v. DIVINITY.

Diviner : (1) दैवज्ञः (= astrologer) ; (2) निमित्तज्ञः (augur).

Diving-bell : *निमज्जयन्त्रम्.

Divinity : I. Divine nature : (1) दिव्यता, *I have no doubt as to her d.* नहि मे संशीतिरस्या दिव्यतां प्रति, K. ; (2) देवत्वं,-ता, *even a stone acquires d.* : अश्मापि याति देवत्वम्, H. ; (3) देवतानुभावः, D. II. A god : q. v. : देवता. III. Theology : q. v. : वेदः.

Divisibility : भाज्यता,-त्वं, वि-, प्रवि-.

Divisible : भाज्यः (ज्या, ज्यं), वि-, प्रवि-, Vir.

Division : I. Partition : विभागः (rarely भागः or प्रवि-), *d. of paternal property* : विभागोऽर्थस्य पित्र्यस्य, Da. ; *one who knows d.s of countries and times* : देशकालविभागवित्, Ka. II. A section : विभागः, *by the d.s of the army* अनीकानां विभागेन, Mah. III. In arith. : (1) भजनम्, Vij. ; (2) हरणम्, Li. ; (3) भागहारः, *d. of fractions* : भिन्नभागहारः, Li. VI. Discord, disunion : q. v. V. Distinction : q. v.

Divisor : (1) भाजकः, Li. ; (2) हरः, Vij. ; (3) हारः, Li.

Divorce (subs.) : *विवाहलोपः ; वैधविच्छेदः ; त्यागः (= desertion).

Divorce (v.) : I. Lit. : *विवाहलोपं करोति ; त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.) (= to desert), *d.ing an innocent wife* : निर्दोषां पत्नीं परित्यजन्, V. s. II. Fig. : निर्वासयति (c. of वस्).

DIVORCEMENT : *"bill of d."* *विवाहमोचपत्रं : v. DIVORCE.

DIVULGE : I. To reveal : q. v. : विवृणोति, *to d. a secret* : गुह्यं विवृणोति, D. II. To impart : q. v.

DIVULGER : भेत्तृ (m.) (=betrayer) ; better by verb.

DIZZINESS : v. GIDDINESS : VERTIGO.

DIZZY : I. Giddy : q. v. II. Heedless : q. v.

DO (v. t.) : I. To effect : (1) करोति, कुरुते (कृ, c. 8.) (the best equiv.) *command us what shall we d.* आदिश: करवाम किं, Ku. VI. 24. ; *what is to be done to Sthavaraka* : स्थावरकस्य किं क्रियतां, Mr. x. ; *not knowing what to d.* : किंकर्तव्यतामूढ: (ढा, ढं), K. ; *to d. penance* : तपांसि करोति, Ki. ; (2) वि-दधाति or धत्ते (धा, c. 3.), *what is to be done with this wealth* : किं विधेयमनयार्थसम्पदा, Si. ; *does both good and bad to animals* : शुभञ्च विदधात्यशुभञ्च जन्तोः, Ma. I. ; (3) अनुतिष्ठति (स्था, c. 1.) (=to perform), *this was done by fate* : दैवेनेदमनुष्ठितम्, Mu. III. ; (4) निष्पादयति (=to accomplish : q. v.). II. When standing for another verb, expr. by it or circum. : *'I have much to ask about it. 'Do so calmly,"* 'बहु प्रष्टव्यमत्र' । 'विश्रब्धं पृच्छ,' Nu. III. ; *address me as you have been accustomed to d.* : यथाभ्यस्तमभिधीयताम्, U. I. ; *'listen and feel sure of.' 'I will do both.'* 'श्रूयतामवधार्यताञ्च' । 'उभयमपि क्रियते,' Mu. (in this last ex. क्रियते does not stand for the principal verbs, but उभयं means श्रवणं and अवधारणं). III. As simple auxiliary verb, not expressed : *sir d. assist me in trouble* : क्लिष्टस्य मे क्रियतामार्य साहाय्यकम्, D. VIII. *N. B.* (a) When emhatic, expr. by words given under *truly, surely, indeed.* (b) In interrogative sentences, expr. by अपि, कच्चित्, etc. *do you set to penances according to your capability* : अपि स्वशक्त्या तपसि प्रवर्तसे, Ku. IV. To be done : as of meat, etc. सिध्यति (सिध्, c. 4.), Bha. V. To deceive : q. v.

DO (v. i.) : I. To behave : q. v. II. To fare : Ph. *how d. you d.*

स्वागतं ते, Mr. v. ; *asks how you are doing* त्वां कुशलं पृच्छति, Me. III. To get on, succeed : q. v. Ph. : *I have done* साधयामि, R. xi. 91.

Do away : Ph. *do away with begging* कृतमेव याञ्चया, Ki. xiv. 20. : *do away with (your) axe* समापयतु परशुम्, Vi.

Do for : I. Lit. : करोति, *if you would do this for me* यदि मे भवानिदं कुर्यात्, M. b. II. To do good : प्रियं करोति (with gen.), *what more shall I do for you* : किं ते भूयः प्रियं करोमि, Mr. x. : v. good, to do. III. To destroy : q. v. : उत्सादयति (c. of सद्), *I am done for* उत्सादितोऽस्मि, Mr. IV. To suit : q. v.

Do into : Ph. *do into Persian* पारसीभाषा करोति, Raj.

Do up : v. to pack.

Do with : expr. by कार्यं or अर्थः with ins. : *what have you to do with him* कस्तेनार्थः, D. ii. ; *I have nothing to do with Malavika* न मे मालविकया कश्चिदर्थः, Mal. iii.

Do without : expr. by circumlo., *unable to d. w. sensual pleasures even for a moment* इन्द्रियार्थपरिशून्यमक्षमः सोढुमेकमपि सक्षणान्तरम्, R.

Docile : (1) विनेयः (या, यं) ; (2) शिक्षाप्रवणः (णा, णं) ; (3) अनुविधायिन् (f. नी) (=pliant).

Docility : (1) विनेयता ; (2) शिक्षाप्रवणता ; (3) अनुविधायित्वम्.

Dock (subs.) : I. For ships : *पोताश्रयः, and sim. comp.s. II. For prisoners : *वृतिः. III. A plant : (1) लोलिका ; (2) रक्तसौगन्धिकः.

Dock (v.) : I. Of ships : *पोताश्रये निवेशयति (c. of विश्). II. To cut off : अवकृन्तति (कृत्, c. 6.).

Docket (subs.) : I. A label or ticket : q. v. II. A summary : सारपत्रं (?).

Docket (v.) : सारपत्रं लिखति (लिख्, c. 6.) (?).

Dock-tailed : छिन्नबालवालधि (mfn.), and sim. comp.s.

Dock-yard : *नौनिर्माणस्थानं, and sim. comp.s.

DOCTOR (subs.) : I. A physician : q. v. : वैद्यः. II. A learned man : पण्डितः, '*d. of laws*' : धर्मशास्त्रविशारदः.

DOCTOR (v. t.) : चिकित्सति (कित्, c. 1.) : v. TO TREAT (III).

DOCTORATE, DOCTORSHIP : विशारदोपाधिः (?).

DOCTRINAL : expr. by comp., *d. difference* : मतभेदः.

DOCTRINE : I. Instruction : q. v. II. An opinion : (1) मतम्, *the d. of Chárváka* : चार्वाकमतम्, D. s. ; (2) वादः, *atheistic d.* : निरीश्वरो वादः, P. p. ; (3) तत्त्वं (= truth). III. Erudition : q. v.

DOCUMENT ; लेख्यम्, *public d.* : राजसाक्षिकं (or राजकीयं) लेख्यम्, V. s ; *private d.* : जानपदं लेख्यम्, Mi. ; *attested d.* : ससाक्षिकं लेख्यम्, V. s. ; *to make a d.* : लेख्यं करोति, Y. ; *to renew a d.* : अन्यलेख्यं कारयति, Y. : v. WRITING.

DOCUMENTARY : Ph. *d. evidence* : लेख्यप्रमाणम् ; *d. debt* लेख्यकृतमृणम्, Y.

DODDER : लताविशेषः.

DODGE (subs.) : कपटम् : v. TRICK.

DODGE (v.) : I. To evade : q. v. : परिहरति (हृ, c. 1.). II. To play tricks, quibble : चातुरीं करोति (?).

DODGE,-s : (1) चातुरी ; (2) शाठ्यं (= deceit), *d. of the Lord* : विभोः शाठ्यम्, Mu. I. 1.

DODGER : (1) चतुरः ; (2) शठः.

DODO : पक्षिविशेषः ; *दोदः.

DOE : (1) मृगी ; (2) हरिणी ; (3) मृगवधूः ; etc.

DOER : (1) कर्तृ (f. त्री) ; (2) कारिन् (f. णी) ; (3) विधातृ (f. त्री) ; (4) कारक (f. रिका) ; (5) -कृत् in comp.

DOG (adj.) : as a dog-fox : v. MALE.

DOG (subs.) : I. The animal : (1) कुक्कुरः, *barked at by d.s* कुक्कुरैर्भुक्ष्यमाणः, Mr. ; *to throw to the d.s* कुक्कुरेभ्यः क्षिपति (?) ; (2) श्वन् (m.), *human d.* श्वनरः, Mah. ; *let go the d.s* विमुच्यन्तां श्वानः, K. ; *all that*

will go to the d.s : तत् सर्वं शुनो गच्छति, M. VIII. 90. Ph. : *hunting-d.* श्वाखेटिकः ; *mad-d.* अलर्कः. II. A constellation : *श्वनक्षत्रम्.

Dog (v.) : मृग्यति or मृगयते (मृग्, c. 4. and 10.).

Dog-brier, Dog-rose : जवा,-पुष्पः.

Dog-cart : *लघुयानम्.

Dog-cheap : अत्यन्तस्वल्पमूल्यः (ल्या, ल्यं) or -सुलभः (भा, भं).

Dog-day : *श्वदिनम् ; श्वारः.

Doge : प्रधानदण्डनायकः.

Dog–fancier : (1) श्वपोषकः, K. ; (2) श्वग्राहिन् (m.), M. n.

Dog-fish : हाङ्गरः (?) : v. shark.

Dogged : कर्कशः (शा, शं) : v. sullen, obstinate.

Doggedly, Doggedness : v. sullenly ; sullenness.

Doggerel : i. e. *d. poetry* : कुकविता.

Doggish : *d. fellow* श्वनरः, Mah. : v. churlish.

Dog-grass : तृणविशेषः.

Dog-latin : म्लेच्छलाटिनम् (?).

Dogma : I. A doctrine : q. v. : मतम्. II. In bad sense : प्रलापः, D. s. ; साहसवादः (?).

Dogmatic, Dogmatical : I. Lit. : expr. by comp. II. In bad sense : Ph. *d. assertion* प्रलपितं or जल्पितं (?) ; *d. person* प्रलापिन् (?).

Dogmatically : (1) साहसेन ; (2) धार्ष्ट्येन ; (3) विना प्रमाणेन.

Dogmatism : (1) प्रलापप्रियता ; (2) साहसवादित्वम् (?).

Dogmatist : प्रलापप्रियः (?) ; साहसवादिन् (?).

Dogmatize : (1) प्रलपति (लप्, c. 1.) (?) ; (2) साहसेन वदति (वद्, c. 1.) (?) ; (3) जल्पति (जल्प्, c. 1.) (?), *Vyâsa d.d* : व्यासो जजल्प, N.

Dogstar : *श्वनक्षत्रं, and sim. comp.s.

Dog-wood : वृक्षविशेषः.

DOILY : v. NAPKIN.

DOING (subs.) : कर्मन् (n.) : v. DEED.

DOLE (subs.) : I. A part : q. v. : अंशः. II. Alms : q. v. : दानम्. III. Grief : q. v. : शोकः.

DOLE, DOLE OUT (v.) : वितरति (तृ, c. 1.).

DOLEFUL : सशोकः (का, कं) : v. MOURNFUL.

DOLEFULLY : सशोकम् : v. MOURNFULLY, SADLY.

DOLEFULNESS : सशोकता : v. SADNESS ; GRIEF.

DOLL : (1) पुत्रकः or पुत्रिका, Ku. I. 29. ; (2) पाञ्चालिका, (3) पुत्तली ; (4) शालभञ्जिका ; (5) दारुगर्भा.

DOLLAR : मुद्राविशेषः ; *दलारः.

DOLOROUS : शोकपरिप्लुतः (ता, तं) : v. SAD.

DOLOUR : शोकः : v. GRIEF.

DOLPHIN : I. A fish : *दाल्फिणः. II. A constellation : धनिष्ठा ; श्रविष्ठा.

DOLT : जड़ः : v. BLOCKHEAD.

DOLTISH : जड़ः (डा, डं) : v. STUPID.

DOMAIN : अधिकारः : v. DOMINION, ESTATE.

DOME : I. A house : हर्म्यम्. II. A cupola : अर्द्धगोलशृङ्गम् (?).

DOMESTIC : I. Belonging to a house : (1) by comp., *d. affluence* गृहभूतिः, Mu. ; (2) गृह्यः (ह्या, ह्यं), *d. fire* गृह्यो वह्निः, Vi. ; (3) गृहजः (जा, जं), गृहोत्पन्नः (न्ना, न्नं) (born in the home), *d. bullocks* गृहोत्पन्नौ वृषभौ, P. II. Not wild : (1) ग्राम्य (f. म्या) ; (2) ग्राम- in comp., *d. fowl* ग्रामकुक्कुटः, M. III. Intestine : q. v. : अन्तर्- in comp. IV. Fond of home : गृहप्रियः (या, यं).

DOMESTIC (subs.) : गृहदासः (f. सी) : v. SERVANT.

DOMESTICATE : गृहासक्तं (f. क्तां) करोति (?) : v. TO TAME.

DOMESTICATED : कृतगृहासङ्गः (ङ्गा, ङ्गं) (?) : v. DOMESTIC.

DOMICILE : निवास: : V. ABODE, HOME.

DOMICILIARY ; निवास- in comp. "*d. visit*" निवासदर्शनम् (?).

DOMINANT (adj.) : प्रबल: (ला, लं). *To be d.* : V. TO DOMINATE.

DOMINATE : शास्ति (शास्, c. 2.) : V. TO RULE, GOVERN.

DOMINATION : शासनम् : V. RULE, SWAY.

DOMINEER : (1) शास्ति (शास्, c. 2.) (= to rule) ; (2) कदर्थयति (अर्थ्, c. 10.) (= to oppress).

DOMINEERING (adj.) : उद्धत: (ता, तं) : V. HAUGHTY, BOLD.

DOMINICAL : ऐश: (शी, शं) (?). Ph. *d. day* भट्टारकवार:.

DOMINICAN : *डोमनिक: (की, कं).

DOMINIE : I. A school master : q. v. II. A parson : q. v.

DOMINION : I. Authority, power : q. v. : आधिपत्यम्. II. In pl. kingdom, country : q. v. : राज्यम् ; विषया: (m. pl.).

DOMINOS (pl.) : a game : *चतुरस्रक्रीडा.

DON : भर्तृ (m.) (in addressing) : V. GRANDEE.

DONATION : दानम् : V. GIFT, GRANT.

DONATIVE : दानम् : GIFT, PRESENT.

DONJON : गुप्ति: (?).

DONKEY : खर: : V. ASS, MALE.

DONOR : दातृ (f. त्री) : V. GIVER.

DOOLY : दोला.

DOOM (subs.) : I. Sentence : दण्डाज्ञा. II. Lit. . परिणाम:.

DOOM (v.) : I. To condemn : दण्डयति (दण्ड्, c. 10.). II. To destine : Ph. *only d.ed to distress* : केवलदु:खभाजनम्, K. : V. FATED.

DOOMSDAY : महाविचारदिनं, and sim. comp.s (?).

DOOMSDAY-BOOK : *ईंलण्डीयभूमिपत्रिका "विजय" राजाज्ञया संगृहीता.

DOOR : (1) द्वारं (lit. and fig.), *near the d.* : द्वारोपान्ते, Mc. ; *to open a d.* : द्वारं विवृणोति, Ku. ; *shut the back d.* : पिधेहि पक्षद्वारकं, Mr. II. ; *d.s*

of income broke down : आयद्वाराणि व्यशीर्यन्त, D. VIII. ; *death's d.* : मृत्युद्वारम्, H. ; (2) द्वार् (f.) (rare, except in the loc.), *who is at the d.* : कोऽयं द्वारि तिष्ठति, Mu. II. ; (3) कपाट (टं, ट : (mn.) (the leaf of a d.). Ph. : *from d. to d.* : गृहाद्गृहम्, D. ; (b) *in d.s* गेहे, U. ; (c) *out of d.s* बहिः ; *next d. to* (i. e. bordering on) अनन्तर: (रा, रं) ; "*the fault lies at my d.* *द्वारे मे वर्तते दोषः.

DOOR-KEEPER : (1) द्वारपालः ; (2) द्वारिन् (m.) ; (3) द्वाररक्षकः ; (4) दौवारिकः, B.

DOOR-POST : द्वारस्तम्भः.

DOOR-SILL : (1) द्वारपिण्डी ; (2) देहलिः,-ली) (f.).

DOOR-WAY : द्वारम् : v. DOOR.

DORIAN, DORIC : *डौरः (रा, रं).

DORMANT : I. Lit. : सुप्तः (प्ता, प्तं). II. Fig. : v. OBSOLETE, HIDDEN.

DORMITORY : (1) शय्यागृहम् ; (2) शयनगृहम् ; and sim. comp.s.

DORMOUSE : *वृक्षमूषिकः.

DORSAL : (1) पृष्ठ- in comp., *d. bone* पृष्ठवंशः ; (2) पृष्ठ्यः (ष्ठ्या, ष्ठ्यं).

DOSE (subs.) : expr. by circum., *should give this medicine in d.s. of three rattis* रसमिमं रक्तिकात्रयमितं दद्यात्, Bha. ; *should increase the d, every day by one ratti* प्रतिदिनं तस्यैकैकां रक्तिकां वर्द्धयेत्, Bha.

DOSE (v.) : i. e. to prepare or give d.s. : expr. by circum.

DOT (subs.) : बिन्दुः.

DOT (v.) : I. Lit. : बिन्दुना चित्रयति (चित्र्, c. 10.). II. To diversify : "*d'ed with cottages*" इतस्ततः कुटीरैः समलङ्कृतः.

DOTAGE : जराजीर्णेन्द्रियता ; जरा (=decrepitude).

DOTARD : जराजीर्णेन्द्रियः (या, यं).

DOTE UPON (v.) : अत्यन्तानुरागवत् (f. ती) (with loc.).

DOTINGLY : I. Fondly : अत्यन्तानुरागेण. II. Foolishly : q. v.

DOUBLE (adj.) : I. Two-fold : (1) द्वि- in comp. ; (2) द्विकः (का, कं).

II. As much again : द्विगुण: (णा, णं), *d. pay* द्विगुणवेतनम्. III. In pairs : द्वन्द्वीभूय. IV. Deceitful, ambiguous : q. v. : perh. द्वि- in comp., *having a d. meaning* द्व्यर्थ: (र्था, र्थं), Va.

DOUBLE (subs.) : I. Twice as much : द्विगुणम्. II. A trick : q. v. III. Companion : q. v.

DOUBLE (v.) : I. Lit. : द्विगुणीकरोति. II. To be d. of : द्विगुण: (णा, णं). III. To up : द्विभङ्गिं करोति (?). Ph. : *to d. a cape* *प्रलम्बं लङ्घयति.

DOUBLE (v. i.) : I. Lit. : द्विगुणीभवति. II. To return : परावर्तते (वृत्, c. 1.). III. To play false : छलनां करोति.

DOUBLE-BARRELED : *द्विनाल: (ला, लं).

DOUBLE-DEALER, DOUBLE-DEALING : V. DECEITFUL.

DOUBLE-DEALING (subs.) : V. DECEIT, ARTIFICE.

DOUBLE-ENTENDRE : द्व्यर्थ: (र्था, र्थं), Va.

DOUBLE-FACED : prob. द्विमुख: (खा, खं) : V. DECEITFUL.

DOUBLE-HEADED : द्विशिरस् (mfn.), and sim. comp.

DOUBLE-LOCK (v.) : *तालकद्वयेन पिदधाति (धा, c. 3.).

DOUBLE-TONGUED : द्विजिह्व (f. ह्वा) (lit. and fig.), Si. I. 63.

DOUBLET : I. A pair : q. v. : युग्मम्. II. A vest : चोल:,-क:.

DOUBLY : (1) द्वि: ; (2) द्विगुणम्.

DOUBT (v.) : (1) संशेते (शी, c. 2.), *was d.ingly received by the kings* संशय्य नृपै: प्रपन्न:, Ki. ; (2) संदिग्धे (दिह्, c. 7.), *a man alone d.s in things to be done* : एक: सन्दिग्धे कार्यवस्तुनि, Si. ; (2) शङ्कते, आ-, वि-, (शङ्क्, c. 1.) (=to apprehend), *from whom (you) d. disgrace* : यतोऽवधीरणां विशङ्कसे, Sa. ; (4) न प्रत्येति (इ, c. 2.) (= not to believe : q. v.).

DOUBT (subs.) : (1) संशय:, *without d.* : असंशयम्, Sa. ; *I have only one d. about (his) form* : रूपे मे संशयस्त्वेक:, Mah. ; (2) सन्देह:, *he is in d. even of our marriage* : [आर्यस्य] परिणय एव सन्देह:, Sa. v. ; (3)

शङ्का, आशङ्का (apprehension), *I will remove your d.* : तवाशङ्कामपनेष्यामि, Sa. v.

Doubter : (1) संशयितृ (m.) ; (2) सन्देग्धृ (m.).

Doubtful : (1) सन्दिग्ध: (ग्धा, ग्धं), *d. as (in this verse)* सन्दिग्धं यथा, Kav. ; (2) सांशयिक: (की, कं) ; (3) सन्देहयुक्त: (क्ता, क्तं) ; (4) संशयापन्न: (न्ना, न्नं) ; (5) शङ्कनीय: (या, यं). *To be d.* : i. e. to have doubts v. DOUBT.

Doubtfully : (1) ससन्देहम् ; (2) ससंशयम् ; (3) सन्दिग्धम्.

Doubtingly : (1) संशय्य ; (2) सन्दिह्य ; (3) साशङ्कम्.

Doubtless : नि:सन्देह: (हा, हं) : v. UNDOUBTED.

Doubtlessly : नि:सन्देहम् : v. UNDOUBTEDLY.

Douceur : पारितोषिकम् : v. PRESENT, GIFT.

Dough : पिष्टगोधूमचूर्णपिण्ड: (?).

Doughty : विक्रान्त: (न्ता, न्तं) : v. VALIANT, ILLUSTRIOUS.

Dove : I. Lit : कपोत:. II. Fig. : v. DARLING.

Dove-cot : (1) कपोतपालिका ; (2) विटङ्क: (rare), Vi.

Dove-tail (subs.) : *कपोतपुच्छबन्ध:.

Dove-tail (v.) : v. TO UNITE ; FIT.

Dowager : विधवा (= widow : q. v.).

Dower (subs.) : I. Any gift : दानम्. II. Woman's : यौत(तु)कं, *mother's d.* : मातुर्यौतकम्, M.

Dowered : यौत(तु)कवती, and sim. comp.s.

Dowerless : यौतुकहीना (a d. woman) ; निर्धन: (ना, नं) (=poor).

Down (subs.) : i. e. soft hair : कोमलरोमन् (n.) (?). *Eider-d.* हंसतूलं (?), D.

Down (subs.) : I. A bank : स्थलम्. II. Low ground : निम्नं or निम्नप्रदेश:, *ups and d.s* : निम्नोन्नतानि, H. ; *on the road having ups and d.* मार्गे नतोन्नतभूमिभागे, Sa. III. Fig., d. fall : पात:, *ups and ds. of men* : पातोत्पाता मनुष्याणाम्, H.

DOWN (prep.) : I. Below : expr. by adv. II. D. the same line : gen. not expr. : *d. the stream* : अनुस्रोतस्.

DOWN (adv.) : अधः, *for which it does not go d.* : येन नेयमियादधः, Go.; *looking d.* : अधोऽवलोक्य, Ana.; (2) नीचैः, *goes up and d.* नीचैर्गच्छत्युपरि च, Me. Ph. : *"d. with the palace"* : अधः पातय प्रासादम् ; *d. to the present time* अद्य यावत्.

DOWN (adj.) : of trains, etc. : निम्नगामिन्, (f. नी) (?).

DOWNCAST : (1) अधोमुखः (खी, खं), and sim. comp.s, *Karna d. from dejection* : कर्णो दैन्यादधोमुखः, Mah.; (2) विषण्ण (f. ण्णा) (= dejected). Ph. : *with d. eyes* अधोदृष्टि (mfn.), and sim. comp.s.

DOWNFALL : (1) विनिपातः ; (2) अवपातः ; (3) पतनम् ; (4) क्षयः : v. RUIN, DESTRUCTION.

DOWNHEARTED : दीनमनस् (mfn.), Mah. ; and sim. comp.s.

DOWNHILL (adj.) : पातुकः (का, कं) : v. SLOPING.

DOWNRIGHT (adj.) : I. Plain, artless : q. v. : स्पष्टः (ष्टा, ष्टं). II. Open, absolute : स्पष्टः (ष्टा, ष्टं), *d. nonsense* स्पष्टनिरर्थकभाषितम्.

DOWNRIGHT (adv.) : I. Lit. : नीचैः. II. Plainly : q. v. : स्पष्टम्.

DOWNWARD (adj.) : (1) अधोगामिन् (f. नी); (2) पातुकः (का, कं) (= sloping).

DOWNWARDS (adv.) : I. Lit. : अधः : v. DOWN. II. From a remote time : पूर्वेभ्यः (abl. pl.).

DOWNY : I. Lit. : कोमललोममयः (यी, यं) (?). II. Fig., soft, calm : कोमलः (ला, लं).

DOWRY : यौतुकं : v. DOWER.

DOXY : I. In good sense : दयिता. II. In bad sense : बन्धकी.

DOZE : निद्रायते (nomi.), Mal. : v. TO SLEEP.

DOZEN : द्वादशन् (mfn.) : v. TWELVE.

DOZINESS : निद्राशीलता (?) : V. SLEEPINESS.

DOZING, DOZY : निद्राशील: (ला, लं) (?) : V. SLEEPY.

DRAB (adj.) : पिङ्गल: (ला, लं) : V. BROWN.

DRAB (subs.) : I. A slut : बन्धकी. II. A woollen cloth : *द्राब.

DRACHM ; DRACHMA : रूप्यमुद्राविशेष:.

DRAFF : उच्छिष्टं. : V. REFUSE.

DRAFT : I. Draught : q. v. II. A bill of exchange : *निष्कर्षपत्रं : V. BILL.

DRAG (subs.) : I. Of an Indian boat : गुण:. II. A d.-net : आकर्षजालं. III. A hook : आकर्षणी. IV. A carriage : चिप्रयानं (?). V. A harrow : q. v. VI. A break : q. v.

DRAG (v. t.) : I. To draw : q. v. : कर्षति, आ-, (कृष्, c. 1.), *to d. hounds* : कौलेयकानाकर्षति, K. II. To earn : q. v. Ph. : *to d.* or *d. on life* जीवनं वाहयति (c. of वह्).

DRAG (v. i.) : i. e. to hang to the ground : लुठति (लुठ्, c. 6.), H. Ph. *the matter d.'d on for a year* *एकवर्षं चचालार्थ:.

DRAGGLE : V. TO DRAG. *D.-tailed* : V. UNTIDY.

DRAGNET : आकर्षजालम्.

DRAGOMAN : व्याख्यातृ (m.) (?).

DRAGON : *नागसिंह:.

DRAGOON (subs.) : अश्वारोह: (=horseman).

DRAGOON (v.) : I. Lit. : अश्वारोहै: वशीकरोति (कृ, c. 8.). II. Fig., to harass : सम्पीडयति (पीड्, c. 10.).

DRAIN (subs.) : (1) *मलप्रणाली (=sewer) ; (2) जलप्रणाली (=water-course) ; (3) जलनिर्गम: (for the exit of water) ; (4) वम: (= 3), Si.

DRAIN (v. t.) : I. To draw off water : *to d. a marsh* : अनूपप्रदेशस्य जलम् अपकर्षति (कृष्, c. 1.) or अपवाहयति (c. of वह्) or निर्गमयति (c. of गम्).

II. Fig. : (1) चपयति (c. of चि) v. TO EXHAUST ; (2) रिक्तीकरोति v. TO EMPTY. III. To filter : q. v.

DRAINAGE : *जलनिर्गमप्रणाली, and sim. comp.s.

DRAKE : कादम्ब: : v. DUCK.

DRAM : I. Lit. : मानविशेष. II. Drinking : पानं. *D.-drinker* मद्यप: v. DRUNKARD. *D.-shop* : शौण्डिकालय: ; गुण्डापानम्. [Sah.

DRAMA : I. A play : नाटकम्. II. The d. : दृश्यकाव्यं or दृश्यं काव्यम्,

DRAMATIC,-AL : expr. by comp., *d. genius* *दृश्यकाव्यशक्ति: ; *d. composition* दृश्यकाव्यं or -प्रबन्ध:.

DRAMATICALLY : (1) नाट्येन (by representation) ; (2) दृश्यकाव्यानुसारेण (according to drama).

DRAMATIST : (1) कवि: (=poet : q. v.) ; (2) नाटकप्रणेतृ (m.) (?).

DRAMATIZE : नाटकयति (nomi.) (?).

DRAPE : वस्त्रैर्भूषयति, वि-, (भूष्, c. 10.) or मण्डयति (मण्ड्, c. 10.).

DRAPER : क्षौमप्रवस्त्रविक्रेतृ (m.) or विक्रयिन् (m.) (?).

DRAPERY : I. Cloth : क्षौमप्रवस्त्रं (?). II. D.-selling : क्षौमप्रवस्त्रविक्रय: (?). III. For statues, etc. : परिच्छद:.

DRAUGHT : I. Drawing : आकर्ष:,-र्षं. II. Load carrying : धुर्वहनम्. *D.-cattle* : धुर्य: or धुर्वह:. III. Drinking : q. v. : पानं. IV. Delineation : लिखनम्. V. That which is drawn : expr. by circum., "*which brought him a great d.*" *येन बह्वाकृष्टमासीत्. VI. A potion : q. v. VII. A detachment : q. v. VIII. A sketch : q. v. IX. A draft : *निष्कर्षपत्रम्. X. Current of air : ओघ: : v. CURRENT. XI. A drain : मलनिर्गम:. XII. Of ships : Ph. "*a ship of* 12*ft. d.*" *अष्टहस्तजलगामिपोत:. XIII. In pl., a game : अष्टापदक्रीडा (?), *d.-board* अष्टापदम् (?).

DRAUGHTSMAN : I. A drawer : (1) लेखक: ; (2) चित्रकर: (=painter). II. A tippler : मद्यप:. III. For playing draughts : शारि:.

DRAW (v. t.): I. To pull: कर्षति, आ-, (कृष्, c 1.), *d.s a snake out of the basket*: भुजङ्गमाकर्षति पेटिकायाः, V. t.; *d.ing his sword*: खड्गमाकृष्य, Ve. III.; *d.n up to the ear*: आकर्णकृष्टः (ष्टा, ष्टं), R. IX. 57.; *d.ing the sheet rolled up under his arm-pit*: कक्षतलपुटीकृतं पटमाकृष्य, Mr. II.; *to d. a curtain*: जवनिकाम् आकर्षति (?) (there were no sliding curtains among the Hindus). Fig.: *d.n by fame*: यशसाकृष्ट. (ष्टा, ष्टं): V. TO ALLURE. II. To extract: q. v.: निष्कर्षति, *intended to d. money from Kuvera* निष्कष्टुमर्थं चकमे कुवेरात्, R. V. 26. III. To lift: q. v.: उद्धयति (चय्, c. 10.), *d.ing water to quench thirst*: पिपासां प्रतिकर्तुमुदकमुद्धयन्, D. IV. To delineate: लिखति, अभि-, आ-, (लिख्, c. 6.), *the person d.n on the canvas*: पटे लिखितं पुरुषं, D. IV. V. To write: लिखति, अभि-. VI. To deduce: q. v. VII. To require a depth of: Ph. *it d.s six feet of water*: *चतुर्हस्तजले गच्छति. VIII. To gain: q. v. Misc.: *to d. the breast*: स्तनम् आकर्षति (?) or पिबति, B. p.; *to d. an animal*: पशोः क्लोमादीन्यपोहति (after D.); *serpants d. air*: सर्पाः पिबन्ति पवनम्, P.

DRAW (v. i.): I. To pull: आकर्षति. II. To be d.n: आकृष्यते (pass. of कृष्). III. To contract: q. v. IV. To sketch: q. v.

DRAW AWAY: अपकर्षति, वि-, *Chandragupta has been d.n a. from Chánakya*: अपकृष्टश्चाणक्याच्चन्द्रगुप्तः, Mu.

DRAW BACK: I. Trans.: प्रति-कर्षति, प्रत्या-. II. Intrans.: परावर्तते, प्रत्या-, प्रतिनि-, (वृत्, c. 1.): V. TO RETREAT.

DRAW IN: I. To bring in: कर्षति, आ-, वि-, *d.s in fortune*: श्रियं विकर्षति, Ki. II. To entice: q. v.: आकर्षति.

DRAW NEAR OR NIGH: (1) सन्निकर्षति, D. I.; (2) प्रत्यासीदति (सद्, c. 1.), *time for going home d.s n.*: प्रत्यासीदति गृहगमनकालः, K.

DRAW OFF: I. Lit.: अप-कर्षति, आ-, अपा-, *d.ing off the eyes from*

the king : भग्निपालमुखादाकृष्य चक्षुः, K. II. To withdraw, retire : q. v.

DRAW ON : I. To draw in : q. v. II. To draw near : q. v. III. To make a draft : *to d. on the Bank of Bengal* : *वङ्गधनागारात् निष्कर्षति.

DRAW OUT : I. To draw : v. DRAW (I). II. To extract : v. DRAW (II). III. To strech, extend : q. v. IV. To prolong : q. v.

DRAW OVER : prob. समाकर्षति : v. TO BRING OVER.

DRAW TOGETHER : समाकर्षति : v. TO BRING TOGETHER.

DRAW UP : I. Lit. : उत्कर्षति, R. II. To compose : लिखति (लिख्, c. 6.). III. To arrange troops : (1) विन्यस्यति (अस्, c. 4.); (2) विरचयति (रच्, c. 10.).

DRAWBACK : (1) हानिः (= loss) ; (2) प्रत्यूहः (obstacle).

DRAWBRIDGE : *आकर्षसेतुः ; यन्त्रोपेतसंक्रम., Ram. *To close* (*it*) हरति (हृ, c. 1.), Ram.

DRAWEE : of a cheque : *आदिष्टनिष्कर्षः.

DRAWER : I. Lit. : कर्षकः, आ-. II. A painter : लेखकः. III. Of a cheque. : *निष्कर्षकः. IV. A sliding box : *निष्कर्षणी. V. In pl., a garment : जङ्घात्रारः. Ph. *a chest of d s.* : *निष्कर्षपेटिका.

DRAWING (subs.) : I. The act : आकर्षः,-र्षं. II. Delineation : चित्रकर्मन् (n.). III. A picture : q. v. : *whose d. is it* : केनेदं लिखितम्. IV. In lotteries : निःसारणम् (?).

DRAWING-MASTER : चित्रशिक्षकः (?), and sim. comp.s.

DRAWING-ROOM : सभाजनकोष्ठः (?). Ph. *to hold a d.* *सभाजनकोष्ठं करोति.

DRAWL (v.) : मन्दं मन्दम् उदीरयति (ईर्, c. 10.) : v. TO UTTER.

DRAY, DRAY-DART : शकटः.

DRAYMAN : शकटवाहकः.

DREAD (subs.) : त्रासः, वि-, *d.-inspiring* त्रासजननः (नी, नं), Ki. : v. FEAR.

DREAD (adj.) : v. DREADFUL, TERRIBLE.

DREAD (v.) : त्रस्यति, वि-, (त्रस्, c. 4.) (with abl.) : v. TO FEAR. Ph : *d.ing me* : मत्त्रासात्, Ve.

DREADED (adj.) : घोर: (रा, रं) : v. FORMIDABLE.

DREADFUL : (1) भीषण (f. णा) ; (2) दारुण, नि-, (f. णा) ; (3) घोर: (रा, रं) ; (4) त्रासावह: (हा, हं).

DREADFULLY : (1) घोरं ; (2) दारुणं ; (3) भीषणम्.

DREADFULNESS : (1) भीषणत्वं ; (2) दारुणत्वं, नि- ; (3) घोरता.

DREADLESS : निर्भय: (या, यं) : v. FEARLESS.

DREAM (subs.) : I. Lit. : (1) स्वप्न:, *to have a bad d.* दु:स्वप्नं पश्यति, D. VIII. ; (2) सुप्ति: or सुप्तिका, *pleasant d.* : सुखसुप्तिका, Sa. IV. Ph. *to speak in d.* : उत्स्वप्नायते (nomi.), U. II. Fig. Ph. *pleasures are but d.s* कामा: स्वप्नोपमा:, Ki. XI. 34.

DREAM (v.) : I. Lit. : (1) स्वप्ने पश्यति (दृश्, c. 1.) (=to d. of something), *d.t that the moon had entered into the mouth of Vilasavati* : स्वप्ने विलासवत्या आनने शशिनं प्रविशन्तमद्राक्षीत्, K. ; (2) स्वप्नं पश्यति (= to have a d.), II. Fig. : ध्यायति (ध्यै, c. 1.) (=to meditate). *To d. away* or *out* : of time : मिथ्याचिन्तया कालं क्षिपति (क्षिप्, c. 6.).

DREAMER : I. Lit. : स्वप्नदर्शिन् (f. नी). II. Fig. : उन्मत्त: (त्ता, त्तं) (?).

DREAMLESS : (1) वीतस्वप्न: (प्ना, प्नं) ; (2) स्वप्नशून्य: (न्या, न्यं) ; etc.

DREAMY, i. e. dreamlike : स्वप्नोपम: (मा, मं), and sim. comp.s.

DREAR : V. DREARY.

DREARILY : (1) घोरं ; (2) निरानन्दं (= cheerlessly).

DREARINESS : घोरता : v. DESOLATION, CHEERLESSNESS.

DREARY : घोर: (रा, रं) : v. DESOLATE.

DREDGE : आकर्षणी (?).

DREGS : I. Lit. : मलं. II. Fig. : उच्छिष्टम् : v. REFUSE.

DRENCH (subs.) : पानं : v. DRINK.

DRENCH (v.) : I. To make to drink : पाययति (c. of पा). II. To moisten, wet : q. v. : क्लेदयति (c. of क्लिद्). Ph. : *although I was d.ed with sweat* स्वेदसलिलस्नातापि, K.

DRESS (subs.) : वेष or वेश:, *take away the hunting d.* मृगयावेशमपनयन्तु, Sa. ; (2) नेपथ्यं (rare), *with marriage d.* वैवाहिकेन नेपथ्येन, Ma. VI. : V. CLOTHES, GARMENTS.

DRESS (v. t.) : I. To clothe : q, v. : (1) वेषयति (c. of विष्) (= to d. another), *d.ing Samba with female d.* : साम्बं स्त्रीवेषैर्वेषयित्वा, B. p. ; (2) वेषं विदधाति (धा, c. 3.) M. n. ; or विरचयति (रच्, c. 10.), *d.ed*: विरचितवेषः, R. v. 76. ; (3) वेषं बिभर्ति (भृ, c. 3.), (= to d. one'sself), R. Ph. *d.ed as Vasavadatta* : वासवदत्तावेशधारिणी, Ra. III. II. Of the hair : (1) रचयति, वि-, *d. the hair* केशरचनां कुर्वन्ति, Ri. IV. 15. ; (2) कल्पयति, आ-, (क्लृप्, c. 10.), *here [they are] d.ing the mane of horses* : इतो इतोऽश्वानां केशकल्पना क्रियते, Mr. IV. ; (3) संस्करोति (कृ, c. 8.). III. Of food, etc. : संस्करोति, *I also know how to d. food* : अन्नसंस्कारमपि जानामि, Mah. IV. Of wounds : शोधयति (c. of शुध्), Bha. : V. TO BIND UP. [*संस्करणी.

DRESSER : I. One who dresses : प्रसाधकः (f. धिका). II. A table :

DRESSING (subs.) : I. Dress : q. v. II. For a wound : लेपः, प्र-, वि-. III. Of food : संस्कारः (?). IV. Belabouring : V. TO BELABOUR, THRASH. Comp.s : (a) *d.-gown* *प्राक्प्रसाधनवेषः ; (b) *d.-room* प्रसाधनकोष्ठः (?) ; (c) *d.-table* : *प्रसाधनमेजः.

DRIBBLE : चरति (चर्, c. 1.) : V. TO TRICKLE.

DRIBBLET : कणः, *in d.s.* कणशः : V. DROP.

DRIFT (subs.) : I. That which is driven : (1) प्रवाहः ; (2) राशिः (= heap : q v.). Ph. : *under the d. of* = impelled by : V. TO IMPEL. II. Course : q. v. III. Purport : q. v. : (1) भावः ; (2) तात्पर्यम्.

DRIFT (v. t.) : नुदति (नुद्, c. 6.) : V. TO DRIVE.

DRIFT (v. i.) : नुद्यते (pass. of नुद्) ; उह्यते (pass. of वह्) ; etc.

DRILL (subs.) : I. For boring : वेधनी : V. GIMLET. II. Of soldiers : सैन्यव्यायामः, Ka.

DRILL (v. t.) : I. To bore : q. v. : विध्यति (व्यध्, c. 4.). II. To train and excercise troops : Ph. *should d. the soldiers every d.* : अन्वहं सैन्यव्यायामं कारयेत् (c. of कृ), Ka. XVI. 18.

DRILLING (subs.) : स्थूलकार्पासपटविशेष.

DRINK (v.) : पिबति (पा, c. 1.), *while they were d.ing there* : पिबतां तत्र वै तेषाम्, V. p. ; *d.ing maireya liquor* : मैरेयं मधु पीत्वा, B. p. Ph. : *he d.s* (= a drunkard : q. v.) स पानं करोति ; *we d. to your health* : *तव स्वास्थ्याय पिबामः. *D. off* or *up* : (1) नि-पिबति ; (2) उत्-चुलुम्पति, Vi. v. *D. in* : V. TO IMBIBE.

DRINK (subs.) : (1) पानीयम् ; (2) पेयम् ; (3) पानम्, *bring me d. quick* : पानमाहर मे क्षिप्रम्, Mah. *D.-money* : सुरामूल्यम्, Sa. v. *To take to d.* आसवम् आसेवते, D.

DRINKABLE : (1) पेयः (या, यं) ; (2) पानीयः (या, यं).

DRINKER : यः (या, यत्) पानं करोति : V. DRUNKARD.

DRINKING : पानम्, *excessive d.* : अतिपानम्, Ki. ; *great d. began* : प्रावर्तत महापानम्, Mah. *D.-vessel* पानपात्रं, and sim. comp.s. *D.-assembly* : पानगोष्ठी, D. *D.-place* प्रपा, Mah.

DRIP (subs.) : I. Dropping : पातः II. Eaves. : स्यन्दनिका.

DRIP (v. t.) : गालयति (c. of गल्), *I will d. this cloth on her* : एतच्चीवरमस्या उपरि गालयिष्यामि, Mr.

DRIP (v. i.) : (1) क्षरति (क्षर्, c. 1.) ; (2) गलति (गल्, c. 1.) : V. TO OOZE.

DRIPPING (subs.) : रसः, *d.-pan* : *रसधारिणी.

DRIVE (v. t.) : I. To impel : (1) प्रेरयति (ईर्, c. 10.), *d.n by contrary wind* : प्रतिवातप्रेरितः (ता, तं), D. VI. ; *d. the horses fast towards the N. E.* : ऐशानीं दिशं प्रति प्रेरयाश्वानाशुगमनाय, V. I. ; (2) नुदति or नोदयति, प्र-, (नुद्, c. 6. and 10.), *d.n by fate* नियत्या नोदिताश्चः, Si. XX. 2. ; *d.n by the charioteer* : सारथिसम्प्रणुन्न, Ku. XVII. 10. ; (3) चोदयति, प्र-, सं-, (चुद्, c. 10.), *drove the horses on level ground* : समे

देशे इयान् प्राचोदयत्, Mah. ; (4) वाहयति (c. of वह्), *don't d. the car मा तावत् प्रवहणं वाहय*, Mr. vi. ; (5) चालयति, परि-, (c. of चल्) (=cause to move), *in d.ing chariots* : रथस्य परिचालने, Nil. Ph. : *I will d. you to your house* : रथेन त्वां गृहं नयामि or प्रापयामि ; *to d. a nail* : कीलं प्रवेशयति (c. of विश्). II. To hunt : q. v. III. To follow, carry on : q. v. IV. To force : q. v.

Drive (v. i.) : I. To be impelled : expr. by the pass. of verbs given under *drive* (v. t.) (1). II. To rush : q. v. : निष्पतति (पत्, c. 1.). III. To go by a carriage : रथेन गच्छति, चलति : v. TO GO, MOVE. IV. To d. at : अभिसन्दधाति (धा, c. 3.) : v. TO AIM, STRIVE.

Drive away : (1) निर्-अस्यति अप्-, (अस्, c. 4.) (=cast away) ; (2) निर्-सारयति, अप-, (c. of सृ) ; (3) निर्-धूनोति, अव-, वि-, (धू, c. 5.) (= shake off).

Drive off : निःसारयति : v. DRIVE AWAY.

Drive out : (1) निर्वासयति (c. of वस्) v. TO BANISH ; (2) निःसारयति (c. of सृ), *drove the son out of the country* : देशान्निःसारयामास सुतम्, B. p. ; (3) निरस्यति (अस्, c. 4.) v. TO DISPEL.

Drive (subs.) : I. The excercise : expr. by verb : *gone out to take a d.* : वायुसेवनार्थं रथेन निर्गतः. II. A place for d. : रथ्या (?).

Drivel (subs.) : I. Slaver : लाला. II. Nonsense : q. v.

Drivel (v.) : I. To slaver : लालायते (nomi). II. To dote : *d.ing* : लालायितः (ता, तं).

Driveller : I. Lit. : लालास्रवः. II. Fig. : v. IDIOT.

Driver : (1) वाहकः, *d. of a carriage* : प्रवहणवाहकः, Mr. ; (2) यन्तृ (m.) (=moderator : of animals) *elephant-d.* : यन्ता गजस्य, Ki.

Drizzle : *when it was d.ing* मन्दं मन्दं प्रवर्षति पर्जन्ये, P. ; v. TO RAIN ; GENTLY.

Drizzly : *d. weather* : i. e. raining : expr. by circum.

Droll (adj.) : हास- or हास्यकरः (री, रं), and sim. comp.s.

Droll (subs.) : (1) वैहासिकः ; (2) भण्डः.

Drollery : परिहासः : v. FUN, HUMOUR.

Dromedary : एककङुद्दः ; भारविकीष्टः.

Drone (v.) : I. To idle, loiter : q. v. II. To hum : हुङ्करोति.

Drone (subs.) : I. As non-working bee : मधुकरः. II. An idler : q. v. III. A noise : हुङ्कृतम्.

Dronish : अलसः (सा, सं) : v. IDLE, LAZY.

Droop (v.) : I. To hang down : q. v. : अवनमति (नम्, c. 1.), *d.ing of lotus* : पङ्कजावनतिः, M. n. II. To fade, decline : q. v. : (1) सीदति, अव-, नि-, (सद्, c. 1.), *my limbs are d.ing* : सीदन्ति मम गात्राणि, G.

Droopingly : i. e. dejectedly : विषण्णः (ण्णा, ण्णं).

Drop (subs.) : I. A liquid globule : (1) बिन्दुः, *two or three d.s of water* द्वित्राः पयोबिन्दवः, J. ; (2) पृषत् (n.) or पृषतः (rare). II. The smallest portion of a fluid : (1) कणः ; (2) शीकरः, *the breast covered with d.s of blood* शोणितशीकरव्यगितभुजान्तरः, Ki. III. An ear-ring : q. v. : कुण्डलम्.

Drop (v. t.) : I. To let fall in d.s : (1) क्षरति (क्षर्, c. 1.), *d.ping the rutting juice* : मदं क्षरन्तः, Ki. ; (2) by subs., *nectar-d.ping* : अमृतबिन्दुनिस्यन्दिन् (f. नी), K. II. To let fall : पातयति, नि-, अव-, (c. of पत्), *to d. on Vairodhaka* : वैरोधकस्योपरि निपातनाय, Mu. III. To leave off : q. v. : संहरति, उप-, (हृ, c. 1.), *d. it* संह्रियतामियं, K. IV. To communicate : q. v. V. To send : q. v. Ph. : *"d.ped" deer* बिन्दुभिर्युक्तो मृगः, A. r.

Drop (v. i.) : I. To fall in d.s : expr. by subs., *by the d.ping of water* जलबिन्दुनिपातेन, H. II. To fall : पतति, नि-, (पत्, c. 1.), *Nakula has d.'d down on the ground* : नकुलः पतितो भुवि, Mah. III. Fig. : to come out : q. v. : निर्-एति (इ, c. 2.). IV. To cease : q. v.

Drop-scene : *उपसंहारजवनिका.

Dropsical : वातश्वयथुपीडितः (ता, तं) (?).

Dropsy : वातश्वयथुः (?) ; उदरी (= ascites).

Dross : I. Of metals : मलं (mn.). II. Fig. : उच्छिष्टं : v. REFUSE.

Drossy : समलः (ला, लं) (?) : v. IMPURE, WORTHLESS.

Drought : I. Aridity : (1) अनावृष्टिः ; (2) अवग्रहः. II. Thirst : q. v.

Droughty : शुष्कः (ष्का, ष्कं) : v. DRY, PARCHED.

Drove : यूथं : v. HERD.

Drover : पशुपालः : v. HERDSMAN.

Drown (v. t.) : I. To deluge : q. v. : प्लावयति (c. of प्लु). II. To kill by immersion : (1) जले निमज्जयति,-ते (c. of मस्ज्) (= to plunge : when the sense is clear), *will d. you soon like a vessel of stone* : पाषाणनौरिव निमज्जयते पुरा त्वां, Ku. ; (2) जले मज्जयित्वा व्यापादयति (c. of पद्) v. TO KILL.

Drowned, to be : I. To perish in water : (1) निमज्जति (मस्ज्, c. 1.) (when the sense is clear), *I don't know whether Ratnodbhava was d. there or reached the coast* रत्नोद्भवस्तत्र निमग्नो वा तीरमगमद्वा न जानामि, D. ; (2) by circum. II. Fig. : निमज्जति.

Drowsily : (1) निद्रालसः (सा, सं) v. SLEEPILY ; (2) आलस्येन v. SLOTHFULLY.

Drowsiness : I. Lit. : (1) निद्रा (= sleep), *overcome with d.* निद्रयाभिभूतः ; (2) सुषुप्सा v. SLEEPINESS. II. Slothfulness : q. v. : आलस्यं.

Drowsy : I. Sleepy : q. v. : निद्रालु (mfn.). II. Soporific : निद्रादः (दा, दं) (?). III. Dull, stupid : q. v.

Drub (v.) : लगुडेन ताडयति (तड्, c. 10.) : v. TO BEAT, CUDGEL.

Drub (subs.) : (1) यष्ट्याघातः ; (2) लगुडप्रहारः ; etc.

Drudge (subs.) : निकृष्टकर्मकरः (?), and sim. comp.s.

DRUDGE (v.) : निकृष्टकर्मसु आत्मानम् आयासयति (c. of यस्) (?).

DRUDGERY : निकृष्टकर्माणि (?), and sim. comp.s.

DRUG (subs.) : (1) औषधं (= medicine : q. v.) ; (2) औषधि: (= plants used in their composition).

DRUG (v.) : I. Intrans. : औषधं ददाति. II. Trans. : मिश्रयति (मिश्र्, c. 10.) : v. TO MIX.

DRUGGET : स्थूलप्रावार: (?).

DRUGGIST : (1) औषधविक्रेतृ (m.) (?) ; (2) औषधीयद्रव्यविक्रेतृ (m.) (?).

DRUID : *द्रुत:. *D.-ism* : *द्रुतत्वं.

DRUM (subs.) : (1) मृदङ्ग: ; (2) पटह: ; (3) दुन्दुभि: ; (4) डिण्डिम: (a small d.), *beat the d.* आहत डिण्डिमं, Mr.

DRUM (v.) : I. Lit. : मृदङ्गं वादयति (c. of वद्), ताडयति (तड्, c. 10.), etc. II. To throb : कम्पते (कम्प्, c. 1.).

DRUM OUT : सपटहताडं निर्वासयति (c. of वस्).

DRUMMER : (1) मार्दङ्गिक: ; (2) पटहताडक:, and sim. comp.s.

DRUMSTICK : दण्ड: (= stick).

DRUNK : (1) मत्त: (त्ता, त्तं), *half d.* : मध्येन मदेन मत्त:, Ni. ; *in the fourth stage (a man) d. is worse than dead* चतुर्थे तु मदे मूढो मृतादप्यपरो मत:, Ni. ; (2) मदोन्मत्त: (त्ता, त्तं) ; (3) क्षीव: (वा, वं), परि-, *d. with the blood of Dussashana* : क्षीवो दु:शासनासृजा, Ve. Ph. : *I got d.* मदेनास्पृश्ये ; *being d.* उपोढमद:, D. II.

DRUNKARD : (1) सुराप: ; (2) मद्यप: ; (3) पानप:, Mah. ; (4) पानशौण्ड:, R.

DRUNKEN : मत्त: (त्ता, त्तं), *the d. fell* मत्ता: परिपतन्ति स्म, Mah. : v. DRUNK.

DRUNKENNESS : (1) मत्तता ; (2) मदोन्मत्तता ; (3) मद: ; (4) क्षैव्यं or क्षीवता (rare).

DRY (adj.) : (1) शुष्क: (ष्का, ष्कं) (in all the senses of the English word), *a heap of d. leaves* शुष्कपत्रसञ्चय:, Mr. ; *when it becomes d.* :

घर्षिन् शुष्के, V. ; *d. grinding* शुष्कपेषः, B. ; *d. altercation* शुष्कविग्रहः, B. p. ; (2) परि-शुष्कः, सं-, उत्-, वि-, (ष्का, ष्कं). Ph. : *d. land* : स्थलम् ; *d. measure* : *शुष्कमानं ; *d. wine* *शुष्कासवः.

Dry (v. t.) : (1) शुष्कं (f. ष्कां) करोति, *where shall I spread and d.* [*this cloth*] कुत्र प्रसार्य शुष्कं करिष्यामि, Mr. viii. ; (2) शोषयति (c. of शुष्), *should d. the body with penances* : तपसा शरीरं शोषयेत्, V. s.

Dry (v. i.) : शोषमेति (इ, c. 2.), याति (या, c. 2.), व्रजति (व्रज्, c. 1.), गच्छति (गम्, c. 1.), *and the ponds dried* : ययुः शोषं सरांसि च, V. p. : v. to dry up. [S. c.

Dry up (v. i.) : शुष्यति (शुष्, c. 4.), *that branch dries up* : सा शाखा शुष्यति,

Dry up (v. t.) शोषयति, वि-, परि-, उत्-, सं-, (c. of शुष्), *is like d.ing up the ocean* : समुद्रस्येव शोषणम्, Mah.

Dryad : वनदेवता.

Dry-eyed : prob शुष्कनेत्रः (त्रा, त्रं) : v. tearless.

Dryness : शुष्कता, परि-, वि-, सं-.

Dry-nurse : अस्तन्यपायिनी धात्री.

Dry-point : सूचिविशेषः.

Dry-shod : शुष्कपादः (दा, दं), and sim. comp.s.

Dual : *but why (you have used) the d. number* : द्विवचनन्तु कथम्, U. vi.

Duality : (1) द्वित्वम् ; (2) द्वैतम्.

Dub (v.) : (1) करोति (=to make) ; (2) कीर्त्तयति (=to glorify).

Dubious : संदिग्धः (ग्धा, ग्धं) : v. doubtful.

Dubiously : ससंदेहं : v. doubtfully.

Dubiousness : संदिग्धता : v. doubtfulness.

Ducal : *डिउकीयः (या, यं) ; उपराजकीयः (या, यं).

Ducat : *डिउकीयमुद्रा ; उपराजमुद्रा.

Duchess : *डिउकी ; उपराज्ञी.

Duchy : *उपराज्यम्.

DUCK (subs.): I.* Lit.: (1) कादम्बः; (2) कलहंसः. II. A darling: जातकः (f. का).

DUCK (v.): V. TO PLUNGE, NOD.

DUCKER: I. A plunger, diver: q. v. II. A fawner: q. v.

DUCKLING: कादम्बशावः: v. DUCK.

DUCT: नाडिः: v. also PASSAGE.

DUCTILE: विनेयः (या, यं): v. DOCILE.

DUCTILITY: विनेयता: v. DOCILITY.

DUDGEON: मन्युः, *in d.* समन्यु (mfn.): v. ANGER.

DUE (adv.): सरलम्, *d. east*: सरलपूर्वः (र्वा, र्वं) (?).

DUE (adj.): I. Owed: (1) देयः (या, यं) (=to be given); (2) प्राप्यः (प्या, प्यं) (= to be received). II. Proper, fit: q v.: उपयुक्तः (क्ता, क्तं). III. Owing: *the fall of rain is d. to its heaviness* वर्षा पतनं तद्गुरुत्वकारणकम्, V. d.: v. ACCOUNT OF, ON—. Ph. *the mail is d. now*: *अद्य पत्राणि समागन्तव्यानि.

DUE (subs.): I. Lit.: (1) देयम्; (2) ऋणं (= debt). Ph.: *respect is d. to elders* पूज्या गुरवः: v. OUGHT. II. Right: q. v. III. In pl., taxes: शुल्काः.

DUEL: I. Subs.: द्वंद्वयुद्धम्. II. Verb: द्वंद्वयुद्धं करोति.

DUELIST: द्वंद्वयुद्धकारिन् (f. णी); द्वंद्वयोद्धृ (f. द्धी).

DUG (subs.): स्तनः: v. NIPPLE, TEAT.

DUGONG: *शिंशुकः; स्तनन्धयमत्स्यविशेषः.

DUKE: *अधिनायकः; उपराजः; ड्यूकः.

DUKEDOM: *अधिनायकत्वं; उपराज्यम्.

DULCET: मधुरः (रा, रं): v. SWEET.

DULCIMER: तन्त्री (?); वाद्ययन्त्रविशेषः.

DULL (adj.): I. Of intellect: (1) मन्दः (न्दा, न्दं); (2) मूढः (ढा, ढं) (= stupid). II. Of colours, etc.: (1) मन्दः (न्दा, न्दं); *when the d.-*

lighted (moon) was about to set अथास्तमासेदुषि मन्दकान्तौ, B.; (2) मलिनः (ना, नं) (=dark). III. Blunt: q. v.: निस्तेजस् (mfn.). IV. Sad, melancholy: q. v.: विषण्ण (f. ण्णा). V. Flat, insipid: q. v.: अरसः (सा, सं). VI. Heavy, insensible: q. v. VII. Cloudy, dark: q. v.

Dull (v.): I. To stupify: जडीकरोति. II. To blunt: कुण्ठीकरोति. III. To obscure: मलिनीकरोति. IV. To depress: म्लानीकरोति.

Dullard: मूढः: v. FOOL.

Dull-brained, Dull-headed: (1) मन्दधी (n. धि), Ve.; (2) मन्दमति (mfn.), Pra.; (3) स्थूलबुद्धि (mfn.), K.

Dully: (1) मन्दं (=slowly); (2) नीरसं (=insipidly).

Dullness: (1) मान्द्यं (=slowness, dimness); (2) जाड्यं (=stupidity); (3) निस्तेजस्कता (= bluntness, drowsiness); (4) नीरसता (=insipidity).

Duly: I. Fitly: q. v.: यथातथम्. II. In proper time: यथासमये.

Dumb: (1) मूकः (का, कं) (the best equiv.), *deaf and d.* एडमूकः (का, कं); (2) जडः (डा, डं) v. SPEECHLESS. *To strike d.* जडीकरोति.

Dumb-bell: prob. अयोदण्डः, K.

Dumbly: (1) मूकम्; (2) निःशब्दं (=silently).

Dumbness: (1) मूकता; (2) मौक्यं (rare).

Dumb-show: *मूकचेष्टा: v. GESTURE.

Dumfounder: जडीकरोति: v. TO CONFOUND.

Dummy: prob. जडः.

Dump: विषादः: v. SADNESS. *D.ish*: v. SAD, DULL.

Dumpling: a pudding: *apple d.* *आताफल-घर्घरी.

Dumpy: i. e. short and thick: *a d. woman* अनायता स्थूलकाया नारी: v. SHORT, THICK.

Dun (adj.): I. Swarthy: कपिशः (शा, शं). II. Dark, gloomy: q. v.: घोरः (रा, रं).

DUN (subs.) : I. A demand : प्रार्थना. II. One who d.s : उत्पीडकः (?).

DUN (v.) : उत्पीडयति (पीड्, c. 10.). (= to trouble).

DUNCE : स्थूलबुद्धिः : v. FOOL, BLOCK-HEAD.

DUNG (subs.) : (1) विष्ठा ; (2) पुरीषम् ; (3) मलम् ; (4) गूथम्.

DUNG (v.) : I. To void excrement : (1) गुवति (गु, c. 6) ; (2) हदते (हद्, c. 1.). II. To manure : q. v.

DUNGEON : गुप्तिः, Mr. : v. PRISON.

DUNG-HILL : I. Lit. : शकृत्स्तोमः, and sim. comp.s. II. As a term of reproach : नीचयोनिः.

DUNLIN : टिट्टिभः (?) ; पक्षिविशेषः.

DUODECIMO : *द्वादशकः (का, कं).

DUPE (v.) : वञ्चयते (वञ्च्, c. 10.) : v. TO DECEIVE.

DUPE (subs.) : विश्रम्भप्रवणः (=credulous). Ph. : *I was their d.* *अहमासं तेषां कपटभूमिः.

DUPLICATE (subs.) : *द्वितीयः प्रतिलिपिः.

DUPLICATION : द्वैगुण्यम् (?).

DUPLICITY : कपटः : v. DECEPTION.

DURABILITY : (1) स्थायित्वम् ; (2) स्थिरता ; (3) अक्षयता.

DURABLE : (1) स्थायिन् (f. नी) (= lasting, abiding) ; (2) स्थिरः (रा, रं) (=constant) ; (3) अक्षयः (या, यं) (= undecaying).

DURABLY : expr. by adj. or circum. [निरोधः.

DURANCE : I. Duration : q. v. II. Imprisonment : q. v. :

DURATION : I. Durability : स्थितिः, अव-, व्यव-. II. Abidingness : स्थायित्वं. Ph. : *of long d.* दीर्घस्थायिन् (f. नी) ; *of short d.* अचिरस्थायिन् (f. नी).

DURING : (1) by loc. abs., *d. whose reign* यस्मिन् महीं शासति, R. ; (2) by loc., (when = in), *d. youth* यौवनदशायां, H. ; *d. sleep* स्वप्ने, D.

Dusk (adj.) : v. DUSKY.

Dusk (subs.) : I. Lit. : सन्ध्या (= twilight). Ph.: *in the d. of the evening* सायन्तने तमसि. II. A color : मालिन्यम्.

Duskiness : I. Lit. : ईषदन्धकारः. II. Fig. : मलिनता.

Dusky : I. Lit. : (1) तमस्कल्प (f. ल्पा) ; (2) ईषदन्धकारः (रा, रं) ; and sim. comp.s. II. Fig. : मलिनः (ना, नं).

Dust (subs.) : (1) धूलि (ली) (f.), *sea of d.* धूलीजलधिः, Ku. ; (2) रजस् (n.), *to put down d.* रजः प्रशमयति, Ki. ; (3) रेणु (mf.), *to raise d.* रेणुम् उत्थापयति, R. ; (4) पांशु (m.) (rare), *the whole body smeared with d.* पांशुपलिप्तसर्वाङ्गः, Mah. Ph. : *to throw d.* (fig.) धूलिं ददाति (used in Bengali).

Dust (v.) : i. e. to brush or sweep away d. : v. TO BRUSH ; SWEEP.

Duster : *धूलिहारिणी : v. BRUSH.

Dustiness : (1) पांशुलता ; (2) by adj.

Dust-man : धूलिहारक (?). ; धूलिग्राह: (?).

Dusty : I. Filled with dust : (1) धूलिनिचितः (ता, तं) ; (2) रजोवृतः (ता, तं) ; (3) पांशुलः (ला, लं) ; etc. II. Like dust : (1) धूलि-, *d. white* *धूलिसितः (ता, तं).

Duteous, Dutiful : (1) भक्तः (क्ता, क्तं) ; (2) भक्तिमत् (f. ती) ; (3) वश्यः (श्या, श्यं) (= submissive) ; (4) अनुविधायिन् (f. नी) (= compliant).

Duteously, Dutifully : भक्त्या : v. RESPECTFULLY.

Duteousness, Dutifulness : (1) भक्तिः ; (2) वश्यता (= submissiveness).

Duty : I. Moral obligation : धर्मः, *caste-d.s* : वर्णधर्मान्, S. ; *d.s of kings* : राजधर्माः, V. s. ; *to abandon d.* : धर्म्यां क्रियां मुञ्चति, B. Ph. : *it is the d. of* i. e. it should be done by : v. SHOULD, OUGHT. II. Service : नियोगः, *execute your d.* : स्वनियोगमशून्यं कुरु, Sa. Ph. : *one who has done his d.* : कृतकृत्यः, H. III. Reverence : भक्तिः. IV. An impost : शुल्क (mn.).

DUUMVIR : *द्विपुरुषौ (dual). *D.-ate* : *द्विपुरुषाधिकारः.

DWARF : (1) वामनः (नी, नं) ; (2) खर्वः (f. र्वा).

DWARF (v. t.) : (1) खर्वयति (nomi.) ; (2) खर्वीकरोति.

DWARFISH : (1) वामनः (नी, नं), *d. stature* वामनी मूर्तिः, N. I. 124. ; (2) खर्वः (र्वा, र्वं) V. SHORT.

DWARFISHNESS : (1) खर्वता ; (2) वामनता (?).

DWELL (v. i.) : वसति, नि-, उप-, अनु-, अधि-, आ-, प्रति-, सम्-, सन्नि-, अध्या-, (वस्, c. 1.) (the last eight are not common), *d.s in the forest* : वने उपवसति, S. k.

DWELL ON OR UPON : I. To detail : q. v. : प्रपञ्चयति (nomi.), S. II. To remain absorbed with : निर्वर्णयति (वर्ण्, c. 10.), D.

DWELLER : निवासिन् (f. नी) : V. INHABITANT.

DWELLING : (1) निवासः ; (2) वसतिः ; (3) वासः, आ-.

DWELLING-HOUSE : (1) वासगृहं ; (2) वसतिवेश्मन् (n.), Ki. ; and sim. comp.s.

DWELLING-PLACE : वासभूमिः, आ-, H. ; and sim. comp.s.

DWINDLE : क्षीयते (pass. of क्षी) : V. TO WASTE AWAY, DECREASE.

DYE (subs.) : (1) रङ्गः ; (2) रागः.

DYE (v. t.) : रञ्जयति, अभि-, (c. of रञ्ज्), *d.d with indigo* : नील्या रक्तं, S. k. : V. TO PAINT.

DYED WITH (as adj.) : by a deriv. : *d. madder* : माञ्जिष्ठ (f. ष्ठी) ; *d. turmeric* : हारिद्र (f. द्रा), S. k.

DYEING : रञ्जनम्, अभि-.

DYER : (1) रङ्गाजीवः ; (2) रञ्जकः.

DYING (adj.) : Ph. *D. man* म्रियमाणः V. TO DIE ; *d. hour* : मरणकालः V. DEATH.

DYE-WOOD : रङ्गकाष्ठं.

DYNAMICS : *गतिविज्ञानं, *rigid d.* *दृढगतिविज्ञानम्.

DYNASTIC : (1) वंश्य: (श्या, श्यं) ; (2) by comp.

DYNASTY : वंश:, *the solar d.* : सूर्यवंश: ; *of the solar d.* सूर्यवंश्य (f. श्या), R. XVI. 10. ; *that d. will become extinct with Kshemaka* क्षेमकं प्राप्य स वंश: संस्थां प्राप्स्यति, V. p.

DYSENTRY : (1) ग्रहणी ; (2) आमरक्त:.

DYSPEPSIA : आमयावित्वं : v. INDIGESTION.

DYSPEPTIC : आमयाविन् (f. नी).

DYSURY : मूत्रकृच्छ्रम्.

E.

EACH : v. EVERY. Ph. : *went e. to his own house* स्वं स्वं धाम जग्मतु:, B. p. ; *e. of these* एषामेकैकं, K. ; *gave one code to e.* एकैकां संहितामेकैकस्मै ददौ, B. p. v. EVERY BODY ; *we are ashamed of e. other* अन्योन्यस्य जिह्रीम:, Ki. v. ONE ANOTHER.

EAGER : I. Desirous : (1) लालस: (सा, सं) (best equiv.), *e. to see Siva* : ईशानसंदर्शनलालस: (सा, सं), Ku. ; (2) लोलुप: (पा, पं), *e. for an embrace* : आश्लेषलोलुप: (पा, पं), Si. II. Impetuous, fervent : (1) व्यग्र: (ग्रा, ग्रं) ; (2) उत्सुक: (का, कं), *the spring is very e.* : पर्युत्सुक एव माधव:, Ku. III. Brittle : q. v.

EAGERLY : (1) सस्पृहं (= longingly) ; (2) सतृष्णं (= thirstily) ; (3) सोत्साहं (= zealously) ; (4) व्यग्रं (= ipmetuously).

EAGERNESS : I. Eager desire : (1) लालसा ; (2) तृष्णा (= thirst). II. Impetuosity : व्यग्रता. III. Zeal : उत्साह:.

EAGLE : prob. खट्वाङ्ग: of Mat. ; पक्षिविशेष:.

EAGLE-EYED : गृध्रदृश् (mfn.) or -दृष्टि (mfn.).

EAGLE-STONE : उपलोहविशेषः.

EAGLET : खट्टाङ्गशावकः (?).

EAR (subs.) : I. Of animals : (1) कर्णः, *to come to one' e.s* कर्णपथम् आयाति, Sa. ; *to shut the e.s* कर्णौ पिदधाति, M. ; *to lend an e.* कर्णं ददाति, Sa. ; *to whisper into one's e.* कर्णे कथयति, Mu. ; *the boring of the e.s* (a religious ceremony) कर्णवेधः ; *the root of an e.* कर्णमूलम्, R. or कर्णान्तः, R. or कर्णजाहं, B. ; *the middle e. or drum of the e.* कर्णकूपः, N. ; (2) श्रोत्रम्, *e.-enchanting* श्रोत्रहारिन् (f. णी), K. ; (3) श्रुतिः, *being of the same name to the e.* श्रुतेः सनाम्नः, Mu. Ph. : *the tip of an e.* पालिः ; *the outer e.* शष्कुली, C. s. II. Of other objects : perh. कर्णः. III. Of corn : (1) कणिश (mn.) ; (2) शस्यमञ्जरी.

EAR (v.) : I. To plough : q. v. II. To put forth ears of corn : v. TO PUT FORTH.

EAR-ACHE : कर्णशूलम्, Sr., *creates a bad man's e.* उपजनयति श्रवणस्थितं शूलमभव्यस्य, K.

EARED : I. Having ears : (1) कर्णिन् (f. णी) ; (2) कर्णवत् (f. ती) ; (3) कर्णिलः (ला, लं). II. Spiked : मञ्जरितः (ता, तं).

EARDROP : कर्णपूरः (?) : v. EAR-RING.

EAR-LAP : कर्णपालिः.

EAR-LESS : (1) अकर्णः (र्णा, र्णं) ; (2) कर्णहीनः (ना, नं) ; and sim. comp.s.

EAR-MARK : I. Lit. : कर्णचिह्नम्. II. Any mark : चिह्नम्.

EAR-RING : (1) कुण्डलं, *gold e.* : काञ्चनकुण्डलम्, Si. ; (2) कर्णपाली ; (3) कर्णिका ; (4) कर्णभूषणम् ; (5) कर्णवेष्टनम्.

EAR-SHOT : कर्णविषयः ; कर्णगोचरः ; and sim. comp.s.

EAR-TRUMPET : *कर्णनादिनी.

EAR-WAX : (1) कर्णमलः ; (2) कर्णगूथम् ; (3) तोक्मम्.

EAR-WIG : कर्णकीटी (?).

EARL : उपाधिविशेषः ; *उपनायकः. *E.dom* : *उपनायकत्वम्.

EARLINESS : expr. by adj. : v. EARLY.

EARLY (adj.) . I. Commencing : Ph. : *e. drops of rain* वर्षाग्रबिन्दवः, Me. ; *in the e. part of the day* दिवसस्याद्यभागे, Dak. ; *e. twilight* आद्यसन्ध्या, Sa. ; *e. youth* प्रथमं वयः. II. Ancient : q. v. : *in e. times* पूर्वकाले. III. Forward : *the winter is e. this year* *अस्मिन् वर्षे शीघ्रं समागतं शीतम् ; *e. death* अकालमृत्युः. IV. In the morning : प्रगेतनः (नी, नं) : v. MORNING.

EARLY (adv.) : I. In the morning : (1) प्रातर् ; (2) प्रत्यूषसि : v. MORNING. Ph. : *very e. in the morning* अतिप्रत्यूषे or महति प्रत्यूषे, Sa. II. Soon : q. v. : (1) शीघ्रम् ; (2) अचिरेण. III. First : q. v. : पूर्वम्.

EARN (v.) : (1) अर्जयति, उप-, (अर्ज्, c. 10.), *e.ing fleeting fortune* अर्जयन् गत्वरीः श्रियः, Ki. ; (2) अर्जनं or उपार्जनं करोति, *after e.ing three hundred sovereigns* सुवर्णशतत्रयोपार्जनं कृत्वा, P. : v. TO ACQUIRE.

EARNEST (adj.) : I. Eager, zealous : q. v. : (1) व्यग्रः ((ग्रा, ग्रं) ; (2) सोत्साहः (हा, हं). Ph. : *e. wish* एकान्तकामना. II. Intent : (1) एकाग्रः (ग्रा, ग्रं) ; (2) निविष्टः (ष्टा, ष्टं). III. Serious : q. v.

EARNEST (subs.) : I. Reality : सत्यम्. Ph. : *I am in e.* न परिहसामि. II. Eagerness, intentness : q. v. III. Part-payment : (1) सत्यापनम् ; (2) सत्यङ्कारः, *to give e.* सत्यङ्कारं ददाति, Vy.

EARNESTLY : I. With fixed attention : (1) एकाग्रचित्तेन ; (2) निविष्टमनसा. II. Eagerly : q. v. : सोत्साहम्. III. Seriously : q. v.

EARNESTNESS : I. Eagerness : व्यग्रता. II. Intentness : एकाग्रता. III. Seriousness : q. v.

EARNING (subs.) : अर्जितम्, उप-, *one's own e.s* स्वयमर्जितम्, Ga. ; *e.s of valour* : शौर्यार्जितम्, Da.

EARTH (subs.) : I. The globe : (1) पृथिवी ; (2) पृथ्वी ; (3) वसुधा ;

(4) वसुमती ; (5) वसुन्धरा ; (6) अवनि (f.) ; (7) मेदिनी ; (8) मही ; (9) धरित्री ; (10) भूः ; (11) भूमिः ; (12) धरा ; (13) क्षितिः ; (14) धरणी. II. The dry land : स्थलम्. III. Clay : (1) मृत्तिका ; (2) मृद् (f.).

Earth (v.) : I. Tran. : भूमौ निदधाति (धा, c. 3.). II. Intrans. : [भूमौ] वसति (वस्, c. 1.).

Earth-born : (1) भूमिजः (जा, जं), and sim. comp.s ; (2) भौमः (मी, मं), *when you went to conquer the e.* त्वयि भौमं गते जेतुम्, Si.

Earthen : (1) मृण्मयः (यी, यं), *e. vessel* मृण्मयं पात्रम्, R. ; (2) मार्त्तिकः (की, कं) (rare).

Earthen-ware : (1) मृद्भाण्डम् ; (2) मृण्मयं भाण्डम् ; (3) मार्त्तिकम् ; (4) कौलालकम्.

Earthling : (1) भौमः ; (2) मर्त्यः.

Earthly I. Lit. : (1) पार्थिवः (वी, वं), *e. fortune* पार्थिवश्रीः, R. ; (2) भौमः (मी, मं), *e. forms* भौमा उपाधयः, Vi. ; सांसारिकः (की, कं) (= worldly : q. v.). II. Conceivable : खलु, *what e. pleasure* किं खलु सुखम्.

Earthquake : (1) भूमिकम्पः, Raj. ; (2) क्षितिकम्पः, V. m. ; (3) अवनिप्रकम्पनम्, Ku. ; and sim. comp.s.

Earth-worm : I. Lit. : पीलुः. II. Fig. : कीटः.

Earth-work : I. Lit. : मृदुत्तोलनं (?). II. A mound : q. v.

Earthy : v. earthen, earthly.

Ease (subs.) : I. Comfort : सुखम्, *at e.* सुखेन or निरुद्वेगेन. II. Peace, tranquillity : (1) निर्वृतिः, *how could he have e.* कथं स्यात्तस्य निर्वृतिः, P. ; (2) स्वास्थ्यम्, *I am now at e.* लब्धमिदानीं स्वास्थ्यम्, Sa. III. Facility : अनायासः, *with e.* : v. easily. IV. Of style, etc. : स्वाच्छन्द्यम् (?).

Ease (v.) : I. To comfort : सुखयति (nomi.) II. To alleviate :

लवयति (nomi.). III. To move gently : ईषच्चालयति (c. of चल्). IV. To dung : चशौचं करोति, V. s.

EASEL : *चित्राधारः.

EASEMENT : I. Assistance : q. v. II. In law : परभूम्यधिकारः.

EASILY : I. With facility : (1) सुखेन, or सुखम्, or सुख in comp., *e. to be got* सुखेन लभ्य (f. भ्या), Ki. I. 17. ; *digests e.* सुखं जीर्यति, Sr. ; (2) अनायासेन or निरायासेन (= without exertion), *to sustain e.* अनायासेन बिभर्त्ति, K. ; (3) अक्लेशेन (= without trouble). II. Without anxiety : (1) निरुद्वेगेन ; (2) निश्चिन्तम्. III. Gently, gracefully : q. v.

EASINESS : I. Comfort : सुखम्. II. Good-nature : सौजन्यम्. III. Credulity : q. v. IV. Of style etc. : स्वाच्छन्द्यम् (?). V. Facility : सौकर्यम् ; better expr. by adj. v. EASY (I).

EAST (adj.) : (1) पूर्वः ((र्वा, र्वं), *on the e.* : पूर्वतः, A. p. ; (2) प्राच् (f. ची), *e. of Vinashana* : प्राग्विनशनात्, M.

EAST (subs.) : (1) पूर्वदिश् (f.), and sim. comp.s, *flows towards the e.* पूर्वां दिशं प्रति स्रवन्ति, S. c. ; (2) प्राची, *he first went to the e.* स ययौ प्रथमं प्राचीं, R. ; (3) ऐन्द्री दिक्, and sim. comp.s, Ki.

EASTER : *क्रिष्टस्य पुनरुत्थानपर्व्वन् (n.).

EASTERLY : I. Adj. : v. EASTERN. II. Adv. : expr. by loc. : (1) पूर्वस्यां दिशि ; (2) प्राच्याम् ; etc.

EASTERN : (1) पूर्वः (र्वा, र्वं), *the e. and western oceans* पूर्वापरौ तोयनिधी, Ku. ; (2) प्राच्यः (च्या, च्यं), *e. gate* प्राच्यं द्वारम्, B. ; *the e.s* : प्राच्याः, Mah. ; (3) पौरस्त्य (f. स्त्या), *e. regions* पौरस्त्या जानपदाः, R.

EASTWARD : expr. by ins. : (1) पूर्वेण ; (2) प्राच्या or प्राचा, *passing a little e.* प्राचा किञ्चिदन्तरमतिक्रम्य, D.

EASY : I. Not difficult : (1) सुकरः (रा, रं), अयत्नसाध्यः (ध्या, ध्यं), etc. (= e. to do), *it is not e. to break great men's contemplation* : न हि महतां सुकरः समाधिभङ्गः, Ki. ; (2) सुगमः (मा, मं) (= e. to go or under-

stand), *the rest is e.* : शेषं सुगमम्, Go.; (3) सु in comp., *fortune is not e. to keep* श्रनुरचा. श्रियः, Ki.; *Indra is e. to worship* स्वाराध्यो मरुत्वान्, Ki. II. Quiet, calm : q. v. : (1) निर्वृत: (ता तं); (2) सुस्थ: (स्था, स्थं). III. Of style, etc. : स्वच्छन्द: (न्दा, न्दं) (?). IV. Causing ease : उत्तम: (मा, मं) (=good). V. Compliant : अनुरोधिन् (f. नी).

EAT (v. t.): I. Lit. : (1) खादति (खाद्, c. 1.), *should not e. fishes* : मत्स्यान्न खादेत्, K. b.; (2) अत्ति (अद्, c. 2.), *we e. Brahmins* : अद्मो द्विजान्, B.; (3) अश्नाति (अश्, c. 9.), *and nobody retuned without e.ing who wanted to e.* इच्छताशितुमनाशुषा न च प्रत्यगामि, Si.; (4) भक्षति or भक्षयति (भक्ष्, c. 1. and 10.), *will e. us all* : भक्षयिष्यति नः सर्वान्, A. r.; (5) भुंक्ते (भुज्, c. 7.), *they ate belly-full* : अमीभिराकण्ठमभोजि, N.; (6) जक्षिति (जक्ष्, c. 2.) (rare); (7) घसति (घस्, c. 1.) (rare); (8) प्साति (प्सा, c. 2.) (rare). II. To corrode : खादति. Ph. : *to e. one's own words* : स्ववचनं वितथं करोति (?).

EAT (v. i.) : I. Lit. : v. EAT (1). II. To taste : q. v.

EAT AWAY, EAT OUT : खादति, सं-,.

EAT UP : (1) भक्षति or भक्षयति; (2) जक्षिति (rare).

EATABLE (subs.) : (1) खाद्यम्; (2) भोज्यम्; (3) भक्ष्यम्; (4) भोजनीयम्; (5) अशितव्यम्; etc.

EATER : (1) खादकः; (2) भक्षकः; (3) भोक्तृ (m.); (4) भोजिन् (m.), *man-e.* : मानुषभोजिन्, A. r.; (5) -आशिन्, *e. of one's own race* : स्वकुलाशिन्, N.; (6) -अदः, *a fish-e. is e. of all flesh* : मत्स्यादः सर्वमांसादः, M.; (7) -भुज् (m.), *man-e.* : नृभुज्, B.

EATING (subs.) : (1) भोजनम्; (2) भक्षणम्; (3) अशनम्.

EAVES : (1) नीध्रम्; (2) वलिकः; (3) स्यन्दनिका; (4) पटलप्रान्तः.

EAVESDROPPER : श्रवणकामुकः (?). [v. DECLINE, DECAY.

EBB (subs.) : I. Lit. : (1) क्षीयमाणा वेला; (2) वेलाह्रासः. II. Fig. :

Ebb (v.) : (1) चीयते (pass. of चि) ; (2) ह्रासं गच्छति (गम्, c. 1.).

Ebony : कोविदारः, *a banner of e.* कोविदारकेतुः, U.

Ebriety : मत्तता, *in a state of e.* : मत्तः (त्ता, त्तं) : v. drunkenness.

Ebullition : I. Lit. : बुद्बुदायितं (?). II. Fig. : उद्रेकः.

Eccentric : I. Deviating from a centre : *केन्द्रभ्रष्टः (ष्टा, ष्टं). II. Not having the same c. : *विषमकेन्द्रः (न्द्रा, न्द्रं). III. Irregular, odd : perh. विषमः (मा, मं).

Eccentricity : वैषम्यम् (??) : v. oddity.

Ecclesiastic,-al (adj.) : (1) धर्म- in comp. ; (2) याजकीयः (या, यं) (?).

Ecclesiastic (subs.) : याजकः (?).

Echinus : v. hedgehog.

Echo (subs.) : (1) प्रतिशब्दः,-कः, *men follow royal sayings like e.s* प्रतिशब्दक इव राजवचनमनुगच्छति जनः, K. ; (2) प्रतिध्वनिः ; (3) प्रतिस्वनः, *by its e. in the cave* : प्रतिस्वनेनास्य गुहागतेन, R. ; (4) प्रतिनादः.

Echo (v. i.) : (1) प्रतिध्वनति (ध्वन्, c. 1.) ; (2) प्रतिस्वनति (स्वन्, c. 1.) ; (3) प्रतिनदति (नद्, c. 1.), *the noise e.ed in the caves* : ध्वनिर्दरीषु प्रतिननाद, Ki.

Echo (v. t.) : I. To cause to e. : (1) प्रतिध्वानयति (c. of ध्वन्), *e.ing the cave* : कन्दरमुदः कुर्वन् प्रतिध्वानिताः, Na. ; (2) प्रतिनादयति (c. of नद्). II. To echo : q. v. : अनु-नदति, etc. III. Fig., to adopt : expr. by these verbs : v. echo (subs.).

Eclat : I. Splendour : q. v. : प्रशंसा. II. Applause : q. v.

Eclectic *समाहारिन् (f. णी).

Eclipse (subs.) : (1) ग्रहणं (the best equiv.), *total e.* : सम्पूर्णग्रहणम्, Su. com., or सर्वग्रहणम्, Gan. ; (2) ग्रासः, *partial e.* : आंशिकग्रासः, Su. com. ; *magnitude of an e.* ग्रासप्रमाणम्, Gan. ; (3) उपरागः, *lunar e.* : चन्द्रोपरागः, Mu. I. ; (4) ग्रहः (rare).

Eclipse (v.) : I. Lit. : छादयति, प-, आ-, सं-, (छद्, c. 10.), *in the solar*

e., the moon e.s the sun : रविग्रहणे रविं विधुश्छादयति, Gan. II. Fig.: to obscure, darken : (1) छादयति, प्र-, *e.ing their fame* : कीर्तिं प्रच्छाद्य तेषां वै, Mah. ; (2) तिरस्करोति (कृ, c. 8.), *so long as your tittle of prince is not e.d by the title of emperor* : अधिराजशब्देनातिरस्कृते कुमारशब्दे, Mu.

ECLIPTIC : (1) क्रान्तिवृत्तम् ; (2) क्रान्तिमण्डलम्.

ECLOGUE : *गोपकाव्यम्.

ECONOMIC,-AL : I. Domestic : q. v. II. Frugal : q. v. III. Prudent, careful : q. v. : अप्रमत्तः (त्ता, त्तं). IV. Relating to economy : expr. by comp. Ph. : *e. musium* *साधारणकौतुकागारम्.

ECONOMICALLY : V. FRUGALLY, PRUDENTLY.

ECONOMICS : अर्थशास्त्रम् : V. ECONOMY.

ECONOMIST : I. Lit. : विवेकव्ययिन् (f. नी) (?). II. Political e. : अर्थशास्त्रविद् (mfn.) (?).

ECONOMIZE : विवेकेन व्ययते (व्यय्, c. 1.) (?).

ECONOMY : I. Lit. : विवेकव्ययः (?). II. Orderly system : नियमावलिः (?). *Political e.* : अर्थशास्त्रम् (?).

ECSTACY : I. Rapture : हर्षोन्मादः, *in e.* सहर्षोन्मादम्, Vi. II. Madness, frenzy. : q. v. : उन्मादः.

ECSTATIC : I. Entrancing : उन्मादिन् (f. नी), *as if in e. mind* उन्मादिनेव मनसेव, N. II. Rapturous : उन्मादिन् (f. नी).

ECUMENIC,-AL : (1) सार्वलौकिकः (की, कं) ; (2) विश्वजनीनः (ना, नं).

EDDY (subs.) : (1) आवर्तः ; (2) भ्रमिः : V. WHIRLPOOL. *E. of wind* : चक्रवात्या : V. WHIRLWIND.

EDDY (v.) : I. Lit. : भ्रमीभवति (?). II. Fig. : आवर्तवत् भ्राम्यति (भ्रम्, c. 4.).

EDGE (subs.) : I. Of a cutting instrument : धारा, *the sharp e. of the axe of Rama* : धारां शितां रामपरश्वधस्य, R. II. Border, end : q. v. : धारा. III. Sharpness, severity : तेजस् (n.). IV. Com-

mencement : प्रारम्भः. Ph.: "*to set the teeth on e.*" दन्तहर्षं जनयति (जन्, c. 10.).

Edge (v. t.) : I. To whet : q. v. : (1) prob. धारयति ; (2) शाणयति (nomi.). II. To embitter : q. v. : तेजयति, उत्-, Vi. III. To border : q. v.

Edge (v. i.) i. e. to e. along : प्रसर्पति (सृप्, c. 1.) (?).

Edged : (1) सधारः (रा, रं) ; (2) धारोज्ज्वलः (ला, लं) (poet.), Pra.

Edging (subs.) : (1) प्रान्तः v. BORDER ; (2) दशा (of a garment).

Edible : खाद्यः (द्या, द्यं) : v. EATABLE.

Edict : शासनम् : v. ORDER.

Edification : शिक्षा (?) : v. INSTRUCTION, IMPROVEMENT.

Edifice : (1) प्रासादः ; (2) सौधम् ; (3) हर्म्यम् ; (4) अट्टालिका.

Edify : (1) उत्कर्षति (कृष्, c. 1.) (=to ennoble) ; (2) शिक्षयति (शिक्ष्, c. 10.) (=to teach).

Edifying (adj.) : (1) ज्ञानदः (दा, दं) ; (2) मोहध्वंसिन् (f. नी).

Edit : (1) प्रकाशयति (काश्, c. 10.) (=to publish) ; (2) सं-स्करोति (कृ, c. 8.) (?) ; (3) मुद्रयति (मुद्र्, c. 10.) (=to print).

Edition : *संस्करणम्, *first e.* : प्रथमसंस्करणम्.

Editor : (1) *संस्कर्तृ (f. र्त्री) ; (2) प्रकाशक (f. शिका) (=publisher).

Educate : (1) विनयति (नी, c. 1.), *e.d him* : विनिन्युरेनम्, R. III. 29. ; (2) शिक्षयति (शिक्ष्, c. 1.) (=to instruct) ; (3) संस्करोति (कृ, c. 8.) (=to dress up). [LEARNED.

Educated : of men : (1) कृतविद्यः (द्या, द्यं) ; (2) सुशिक्षितः (ता, तं) : v.

Education : (1) संस्कारः, *e. has been given by (your) father with great care* : पित्रा महता प्रयत्नेन समारोपितसंस्कारः, K. ; (2) विनयः (rare), *by giving e.* विनयाधानात्, R. ; (3) शिक्षा (= instruction).

Educational : Ph. *for e. purposes* : *प्रजाशिक्षार्थम् ; *e. series* *शिक्षापुस्तकावलिः ; *e. department* *शिक्षाविभागः.

Educator : (1) विनेतृ (f. त्री) ; (2) संस्कर्तृ (f. र्त्री).

Educe : (1) उन्नयति (नी, c. 1.) ; (2) उत्-हरति,-ते (हृ, c. 1.).

Eel : कुञ्चिका (?) ; वर्मिः (?).

Efface : मार्ष्टि or मार्जयति, अप-, उत्-, निर्-, प्र-, व्या-, (मृज्, c. 2. and 10.), *to e. the mud of infamy* : प्रमार्ष्टुमयशःपङ्कं, Ki.

Effacement : मार्जना,-नं, अप-, उत्-, प्र-, निर्-.

Effect (subs.) : I. As opposed to cause : कार्यम्, *there is no e. in the absence of a cause* : कारणाभावात् कार्याभावः, V. d. II. Consequence, result : q. v. : फलम्, *of no e.* निष्फलः (ला, लं). III. Force, importance : Ph. *he always speaks with e.* हृदयग्राहीणि सदा खलु तस्य वचांसि ; "*the e. was heightened by the lonely nature of the place*" *स्थाननिर्जनता रौद्रतां वर्धयामास (the real e. should be expr. in such cases). IV. Purpose : q. v. : अभिप्रायः, *to this e.* एतदभिप्रायः (या, यं). V. Fact q. v. : *in e.* फलतः, S. VI In pl., goods : q. v. : सम्पत्तिः.

Effect (v.) : निष्पादयति (c. of पद्) : v. to accomplish.

Effectible : (1) साध्यः (ध्या, ध्यं) ; (2) निष्पाद्यः (द्या, द्यं).

Effection : (1) निष्पादनम् ; (2) उपपादनम् ; (3) साधनम्.

Effective : I. Vroducing effects : कार्योत्पादक (f. दिका). II. Effectual : फलवत् (f. ती). III. Telling, impressive : हृदयग्राहिन् (f. णी). IV. Serviceable : कार्यक्षमः (मा, मं).

Effectiveness : of speech : हृदयग्राहित्वम्.

Effectless : निष्फलः (ला, लं) : v. ineffectual.

Effector . निष्पादकः : v. doer, author.

Effectual : (1) फलवत् (f. ती) ; (2) सफलः (ला, लं) ; (3); बलवत् (f. ती) (=forcible).

Effectually : (1) सफलम् ; (2) बलवत् (= forcibly) ; (3) अमोघं (without failure).

EFFECTUATE : सम्पादयति (c. of पद्) : v. TO ACCOMPLISH.

EFFEMINACY : (1) कापुरुषत्वं (=cowardice) ; (2) क्लैव्यं ; (3) मार्दवं (=mildness).

EFFEMINATE : I. Womanish : (1) क्लीव: (वा, वं) v. UNMANLY, COWARD ; (2) सुकुमार: (रा, रं) v. DELICATE. II. Womanly : स्त्रैण (f. णी), *by e. lightness* स्त्रैणेन लघिम्ना, B. [Ve.

EFFEMINATELY : स्त्रीवत्, *to shed eye-drops e.* स्त्रीवन्नयनसलिलं परित्यजति,

EFFEMINATENESS : V. EFFEMINACY.

EFFERVESCE : बुद्बुदायते (nomi.) (?).

EFFERVESCENCE : I. Lit. : बुद्बुदायितं (?). II. Fig., excitement : ताप:. [out).

EFFETE : (1) वन्ध्य: (न्ध्या, न्ध्यं) v. BARREN ; (2) जीर्ण: (र्णा, र्णं) (=worn

EFFICACIOUS : (1) गुणवत् (f. ती) ; (2) फलवत् (f. ती).

EFFICACIOUSLY : सफलम् : v. EFFECTUALLY.

EFFICACIOUSNESS, EFFICACY : (1) गुणवत्ता ; (2) साफल्यम् ; (3) प्रभाव: (= power).

EFFICIENCY : I. Effectual agency : कार्योत्पादिका शक्ति:. II. Competent energy : (1) तेजस् (n.) ; (2) प्रभाव:. III. Ability : दाक्ष्यम्.

EFFICIENT : (1) कार्यक्षम: (मा, मं) ; (2) दक्ष: (क्षा, क्षं) (= able).

EFFICIENTLY : (1) दाक्ष्येण (= ably) ; (2) अतन्द्रितम् (=actively).

EFFIGY : प्रतिमा : v. IMAGE, LIKENESS. [ANCE.

EFFLORESCENCE : I. Lit. : पुष्पोद्गम:. II. Fig. : आविर्भाव: : v. APPEAR-

EFFLUENCE : निर्गम: : v. ISSUE, FLOW.

EFFLUVIUMS : perh. उद्गार: : v. EXHALATION.

EFFLUX : स्राव: : v. FLOW, EFFUSION.

EFFORT : यत्न:, प्र-, *with the utmost possible e.* सर्वप्रयत्नेन, R. : v. ENDEAVOUR, ATTEMPT.

EFFORTLESS : निर्यत्न: (त्ना, त्नं), V. p. ; and sim. comp.s.

EFFRONTERY : धार्ष्ट्यम् :. V. IMPUDENCE, BOLDNESS, SHAMELESSNESS.

EFFULGENCE : उज्ज्वलता : V. SPLENDOUR, BRIGHTNESS.

EFFULGENT : उज्ज्वल: (ला, लं) : V. BRIGHT, SPLENDID.

EFFUSION : स्राव:, *e. of blood* : रक्तस्राव: : V. FLOW.

EFT : वृषगोधा (?).

EGG (subs.) : (1) अण्डं (the best equiv.), *hen's e.* : कुक्कुटाण्डम्, Ya. ; *I will lay e.s there* तत्राहमण्डकविमोचनं करोमि, P. I. 12. ; [rarely] (2) डिम्ब: ; (3) कोष: ; (4) पेशी.

EGG ON (v.) : प्रोत्साहयति (c. of सह्) : V. TO INSTIGATE, IMPEL.

EGG-PLANT : (1) वार्ताकु: ; (2) वङ्गन: (3) हिङ्गुलीर:.

EGG-SPOON : *अण्डखादनचमस:.

EGLANTINE : वन्यसेवती (?).

EGOISM : I. Philo. : अहंवाद:. II. Egotism : q. v.

EGOTISM : आत्मश्लाघा : V. VANITY, PRIDE.

EGOTIST : आत्मश्लाघिन् (f. नी) : V. VAIN, PROUD.

EGOTISTIC,-AL : आत्मश्लाघामय: (यी, यं).

EGOTISTICALLY : (1) आत्मश्लाघया ; (2) आत्मश्लाघापूर्वकम्.

EGREGIOUS : असाधारण: (णा, णं) (= uncommon), *e mistake* : असाधारणभ्रम:. Ph. : *e. fool* अत्यन्तमूर्ख:.

EGREGIOUSLY : अत्यन्तं : V. EXCEEDINGLY.

EGRESS : (1) निर्गम:,-मं ; (2) निर्याणम् ; (3) निष्क्रम:,-मं.

EIDER-DOWN : perh. हंसतूल:, D. v.

EIGHT : अष्टन् (mfn.), *in e. ways* or *parts* : अष्टधा ; *e. times* अष्टकृत्व: or अष्टवारान्.

EIGHTEEN : अष्टादशन् (mfn.). *E.th* : अष्टादश: (शी, शं).

EIGHTFOLD : अष्टगुण: (णा, णं).

EIGHTH (adj.) : अष्टम: (मी, मं), *in the e. place* अष्टमत:.

EIGHTH (subs.) : (1) अष्टमांश: or अष्टांश: ; (2) अष्टमभाग: or अष्टभाग:.

EIGHTIETH : (1) अशीतितमः (मी, मं) ; (2) अशीत (ती, तं).

EIGHTLY : (1) अष्टमतः ; (2) अष्टमम्.

EIGHTY : अशीतिः, *e. times* अशीतिकृत्वः.

EITHER (conj.) : (1) वा......वा (never at the begining of a clause), *e. I dissolve on the summit of this mountain* : नगमूर्द्धनि विलीये वा, Ki. ; (2)...किंवा, *will touch e. his nails or his arrow-heads* तन्नखं किंवा तदिषुमुखं स्प्रष्टारः, Vi. : v. OR.

EITHER (pro.) : Ph. : *e. of two* अन्यतरः (रा, रं) ; *e. of three* अन्यतमः (मा, मं) ; "*on e. cheek*" कपोलयोः ; "*on e. side*" उभयतः v. BOTH ; *not e.* v. NEITHER.

EJACULATE : उद्गिरति (गृ, c. 6.), *to e. greatness* : माहात्म्यम् उद्गिरति, Vi. : v. TO UTTER.

EJACULATION : : उद्गारः, N. : v. CRY (subs.).

EJACULATORY : perh. उदीर्यमाणः (णा, णं).

EJECT : निरस्यति (अस्, c. 4.) : v. TO THROW OUT, DRIVE AWAY.

EJECTION, EJECTMENT : निःसारणम् ; निरसनम्.

EKE (adv.) : अपि : v. ALSO.

EKE (v.) : I. To increase : q. v. : वर्धयति. II. To extend : q. v.

ELABORATE : (1) बहुश्रमेण करोति (=to produce with labour) ; (2) संस्करोति (= to refine : q. v.).

ELABORATE (adj.) : (1) संस्कृतः (ता, तं) (=refined) ; (2) बहुश्रमसिद्ध (f. द्धा).

ELABORATELY : (1) बहुश्रमेण (=with great labour : q. v.) ; (2) ससंस्कारं (?). [*संस्कारः.

ELABORATION : I. Refinement : संस्कारः. II. Of style, etc. :

ELAPSE : (1) अत्येति, सम्-, (इ, c. 2.), 12 *years have e.d* : द्वादशसमाः समतीयुः, D. IV. ; (2) अतिक्रामति or क्राम्यति, सम्-, (क्रम्, c. 1. and 4.), *when the sixth night watching had e.d* : अतिक्रान्ते षष्ठीजागरे, K. : v. TO PASS.

ELASTIC : I. Lit. : स्थितिस्थापकः (का, कं). II. Fig. : v. CHEERFUL, BRISK.

ELASTICITY : स्थितिस्थापकः, Par. ; स्थितिस्थापकता,-त्वं.

ELATE (v.) : उच्छ्वयति (c. of श्वि) : v. TO PUFF UP, INFLATE.

ELATE or ELATED, TO BE- : उच्छ्वसिति,-ते (श्वस्, c. 6.), *(yet) his mind was not e.* : न तस्योच्छ्वसिषे मनः, R.

ELATION : उत्सेकः : v. PRIDE ; TO ELATE.

ELBOW : (1) अरत्निः ; (2) कफोणिः ; (3) कूर्परः. Ph. : *saw her leaning on her left e.* वामकरतलनिहितमुखकमलां ददर्श, K.

ELBOW-ROOM ; i. e. room for motion : अवकाशः.

ELDER (adj.) : (1) ज्येष्ठ (f. ष्ठा) ; (2) ज्यायस् (f. सी) (rare) ; (3) वयोधिकः (का, कं). *E. brother* अग्रजः ; *e. sister* अग्रजा.

ELDER (subs.) : I. A tree : वृक्षविशेषः. II. An e. person : (1) वृद्धः, *e.s in knowledge and age* : विद्यावयोवृद्धाः, H. ; (2) ज्येष्ठः, *e. by birth, knowledge, and merit* : जन्मविद्यागुणज्येष्ठः, Vri.

ELDERLY : अधिकवयस् (mfn.) ; प्रवयस् (mfn.) .

ELDERSHIP : (1) ज्येष्ठता,-त्वं ; (2) ज्यैष्ठ्यम्, Da.

ELDEST : ज्येष्ठः (ष्ठा, ष्ठं), *the e. or his next* ज्येष्ठोऽनन्तरो वा, L. s.

ELECT (v.) : I. To choose : q. v. II. To select by vote : no equiv. : निर्वाचयति (c. of वच्) (?) ; मनोनीतं (f. तां) करोति (in Bengali).

ELECT (adj.) : निर्वाचितः (ता, तं) (?) ; स्थिरीकृतः (ता, तं) (?).

ELECTION : I. Choice : q. v. II. For an office : निर्वाचनं (?). III. The e.s. : *निर्वाचनकार्याणि (n. pl.). IV. Free will : इच्छा. V. Discernment : विवेकः.

ELECTIONEERING : I. Subs. : *निर्वाचननिर्वाहः. II. Adj. : expr. by comp., *e. agent* *निर्वाचननिर्वाहकर्मकारः.

ELECTIVE : Ph. *e. franchise* *निर्वाचनाधिकारः ; *e. office* *निर्वाचनीयपदम्.

ELECTOR : *निर्वाचकः ; निर्वाचनाधिकारिन् (m.).

ELECTORAL : expr. by comp., *the e. body* *निर्वाचकसम्प्रदायः.

ELECTRIC, ELECTRICAL : (1) वैद्युतः (ती, तं), *e. fire* वैद्युतः कृशानुः, Ki.; (2) by comp., *e. current* *तड़ित्प्रवाहः.

ELECTRICITY : (1) तड़ित् (f.), *the science of e.* *तड़िद्विज्ञानम्; (2) विद्युत् (f.), *atmospheric e.* : *वायवविद्युत्.

ELECTRIFY : I. Lit. : *to e. a jar* *घटं तड़िद्वन्तं करोति. II. Fig., to surprise : परं विस्मयं जनयति (c. of जन्).

ELECTUARY : अवलेहः, Bha. [q. v.

ELEMOSYNARY : i. e. relating to or founded or supported by charity :

ELEGANCE : (1) चारुता v. BEAUTY ; (2) माधुर्यं (of style etc.), Kav.

ELEGANT : (1) चारु (f. र्वी) v. BEAUTIFUL ; (2) मधुरः (रा, रं) (of style, manners, etc.).

ELEGANTLY : (1) चारु ; (2) मधुरम् ; (3) सललितं (of movements, etc.).

ELEGIAC : करुणार्थग्रथितः (ता, तं), and sim. comp.s. *E. metre* (in Sanskrit) : वियोगिनीवृत्तम्, M. n.

ELEGY : करुणार्थग्रथितं काव्यम् (=poem) or गीतं (=song).

ELEMENT : I. An e.ary substance : (1) भूतम्, *sky, etc. are the five e.s* : पञ्चभूतानि वियदादीनि, D. s.; *the sixth of the great e.s* भूतानां महतां षष्ठः, R.; (2) मूलपदार्थः II. Rudiments : q. v. : *e.s of grammer* : व्याकरणसारः or लघुव्याकरणम्. III. The proper sphere : Ph. *he is out of his e.* *न स्वभूमौ वर्तते सः.

ELEMENTARY : Ph. *e. substance* : मूलपदार्थः ; *e. instruction* वार्तामात्रावबोधनम्, D.; *e. treatise* लघुप्रबन्धः (?).

ELEPHANT : (1) गजः, *e.-catcher* गजबन्धः, Vet.; *a wild e.* : वनगजः ; (2) हस्तिन् (m.); (3) करिन् (m.); (4) मातङ्गः ; (5) कुञ्जरः ; (6) नागः ; (7) वारणः, *a rutting e.* : मत्तवारणः ; (8) दन्तिन् (m.) ; (9) द्विपः, *a newly caught e.* : नवग्रही द्विपः, D. II.; *a musk-e.* : गन्धद्विपः. *A she-e.* : (1) करिणी ; (2) हस्तिनी ; (3) गजवशा ; (4) करेणु (f.). *A young e.* : कर(ल)भः. *The*

leader of a (wild) herd (of e.s) : यूथनाथ: or यूथप:. *A large fine e.* : (1) गजेन्द्र: ; (2) गजपुङ्गव: ; (3) करेणुवर्य:. *The roaring of an e.* : बृंहितम्. *Its trunk* : (1) कर: ; (2) शुण्ड: ; (3) हस्त: (rare). *Its frontal globes* : कुम्भौ (m. dual). *Its temple* : (1) गण्ड: ; (2) कट:.

ELEPHANT-APPLE : (1) कपित्थ: ; (2) दधित्थ:.

ELEPHANT-DRIVER : (1) आधोरण: ; (2) हस्तिपक: ; (3) महामात्र:, Mr. ; (4) गजस्य यन्ता or नियन्ता, Ki.

ELHANTIASIS : a disease of the leg : श्लीपदं or शिलीपदम्, *one affected with e.* श्लीपदिन् (f. नी), M. III. 165.

ELEPHANTINE : expr. by comp., *e. epoch* *हस्तियुगम्.

ELEVATE : I. To raise : q. v. : उन्नमयति (c. of नम्). II. To exalt : q. v. : उन्नमयति. *E.d* : i. e. lofty : q. v. : उन्नत: (ता, तं).

ELEVATION : I. Rising : (1) उन्नमनम् ; (2) उत्तोलनम्. II. Loftiness : q. v. : उन्नतत्वम्, R. III. Of ground : उन्नतभूमि: : v. HEIGHT.

ELEVEN : एकादशन् (mfn.). *E. times* एकादशवारान्.

ELEVENTH : I. Adj. : एकादश: (शी, शं). II. Subs. : एकादशभाग:.

ELF : डाकिनी (?).

ELFIN, ELFISH : I. Lit. : expr. by comp. II. Fig. : v. MISCHIEVOUS.

ELF-LOCK : जटा, *e.s* जटाजूट: (?).

ELICIT : (1) निर्हरति (हृ, c. 1.) (= bring out) ; (2) निष्कर्षति (कृष्, c. 1.) (= draw out).

ELIDE : लुम्पति (लुप्, c. 6.).

ELIGIBILITY : I. Lit. : *निर्वाच्याधिकार:. II. Worthless : q. v. : योग्यता.

ELIGIBLE : I. Lit. : *निर्वाच्याधिकारिन् (f. णी). II. Worthy : q. v. : योग्य (f. ग्या).

ELIMINATE : निष्कासयति (c. of कस्).

ELIMINATION : निष्कासनम्.

ELISION : लोपः.

ELITE : मुख्याः (m. pl.) ; रत्नानि (n. pl.) (= gems).

ELIXIR : I. Lit. : रसायनम्. II. Fig. : सारः, *the e. of wives* : दारसारः, N.

ELK : ऋष्यः (?) ; हरिणविशेषः.

ELL : मानविशेषः.

ELLIPSE : *अण्डवृत्तं or उपवृत्तं or उपमण्डलम्.

ELLIPSIS : न्यूनपदम्, Kav.

ELLIPSOID : *अण्डवृत्तस्थूलम्.

ELLIPTIC,-AL : I. Rhet. : न्यूनपदः (दा, दं). II. Geo. : expr. by comp., *e. motion* *उपवृत्तगतिः.

ELLIPTICALLY : expr. by circum. : v. WANTING.

ELM : वन्यपादपविशेषः.

ELOCUTION : I. The power of speech : वाक्शक्तिः. II. Delivery : व्याहारः. III. Eloquence : वाग्मिता.

ELONGATE : दीर्घीकरोति : v. TO LENGTHEN.

ELONGATION : I. Extension : विततिः. II. Distance : q. v. : विप्रकर्षः.

ELOPE : पलायते (पलाय्, c. 1.) : v. TO RUN AWAY. Ph. : *she e.d with him* : तेन सह देशान्तरं जगाम (after D.).

ELOPEMENT : पलायनम् : v. FLIGHT.

ELOQUENCE : I. Of men : (1) वाग्मिता ; (2) वाक्पाटवम्. II. Of address, etc. : perh. प्रौढत्वम्, Ma.

ELOQUENT : I. Of men : (1) वाग्मिन् (f. नी), *at the head of the e.* : वाग्मिनां धुरि, Ki. ; (2) वाक्यकोविदः (दा, दं), M. n. ; and sim. comp.s. II. Of speeches, etc. : perh. प्रौढः (ढा, ढं).

ELOQUENTLY : (1) प्रौढं (?) ; (2) सपाटवं (= skilfully) ; (3) वाग्विलासेन (?).

Else (conj.) : (1) अन्यथा ; (2) इतरथा : v. otherwise.

Else (adj.) : Ph. : *who e.* कोऽन्यः or कोऽपरः, K. ; *what e.* किमन्यत् or किमपरम्, Ma. or किमितः परं, Ra. ; *some thing e.* अन्यत् किञ्चित्, Ana. ; *somewhere e.* अन्यत्र कुत्रापि, N.

Elsewhere : (1) अन्यत्र ; (2) अन्यतः, R. v. 17.

Elucidate : (1) उद्भासयति (c. of भास्) ; (2) विशदीकरोति (कृ, c. 8.) : v. to explain.

Elucidation : (1) उद्भासनम् ; (2) विशदीकरणम् : v. explanation.

Elucidator : उद्भासकः : v. interpreter.

Elude : (1) (कौशलेन) परिहरति (हृ, c. 1.) ; (2) मोघीकरोति (= to frustrate : q. v.).

Elysian : स्वर्गीयः (या, यं) (= heavenly : q. v.).

Elysium : स्वर्गः (= heaven) ; वैकुण्ठं (of Vishnu).

Emaciate : I. To make lean : (1) कर्शयति, परि-, (c. of कृश्) or कृशीकरोति, *e.d by disfigurement* : वैरूप्यकर्शितः (ता, तं), Ram. ; (2) क्षिणोति, परि-, (क्षि, c. 5.), *the disease e.d him* : आमयस्तमक्षिणोत्, R. II. To become lean : (1) कृशीभवति or कृश्यति, परि-, (कृश्, c. 4.) ; (2) क्षीयते (pass. of क्षि).

Emaciate (adj.) : परिकृशः (शा, शं) : v. lean, thin.

Emaciation : (1) कृशता ; (2) कार्श्यम् ; (3) क्षामता.

Emanate : I. To flow from : q. v. : उद्गच्छति (गम्, c. 1.). II. To arise, originate : q. v. : उद्गच्छति.

Emanation : I. The act : उद्गमः ; निर्गमः. II. That which comes out : expr. by verb.

Emancipate : मोचयति or मोक्षयति, वि-, (मुच् or मोक्ष्, c. 10.), *you will be e.d from the bond of the world* : भवबन्धाद्विमोक्ष्यसे, V. c. ; *they should be e.d by the king* : राज्ञा मोचयितव्यास्ते, M. p. : v. to liberate, free.

Emancipation : मोक्षः, *e. of slaves* : दासस्य मोक्षः, Viv. : v. liberation, release.

EMANCIPATOR : मोचयितृ (f. त्री) : v. LIBERATOR.

EMASCULATE : I. Lit., to castrate : पुंस्त्वं हन्ति, उप-, प्रति- (हन्, c. 2.), V. s. II. Fig. : v. TO WEAKEN, ENERVATE.

EMASCULATE-D (adj.) : I. Lit. : हतपुंस्त्वः. II. Fig. : हतवीर्य (f. र्या).

EMASCULATOR : (1) पुंस्त्वस्य प्रतिघातकृत्, Y. ; and sim. comp.s.

EMBALM : (1) रक्षति (रक्ष्, c. 1.), *therefore (they) e. the king* : ततो रक्षन्ति भूमिपम्, Ram. ; (2) तैले निक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (to e. in oil.), B.

EMBALMER : expr. by verb : v. above.

EMBANK : वप्रेण बध्नाति (बन्ध्, c. 9.).

EMBANKMENT : वप्रबन्धः (?) : v. MOUND, BANK.

EMBARGO : निषेधः or प्रस्थाननिषेधः (?).

EMBARK (v. t.) : I. Lit. : (1) नौकायाम् आरोपयति (c. of रुह्,) or निदधाति (धा, c. 3.) (=put on board), *e.ing them all* : अस्यां निधाय सर्वांस्तान्, Mat. ; (2) नौकया प्रस्थापयति (c. of स्था) (= to send by boat). II. To engage : व्यापारयति (c. of वृ).

EMBARK (v. i.) : I. Lit. : (1) नावं or पोतम् आ-रोहति, अधि-, (रुह्, c. 1.), etc., *without e.ing on a vessel* : पोताधिरोहेण विनैव, Tar. ; (2) नौकया प्रतिष्ठते (स्था, c. 1.) (=to depart). II. To engage : व्याप्रियते (वृ, c. 4.)

EMBARKATION : नौकारोहणं (going) or नौकारोपणं (putting on board) ; प्रस्थानं (=departure).

EMBARASS : (1) आकुलयति (= to perplex), *affection e.es Satananda* : स्नेहः शतानन्दमाकुलयति, An. ; (2) मोहयति, वि-, प्र-, व्या-, (c. of मुह्) (= to confound), *I am e.ed seeing (this) evil* : अनर्थमुत्प्रेक्ष्य प्रमुग्धोऽस्मि, An. ; (3) बाधते (= to hinder, annoy), Vi.

EMBARASSMENT : (1) व्याकुलता ; (2) प्रमोहः ; (3) बाधा ; (4) विषमं (= difficulty : q. v.).

EMBASSADOR : v. AMBASSADOR.

EMBASSY : I. Lit. : दौत्यं or दूत्यम्. II. The dwelling of an ambassador : दूतावासः.

EMBATTLED : (1) विन्यस्तः (स्ता, स्तं) ; (2) विरचितः (ता, तं). Ph. : *e. field* युद्धक्षेत्रम्.

EMBEDDED : (1) निहित. (ता, तं) ; (2) न्यस्त (f. स्ता) ; (3) निविष्ट (f. ष्टा).

EMBELLISH : वि-भूषयति (भूष्, c. 10.) : v. TO ADORN.

EMBELLISHMENT : विभूषणम् : v. ADORNMENT, ORNAMENT.

EMBERS : भस्मन् (n.) : v. ASHES.

EMBER-DAY : उपवासदिवसः (?).

EMBEZZLE : छद्मम् आत्मसात्करोति (कृ, c. 8.).

EMBEZZLEMENT : छद्ममात्मसात्करणम् ; चौर्यं (= theft).

EMBEZZLER : छद्ममात्मसात्कर्तृ (f. र्त्री) : v. also THIEF.

EMBITTER : I. Lit. : तिक्तायते (nomi.). II. To distress : क्लिश्नाति (क्लिश्, c. 9.). III. To exasperate : उत्कोपयति (c. of कुप्).

EMBLAZON : (1) मण्डयति (मण्ड्, c. 10.) ; (2) विभूषयति (भूष्, c. 10.).

EMBLAZONRY : पताकादिमण्डनम् (?).

EMBLEM : (1) लक्षणम् ; (2) लाञ्छनम् ; (3) लिङ्गम्.

EMBLEMATIC,-AL : expr. by *emblem* : v. SYMBOLIC.

EMBLEMATICALLY : लक्षणेन (?) : v. also FIGURATIVELY.

EMBODIMENT : I. Lit. : expr. by verb. II. Representation : Ph. *e. of virtue* सशरीरो धर्मः.

EMBODY : I. Lit. : देहेन or शरीरेण युनक्ति (युज्, c. 7.) II. To collect : q. v. : समाहरति (हृ, c. 1.).

EMBOLDEN : साहसं जनयति (जन्, c. 10.) : v. TO ENCOURAGE.

EMBOSS : उच्चरेखादिना तक्षति (तक्ष्, c. 1.) (?).

EMBOWEL : I. To eviscerate : अन्त्राणि अपनयति (नी, c. 1.) v. TO REMOVE. II. To embalm : q. v. III. To busy : q. v.

EMBOWERED : कुञ्जितः (ता, तं), नि-,.

EMBRACE (v.) : I. To clasp : (1) आ-लिङ्गति, समा-, (लिङ्ग्, c. 1.), *the father e.d him with open arms* : प्रसारितभुजयुगलस्तं पितालिलिङ्ग, K. ;

(2) आश्लिष्यति, समा-, सं-, उप-, (श्लिष्, c. 4.), *e.d the pillar for a moment* : क्षणं स्तम्भमाश्लिषत्, Si.; (3) स्वजते, परि-, (स्वञ्ज्, c. 1.), *e.ing her firmly*: तां दृढं परिष्वज्य, D.; (4) उपगूहति (गुह्, c. 1.), *as if e.ing me with cool breezes*: शिशिरानिलैर्मामुपगूहतीव, R.; (5) परिरभते (रभ्, c. 1.), *was (it) e.d with the eyes*: परिरेभे तु विलोचनाभ्यां, Ki. II. To comprise: q. v.: क्रोडीकरोति, *from (its) e.ing also another sense*: अर्थान्तरस्यापि क्रोडीकरणात्, Kuv. III. To accept: q. v.: परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.).

EMBRACE (subs.) : (1) आलिङ्गनम्; (2) आश्लेषः; (3) परिरम्भः; (4) परिष्वङ्गः; (5) उपगूहनम्; (6) आलिङ्गितम्.

EMBRASURE : छिद्रं (=any aperture).

EMBROCATE : (1) मृद्नाति, सं-, (मृद्, c. 9.); (2) संवाहयति (c. of वह्).

EMBROCATION : I. The act : (1) मर्दनम्, सं-; (2) संवाहनम्. II. A lotion for e. : expr. by comp.

EMBROIDER : Ph. *e.ed cloth* कार्मिकवस्त्रम्; *he knows to e. cloth* वस्त्रोपरि कर्म्म कर्तुं जानाति.

EMBROIDERER : कार्म्मिकवस्त्रकारः, and sim. comp.s.

EMBROIDERY : I. Variegated needle-work : Ph. *this is gold e.* : *स्वर्णकर्म्मैतत्: V. TO EMBROIDER. II. Fig., decoration : अलङ्कारः.

EMBROIL : आकुलीकरोति : V. TO CONFOUND, PERPLEX.

EMBROILMENT : संक्षोभः : V. CONFUSION, PERLEXITY.

EMBRYO : I. Lit. : गर्भः or अपरिणतगर्भः. II. Fig. : *this work is in e.* अपरिणतेयं कृतिः.

EMBRYONIC, EMBROYTIC : अपरिणतः (ता, तं) (?).

EMEND : शोधयति (c. of शुध्) : V. TO CORRECT.

EMENDATION : शुद्धिः : V. CORRECTION.

EMENDATOR : शोधकः, सं-, वि-, परि-.

EMERALD (subs.) : (1) मरकतः; (2) हरिन्मणिः; (3) गारुत्मतम् (n.).

EMERALD (adj.) : (1) expr. by tat. ; (2) मारकत: (ती, तं).

EMERGE : उन्मज्जति (मज्ज्, c. 6.), *e.ing from the river of arrows* : बाणनद्या उन्मज्जन्, Ki. ; *slowly e.d from the eastern ocean* : पूर्वपयोधेः शनकैरुन्ममज्ज, Ki. : v. TO RISE.

EMERGENCE : उन्मज्जनम् : v. RISE.

EMERGENCY : I. Crisis, occasion : q. v. : सङ्कटम्. II. Exigency : q. v. : प्रयोजनम्.

EMERGENT : I. Lit. उन्मज्जत् (f. ती). II. Critical : Ph. *e. business* आत्ययिकं कार्यम्, H.

EMERSION : I. Lit. : उन्मज्जनम्. II. Astro. : मोक्षः, Su.

EMERY : अश्मसारः (?).

EMETIC : वान्तिकरः (री, रं), and sim. comp.s.

EMIGRANT : *निर्वासिन् (f. नी) ; स्वदेशत्यागिन् (f. नी).

EMIGRATE : *निर्वसति (वस्, c. 1.), *e.d to America* : आमेरिकां निष्कुः ; वासार्थं देशान्तरं गच्छति, व्रजति, etc.

EMIGRATION : *निर्वासः.

EMINENCE : I. A height : q. v. : उन्नतभूमिः. II. Exaltation : q. v. : (1) उत्कर्षः or प्रकर्षः ; (2) उन्नतिः, सम्-. III. As a title : भगवत् (f. ती).

EMINENT : (1) उत्कृष्टः (ष्टा, ष्टं) v. EXCELLENT ; (2) विश्रुतः (ता, तं) v. CELEBRATED ; (3) असाधारण (f. णी) v. UNCOMMON.

EMINENTLY : (1) अति- in comp. v. EXCEEDINGLY ; (2) विशिष्ट v. ESPECIALLY. ; (3) शोभनम् v. WELL.

EMISSARY : (1) चरः ; (2) चारः ; (3) प्रणिधिः.

EMISSION . I. Lit. : (1) मोक्षः ; (2) विसर्जनम् ; (3) निर्गमः or निष्क्रमः (= coming out) ; (4) उद्गारः (= throwing up) ; (5) स्रावः (= flow). II. Animal : रेतःस्खलनम् ; रेतःस्रुतिः ; रेतःक्षरणम् ; वीर्यनिषेकः ; etc. Ph. *he had e.* : अस्य रेतः चस्कन्द or सुस्राव, Mah.

EMIT (v.) : (1) मुचति, निर्-, वि-, प्र-, (मुच्, c. 6.), *e.ted steam* : उष्माणम-मुञ्चत्, Ku. ; *to e. water* : अपो मुञ्चति, Ki. ; (2) विसृजति (सृज्, c. 6.), *to e. fire* : अग्निं विसृजति, Sa. v. TO SEND BORTH, THROW OUT, VOMIT. *To be e.ted* : i. e. to come out : q. v. : निः-सरति, प्र-, (सृ, c. 1.), *from the bow arrows were e.ted* : धनुषः शराः प्रसस्रुः, Si.

EMMET : पिपीलिका : v. ANT.

EMOLLIENT : I. Adj. : क्लेदनः (नी, नं). II. Subs. : क्लेदनम्.

EMOLUMENT : लाभः : v. GAIN, SALARY.

EMOTION : I. Feeling : q. v. : रसः, *the tender e.* : करुणरसः, U. II. Excitement : q. v. : (1) विकारः, विकृतिः, or विक्रिया, *seeing the e.s (of Nala) of holy fame* पुण्यश्लोकस्य विकारं दृष्ट्वा, Mah. ; (2) अपकृतिः (rare), *unable to control her e.s* : अपाकृतीर्विनियन्तुमक्षमा, Ki. I. 27.

EMPALE : I. To enclose : q. v. II. To put to death : शूलं or शूले or शूलायाम् आरोपयति (c. of रुह्), P. ; शूले निवेशयति (c. of विश्), Vir.

EMPEROR : (1) सम्राज् (m.) ; (2) महाराजः ; (3) अधिराजः ; (4) राज-राजः ; (5) राजाधिराजः ; (6) राजेन्द्रः ; (7) अधीश्वरः ; (8) सार्वभौमः (rare), *e. of the gods* : देवतासार्वभौमः, Kuv.

EMPHASIS : शक्त्यात्कर्षद्योतकोक्तिः, (after Taranatha).

EMPHASIZE : शक्त्युत्कर्षद्योतनाय द्रढयति (nomi.) (?).

EMPHATIC : (1) दृढः (ढा, ढं) (= firm) ; (2) निश्चितः (ता, तं) (= certain) ; (3) सबलः (ला, लं) (= forcible).

EMPHATICALLY : (1) दृढं (= firmly) ; (2) निश्चितं (= certainly) ; (3) बलात् (= forcibly) ; (4) सगौरवं (= gravely).

EMPIRE : (1) साम्राज्यम् ; (2) आधिराज्यं (rare) : v. KINGDOM.

EMPIRIC (subs.) : I. A quack : कुवैद्यः. II. An examiner : q. v.

EMPIRICAL : I. In good sense : दर्शनसिद्धः (f. द्धा). II. In bad s. : असिद्धः (द्धा, द्धं).

EMPIRICALLY : I. In good sense : बहुदर्शनेन. II. In bad s. : अविद्यया.

EMPIRICISM : i. e. quackery : अशास्त्रचिकित्सा (?).

EMPLOY (subs.) : v. EMPLOYMENT.

EMPLOY (v. t.) : I. To use : q. v. : प्रयुङ्क्ते. II. To commission : (1) नि-युङ्क्ते or योजयति (युज्, c. 7. and 10.), *e. (me) without any hesitation in what are to be done* : कर्तव्येषु विस्रब्धतया नियुज्यतां, K. ; (2) व्यापारयति (c. of वृ), *e.d to break their confederacy* : तत्संहतिभेदाय व्यापारिताः, Mu.

EMPLOYE : (1) अधिकृतः ; (2) नियोज्यः, Sa. : v. OFFICER.

EMPLOYER : (1) नियोजकः ; (2) प्रयोजकः.

EMPLOYMENT : I. Lit. : (1) प्रयोगः ; (2) नियोगः. II. Occupation : कर्मन् (m.), *to dismiss from an e.* कर्मणोऽपकर्षति, Mah. : v. SERVICE, LIVELIHOOD, OFFICE.

EMPORIUM : वाणिज्यस्थानम्.

EMPOWER : क्षमतां ददाति (दा, c. 3.) : v. TO AUTHORIZE.

EMPRESS : (1) अधिराज्ञी ; (2) महाराज्ञी ; (3) राजराजेश्वरी ; (4) राजाधिराज्ञी.

EMPTINESS : I. Lit. : (1) शून्यता ; (2) रिक्तता. II. Fig. : असारता,

EMPTY (adj.) : I. Lit. : (1) शून्यः (न्या, न्यं), परि-, *the street is e.* : शून्यो राजमार्गः, Mr. I. ; *today my bed is e.* : परिशून्यं शयनीयमद्य मे, R. ; (2) रिक्तः (क्ता, क्तं) (rare), *in the e. mouth of the quiver* : रिक्ते निषङ्गवक्त्रे, Ki. II. Fig. : असारः (रा, रं), *in this e. world* असारे संसारे, Va. : v. VAIN.

EMPTY (v. t.) : (1) शून्यीकरोति ; (2) रिक्तीकरोति, *e.ing tanks* : रिक्तीकुर्वन् सरांसि, K. ; (3) रिणक्ति (रिच्, c. 7.) (rare), B.

EMPTY (v. i.) : शून्यीभवति, D. Ph. *the rivers quickly e. themselves in the ocean* प्रयान्ति नद्यस्त्वरितं पयोनिधिं, Ri.

EMPTY-HANDED : (1) शून्यहस्तः (स्ता, स्तं) ; (2) रिक्तहस्तः (स्ता, स्तं) ; etc.

EMPTY-HEADED : शून्यमस्तिष्कः (ष्का, ष्कं), and sim. comp.s.

EMPYREAL : तेजोमयः (यी, यं).

EMPYREAN : वैकुण्ठं (?) ; तेजोलोकः (?).

EMULATE : स्पर्धते (स्पर्ध्, c. 1.), *the accursed Rakshasha is e.ing me* : मया सह स्पर्धते राक्षसहतकः, Mu.

EMULATION : स्पर्धा, *as if in e. of the waters of the celestial river* : दिव्यसरिदम्बुपद्धतिस्पर्धयेव, Si. : v. also RIVALRY, CONTEST.

EMULATIVE, EMULATORY : V. EMULOUS.

EMULATOR : स्पर्धिन् (f. नी), प्रति- : V. RIVAL.

EMULOUS : स्पर्धिन् (f. नी). *E. of* : स्पर्धया : V. EMULATION. *To be e. of* : V. TO EMULATE.

EMULOUSLY : स्पर्धया ; स्पर्धापूर्वकम्.

ENABLE : शक्तिं, सामर्थ्यं, or क्षमतां ददाति (दा, c. 3.) ; better by circum. ; *it will e. you to decamp* : अनेन ततापसर्पणं शक्यम्.

ENACT : I. To decree : करोति, *to e. laws* : *विधीन् करोति. II. To do, perform : q. v. : करोति.

ENACTMENT : I. The act : करणम् ; निष्पादनम्. II. A law : कृतिः (?) ; विधिः.

ENACTOR : कर्तृ (f. र्त्री) : V. DOER.

ENAMEL (subs.) : *अनामिलम्.

ENAMEL (v.) : *अनामिलयति (nomi.) ; अनामिलेन रञ्जयति (रञ्ज्, c. 10.) *E.'d* : *अनामिलितः (ता, तं).

ENAMOUR : Ph. *he is e.ed of her* अयमस्यामासक्तभावः, D. ; *I am e.ed of these books* *एतेषु पुस्तकेषु बद्धभावोऽस्मि.

ENCAGE : पञ्जरे रुणद्धि, नि-, अव-, सं-, (रुध्, c. 7.). [M. n.

ENCAMP (v. i.) : निविशते (विश्, c. 1.), *preparing to e.* निवेष्टुमुपचक्रमाणः,

ENCAMP (v. t.) : निवेशयति (c. of विश्), *e.ed the forces* : बलानि निवेशयामास, R.

ENCAMPMENT : निवेशः, R. v. 49. : V. CAMP.

ENCIENT : गर्भवती : V. PREGNANT.

ENCHAIN (v.) : (1) निगडैर्बध्नाति (बन्ध्, c. 7.) or संयच्छति (यम्, c. 1.) (lit.), K. ; (2) निगडयति (nomi.), D.

ENCHANT : I. Lit. : (1) वशीकरोति, Kuv. ; (2) साधयति (c. of सिध्), D. II. Fig. : *to e. the hearers* : श्रृण्वतां मनो हर्तुं, R. xv. 64. : v. TO CHARM, DELIGHT. *E.ing* : v. CHARMING.

ENCHANTER : I. A magician : (1) मायाविन् (m.) ; (2) मायाकारः. II. A charmer : मोहनः or -कः, वि-.

ENCHANTMENT : I. The act : वशीकरणम्, K. II. The practice : वश्यकर्मन्, (n.) D. s. III. Any thing enchanting : v. CHARMING.

ENCHANTRESS : (1) मोहिनी ; (2) मायाविनी (in bad sense).

ENCIRCLE : (1) परि-वेष्टयति (वेष्ट्, c. 10.), *e. whatever be on the side* : यत्पार्श्वतो भवति तत्परिवेष्टयन्ति, P. ; *to e. in the arms* : भुजाभ्यां परिवेष्टयति, D. ; (2) परिगच्छति (गम्, c. 1.) (= to go round), *e.d by the Vetravati* : वेत्रवत्या परिगता, K.

ENCLOSE (v.) : I. To surround : q. v. : परिवृणोति or वारयति (वृ, c. 5. or 10.), *e.d me with showers of arrows* : शरवर्षैर्मां पर्यवारयन्, Mab. II. To fence : q. v. : परिवृणोति. III. To shut up, confine : q. v. IV. To put in a case : सह प्रेरयति (ईर्, c. 10.) (= to send with).

ENCLOSURE : I. Fence : वृतिः, परि-, *e.s of parks* : उपवनवृतयः, Me. ; *over the e.s* वृतीनामुपरि, Si. II. That which is enclosed : *there were no e.s with the letter* *पत्रेण सहितं न किंचित् प्रेरितम्.

ENCOMIAST : v. EULOGIST.

ENCOMIASTIC,-AL : v. EULOGISTIC.

ENCOMIUM : स्तवः : v. EULOGY, PRAISE.

ENCOMPASS : परिवेष्टयति (वेष्ट्, c. 10.) : v. TO ENCIRCLE.

ENCORE : I. Adv. : पुनरभिनीयतां (?). II. Verb. : पुनरभिनीयतामिति वदति (वद्, c. 1.) (?).

ENCOUNTER (v. i.) : संगच्छते (गम्, c. 1.), *the two seas of armies e.ed* : सेनाम्भोधी समगच्छाते, Si. : v. TO MEET.

ENCOUNTER (v. t.) : I. To meet in opposition : (1) अभि-एति, आ-, (इ, c. 2.), *footmen e.ed footmen* : पत्तिः पत्तिमभीयाय रथाय, Ku. ; *horse e.ed horse* : वाहमेयाय वाजी, Si. ; (2) अभ्या-पतति (पत्, c. 1.), R. ; *of the two armies coming up to e. each other* संग्रामाय सन्निपततः सैन्ययुगस्य, Ku. ; (3) वि-गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (=to fight), *for whom we have e.ed enemies* : यत्कृतेऽरीन् व्यगृह्णीम, B. II. To struggle with : q. v.

ENCOUNTER (subs.) : I. A meeting : अभ्यागमः. II. Conflict, battle : संयुगः, "*for fierce e.s fit*" सांयुगीनः (ना, नं), V.

ENCOURAGE : (1) साहसं जनयति (जन्, c. 10.) (with gen.) (=to embolden) ; (2) आश्वासयति (c. of श्वस्) (=to cheer) ; (3) प्रोत्साहयति (c. of सह्) (= to incite).

ENCOURAGEMENT : (1) आश्वासः,-सं, *it found no e. from the public* *साधारण्यादाश्वासं न लेभे ; (2) प्रोत्साहः,-हं, "*with good e.*" सुप्रोत्साहनेन.

ENCOURAGER : (1) आश्वासकः ; (2) प्रोत्साहकः.

ENCOURAGING : (1) आश्वासनः (नी, नं) ; (2) प्रोत्साहनः (नी, नं).

ENCROACH : (1) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (=to seize), *your house has been e.ed upon by another crocodile* : त्वदीयं गृहमपरेण मकरेण गृहीतं, D. ; (2) हरति (हृ, c. 1.) (=to take) ; (3) अन्यायेन प्रविशति (विश्, c. 6. (= to enter unlawfully) ; (4) न्यूनीकरोति (=to lessen).

ENCROACHMENT : (1) ग्रहणं (=seizing) ; (2) अन्यायप्रवेशः (=unlawful entry). Ph. *e. of a river* नदीसञ्चारः, Viv.

ENCRUST : V. TO INCRUST.

ENCUMBER : *thus e.ed by you on all sides* आर्येणैवं सर्वतो निरुद्धचेष्टाप्रसरस्य, Mu. ; *e.ed estate* ऋणग्रस्ता सम्पत्तिः : V. TO BURDEN.

ENCUMBRANCE : प्रतिबन्धः : V. IMPEDIMENT, BURDEN.

ENCYCLICAL : V. CIRCULAR, *e. letter* : *चक्रम्.

ENCYCLOPÆDIA : विद्याकोषः.

ENCYCLOPÆDIC,-AL : Ph. *of learning* विद्यासागरः.

END (subs.) : I. Extreme point : अन्तः, (rarely पर्यन्तः, प्रान्तः, उपान्तः), *at the e. of the journey* : अध्वनोऽन्ते, R. xvi. 35. ; *e. of a mantle* : अंशुकान्तः, J. II. Termination : (1) अन्तः or पर्यन्तः, *at the e. of the year* : संवत्सरस्यान्ते, Mat. ; *distressing in the e.* पर्यन्तपरितापिन् (f. नी), Ki. ; (2) अवसानम्, *at the e. of the day* : दिनावसाने, Sa. ; (3) परिणामः or परिणतिः, *pleasing in the e.* परिणामसुखः (खा, खं); Ki. III. Conclusion : (1) अन्तः, *at the e. of the sacrifice* : यज्ञान्ते, R. ; (2) अवसानम्, *at the beginning, middle, or e.* : आदौ मध्येऽवसाने वा, N. s. Ph. : *put an e. to* : समापयति (c. of आप्), Vi. IV. Death, destruction : q. v. : (1) अन्तः, *will surely meet his e.* अन्तमवाप्स्यति ध्रुवम्, Ku. xv. 42. ; (2) अवसानम्, *at the e. of the head-man* : मूलपुरुषावसाने, Sa. V. Aim, object : q. v. : आशयः. Ph. *to no e.* निरर्थकम् ; *to the e. that......* एतदभिप्रायकः (का, कं). VI. Remnant : अन्तः, *in the morning, giving its e.s to the servants* प्रत्यूषे तदन्तं कर्मकरान् दत्त्वा, P.

END (v. t.) : (1) अन्तं करोति (rare), *the e.er of Kshatryas* : क्षत्रियान्तकरः, Vi. ; (2) समापयति (c. of आप्) : V. TO FINISH, COMPLETE. Ph. *e.er of the e.er* (= death) अन्तकस्यान्तकः, Vi.

END (v. i.) : (1) expr. by subs., *this dynasty will e. in Sumitra* अयं वंशः सुमित्रान्तो भविष्यति, V. p. ; (*words*) *e.ing in the affix* ई *are feminine* ईप्रत्ययान्ताः स्त्री स्यात्, S. k. ; *whether it will e. auspiciously or otherwise* कल्याणी परिणतिरस्तु वान्यथा वा, Vi. ; (2) अवसीयते (pass. of सो) (rare), *it will e. so* एवं किलावसीयते, Vi.

ENDANGER : i. e. to bring into danger : expr. by subs., *it e.s my life* मम जीवितमनेन संशयमारोपितम् : V. DANGER.

ENDEAR : i. e. to make dear : V. DEAR and MAKE. *E.ing* : प्रीतिकरः (री, रं) ; मधुरः (रा, रं) (= sweet).

ENDEARMENT : i. e. blandishment : (1) हावः ; (2) विलासः.

ENDEAVOUR (v.) : (1) यतते (यत्, c. 1.) V. TO ATTEMPT ; (2) उद्यच्छति,-ते

(यम्, c. 1.), *e.ing to go* : उद्यच्छमाना गमनाय, R.; (3) व्यवस्यति (सो, c. 4.), *who would e. to separate her* : कस्तां पृथक्कर्तुं व्यवस्येत्, Mu.

ENDEAVOUR (subs.) : (1) उद्यमः; (2) व्यवसायः : v. ATTEMPT.

ENDING (subs.) : अन्तः : v. END ; TO END.

ENDIVE : शाकप्रभेदः.

ENDLESS : I. Without end : अनन्तः (न्ता, न्तं), *of e. prowess* अनन्तवीर्यः (र्या, र्यं), Ku. II. Without an object : निरर्थकः (का, कं).

ENDLESSLY : (1) अनन्तं v. INCESSANTLY ; (2) निरर्थकम् v. IN VAIN.

ENDORSE : I. In gen. sense : पृष्ठे लिखति, अभि-, (लिख्, c. 6.), *a debtor should e. payments on the bond* : लेख्यस्य पृष्ठेऽभिलिखेद्दत्त्वा दत्त्वा धनं ऋणी, Y. II. Fig. : of opinion etc. : कक्षीकरोति, D. s.

ENDORSEMENT : पृष्ठलिखितम्, *this is my e.* : *ममैतत् पृष्ठलिखितं or मयैतत् पृष्ठे लिखितम्.

ENDOW : I. Lit. : वृत्तिं ददाति (दा, c. 3.). II. To furnish with : योजयति (युज्, c. 10.). *E.ed with* : (1) अन्वितः (ता, तं), सम्-, *e. with reason* : विवेकसमन्वितः (ता, तं) ; (2) उपेतः (ता, तं), *e. with all good qualities* : सर्वगुणोपेतः (ता, तं) ; (3) युक्तः (क्ता, क्तं) : v. TO POSSESS.

ENDOWMENT : I. The act : वृत्तिदानम्. II. A settlement : वृत्तिः. III. Talent, gift : शक्तिः.

ENDUE : v. ENDOW.

ENDURABLE : सह्यः (ह्या, ह्यं) : v. TOLERABLE.

ENDURANCE : I. The habit of enduring : सहिष्णुता, प्र-, *e. of troubles* : क्लेशसहिष्णुता, Ka. II. The act of e. : (1) सहनम् ; (2) मर्षः,-र्षणं. III. Lastingness : स्थायित्वम्.

ENDURE (v. t.) : (1) सहते, वि-, प्र-, *all-e.ing* : सर्वंसहः (हा, हं) ; *I can not e. the slur* अहमयशो सोढुमीशे, R. ; *e.s to live* : जीवितुं विषहते, Ve. ; (2) मर्षयति or मृष्यति or मर्षति,-ते (मृष्, c. 10. 4. and 1.), *did not e. the horns* : शृङ्गं न ममर्ष, R.

ENDURE (v. i.) : तिष्ठति (स्था, c. 1.) : v. TO LAST, REMAIN.

ENDURING : i. e. lasting : स्थायिन् (f. नी), चिर-.

ENEMY : (1) शत्रुः, *who never made an e.* : अजातशत्रुः, Ve. ; *a prostrate e.:* चरणनिपतितः शत्रुः, Mr. ; (2) रिपुः, *attack on the e.s' side* : रिपुपक्षाभियोगः, Vi. ; (3) वैरिन् (m.), *great e.* : वैरिवरः, Ku. ; (4) अरिः, *to the e. of Namuchi* (i. e. Indra) : नमुचेररये, R. ; (5) अरातिः, *victory over the e.s* अरातिषु जयः, Ki. ; (6) द्विष्, विद्विष्, or द्विषत् (m.), *e.s of Gods* : देवद्विषः, Ku. ; (7) परः (an ambiguous term), *by stroger e.s* बलवत्तरैः परैः, Ku. ; (8) परिपन्थिन् (m.) rare) ; (9) शात्रवः (rare) : v. OPPONENT.

ENERGETIC : (1) वीर्यवत् (f. ती) (=strong, powerful) ; (2) तेजस्विन् (f. नी) (=spirited) : v. ACTIVE.

ENERGETICALLY : सोत्साहं (=eagerly) ; (2) सह तेजसा (=spiritedly) ; (3) वीर्यं समाश्रित्य (=vigorously) ; (4) अतन्द्रितं (=actively).

ENERGY : (1) तेजः v. SPIRIT ; (2) वीर्यं v. VIGOUR, STRENGTH ; (3) उद्योगः v. ACTIVITY.

ENERVATE (v.): (1) दुर्बलीकरोति ; (2) वीर्यं हरति (हृ, c. 1.) : v. TO WEAKEN.

ENERVATE,-D (adj.) : हतवीर्य (f. र्या) : v. WEAK.

ENERVATION : I. The act : (1) दुर्बलीकरणम् ; (2) वीर्यक्षयः. II. The state : (1) हतवीर्यता ; (2) निर्वीर्यता ; (3) क्लैब्यम्.

ENFEEBLE : दुर्बलीकरोति, *e. (the ministers) one by one* : एकैकं दुर्बलीकुरु, Mah. : v. FEEBLE, TO WEAKEN, EMACIATE, BREAK DOWN. *To became e.d* : दुर्बलीभवति.

ENFEEBLEMENT : I. The act : दुर्बलीकरणम्. II. Weakness : q. v. : दुर्बलता. [ददौ.

ENFEOFF : Ph. *e.ed this estate to me* *भाटकेन भूमिमिमां मां सम्पूर्णभोगाय

ENFEOFFMENT : expr. as above.

ENFORCE (v.) : I. To compel : q. v. II. To force : q. v. III.

To give force to : प्रबलयति (nomi.) ; प्रबलं (f. लां) करोति. IV. To carry out : अनुतिष्ठति (स्था, c. 1.). V. To confirm, support : q. v. : दृढयति (nomi.).

Enforcement : expr. by verb. : q. v.

Enfranchise (v.) : I. To release : q. v. : मोचयति (मोच्, c. 10). II. To naturalize : (1) पौराधिकारं ददाति (दा, c. 3.) (?) ; (2) पौरत्वं लम्भयति (c. of लभ्) (?). *E.d* : दत्तपौराधिकारः (रा, रं) (?).

Enfranchisement : I. Release : q. v. : मोचः. II. Admission to the freedom of a corporation : पौराधिकारदानं (?) ; पौरत्वप्रतिपादनम् (?).

Engage (v. t.) : I. To bind, pledge : q. v. : बध्नाति (बन्ध्, c. 7.). II. To enlist : perh. भाटयति (= to hire) ; उत्थापयति (c. of स्था) (= raise). III. To attract : q. v. : आकर्षति (कृष्, c. 1.). IV. To occupy, employ : q. v. : व्यापारयति (c. of वृ). *To be e.d* : व्याप्रियते (वृ, c. 6.). *E.d* : व्यापृतः (ता, तं) ; सव्यापारः (रा, रं), *in the day-time while e.* सव्यापारामहनि, Me. V. To encounter : q. v. : अभ्येति (इ, c. 2.).

Engage (v. i.) : I. To promise, undertake : q. v. : प्रतिशृणोति (श्रु, c. 5.). Ph. : *she is e.d to me* : मह्यं प्रतिश्रुता सा. II. To enter in : *when the ascetic e.d in fighting* : मुनौ रणमुपेयुषि, Ki. ; *e.d in meditation* : ध्याननिविष्टः (ष्टा, ष्टं) ; *while they were e.d in the controversy* : प्रवृत्ते च तयोर्वादे : v. TO BEGIN, ENTER.

Engagement : I. A battle : q. v. : युद्धम्. II. A promise to visit : Ph. *I have an e. today at his* : *अद्य तद्गृहगमनं मया प्रतिश्रुतम् ; *I could not keep my e.* *नाहं प्रतिश्रुतं रक्षितुं शशाक. III. Betrothal : प्रतिश्रुतसम्बन्धः IV. Business : q. v. : (1) व्यापारः ; (2) कार्यम् ; (3) कृत्यम्. V. Pledge : q. v. IV. An obligation : q. v. VII. The act of engaging : v. TO ENGAGE.

ENGAGING : (1) हृदयहारिन् (f. णी) : V. CHARMING ; (2) रम्यः (म्या, म्यं) V. PLEASANT, DELIGHTFUL.

ENGAGINGLY : expr. by adj. or verb : V. TO CHARM.

ENGENDER : जनयति : V. TO BEGET, PRODUCE.

ENGINE ; यन्त्रम्, *military e.* : युद्धयन्त्रम् ; *e.-driver* *यन्त्रवाहकः.

ENGINEER : वास्तुविद्याविशारदः (?) : V. E.ING.

ENGINEERING : वास्तुविद्या (?). *Civil e.* : पथप्रणाल्यादिनिर्म्माणविद्या (?). *Military e.* : वप्रपरिखादिनिर्माणविद्या (?). *Mechanical e.* : यन्त्रविद्या (?).

ENGLISH : इंलण्डीयः (या, यं) ; इंरेजः (जी, जं), *knows e.* *इंरेजीं जानाति.

ENGLISHMAN : *इंलण्डदेशीयः ; इंरेजः.

ENGRAFT : V. TO INGRAFT, GRAFT.

ENGRAINED : V. INGRAINED.

ENGRAVE : (1) मुद्रयति (मुद्र्, c. 10.), *with my name e.d on it* : मन्नामाक्षरमुद्रितः (ता, तं), A. r. ; (2) उत्किरति (कॄ, c. 6.), *with name e.d on the bezel* मणिबन्धनोत्कीर्णनामधेयः (या, यं), Sa.

ENRGRAVER : नामादिमुद्राकारिन् (f. णी) (?).

ENGRAVING : I. The art : नामादिमुद्राकर्मन् (n.) or -कला (?). II. A print : expr. by मुद्रितः (ता, तं) ; उत्कीर्ण (f. र्णा).

ENGROSS : I. To thicken : q. v. II. To copy in a large fair hand : स्पष्टाक्षरैः लिखति (लिख्, c. 6.) (?). III. To absorb : q. v. : Ph. *it e.es my mind* : त्वदासक्तं मे मनः. IV. To buy up : परिक्रीणीते (क्री, c. 9.). V. To assume : q. v.

ENGROSSER : I. A copyist : स्पष्टाक्षरलेखकः. II. A fore-staller : (1) परिक्रयिन् (f. णी) (?) ; (2) पूर्वक्रेतृ (f. त्री) (?).

ENGULF : (1) ग्रसते (ग्रस्, c. 1.) (= to swallow) ; (2) प्लावयति (c. of प्लु) (= to drown).

ENHANCE : वर्द्धयति (c. of वृध्) : V. TO INCREASE.

ENHANCEMENT : वृद्धिः : V. INCREASE.

ENHARMONIC : ऐकतानिकः (की, कं) (?).

ENIGMA : प्रहेलिका : v. RIDDLE.

ENIGMATIC,-AL : वक्रः (क्रा, क्रं) : v. OBSCURE, AMBIGUOUS.

ENIGMATICALLY : वक्रं : v. AMBIGUOUSLY.

ENJOIN : I. To order : q. v. : शास्ति (शास्, c. 2.). II. To prohibit or restrain : q. v. : निषेधति (सिध्, c. 1.).

ENJOY : I. Lit. : (1) भुनक्ति or भुंक्ते, उप-, सं-, परि-, अनु-, अधि-, (भुज्, c. 7.), *e. my milk* : पयो मदीयमुपभुंक्ष्व, R. ; *e.s the kingdom of heaven* : भुनक्ति स्वाराज्यम्, Ana. ; (2) अनुभवति (भू, c. 1.) (prop. to feel), *e.ing all pleasures* : सर्वसुखान्यनुभवन्तः, K. ; (3) निर्विशति (विश्, c. 6.), *e. the beauties of youth* : यौवनश्रीर्निर्विश्यतां, R. II. Carnally : भुनक्ति, उप-, P.

ENJOYMENT : भोगः, उप-, सं-, परि-, *the desire of e. is over* निवृत्ता भोगेच्छा, J. ; *what an e. in those places* स सम्भोगो यत्तादृशेषु प्रदेशेषु, V.

ENKINDLE : संधुक्षयति (धुक्ष्, c. 10.) : v. KINDLE.

ENLARGE (v. t.) : I. In gen. : (1) वर्धयति (c. of वृध्) v. TO INCREASE ; (2) विस्तारयति (c. of स्तृ) v. TO EXTEND. II. To release : q. v. : मुञ्चति (मुच्, c. 6.).

ENLARGE (v. i.) I. Lit : वर्धते (वृध्, c. 1.), *the fish e.d there* : स तत्र ववृधे मत्स्यः, Mah. : v. TO INCREASE, EXTEND. II. To e. upon : प्रपञ्चयति (पञ्च्, c. 10.), *now we will e. on its different states* : इदानीं तस्यैतावस्थाभेदः प्रपञ्च्यते, S. : v. TO DETAIL.

ENLARGEMENT : I. Extension, expansion : q. v. : वृद्धिः, वि-, R. II. Release : q. v. : मोक्षः. III. Expatiation : विस्तारः.

ENLIGHTEN : I. To lighten : q. v. : दीपयति (c. of दीप्). II. To instruct : ज्ञानं ददाति (दा, c. 3.) (=to give knowledge) ; (2) चक्षुरुन्मीलयति (c. of मील्) (= to open the eyes) ; (3) उद्भासयति (c. of भास्) (rare).

ENLIGHTENED : perh. उद्भासितः (ता, तं) : v. EDUCATED.

ENLIGHTENMENT : perh. संविद्, *the Lord of e.* संविदामीशः, Ki. : v. REFINEMENT, CIVILIZATION.

ENLIST : (v. t.) : I. To enroll : q. v. : (1) गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.) (=to take) ; (2) उत्थापयति (c. of स्था) (=to raise). II. To gain over : perh. निवेशयति (c. of विश्) or ग्राहयति (c. of ग्रह्), *I will e. them in the cause of truth* : *तान् सत्यार्थे निवेशयामि or सत्यपक्षं ग्राहयामि.

ENLIST (v. i.) : I. To engage in : विशति, प्र-, (विश्, c. 6.). II. To enter heartily in a cause : निविशते, अभि-, (विश्, c. 6.).

ENLISTMENT : I. The act : v. TO ENLIST. II. A writing : *प्रवेशपत्रम्.

ENLIVEN : (1) उत्तेजयति (c. of तिज्) (=to excite : q. v.); (2) हर्षयति (c. of हृष्) (=to gladden : q. v.).

ENLIVENING : हर्षजननः (नी, नं) : v. JOYFUL.

ENMITY : (1) वैरम्, *should not make e. with any one* न......वैरं कुर्वीत केनचित्, B. p. ; *e. towards Udaraka* : उदारके वैरम्, D. II. ; (2) शत्रुता ; (3) विद्वेषः ; (4) शात्रवम् ; (5) दौहृदं (rare) ; (6) विरोधः (=feud).

ENNOBLE : I. To dignify : (1) उन्नमयति (c. of नम्) ; (2) उत्-कर्षति, प्र-, (कृष्, c. 1.) ; (3) उत्-श्राययति (c. of श्रि). II. To raise to the nobility : *अनुराजं or अध्यार्यं करोति.

ENNUI : खेदः : v. WEARINESS.

ENORMITY : I. Greatness : घोरता. II. Anatrocious crime : q. v. : घोरपातकम्.

ENORMOUS : I. Inordinate : असाधारण (f. णी). II. Great : (1) महाप्रमाण or बृहत्प्रमाण or अतिप्रमाण (f. णा) (=of e. size) ; (2) विशाल: (ला, लं) (=large : q. v.) III. Atrocious : q. v.

ENORMOUSLY : अत्यन्त- in comp. : v. EXCEEDINGLY.

ENOUGH : (1) अलम्, *all this is not e. for one* : सर्वं तन्नालमेकस्य, Mah. ; *e. of this story* : अलमनया कथया, K. ; (2) पर्याप्तः (प्ता, प्तं), *I am e. for all the Rakshashas in battle* : सर्वेषामेव पर्याप्तो राक्षसानामहं युधि, Ram. ;

and so much fuel is e. for cooking so much food : इयतश्चौदनस्य पाकायैतावदिन्धनं पर्याप्तम्, D. ; (3) प्रचुरः (रा, रं) (=abundant). Ph. *and I have not had e. of (lit. not satiated with) youth* न च तृप्तोऽस्मि यौवने, Mat. ; *more than e. for hundred years consumption* वर्षशतोपभोगेऽप्यक्षय्यम्, D.

Enquire : I. To ask : q. v. : अनुयुंक्ते (युज्, c. 7.), *e.d of him what was to be given and how much* : किं प्रदेयं कियद्वेति तमन्वयुंक्त, R. II. To seek to know : जिज्ञासते, *we will now e. into the nature of spirit* : प्राणः किंस्वरूप इतीदानीं जिज्ञास्यते, S. III. To examine, consider : q. v. : अनुसन्दधाति or धत्ते (धा, c. 3.), *personally e.d into the disputes* : विवादान् स्वयमनुसन्दधौ, M. n.

Enquiry : I. Asking : अनुयोगः, *whoever I may be (you) should make no e.* : यास्मि साऽस्म्यनुयोगो मे न कर्तव्यः, Mah. II. Seeking to know : जिज्ञासा, *e. after duties* : धर्मजिज्ञासा, M. d. ; *a subject of e.* : जिज्ञास्यम्, S. III. Examination, consideration : q. v. : अनुसन्धानम्.

Enrage : (1) कोपयति, प्र-, सं-, (c. of कुप्), *I will e. him* : कोपयाम्येनम्, B. r. ; (2) क्रोधयति (c. of क्रुध्) ; (3) रोषयति (c. of रुष्) ; (4) कोपं जनयति (c. of जन्) ; (5) क्रोधम् उत्पादयति (c. of पद्), K. ; (6) संरम्भं नयति (नी, c. 1.), R. ; etc.

Enraged : (1) क्रुद्धः (द्धा, द्धं) ; (2) कुपितः (ता, तं) ; (3) रुष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (4) संरब्ध (f. ब्धा) ; (5) जातामर्षः (र्षा, र्षं) ; (6) आगतमन्यु (mfn.) ; etc. *To be e.* : (1) कुप्यति (कुप्, c. 4.) v. ANGRY, TO BE- ; (2) क्रोधम् एति (इ, c. 2.) ; (3) मन्युं प्राप्नोति (आप्, c. 5.), Vi. ; etc.

Enrapture, Enravish : प्रहर्षयति (c. of हृष्) : v. TO CHARM.

Enravishingly : प्रहर्षं जनयत् (f. न्ती).

Enrich : I. Lit. : धनिनं (f. नीं) or धनशालिनं (f. नीं) करोति : v. RICH ; TO MAKE. II. To adorn : q. v. : अलङ्करोति (c. of अलङ्क). III. To fertilize : q. v.

ENRICHMENT : expr. by circum. : v. TO ENRICH.

ENROLL (v.) : I. To enlist : *निवेशपत्रिकायां नाम निवेशयति (c. of विश्). II. To record : q. v. III. To envelop : q. v.

ENROLLMENT : I. The act : *नामनिवेशनम्. II. A register : *निवेशपत्रिका.

ENROOTED : (1) बद्धमूल: (ला, लं) ; (2) रूढमूल: (ला, लं).

ENSAMPLE : निदर्शनम् : v. EXAMPLE.

ENSANGUINED : (1) रुधिरसंलिप्त: (प्ता, प्तं) ; (2) शोणिताक्त (f. क्ता) ; (3) असृग्दिग्ध (f. ग्धा) ; etc.

ENSCONCE : लीयते (ली, c. 4.) : v. TO HIDE.

ENSHRINE : I. Lit. : v. SHRINE ; TO ENCLOSE. II. To cherish : रक्षति (रक्ष्, c. 1.).

ENSIGN : I. A banner : q. v. : पताका. II. A standard-bearer : (1) पताकिन् (m.) ; (2) वैजयन्तिक:.

ENSLAVE : दासीकरोति, *one who has e.d the whole of the three worlds* दासीकृताशेषजगत्त्रय: (या, यं), Ku. ; *there is none whom the good qualities of Kadambari do not e.* : कादम्बर्या गुणा न कञ्चिन्न दासीकुर्वन्ति, K. *To become e.d* दासीभवति.

ENSLAVEMENT : I. The act : दासीकरणम्. II. The state : दास्यम् : v. SLAVERY.

ENSNARE : पाशेन बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) or पाशे पातयति (c. of पत्) (lit. and fig.). *To be e.d* : पाशे पतति (पत्, c. 1.) (lit. and fig.).

ENSUE : अनुवर्तते : v. TO FOLLOW. *E.ing* : v. FOLLOWING.

ENSURE, ENSURER : v. INSURE, INSURER.

ENTABLATURE, ENTABLEMENT : *स्तम्भशिर:शाखा.

ENTAIL (subs.) : I. An estate : *अनुच्छेद्यसम्पत्ति:. II. Its rule : [*अनुच्छेदनियम:.

ENTAIL (v.) : I. Lit. : to settle unalienably : *अनुच्छेदनियमेन बध्नाति (बन्ध्, c. 9.). II. Fig. to bring on : आवहति (वह्, c. 1.).

ENTANGLE : I. Lit. : ज(झ)टयति (c. of जट्) (used in Bengali). *To be e.d* : ज(झ)टति (जट् or झट्, c. 1.). Ph. *e.d in the bracelets of creepers* प्रततिवलयासङ्गसञ्जातपाशः, Sa. II. To embarass, puzzle : q. v. q. v. : प्रमुग्धता.

ENTANGLEMENT : I. Lit. : v. TO ENTANGLE. II. Embarassment :

ENTER (v.) : I. In gen. : विशति, प्र-, (rarely आ-, समा-,) (with acc.) or निविशते (with loc.) (rare) (विश्, c. 6.), *e.ed the house of Vasantasena* : वसन्तसेनागृहं प्रविष्टः, Mr. II. ; *if a Suka thorn e.s the foot* : निविशते यदि शुकशिखा पदे, N. IV. II. ; *e.ed the hearts of the ascetics* : तपोभृतां हृदयानि समाविवेश, Ki. ; *you e. [on your story]* : भवभवान् प्रविशतु, D. v. v. TO BEGIN ; *you have e.ed into the sixth year (of your school life)* : प्रविष्टोऽसि षष्ठं वर्षम्, K. v. TO ATTAIN ; *e.ed into reflection* : चिन्तां विवेश, K. ; *e.ed into combat* : प्राविशतां रणे, B. p. v. TO ENGAGE IN. Ph. : *to e. into an alliance* : सन्धिं करोति, Ve. II. To make an entry of : निवेशयति, सं-, (c. of विश्), *should e. (his) name with (his) own hand* : नाम स्वहस्तेन निवेशयेत्, Y. ; (2) लिखति (= to write q. v.).

ENTERPRISE (subs.) : I. A (bold) undertaking : (1) उद्यमः v. ATTEMPT ; (2) अवदानं (=achievement) ; (3) साहसं (often in bad sense). II. Energy : q. v. : उद्यमः, *a man of great e.* : महोद्यमः पुरुषः.

ENTERPRISE (v.) : आरभते (रभ् c. 1.) : v. TO BEGIN, UNDERTAKE.

ENTERPRISING (adj.) : (1) उद्योगिन् (f. नी) ; (2) अध्यवसायिन् (f. नी) : v. ACTIVE, BOLD.

ENTERTAIN (v.) : I. To maintain : q. v. II. To receive quests : शुश्रूषते (desi. of श्रु) ; (2) पूजयति (पूज्, c. 10.) (= to honor : q. v.). Ph. : *then we are ready to e. you* : ततः सज्जातिथेया वयम्, Vi. II. To amuse : q. v. : जुषते (जुष्, c. 6.), *e. us* : जुषस्व नः, Vi. IV. To

accept: q. v.: परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). V. To cherish: करोति, *to e. a hope*: आशां करोति.

ENTERTAINER: I. A host: q. v.: शुश्रूषाकारिन् (f. णी). II. An amuser: q. v.: विनोदकः. III. A cherisher: expr. by circum.

ENTERTAINING (adj.): (1) विनोदिन् (f. नी) (= amusing); (2) हास्यकरः (री, रं) (= exciting laughter).

ENTERTAININGLY: (1) विनोदं विदधत् (f. ती); (2) हास्यं जनयत् (f. न्ती).

ENTERTAINMENT: I. Hospitality: q. v.: (1) शुश्रूषा; (2) पूजा. II. A feast: उत्सवः. III. Amusement: q. v.: विनोदः.

ENTHRALL: दासीकरोति: V. TO ENSLAVE.

ENTHRONE: (1) अभिषिञ्चति (सिच्, c. 6.); (2) सिंहासने निवेशयति (c. of विश्) (only of kings): V. TO PLACE; THRONE.

ENTHRONEMENT: (1) अभिषेकः; (2) सिंहासननिवेशनम् (only of kings).

ENTHUSIASM: I. Frenzy, fanticism: धर्मोन्मादः (?). II. Warmth, zeal: q. v.: अत्युत्साहः.

ENTHUSIAST: I. A fanatic: धर्मोन्मत्तः (त्ता, त्तं) (?). II. In gen. sense: perh. उन्मत्तः (त्ता, त्तं), *e.s about war*: युद्धोन्मत्ताः; अत्युत्साहवत् (f. ती). V. ZEALOUS.

ENTHUSIASTIC,-AL: (1) व्यग्रः (ग्रा, ग्रं) (= eager, zealous); (2) उन्मत्तः (त्ता, त्तं) (= mad); (3) प्रचण्डः (f. ण्डा) (= impetuous). Ph. *e. devotion* निरतिशयभक्तिः: V. EXTREME.

ENTHUSIASTICALLY: (1) निरतिशयं (= extremely); (2) सोत्साहम् (= eagerly); (3) सोन्मादम् (= madly).

ENTHYMEME: उपनयाद्विगमनम्.

ENTICE (v.): (1) हरति (हृ, c. 1.) (= to allure: q. v.), *not e.d by other temtations*: अहृतस्य विलोभनान्तरैः, R.; (2) प्र-, लोभयति, वि-, (c. of लुभ्) (= to tempt: q. v.), *if any one e.s and defiles this girl*: यदि कश्चिदेनां बालां विलोभ्य नाशयिष्यति, D.

ENTICEMENT : I. The act : (1) हरणम्; (2) प्र-लोभनम्, वि-. II. Alluring object : प्र-लोभनम्, वि-.

ENTICER : प्रलोभकः : v. TEMPTER.

ENTICING : v. ALLURING ; CHARMING.

ENTICINGLY : (1) प्रलोभ्य, वि-; (2) मनो हृत्वा.

ENTIRE : I. Complete, whole : q. v. : (1) कृत्स्न (f. त्स्ना) ; (2) समग्रः (ग्रा, ग्रं) ; (3) अखण्डः (ण्डा, ण्डं) ; (4) अविकलः (ला, लं) ; (5) निखिलः (ला, लं); (6) अखिलः (ला, लं) ; (7) समस्तः (स्ता, स्तं). II. Not gelded : q. v. : prob. अविकलः (ला, लं).

ENTIRELY : I. Completely : q. v. : (1) कार्त्स्न्येन ; (2) साकल्येन ; (3) समग्रम् ; (4) अखण्डम् ; (5) सर्वथा (=altogether) ; (6) by adj. II. Solely : comp. with एक, *whose life depends e. on water* : जलैकायत्तजीवितः (ता, तं), M. n. ; *of e. peaceful character* शमैकवृत्ति (mfn.), Ki.

ENTIRENESS, ENTIRETY : (1) कार्त्स्न्यम् ; (2) साकल्यम् ; (3) समग्रता ; (4) सम्पूर्णता : v. ENTIRE.

ENTITLE (v) : I. To call, name : q. v. : (1) अभिदधाति (धा, c. 3.) ; (2) उदाहरति (हृ, c. 1.). II. To give a claim to : expr. by अधिकारः or अर्हति (अर्ह्, c. 1.) or -भाज् (mfn.) in comp., *who are not e.d to share* : विभागानधिकारिणः, Mit. ; *how is the youngest e.d to the kingdom in preference to the eldest* : कथं ज्येष्ठमतिक्रम्य कनीयान् राज्यमर्हति, Mat. ; *in the absence of the former, the latter is e.d the property* : पूर्वस्याभावे धनभागुत्तरः, Y.

ENTITY : (1) सत्, G. ; (2) भावः, G.

ENTOMB : निदधाति (धा, c. 3.) (= to bury).

ENTOMBMENT : e. i. burial in a tomb : v. BURIAL, TOMB.

ENTOMOLOGIST : *कीटविज्ञानविद् (mfn.), -विशारदः (दा, दं).

ENTOMOLOGY : *कीटविज्ञानम् ; कीटविद्या.

ENTOZOON (pl. zoa) : *अन्तर्जीवः.

ENTRAIL : (1) अन्त्रम् ; (2) पुरीतत् (n.) (rare).

ENTRANCE (subs.) : I. The act or right of entering : प्रवेशः,-नं, *for our e.* : अस्माकं प्रवेशाय, V. p. ; *give me e.* : देहि मे प्रवेशम्, Mu. ; *e.-fee* : *प्रवेशनशुल्कम्. II. A place for e. : प्रवेशः, *at the e. of a certain town* : कस्यचिन्नगरस्य प्रवेशे, P. IV. 6. : V. DOOR, PASSAGE.

ENTRANCE (v.) : I. To put in a trance : मोहं जनयति (जन्, c. 10.), उत्पादयति (c. of पद्), etc. *E.d* : मोहाविष्टः (ष्टा, ष्टं) ; मोहाधिष्ठितः (ता, तं). II. To enrapture : प्रहर्षयति (c. of हृष्).

ENTRAP : (1) बध्नाति (बन्ध्, c. 9.) (when the meaning is clear), *by means of nets, hooks, and other devices for e.ping fish* जालवडिश-प्रभृतिभिर्मत्स्यबन्धनोपायैः, Sa. v. ; (2) पाशे पातयति (c. of पत्) : V. TO ENSNARE.

ENTREAT : उपच्छन्दयति (छन्द्, c. 10.), R. v. 58 : V. TO BEG, IMPLORE.

ENTREATY : (1) अभ्यर्थना or प्रार्थना, *by e.s, by advices* : अभ्यर्थनाभिरुपदेशैश्च, K. ; (2) याञ्चा V. REQUEST.

ENTREPOT : वाणिज्यस्थानम् (?).

ENTRUST (v. t.) : निक्षिपति (क्षिप्, c. 6.), *should e. all work to him* : तस्मिन् सर्वकार्याणि निक्षिपेत्, M. VII. 59. ; *is the secret kept you were entrusted with* रक्ष्यते भवता रहस्यनिक्षेपः, V. II. ; (2) न्यस्यति, वि- (अस्, c. 4.) or न्यासीकरोति (with sim. cons.), *e.ing wife to sons* सुतविन्यस्तपत्नीकः, Y. ; (3) नि-दधाति or धत्ते (धा, c. 3.) (with sim. cons.), K. b. ; (4) निवेशयति (c. of विश्) (rare), *all work was e.ed to you* : त्वयि निवेशितसर्वकार्यः, Mu. v.

ENTRY : I. The act of entering : प्रवेशः,-नं, *on (your) e.* : प्रवेशे, R. VI. 24. ; *getting an e. with difficulty* : कथमपि लब्धप्रवेशः, Va. II. A passage for entering : प्रवेशः : V. ENTRANCE (II), PASSAGE. III. That which is entered : expr. by verb : *this is an erroneous e.* : *इदमभ्रमान्निवेशितम् ; *to make an e. of* : V. ENTER (II).

ENTWINE (v.) : परि-वेष्टयति (वेष्ट्, c. 10.) (= to encircle, surround : q. v.).

ENUMERATE : I. To count : संख्याति (ख्या, c. 2.). II. To recount, mention : q. v. : आख्याति (ख्या, c. 2.), *e. the kings of England* : *इंग्लण्डेश्वराणां नामानि कथय.

ENUMERATION : आख्यानम् : v. MENTION, RECITAL.

ENUNCIATE : I. To predicate : लक्षणं or रूपं कथयति (कथ्, c. 10.). II. To pronounce : q. v. : उच्चारयति (c. of चर्).

ENUNCIATION : I. Predication : लक्षण- or रूपकथनम्. II. Mode of utterance : उच्चारणम्. III. A declaration : उक्तिः.

ENVELOP (v.) : (1) गुण्ठयति, अव-, (गुण्ठ्, c. 10.) (= to veil), *e.ed in nocturnal darkness* : रजनीतिमिरावगुण्ठितः (ता, तं), Ku. ; (2) परि-वृणोति or वारयति (वृ, c. 5. and 10.) (= to enclose), *e.ing the whole Lanká* : लङ्कां समस्तां परिवार्य, Ram. : v. also TO ENCIRCLE, CONCEAL.

ENVELOPE (subs.) : *पत्रवेष्टनम्.

ENVENOM (v.) : I. Lit. : विषेण लिम्पति (लिप्, c. 6.) or देग्धि (दिह्, c. 2.) or अनक्ति (अञ्ज्, c. 9.). II. Fig. : *e.ed glance* विषेण दिग्धः कटाक्षः, Ma. ; *"e.ed tongue of calumny"* विषात्मा पिशुनजिह्वा.

ENVIABLE : स्पृहणीयः (या, यं), *of e. prowess* स्पृहणीयवीर्यः, Ku. III. 20.

ENVIER : (1) ईर्ष्यिन् (m.) ; (2) असूयकः ; (3) मत्सरिन् (m.).

ENVIOUS : (1) ईर्ष्यिन् (f. णी), *e., hateful, discontented* ईर्ष्यी घृणसन्तुष्टः, H. ; (2) मत्सरिन् (f. णी), *e. of others' rise* : परवृद्धिमत्सरिन् (f. णी), Si. ; (3) साभ्यसूयः (या, यं) ; (4) ईर्ष्यालु (mfn.) ; (5) असूयापरीतः (ता, तं) ; etc.

ENVIOUSLY : (1) सेर्ष्यम् ; (2) साभ्यसूयम् ; (3) समत्सरम्.

ENVIOUSNESS : v. ENVY.

ENVIRON (v.) : परिवृणोति (वृ, c. 5.) : v. ENCOMPASS.

ENVIRONS : परिसराः or परिसरविषयाः (m. pl.) : v. SUBURBS.

ENVOY : दूतः : v. AMBASSADOR.

ENVY (subs.) : (1) ईर्ष्या v. JEALOUSY ; (2) अभि-असूया, *who has crea-*

ted your e. केनाभ्यसूया ते जनिता, Ku.; (3) मात्सर्यम्, *whose minds are vitiated with the feeling of e.* मात्सर्यरागोपहतात्मन् (mfn.), Ki.

Envy (v.): I. In bad sense: (1) असूयति, अभि-, (nomi.) (with dat.); (2) ईर्ष्यति (ईर्ष्, c. 1.) (rare: with dat.); (3) better by subs. II. In good sense: स्पृहयति,-ते (स्पृह्, c. 10.) (with dat.), *I e. the King Dasaratha*: स्पृहयामि राज्ञे दशरथाय, Vi.

Epact: *annual e.* सूर्यचन्द्रवत्सरान्तरम्; *monthly e.* अर्कचन्द्रमासान्तरम्.

Epaulet: स्कन्धाभरणम्, and sim. comp.s (?).

Ephemeral: I. Diurnal: q. v. II. Short-lived: क्षणभङ्गुरः (रा, रं): v. transient.

Ephod: परिकरः (?): v. girdle.

Ephor: *परिदर्शकः. *E.-alty*: *परिदर्शकत्वम्.

Epic: Ph. *e. poem* महाकाव्यम्; *e. poet* महाकाव्यलेखकः, etc.

Epicene: स्त्रीपुंलिङ्गः (ङ्गा, ङ्गं).

Epicure: भोजनचञ्चुः, Vet.: विषयासक्तचेतस् (mfn.) (=sensualist: q. v.).

Epicurian: I. Lit.: *एपिक्यौरीयः (या, यं). II. Luxurious: विशिष्टः (ष्टा, ष्टं). III. Given to indulgence: (1) इन्द्रियसुखनिरतः (ता, तं); (2) विषयासक्तः (क्ता, क्तं).

Epidemic: I. Adj.: व्यापक (f. पिका). II. Subs.: व्यापकव्याधिः; मारिः (=pestilence).

Epiglottis: उपजिह्वा; प्रतिजिह्वा; अलिजिह्वा.

Epigram: क्षुद्रकविता (?).

Epigrammatic,-al: I. Lit.: expr. by comp. II. Concise, pointed: q. v.: लघु (mfn.).

Epigrammatist: क्षुद्रकवितालेखकः (?).

Epilepsy: (1) अपस्मारः; (2) भ्रामरम्.

Epileptic: (1) अपस्मारिन् (f. णी), Si.: (2) भ्रामरिन् (f. णी).

Epilogue: उपसंहारः.

EPIPHANY : I. Lit. : आविर्भाव : v. APPEARANCE. II. A festival : *आविर्भावपर्वन् (n.).

EPISCOPAL : expr. by comp., *e. jurisdiction* *प्रधानाचार्याधिकार: ; *e. church* : आचार्यधर्ममन्दिरम्.

EPISCOPALLY : *प्रधानाचार्यै: (ins. pl.).

EPISCOPATE : I. A bishopric : q. v. II. The body of bishops : [*प्रधानाचार्यवर्ग:.

EPISODE : उपाख्यानम् ; उपकथा.

EPISTLE : पत्रम् : v. LETTER.

EPISTOLARY : expr. by पत्रम्, *e. style* *पत्ररीति:, *e. correspondence* *पत्रसंवाद:.

EPITAPH : *स्मरणमङ्कनम् : v. INSCRIPTION.

EPITHALAMIUM : (1) मङ्गलगीतम् ; (2) विवाहगीतम्.

EPITHET : विशेषणम्, V.

EPITOME : (1) सारसंग्रह: ; (2) संक्षेप: (= abridgement.).

EPITOMIST : सारसंग्रहकार: ; संक्षेप्तृ (m.) (= abridger).

EPITOMIZE : (1) सारसंग्रहं करोति; (2) संक्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (= to abridge) ; (3) समस्यति (अस्, c. 4.) (= 2.).

EPOCH : (1) काल: (= time) ; (2) युगं (= age).

EPODE : काव्यविशेष:.

EPOPEE : v. EPIC

EQUABILITY : समता : v. EVENNESS, EQUANIMITY.

EQUABLE : सम: (मा, मं), *e.-tempered* समवृत्ति:, Ki. : v. EVEN, UNIFORM.

EQUABLY : समम् : v. EVENLY, UNIFORMLY.

EQUAL : (adj.) : I. Alike : (1) सम: (मा, मं), *I do not see any one greater than or e. to Rama* : पश्यामि रामादधिकं समं वा नान्यम्, B. ; *e. share* समभाग:, Da. ; (2) समान: (ना, नं), *e. in caste and number* : समाना जातिसंख्यया, Da. ; *to (men) of e. valour, lineage, and manliness* समानशौर्यान्वयपौरुषेषु, Ki. ; (3) तुल्य: (ल्या, ल्यं) (= matching, like), *of*

e. strength तुल्यशक्ति (mfn.), M. n.; (4) सदृश: (शी, शं) (=तुल्य), *with those, who are not his e.s* : अनात्मसदृशेषु, Mu. II. Adequate : (1) सम: (मा, मं); (2) पर्याप्त: (प्ता, प्तं) (=enough : q. v.) III. Equitable : सम: (मा, मं). IV. Indifferent : सम: (मा, मं) or समान: (ना, नं).

EQUAL (subs.) : (1) expr. by adj. : सम: (मा, मं) or समान: (ना, नं), *with e.s* : समै:, H.; *two e.s* : समानौ, B.; (2) समानजन:, *before e.s* समानजनसमक्षम्, M. n.

EQUAL (v. t.) : I. To be e. to : expr. by adj., *but does not e. me in penances* : नतु तपसा मे सम:, Vi. II. To make e. to : (1) expr. by adj.; (2) समीकरोति or समानीकरोति.

EQUALITY : I. Lit. : (1) साम्यम्, *bearing e. with the thunder of Jupiter* : अशनिना मघोन: साम्यं गत: Ki.; (2) समानता; (3) तुल्यता. II. Evenness : तुल्यता. III. Uniformity : समता.

EQUALIZATION : (1) समीकरणम्; (2) समानीकरणम्.

EQUALIZE : (1) समीकरोति; (2) समानीकरोति; (3) by adj. v. EQUAL.

EQUALLY : (1) समं or समानम्, *treats his servants e.* : समं भृत्येषु वर्त्तते, P.; (2) तुल्यम्; (3) सदृशम्; (4) by adj., *the battle was e. matched* तुल्यप्रतिद्वन्द्वि बभूव युद्धम्, R.

EQUANIMITY : (1) समता, *by e.* समतया, R. IX. 6.; (2) समवृत्तिता; (3) समभाव:; (4) समचित्तता.

EQUATION : समीकरणम्, *quadratic e.* : वर्गसमीकरणम्, Vij.

EQUATOR : I. Terrestial : (1) भूपरिधि:; (2) भूकक्षा. II. Celestial : (1) व्योमकक्षा, and sim. comp.s; (2) आकाशपरिधि:, Gan.

EQUATORIAL : Ph. *e. region* निरक्षदेश:, Go.

EQUERRY, EQUERY : I. A stable : (1) मन्दुरा; (2) वाजिशाला; (3) अश्वशाला. II. An officer : मन्दुरापाल:, K.

EQUESTRIAN (subs.) : अश्ववार: : v. HORSEMAN.

EQUESTRIAN (adj.) : I. Pertaining to horses : (1) अश्वीय: (या, यं); (2) आश्व (f. श्वा) ; (3) आश्विक: (की, कं). II. Pertaining to horsemen : expr. by tat. comp.

EQUIANGULAR : (1) समकोण: (णा, णं) ; (2) समानाश्र (f. श्रा) ; etc.

EQUIDISTANT : (1) समदूर: (रा, रं) ; (2) समानान्तर: (रा, रं) ; etc.

EQUILATERAL : समभुज: (जा, जं). *E. triangle* समत्रिभुज: ; *e. pentagon* समपञ्चभुज: ; and so on. [(2) तुलावृत: (ता, तं) (?).

EQUILIBRIUM : समवृत्ति: (?) ; V. s. *To be in e.* : (1) समवृत: (ता, तं);

EQUINOCTIAL : विषुवीय: (या, यं). *The e. line* : (1) विषुवरेखा ; (2) विषुवच्चक्रम् ; (3) विषुवद्वृत्तम्, Su. *The e. sun* विषुवस्थो दिवाकर:, Su. *E. point* : अयनम्.

EQUINOX : (1) विषुवम् ; (2) विषुवत् (n.). *Vernal e.* : महाविषुवम्. *Atumnal e.* : जलविषुवम्.

EQUIP (v.) : (1) सज्जीकरोति, *well e.ped* : सुसज्जित: (ता, तं) ; (2) आ-कल्पयति, उप-, (क्लृप्, c. 10.) : v. also TO ADORN, ACCOUTRE.

EQUIPAGE : I. Lit. : (1) सज्जा ; (2) आकल्प:. Ph. : *personal e.* : शरीरोपकरणानि, K. II. Retinue : q. v. : परिवर्ह:.

EQUIPMENT : I, The act : (1) सज्जीकरणम् ; (2) आ-कल्पनम्, उप-. II. Equipage : q. v. : सज्जा.

EQUIPOISE : समवृत्ति: : v. EQUILIBRIUM.

EQUITABLE : I. Of men : न्यायपरायण (f. णा). II. Of acts : न्यायसंगत: (ता, तं) : v. JUST.

EQUITABLY : न्यायेन or न्यायत: : v. JUSTLY, FAIRLY.

EQUITY : न्याय:, *e. governs in the conflict of two codes of law* : स्मृत्योर्विरोधे न्यायो बलवान्, Y. : v. JUSTICE.

EQUIVALENT (adj.) : (1) तुल्य: (ल्या, ल्यं) v. EQUAL ; (2) तुल्यार्थक: (का, कं) (in meaning) ; (3) तुल्यबल: (ला, लं) (in force) ; (4) तुल्यमूल्य: (ल्या, ल्यं) (in value).

Equivalent (subs.): I. An e. thing: expr. by adj. II. In chemistry: *तुल्यम्.

Equivocal: वक्रः (क्रा, क्रं): v. AMBIGUOUS.

Equivocally: वक्रं: v. AMBIGUOUSLY.

Equivocate (v.): (1) वक्रोक्तिं करोति; (2) भङ्गिं करोति.

Equivocation: (1) वक्रोक्तिः; (2) स्फुटभिन्नार्थं वचः, Si.

Era: (1) कालः v. TIME; (2) शकः or शाकः (sp. of Shalivahana); (3) संवत् (of Vikramaditya).

Eradicate: (1) उन्मूलयति, सम्-, (मूल्, c. 10.), *an enemy can be easily e.d* रिपुरुन्मूलयितुं सुकरः, Ki. II. 50.; (2) उद्धरति (हृ, c. 1.), *I will e. the enemy today*: अद्यमद्योद्धरिष्यामि, Ram.; (3) उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.).

Eradication: (1) उन्मूलनम्; (2) उद्धरणं or उद्धारः; (3) उच्छेदः, *e. of birth*: उच्छेदो जन्मनः, Ki.

Erase: I. To efface: q. v.: प्र-मार्ष्टि (मृज्, c. 2.). II. To destroy: q. v.: कषति (कष्, c. 1.), *all-e.ing fate*: सर्वंकषा भवितव्यता, Ma.

Erasure: लोपः (?): v. OBLITERATION.

Ere: पूर्वम्, *e. this*: इतः पूर्वम्: v. BEFORE.

Erelong: (1) अचिरेण; (2) अचिरात्.

Erect (adj.): I. Of posture: perh. उन्नतः (ता, तं). II. Raised, uplifted: q. v.: उन्नतः (ता, तं), *with eyebrows e.* उन्नतभ्रू (n. भ्रु). Ph. *his hair became e. (from joy)* पुलकितो बभूव.

Erect (v.): I. To set up, plant: q. v.: स्थापयति (c. of स्था). II. To build: q. v.: (1) निर्मिमीते (मा, c. 3.); (2) करोति (=to make). III. To exalt: q. v.: उन्नमयति (c. of नम्). IV. To establish, found: q. v.: स्थापयति.

Erection: I. Planting: (1) स्थापनम्, सं-; (2) प्रतिष्ठापनम्. II. Building: निर्माणम्. III. Exaltation: q. v.

Erectly: prob. उन्नतकायेन or उन्नतो (f. ता) भूत्वा.

ERECTNESS : उन्नतता,-त्वं : v. ERECT.

ERE-WHILE : किञ्चित्पूर्वम् : v. SOMETIME, BEFORE.

EREMITE : (1) अरण्यवासी, Vi. ; (2) आरण्यकः, Vi. : v. HERMIT.

ERMINE : I. An animal : नकुलजातीयजन्तुविशेषः. II. Its fur : *अर्मीणलोमन् (n.) III. The dignity of judges : *अर्मीणलोमधराः (m. pl.).

EROTIC : v. AMATORY.

ERR (v.) : (1) भ्रमति, वि-, (भ्रम्, c. 1.), *that you may not e. again* : मा भूयो विभ्रमेदिति, Mah. ; (2) पथः or मार्गात् च्यवते (च्यु, c. 1.) or भ्रश्यति,-ते (भ्रंश्, c. 4.) (= to wander from the right way), Ki. ; (3) उत्पथेन or उन्मार्गेण गच्छति (गम्, c 1.) or धावति (धाव्, c. 1.) (in moral sense), U.

ERRAND : सन्देशः : v. MESSAGE.

ERRANT : I. Wandering : q. v. : परिभ्रमिन् (f. णी). II. Wild : q. v. : उद्धतः (ता, तं).

ERRING (adj.) : (1) भ्रान्तः (न्ता, न्तं), *e.-minded* भ्रान्तबुद्धि (mfn.), M. n. ; (2) व्यभिचारिन् (f. णी), *un-e. knowledge* ज्ञानमव्यभिचारि, N. d.

ERRONEOUS : (1) भ्रममूलकः (का, कं), *this reading is e.* ... इतिपाठस्तु भ्रममूलकः, Va. com. ; (2) प्रामादिकः (की, कं), *e. interchange of things* प्रामादिको वस्तुपरिवृत्तिः, M. n. ; (3) मिथ्या (=false) in comp., *an e. inference* मिथ्यानुमानम्, N. d.

ERRONEOUSLY : (1) भ्रमात् ; (2) प्रमादेन ; (3) भ्रान्तितः, Go. ; (4) मिथ्या (=falsily : q. v.).

ERRONEOUSNESS : (1) भ्रममूलत्वम् ; (2) प्रामादिकत्वम् : v. FALSITY.

ERROR : I. A mistake : q. v. : भ्रमः. II. An inaccuracy : अशुद्धम्. III. Deviation : उन्मार्गगमनम्. IV. Fault, sin : q. v.

ERST : पुरा : v. FORMERLY.

ERUCT, ERUCTATION : v. BELCH, BELCHING.

ERUDITE : I. As applied to men : पण्डितः (ता, तं) : v. LEARNED. II. As applied to any science etc. : v. ABSTRUSE, PROFOUND.

Erudition : (1) पाण्डित्यम् ; (2) वैदुष्यम् (rare).

Eruption : I. A bursting forth : (1) निःसरणम् ; (2) निर्गमः. II. Of the skin : *what are these e.s* : *किं निर्गतमङ्गे : v. pimple, itch.

Eruptive : expr. by verb निर्गच्छति (गम्, c. 1.) or निःसरति (सृ, c. 1.).

Erysipelas : (1) उदर्दः ; (2) दद्रुः.

Escalade : I. Subs. : prob. अवस्कन्दः,-नं. II. Verb : अवस्कन्दति (स्कन्द्, c. 1.) (?) ; लङ्घयति (लङ्घ्, c. 10.) (=to scale).

Escapade : स्खलितम्, K.

Escape (v. t.) : I. To get out of : (1) मुच्यते, वि-, परि-, (pass. of मुच्) (with abl.), *who e.s the great snare* : यो महापाशाद्विमुक्तः, V. c. ; (2) तरति, उत्-, निर्-, सम्-, अभि-, (तॄ, c. 1.) (= to cross, overcome), *without e.ing an occusation* : अभियोगमनिस्तीर्य, Y. ; *to e. death* : मृत्युं तरति, Vi. II. To avoid : q. v. : परिहरति (हृ, c. 1.), *infamy has been e.d* : परिहृतमयशः, Mu. III. Of observation, etc. : *e.d the notice of the guards* : न लक्षितो रक्षिभटैः, N.; *it e.d his notice* : स एतन्नालक्षयत् (लक्ष्, c. 10.).

Escape (v. i.) : i. e. to flee : (1) अप-क्रामति or क्राम्यति, निर्-, समप-, (क्रम्, c. 1. and 4.), *why he was allowed to e.* स कस्मादपक्रामन्नुपेक्षितः, Mu. III. ; (2) अप-सरति, निर्-, (सृ, c. 1.) ; (3) अपसर्पति (सृप्, c. 1.) ; (4) निर्-गच्छति (गम्, c. 1.). *To e. from* : v. escape (v. t.).

Escape (subs.) : I. E.ing from : (1) निस्तारः, *I see no e.* निस्तारं न पश्यामि ; (2) by verb, *it was a narrow e.* कथं कथमपि तस्माद्विमुक्तः. II. Fleeing : (1) निष्क्रमः ; (2) अपसर्पणम्.

Escarpment : [पर्वतस्य] पातुकपार्श्वः (?).

Escheat (v. i.) : I. To the crown : (1) राजस्वताम् आपद्यते (पद्, c. 4.), Sa. vi. ; (2) राजसात् गच्छति (गम्, c. 1.), *all these –accumulated silver, base metal, etc. e.ed to the crown* . सञ्चितं रौप्यकुप्यादि सर्वं तद्राजसादगात्, Raj. II. To a lord : by ana. : स्वामिसात् गच्छति.

Escheat (subs.) : expr. by circum. : v. TO ESCHEAT.

Eschew : वर्जयति (वृज्, c. 10.) : v. TO AVOID.

Escort (subs.) : (1) expr. by circum., *attended by a large e.* महता बलेन रक्षितः (ता, तं) ; (2) रक्षाधिकृतपुरुषः ; (3) परिचरः v. RETINUE, GUARD.

Escort (v.) : अनुगच्छति (गम्, c. 1.), *I myself will e. her* : स्वयमेवानुगच्छामि तत्रभवतीम्, Mr. : v. TO ACCOMPANY ; GUARD.

Esculent : खाद्यः (द्या, द्यं) : v. EATABLE.

Escutcheon : *कुलचिह्नपत्रम्, Williams.

Esoteric : विशिष्टः (ष्टा, ष्टं) (?).

Espalier : लतागुल्मः (?).

Especial : विशेष in com. : v. PRINCIPAL, PARTICULAR.

Especially : (1) विशेषेण ; (2) विशेषम् ; (3) प्राधान्येन (=principally : q. v.).

Espionage : I. The practice of spies : गूढप्रचारः, and sim. comp.s. II. Their employment : चारप्रयोगः, and sim. comp.s.

Esplanade : विरामभूमिः (?).

Espousal : I. Betrothal : दानम्, प्र-. II. Marriage : q. v. : विवाहः. III. Fig., adoption : परिग्रहः.

Espouse : I. To betroth : ददाति, प्र-, (दा, c. 3.). II. To marry : q. v. : परिगृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). III. To accept : परिगृह्णाति.

Espy : निर्वर्णयति (वर्ण्, c. 10.) : v. TO SEE.

Esquire : I. An attendant : सहचरः. II. A title : श्रीमत् (m.) prefixed.

Essay (v.) : I. To attempt : व्यवस्यति (सो, c. 4.). II. To assay : q. v.

Essay (subs.) : I.=Attempt : q. v. II.=Assay : q. v. III.= Composition : (1) प्रबन्धः ; (2) निबन्धः.

Essayist : प्रबन्धलेखकः.

Essence : I. In gen. sense : सारः, *e. of beauty* : सौन्दर्यसारः, Ma. ; *in e. and in character* सारतः शीलतश्च, D. II. Perfume : गन्धसारः (?).

ESSENTIAL: I. Lit.: expr. by comp., *e. thing* सारवस्तु. II. Containing essence: (1) ससारः (रा, रं); (2) सारवत् (f. ती). III. Indispensable, necessary: q. v.: *the study of the Vedas is e. for an enquiry about duties* धर्मजिज्ञासा वेदाध्ययनं नियमेनापेक्षते, S. Ph.: *e. oil* *सारतैलम्.

ESSENTIALLY: सारतः: V. ESSENTIAL, REALLY.

ESTABLISH: I. To found, settle: q. v.: स्थापयति, सं-, प्रति-, (c. of स्था), *will e. Kaivartas in his kingdom*: कैवर्तान् राज्ये स्थापयिष्यति, V. p. Ph.: *the e.ed church* *प्रतिष्ठापितधर्मः. II. To confirm: q. v.: स्थिरीकरोति. III. To prove: q. v.: (1) प्रति-पादयति, उप-, (c. of पद्), *does not e. his claim by evidence*: उक्तं प्रमाणेन न प्रतिपादयति, K. b.; (2) भावयति, वि-, (c. of भू) (rare), *a case e.ed by witnesses* साक्षिभिर्भावितं कार्यम्, Kat.

ESTABLISHER: I. A founder: स्थापकः, सं-, प्रति-. II. Prover: प्रतिपादकः or by verb.

ESTABLISHMENT: I. Settlement: स्थापनम्, सं-. II. Comfirmation: स्थिरीकरणम्. III. Proving: प्रतिपादनम्. IV. System, government: स्थितिः. V. Domestic: expr. by circum.: *he keeps a large e.* बहूनि भृत्यादीनि रक्षति.

ESTATE: I. State: q. v.: अवस्था. II. Property: q. v.: सम्पत्तिः. III. An order or class: वर्गः (?), *the third e.* (i. e. the commonalty) *तृतीयवर्गः.

ESTEEM (v.): I. To think, reckon: q. v.: गणयति (गण्, c. 10.). II. To respect, love: q. v.: बहु मन्यते (मन्, c. 4.).

ESTEEM (subs.): expr. by verb, *he is held in high e. by the people* प्रजास्तं बहु मन्यन्ते: V. REGARD, REPUTATION.

ESTIMABLE: I. Praiseworthy: q. v.: श्लाघ्य (घ्या, घ्यं). II. What can be estimated: निरूप्यः (प्या, प्यं).

ESTIMATE (subs.) : I. Of money, etc. : गणना (?). II. Judgement, appreciation : q. v. : गणना.

ESTIMATE : निरूपयति (रूप्, c. 10.) : v. TO COUNT, COMPUTE.

ESTIMATION : I. Lit. : निरूपणम् : v. COMPUTATION. II. Opinion : q. v. : मतम्. III. ESTEEM : q. v.

ESTOP : *प्रतिबध्नाति (बन्ध्, c. 9.), e.d by his own deed : *स्वपत्रेण प्रतिबद्धः.

ESTOPPEL : *प्रतिबन्धः.

ESTRANGE : विश्लेषयति (c. of श्लिष्) : v. TO ALIENATE.

ESTRANGEMENT : विच्छेदः : v. ALIENATION.

ESTUARY : पुटभेदः (?).

ET CETERA : (1) आदि (mfn.), animals, etc. : पश्वादयः, S. ; (2) प्रभृति (mfn.), citizens, villagers, etc. : पौरजानपदप्रभृतयः, An.

ETCH : लिखति (लिख्, c. 6.) (=to draw : q. v.).

ETERNAL : (1) नित्यः (त्या, त्यं), to the e. God नित्याय देवाय, Vi. ; (2) शाश्वतः (ती, तं), in e. course शाश्वते पथि, Ka. ; (3) अनन्तः (न्ता, न्तं) (= endless) ; (4) सनातनः (नी, नं) (= ever-existing) ; (5) सन्ततः (ता, तं) (= incessant).

ETERNALLY : (1) नित्यम् ; (2) शाश्वतम् ; (3) अनन्तम् ; (4) सनातनम्.

ETERNITY : (1) नित्यता ; (2) better by adj. : v. ETERNAL.

ETESIAN : वार्षिकः (की, कं) : v. ANNUAL.

ETHER : I. A medium : *तेजोवहः. II. A fluid : *हिमद्रवः.

ETHERIAL : I. Celestial : q. v. : e. regions नभस् v. SKY. II. Spirit-like : तैजसः (सी, सं).

ETHIC, ETHICAL : expr. by धर्म- in comp., "e. meaning" *धर्मार्थः : authors of e. systems धर्मशास्त्रप्रयोजकाः, Y.

ETHICS : धर्मशास्त्रम् (applied also to jurisprudence) ; धर्मतत्त्वं (?).

ETIQUETTE : आचारः or सदाचारः : v. CUSTOM.

ETYMOLOLOCAL : व्युत्पत्तिविषयकः (की, कं), and sim. expr. (?).

ETYMOLOGIST : व्युत्पत्तिविद् (mfn.) (?) ; व्युत्पत्तिविद्याविशारदः (दा, दं) (?), and sim. comp.s.

ETYMOLOGY : I. In gram. : शब्दादीनां रूपप्रकरणम्. II. Derivation : व्युत्पत्तिः. III. The science : व्युत्पत्तिः, -विद्या (?).

EUCHARIST : *क्रष्टश्राद्धम्. *E.-ic.* : *क्रष्टश्राद्धीयः (या, यं).

EULOGIST : (1) प्रशंसकः ; (2) स्तुतिपाठकः (who sings eulogies).

EULOGIZE : स्तौति or स्तवीति (स्तु, c. 2.) : V. TO PRAISE.

EULOGY : स्तुतिः or स्तवः, *others are pleased with false e.s* तोषमेति वितथैः स्तवैः परः, Si. : V. PRAISE.

EUNUCH : (1) वर्षवरः ; (2) षण्ढः ; (3) क्लीबः ; (4) नपुंसकः. *N. B.* (3) and (4) are usually terms of contempt.

EUPHEMISM : *मङ्गलभाषितम्.

EUPHEMISTIC : Ph. *e. expression* *मङ्गलभाषितम्.

EUPHONIC,-AL / EUPHONIOUS : (1) सुस्वरः (रा, रं) ; (2) सुस्वरसंश्लिष्टः (ष्टा, ष्टं) (?).

EUPHONIOUSLY : (1) सुस्वरेण (?) ; (2) सुस्वरसंश्लिष्टम् (?).

EUPHONY : सुस्वरः (?).

EUPHORBIA : बहुदुग्धिका.

EUPHUISM : वाग्विलासः (?) ; *यौफिश्मम्.

EVACUATE (v.) : I. To empty : q. v. : शून्यीकरोति. II. To void : q. v. : उत्सृजति (सृज्, c. 6.). III. To desert, quit : q. v. : त्यजति, परि-, (त्यज्, c. 1.), *e.ing Dwáraká* : द्वारकां परित्यज्य, Mah.

EVACUATION : I. Of the bowels : मलोत्सर्गः. *E.s.* : उच्चारः. II. of a town or fort : मोक्षः, *the seige and e. by Sálva* : रोधं मोक्षञ्च शाल्वेन, Mah.

EVADE (v.) : परिहरति (हृ, c. 1.), *to e. a Summons* : *आह्वानं परिहरति. Ph. : *to e. observation* V. TO ESCAPE (v.t.) (III) ; *e.ing these points* : अमू विमुच्यैव, N.

EVANESCENT : क्षणभङ्गुर: (रा, रं) : v. TRANSIENT.

EVANGELIC,-AL : Ph. *e. preacher* *मङ्गलप्रवक्ता ; **e. history* मङ्गलपुराहृतम् ; *e. truth* *बाईबलानुगतं सत्यम्.

EVANGELIALLY : *बाईबलानुसारेण.

EVANGELIST : I. A writer : *मङ्गललेखक:. II. A preacher : *मङ्गल-प्रवक्तृ (m.).

EVANGELIZE : *to e. the world* *लोकेभ्यो मङ्गलं प्रवक्ति (वच्, c. 2.).

EVAPORATE (v. t.) : I. Lit. : *वाष्पीकरोति (?) : v. VAPOUR ; TO DISSIPATE. II. To dry up : q. v. : आचामति (चम्, c. 1.), R.

EVAPORATE (v. i.) : I. Lit. : वाष्पो भूत्वा गच्छति (गम्, c. 1.) (?). II. Fig., to be wasted : नश्यति (नश्, c. 4.).

EVAPORATION : I. Lit. : वाष्पीकरणं (?) (turning into vapour) ; वाष्पीभाव: (?) (passing of in v.). II. Fig. : क्षय: : v. DECAY.

EVASION : (1) expr. by verb. v. TO EVADE ; (2) छलं (=trick).

EVASIVE : वक्र: (क्रा, क्रं) (?) : v. AMBIGUOUS.

EVASIVELY : (1) प्रस्तुतं परिहृत्य (?) ; (2) वक्रोक्त्या : v. AMBIGUOUSLY.

EVE, EVEN (subs.) : I. Evening : q. v. II. The evening preceding a feast : पूर्वप्रदोष: (?). III. Fig. : *we are on the eve of war* प्रत्यासीदति (सद्, c. 1.) नो युद्धम् : v. TO APPROACH.

EVEN (adj.) : I. Level, smooth : q. v. : सम: (मा, मं), *it (the earth) looks e. to him* सा समा तस्य प्रतिभाति, Go. II. Equable : सम: (मा, मं), *e.-tempered* समवृत्ति: (mfn.), Ki. III. Not odd : सम: (मा, मं).

EVEN (adj.) : अपि (placed after the word emphasized), *where e. the trees, e. the animals are my friends* यत्र द्रुमा अपि मृगा अपि बन्धवो मे, U. III. ; *very difficult to be shunned e. when leaving* सुदुस्त्यजास्त्यजन्तोऽपि, Ki. ; *e. now* अद्यापि, J. ; *e. if* v. IF ; *not e. he* सोऽपि ......न. Ph. *e. so* एवं. [Ki.

EVEN-HANDED : (1) सम: (मा, मं) ; (2) समदर्शिन् (f. नी) ; (3) तुल्यवृत्ति (mfn.),

Evening (subs.) : (1) सायङ्कालः ; (2) प्रदोषः ; (3) सन्ध्या ; (4) विकालः ; (5) दिनान्तः (poet.) ; (6) रजनीमुखम् (poet). *In the e.* सायम्, *e. and morning* सायं प्रातश्च, Sha.

Evening (adj.) : (1) सायन्तनः (नी, नं) ; (2) प्रादोषिकः (की, कं) ; (3) सायङ्कालीनः (ना, नं) ; (4) सान्ध्य (f. न्ध्या) ; (5) वैकालिकः (की, कं) ; (6) by tat. comp. *The e. star* : *प्रदोषतारा.

Evenly : (1) समम् ; (2) समानम् ; (3) तुल्यम् : v. EQUALLY, UNIFORMLY.

Evenness : I. Lit. : समता. II. Of temper : समता, *by e., by discharging showers of wealth* समतया वसुवृष्टिविसर्जनैः, R.

Event : I. An occurrence : (1) घटना ; (2) वृत्तम्. Ph. : *at all e.s* अन्ततः ; *in the e. of* यदि v. IF. II. Issue, end : q. v.

Eventful : घटनाकुलः (ला, लं) (?) : MEMORABLE.

Even-tide : सायंकालः : v. EVENING.

Eventual : अन्तिमः (मा, मं) : v. FINAL, ULTIMATE.

Eventually : अवशेषे : v. FINALLY, ULTIMATELY.

Ever : I. At any time : कदाचित् or कदापि, *if these e. deserve union* कदाचिदेते यदि योगमर्हतः, Ku. ; "*nobody e. yet hated his own flesh*" *अद्यापि न कोऽपि स्वमांसं द्विष्ट्वेष. Ph. : *e. and anon* यदा तदा. II. Always : q. v. : (1) सततम्, *e. think of the truth* तत्वं चिन्तय सततम्, J. ; (2) नित्यम्, D. : Ph. : *gone for e.* अपुनरागमनाय गतः ; *lost for e.* एकान्तनष्टः (ष्टा, ष्टं). *E. so* (= in whatever degree) : v. HOWEVER.

Ever-blooming : नित्यपुष्पः (ष्पा, ष्पं), and sim. comp.s, *where trees are e.* : यत्र पादपा नित्यपुष्पाः, Me.

Ever-green : (1) सततहरितः (ता, तं) (?) ; (2) नित्यपर्ण (f. र्णा) (?).

Everlasting : नित्यस्थायिन् (f. नी) : v. ETERNAL.

Everlastingly : v. ETERNALLY, CONTINUALLY.

Ever-more : I. For e. : सततम्. II. At all times : सदा.

Every : (1) by doubling the word, *at e. place* स्थाने स्थाने, J. ; *in e.*

house गृहे गृहे, Ku. ; *e. six months* षण्मासे षण्मासे, P. III. 6. ; (2) by comp. with प्रति, *in e. direction* प्रतिदिशम्, Ki. ; *e. day* प्रत्यहम्, H. ; (3) by comp. with अनु (of rapid succession) *e. moment, e. now and then* अनुक्षणम् ; (4) सर्वः (र्वा, र्वं) (when e. = all), *e. poem* सर्वं काव्यम्, Mal.

Everybody, Every one : (1) सर्व्वः, *e. is after his own interest* सर्व्वः स्वार्थं समीहते, Si. II. 65. ; (2) सर्वजनः, सकलो जनः, ect., *e. will say* सर्वो जनो वदिष्यति P. ; *e. hates the minister* सकलो जनोऽमात्यं जुगुप्सते, Ma. II. Ph. : *delighted e. one of the citizens* पौरान् प्रत्येकं ह्लादयामास, R. ; *looking at e. one* प्रत्येकमवलोक्य, Ana.

Every-day (adj.) : (1) प्रात्यहिकः (की, कं), *e. hunger* प्रात्यहिकक्षुत्, S. d. ; (2) नित्यः (त्या, त्यं) (= regular), *e. present* नित्यदक्षिणा, Mal. : v. DAILY.

Every-thing : सर्व्वम्, *everybody does not know e.* न सर्व्वः सर्व्वं जानाति, Mu.

Every-time : यदा यदा : v. WHENEVER.

Every-way, in : (1) सर्व्वथा ; (2) सर्वप्रकारेण.

Everywhere : (1) सर्व्वत्र ; (2) सर्व्वतः, *you go e.* त्वं सर्व्वतोगामि, Kn.

Evict : निःसारयति (c. of सृ) (?).

Eviction : निःसारणम् (?).

Evidence (subs.) : (1) साक्ष्यं (of witnesses), *to give e.* साक्ष्यं ददाति, Y. ; *e. may be direct and also hearsay* समक्षदर्शनात् साक्ष्यं श्रवणाच्चैव सिध्यति, M. ; (2) प्रमाणं (= any proof), *does not establish his claim by e.* उक्तं प्रमाणेन न प्रतिपादयति, K. b. ; *document (= written) possession (= real) and witnesses (= oral) are e.* प्रमाणं लिखितं भुक्तिः साक्षिणश्च, Y.

Evidence (v.) : प्रमाणयति (nomi.) : v. TO EVINCE, PROVE.

Evident : (1) स्पष्टः (ष्टा, ष्टं), वि-, *although e., the lustre of his body was not e.* स्पष्टोऽप्यविस्पष्टवपुःप्रकाशः, Ki. ; (2) व्यक्तः (क्ता, क्तं), अभि-, *very*

e. from the long wet foot steps सुव्यक्तमार्द्रपदपंक्तिभिरायताभिः, R. ; (3) स्फुटः (टा, टं), परि-, *to become e.* स्फुटीभवति, Si.

EVIDENT, TO BE : (1) प्रकाशते (काश्, c. 1.), M. n. ; (2) विकश(स)ति (कश् or कस्, c. 1.), *your untruthfulness is e. from your act* : तव कर्मणैव विकशत्यसत्यता, Si. xv. 16.

EVIDENT, TO MAKE : (1) प्रकाशयति (c. of काश्), *who have made your intellect and character e.* प्रकाशितत्वन्मतिशीलसाराः, Ki. ; (2) विकाश(स)यति (c. of काश् or कास्).

EVIDENTLY : (1) व्यक्तम्, *e. I have been deceived* व्यक्तमस्मि विप्रलब्धा, D. ; (2) स्पष्टम्, नि-; (3) स्फुटम्, परि-.

EVIL (adj.) : I. Having bad qualities : (1) दुष्टः (ष्टा, ष्टं), *quieting the e. ones* दुष्टप्रशान्तिः, Vi. ; *e. sleep* दुष्टनिद्रा, K. ; (2) by दुर् prefixed, *e. doings* दुष्कर्माणि (n. pl.) ; *e. speaking* दुर्वाक्यम्. II. Not good : by कु- pref. *at an e. moment* कुक्षणे ; *e. course* कुमार्गः ; *e. eye* कुदृष्टिः.

EVIL : (subs.) : I. Mischief, calamity : q. v. : अनिष्टम्. II. Wickedness : q. v. : दुष्टता.

EVIL (adv.) : v. BADLY.

EVIL-MINDED : (1) कुमति (mfn.) ; (2) दुराचारः (रा, रं) ; (3) दुष्प्रकृति (mfn.) : v. WICKED.

EVINCE : दर्शयति (c. of दृश्) : v. TO SHOW, MANIFEST.

EVISCERATE : अन्त्राणि अपनयति (नी, c. 1.) or अपोहति (ऊह्, c. 1.) (with gen.). [(=to draw out).

EVOKE : (1) आह्वयति (ह्वे, c. 1.) (= to call) ; (2) निष्कर्षति (कृष्, c. 1.)

EVOLUTION : I. Development : उद्भेदः, *e. of affection* : अनुरागस्योद्भेदः, Ma. II. A series : परम्परा. III. In arith. : मूललाभः (?).

EVOLVE (v.) : I. To disclose : q. v. : विवृणोति (वृ, c. 5.). II. To emit : q. v.

EVULSION : (1) लुञ्चनम्, अव-, उत्- ; (2) पाटनम्, उत्-, वि-.

Ewe : (1) मेषी ; (2) भेरी ; (3) उरणी ; (4) एडका.

Ewer : कमण्डलुः : v. pitcher.

Exact (adj.) : I. Precise : q. v. : यथार्थ. (र्था, र्थं). II. Accurate, punctual : q. v. : अवहितः (ता, तं).

Exact (v.) : निष्कर्षति (कृष्, c. 1.) : v. to extort, take.

Exaction : I. Extortion : q. v. : निष्कर्षः,-र्षं. II. That which is exacted : perh. निष्कर्षः,-र्षं (after उत्पीडनं).

Exactly : I. Precisely, accurately : q. v. : यथार्थतः. II. Nicely : सूक्ष्मम्. Ph. *these are e. alike* नास्ति कश्चिदनयोर्विशेषः ; *e. so* एवमेव : v. just (adv.).

Exactness : I. Accuracy : q. v. : शुद्धता. II. Nicety : q. v. : सूक्ष्मता. III. Carefulness : q. v. : अवहितता. IV. Regularity : q. v.

Exaggerate (v.) : perh. वर्धयति (c. of वृध्) or अधिकं कथयति (कथ्, c. 10.).

Exaggeration : (1) expr. by verb. ; (2) अत्युक्तिः or अतिशयोक्तिः (= hyperbole).

Exalt : I. Lit. : उन्नमयति (c. of नम्), *e.ed by the echoes* : प्रतिस्वनैरुन्नमितः (ता, तं), Ki. : v. to lift. II. Fig., to elevate : (1) उन्नमयति, सम्- or उन्नतिं or समुन्नतिं नयति (नी, c. 1.), प्रापयति (c. of आप्), etc., *e.s some* कांश्चिन्नयत्युन्नतिं, Mr. ; (2) उच्छ्राययति, सम्-, (c. of श्रि), *e.ing (his) prowess by arms* भुजैः शौर्यमुच्छ्राययिष्यन्, Vi. III. To elate : उल्लासयति (c. of लस्), *e.s Dasaratha* : दशरथमुल्लासयति, An.

Exaltation : I. The act : उन्नमनम्. II. The state : (1) उन्नतिः, सम्- ; (2) उच्छ्रायः, सम्-.

Exalted : (1) उन्नतः (ता, तं), सम्-, *bending the e.* उन्नतानमयन्, K. ; (2) उच्छ्रितः (ता, तं), सम्-, *in a very e. minister* अत्युच्छ्रिते मन्त्रिणि, Mu. ; (3) उच्चैः (= high), *a more e. place* उच्चैस्तरं पदम्, Ku.

Exalted, to be : उन्नमति (नम्, c. 1.), *as if the sky was e.* द्यौरुन्नतामिव, Ki.

EXAMINATION : परीक्षा, *e. of gems :* रत्नपरीक्षा, Mal. ; *e.- in-chief :* *पूर्वपरीक्षा ; *post mortem e.* ; *प्रेतपरीक्षा ; *e. of urine* मूत्रपरीक्षा, Bha. ; *after e.* (of a book) परीक्षा, Mal.

EXAMINE (v.) : परीक्षते, सं-, (ईक्ष्, c. 1.), *one should e. and then form association* सङ्गतं परीक्ष्य कर्तव्यम् Sa. ; *shall e. a sickman by look, touch and questions* : दर्शनस्पर्शनप्रश्नै रोगिणं परीक्षेत, Bha. ; *shall not e. witnesses in all cases of violence* साहसेषु च सर्वेषु न परीक्षेत साक्षिणः, N. s.

EXAMINER : (1) परीक्षक or परीक्षिन् (m.), *e. of coins* नाणकपरीक्षी, Y. ; (2) प्राश्निकः (by questions), *your Reverence should take the post of e.* भगवत्या प्राश्निकपदमध्यासितव्यम्, Mal.

EXAMPLE : I. Lit. : (1) उदाहरणम्, *I am an e. of it* तस्याहमस्युदाहरणभूता, D. VI. ; (2) निदर्शनम्, *with e.s* सनिदर्शनः (ना, नं), K. : (3) दृष्टान्तः, *an e. of the weak* : दुर्बलानां दृष्टान्तः, M. n. : v. also INSTANCE. II. Fig. = way : q. v. : "*to give e.*" पन्थानं दर्शयति (c. of दृश्).

EXANIMATE : I. Dead : q. v. : गतजीवितः (ता, तं). II. Spiritless, dejected : q. v.

EXASPERATE : I. To enrage : q. v. : (1) उत्कोपयति (c. of कुप्) ; (2) संक्षोभयति (c. of. क्षुभ्). II. To aggravate : वर्धयति (c. of वृध्).

EXASPERATION : I. Irritation : उत्कोपनम्. II. Increase : वृद्धिः.

EXCAVATE : (1) खनति v. TO DIG ; (2) विदारयति (c. of दृ).

EXCAVATION : I. The act : (1) खननम् ; (2) विदारणम्. II. A cavity or hollow : q. v. : खातम्.

EXCAVATOR : I. A digger : q. v. II. A machine : *विदारिणी.

EXCEED (v.) : (1) अतिक्रामति or क्राम्यति (क्रम्, c. 1. and 4.). ; (2) अत्येति (इ, c. 2.), Ki. : v. TO SURPASS, EXCEL.

EXCEEDING (= prep.) : (1) expr. by verb ; (2) by अति- in comp. (rare), *e. human spirit and prowess* अतिमानुषप्राणबलः (ला, लं), D.

Exceeding, Exceedingly (adv.) : (1) अति, *you are e. arrogant* अति हि नामावलिप्यसे, Vi. ; (2) अत्यन्तम्, *e. proud* अत्यन्तमानिन् (f. नी), Mu. ; (3) अतिमात्रम् ; (4) अतीव : v. also extremely, excessively.

Excel (v. t.) : (1) प्रकृष्यते, or उत्- (pass. of कृष्) (= to be drawn up) (with abl.), *no body e.s Vishvamitra in greatness* न खलु विश्वामित्रा-न्महत्त्वेन कश्चिदपरः प्रकृष्यते, Vi. 1. ; (2) अतिवर्तते (वृत्, c. 1.) (= to be beyond), *what is eulogy to you whose dignity e.s the range of eulogy* का ते स्तुतिः स्तुतिपथादतिवृत्तधाम्नः, Vi. ; (3) अतिशेते (शी, c. 2.) (= to lie beyond), *in this your Excellency e.s your ancestors* : पूर्वान् महाभाग तयातिशेषे, R. v. 14. ; (4) अतिरिच्यते (pass. of रिच्) (to be more) (with abl.) ; *truth e.s even thousand horse-sacrifices* : अश्वमे-धसहस्राद्धि सत्यमेवातिरिच्यते, H. iv. ; (5) अधरयति (nomi.) (= put down : q. v.), *e.ling the sages in his pure acts* : चरितैर्मुनी-नधरयन् शुचिभिः, Ki. vi. 24. ; (6) तिरस्करोति (= to eclipse : q. v.), M. n. ; (7) अभिभवति (भू, c. 1.) (= to humble : q. v.), *e.ling the fragrance of other flowers* अभिभूतान्यकुसुमपरिमलम्, K. ; (8) जयति (जि, c. 1.) (= to conquer : q. v.), Si. i. 19. ; (9) ह्रेपयति (c. of ह्री) (= to put to shame), Ki. xiii. 41. ; (10) निन्दति (निन्द्, c. 1.) (= to censure : q. v.), Gi. ii. 6. : v. to surpass.

Excellence : I. Superiority : (1) उत्कर्षः or प्रकर्षः ; (2) उत्कृष्टता ; (3) विशिष्टता : v. also greatness, loftiness. II. Any good quality : गुणः or महद्गुणः or विशिष्टगुणः.

Excellency : I. Excellence ; q. v. II. A title : देवः (f. वी) (applied to kings and ministers) ; महाभागः (गा, गं).

Excellent : I. Admirable, eminent : q. v. : (1) उत्कृष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) विशिष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (3) प्रकृष्टः (ष्टा, ष्टं), *the bird parrot is of e. form* शुकपक्षी प्रकृष्टरूपः, S. p. b. II. Extreme : q. v.

Excellently : expr. by adj. : v. also admirably, well.

EXCEPT (v.): I. Trans.: to leave out: (1) वर्जयति, वि,- (वृज्, c. 10.); (2) अपास्यति (अस्, c. 4.). II. Intrans., to object: q. v.

EXCEPT (conj.): यदि न: v. UNLESS.

EXCEPT, EXCEPTING (prep.): (1) by part.s वर्जयित्वा, विहाय, अपहाय, मुक्त्वा, etc. (with acc.) *e. your acceptance of Sita* सीतायाः स्वीकारं वर्जयित्वा, M. n.; *e. Damayanti* विहाय भैमीम्, N. I. 13.; (2) ऋते (with acc. or abl.), *e. the sun* ऋते रवेः, Si. I. 33.: v. also BUT, WITHOUT.

EXCEPTION (subs.): I. Excluding: वर्जनम्, वि-. Ph.: *with the e. of* वर्जयित्वा (with acc.) v. EXCEPT (prep.) II. To rules etc.: अपवादः, *e. to theft* चौर्यापवादः, Viv.; *like precepts by e.s* अपवादैरिवोत्सर्गाः, Ku. II. 27. III. Objection: q. v.: आपत्तिः.

EXCEPTIONABLE: v. OBJECTIONABLE.

EXCEPTIONAL: i. e. uncommon: असाधारण (f. णी).

EXCERPT: I. उद्धरति (हृ, c. 1.). II. Subs.: expr. by उद्धृतः (ता, तं).

EXCERPTION: I. The act: उद्धरणम्. II. Excerpt: expr. by उद्धृतः (ता, तं).

EXCESS: I. Lit.: (1) आधिक्यम्; (2) अतिरेकः, M. n.; (3) often by adj.: अधिकः (का, कं) or अतिरिक्तः (क्ता, क्तं), *when there is e. of bile*: पित्तेऽधिके, Bha.; *e. population* अतिरिक्तजनः, M. n. *To be in e. of* अतिरिच्यते (pass. of रिच्) (with abl.). II. Intemperance, dissipation: q. v.: perh. अतिभोगः.

EXCESSIVE: (1) अति- in comp., *e. rain* अतिवृष्टिः; *e. drinking* अतिपानम्; (2) अतिशय- in comp., *e. devotion* अतिशयभक्तिः; (3) अत्यन्तः (न्ता, न्तं), *e. crying* अत्यन्तं रुदितम्, R.; (4) नितान्तः, (न्ता, न्तं); (5) सातिशयः (या, यं): v. ABUNDANT; MUCH.

EXCESSIVELY: (1) अतीव, *e. agitated* अतीव व्याकुलितचित्तः, P.; (2) नितान्तम्, *e. fond* नितान्तवत्सलः, R.; (3) सातिशयम्: v. EXCEEDINGLY.

EXCHANGE (subs.): I Lit.: विनिमयः, *how many pomegranates are to*

be got in e. कति दाडिमानि लभ्यानि तद्विनिमयेन भवन्ति, Li. ; *e. of qualities* : गुणानां विनिमयः, Ki. : v. also CHANGE, INTERCHANGE. Ph. : *take my life in e. of hers* विहाय जीवितं तस्या गृहाण मम जीवितम् ; *bill of e.* *विनिमयपत्रम् ; *e. is in favour of London* : *लण्डनानुकूलो विनिमयः. II. E. place : श्रेष्ठिचत्वरं (?) ; *विनिमयगृहम्.

EXCHANGE (v.) : (1) मयते, नि–, (gen.) विनि-, (मे, c. 1.) ; (2) परिवर्तयति (c. of वृत्) (=change : q. v.) ; (3) by circum., *e. these for fuel* इमान्दत्त्वा काष्ठान्याहर, D.

EXCHANGEABLE : विनिमेयः (या, यं) ; विनिमययोग्यः (ग्या, ग्यं).

EXCHEQUER : I. Treasury : q. v. : कोषः, *lord of the e.* कोषपतिः. II. A court : q. v.

EXCISABLE (adj.) : *उपशुल्कार्ह (f. र्हा).

EXCISE (subs.) : i. e. e. duty : *उपशुल्कः.

EXCISEMAN : *उपशुल्कग्राहकः.

EXCISION : उच्छेदः : v. EXTIRPATION, DESTRUCTION.

EXCITABLE : (1) उत्तेजनीयः (या, यं) ; (2) कोपनः (ना, नं) (= irritable).

EXCITANT : दीपनः (नी, नं), Sr.

EXCITATION : I. Lit. : (1) उत्तेजनम्, सम्- ; (2) उत्कोपनम् ; (3) उद्दीपनम् (= kindling). II. Causing : जननम्.

EXCITE : I. To stir up : (1) उत्तेजयति, सम्-, (c. of तिज्), *I will e. the king's servants to release my friend* : सुहृदः परिमोक्षणाय नरेन्द्रभृत्यानुत्ते-जयामि, Mr. ; *speech e.ing an enemy* मनोवृत्तेजनकरी वाक्, Sah. ; (2) उत्कोपयति (c. of कुप्) (a stronger term), *to e. head-ache* शिरःशूलमुत्-कोपयति, Vi. ; (3) उद्दीपयति (c. of दीप्) (= to kindle : q. v.). II. To produce, cause : q. v. : जनयति (c. of जन्), *to e. envy* : ईर्ष्यां जनयति, M. n.

EXCITEMENT : I. Exciting : उत्तेजनम्. II. Agitation, emotion : q. v. : संक्षोभः. III. That which excites : उत्तेजनम्.

EXCITER (adj.): (1) उत्तेजक (f. जिका) ; (2) उत्कोपयितृ (f. त्री).

EXCITING : (adj.) : (1) उत्तेजक (f. जिका) ; (2) उत्तेजनकरः (री, रं).

EXCLAIM : गदति (गद्, c. 1.) : v. TO SPEAK, CRY OUT.

EXCLAIMER : वक्तृ (f. क्त्री) : v. SPEAKER.

EXCLAMATION : आक्रोशः : v. CLAMOUR, NOISE.

EXCLAMATORY : I. Expressing exclamation : आक्रोशव्यञ्जक (mn.) (?). II. Using exclamation : आक्रोशिन् (f. नी) (?).

EXCLUDE (v.) : I. To turn out, eject : (1) बहिष्करोति ; (2) निःसारयति (c. of सृ). II. To hinder : q. v. : निषेधति (सिध्, c. 1.). III. To except : वर्जयति (वृज्, c. 10.).

EXCLUSION : I. Turning out : (1) बहिष्करणम् ; (2) निःसारणम्. II. Exception : वर्जनम्, वि-, परि-. III. Rejection : प्रत्याख्यानम्.

EXCLUSIVE : Lit. : निवारक (f. रिका). II. Not shared by others : अनन्यसाधारण (f. णी) or अनन्यसामान्य (f. न्या). Ph. : *e. of horse* अश्वारोहातिरेकेण or अश्वारोहातिरिक्तः (क्ता, क्तं).

EXCLUSIVELY : अनन्यसाधारणम् ; अनन्यसामान्यम्.

EXCLUSIVENESS : अनन्यसाधारणता ; अनन्यसामान्यता.

EXCOGITATE : (1) उद्भावयति (c. of भू) ; (2) परिकल्पयति (c. of कॢप्).

EXCOGITATION : (1) उद्भावनम्, सम्-; (2) परिकल्पनम्.

EXCOMMUNICATE : I. Lit. : समाजात् बहिष्करोति. *E.d* : समाजबहिष्कृतः (ता, तं) ; अपपात्रितः (ता, तं), Viv. II. To forbid : q. v.

EXCOMMUNICATION : समाजाद्बहिष्करणम्.

EXCORIATE : चर्म्म पीडयति (पीड्, c. 10.) (with gen.).

EXCORIATION : I. Lit. : चर्म्मपीडनम्. II. Spoliation : q. v.

EXCREMENT : (1) उच्चारः ; (2) अव (प) स्करः : v. DUNG, ORDURE.

EXCREMENTAL : (1) उच्चरितः (ता, तं) ; (2) अव (प) स्कृतः (ता, तं).

EXCRESCENCE : आविर्भावः : v. also ENCUMBRANCE.

EXCRETE ; (1) उत्सृजति (सृज्, c. 6.) ; (2) निःसारयति (c. of सृ).

EXCRETION : I. The act : (1) उत्सर्गः ; (2) निःसारणं. II. Excrement : q. v. : उच्चारः.

EXCRETORY (subs.) : *मलवाहिनी.

EXCRUCIATE (v.) : अत्यन्तं व्यथयति (c. of व्यथ्) : v. TO PAIN ; EXCEEDINGLY. Ph. : *e.ing pain* मर्मच्छेदिनी or अरुन्तुदा वेदना.

EXCULPATE : (1) शोधयति, वि-, परि-, (c. of शुध्), *if he does not e. himself* : नात्मानं चेद्विशोधयेत्, Y. ; (2) मोचयति (मुच्, c. 10.) (= to free) (when the meaning is clear).

EXCULPATION : (1) शोधनं, वि-, परि- ; (2) मोचनम् (= freeing).

EXCULPATORY : expr. by comp., *e. evidence* शोधनप्रमाणं.

EXCURSION : I. Expedition : अभिद्रवः. *To make an e.* : अभिद्रवति (द्रु, c. 1.), Mah. II. A strip : q. v. : *to make an e. into Cashmere* काश्मीरान्द्रष्टुं गच्छति. III. Deviation, digression : q. v.

EXCURSIVE : I. Lit. : पर्यटनशीलः (ला, लं). II. Fig. : सर्वतोधाविन् (f. नी).

EXCUSABLE : (1) मर्षणीयः (या, यं) ; (2) क्षन्तव्यः (व्या, व्यं).

EXCUSE (v.) : I. To absolve : मोचयति (मुच्, c. 10.). II. To forgive, pardon : q. v. : मर्षयति (c. of मृष्).

EXCUSE (subs.) : I. Release : मोचनम्. II. Forgiving : मर्षणम्, "*in e. for it*" तन्मर्षणाय. III. Plea, apology : उत्तरं (= reply). IV. That which e.s : expr. by verb : : "*it hath the e. of youth*" : शैशवाद्वेतोरिदं मर्षयितव्यम्.

EXCUSELESS : (1) अमर्षणीयः (या, य) ; (2) अक्षमार्ह (f. र्हा).

EXECRABLE : अतिगर्हितः (ता, तं) : v. ABOMINABLE, DETESTABLE.

EXECRATE : I. To curse : q. v. : शपति (शप्, c. 1.). II. To detest, hate : q. v. : जुगुप्सते.

EXECRATION : I. Curse : q. v. : शापः ; अभिशापः. II. Any thing detested : जुगुप्सितः (ता, तं) ; अतिगर्हितः (ता, तं).

EXECUTE : I. To accomplish, carry out : q. v. : अनुतिष्ठति (स्था, c. 1.),

to e. an order : शासनमनुतिष्ठति, R. II. Of deeds : करोति. III. To put to death : q. v. : व्यापादयति (c. of पद्). Ph. : *about to be e.d* वध्यमानः (ना, नं), Mu.

EXECUTION : I. Accomplishment : (1) अनुष्ठानम् ; (2) निष्पादनम् ; (3) निर्वाहः. II. Of deeds : करणम्. III. Putting to death : व्यापादनम्. Ph. : *place of e.* वध्यभूमिः, Mu.

EXECUTIONER : घातकः ; वधाधिकृतः (?).

EXECUTIVE (adj.) : I. Pertaining to execution : expr. by comp., *e. duty* अनुष्ठाननियोगः ; *e. power* *अनुष्ठानक्षमता. II. Fitted for execution : (1) कार्यक्षमः (मा, मं) ; (2) कार्यकुशलः (ला, लं) ; and sim. comp.s.

EXECUTIVE (subs.) : *अनुष्ठानाधिकृताः (m. pl.) ; व्यतिक्रमशासकाः (m. pl.).

EXECUTOR (m.), EXECUTRIX (f.) : I. A doer : q. v. : निष्पादयितृ (f. त्री). II. Of a will : *इच्छापत्रानुशासकः (f. सिका).

EXECUTORY : I. Executive : q. v. II. In law : *अनुष्ठेयः (या, यं).

EXEGESIS : विवृतिः : v. EXPLANATION.

EXEGETE, EXEGETIST : व्याख्यातृ (f. त्री) ; (2) व्याकर्तृ (f. र्त्री).

EXEMPLAR : आदर्शः : v. MODEL.

EXEMPLARY : (1) expr. by आदर्शः ; (2) प्रशस्तः (स्ता, स्तं) (= commenda-ble).

EXEMPLIFICATION : expr. by verb : v. BELOW.

EXEMPLIFY : (1) उदाहरणेन or दृष्टान्तेन or सनिदर्शनं स्पष्टीकरोति or स्फुटीकरोति ; (2) उदाहरति (हृ, c. 1.), *these have been e.ed in order* : तत्क्रमेणोदाहृतं, Kuv.

EXEMPT (v.) : मोचयति (मुच्, c. 10.) : v. TO FREE, RELEASE.

EXEMPT (adj.) : expr. by निर् or वीत pref.d, *e. from birth and decrepitude* वीतजन्मजरस् (mfn.), Ki. v. 22. : v. FREE FROM, DEVOID OF.

EXEMPTION : (1) मुक्तिः v. FREEDOM ; (2) by deriv., *e. from anxiety* निश्चिन्तता, वीतचिन्तता, etc.

EXEQUIAL : (1) और्ध्वदेहिकः (की, कं) ; (2) अन्त्येष्टि- in comp.

Exequies (pl.) : (1) और्ध्वदेहिकम् ; (2) अन्त्येष्टिक्रिया.

Exercise (subs.) : I. Application, employment : q. v. : प्रयोग:. II. Performance, practice : q. v. : अनुष्ठानम्. III. Exertion : (1) व्यायाम:, *place of e.* व्यायामभूमि:, Ka. ; (2) श्रम:, परि-, *took e. with iron maces* अयोदण्डेन श्रममकरोत्, K. ; *tired with e.* परिश्रमक्लान्त: (न्ता, न्तं), Ki. IV. A disquisition, task : q. v.

Exercise (v. i.) : (1) व्यायामं करोति ; (2) श्रमं करोति.

Exercise (v. t.) : I. To use : q. v. : प्रयुंक्ते (युज्, c. 7.). II. To practise : q. v. : अभ्यस्यति (अस्, c. 4.). III. To discipline : शिक्षयति (c. of शिक्ष्). IV. To cause to e. : व्यायामं कारयति (c. of कृ), Ka. V. To afflict : आयासयति (c. of यस्).

Exert (v.) : I. To e. oneself : यत्नं करोति : v. to endeavour, attempt. II. To employ, apply : q. v. : प्रयुंक्ते (युज्, c. 7.).

Exertion : आयास., *from e.* आयासात्, Si. : v. effort.

Exfoliate : परिपुटति (पुट्, c. 6.) (?).

Exfoliation : परिपुटनम् (?).

Exhalation : I. The act : (1) उद्गार: ; (2) उत्क्षेप:. II. That which is exhaled : perh. उद्गार:, N.

Exhale : (1) उद्गिरति (गॄ, c. 6.), *to e. a smell* परिमलम् उद्गिरति, Me. ; (2) उत्क्षिपति (क्षिप्, c. 6.) (= to throw up) : v. to emit.

Exhaust (v.) : I. To empty : q. v. : शून्यीकरोति. II. To dry up : q. v. : शोषयति (c. of शुष्). III. To consume : क्षयं or परिक्षयं करोति. IV. To weary : खेदयति (c. of खिद्).

Exhaustion : I. Emptying : (1) शून्यीकरणम् ; (2) रिक्तीकरणम्. II. Drying up : शोषणम्, नि-, उत्-. III. Consumption : क्षय:, परि-. IV. Fatigue : q. v. : खेद:. V. Dejection : ग्लानि: ; अवसाद:.

Exhaustive : क्षयिन् (f. णी), परि-.

Exhaustless : अक्षय: (या, यं) : v. inexhaustible.

EXHIBIT : (1) दर्शयति, प्र-, उत्- (c. of दृश्) v. TO SHEW ; (2) प्रकटयति (nomi.) or प्रकटीकरोति, *discharged the magician who had e.ed skill* प्रकटीकृतपाटवं विद्येश्वरं विससर्ज, D. ; (3) व्यञ्जयति (c. of व्यञ्ज्), *e.ing your good fortune* सौभाग्यं ते व्यञ्जयन्ती, Mc.

EXHIBIT (subs.) : निदर्शनं (?).

EXHIBITION : I. Display : (1) दर्शनम्, प्र- ; (2) प्रकटीकरणम्. II. A show : प्रदर्शनी (?). III. A scholarship : वृत्तिः (or fully) छात्रवृत्तिः.

EXHIBITIONER : (1) वृत्तिभुज् (mfn.) ; (2) छात्रवृत्तिभोगिन् (f. नी).

EXHILARATE : उल्लासयति (c. of लस्) : V. TO CHEER, DELIGHT.

EXHILARATING (adj.) : (1) उल्लासिन् (f. नी), सम्- ; (2) उल्लासकरः (री, रं).

EXHILARATION : उल्लासः . V. CHEERFULNESS, DELIGHT.

EXHORT (v.) : प्रोत्साहयति (c. of सह्) : V. TO INCITE, ADVISE.

EXHORTATION : प्रोत्साहः,-नं : V. INCITEMENT, ADVICE.

EXHORTATIVE, EXHORTATORY : (1) by comp. ; (2) प्रोत्साहक (f. हिका).

EXHORTER : प्रोत्साहकः : V. INCITER, ADVISER.

EXHUMATION : उत्खननम्, *e. of a corpse* : शवोत्खननम्.

EXHUME (v.) : उत्खनति, प्र- (खन्, c. 1.).

EXIGENCE, EXIGENCY : *e. of business* कार्यगौरवम् ; *"in the present e. of affairs"* वर्तमाने कार्यसंकटे ; *in this e.* अस्मिन् कृच्छ्रे : V. URGENCY, IMPORTANCE, CRISIS.

EXIGENT (adj.) : गुरुतरः (रा, रं) (= very important).

EXILE (subs.) : I. Banishment : q. v. : निर्वासनम्. II. The person e.d : निर्वासितः or विवासितः or प्रव्राजितः (ता, तं).

EXILE (v.) : निर्वासयति (c. of वस्) : V. TO BANISH.

EXIST : I. To be : q. v. : अस्ति (अस्, c. 2), *everybody would believe that he does not e.* सर्वो लोको नाहमस्मीति प्रतीयात्, S. ; (2) वर्तते (वृत्, c. 1.), H. II. To live, remain : q. v. : तिष्ठति, अव-, (स्था, c. 1.).

EXISTENCE : (1) अस्तित्वं (as opposed to non-e.), *e. of God* : ब्रह्मास्तित्वम्,

S.; (2) अवस्थानं or स्थिति: (=continuance), *birth, e. and destruction* जन्मस्थितिनाशा:, S.; (3) जीवनं (=life : q. v.).

Existent : वर्त्तमान: (ना, नं). *To be e.*. v. to exist.

Exit : (1) निष्क्रम: ; (2) निर्गम: ; (3) निर्याणम्. *E.* (in drama) निष्क्रान्त: (न्ता, न्तं). *Exeunt* (pl.) or *e. omnes* निष्क्रान्ता: सर्वे, V.

Exodus : (1) निर्याणम्, *e. of the Jews* *इहुदीनां निर्याणं ; (2) निर्गम:,-णं.

Exonerate : शोधयति (c. of शुध्) : v. to exculpate.

Exorable : (1) अनुनेय: (या, यं) ; (2) प्रसादनीय: (या, यं) ; (3) or by circum., *he is e.* स अनुनयं गृह्णाति or प्रसादयितुं शक्य:.

Exorbitance, Exorbitancy : v. excess, enormity, extravagance.

Exorbitant : अत्यधिक: (का, कं) : v. excessive, extravagant.

Exorbitantly : अत्यधिकम् : v. excessively.

Exorcise : (1) भूतं दूरीकरोति ; (2) भूतावेशात् मोचयति (मुच्, c. 10.).

Exorcism : भूतापसारणम् ; भूतप्रतिषेध:.

Exordium : मुखबन्ध: : v. preface.

Exorteric : साधारण: (णी, णं) (?).

Exotic : विदेशीय: (या, यं) (= foreign : q. v.).

Expand (v. t.) : प्रसारयति (c. of सृ) : v. to spread, extend, open.

Expand (v. i.) : प्रसरति (सृ, c. 1.) : v. to spread, extend.

Expanse : प्रसर: : v. extent. Ph. : *in the e. of heaven* विततनभसि.

Expansion : प्रसार: or प्रसर: : v. extension, space.

Expansive : (1) प्रसारिन् (f. णी) ; (2) प्रसर्पिन् (f. णी) : v. also diffusive.

Expatiate : I. To rove : q. v. II. To enlarge : q. v. : प्रपञ्चयति (पञ्च्, c. 10.).

Expatriate : स्वराष्ट्राद्विप्रवासयति (c. of वस्), Y. : v. to banish.

Expatriation : स्वराष्ट्राद्विप्रवासनम् : v. banishment.

Expect : (1) उत्पश्यति (दृश्, c. 1.) (= to look forward), *e.ing the fierce*

fall of the lion उत्पश्यत: सिंहनिपातमुग्रम्, R.; (2) उत्प्रेक्षते (ईक्ष्, c. 1.) (= 1), M. n.; (3) तर्कयति (तर्क्, c. 10.) (= to fancy : q. v.); (4) सम्भावयति (c. of भू) (= to believe : q. v.); (5) प्रतीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) (= to wait for : q. v.).

EXPECTABLE : उत्प्रेक्ष्य (f. क्ष्या) or उत्प्रेक्षणीय: (या, यं) : v. TO EXPECT.

EXPECTANCE, EXPECTANCY : I. Expectation : q. v. II. Hope : आशा.

EXPECTANT : उत्प्रेक्षक: : v. CANDIDATE.

EXPECTATION : I. The act : expr. by verb, *I was in e. of it* तदहमुदपश्यम्. II. Hope : q. v. : आशा, *it is beyond our e.s* आशातीतमेतत्. III. Promise : q. v.

EXPECTORATE : उद्गिरति (गॄ, c. 6.) : v. TO SPIT.

EXPECTORATION : उद्गार: : v. SPITTLE.

EXPEDIENCY : I. Fitness : q. v. : युक्तता. II. Self-interest : q. v.

EXPEDIENT (adj.) : उचित: (ता, तं) : v. FIT, PROPER.

EXPEDIENT (subs.) : उपाय: : v. MEANS, SHIFT.

EXPEDITE : I. To hasten : q. v. : त्वरयति (c. of त्वर्). II. To despatch : q. v. : विसृजति (सृज्, c. 6.).

EXPEDITION : I. Haste : q. v. : त्वरा. II. Departure : q. v. : यात्रा : v. also ATTACK.

EXPEDITIOUS : त्वरान्वित: (ता, तं) : v. QUICK.

EXPEDITIOUSLY : त्वरितं : v. SPEEDILY, HASTILY.

EXPEL : निरस्यति (अस्, c. 4.) : v. TO BANISH, DRIVE AWAY.

EXPEND : व्ययते (व्यय्, c. 1.) or व्ययं करोति : v. TO SPEND.

EXPENDITURE : व्यय, *heads of e. increased* व्ययमुखान्यवर्धन्त, D. VIII.

EXPENSE : व्यय:, परि-, *e.s connected with commodities* व्यय: पण्यसमुद्भव:, Y.; *and who have e.s and no income* निराया व्ययवन्तश्च, Y.; *at the e. of food* भक्तव्ययेन, K. b.

EXPENSELESS : (1) व्ययरहित: (ता, तं); (2) व्ययशून्य: (न्या, न्यं); etc.

EXPENSIVE : I. Dear : q. v. : बहुमूल्य: (ल्या, ल्यं). II. Requiring expense : expr. by circum., *living here is e.* : अत्र जीवनं बहुव्ययसाध्यं. III. Lavish : बहुव्ययिन् (f. नी).

EXPENSIVELY : (1) बहुव्ययेन ; (2) महता व्ययेन : V. DEARLY.

EXPENSIVENESS : I. Lit. : expr. by circum. : V. EXPENSIVE (II). II. Costliness : q. v. : बहुमूल्यता. III. Extravagance : बहुव्ययिता.

EXPERIENCE (subs.) : I. Knowledge : q. v. : अनुभव:. II. Practical wisdom : बहुदर्शिता.

EXPERIENCE (v.) : I. Lit. : अनुभवति (भू, c. 1.), *to e. pain* : वेदनामनुभवति, Ki. II. To exercise : q. v.

EXPERIENCED (adj.) : i. e. wise : (1) बहुदर्शिन् (f. नी) ; (2) बहुदृश्वन् (mfn.) ; (3) परिदृष्टकार्य: (र्या, र्यं) (in work), B.

EXPERIMENT (subs.) : *संपरीक्षा (?) : V. TRIAL.

EXPERIMENT (v.) : संपरीक्षते (ईक्ष्, c. 1.).

EXPERIMENTAL : I. Lit. : expr. by comp. or adv. II. Experienced : q. v.

EXPERIMENTALLY : संपरीक्षा ; बहुदर्शनेन (=by experience).

EXPERT : (1) दक्ष: (क्षा, क्षं) ; (2) प्रवीण: (णा, णं) ; (3) कृतिन् (f. नी) : V. ABLE, SKILFUL, DEXTEROUS.

EXPERTLY : प्रावीण्येन : V. SKILFULLY, DEXTEROUSLY.

EXPERTNESS : (1) दाक्ष्यम् ; (2) प्रावीण्यम् : V. SKILL, DEXTERITY.

EXPIABLE : मार्जनीय: (या, यं).

EXPIATE : (1) शोधयति (c. of शुध्) (=to clear : q. v.) ; (2) मार्जयति (मृज्, c. 10.) (=to efface : q. v.) ; (3) पुनाति (पू, c. 9.) (=to purify), *Brahmins' sins are e.d by sacrifices* : होमैर्द्विजातय: पापेभ्य: पूयन्ते, V.s. ; (4) प्रायश्चित्तं करोति, चरति (चर्, c. 1.) etc. (=to perform expiation), *I will e. your transgression* : व्यतिक्रमाद्व: प्रायश्चित्तं चरिष्यामि, Vi.

EXPIATION : I. The act : (1) शोधनम् ; (2) मार्जनम् ; (3) पावनम्, At. II. The means : (1) प्रायश्चित्तम् ; (2) प्रायश्चेतनम्, Vi.

EXPIATORY : पावनः (नी, नं), *e. rite* पावनो विधिः, Pa. Ph. *e. ceremony* प्रायश्चित्तम्.

EXPIRATION : I. Death, end : q. v. : उपरमः. II. Cessation : q. v. उपरमः. III. Emission : q. v. : उद्गारः. IV. Breathing out : निःश्वसनम्.

EXPIRE : (v. i.) : उपरमति (रम्, c. 1.) : V. TO DIE, CEASE.

EXPIRE : (v. t.) : I. To breathe out : निःश्वसिति (श्वस्, c. 2.). II. To emit : q. v. : उद्गिरति (गॄ, c. 6.). III. To finish : q. v.

EXPIRING : I Dying : म्रियमाण (f. णा). II. Pertaining to d. time : (1) मरणकालीनः (ना, नं) ; (2) expr. by अन्तकाले or अवसानसमये.

EXPIRY : V. EXPIRATION. Ph. *on the e. of the lease* *अतीते भाटकसमये.

EXPLAIN (v. t.) : (1) व्याख्याति (ख्या, c. 2.) (best equiv.), *I will briefly e. these mantras* : [एतान्] मन्त्रान् संक्षेपतो व्याख्यास्यामः, Up. ; (2) विवृणोति (वृ, c. 5.), *the meaning e.d by sages* मुनिभिर्विवृतमर्थम्, K. b. ; (3) स्फुटीकरोति (to make clear), *(I) have already e.d its meaning* : अस्यार्थः प्रागेव स्फुटीकृतः, Sah. ; (4) स्पष्टीकरोति (=3), *this has been e.ed in another Smriti* स्पष्टीकृतश्चायमर्थः स्मृत्यन्तरे, Mit. ; (5) विशदीकरोति (=3) *let me e. the aphorisms* कारिकावलीं विशदीकरवाणि, Par. ; (6) व्याकरोति or कुरुते (कृ, c. 8.), *shew the bow, the gentle Rama will e.* : कार्मुकं दर्शय, रामभद्र एव व्याकरोतु, An. ; (7) व्याचष्टे (चक्ष्, c. 2.), *e.s the three poems* : काव्यत्रयं व्याचष्टे, M. n.

EXPLAINABLE : (1) व्याख्येयः (या, यं) ; (2) स्फुटीकरणीयः (या, यं) ; etc.

EXPLAINER : (1) व्याख्यातृ (f. त्री) ; (2) स्फुटीकर्तृ (f. र्त्री) ; etc.

EXPLANATION : (1) व्याख्या-नं, *from the various e.s of former writers* : बहुविधपूर्वनिबन्धव्याख्याः, Da. ; (2) विवृतिः (=exposition), *in the e. of Manu's sayings* : मनूक्तविवृतौ, K. b. ; V. TO EXPLAIN.

EXPLANATORY : Ph. *e. notes* व्याख्यान- or अर्थव्यञ्जकटीका.

EXPLETIVE (subs.) : i. e. *e. word* पादपूरकशब्दः.

EXPLICABLE : (1) expr. by verb ; (2) व्याख्येयः (या, यं).

EXPLICATE (v.) : (1) विवृणोति (वृ, c. 5.) ; (2) व्यञ्जयति (c. of व्यञ्ज्), Gan. : v. TO EXPLAIN.

EXPLICATION : विवृतिः : v. EXPLANATION.

EXPLICIT : (1) स्पष्टः (ष्टा, ष्टं) ; (2) स्फुटः (टा, टं) : v. CLEAR.

EXPLICITLY : (1) स्पष्टं, वि- ; (2) स्फुटं, परि-.

EXPLICITNESS : (1) स्पष्टता, वि- ; (2) स्फुटता, परि-, Ki. III. 27.

EXPLODE (v. i.) : महाशब्देन विदीर्यते (pass. of दॄ) or स्फुटति (स्फुट्, c. 6.) (?).

EXPLODED : (adj.) : i. e. rejected : (1) निरस्त (f. स्ता) ; (2) दूरीकृतः (ता, तं).

EXPLOIT : (1) अवदानम् ; (2) अद्भुतं कर्मन् (n.), Vi.

EXPLORETION : गवेषणा : v. SEARCH.

EXPLORE : गवेषयति (गवेष्, c. 10) : v. TO SEARCH.

EXPLORER : गवेषकः : v. SEARCHER.

EXPLOSION : (1) सशब्दस्फोटनं (?) ; (2) by verb.

EXPLOSIVE : स्वयं विदी(शी)र्यमाण (f. णा) (?) ; स्वयं स्फुटन् (f. ती) (?).

EXPORT : (v. t.) : (1) विदेशं or देशान्तरं नयति (नी, c. 1.) (=to take), *grain should not be e.ed during famine* : दुर्भिक्षे धान्यं देशान्तरं न नेयम्, K. b. ; (2) विदेशे or देशान्तरे प्रेरयति (ईर्, c. 10.) (=to send) : (3) निर्हरति (हृ, c. 1.) (rare), *to e. contraband (articles)* : प्रतिषिद्धानि निर्हरति, M.

EXPORTATION : (1) विदेशनयनम् ; (2) विदेशे प्रेरणम् ; (3) निर्गमः, M.

EXPORTS (subs.) : देशान्तरनीतानि द्रव्याणि ; निर्हृतद्रव्याणि (?).

EXPOSE (v.) : I. To lay out, disclose : विवृणोति (वृ, c. 5.), *you have e.d your heart from rapture* : त्वयापिहर्षाद्विवृतोऽन्तरात्मा, B. II. To explain : q. v. : विवृणोति. III. To show : q. v. : दर्शयति (c. of दृश्).

IV. To put : q. v. : ददाति (दा, c. 3.). V. To e. a child : अपविध्यति (व्यध्, c. 4.), D. IV.

EXPOSITION : (1) विवृतिः ; (2) व्याख्या (=explanation : q. v.).

EXPOSITOR : विवृतिकारः : v. EXPLAINER.

EXPOSITORY : Ph. *e. index* सूचिपत्रम्.

EXPOSTULATE : तर्कयति (तर्क्, c. 10.) : v. TO REMONSTRATE, REASON.

EXPOSTULATION : विरुद्धतर्कः : v. REMONSTRANCE, DISSUASION.

EXPOSTULATORY : विरुद्धतर्कमयः (यी, यं) (?).

EXPOSURE : I. Disclosure : विवृतिः. II. Shewing : प्रदर्शनम्. Ph. : *e. in the sun* आतपलङ्घनम्, Sa. ; *northern e.* उत्तराभिमुखता.

EXPOUND (v.) : विवृणोति (वृ, c. 5.), *it has been e.ed in Tatvakaumudi* विवृतं तत्वकौमुद्याम्, D. s. : v. TO EXPLAIN.

EXPOUNDER : विवृतिकारः : v. EXPLAINER.

EXPRESS (v. t.) : I. To press out of : (1) निष्कर्षति (कृष्, c. 1.) ; (2) निष्पीड्य गृह्णाति (ग्रह्, c. 9.). II. To indicate, exhibit : q. v. : व्यनक्ति, (अञ्ज्, c. 7.), *your interview e.es worthiness* : भवद्दीयदर्शनं योग्यतां व्यनक्ति, Si. ; *or it e.es "you are saying false"* : अथवा मिथ्या वदसीति व्यज्यते, Ka. III. To denote : q. v. : वक्ति (वच्, c. 2.), *here the word beast is intended to e. illiberal* : अत्र जन्तुपदमदातर्यर्थे विवक्षितं, Kav. IV. To declare, speak : q. v. : वक्ति, *what he was about to e.* विवक्षितां गिरम्, Si. V. To send : q. v. : विसृजति (सृज्, c. 6.). VI. To represent : q. v.

EXPRESS (adj.) : I. Explicit, plain : q. v. : स्पष्टः (ष्टा, ष्टं). II. Special : विशिष्टः (ष्टा, ष्टं), *e. messenger* विशिष्टवार्तावहः.

EXPRESS (subs.) : I. A courier : जङ्घाकरिकः. II. An e. train : *विशिष्टयानावलिः.

EXPRESSIBLE : I. What can be declared : (1) कथनीयः (या, यं) ; (2) आख्येयः (या, यं). II. What can be squeezed : निष्कर्षणीयः (या, यं).

EXPRESSION : I. Pressing out : (1) निष्कर्षणम्; (2) निष्पीडा ग्रहणम्. II. Declaration : (1) कथनम्; (2) ख्यापनम्. III. Significant : indication : व्यञ्जनम्. IV. Look : q. v. V. Phrase : वाक्यम्, *here the fault is of e.* अत्र वाक्यस्यैव दोषः, Kav. VI. In arith. : राशिः.

EXPRESSIVE : I. Lit. : (1) व्यञ्जक (f. ञ्जिका) (=indicative), *e. of shame* व्रीडाव्यञ्जकः, Kav. ; (2) वाचक (f. चिका) (=denoting), *day is not e. of light* : दिनमिति प्रकाशमयमित्यर्थेऽवाचकम्, Kav. II. Significant : q. v. : अर्थवत् (f. ती).

EXPRESSIVENESS : (1) व्यञ्जकता ; (2) वाचकत्वम् ; (3) अर्थवत्ता : v. above.

EXPRESSLY : (1) स्पष्टम् ; (2) भिन्नार्थं : v. EXPLICITLY, PLAINLY.

EXPUGN : विजयते (जि, c. 1.) : v. TO CONQUER.

EXPUGNER : जेतृ (f. त्री), वि- : v. CONQUEROR.

EXPULSION : (1) निरसनम् ; (1) निःसारणम् ; (3) निर्वासनम्.

EXPULSIVE : (1) निःसारिन् (f. णी) ; (2) by comp., *e. power* निरसनशक्तिः.

EXPUNGE : उन्मार्ष्टि or मार्जयति (मृज्, c. 2. and 10.) : v. TO BLOT OUT, ERASE.

EXPURGATE : पुनाति (पू, c. 9.) : v. TO PURGE, PURIFY.

EXPURGATORY : पावनः (नी, नं). Ph. : *e. index* *निषिद्धपुस्तकनामावलिः.

EXQUISITE (adj.) : I. Excellent : अत्युत्तमः (मा, मं). II. Most delightful : अतिरम्यः (म्या, म्यं) ; मनोहारिन् (f. णी) : v. DELIGHTFUL, CHARMING. III. Extreme : q. v. : परमः (मा, मं).

EXQUISITELY : expr. by adj. : v. also EXTREMELY ; WELL.

EXQUISITENESS : I. Lit. : (1) अत्युत्तमता ; (2) अतिरमणीयता ; etc. II. Extremity : expr. by परमः (मा, मं). III. Sharpness : तीव्रता.

EXSICCATE : शोषयति (c. of शुष्) : v. TO DRY.

EXSICCATION : शोषः or शोषणम्, उत्-, वि-, परि-, सं-.

EXSICCATIVE : (1) शोषिन् (f. णी), वि-, परि- ; (2) विशोषण (f. णी).

EXTANT : I. Protruded : वहिर्गतः (ता, तं). II. Not lost : विद्यमानः (ना, नं).

EXTASY EXTATIC : v. ECSTASY, ECSTATIC.

EXTEMPORANEOUS, EXTEMPORARY : (1) तत्क्षणकल्पितः (ता, तं) (?) ; (2) तत्क्षणविरचितः (ता, तं) (?) ; (3) तत्कालकृतः (ता, तं) (?).

EXTEMPORE (adv.) : expr. by adj., *delivered an adress e.* *तत्क्षणविरचितां वक्तृतामुदीरयामास.

EXTEND (v. t.) : (1) विस्तारयति (स्तृ, c. 10.), *amassing fame, e.ing excellencies* उपचिन्वन् यशः, विस्तारयन् गुणान्, K. ; (2) तनोति, वि-, प्र-, (तन्, c. 8.), *to e. fame* : यशस्तनोति, Ki. ; (3) प्रसारयति (c. of सृ) (= to stretch), *who would e. (his) hand* : कः करं प्रसारयेत्, Ku.

EXTEND (v. i.) : (1) विस्तीर्यते (pass. of स्तृ) ; (2) वितन्यते (pass. of तन्) ; (3) विस्तृतः or विततः (ता, तं) भवति : v. TO SPREAD, INCREASE.

EXTENDIBLE, EXTENSIBLE, EXTENSILE : (1) विस्तारणीयः (या, यं) ; (2) विस्तारक्षमः (मा, मं) ; (3) by circum.

EXTENSION : (1) विस्तारः (best equiv.) ; (2) विस्तीर्णता ; (3) विस्तृतिः ; (4) विततिः ; (5) प्रततिः ; (6) विस्तरः.

EXTENSIVE : विस्तीर्ण (f. र्णा), *the sea-garmented (earth) is e.* : विस्तीर्णेयमर्णवाम्बरा, D. ; *news of Kusumapura is e.* विस्तीर्णः कुसुमपुरवृत्तान्तः, Ku. ; v. LARGE, WIDE.

EXTENSIVELY : (1) विस्तीर्णम् ; (2) विस्तरेण ; (3) विस्तरशः.

EXTENSIVENESS : विस्तीर्णता : v. LARGENESS, WIDENESS.

EXTENT : विस्तारः, *a Yojana in e.* : योजनविस्तारः (रा, रं). Ph. : *to a great e.* अतिमात्रं v. EXCEEDINGLY ; *to such an e.* एतावत् v. MUCH, SO ; *to a slight e.* ईषत् v. LITTLE.

EXTENUATE (v. t.) : I. To thin : q. v. : कर्शयति (c. of कृश्). II. To palliate, to degrade : q. v. : लघयति (nomi.).

EXTENUATION : लघूकरणं : v. PALLIATION, MITIGATION.

Exterior (adj.) : वहि in comp. : v. EXTERNAL, OUTER.

Exterior (subs.): (1) वहिर् (ind.), *like (your) e.* : वहिरिव, Gi. VIII. 7. ; *charming only in the e.* वहिरेव मनोज्ञाः, H. ; (2) वहिर्भागः.

Exterminate : उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.) : v. TO EXTERPATE, ERADICATE.

Extermination : उच्छेदः, सम्- : v. EXTIRPATION, ERADICATION.

Exterminator : (1) उच्छेदक (f. दिका), सम्- ; (2) उन्मूलयितृ (f. त्री), सम्- ; (3) उद्धर्तृ (f. र्त्री), सम्- ; (4) विध्वंसिन् (f. नी) ; (5) अन्तकृत् (mfn.).

External (adj.) : (1) वहिः (in comp.), *removing e. and internal dirt* वहिरन्तर्मलमुष् (mfn.), An. ; (2) वाह्यः (ह्या, ह्यं), *e. objects* वाह्यविषयाः, S. p. b.

Externally : (1) वहिः, *e. sweet, but internally disagreeable* मधुरं वहिरन्तरप्रियम्, Si. ; *not only internally but also e.* : न केवलं अन्तर्वहिरपि, K. ; (2) वाह्यतः (rare).

Extinct (adj.) : I. At an end : (1) उच्छिन्नः (न्ना, न्नं) ; (2) संस्थितः (ता, तं), *to be e.* संस्थां प्राप्नोति, V. p. : v. also END. II. Extinguished : (1) शान्तः (न्ता, न्तं) ; (2) निर्वातः (ता, तं).

Extinction : I. Putting out : निर्वाणम्. II. Destruction : q. v. : उच्छेदः, *e. of Kshetriyas* : क्षत्रियोच्छेदः, Vi. IV.

Extinguish : I. To put out : q. v. : निर्वापयति (c. of वा), *I will e. the fire of bereavement by quitting life* : देहमुत्सृज्य विरहाग्निं निर्वापयामि, Va. II. To destroy : q. v. : उच्छिनत्ति (छिद्, c. 7.).

Extinguished, be : I. To go out : q. v. : निर्वाति (वा, c. 2.), *these fires are not yet e.* : निर्वान्त्यद्यापि नैते......हव्यवाहाः, Mu. II. To be destroyed : q. v. : expr. by उच्छिन्नः (न्ना, न्नं).

Extinguishable : I. Of lights : निर्वाप्य (f. प्या). II. Fig. : उच्छेद्य (f. द्या).

Extinguisher : of a lamp : *दीपनिर्वापकः.

Extinguishment : v. EXTINCTION.

EXTIRPATE : (1) उन्मूलयति, सम्-, (मूल्, c. 10.), *and all the Nandas have been e.d* : नन्दाश्चोन्मूलिताः सर्वे, Mu. ; (2) उच्छिनत्ति, सम्- (छिद्, c. 7.), *to e. enemies* : रिपूनुच्छिनत्ति, R. ; (3) उत्सादयति (c. of सद्), *e.ing thorns* : उत्सादयन् कण्टकान्, K.

EXTOL (v.) : I. To raise up : उन्नमयति (c. of नम्). II. To praise : q. v. : कीर्तयति (कृत्, c. 10.), *especially to those who e.'d the excellencies of Damayanti* विशिष्य भैमीगुणकीर्तनाकृताम्, N.

EXTIRPATION : (1) उन्मूलनम् ; (2) उच्छेदः, सम्- ; (3) उत्सादनम्.

EXTORT (v. t.) : निष्कर्षति (कृष्, c. 1.), *to e. a confession* : *प्रतिपत्तिं निष्कर्षति ; *to e. money* : अर्थं निष्कर्षति, R.

EXTORTION : निष्कर्षः,-र्षं, *e. of money* : *अर्थनिष्कर्षः.

EXTORTER, EXTORTIONER : निष्कर्षक (f. र्षिका) (?).

EXTRA : I. Adj. : अतिरिक्तः (क्ता, क्तं). II. Subs. : अतिरिक्तम्. III. Prep. : V. BEYOND, EXCEEDING.

EXTRACT (v.) : (1) निर्-कर्षति, उत्-, (कृष्, c. 1.), *to e. an oil* : तैलं निष्कर्षति ; (2) निर्-हरति-ते, उत्-, (हृ, c. 1.), *will e. the thorn of infamy* : अयशःशल्यमुद्धरे, Ki. *To e. a root* (in arith.) मूलं निर्धारयति.

EXTRACT (subs.) : I. That which is e.ed : expr. by verb. II. Essence : (1) रसः ; (2) निर्यासः ; (3) निर्यूहः. III. A citation, quotation : expr. by उद्धृतः (ता, तं). IV. Descent : q. v.

EXTRACTION : I. The act : (1) निष्कर्षः or उत्कर्षः,-र्षं ; (2) निर्हारः or निर्हरणं ; (3) उद्धरणम्. II. Lineage, descent : q. v. Ph. : *e. of roots* (in arith.) मूलनिर्धारणम्.

EXTRAFORANEOUS : perh. simply बहिः in comp.

EXTRAJUDICIAL : व्यवहारबहिर्भूतः (ता, तं) (?) ; व्यवहारबाह्य (f. ह्या) (?).

EXTRAMUNDANE : अलौकिकः (की, कं) ; अपार्थिवः (वी, वं).

EXTRAMURAL : भित्तिबहिर्भूतः (ता, तं) (?).

EXTRANEOUS : बाह्य (f ह्या) : V. EXTERNAL, FOREIGN.

EXTRAORDINARILY : (1) असाधारणेन ; (2) अपूर्वम्.

EXTRAORDINARINESS : (1) असाधारण्यम् ; (2) असामान्यता.

EXTRAORDINARY : (1) असाधारण (f. णी) ; (2) असामान्य (f. न्या) ; (3) अलोकसामान्य (f. न्या), Ku.

EXTRAVAGANCE : I. In expenditure : अतिव्ययः or महान् व्ययः, *began to enjoy with e.* महता व्ययेनोपभोक्तुमारब्धवान्, Mu. II. Of expression : अतिशयोक्तिः, Kav. III. Excess : q. v. IV. Wandering beyond proper limits : व्यभिचारः (lit. and fig.).

EXTRAVAGANT : I. Prodigal : q. v. : अतिव्ययिन् (f. नी). II. Unrestrained : Ph. *e. conduct* व्यभिचारः ; *e. language* : अतिशयोक्तिः. III. Erring : व्यभिचारिन् (f. णी).

EXTRAVAGANTLY : I. Prodigally : (1) अतिव्ययेन ; (2) महता व्ययेन. II. Wildly, excessively : q. v.

EXTRAVAGANZA : *उद्भ्रान्तगीतं

EXTRAVASATED : नाडिनिर्गतः (ता, तं), and sim. comp.s.

EXTRAVASATION : Ph. *e. of blood* रक्तनिर्गमः : v. EFFUSION.

EXTREME (adj.) : I. Greatest : (1) परः (रा, रं), *possessed of e. faith* श्रद्धया परयोपेतः, G. ; (2) परमः (मा, मं), *e. gain* परमो लाभः, Ki. ; (3) निरतिशयः (या, यं), *e. joy* निरतिशयानन्दः, D. s. ; (4) एकान्तः (न्ता, न्तं), *e. coldness* एकान्तशैत्यं, Ku. II. Outermost : परः (रा, रं), *e. limit* परा काष्ठा, Ku. III. Last : q. v. [भूमिं गतः, K.

EXTREME (subs.) : परा कोटिः : v. ACME, END. Ph. *gone to the e.* अति-

EXTREMELY : (1) परं, *was e. pleased* परमहृष्यत्, D. ; (2) परमं ; (3) निरतिशयं ; (4) एकान्तं or एकान्ततः.

EXTREMITY : I. Highest degree : परा कोटिः : v. ACME. II. End : q. v. : अन्तः, *e. of a nail* : नखान्तः, At. III. Utmost limit : अवधिः, *e. of the delightful* आह्लादनीयानामवधिः, K. IV. Greatest need : अतिकृच्छ्रं or महत् कृच्छ्रं.

EXTRICABLE : (1) उद्धरणीय: (या, यं), सम्-, ; (2) मोच्य (f. च्या), वि-, परि-.

EXTRICATE : (1) उद्धरति, सम्-, *to e. one's self*: आत्मानमुद्धरति, V. c. ; (2) मोचयति (मुच्, c. 10.) (= to free : q. v.) ; (3) तारयति (c. of तॄ) (= to save : q. v.).

EXTRICATION : I. Lit. : (1) उद्धार:, सम्- ; (2) उद्धरणं, सम्- ; (3) मोक्ष:,-क्षं, परि- : v. DELIVERANCE. II. Emission : q. v.

EXTRINSIC,-AL : बाह्य: (ह्या, ह्यं) : v. EXTERNAL.

EXTRUDE : नि:सारयति (c. of सृ) : v. TO EXPEL, THRUST OUT.

EXUBERANCE : प्राचुर्यं : v. ABUNDANCE, EXCESS. Ph. : *in e. of joy*: हर्षनिर्भर: (रा, रं), K.

EXUBERANT : प्रचुर: (रा, रं) : v. ABUNDANT, EXCESSIVE.

EXUBERANTLY : प्रचुरं : v. ABUNDANTLY, EXCESSIVELY.

EXUDATION : I. The act : (1) उद्गार: ; (2) निष्ठीवनम्. II. Flow : q. v. III. What is exuded : (1) निर्यास: ; (2) निर्यूह: ; (3) रस:.

EXUDE (v.) : I. Trans. : (1) उद्गिरति (गॄ, c. 6.) ; (2) निरस्यति (अस्, c. 4.) ; (3) निष्ठीवति (ष्ठीव्, c. 1.), *some e.d lac* : केनचिल्लाक्षारसो निष्ठ्यूत:, Sa. II. Intrans. : स्रवति (स्रु, c. 1.) : v. TO FLOW.

EXULT (v.) : (1) उत्सिञ्चति,-ते (सिच्, c. 6.) (often in bad sense), *his mind did not e.* : न तस्योत्सिषिचे मन:, R. ; (2) प्रमोदते (मुद्, c. 1.), *we eagerly e.* : वयं व्यग्रा: प्रमोदामहे, Vi.

EXULTANT : (1) उत्सिक्त: (क्ता, क्तं), *of the e. ascetic* उत्सिक्तस्य तपोनिधे:, Vi. ; (2) प्रमुदित: (ता, तं), *the e. party of the bridegroom* प्रमुदितवरपक्ष:, R.

EXULTATION : (1) उत्सेक: ; (2) प्रमोद: : v. RAPTURE.

EXULTINGLY : (1) सोत्सेकं ; (2) सोल्लासं ; (3) प्रमोदनिर्भरम्.

EXUSTION : (1) निर्दाह: ; (2) निर्दहनम् : v. TO BURN UP.

EYE (subs.) : (1) चक्षु:, *have divine e.s in seeing others' faults* : परदोषेक्षणदिव्यचक्षुष:, Si. ; *where a king places his e.* यस्मिन् पार्थिवश्चक्षुरारोपयति, P. ; (2) लोचनम्, वि-, *shut the e.s never to open again* (i. e. died)

अपुनरुन्मीलनाय निमिमील लोचने, C. ; *pass with e.s shut* लोचने मीलयित्वा गमय, Me. ; (3) नेत्रम्, *the observed of hundreds of e.s* नेत्रशतैकलक्ष्य: (क्ष्या, क्ष्यं), R. ; (4) नयनम्, *his e. fell on her e.s* अस्य तस्या नयनयुगले निपपात चक्षुः, K. ; (5) अक्षि (n.), *the thousand-e.d* (Indra) सहस्राक्ष: ; *the external coat of the e.* अक्ष्णोर्बाह्यं पटलम्, Bha. ; (6) दृश् (f.), *all the fine–e.d [companions] drunk him with (their) e.s* अमुं दृशा पपुस्ता: सुदृश: समस्ता:, N. *Blind of one e.* : काण: (णा, णं). *The outer corner of the e.* : (1) अपाङ्ग: ; (2) नयनोपान्त:. *Before the e.s of* : (1) समक्षं or प्रत्यक्ष (with gen. or absol.), *before the e.s of kings* प्रत्यक्षं क्ष्मापतीनाम्, Ve. ; (2) by gen. or loc. of पश्यत् (f. न्ती), *before my e.s* पश्यतो मे or पश्यति मयि.

Eye (v.) : निरीक्षते (ईक्ष्, c. 1.) : v. TO SEE.

Eye-ball : (1) तारा or तारका ; (2) कनीनिका.

Eye-brow : भ्रू: or भ्रूलता. *A girl with beautiful e.s* सुभ्रू:. *A face with black, smooth, gracefully arched e.s* अनुवक्रनीलस्निग्धभ्रूलतमाननम्, D. vi.

Eye-drop : (1) नयनजलबिन्दु, K. ; (2) नयनसलिलम्, Me. ; (3) नयनाम्बु (n.), Ki. ; (4) अश्रुबिन्दु:, D. : v. TEAR.

Eye-glass : *उपनेत्रम् ; उपलोचनम्. [XIII. 25.

Eye-lash : पक्ष्मन् (n.), *eyes with raised e.s* उत्पक्ष्मराजीनि विलोचनानि, R.

Eyelet, Eyelet-hole : छिद्रम् : v. APERTURE.

Eyelid : (1) नेत्रच्छद: ; (2) नयनच्छद:.

Eye-piece : *नेत्रखण्डम् : v. LENS.

Eye-salve : अञ्जनम् ; नेत्राञ्जनम् ; etc. : v. OINTMENT.

Eye-service : प्रत्यक्षसेवा ; प्रत्यक्षशुश्रूषा.

Eye-shot, Eye-reach : चक्षुर्विषय:, and sim. comp.s, *when they were out of e.* चक्षुर्विषयमतिक्रान्तेषु तेषु, H. 1.

Eye-sight : दृष्टि:, *my e. cannot decipher these letters* : नाप मे वर्णविभावनक्षमा दृष्टि:, V. : v. SIGHT.

EYE-SORE : (1) चक्षुःशूलम् ; (2) अविमतः (ता, तं), *I am his e.* : अविमतोऽह-मस्य, D.

EYE-WITNESS : (1) प्रत्यक्षसाक्षिन् (f. णी) (after M.) ; (2) प्रत्यक्षद्रष्टृ (f. ष्ट्री), etc.

EYRE : परिभ्रमणम् : v. CIRCUIT.

EYRIE, EYRY : कुलायः : v. NEST.

F.

FABIAN (adj.) : *फाबीयः (या, यं) ; दीर्घसूत्रः (त्रा, त्रं).

FABLE : I. Lit. : कथा : v. STORY. II. Falsehood : q. v.

FABRIC : I. Texture : q. v. II. Edifice : q. v. : भवनम्. III. Cloth : q. v. : पटः.

FABRICATE : I. To build, produce : q. v. : रचयति (रच्, c. 10.). II. To invent : सृजति (सृज्, c. 6.) : v. COUNTERFEIT ; FALSE.

FABRICATION : I. Construction, manufacture : q. v. : रचना, वि-. II. Falsehood : *this is a f.* : अलीकमेतत् : v. FALSE, COUNTERFEIT.

FABRICATOR : रचयितृ (m.) : v. MAKER.

FABULIST : (1) कथाकारः (?) ; (2) आख्यानकानां कर्ता, K. ; (3) आख्यायिका-कारः, C.

FABULOUS : I. Fictitious : q. v. II. Related in fable : कथाश्रितः (ता, तं) ; आख्यानकीर्तितः (ता, तं).

FACADE : मुखम्.

FACE (subs.) : I In gen : (1) मुखम्, *struck Yudhisthira on the f.* युधिष्ठिरं मुखेऽहनत्, Mah. ; *with a f. beautiful as the moon* इन्दुसुन्दरमुखी,

Ma.; *how (we) will shew our f. to men* कथं लोकस्य मुखं द्रक्ष्यामः, Ana.; *makes thousands of f.s* मुखभङ्गिसहस्राणि कुरुते, K.; *is it proper for a king to turn his f. from duty* किं धर्मं प्रति विमुखतोचिता राज्ञः, Sa.; *you have come before my f.* (= eyes : v. EYE) मत्सम्मुखमागतोऽसि, Ve.; *the fs of the quarters* : दिशां मुखानि, N.; (2) आननम्; (3) वदनम्; (4) वक्त्रम्; (5) आस्यम्. Ph.; *in the f. of the Vedantas* वेदान्तेषु जागरूकेषु, D. s. II. In Geo.: पार्श्वः, K. d.; *मुखम्, *having six f.s* षण्मुखः (खी, खं).

FACE (v.): I. To confront: (1) सम्मुखयति (nomi.); (2) अभिमुखयति (nomi.); (3) सम्मुखी- or अभिमुखीभवति (with gen.), *made it f. me with difficulty* कथमपि मदभिमुखमकरोत्, D.: v. TO MEET. II. To front upon: expr. by मुख- or अभिमुख- in comp., *f.ing the east* पूर्वमुख (f. खी); *f.ing the north* उत्तरमुख (f. खी); *f.ing Lakshmana* लक्ष्मणाभिमुख, Ram. III. To cover the f. of: v. TO COVER.

FACET: as of a diamond: मुखम्.

FACETIOUS: I. Merry, jocular: परिहासशील: (ला, लं). II. Exciting laughter: *f. conversation* नर्मभाषितम्, K.

FACETIOUSLY: परिहासपूर्वकम्: v. MERRILY, GAYLY.

FACILE: I. Easy: (1) सुकरः (रा, रं); (2) अयत्नसाध्यः (ध्या, ध्यं); (3) अनायासनिष्पाद्यः (द्या, द्यं). II. Easy to pass: सुगमः (मा, मं). III. Mild, affable: q. v.: मृदु (f. द्वी).

FACILITATE: expr. by adj., *it will f. their union* अनेन समागमस्तयोरयत्नसाध्यः.

FACILITY: I. Ease: q. v.: सौकर्यं. II. Dexterity: q. v.: लाघवम्, *shewing the f. of his hand* दर्शयन् पाणिलाघवम्, Ram. III. Mildness, affability: मार्दवम्.

FACING (subs.): *मुखच्छदः.

FAC-SIMILE: प्रतिरूपम् (?).

FACT (subs.): I. Reality, truth: q. v.: भूतार्थः, *it was speaking the f.* भूतार्थव्याहृतिः सा हि, R.; *why don't you represent the f.* किमर्थं भूतार्थो न निवेद्यते, Mr. ix. II. An act, event: q. v.: वृत्तम्.

FACT, IN: (1) वस्तुतः, *but in f.* वस्तुतस्तु, Da. com.; (2) प्रत्युत, *it is in f. (your) abuse* प्रत्युत सा तिरस्क्रिया, Si.

FACTION: I. A body of combatants: दलम्. II. A party: q. v.: दलम्. III. Discord: q. v.: भेदः.

FACTIOUS: I. Given to faction: (1) कलहप्रियः (या, यं) (=quarrelsome); (2) उपजापिन् (f. नी) (=intriguing). II. Belonging to a f.: expr. by comp. or gen.

FACTIOUSNESS: (1) कलहप्रियता; (2) उपजापिता.

FACTITIOUS: कृत्रिमः (मा, मं): v. ARTIFICIAL, UNNATURAL.

FACTITIVE: Ph. *f. object* गौणं कर्मन् (n.).

FACTOR: I. A manager, agent: q. v. II. In arith.: expr. by circum. *two is a f. of ten* दश द्वाभ्यां भाज्यः.

FACTORAGE: पारितोषिकं (=reward): v. also COMMISSION.

FACTORY: *कर्मस्थानम्.

FACULTY: I. Power: q. v.: शक्तिः. II. Authority: क्षमता. III. A body of men: समाजः, *f. of medicine*: *चिकित्सासमाज.

FADE (v. i.): I. To decay, droop: q. v.: अवसीदति (सद्, c. 1.). II. To lose freshness: (1) ग्लायति, परि-, (ग्लै, c. 1.), *with f.d beauty of faces* परिग्लानमुखश्रियाम्, Ku.; (2) मलिनीभवति, *the f.ing garland* मालां मलिनीभवन्तीम्, N.

FADE (v. t.): (1) ग्लापयति, परि-, (c. of ग्लै), *fading the chaplet*: स्रजमाल्यां ग्लापयन्, Si.; (2) मलिनयति (nomi.) or मलिनीकरोति. Ki

FÆCES: अवस्करः: V EXCREMENT.

FAG (subs.): चेटः: v. SERVANT.

FAG (v. i.): I. To drudge: कर्म करोति. II. To tire: खिद्यते (खिद्, [c. 4.).

FAG (v. t.) : (1) आयासयति (c. of यस्) ; (2) खेदयति (c. of खिद्).

FAG-END : पर्यन्तः : v. END, REFUSE.

FAGOT : काष्ठानि (n. pl.) : v. FUEL.

FAIL (v. i.) : I. In gen. : (1) सीदति, अव-, वि-, (सद्, c. 1.), *of f.el eyesight* अवसन्नदृश् (mfn.), R. v. TO DEPART, GO ; *my limbs are f.ing* : सीदन्ति मम गात्राणि, G. v. TO SINK, DECAY ; *with intellect not f.ing in exigencies* कार्यसङ्कटेष्वविषण्णधीः, K. v. TO BREAK, BECOME FRUSTRATED ; (2) अवस्यति (सो, c. 4.), *my strenght f.s* : शक्तिर्ममावस्यति, Ki. II. To be deficient : v. DEFICIENT. *F. of* : हीनः (ना, नं) in comp. : v. WANTING, FALL OFF.

FAIL (v. t.) : v. TO DESERT, DISAPPOINT.

FAIL (subs.) : v. FAILURE. *Without f.* नियतं v. CERTAINLY.

FAILING (subs.) : I. Fault : q. v. : दोषः. II. In money-matters : अवसादः (?).

FAILURE : I. Want, deficiency : q. v. : *f. of rain* : वृष्ट्यभावः ; *f. of crops* : शस्यविपत्तिः, V. m. II. Non-performance, miscarriage : भङ्गः, *f. of a vow* : व्रतभङ्गः, K. ; *which was the first f.* : तत्पूर्वभङ्गः (ङ्गा, ङ्गं), R. III. Decay, destruction : q. v. : (1) अवसादः ; (2) लोपः, *f. of memory* : स्मृतिलोपः, Sa. IV. In business : (1) अवसादः ; (2) परिक्षीणता.

FAIN (adj.) : स्पृहयालु (mfn.) : v. GLAD ; APT.

FAIN (adv.) : सोल्लासं : v. GLADLY.

FAINT (adj.) : I. Languid : अवसन्नः (न्ना, न्नं). II. Cowardly, dejected : q. v. : दीनः (ना, नं). III. Feeble : q. v. : दुर्बलः (ला, लं). V. Not distinct : अस्फुटः (टा, टं) : v. also LITTLE.

FAINT (v. i.) : I. Lit. : (1) मूर्च्छति (मूर्च्छ्, c. 1.), *f.ed away from the sudden fall of distress* : सहसा दुःखोपनिपातान्मुमूर्च्छ, M. n. ; (2) मूर्च्छां गच्छति (गम्, c. 1.), मोहम् एति (इ, c. 2.), etc. II. To vanish : q. v. : नश्यति (नश्, c. 4.).

FAINT-HEARTED : दीनमनस् (mfn.) : v. DEJECTED, COWARD.

FAINT-HEARTEDNESS : दीनमनस्कता : v. DEJECTION, COWARDICE.

FAINTING (subs.) : (1) मूर्छा ; (2) मोह: (ambiguous), *given to f.* मोहपरायणा, Ku. ; (3) प्रलय: (rare), *the end of f.* प्रलयान्त:, Ku.

FAINTLY : (1) ईषत् (=little : q. v.) ; (2) दुर्बलं (=feebly).

FAINTNESS : I. Dejection, inactivity : q. v. : अवसाद:. II. Feebleness : q. v. : दौर्बल्यम्. III. Dulness : मान्द्यम्.

FAIR (adj.) : I. Clear : q. v. : निर्मल (ला, लं). II. Beautiful : q. v. : सुन्दर: (री, रं). Ph. : *the f. or f. sex* : सुन्दर्य: (f. pl.). III. Frank, upright : q. v. : ऋजु (mfn.). IV. Of complexion : गौर: (री, रं) or गौरवर्ण (f. र्णा). V. Favourable : q. v. VI. Proper : q. v. : युक्त: (क्ता, क्तं).

FAIR (adv.) : I. Clearly : स्पष्टम्. II. Frankly : ऋजु. Ph. : *to bid f.* v. TO PROMISE ; *f. and square* v. JUSTLY, HONESTLY.

FAIR (subs.) : मेला, *Fancy f.* : *रुचिरमेला : v. MARKET.

FAIRING (subs.) : मेलामूल्यम् (?).

FAIRLY : I. Expressly : q. v. : स्पष्टम्. II. Justly : q. v. : न्यायेन. III. Properly : q. v. : यथार्हं.

FAIRNESS : I. Clearness : q. v. : वैमल्यम् (?). II. Beauty : q. v. : सौन्दर्यम्. III. Honesty : q. v. : आर्जवम्. IV. Distinctness : स्पष्टता.

FAIR-SPOKEN : प्रियंवद: (दा, दं) : v. AFFABLE.

FAIRY : I. Illusion : माया. II. A female spirit : (1) अप्सरस् (f.), "*f.-ring*" : *अप्सरोमण्डलम् ; (2) सुरकामिनी : v. also ELF.

FAITH (subs.) : श्रद्धा, *being full of f. saluted the gods* श्रद्धामयीभूय सुपर्वबृन्दान् ननाम, N. : v. BELIEF. *To have f. in* : श्रद्दधाति or धत्ते (धा, c. 3.) (with loc.), *having f. in gods* : सुरेषु श्रद्दधत् (f. ती), N. ; *he had f. in Rama's prowess* : स पौरुषं राघवे श्रद्दधे. R.

FAITH (interj.) : सत्यं : v. VERILY.

FAITHFUL : I. Full of faith : (1) श्रद्धालु (mfn.) ; (2) श्रद्धामय. (यी, यं). II. Loyal : भक्तः (क्ता, क्तं). Ph. : *a f. wife* पतिव्रता नारी ; *a f. husband* पत्नीरतः पुमान् (?). III. Not breaking promises : सत्यसन्धः (न्धा, न्धं) ; सत्यप्रतिज्ञः (ज्ञा, ज्ञं) ; etc. IV. Worthy of belief : विश्वसनीयः (या, यं) or विश्वास्य (f. स्या). V. True : यथार्थः (र्था, र्थं).

FAITHFULLY : (1) भक्त्या ; (2) श्रद्धापूर्वकम्.

FAITHFULNESS : I. Lit. : श्रद्धालुता. II. Loyalty : भक्तिः. III. Constancy : अव्यभिचारिता. IV. Truth : यथार्थता.

FAITHLESS : I. Lit. : (1) अश्रद्दधानः (ना, नं) ; (2) श्रद्धाहीनः (ना, नं). II. Treacherous : विश्वासघातिन् (f. नी). III. Disloyal : भक्तिहीनः (ना, नं). IV. Inconstant : व्यभिचारिन् (f. णी). V. Delusive : अयथार्थः (र्था, र्थं). VI. In promises : असत्यसन्ध (f. न्धा) ; and sim. comp.s.

FAITHLESSLY : expr. by acc. sing. of adj. or ins. sing. of subs.

FAITHLESSNESS : I. Lit. : अश्रद्धा. II. Treachery : विश्वासघातः. III. Disloyalty : अभक्तिः, IV. Inconstancy : व्यभिचारिता. V. Delusiveness : अयथार्थता. VI. In promises : (1) असत्यसन्धता ; (2) प्रतिज्ञाभङ्गः ; etc.

FALCATE, FALCATED : चन्द्रवक्रः (क्रा, क्रं), D.

FALCHION : खड्गविशेषः : v. SWORD, SCIMITAR.

FALCON : श्येनः.

FALCONER : श्येनजीविन् (f. नी), M. III. 169.

FALL (v. i.) : I. In gen. : (1) पतति, नि-, (rarely प्र-, परि-, विनि-, आ-, सं-) (पत्, c. 1.), *Putana fell on the ground* : पपात पूतना भूमौ, V. p.; *with the dress fell into the water* : सवासाः प्रापतज्जले, Mah. ; *to fall on the knees* : जानुभ्यां (ins.) पतति, Mah. ; *the glittering scimitar fell from his hand* : ज्वलन्नसिरस्य पपात पाणेः, Ki. XVII. 58. ; *rivers f.ing into the ocean* अम्बुराशिं पतन्तीर्नदीः, Si. III. 75. [This use of पत् is rare.

Gen. expr. by प्रविशति, M. n. or उपैति, Mah. or प्रयाति, Ri. etc.] ; *flower-rain fell from the sky* : दिवतः पुष्पवर्षं पपात, Vi. v. RAIN ; *we suddenly fell on Vindhyaketu* : अतर्किता एव विन्ध्यकेतोरुपरि निपतिताः स्म, Pri. v. TO ASSAIL ; *some rise and f.* : कोऽप्युच्छ्रितः पतति, Mr. v. TO DECLINE ; *the refuge of the f.en* ; पतितशरण्या, J. ; *something else has f.en there,* : अन्यत् किमप्यर्थान्तरं तत्र पतितं, Ana. IV. v. TO HAPPEN ; *this kingdom has f.en into the hands of Vasantabhanu* : वसन्तभानोर्हस्ते राज्यमिदं पतितम्, D. ; (2) भ्रश्यति,-ते or भ्रंशते, परि-, (भ्रंश्, c. 4. and 1.), (gen. in fig. senses), *f.en on the ground* : उर्व्यां भ्रष्टः (ष्टा, ष्टं), R. ; *did not f. from truth* : सत्यान्नाभ्रश्यत, R. ; (3) च्यवते, वि-, प्र-, परि- (च्यु, c. 1.) (gen. fig.), *has f.en from the top of the tree* : तरुशिखरादधात्परिच्युतः, K. ; *f.en from the path* : पथच्युतः (ता, तं), Ki. II. To cease : q. v. : शाम्यति (शम्, c. 4.), *when the wind fell* वाते शमतां गते, Mah. III. To decrease : q. v. : ह्रासमुपैति (इ, c. 2.). Ph. : *to f. a sleep* v. ASLEEP ; *to fall calm* i. e. to become calm v. CALM. ; *to f. foul* v. *to attack* ; *to f. short* न्यूनीभवति v. DEFICIENT.

FALL-AWAY : I. To fine : अङ्गेषु परिहीयते (pass. of हा), Sa. II. To sink into wickedness : पतति : v. TO FALL.

FALL-BACK : I. To recede : q. v. II. Not to fulfil : q. v. : (1) भ्रश्यति ; (2) च्यवते.

FALL-DOWN : I. Lit. : पतति, नि-, अव-, *as if the hot-rayed (sun) had f.en d. on the earth* निपतन्तमिवोष्णरश्मिमुर्व्याम्, Ki. II. To prostrate : q. v.

FALL IN : I. To agree : q. v. II. To comply : q. v. III. To enter : q. v.

FALL IN WITH : आसादयति, सम्-, (c. of सद्) : v. TO MEET.

FALL OFF : (1) भ्रश्यति, *does not f. off or decay* न भ्रश्यति न शीर्यति, Vi. ; *spirit f.s off* तेजः प्रभ्रंशमेति, Ki. ; (2) च्यवते ; (3) पतति : v. LO FALL.

FALL OUT : I. To quarrel : q. v. II. To happen : पतति, आ-, नि-, सं-.

FALL OVER : I. Lit. : v. TO FALL. II. To revolt : q. v. : *the people of Tirhut have f.en o. Praharavarman* प्रहारवर्मण्यधि विदेहा जाताः, D.

FALL TO : I. To begin : q. v. : प्रसौति (सु, c. 2.). II. To apply : निविशते, अभि-, (विश्, c. 1.).

FALL UNDER : I. To come under : *to f. u. one's power* : वशमेति, H. : v. TO COME. II. To come within : expr. by अन्तर्गत: (ता, तं).

FALL (subs.) : I. The act of f.ing : (1) पात:, नि-, *f. of a mountain* : गिरिपात:, V. p. ; (2) पतनम्, नि-, प्र-, *f. from a mountain* : गिरे: पतनम्, H. 1. ; (3) अवपतनं or अवपात: (= f.ing down) ; (4) भ्रंश:, प्र-, (rare) ; (5) च्युति:, परि-, वि-, (rare). Ph. : *coming out had a f. in front* : निष्क्रम्याग्रे पपात ह, Mah. : v. TO FALL. II. Death, destruction : q. v. : पात: or पतनम्, नि-, विनि-, *how will Rávana brook the repeated f. of his men* कथमिव दशमुख: भूयोभूय: स्वजनविनिपातं सहते, Vi. III. Downfall, degradation : पात: or पतनम्, अव-, नि-, विनि-, *rise and f. of men* पातोत्पाता मनुष्याणाम्, H. ; *even f.......is equivalent to rise* विनिपातोऽपि समं समुन्नतेः, Ki. IV. Decrease : q. v. : ह्रास:, *rise and f. of prices* : अर्घस्य वृद्धिह्रास:, Vy. V. Cadence : q. v. : पात:. VI. Declivity, slope : q. v. : पात:. VII. Waterfall : प्रपात:, *the f.s of the great Koshi* : महाकौशीप्रपात:, Ku. VIII. A falling : पात:, *heavy f. of hail* तुमुलकरकावृष्टिपात:, Me. IX. Felling : पात:,-नं.

FALLACIOUS : (1) भ्रमजनक: (की, कं) ; (2) मिथ्या in comp. (=false : q. v.).

FALLACIOUSLY : (1) भ्रमं जनयत् (f. न्ती) ; (2) वञ्चनार्थं (=to deceive).

FALLACY : I. Deception : q. v. : वञ्चना. II. Mistake : q. v. : भ्रम:. III. Logical : (1) हेत्वाभास:, N. d. ; (2) भ्रान्ततर्क:.

FALLIBILITY : (1) पतनशीलता ; (2) भ्रान्ति: (?).

Fallible : (1) पतनशील: (ला, लं) ; (2) भ्रान्त: (न्ता, न्तं) (=erring).

Falling-sickness : अपस्मार: : v. EPILEPSY.

Fallow (adj.) : I. Lit. : पतित: (ता, तं) (*land which lies*), *f. for three years is waste (land)* त्रिवर्षपतितं खिलम्, Viv. : v. UNTILLED. II. Pale red : पाटल: (ला, लं).

Fallow (subs.) : पतितभूमि:.

Fallow (v.) : (1) पातयति (c. of पत्), *f.ing land* : क्षेत्रं पातयित्वा, Viv. ; (2) वाहयति (c. of वह्), *to f. low land* : निम्नां भूमिं वाहयति, Pa.

Fallow-deer : हरिणविशेष: : v. DEER.

False (subs.) : I. Not true, not real : (1) मिथ्या in comp., *f. reply* मिथ्योत्तरम् ; *to speak f.* मिथ्या वदति, M. ; (2) अलीक: (का, कं), *f. prowess* अलीकविक्रम:, Pr. I. ; *f. Nala* अलीकनल:, N. ; (3) वितथ: (था, थं), *this proverb is f.* : अयं लोकवादो वितथ:, Ve. ; (4) वृथा in comp., *f. assertion* वृथावाद:, K. b. ; (5) अनृत: (ता, तं), *f. accusation* अनृताभियोग:, Si. ; (6) असत्य: (त्या, त्यं). II. Uttering false-hood : मिथ्यावादिन् (f. नी) ; (2) अनृतगिर् (mfn.) ; and sim. comp.s. III. Fictitious, counterfeit : q. v. : कूट in comp., *f. measures of weight* कूटतुलामानम्, P. ; *f. evidence* कौटसाक्ष्यम्, M. IV. Treacherous, unfaithful : q. v. : असत्यसन्ध: (न्धा, न्धं), Sa.

False (adv.) : v. FALSELY. *F.- hearted* : कपटहृदय: (या, यं).

False-hood : I. want of truth : (1) असत्यता ; (2) अलीकता ; (3) वैतथ्यम्, *how could f. take a footing in their speech* कथं तादृशानां गिरि वैतथ्यमास्पदं कुर्यात्, K. II. A lie : q. v. : अनृतम्. III. Deceit : q. v. : कैतवम्, *unacquainted with f.* अनभिज्ञ: कैतवस्य, Sa.

Falsely : I. Not truly : (1) मिथ्या ; (2) वृथा, *deposing f.* साक्ष्यं वृथा ब्रुवन्, Mit. ; (3) by adj. v. FALSE. II. Deceitfully : q. v.

Falseness : I. Lit. : अलीकता : v. FALSEHOOD (I). II. Fictitiousness : कृत्रिमता. III. Perfidy, deceitfulness : q. v.

ADDITIONS.

PAGE.	LINE.		
7.	11.	add	विद्रधिव्रण:, Sr.
64.	26.	”	लुङ् (in Sanskrit conjugation).
67.	10.	after श्रूयन्ति add	‘*an a. will be heard* : पुनर्व्यवहारो द्रष्टव्य:, Mit.’
75.	19.	add	याजकापणी:.
109.	10.	”	मध्यरेखा, Gan.
120.	8.	”	योधागार:, Mah.
”	9.	”	योधागारपति:, and sim. comp.s.
149.	1.	”	मणिबन्ध:-नं, Sa.
153.	3.	”	पथिसंज्ञे पार्श्वे चिह्नमद्रव्यं, Nil.

CORRECTIONS.

Page.	Line.				
1.	14.	*for*	हिं	*read*	हि.
3.	1.	,,	वत्ति	,,	वत्ति:.
—	10.	,,	हे	,,	हे.
4.	4.	,,	पारयतिः	,,	पारयति.
—	18.	,,	घ	,,	घृ.
—	28.	,,	घ्र	,,	घ्री.
5.	6.	,,	बहु	,,	बहू.
6.	3.	,,	या:	,,	या.
—	16.	,,	ने	,,	नें.
7.	6.	,,	विषम	,,	विषम:.
—	20.	,,	pl.	,,	ph.
8.	12.	,,	ट	,,	ट्.
—	26.	,,	लब्धाहार:	,,	लघ्वाहार:.
10.	22.	,,	णा	,,	णां.
12.	3.	,,	causalty	,,	casualty.
—	7.	,,	causal	,,	Casual.
17.	26.	,,	वयंम	,,	वयं म.
19.	13.	,,	Mr. XI.	,,	Mr. IX.
20.	12.	,,	SHREWED	,,	SHREWD.
—	26.	,,	सप	,,	सर्प.
22.	14.	,,	ADHESION	,,	ADHESIVE.
23.	12.	,,	Amilitary	,,	A military.
—	24.	,,	रचक	,,	रचक:.
29.	8.	,	advise	,	advice.
30.	1.	,,	नीड्:	,,	नीड:.
32.	19.	,,	आक्नीति	,,	अक्नीति.
—	20.	,,	रूप्यमुद्रा	,,	रूप्यमुद्रा.
—	28.	,,	अभिषेक	,,	अभिषेक:.

PAGE.	LINE.				
33.	12.	*for*	भीतः (ता, त)	*read*	भीत: (ता, तं).
—	24.	,,	प्रसते	,,	प्रसूते.
34.	16.	,,	स्नुतनः	,,	स्नुतन:.
—	19.	,,	नाटकम	,,	नाठकम्.
35.	17.	,,	सत्ययुगम	,,	सत्ययुगम्.
36.	11.	,,	हध	,,	हध्.
37.	2.	,,	(ला, ल)	,,	(ला, लं).
—	19.	,,	मि	,,	भि.
38.	7.	,,	omniscienss	,,	omniscience.
—	9.	,,	यह	,,	यह्.
40.	1.	,,	वायु सेवनार्थं	,,	वायुसेवनार्थं.
43.	13.	,,	सवसुखा...	,,	सर्वसुखा...
44.	28.	,,	वैवाहिक सम्बन्धः	,,	वैवाहिकसम्बन्ध:.
49.	2.	,,	गुद्र...	,,	शूद्र...
—	3.	,,	विशिष्ट विज्ञान	,,	विशिष्टविज्ञान.
50.	15.	,,	वन्दनीयमिति	,,	वन्दनीयायामिति.
51.	17.	,,	...ल	,,	...लो.
—	24.	,,	K.	,,	R.
53.	1.	,,	छिद	,,	छिद्.
—	8.	,,	पुव	,,	पुव:
53.	20.	,,	तस	,,	त:.
54.	1.	,,	व	,,	व:.
55.	4.	,,	subs.	,,	subs.s.
—	9.	,,	(6)	,,	(b).
56.	2.	,,	...गमन...		...गम...
57.	20.	*omit*	OR		
58.	13.	*for*	(तप, c. 1.)	*read*	(तप्, c. 1.).
—	20.	,,	विलोप	,,	विलोप:.
59.	13.	,,	वाषिक:	,,	वार्षिक:.
60.	28.	,,	(ब्र, c. 2.)	,,	(ब्रू, c. 2.).
62.	4.	,,	कृष्णसार	,,	कृष्णसार:.
—	23.	,,	जाङ्गलिक:	,,	जाङ्गुलिक:.
63.	2.	,,	भागम्	,,	भाग:.

Page.	Line.				
64.	16.	*for*	यश्च	*read*	यश्चो.
—	17.	,,	ग्रकुतु वन्ति	,,	ग्रकुतुवन्ति.
65.	27.	,,	भणितम	,,	भणितम्.
67.	21.	,,	यथ...	,,	यूथ...
—	—	,,	(श्रस्, c. 1.)	,,	(श्रस्, c. 1.).
68.	21.	,,	(णा, णं)	,,	(णी, णं).
—	24.	,,	CONCOMMITANT	,,	CONCOMITANT.
69.	7.	*put*	'gen'	*after*	'not'
—	17.	*for*	समन	*read*	ग्रमन.
—	23.	,,	श्रार्द्र: चर्म्मणा	,,	श्रार्द्रचर्म्मणा.
71.	26.	,,	पर्य्न्त	,,	पर्यन्तं.
76.	4.	,,	द्वौ	,,	द्वौ.
77.	25.	,,	उद्गात्	,,	उद्गात्.
78.	1.	,,	यश:	,,	यशस:.
79.	18.	,,	तनुवम	,,	तनुवम्.
—	26.	,	व्युह:	,,	व्यूह:.
80.	16.	,,	विषय्य	,,	त्रिपथ्य.
81.	2.	,,	ग्रीषम	,,	ग्रीषम्.
—	21.	,,	का	,,	को.
83.	3.	,,	रोग	,,	रोग.
93.	2.	,,	ATO RRANGE	,,	TO ARRANGE.
—	9.	,,	त्रिभति	,,	बिभर्ति.
99.	12.	,,	CONCOMITTANT	,,	CONCOMITANT.
—	25.	,,	...ज्य...	,,	...ज्ञ...
—	28.	,,	सामाहित:	,,	समाहित:.
101.	8.	,,	धर्मानाञ्च	,,	धर्माणाञ्च.
105.	24.	,,	दर्लभ:	,,	दुर्लभ:.
106.	20.	,,	पराङ्मख	,,	पराङ्मुख.
111.	11.	,,	दुर्द्वम्	,,	दुर्द्वम्.
112.	9.	,,	भाव्यन	,,	भाव्येन.
115.	22.	,,	*thr*	,,	*the*.
116.	16.	,,	वार्ड्सिक:	,,	वार्डुषिक:.
—	20.	,,	वनिक्	,,	वणिक्.

PAGE.	LINE.				
129.	8.	*for*	जगत्वम	*read*	जगत्वम्.
130.	4.	,,	मयनीय खस्तीम्	,,	मयनीयखस्तीम्.
131.	25.	,,	भीमीरम्	,,	भीमीरव्.
134.	5.	,,	त्या	,,	त्व.
138.	28.	,,	माखम	,,	माखम्.
139.	10.	,,	मसं	,,	मूलं.
140.	1.	,,	भाग	,,	भाग:.
141.	1.	,,	हिसा	,,	हिंसा.
—	7.	,,	भावर्जनम	,,	भावर्जनम्.
143.	6.	,,	'adder'	,,	'added'
—	16.	,,	'eduiv'	,,	'equiv.'
—	20.	,,	BEN	,,	BEG.
—	21.	,,	BE COME	,,	BECOME.
144.	10.	,,	MORE OVER	,,	MOREOVER.
145.	19.	,,	रोहति	,,	रोहति.
—	28.	,,	ताम्बल	,,	ताम्बूल.
149.	7.	,,	RIBBER	,,	BIBBER.
154.	25.	,,	'*b.by*'	,,	*b.ly.*
160.	8.	,,	'compr'	,,	'comp.s.'
164.	28.	,,	मेदस	,,	मेदस्.
174.	24.	,,	चपटकार्य	,,	चपट्कार्य.
181.	22.	,,	(पिष , c. 7.)	,,	(पिष्, c. 7.).
188.	3.	,,	वधुः	,,	वधूः.
191.	27.	,,	*Vinayavoti*	,,	*Vinayavati.*
192.	4.	,,	*muttom*	,,	*mutton.*
—	8.	*omit*	'*of*'		
194.	6.	*for*	मेश्या	*read*	वेश्या.
196.	21.	,,	कुड्म(ड्म)ल	,,	कुघ(ड्म)ल.
19.	27.	,,	लघ	,,	लघु.
203.	28.	,,	चुम्बनम	,,	चुम्बनम्.
207.	12.	,,	'Bo.'	,,	'Bho.'
210.	12.	,,	तर्षकः	,,	सर्षकः.
214.	25.	,,	ककः	,,	चर्कः.

PAGE	LINE.				
222.	2.	*for*	वप	*read*	रूप.
—	27.	”	क्ष	”	क्ष
224	19.	”	व्य...	”	व्य...
244.	11.	*put*	‘*c.*’	*before*	‘*for*’.
245.	24.	*for*	दषितम्	*read*	दूषितम्.
250.	28.	”	स निक	”	सैनिक.
254.	5.	”	निष्फला	”	निष्कला.
255.	10.	”	CHIMEY-PIECE	”	CHIMNEY-PIECE.
258.	20.	”	ह	”	ह
259.	26.	”	*C.slick*	”	*C.stick.*
260.	13.	”	Arithmatical	”	Arithmetical.
268.	7.	”	OFE	”	OFF
269.	5.	”	सुष्टि	”	सुष्टिं.
—	21.	”	वदग्ध्र	”	वैदग्ध्र.
270.	15.	”	...र	”	...रः.
—	22.	”	कणतं	”	कणितं.
275.	19.	*put*	(?)	*after*	भङ्गारम्मृत्तिका.
276.	28.	*for*	‘*ed*’	*read*	‘*c.ed.*’
278.	27.	”	COHSIR	”	COHEIR.
279.	27.	”	COPUTATION	”	COPULATION.
280.	18.	”	‘A pathy’	”	‘Apathy.’
283.	17.	”	वयर्षंति	”	वर्षंयति.
285.	1.	”	समायया	”	समाययौ.
297.	11.	”	सम्पूण	”	सम्पूर्ण.
299.	11.	*put*	‘*of*’	*before*	‘*c.s* :.’
303.	16.	*for*	गौतसमाप्ति	*read*	गौतसमाप्तिः.
305.	8.	”	‘stile’	”	‘style’.
—	16.	”	(मा, म)	”	(मा, मं).
306.	14.	”	हत्ति	”	हत्तिः.
308.	21.	”	पयन्तस्थः	”	पर्यन्तस्थः.
325.	14.	”	सौख्यं	”	सख्यं.
328.	1.	*put*	‘*not*’	*after*	‘*mouth is.*’
333.	5.	*for*	संहत	*read*	संहतः.

PAGE.	LINE.				
336.	10.	*for*	अत्रपरीक्षक:	*read*	स्वत्व परीक्षक:.
338.	19.	,,	विद्धाति	,,	विदधाति.
339.	3.	,,	COSMOGRAPLY	,,	COSMOGRAPHY.
346.	10.	,,	प च्छादयति	,,	प्रच्छादयामि.
352.	5.	,,	निधाढ	,,	विधाढ.
353.	15.	,,	अवदाह:	,,	अवदाह:.
356.	28.	,,	क्षचिमाश्रषि	,,	क्षचिमामृषि.
362.	4.	,,	animal	,,	animals.
371.	25.	,,	तयोग:	,,	त्वयोग:.
373.	21.	,,	भा	,,	भ:.
374.	27.	,,	DAME	,,	DAMN.
377.	19.	,,	(sim. comp.s.)	,,	(in comp.).
379.	11.	,,	ease	,,	ease.
380.	25.	*put*	v	*after*	etc. :.
384.	4.	*for*	UNMORTAL	*read*	IMMORTAL.
—	19.	,,	(strickly)	,,	(strictly).
—	24.	,,	Debanchery	,,	Debauchery.
389.	6.	,,	DECRIAL	,,	DECLINE.
—	—	,,	चय	,,	चय.
394.	2.	,,	असचर्णता	,,	असम्पूर्णता.
403.	10.	,,	debase	,,	To debase.
404.	25.	*put*	v.	*after*	K.
405.	22.	*for*	'a cuse'	*read*	'accuse'.
407.	9.	,,	Desertions	,,	Desertion.
413.	23.	,,	प्रचलितमिव	,,	प्रचलितविभवं.
417.	27.	,,	निष्फ्रनी...	,,	निष्फेनी...
419.	3.	,,	धंस:	,,	ध्वंस:.
421.	28.	,,	DENTERONOMY	,,	DEUTERONOMY.
422.	14.	,,	पथश्चयुतायां	,,	पथश्च्युतायां.
423.	22.	,,	उत्स्रजवि	,,	उत्सृजति.
—	25.	,,	अयोज़ित	,,	आयोजित.
433.	15.	,,	extact	,,	exact.
435.	18.	,,	पातितस्य	,,	पाचितस्य.

Page.	Line.				
445.	1.	*for*	अधिकार	*read*	अधिकार.
446.	13.	,,	*ambrocia*	,,	*ambrosia.*
449.	16.	,,	साध्वसः	,,	साध्वसं.
454.	16.	,,	मन्दगाम्ना	,,	मन्दुगाम्ना.
459.	7.	,,	मद्यप्किर्षं	,,	मद्यनिष्कर्षं.
460.	4.	,,	स्यातिं	,,	स्यातिं.
—	25.	,,	DISTAINT	,,	DISTRAINT.
466.	8.	,,	आधिनः	,,	आधि नः.
—	19.	,,	श्रयताम्	,,	श्रूयताम्.
—	23.	,,	empatic	,,	emphatic.
472.	20.	,,	*d, every*	,,	*d. every.*
479.	6.	,,	strech	,,	stretch.
481.	3.	,,	GARMENTS	,,	GARMENT.
484.	6.	,,	As	,,	A.
—	26.	,,	जलत्रिन्द	,,	जलविन्दु.
485.	1.	,,	उपसहार	,,	उपसंहार.
—	22.	,,	सुषुमा	,,	सुषुप्सां.
487.	10.	,,	षुष्यति	,,	पुष्यति.
492.	28.	,,	स्थल	,,	स्थूल.
497.	15.	,,	*flows*	,,	*flow.*
498.	9.	,,	*retuned*	,,	*returned.*
501.	26.	,,	त्रिनयात्रधानात्	,,	विनयाधानात्.
503.	24.	,,	EFFLUVIUMS	,,	EFFLUVIUM.
504.	18.	,,	(या, षं)	,,	(यी, षं).
505.	11.	,,	(ग, c. 6.)	,,	(गृ, c. 6.).
—	28.	,,	TQ	,,	TO.
507.	9.	,,	ELEMOSYNARY	,,	ELEEMOSYNARY.
514.	27.	,,	रेतःश्रुतिः	,,	रेतःस्रुतिः.
515.	3.	,,	BORTH	,,	FORTH.
—	26.	,,	सिद्धः	,,	सिद्ध.
516.	11.	,,	'(m.)'	,,	'(n.).
517.	7.	,,	EMOLUTICN	,,	EMOLUTION.
—	16.	,,	(f. र्चीं)	,,	(f. र्चीं).

PAGE.	LINE.				
—	21.	*for*	कुलकेषु	*read*	पुलकेषु
517.	27.	"	(बन्ध्, c. 7.)	"	(बन्ध्, c. 9.).
522.	26.	"	ENFEOEF	"	ENFEOFF.
530.	26.	"	*temtations*	"	*temptation.*
531.	21.	"	*'e.d the'*	"	*'e.d to the'.*
536.	9.	"	*i*	"	*in.*
537.	9. 10.	"	विषवच्चक्रम्	"	विषुवच्चक्रम्.
539.	22.	"	भ्रममूलत्वम्	"	भ्रममूर्खत्वम्.
540.	12.	"	*occusation*	"	*accusation.*
541.	28.	"	सारत	"	सारतः.
545.	4.	"	EVANGELIALLY	"	EVANGELICALLY.
—	13.	"	'of'	"	'off'.
548.	21.	"	(उह्, c. 1.)	"	(ऊह्, c. 1.).
556.	8.	"	'hy'	"	'by.'
557.	5.	"	*maccs*	"	*maces.*
558.	28.	"	non-c.	"	non-e.
562.	21.	"	(कृ, c. 8.)	"	(कृ, c. 8.).
563.	14.	"	EXPLORETION	"	EXPLORATION.
565.	6.	"	वाचक्र	"	वाचक.
571.	19.	"	उत्पद्य	"	उत्पन्न.
573.	5.	"	*fs*	"	*f.s.*
578.	17.	"	fine	"	pine.
—	28.	"	LO	"	TO.

PREFACE.

PAGE.	LINE.				
vi.	9.	*for*	imprudence	*read*	impudence.
vii.	24.	"	world-	"	world—.
x.	26.	"	are	"	is.

LIST OF SUBSCRIBERS.

[*N.B.*—Those who have expressed their desire of taking this book, but whose names do not appear in this list will be good enough to apply to my agents.]

HIS EXCELLENCY THE VICEROY.

PROFESSOR MAX MULLER.

W. J. MONEY, ESQ., C.S.I.,
Civil and Sessions Judge.

E. M. REILY, ESQ.,
Manager of the Cooch Behar Raj, Cooch Behar.

L. W. HUTCHINSON, ESQ.,
Small Cause Court Judge of Kustea, Chooadanga, and Pabna.

R. H. PAWSEY, ESQ.,
Magte.-Collr., Mymensing.

SYED MAHAMMAD ISRAIL,
Dy. Magte., Kishoregung.

BABU BEPIN BEHARI MUKERJEA,
Manager of the state of the late Babu Ramkishore Acharjea of Muktagacha.

„ DURGA CHARANA GHOSH,
Pleader, Mymensing.

„ CHANDRA KUMAR GHOSH,
Pleader, Mymensing.

„ KALI SHANKAR GUHA,
Pleader, Mymensing.

MOULVEE HAMID-UD-DIN AHEMED, B.A.,
Pleader, Mymensing.

BABU GANGA DASS GUHA,
Pleader, Mymensing.

„ SHAMA CHARAN ROY, B.L.,
Pleader, Mymensing.

Babu Akhoy Kumar Basu, M.A. B.L.,

Munsif, Bigumgung, Tippera.

" Banessar Patranavis,

Pleader, Mymensing.

" Shashi Shankar Chattopadhya,

Pleader, Mymensing.

" Purna Chandra Roy,

Govt. Pleader, Mymensing.

" Ishan Chandra Chakravarty, B.L.,

Pleader, Mymensing.

" Shama Charan Chakravarty, B.L.,

Pleader, Mymensing.

" Mahendra Ch. Mazumdar,

Pleader, Mymensing.

" Ratna Mani Gupta,

Head Master, English School, Mymensing.

J. Pratt, Esq., M.A.,

Jt. Magte., Mymensing.

Surgeon Major J. Shaw, M.D.,

Civil Sergeon, Gaya.

Surgeon S. Borah, M.B.,

Madras.

Surgeon Z. A. Ahemed, M.D.,

Civil Sergeon, Nya Doomka.

Babu Ram Das Sen,

Zemindar, Berhampoor.

" Madan Mohun Roy,

Head Clerk, Pabna.

Sripad B. Thakur, Esq., C.S.,

Bombay.

Rama Rau, Esq.,

Mangalore.

Rev. Dr. K. M. Bannerjea,

Late President of the Faculty of Arts of the University of Calcutta.

Digitized by Google

